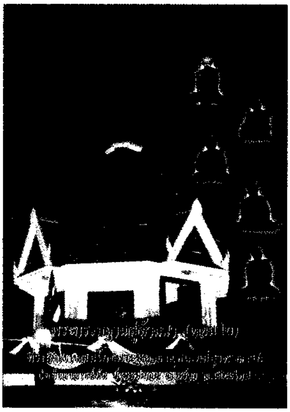

พระกรรมฐานสู่ล้านนา (ตอน ๒)
ที่ระลึกงานสมโภชพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ฯ
๑๐ - ๑๑ - ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๗

จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ

สำหรับผู้ร่วมบริจาค

กองทุนพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์

และ

โครงการหนังสือบูรพาจารย์

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)

บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

เมษายน ๒๕๔๗

พระกรรมฐานสู่ล้านนา (ตอน ๒)
ที่ระลึกงานสมโภชพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ฯ
๑๐ - ๑๑ - ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖
โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๗

จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ
กองทุนพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์
และ โครงการหนังสือบูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)
บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

เลขมาตรฐานสากลหนังสือ : ISBN : 974-92471-4-0
พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เดือนสิงหาคม ๒๕๔๗ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒ : เดือนกันยายน ๒๕๔๘ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
โครงการหนังสือบูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)
บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
พระอาจารย์จำรัส จิรวํโส ผู้ริเริ่มโครงการ และให้การอุปถัมภ์
พระอาจารย์วิชิต โสภโณ เจ้าอาวาส

ผู้เรียบเรียงและจัดพิมพ์
รศ.ดร.ปฐม - รศ.ภัทรา นิคมานนท์
๔/๔๔๙ ซอย ๑๙ หมู่บ้านสหกรณ์ ถนนเสรีไทย ๕๗
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐
โทร. ๐ ๒๓๗๙ ๗๑๓๙, ๐ ๑๕๕๗ ๖๕๒๓
e - mail : ppn1@hotmail.com

พิมพ์ที่ : บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด
๔ ซอยสิรินธร ๗ แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทร. ๐ ๒๘๘๑ ๙๘๙๐ โทรสาร ๐ ๒๔๒๔ ๓๑๖๕

เรื่องเดิม **จาก พระกรรมฐานสู่ล้านนา (ตอน ๑)**

ภาค ๑ : แรกเริ่มที่วัดเจดีย์หลวง

กล่าวถึงการเริ่มต้นคณะธรรมยุตในภาคเหนือ โดยเริ่มต้นที่วัดเจดีย์หลวง ในเมืองเชียงใหม่ และย้อนเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ของอาณาจักรล้านนา และตำนานพระธาตุวัดเจดีย์หลวง มี ๑๒ ตอน

ภาค ๒ : พระอุบาลีฯ หลวงปู่ใหญ่

กล่าวถึงประวัติของ **พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ สิริจนฺโท) พระมหาเถระ ผู้มาสถาปนาคณะธรรมยุตขึ้นในภาคเหนือ มี ๘ ตอน

ภาค ๓ : ครูบาเจ้าศรีวิไชย

กล่าวถึงประวัติมหัศจรรย์ของครูบาเจ้าศรีวิไชย ตนบุญแห่งล้านนาไทย และความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างครูบาเจ้าศรีวิไชย กับ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน มี ๒๑ ตอน

ภาค ๔ : สิบสองปี ธุดงค์ไปในล้านนา

กล่าวถึงประวัติการท่องธุดงค์ของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ในภาคเหนือ ตลอดเวลา ๑๒ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๑ - ๒๔๘๓ จากข้อเขียนของ **หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** มี ๘๖ ตอน

เชิญติดตาม **พระกรรมฐานสู่ล้านนา (ตอน ๒)** ได้ต่อไป

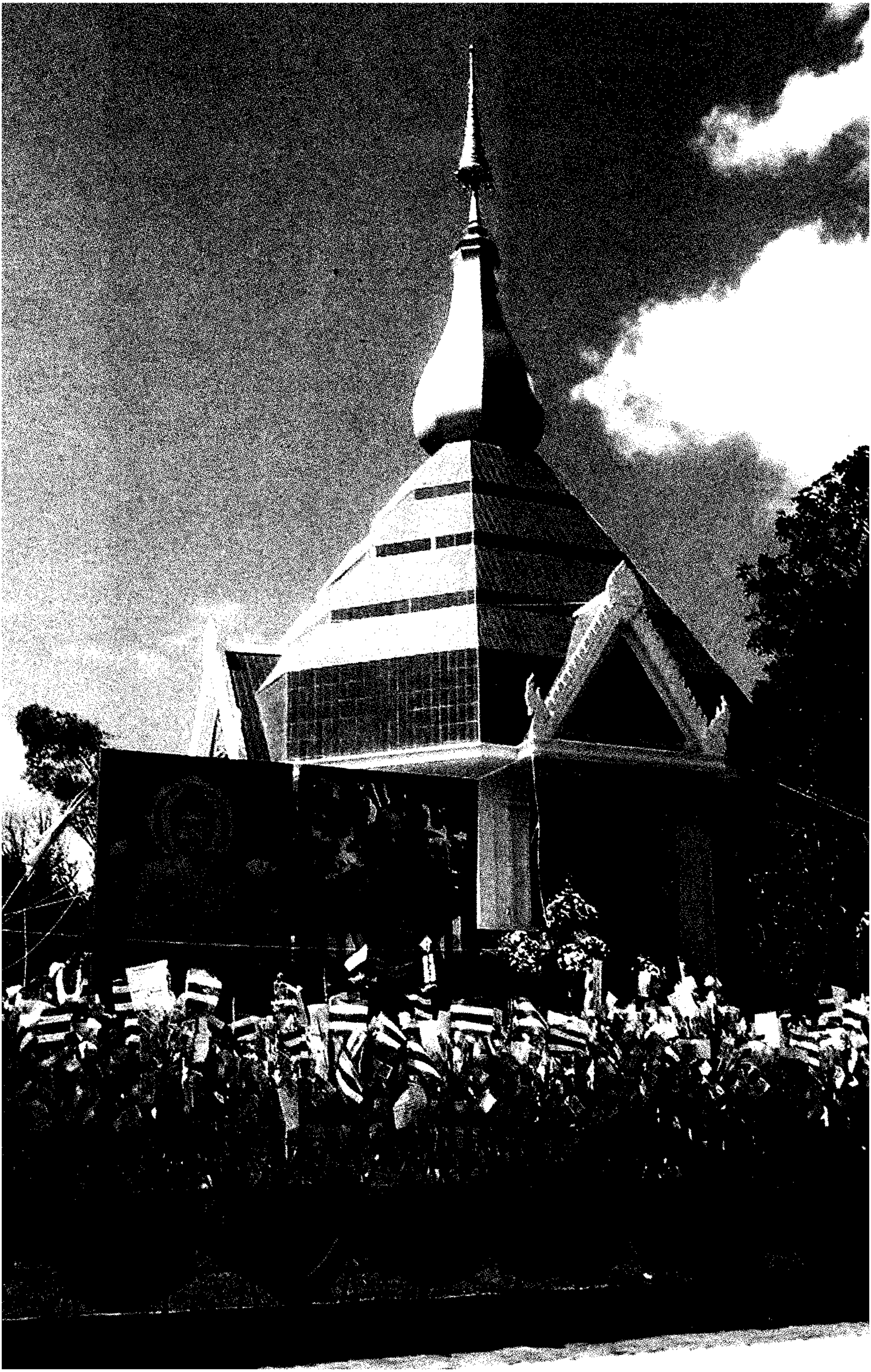

สารบัญ

พระกรรมฐานสู่ล้านนา (ตอน ๒)

		หน้า
ภาค ๕ : บันทึกจากใจเมตตา		๑
๑๒๘.	กราบขออนุญาตหลวงพ่อ	๓
๑๒๙.	มูลเหตุที่เขียนประวัติ	๖
๑๓๐.	ดำริของหลวงปู่มั่น	๙
๑๓๑.	ธุดงค์เข้ากรุงเทพฯ แล้วเดินทางไปเชียงใหม่	๑๓
๑๓๒.	จำใจรับตำแหน่งเจ้าอาวาส	๑๗
๑๓๓.	สละคืนตำแหน่งเจ้าอาวาสแล้วออกธุดงค์	๒๐
๑๓๔.	บำเพ็ญเพียรที่ถ้ำเชียงดาว	๒๓
๑๓๕.	การบำเพ็ญเพียรในถ้ำมืดมิด	๒๕
๑๓๖.	การแก้โมหะสมาธิ	๒๙
๑๓๗.	จำพรรษาที่ดอยจอมแตง	๓๑
๑๓๘.	หลวงปู่พูดถึงสถานที่ คน อาหาร และภาวนา	๓๔
๑๓๙.	เรื่องพระธาตุจอมแตง	๓๗
๑๔๐.	วัดป่าห้วยน้ำริน	๔๒
๑๔๑.	พญานาคหยุดเล่นน้ำเถิด !	๔๕
๑๔๒.	เล่าเรื่องเปรตในสมัยพุทธกาล	๔๘
๑๔๓.	อยู่แต่ในป่าก็ทำให้หลงได้	๕๒
๑๔๔.	เล่าเรื่องฤาษีครั้งพุทธกาล	๕๔
๑๔๕.	บทเรียนจากเรื่องพระฤาษี	๕๗
๑๔๖.	จำพรรษาที่บ้านห้วยทราย เวียงป่าเป้า	๖๐

หน้า

๑๔๗. ให้ชาวบ้านรับพระไตรสรณาคมน์ ๖๓
๑๔๘. ศาสนาคือตัวเรา และอยู่ที่ตัวของเรา ๖๗
๑๔๙. เมืองพร้าวเหมาะแก่การบำเพ็ญเพียร ๖๙
๑๕๐. หลวงปู่ก็ต้องการพบลูกศิษย์ ๗๑
๑๕๑. ความประสงค์ตรงกัน ๗๔
๑๕๒. กาลและสถานที่เป็นใจ ๗๗
๑๕๓. สัปปายะทำให้ได้รับผลเต็มที่ ๘๐
๑๕๔. จำพรรษากับชาวเขาเผ่ามูเซอ ๘๓
๑๕๕. พูดถึงความวิเวกของธรรมชาติ ๘๖
๑๕๖. ทำไมหลวงปู่จึงพูดเรื่องป่าเขา ๘๘
๑๕๗. ประโยชน์จากการอยู่ป่าอย่างแท้จริง ๙๐
๑๕๘. ข้อดีของการไปพักในวัดร้าง ๙๓
๑๕๙. ให้ความสำคัญในการสอนพระเณรมาก ๙๗
๑๖๐. เปรียบเทียบคนภาคเหนือกับคนอิสาน ! ๑๐๐
๑๖๑. ดำริต้องการกลับอิสาน ๑๐๒
๑๖๒. ธรรมนิมิตเกิดที่บ้านแม่กอย ๑๐๔
๑๖๓. หลวงปู่เทสก์อาราธนาหลวงปู่กลับอิสาน ๑๐๘

ภาค ๖ : ติดตามมาบ้านแม่กอย ๑๑๓

๑๖๔. หลวงปู่เจี๊ยะไปกราบหลวงปู่มั่น ๑๑๕
๑๖๕. กราบลาหลวงปู่กงมา ๑๑๘
๑๖๖. กราบลาท่านพ่อลี ๑๒๐
๑๖๗. เดินทางสู่เชียงใหม่ ๑๒๒

หน้า

๑๖๘. เดินทางไปหาหลวงปู่มั่น ๑๒๔
๑๖๙. กราบหลวงปู่มั่นที่บ้านแม่กอย ๑๒๗
๑๗๐. คำตอบจากหลวงปู่มั่น ๑๒๙
๑๗๑. ทำอย่างนั้นดีแล้ว ๑๓๑
๑๗๒. ขอนิสัย - ถวายตัวเป็นศิษย์ ๑๓๔
๑๗๓. วัตรปฏิบัติ ๑๓๖
๑๗๔. เหมือนถูกสายฟ้าฟาด ๑๓๘
๑๗๕. ทำไมหลวงปู่มั่นไม่อยู่ประจำที่นานๆ ๑๔๐
๑๗๖. กรณีโยมแม่วิสาข์ - การปลูกไม้ผลในวัด ๑๔๒
๑๗๗. มารู้จักแม่อุ้ยสาสักน้อยเต๊อะ ! ๑๔๔
๑๗๘. จดหมายฉบับที่สอง ๑๔๘
๑๗๙. ประวัติย่อคุณแม่สา อัฐรัตน์ ๑๕๐
๑๘๐. ธรรมวินัยและการปรับโทษพระ ๑๕๔
๑๘๑. วัดร้างป่าแดง ๑๕๗
๑๘๒. มอบฟันให้กับหลวงปู่เจี๊ยะ ๑๖๐
๑๘๓. อัฐิธาตุ และฟันกรามหลวงปู่มั่น ที่วัดเจดีย์หลวง ๑๖๒
๑๘๔. อัฐิธาตุ/ฟันกราม หลวงปู่มั่น ๑๖๔
๑๘๕. วิหารบูรพาจารย์ วัดเจดีย์หลวง ๑๗๔
๑๘๖. บุษบกอัฐิธาตุหลวงปู่มั่น ๑๗๗
๑๘๗. รูปเหมือนหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ๑๘๐
๑๘๘. ทำนายหลวงตาพระมหาบัวฯ ๑๘๓
๑๘๙. ไม่แหย่ ไม่ได้ฟังธรรมะดีๆ ๑๘๕
๑๙๐. ท่านพ่อเฟื่องโดนเข้าเต็มๆ ๑๘๗

หน้า

๑๙๑.	สอนเรื่องศีลของพระ	๑๘๙
๑๙๒.	สอนเรื่องธุดงค์	๑๙๑
๑๙๓.	ธุดงค์ที่หลวงปู่มั่นปฏิบัติประจำ	๑๙๙
๑๙๔.	กิจวัตรประจำวัน	๒๐๑
๑๙๕.	หลวงปู่เจี๊ยะโดนตลอด !	๒๐๔
๑๙๖.	ใจอาจารย์...ถึงใจศิษย์	๒๐๗
๑๙๗.	หลวงตาฯ พูดถึงหลวงปู่เจี๊ยะ	๒๐๙
๑๙๘.	ลูกศิษย์หลวงปู่มั่น องค์ไหนดี?	๒๑๓
๑๙๙.	หลักนิสัยกับหลักธรรมหลักวินัย	๒๑๕
๒๐๐.	เป็นศิษย์ก้นกุฏิหลวงปู่มั่น	๒๑๗
๒๐๑.	"ผ้าขี้ริ้วห่อทอง"	๒๑๙
๒๐๒.	หลวงปู่มั่นเป็นไข้มาเลเรีย	๒๒๓
๒๐๓.	ป่วยคราวนี้ไม่ตายดอก	๒๒๖
๒๐๔.	ใครอาสาไปปฏิบัติครูอาจารย์	๒๒๘
๒๐๕.	อยู่ก็สบาย ตายก็ชนะ	๒๓๑
๒๐๖.	หูทิพย์ ตาทิพย์ เป็นเลิศ	๒๓๓
๒๐๗.	ป่าเปอะ และพ่อหนานแดง	๒๓๕
๒๐๘.	มีเงินหนึ่งบาทซื้อนมถวาย	๒๓๘
๒๐๙.	เทศน์เรื่องโรคทางใจ ๔ อย่าง (ของพระ)	๒๔๑
๒๑๐.	พระธรรมอยู่กับใจที่เป็นธรรม	๒๔๔
๒๑๑.	ปฏิปทาหลวงปู่เจี๊ยะ	๒๔๗
๒๑๒.	หลวงปู่มั่นตอบคำถามเรื่องนิมิต	๒๕๐
๒๑๓.	เทวดาหน้าตาเป็นยังไง ?	๒๕๔

หน้า

๒๑๔. คำถามเรื่องเทวดาอีก ๒๕๖
๒๑๕. ต้องรู้เรื่องเทวดาให้จงได้ ๒๕๘
๒๑๖. อยากเห็นเทวดาแต่เจอเสือ ! ๒๖๐
๒๑๗. ทิพย์จักษุ ๒๖๓
๒๑๘. เรื่องกินเจ ๒๖๖
๒๑๙. หลวงปู่มั่นกลับภาคอิสาน ๒๖๙
๒๒๐. แก่เป็นสิริมงคล ๒๗๑
๒๒๑. รุกขเทวดาวิงวอนให้ท่านอยู่ ๒๗๔
๒๒๒. ทั้งคนและเทวดาตามส่ง ๒๗๖
๒๒๓. กลับสู่อิสาน ๒๗๘

ภาค ๗ : แกะรอยบาทหลวงปู่ ๒๘๑

๒๒๔. ติดตามรอยบาทหลวงปู่ ๒๘๓
๒๒๕. นึกทบทวนสถานที่หลวงปู่ จำพรรษา ๒๘๗
๒๒๖. สอบถามจากหลวงพ่อทองสุก ๒๙๑
๒๒๗. ถ้ำเชียงดาวที่หลวงปู่มั่นเคยไปภาวนา ๒๙๔
๒๒๘. หลวงปู่มั่นเข้าฌานไปบิณฑบาต ๒๙๘
๒๒๙. เกี่ยวกับฌานเหาะได้ ๓๐๐
๒๓๐. พบยักษ์ที่ถ้ำเชียงดาว ๓๐๒
๒๓๑. หลวงปู่บุญที่หลวงปู่มั่นยกย่อง ๓๐๔
๒๓๒. หลวงปู่เหล่านี้เป็นใครบ้าง ? ๓๐๗
๒๓๓. พระออก ทหารเข้าไปอยู่วัดแทน ๓๐๙
๒๓๔. ครูอาจารย์ที่มาสอนในนิมิต ๓๑๑

หน้า

๒๓๕. ขอทราบเรื่องหลวงปู่พรหม ๓๑๔
๒๓๖. เรื่องของสามหลวงตา ๓๔๐
๒๓๗. สามหลวงตาอีกเรื่อง ๓๔๓
๒๓๘. หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย ๓๔๘
๒๓๙. ครูบาอาจารย์ไม่ค่อยเปิดเผยประวัติ ๓๕๑
๒๔๐. คนรุ่นหลังต้องตามแกะรอยเอา ๓๕๕
๒๔๑. ทำไมหลวงปู่มั่นจึงอยู่อำเภอพร้าวนาน ? ๓๕๗
๒๔๒. ถามถึงดอยมูเซอ ๓๖๐
๒๔๓. พวกเทพสาธุรับพรหลวงปู่ ๓๖๓
๒๔๔. หลวงพ่อประสิทธิ์พูดถึงดงป่าดะ ๓๖๕
๒๔๕. ประวัติวัดดงป่าดะ ๓๖๗
๒๔๖. ถ้ำดอกคำ ๓๘๑
๒๔๗. หลวงพ่อประสิทธิ์ไปภาวนาที่ถ้ำดอกคำ ๓๘๖
๒๔๘. หลวงปู่อ่อนไปเป็นไข้มาเลเรีย ๓๘๘
๒๔๙. หลวงปู่แหวนกับพญานาคที่ถ้ำดอกคำ ๓๙๐
๒๕๐. นิมิตเห็นหลวงปู่มั่นในถ้ำดอกคำ ๓๙๓
๒๕๑. ดอกบัวทองคำที่ถ้ำดอกคำ ๓๙๖
๒๕๒. พญานาคที่ถ้ำดอกคำ (อีกครั้ง) ๓๙๙
๒๕๓. หลวงปู่มั่นพบครูบาเจ้าศรีวิชัยที่ไหน ? ๔๐๒
๒๕๔. พระธาตุดอยน้ำมัว ๔๐๘
๒๕๕. หลวงปู่แหวนบรรลุธรรมเมื่อไร ? ๔๑๒
๒๕๖. หลวงปู่มั่นใช้เท้าเขี่ยกาน้ำให้ขโมย ๔๑๖
๒๕๗. บันทึกพ่อครูหนาน ๔๑๘

หน้า

ภาค ๘ : สู่ยุควัดป่าอาจารย์มั่น **๔๒๐**

๒๕๘. วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) ๔๒๒
๒๕๙. วัดป่าอาจารย์มั่นครั้งอดีต ๔๒๗
๒๖๐. วัดแม่กอย : วัดพี่-วัดน้อง ๔๓๐
๒๖๑. ประวัติความเป็นมาของวัดป่าอาจารย์มั่น ๔๓๕
๒๖๒. บันทึกของหลวงปู่บุญผาย ๔๓๙
๒๖๓. บันทึกจากหนานแอ๋ ๔๖๖
๒๖๔. บันทึกจากหลวงพ่อทองสุก ๔๗๒
๒๖๕. หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ ๔๗๙
๒๖๖. นิมิตหลวงพ่อเปลี่ยนที่วัดป่าอาจารย์มั่น ๔๙๗
๒๖๗. หลวงปู่มั่นมาสอนกรรมฐาน ๕๐๒
๒๖๗. เมตตาของครูบาอาจารย์ ๕๐๗
๒๖๘. พระพุทธเจ้าเป็นไทยหรือเป็นแขก ? ๕๑๐
๒๖๙. หลวงปู่มั่นประกาศการบรรลุธรรม ๕๑๓
๒๗๐. หลวงปู่คำอ้าย พระเชียงใหม่ไปธุดงค์อิสาน ๕๑๕
๒๗๑. การดูแลอุปัฏฐากหลวงปู่มั่น ๕๒๘
๒๗๒. พ่ออุ๊ยติ๊ง ตื๊อมุ้ง ๕๓๐
๒๗๓. พระอาจารย์พิชิต วัดหินหมากเป้ง ๕๓๒
๒๗๔. บันทึกเรื่องกุฏิและทางจงกรม ๕๔๐
๒๗๕. วัดป่าอาจารย์มั่นและพระมหาธาตุมณฑป ๕๔๒
๒๗๖. ครั้งแรกที่หลวงปู่มาอยู่บ้านแม่กอย ๕๔๙

ภาพชุดพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์

รายนามเจ้าภาพร่วมพิมพ์หนังสือ **๕๕๙**

รายรับ - รายจ่าย โครงการหนังสือบูรพาจารย์ **๕๖๗**

ใบเชิญชวนทำบุญท้ายเล่ม **๕๖๘**

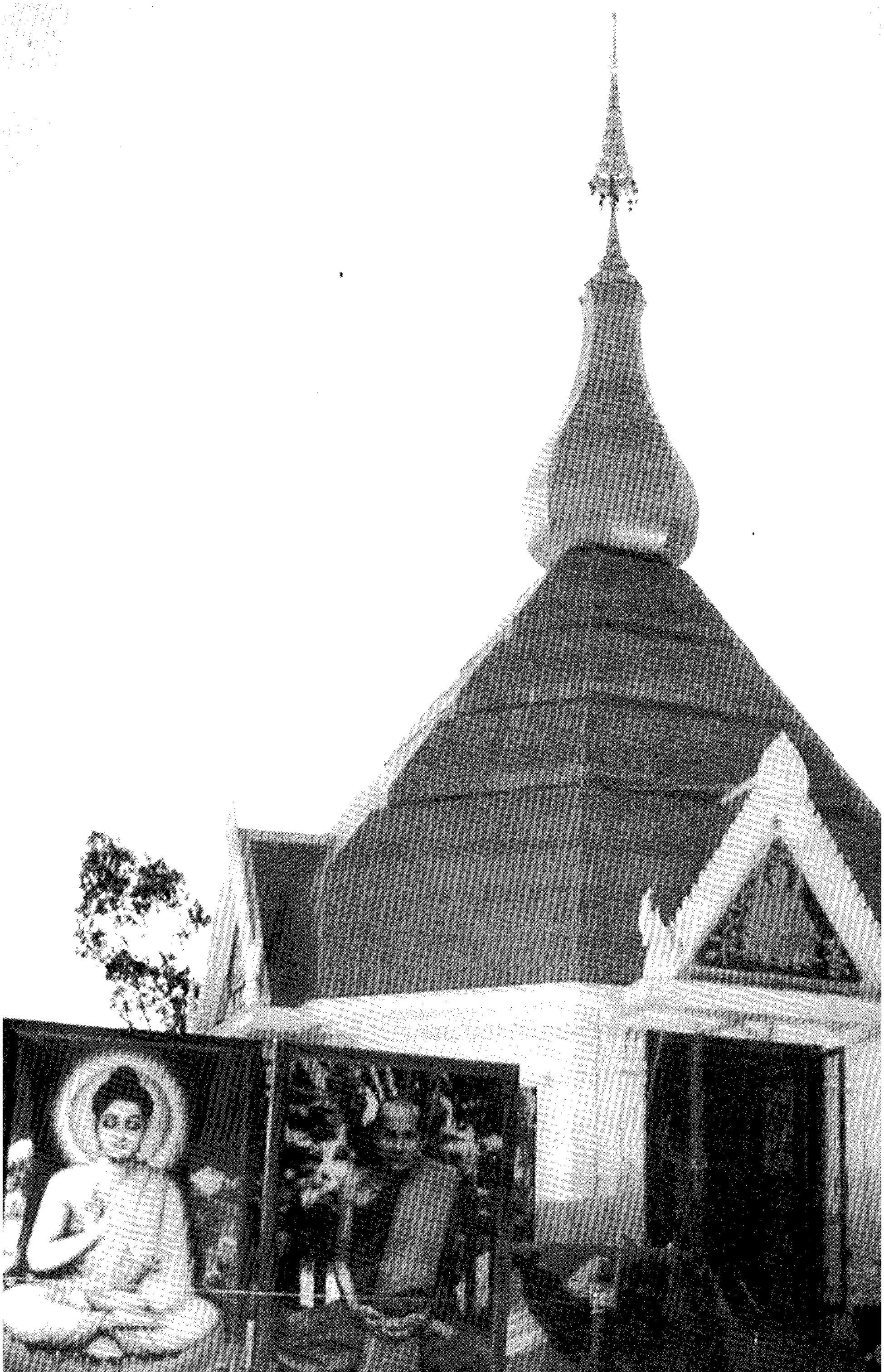

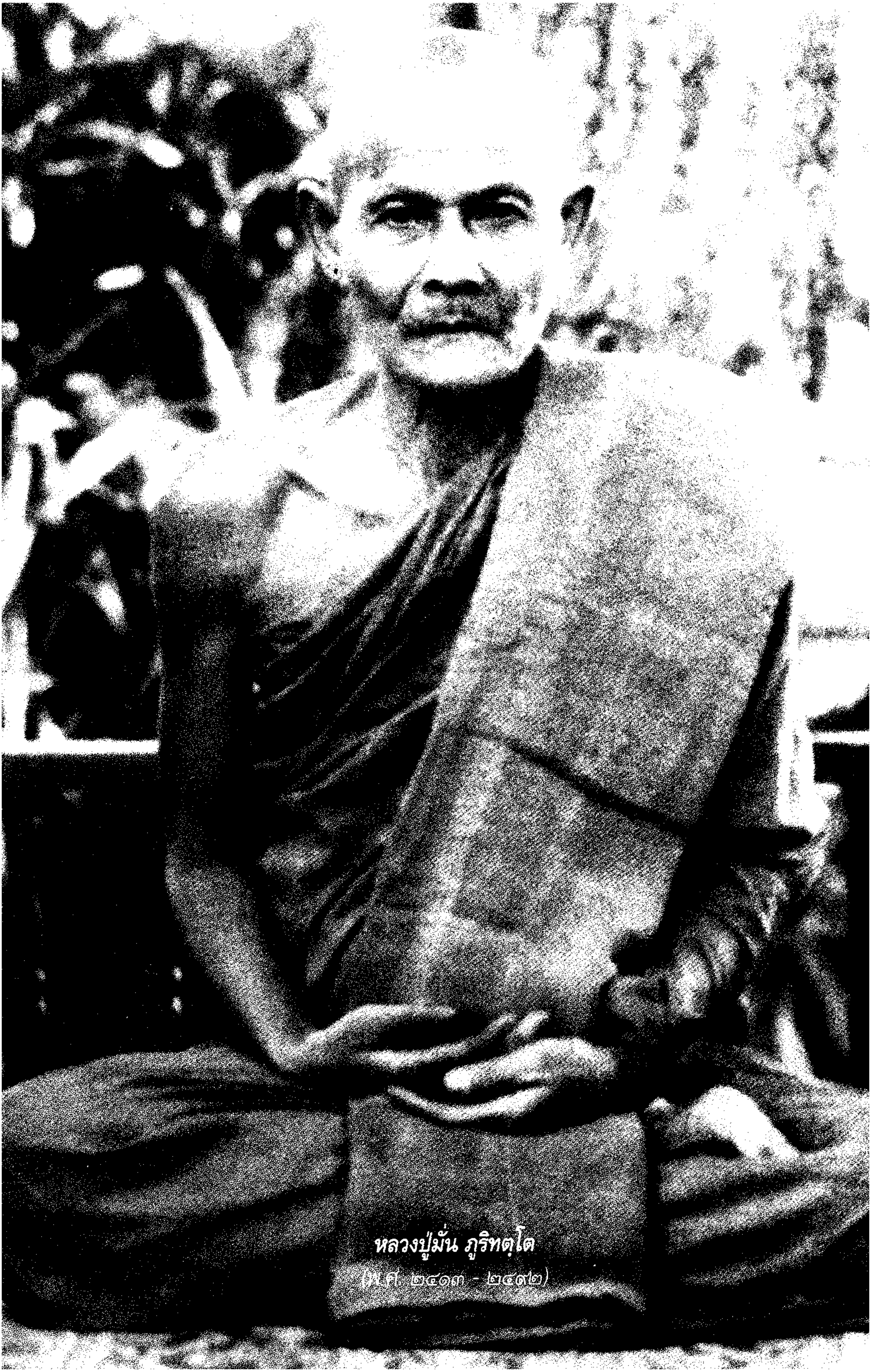

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต
(พ.ศ. ๒๔๑๓ - ๒๔๙๒)

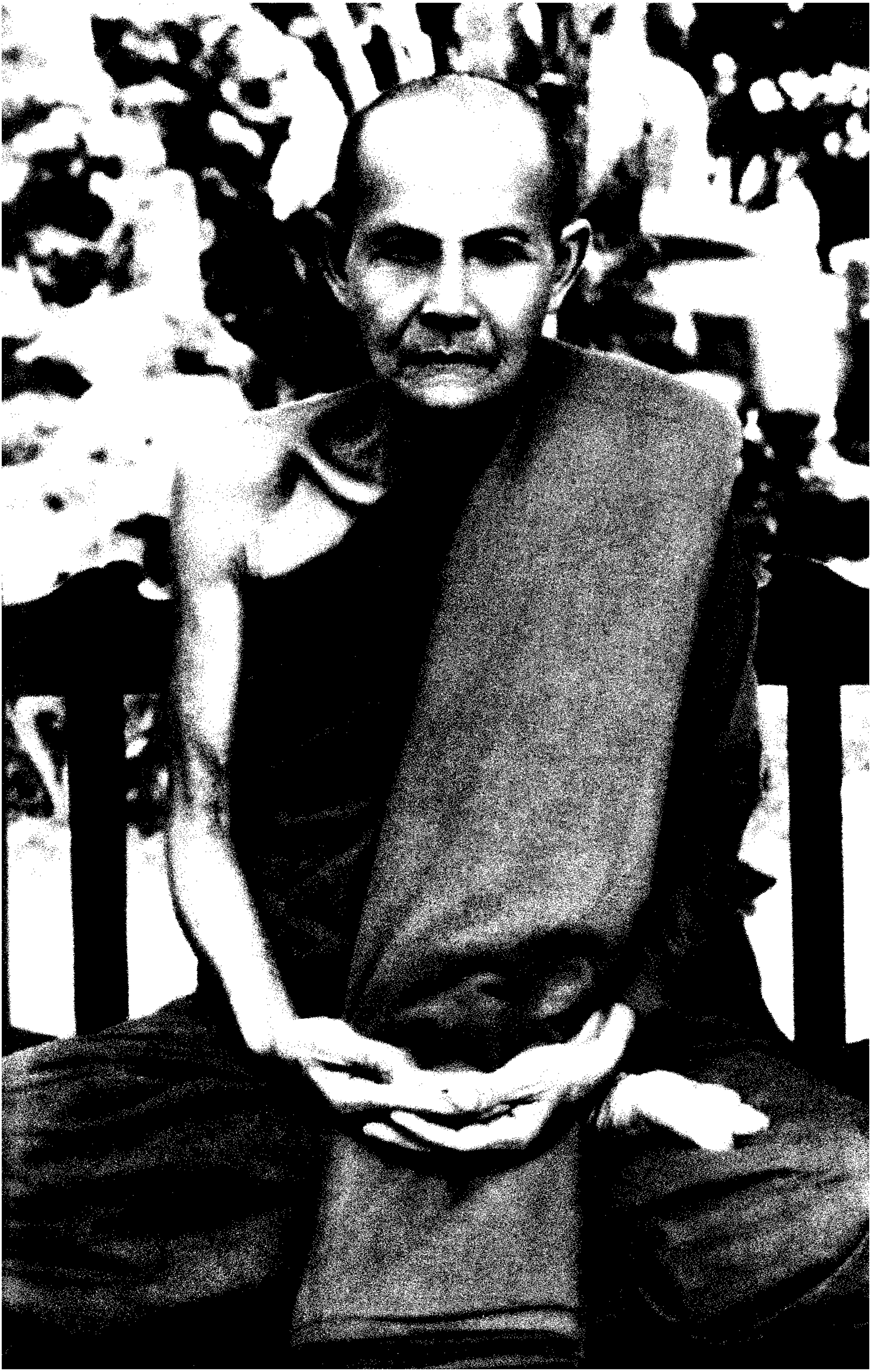

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒนมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

อนุโมทนาสาธุการ

(ลายมือชื่อ)

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่าหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เป็นพระเถระฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน แม้ท่านจะมรณภาพไปนานแล้ว แต่คุณธรรมความดีที่ท่านได้บำเพ็ญยังคงดำรงอยู่เป็นที่เคารพสักการะบูชาของอนุชนรุ่นหลัง

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยพระจำรัส จิรวํโส ร่วมกับคณะศรัทธาจัดสร้างพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์พระกรรมฐาน สายพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ได้สำเร็จบริบูรณ์แล้ว จะทำการสมโภชในวันที่ ๑๐-๑๑-๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ นี้ มีพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) เป็นประธานในพิธี

ขออนุโมทนาสาธุการทุกท่านในความศรัทธาและความสำเร็จการสร้างพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์พระกรรมฐาน สายพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต และกำหนดให้มีการสมโภช ขึ้น ขออำนาจแห่งคุณพระรัตนตรัยและคุณงามความดีที่ทุกท่านได้บำเพ็ญแล้วนี้ อำนวยพรให้ทุกท่านประสบความสุขความเจริญและเจริญในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป ขออนุโมทนาอำนวยพร.

วัดบวรนิเวศวิหาร

กรุงเทพมหานคร

ตุลาคม ๒๕๔๖

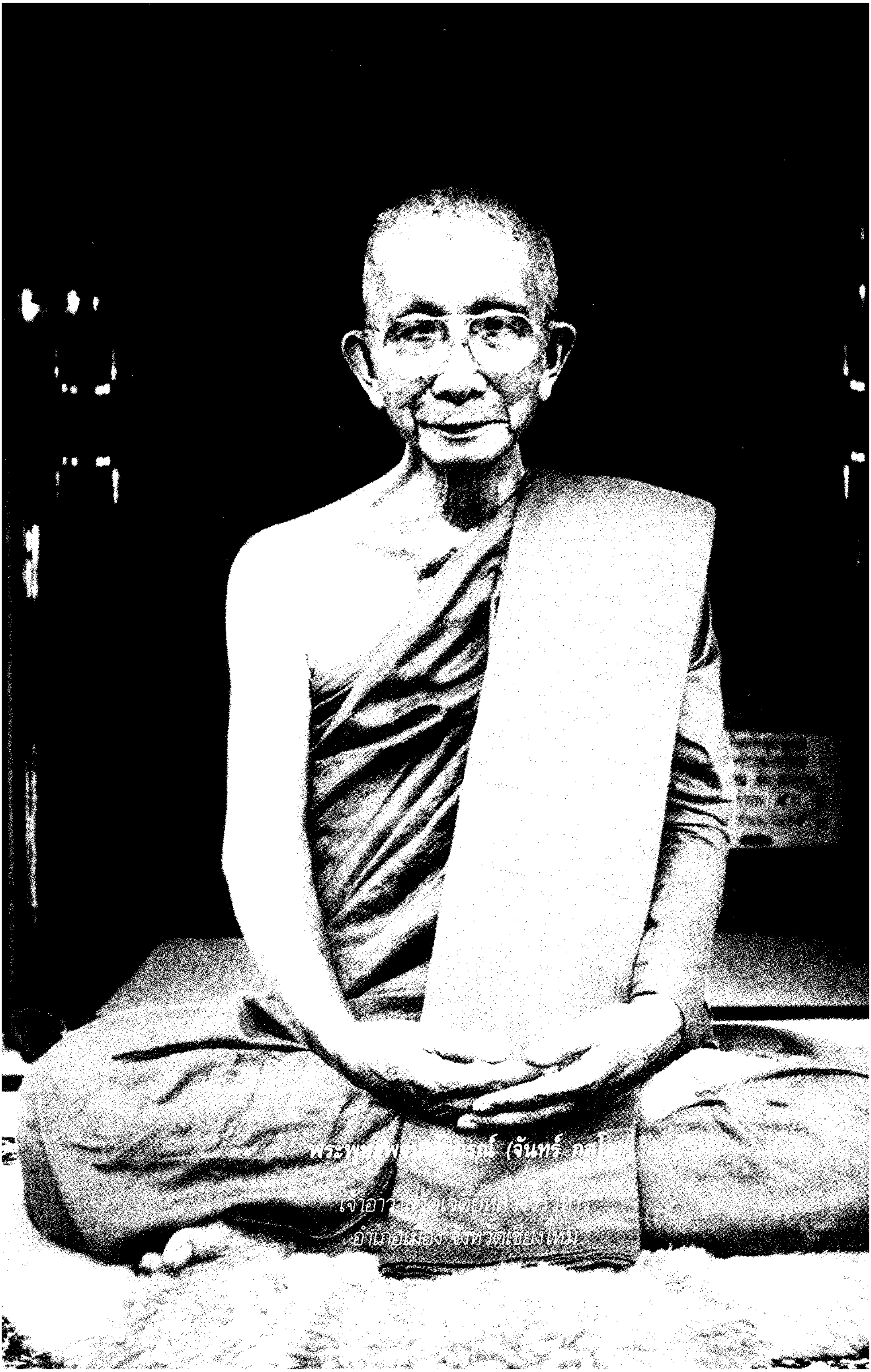
(จันทร์
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

<u>ขอคารวะด้วยความเคารพ</u>

ในบรรดาพระเถรานุเถระทั้งหลายในสมัยปัจจุบัน(พ.ศ๒๔๗๕–๒๔๘๒)ไม่มีพระเถระรูปใดที่ได้รับการยกย่องเคารพนับถือยิ่งกว่า พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถร ทั้งนี้เนื่องมาจาก พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถร เป็นผู้มีปฏิปทา ข้อวัตรปฏิบัติที่ดีงามทั้งส่วนพระธรรมและพระวินัย เมื่อท่านพระอาจารย์จำพรรษาอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง ท่านมีข้อวัตรปฏิบัติส่งเสริมทั้งฝ่ายปริยัติและปฏิบัติ กล่าวคือ ท่านจะส่งเสริมให้พระสงฆ์ สามเณรให้ได้รับการศึกษานักธรรมและบาลี ในขณะเดียวกันในตอนเย็นท่านจะอบรมการเจริญภาวนาที่กุฏิของท่านเป็นประจำ ข้าพเจ้าเป็นสามเณรมีโอกาสได้รับการอบรมด้วย นึกถึงโอกาสนั้นเมื่อใดยังเกิดปีติยินดีไม่รู้ลืม

พระพุทธพจนวราภรณ์
เจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร
๒๑ ก.ย. ๒๕๔๖

พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์

พระกรรมฐานสายพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต
วัดป่าอาจารย์มั่น(ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย
ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

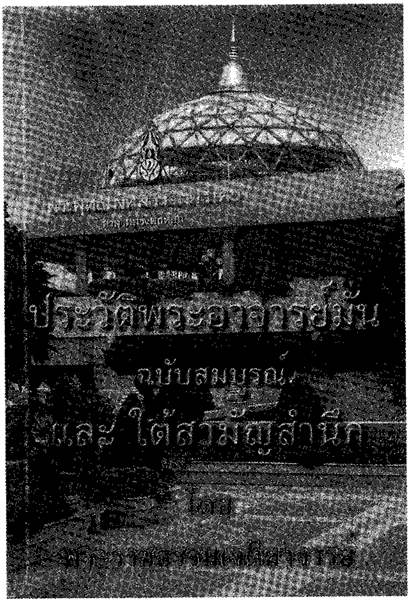

ภาค ๕ :
บันทึกจากใจเมตตา

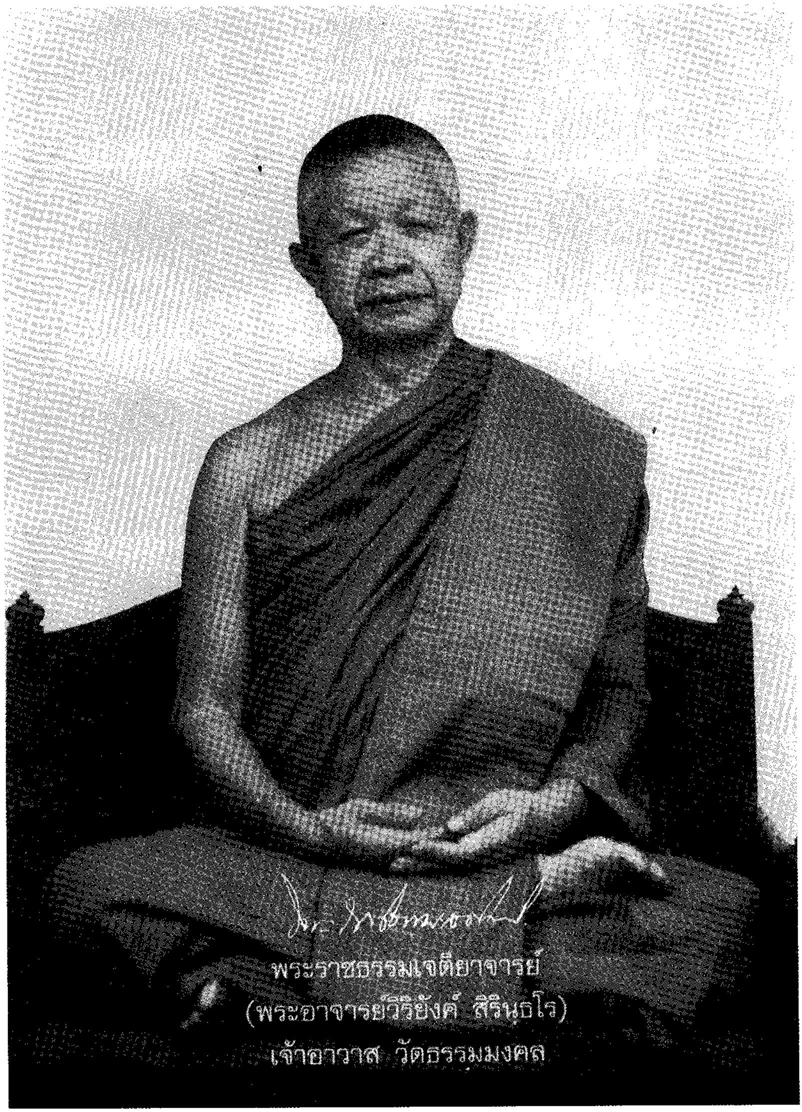

พระราชธรรมเจติยาจารย์ (หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร)

ศิษย์ผู้บันทึกเรื่องราวของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต**

จากคำบอกเล่าของหลวงปู่เอง

๑๒๘.

กราบขออนุญาตหลวงพ่อ

เรื่องราวของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ในภาคที่ ๕ นี้ ผู้เขียนนำมาจากบันทึกของ**พระราชธรรมเจติยาจารย์** (หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร) แห่ง**วัดธรรมมงคล** สุขุมวิท ๑๐๑ เขตพระโขนง กรุงเทพฯ

หลวงพ่อวิริยังค์ ท่านเป็นศิษย์ของ**หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ** ศิษย์อาวุโสองค์หนึ่งของ**หลวงปู่มั่น**

หลวงพ่อวิริยังค์ มีนามเดิมว่า **วิริยังค์ บุญฑีย์กุล** เป็นบุตรของ**ขุนเพ็ญภาษชนารมย์** และ **นางมั่น บุญฑีย์กุล** เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๓ นับถึงปีปัจจุบัน (๒๕๔๗) ท่านมีอายุได้ ๘๔ ปี

หลวงพ่อ เกิดที่สถานีรถไฟปากเพรียว จังหวัดสระบุรี ซึ่งโยมพ่อของท่านเป็นนายสถานีรถไฟ ภายหลังย้ายครอบครัวมาตั้งหลักฐานอยู่ที่**บ้านใหม่สำโรง** อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ท่านบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ แล้วติดตามพระอาจารย์ของท่าน คือ **หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ** ไปเผยแพร่ธรรมให้แก่ประชาชนทางภาคตะวันออก เมื่ออายุครบบวชในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้อุปสมบทและพำนักอยู่ ณ **วัดทรายงาม** บ้านหนองบัว อำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี อยู่ศึกษาธรรม และช่วยพระอาจารย์ของท่านอบรมสั่งสอนด้านสมาธิภาวนาให้แก่ประชาชน ซึ่งมีผู้เลื่อมใสจำนวนมาก

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ **หลวงปู่กงมา** ทราบข่าวว่า **หลวงปู่มั่น** กลับจากเชียงใหม่ และพำนักโปรดลูกศิษย์ลูกหาที่จังหวัด**สกลนคร** บ้านเกิดของ**หลวงปู่กงมา** ท่านจึงได้พาลูกศิษย์ คือ **หลวงพ่อวิริยังค์** ออกธุดงค์มุ่งหน้าไปกราบเพื่อรับโอวาทธรรมจาก**หลวงปู่มั่น**

หลวงปู่กงมา กับศิษย์ คือ **หลวงพ่อวิริยังค์** ซึ่งเป็นพระหนุ่มอายุ ๒๒ ปี ออกธุดงค์รอนแรมจากจังหวัดจันทบุรี เข้าไปในเขตประเทศเขมร ตัดเข้าประเทศไทยที่ชายแดนจังหวัดนครราชสีมา เดินข้าม**ดงพญาเย็น**เข้าไปพักในตัวจังหวัดนครราชสีมา เดินทางโดยรถไฟไปจังหวัดอุดรธานี แล้วเดินเท้าต่อไปยังจังหวัดสกลนคร

หลวงพ่อวิริยังค์ ได้มีโอกาสอุปัฏฐากรับใช้ใกล้ชิดองค์**หลวงปู่มั่น** เป็นเวลา ๔ ปีติดต่อกัน ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๘ ก่อนติดตาม**หลวงปู่กงมา**กลับไปพำนักที่จังหวัดจันทบุรี เพื่อโปรดญาติโยมทางภาคตะวันออกต่อไป

ระหว่างพำนักอยู่กับ**หลวงปู่มั่น** ในช่วง ๔ ปีนี้ **หลวงพ่อวิริยังค์** ได้รับการอบรมสั่งสอนธรรมและได้รับทราบเรื่องราวของ**หลวงปู่มั่น** จากปากของท่านโดยตรง จึงได้จดจำและบันทึกเอาไว้อย่างละเอียด ทำให้พวกเรารุ่นหลาน-เหลน ได้มีโอกาสทราบประวัติและเรื่องราวของหลวงปู่ต่อเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้

คำสอนของ**หลวงปู่มั่น** ในหนังสือ **"มุตโตทัย"** ก็เป็นผลงานการบันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** (มีอีก ๒ ฉบับ เป็นบันทึกของ **พระอริยคุณาธาร - เส็ง ปุสฺโส** และของ **หลวงตาทองคำ จารุวณฺโณ**)

ส่วนที่ผู้เขียน (นายปฐม) ขออนุญาตหยิบยกมาเสนอ **เป็น**

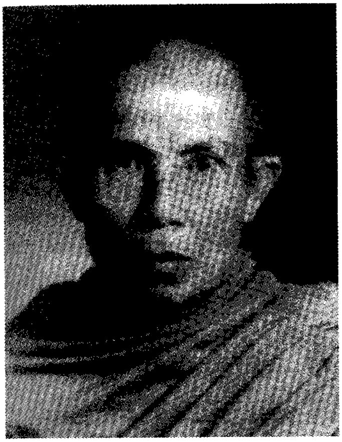

หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ พระอาจารย์
กับ **หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร** พระลูกศิษย์

เรื่องราวที่หลวงปู่มั่น พำนักอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ๑๒ ปี ตามเจตนาของหนังสือเล่มนี้

ข้อมูลทั้งหมด เกือบ ๑๐๐% ที่นำเสนอใน**ภาค ๕** นี้เป็นข้อเขียนของ **หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร** ตามที่ท่านได้ยินได้ฟังมาจาก**หลวงปู่มั่น**โดยตรง

ผม (นายปฐม นิคมานนท์) คัดลอกนำมาเสนอโดยไม่ได้กราบเรียนขออนุญาตจากองค์**หลวงพ่อ**โดยตรง จึงกราบขออนุญาตไว้ ณ โอกาสนี้ และผมจะนำเสนอด้วยความเคารพ และด้วยความระมัดระวังอย่างที่สุด

หากมีข้อผิดพลาด ไม่สมควรประการใด ผมกราบเท้าขอขมาต่อองค์ท่านหลวงปู่มั่น ต่อหลวงพ่อวิริยังค์ ต่อบูรพาจารย์ที่เกี่ยวข้อง และขออภัยต่อท่านผู้อ่านด้วยครับ

๑๒๙.

มูลเหตุที่เขียนประวัติ

ผมขออนุญาตเริ่มต้นด้วยอารัมภบทของ**หลวงพ่อวิริยังค์** ภายใต้ชื่อหัวข้อว่า **"มูลเหตุของพระวิริยังค์เขียนประวัติพระอาจารย์มั่น"**

เนื้อหามีดังนี้ ครับ : -

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ เป็นพระปรมาจารย์ทางกรรมฐาน ท่านได้แสดงความสามารถในด้านนี้อย่างสูงทุกประการตามความเป็นจริงก็ปรากฏอย่างไม่มีศิษย์คนใดจะกล้าปฏิเสธคุณธรรมต่างๆ ที่ได้ปรากฏขึ้นนั้นฝังอยู่ในดวงจิตของผู้เป็นศิษย์อย่างไม่มีทางเลือนลาง

เป็นความจริงเหลือเกินที่ว่า **ท่านได้ฟื้นฟูการปฏิบัติธรรมชั้นสูงของพระพุทธศาสนา จนเป็นที่รับรองจากปัญญาชนทั้งหลาย**

ผลประโยชน์เกิดจากการฟื้นฟูการปฏิบัติธรรมนั้นย่อมปรากฏอยู่แก่ผู้ที่น้อมตัวเข้าเป็นศิษย์ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน แม้ว่าบางคนอาจจะไม่เคยเห็นหน้าท่าน เพียงแต่เป็นชั้นหลานเหลน หรือ**เพียงอ่านประวัติของท่านก็ทำให้เกิดความเลื่อมใสอย่างซาบซึ้งตรึงใจแล้ว**

การอ่านประวัติของท่านอาจารย์มั่น ผู้อ่านควรจะได้ตระหนักถึงข้อปฏิบัติ ปฏิปทา อันจะได้นำมาเป็นตัวอย่าง ก็จะทำให้เกิดประโยชน์มากทีเดียว

เพราะท่านได้ทำตัวของท่านเป็นตัวอย่างที่ดีเลิศ กับทั้งยังมีความเมตตาต่อนักบวชด้วยกันอย่างมากที่สุด มองเห็นการณ์ไกลได้เป็นอย่างดี

หลวงพ่อวิริยังค์ ท่านแสดงความตั้งใจมั่นว่า *"ข้าพเจ้าใคร่จะเขียนให้ใกล้ความจริงเป็นที่สุด ซึ่งแม้จะเป็นยาขมบ้าง เข้าใจว่าอาจจะแก้โรคให้แก่ท่านในภายหลัง เพราะยาขมใครก็ไม่อยากรับประทาน จะรับประทานก็ต่อเมื่อถึงคราวจำเป็น แต่ยาขมก็ได้ช่วยชีวิตมนุษย์ มาแล้วมากต่อมากมิใช่หรือ?"*

*"การเขียนประวัติของ**พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ**ของข้าพเจ้าโดยการได้ยินได้ฟังจากตัวของท่านเองและครูบาอาจารย์ของข้าพเจ้าตลอดถึงลูกศิษย์ของท่าน*

เพราะท่านอาจารย์มั่นนี้ ท่านเป็นนักผจญภัยเพื่อต่อสู้กับกิเลสอย่างยอดเยี่ยม จึงเป็นประวัติที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าเอง ตั้งแต่เป็นสามเณร เพียงแต่ได้ยินอาจารย์ของข้าพเจ้า (หลวงปู่กงมา) เล่าให้ฟัง ก็รู้สึกเลื่อมใสจริงๆ จนอยากจะพบท่านทีเดียว

*แต่ประวัติของ**ท่านอาจารย์มั่น** นั้น เข้าใจว่าตัวข้าพเจ้าเองไม่สามารถจะพรรณนาได้หมดแน่ เพราะเหลือวิสัย **เนื่องจากมีอะไรหลายอย่างที่เป็นสิ่งลึกลับอยู่***

*แต่ว่าความจริงแล้ว การแนะนำพร่ำสอนในธรรมทั้งหลายนั้นข้าพเจ้ายอมรับอย่างไม่มีข้อแม้เลยว่า**เป็นธรรมที่มีเหตุผลและเป็นผลที่ได้รับจริงๆ***

จนข้าพเจ้าต้องอุทานออกมาคนเดียวขณะที่เพิ่งจะมาอยู่กับท่านว่า เรามาอยู่กับท่านอาจารย์มั่น เพียงคืนเดียวแจ่มแจ้งในธรรมดีกว่าอยู่กับท่านอาจารย์ของข้าพเจ้าถึง ๘ ปี

แต่อะไรที่ทำให้ข้าพเจ้าต้องอุทานออกมาเช่นนี้นี่แหละที่จะเป็นต้นเหตุให้เขียนประวัติของท่านอาจารย์มั่นต่อไป"

ในตอนท้ายสุดของหนังสือ **หลวงพ่อวิริยังค์** ได้หมายเหตุว่า : -

"ป.ล. ข้าพเจ้าได้เรียบเรียงประวัติของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ จบสมบูรณ์ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ เวลา ๒๔.๒๖ น.

ต้นฉบับนั้น ข้าพเจ้าได้บันทึกไว้เมื่อครั้งข้าพเจ้าอยู่กับท่านเป็นเวลา ๔ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๘"

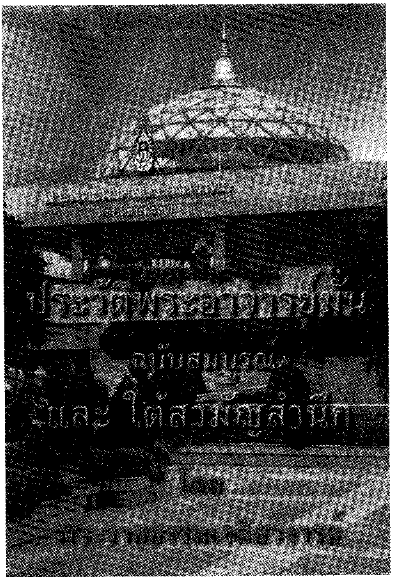

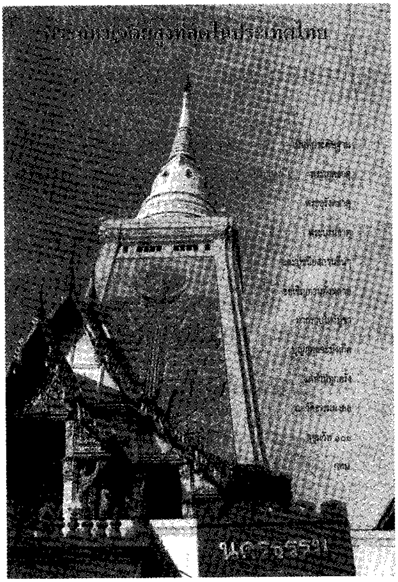

หนังสือของ**หลวงพ่อวิริยังค์**
ที่ผู้เขียนคัดลอกเนื้อหามาเสนอ ณ ที่นี้

๑๗๐.

ดำริของหลวงปู่มั่น

เริ่มต้น **"พระกรรมฐานสู่ล้านนา"** ผมขออนุญาตเริ่มด้วยเหตุการณ์ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ **หลวงปู่มั่นดำริที่จะปลีกตัวออกจากหมู่คณะ แสวงหาสถานที่วิเวก เพื่อบำเพ็ญเพียรโดยลำพัง หวังบรรลุธรรมขั้นสูงสุดตามที่ท่านตั้งความมุ่งมาดปรารถนา**

ท่านผู้อ่านคงจำเรื่องราวเบื้องต้นได้ว่า **หลวงปู่มั่น** ได้บรรลุธรรมขั้น **อนาคามี** **ที่ถ้ำสาริกา** จังหวัดนครนายก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๕

ต่อจากนั้นท่านก็กลับอิสานใช้เวลาอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ลูกหาเป็นเวลา ๑๔ ปี ได้เกิดศิษย์กรรมฐานจำนวนมากมาย เป็นโอกาสอันสมควรที่ท่านจะปลีกตัวไปบำเพ็ญเพียรตามลำพังได้แล้ว ท่านจึงเดินทางจากภาคอิสานตอนบน เพื่อนำ**โยมมารดา** ซึ่งบวชชีอยู่กับท่านให้กลับมาอยู่กับลูกหลานในจังหวัดอุบล เพื่อจะได้ไม่ต้องกังวลให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติธรรม

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ดังกล่าว **หลวงปู่มั่น** จำพรรษาอยู่ที่**เสนาสนะป่าบ้านหนองขอน** อำเภอบุ่ง จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันเป็นอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ)

ในวันเพ็ญเดือน ๓ **มาฆบูชา** บรรดาศิษย์ของท่านต่างเดินทางมาร่วมชุมนุมเพื่อกราบคารวะ และรับฟังโอวาทธรรมตามธรรมเนียมที่ปฏิบัติมาเป็นประจำ

คืนวันหนึ่ง เมื่อเข้าที่ภาวนา **หลวงปู่มั่น** ได้ปรารภในใจว่า : -

"(เรา) ***จะออกจากหมู่คณะไปแสวงหาสถานที่วิเวก เพื่อจะได้มีโอกาสพิจารณาค้นคว้าในปฏิปทาสัมมาปฏิบัติให้ได้รับความเข้าใจชัดเจนและแจ่มแจ้งเข้าไปอีก แล้วจะได้ปฏิปทาอันถูกต้องนั้นฝากไว้แก่เหล่าสานุศิษย์ในอนาคตต่อไป***

เพราะพระธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระองค์ทรงตรัสไว้ดีแล้วนั้น ย่อมมีนัยอันสุขุมลุ่มลึกมาก ยากที่จะทำความเข้าใจให้ถูกต้องตามพุทธประสงค์ได้

ผู้ปฏิบัติตามรอยพระบาทพระพุทธองค์และปฏิปทาที่พระอริยเจ้าได้ดำเนินมาก่อนแล้วนั้น เมื่อไม่เข้าใจแจ่มแจ้งแล้ว ย่อมจะเขวไปจากปฏิปทาที่ถูกต้องก็เป็นได้ หรืออาจดำเนินไปโดยผิดๆ ถูกๆ

เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ผู้ปฏิบัติทั้งหลายก็จะเข้าไม่ถึงศีลถึงธรรม หรืออาจถึงกับป่วยการไม่เป็นประโยชน์แก่ตนของตน

การปฏิบัติพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนาก็จะมีแต่ความพอกพูนกิเลสให้เจริญงอกงามขึ้นในตนของตนเท่านั้น

ซึ่งไม่สมกับว่า พระธรรมวินัยเป็นของชำระกิเลสที่มีอยู่ให้สิ้นไปจากสันดานแห่งเวไนยสัตว์ทั้งหลาย

อนึ่ง การอยู่กับหมู่คณะจะต้องมีภาระการปกครองซึ่งก็เป็นธรรมดา ตลอดถึงการแนะนำพร่ำสอนฝึกฝนทรมานต่างๆ ซึ่งทำให้โอกาสและเวลาที่จะค้นคว้าในพระธรรมวินัยไม่เพียงพอ

เราจะปลีกตัวออกไปอยู่ในสถานที่วิเวกซึ่งไม่มีภาระแล้ว ก็จะได้มีโอกาส เวลา ในการค้นคว้ามากขึ้น

ผลประโยชน์ในอนาคตก็จะบังเกิดขึ้นมาให้เป็นที่น่าพึงใจ"

เมื่อ**หลวงปู่มั่น** ได้ปรารภในใจดังนั้นแล้วท่านจึงได้เรียกศิษย์ทั้งหลาย มี**หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** เป็นต้นมาประชุมกัน

หลวงปู่ ได้แนะนำศิษย์ให้มีความมั่นคงดำรงอยู่ในข้อวัตรปฏิบัติอย่างที่ได้เคยแนะนำสั่งสอนมาแล้ว

ต่อจากนั้นท่านได้มอบหมายให้อำนาจแก่**หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** ศิษย์อาวุโสที่สุด กับพระน้องชายคือ **หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล** เป็นผู้บริหารปกครองแนะนำพร่ำสอนหมู่คณะตามแนวทางที่**หลวงปู่**ได้แนะนำมาแล้วต่อไป

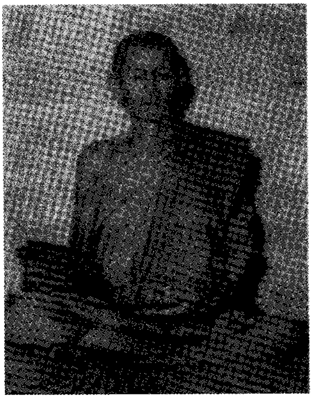

หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม และหลวงปู่พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล

เมื่อเสร็จจากการประชุม และมอบหมายภาระหน้าที่ในการบริหารปกครองหมู่คณะแล้ว **หลวงปู่**ได้เดินทางไปที่บ้านเกิดของท่านที่ **บ้านคำบง อำเภอโขงเจียม** อุบลฯ อีกครั้ง เพื่อแนะนำธรรมปฏิบัติเพิ่มเติมให้แก่**แม่ชีโยมมารดา**จนได้รับทราบอัศจรรย์อันเป็นธรรมภายในอย่างแจ่มแจ้ง หมดความกังวลทั้งองค์ท่าน และทั้งโยมมารดา และได้มอบให้ **นางหวัน จำปาศีล** ผู้น้องสาว เป็นผู้อุปัฏฐากรักษาทุกประการ

แม่ชีโยมมารดา ได้กล่าวกับ**หลวงปู่** ด้วยความปีติว่า : -

"ลูกเอ๋ย อย่าได้ห่วงแม่เลย ลูกไม่มีหนี้สินในแม่แล้ว ลูกได้อุตส่าห์พากเพียรเรียนธรรมวินัยก็ได้มาสงเคราะห์ให้แม่นี้ได้รู้จักหนทางแห่งข้อปฏิบัติแล้ว แม่ก็จะดำเนินข้อปฏิบัติของตนไปตามหนทางที่ได้รู้แล้วนั้นจนตราบเท่าชีวิตของแม่

ก็ขอให้ลูกจงประพฤติพรหมจรรย์ไปโดยสวัสดีเทอญ"

เมื่อได้รับคำจาก**แม่ชีโยมมารดา**เช่นนั้นแล้ว **หลวงปู่** ก็ได้ทำสัมมาคารวะให้มารดาได้อโหสิกรรมในโทษเพราะความประมาทพลาดพลั้งและล่วงเกินต่อมารดาตั้งแต่กำเนิดเกิดมาจนถึงปัจจุบัน

จากนั้นท่านก็ได้ออกเดินธุดงค์ มุ่งมาทางภาคกลางตามลำพังองค์เดียวต่อไป

ในตอนนั้นเป็นปลายปี พ.ศ.๒๔๗๐ หลวงปู่มั่นมีอายุได้ ๕๗ ปี พรรษา ๓๖

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

๑๓๑.

ธุดงค์เข้ากรุงเทพฯ แล้วเดินทางไปเชียงใหม่

หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร ได้บันทึกตามที่ได้รับฟังจาก**หลวงปู่มั่น** ดังนี้ : -

ท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่าต่อไปว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ ท่านจำพรรษาที่**วัดสระปทุม (วัดปทุมวนาราม** เขตปทุมวัน) ครั้งนั้น ท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ สิริจนฺโท) เจ้าอาวาส**วัดบรมนิวาส** ได้ไปจัดการดำเนินงานปรับปรุง**วัดเจดีย์หลวง** ที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็น**วัดธรรมยุตวัดแรก** (ของภาคเหนือ)

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์
(จันทร์ สิริจันโท)

เมื่อการปรับปรุงเข้ารูปเป็นที่มั่นคงพอสมควรแล้ว **ท่าน** (เจ้าคุณฯ) ได้พยายามที่จะหาพระเถระผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางปริยัติและการปฏิบัติให้มาเป็นสมภาร

ทั้งนี้ ตามความประสงค์ ต้องการที่จะวางรากฐานคณะธรรมยุตขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ เพราะพระทางภาคนี้ก่อนนั้น การฉันอาหารในเวลาวิกาลเขาไม่ถือว่าเป็นการผิดวินัย รู้สึกว่าวินัยจะหละหลวมมากในแถบนี้

จึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่จะให้พระเถระผู้มั่นคง รอบคอบน่านับถือมาอยู่เพื่อให้เป็นประโยชน์จริงๆ

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ *จึงปรารภว่า* ***"ควรจะเป็นท่านมั่น เพราะเป็นผู้เจริญทางการปฏิบัติกัมมัฏฐาน"***

หลวงพ่อวิริยังค์ บันทึกตามคำบอกของ**หลวงปู่มั่น** ว่า : -

*"เมื่อออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ลุมาปี พ.ศ. ๒๔๗๒ จึงได้นิมนต์เราไป ซึ่งขณะนั้นเราก็พักอยู่ที่****วัดสระปทุม****กับท่านเจ้าคุณปัญญาพิศาลเถร (หนู) ให้ไปที่****วัดบรมนิวาส***

เมื่อเราเข้าไปพบ ***ท่านเจ้าคุณฯ*** *(พระอุบาลีฯ) ก็บอกว่า* ***ให้เธอไปอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมกับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส เป็นพระครูฐานาของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ที่พระครูธรรมธร และตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์พร้อมหมดทุกอย่าง..."***

"เมื่อเราได้รับอาราธนาเชิงบังคับเช่นนี้ก็ขัดไม่ได้ จึงเดินทางไปเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒"

ท่านผู้อ่านคงยังจำได้ว่า **หลวงปู่มั่น** เดินทางโดยรถไฟไปพร้อมกับ **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ** พักอยู่ที่**วัดเจดีย์หลวง** ระยะหนึ่ง แล้วออกธุดงค์แสวงวิเวกไปตามป่าเขาเขตจังหวัดเชียงใหม่ไปโดยลำพังองค์เดียว

จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๔ **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ** เดินทางกลับกรุงเทพฯ **หลวงปู่มั่น** จึงต้องรับตำแหน่งเจ้าอาวาส**วัดเจดีย์หลวง** ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เพียง ๑ ปี แล้วท่านก็สละตำแหน่งเจ้าอาวาส สละตำแหน่งพระอุปัชฌาย์ ออกแสวงวิเวกตามป่าเขาลำเนาไพรต่อไป

นี้ผมเล่าย่อๆ เพื่อเป็นการทบทวนก่อนที่จะเดินหน้าต่อไปนะครับ

หลวงพ่อวิริยังค์ เล่าถึงความรู้สึกของท่านเอง เมื่อ**หลวงปู่มั่น** เล่าเรื่องการเดินทางไปเชียงใหม่ ว่า : -

"ผู้เขียน (หมายถึงหลวงพ่อวิริยังค์) มีความสนใจอย่างมาก ท่านได้ไปอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ถึง ๑๒ ปี เป็นเหตุอันใดท่านจึงใช้เวลาอยู่เชียงใหม่นานมาก?

ผู้เขียนจึงหาโอกาสถามถึงเหตุต่างๆ แม้แต่ผู้เขียนไม่ได้ถาม ท่านก็เล่าเรื่องต่างๆ ระหว่างอยู่ที่เชียงใหม่ให้ฟังเสมอ นับว่าเป็นความรู้ที่ได้รับหลายประการ

ท่านได้พูดถึงสถานที่ บุคคล ตลอดถึงอากาศต่างๆ ก็นับว่าน่าศึกษาอยู่มากทีเดียว

ผู้เขียนจึงจะได้นำมาเล่าต่อ เพื่อให้ผู้อ่านที่สนใจในเรื่องของ ***พระอาจารย์มั่น*** *จะทราบความเป็นอยู่ที่น่าศึกษาอย่างยิ่งของท่านที่เชียงใหม่*

แต่การเล่านี้ก็จะไม่ใคร่ติดต่อกันนัก เพราะท่านเองก็ไม่ได้พูดติดต่อกัน เพียงแต่ท่านเห็นว่าผู้เขียนสนใจการอยู่เชียงใหม่ของท่าน ท่านก็เล่าให้ฟังเป็นตอนๆ ไป ครั้งละเล็กละน้อย

เพื่อความละเอียดแน่นอน ผู้เขียนก็อาศัยถามพระเถระบางท่านที่ได้อยู่ใกล้ชิดที่เชียงใหม่

ความจริง ประวัติทุกตอนของพระอาจารย์มั่น นั้นน่าศึกษาทุกตอน แต่ต้องพิจารณาหาความจริงและอุบายต่างๆ เพราะว่าพระอาจารย์มั่น ท่านพูดอะไรออกมา ก็มักจะแทรกคำเตือนใจแก่พระภิกษุสามเณร แทบทุกครั้ง"

หมายความว่าอ่านแล้วก็ควรจะพิจารณาน้อมนำมาเป็นข้อเตือนใจ หรือข้อปฏิบัติสำหรับตัวเราเองด้วย นะครับ

หลวงพ่อวิริยังค์ ได้เขียนแทรกความรู้สึกสมัยที่อยู่อุปัฏฐาก **หลวงปู่มั่น** ว่า :-

*"การอยู่กับ**ท่านอาจารย์มั่น** ผู้เขียนมีความรู้สึกอย่างหนึ่ง คือ **วันและคืนนี้ช่างหมดไปเร็วเหลือเกิน** ระยะเวลาที่ผ่านไป ๒ ปี ตั้ง ๗๓๐ วัน ดูเหมือนว่าวันสองวันเท่านั้น **นี่เป็นเพราะอะไร***

*เป็นการตั้งคำถามขึ้นในตัวเอง ก็ได้ความว่า**ทุกๆ เวลานั้นได้ใช้ให้มันเป็นประโยชน์ทุกกระเบียดนิ้ว โดยเฉพาะเมื่อผู้เขียนต้องการทราบอะไรต่างๆ อันเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติทางจิต ท่านจะแก้ไขให้อย่างจะแจ้งทุกอย่าง ทุกครั้งไป จนเป็นที่พอใจ**"*

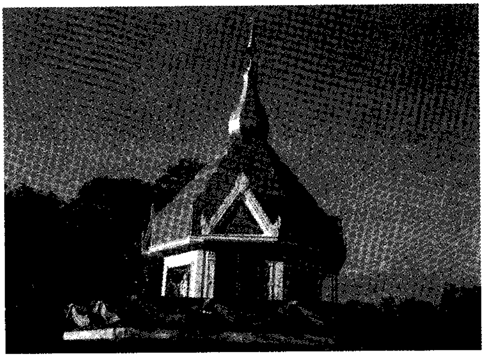

พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย
ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

๑๓๒.

จำใจรับตำแหน่งเจ้าอาวาส

ขอเล่าย้อนไปนิดหนึ่งอีกว่า เมื่อถึงเชียงใหม่ **หลวงปู่มั่น** พักอยู่ที่**วัดเจดีย์หลวง**ระยะหนึ่ง แล้วก็ออกธุดงค์แสวงวิเวกไปตามป่าเขาเพียงลำพังองค์เดียว

ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์** กลับไปครอง**วัดบรมนิวาส** ที่กรุงเทพฯ คืน **หลวงปู่มั่น** จึงได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส**วัดเจดีย์หลวง**ต่อมา เป็นเจ้าอาวาสรูปที่สอง พร้อมทั้งได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์ด้วย

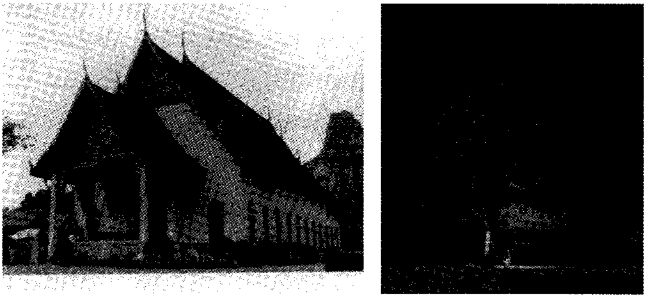

พระวิหาร และพระมหาเจดีย์ วัดเจดีย์หลวง เชียงใหม่

บันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** มีดังนี้ : -

พระอาจารย์มั่น ท่านเล่าว่า *"ครั้งนั้น**ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ** ขาหัก เนื่องจากขึ้นธรรมมาสน์จะเทศน์ ขาไปกระทบกับลูกกรง หากเราจะ*

*ทัดทานก็ดูเป็นการขัดผู้ใหญ่ ซึ่งกำลังป่วยอยู่ และท่านก็อุตส่าห์ไปขอฐานา***สมเด็จพระสังหราชเจ้า** *ให้ด้วย นัยว่าครั้งแรกสมเด็จพระสังฆราชเจ้าไม่ทรงอนุมัติ แต่ทรงเห็นว่า***ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ***ขาหัก กำลังป่วย หากไม่อนุมัติ จะขัดใจคนป่วย จึงทรงอนุมัติมา*

เมื่อเราได้รับอาราธนาเชิงบังคับเช่นนี้ก็ขัดไม่ได้...”

พระอาจารย์มั่น ท่านเล่าว่า **วัดเจดีย์หลวง** เป็นวัดร้างมาแต่เดิม มาสถาปนาเป็นวัดธรรมยุตขึ้นสมัย**ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ** นี้เอง

เป็นแหล่งที่มีความสงบพอสมควร ไม่พลุกพล่าน มีที่หลบพอที่จะบำเพ็ญสมณธรรมได้พอสมควร

ขณะที่อยู่นั้นก็ได้แนะนำพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา บำเพ็ญกรรมฐาน

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) กับหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

ท่านเล่าว่า *“แม้เราจะพยายามแนะนำเท่าไรก็ไม่เห็นจะเกิดประโยชน์เท่าที่ควร ไม่มีใครเอาจริงเอาจัง เป็นอย่างไรกันหนอจึงเป็นเช่นนี้?*

แม้เราจะได้แสดงธรรม และทั้งทำเป็นตัวอย่างก็ไม่เห็นใครคิดว่าจะเป็นเรื่องสำคัญ

เราจึงพิจารณาว่า ***ควรไหมที่จะเอาเกลือมาแลกพิมเสน?***

วันและคืนที่ล่วงไปจะเป็นการเสียประโยชน์อย่างยิ่งทั้งตนเองและผู้อื่น”

*“เมื่อคิดถึง**ท่านเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์**ที่มีความหวังดี โดยต้องการจะให้**วัดเจดีย์หลวง** เจริญทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ*

อันความหวังดีของท่านนั้นก็ดีอยู่ ที่ท่านยังไม่รู้ความจริงมีอีกหลายๆ ประการ

เราเองก็เคารพท่านอยู่ ส่วนการเคารพก็เคารพ แต่ส่วนความจริงก็ต้องมีส่วนหนึ่ง

ศาสนาเป็นสิ่งให้คุณประโยชน์ แต่ถ้าเราทำไม่ถูกจังหวะกาละเทศะ มันอาจจะทำให้เสียกาลเวลาที่ล่วงไปโดยจะพึงได้ประโยชน์น้อยไป

*ความจริงท่านพระเถระทั้งหลาย ท่านชอบจะทำในสิ่งที่ท่านเห็นว่ามันเป็นประโยชน์ ทั้งๆ ที่สิ่งนั้นจะเป็นโทษแก่คนอื่น**เพราะมองแง่เดียว** ครั้นเมื่อผู้น้อยไม่ทำตามก็หาว่าดื้อรั้น ชอบตำหนิ*

***นี้เป็นเหตุหนึ่งที่ควรจะคำนึงไว้ให้มาก หากว่าจะมีการติดต่ออยู่ร่วมใกล้ชิดในสังคมนั้น**”*

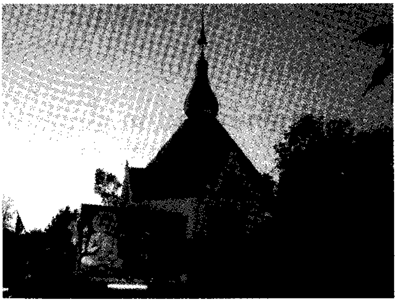

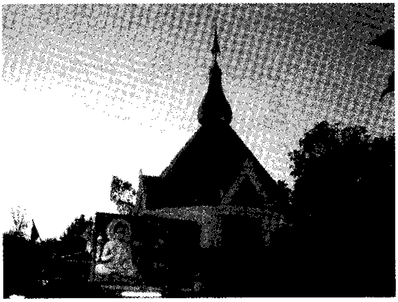

๑๓๓.

สละคืนตำแหน่งเจ้าอาวาส แล้วออกธุดงค์

หลวงปู่มั่น รับตำแหน่งเจ้าอาวาส**วัดเจดีย์หลวง** ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ พอออกพรรษาท่านก็สละตำแหน่ง แล้วออกเดินธุดงค์ไปทางอำเภอสันกำแพง และที่อื่นๆ อีกต่อไป

บันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** เขียนถึงตอนนี้ว่า : -

ท่านอาจารย์มั่น ได้เล่าให้ผู้เขียนฟังต่อไปว่า

*"เมื่อเราได้พิจารณาโดยรอบคอบแล้ว กับการคิดถึงตัว ว่า**จำเป็นจะต้องฝึกฝนตนต่อไป***

*หากว่าได้เป็นสมภารและอยู่นานไป ความเป็นห่วงทั้งการงานญาติโยม มากขึ้น เรามาคิดว่าการเป็นเช่นนั้นก็ได้ประโยชน์อยู่หรอก แต่มันน้อยนักสำหรับนักปฏิบัติ เพราะถือว่าเป็น **อาวาสปลิโพธ***

*(**ปลิโพธ** คือ ความกังวล, ความห่วงใย_ปฐม)*

***ทั้งจะเป็นตัวอย่างไม่ดีแก่ศิษย์ของเราอีกจำนวนมาก** ซึ่งธรรมดาก็ชอบอยากจะเป็นสมภารกันอยู่แล้ว **เมื่อมีคนนับถือมาก ลาภสักการะก็มากตามขึ้นด้วย**"*

หลวงปู่มั่น ได้ยกพุทธภาษิตว่า ***"สกฺกาโร ปุริสํ หนฺติ สักการะฆ่าบุรุษให้ตาย เพราะมัวเมาในลาภในยศ*** *แล้วการปฏิบัติก็ค่อยๆ จางลงๆ ทุกที*

*ในที่สุดก็เกิดการ**ฆาตกรรมตัวเอง** คือ เอาแต่สบาย ไม่มีการบำเพ็ญกรรมฐานให้ยิ่งขึ้น มีแต่จะหาชื่อเสียงอยากให้คนนับถือมากยิ่งขึ้น โดยวิธีการต่างๆ นี่คือ **ฆาตกรรมตัวเอง"***

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนต่อไปว่า "ก็น่าฟัง ผู้เขียนนั่งฟังท่านเล่าเพลินไปเลย ผู้เขียนได้เคยพูดไว้ว่า **ท่านอาจารย์มั่น ท่านพูดอะไรแล้วมีคติแฝงไว้อยู่เสมอ** คราวนี้ก็เช่นกัน สอนผู้เขียนเสียอย่างลึกซึ้งทีเดียว"

ในบันทึกมีต่อไปว่า... เมื่อได้เวลาสมควรแล้ว ท่านก็พูดว่า : -

*"...**พัดยศ ประกาศนียบัตร พวกเจ้าจงพากันอยู่วัดเจดีย์หลวงนี้เถิด ส่วนพระมั่นจะไปแล้ว...**"*

เท่านั้นเอง **หลวงปู่**ก็ลาจากความเป็นเจ้าอาวาสและตำแหน่งพระครู โดยไม่มีหนังสือลา **เป็นการลาโดยธรรมชาติ** ซึ่งมีสิ่งหนึ่งภายในให้เป็นไปตามกาลเวลาอันเป็นสิ่งหนึ่งพึงมีแก่นักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย ซึ่งไม่มีอะไรเป็นเบื้องหน้าเบื้องหลัง หรือความเคลือบแคลง

*"มิได้เป็น**กโลบาย** (กล+อุบาย) อย่างบางท่าน**ปากว่าตาขยิบ** ฉันไม่อยากเป็นเจ้าอาวาส แต่ใจของฉันนั้นอยากเป็นแทบจะระเบิด"* **หลวงพ่อ**ให้ความเห็น

เมื่อ**หลวงปู่**จัดบริขารของการไปธุดงค์ เป็นต้นว่า กลดมุ้ง บาตร และสิ่งจำเป็นอื่นๆ จะพึงใช้ สิ่งเหล่านี้ท่านบอกว่าก็ใช้อยู่เป็นประจำ แม้จะมาอยู่ที่**วัดเจดีย์หลวง**ก็ยังปฏิบัติทุกอย่างเช่นกับอยู่ในป่าดง และธุดงค์

"การฝึกตนนั้น เราก็ต้องทำอยู่เป็น ***อกาลิโก*** *ไม่เลือกกาลเวลา และสถานที่ โอกาสให้เมื่อไรก็ต้องทำ ทั้งนี้ เพื่อความไม่ประมาท*

การที่นักปฏิบัติธรรมผู้รอกาลเวลา สถานที่ แม้โอกาสให้แล้ว แต่ก็มัวแต่รอ รอว่าให้อายุมากก่อน รอว่าเข้าป่า อยู่ในดงในเขาก่อน จึงจะทำ รอเข้าพรรษาก่อน ออกพรรษาไม่ทำ

มัวแต่เลือกกาล เลือกสถานที่ ก็เลยเสียเวลาไปโดยใช่เหตุ"

การเดินเข้าไปหาที่วิเวก ออกจาก**วัดเจดีย์หลวง**ครั้งนั้น (พ.ศ. ๒๔๗๕) **หลวงปู่**เล่าว่า *"ถนนรถยนต์ไม่มี เป็นป่าดงที่มืดครึ้ม โดยความประสงค์ เราต้องการที่จะไปให้ไกลที่สุด จึงได้มุ่งตรงไปทางอำเภอพร้าว เราก็เดินไป ค้างแรมไปตามทาง เมื่อเห็นว่าเป็นที่สงบสงัดดี ก็พักอยู่นาน เพื่อปรารภความเพียร เมื่อเห็นว่าจะเป็นการคุ้นเคยกับญาติโยมมากเข้า ก็ออกเดินทางไปต่อไป..."*

ข้อมูลที่ผมได้ ทราบว่า เมื่อ**หลวงปู่**สละลาตำแหน่งเจ้าอาวาสแล้ว ท่านเดินไปพักที่อำเภอสันกำแพงที่**วัดโรงธรรมสามัคคี** ในปัจจุบัน ต่อจากนั้นก็เดินทางมุ่งทิศเหนือเรื่อยๆ โดยเป้าหมายอยู่ที่**อำเภอพร้าว** ซึ่งเป็นอำเภอที่**หลวงปู่**ไปพำนักอยู่นานที่สุด เป็นเวลา ๗-๘ ปี

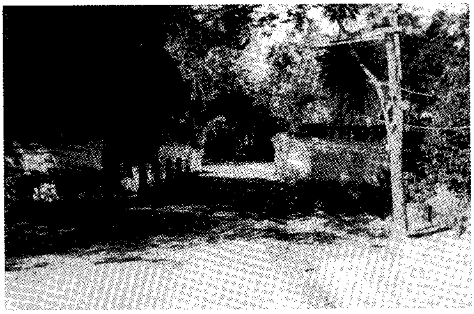

ประตูทางเข้า
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)
บ้านแม่กอย ต.เวียง
อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
(ในอดีต)

๑๓๔.

บำเพ็ญเพียรที่ถ้ำเชียงดาว

ผมขอเรียนย้ำว่า การเขียนเรื่อง**หลวงปู่มั่น** ไม่ได้เรียงลำดับก่อนหลัง นะครับ ดังที่**หลวงพ่อวิริยังค์**บอกไว้แต่ต้นแล้วว่า **หลวงปู่ท่านก็ไม่ได้เล่าเรียงตามลำดับ** แล้วแต่ว่าท่านจะยกบางเรื่องบางตอนมาเล่าให้ศิษย์ฟังตามโอกาสที่เหมาะสมเป็นครั้งๆ ไป

จากบันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** บอกว่า ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ **หลวงปู่** เดินธุดงค์ไป**ถ้ำเชียงดาว** อำเภอเชียงดาว (เหตุการณ์เกิดขึ้นก่อนท่านรับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวง)

ในบันทึกมีดังนี้ : -

เดินต่อไป ในที่สุดก็เดินธุดงค์ไปถึง **ถ้ำเชียงดาว** ปีนั้นเป็นปี พ.ศ. ๒๔๗๓

*"ในขณะนั้น **ถ้ำเชียงดาว** ยังไม่มีการปรุงแต่งอะไรเลย ชาวบ้านแถวๆ นั้นก็ไม่มี จะมีก็เฉพาะพวกเจาะน้ำมันยาง เอาน้ำมันนั้นมาทำขี้ไต้ ก็มีเพียงไม่กี่ครอบครัว นับเป็นสถานที่เหมาะแก่การบำเพ็ญสมณธรรมเป็นอย่างดียิ่ง"*

หลวงพ่อวิริยังค์ บอกว่า ฟัง**หลวงปู่**ท่านเล่าในสมัยนั้น กับมาเปรียบเทียบกับสมัยนี้ ซึ่งเป็นแหล่งทัศนาจร เป็นที่ท่องเที่ยวพลุกพล่านไปด้วยผู้คน ทั้งอาคารร้านค้าประกอบเป็นอาชีพ และพยายามปรุงแต่งสถานที่ต่างๆ เปลี่ยนแปลงจากธรรมชาติมาเป็นสิ่งวิจิตรด้วยน้ำมือมนุษย์

อย่างนี้ทำให้ผู้เขียน (**หลวงพ่อฯ**) รำพึงรำพันในใจว่า *"อ๋อ...**นี่ก็ซากของนักปฏิบัติที่ตายแล้ว** ผู้เขียนหมายความว่า **ไม่มีการปฏิบัติอยู่ในที่นี้อีกแล้ว** ถึงจะปฏิบัติก็มิใช่เป็นที่สัปปายะแล้ว หากจะมานั่งปฏิบัติหรือนั่งสมาธิในถ้ำนี้ ก็คงจะไม่พ้นคำว่า **โอ้อวดอยากดัง** เพราะจะต้องมานั่งโชว์ให้คนนับพันนับหมื่นดูกัน ผู้เขียนจึงพอใจที่จะพูดว่านี่คือ **ซากของนักปฏิบัติธรรม**"*

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนต่อไปว่า ครั้งที่**หลวงปู่มั่น** อยู่บำเพ็ญสมณธรรมอยู่นั้น ต้นไม้ป่า สัตว์ร้าย ย่อมเป็นเครื่องแสดงถึงความเป็น**อรัญญิก สถานที่น่าสะพรึงกลัวแก่ผู้ยังหนาไปด้วยกิเลส แต่เป็นที่น่าอยู่แก่ผู้บำเพ็ญตบะพรหมจรรย์** เพราะยิ่งครึ้ม ยิ่งวังเวง ก็ยิ่งเป็นที่ต้องการอย่างยิ่ง

*"**อาจารย์มั่น** เล่าว่า **ครั้งแรกๆ เราก็พักอยู่ตอนตีนเขา และบำเพ็ญสมณธรรมต่อไปก็ขยับอยู่ที่ปากถ้ำ***

*ตรงปากถ้ำนั้นมีก้อนหินใหญ่ ท่านใช้ก้อนหินนั้นเป็นที่นั่งสมาธิ มีความรู้สึกว่า อยู่ในโลกอีกโลกหนึ่ง **ไม่ใช่โลกนี้ ไม่ว่าจะเดินหรือนั่ง***

ข้อนี้ทำเอาผู้เขียนสงสัยขึ้น ได้ถามท่านว่า ที่ว่าเหมือนอยู่ในโลกหนึ่งไม่ใช่โลกนี้นั้น ท่านอาจารย์หมายความว่าอย่างไร?

ท่านตอบว่า ขณะที่เราเร่งความเพียร ความยึดถือต่างๆ นี้ มันจะหดเข้ามาทุกที เพราะความยึดถือตัวนี้เองจึงเหมือนหนึ่งไม่ใช่โลกนี้

*เพราะโลกนี้นั้น เป็นอยู่ด้วยความเข้าใจกันต่างๆ นานา นั้นมาจากความยึดถือทั้งสิ้น **โลกนี้จึงอยู่ด้วยอุปาทาน** คือ **ความยึดถือ***

เรายิ่งอยู่ในป่าลึกไม่ใคร่จะมองเห็นคนและสิ่งก่อสร้างต่างๆ นานา ทั้งได้บำเพ็ญกรรมฐาน เพ่งจิตจดจ่ออยู่เฉพาะจิต ความเป็นเหมือนหนึ่งไม่ใช่โลกนี้ก็จะมากยิ่งขึ้น"

๑๓๕.

การบำเพ็ญเพียรในถ้ำมืดมิด

การบำเพ็ญเพียรในถ้ำมืดมิดของ**หลวงปู่มั่น** ที่ **ถ้ำเชียงดาว** จากตอนที่แล้ว บอกว่า *"ครั้งแรกๆ เราก็พักอยู่ตอนตีนเขา และบำเพ็ญสมณธรรม ต่อไปก็ขยับ**อยู่ที่ปากถ้ำ...**"* ท่านผู้อ่านคงจำได้ว่า **หลวงปู่ท่านใช้ก้อนหินตรงปากถ้ำนั้นเป็นที่นั่งสมาธิ**

แล้ว**หลวงพ่อวิริยังค์** ท่านเขียนบรรยายต่อไป ดังนี้ : -

ต่อจากนั้น **ท่านอาจารย์มั่น** ท่านเล่าว่า *"เราก็ค่อยๆ เขยิบเข้าไปนั่งในถ้ำลึกเข้าไป จนมืดมิดและเย็นมาก หายใจก็รู้สึกอึดอัด"*

เมื่อ**หลวงปู่**เข้าไปนั่งในถ้ำลึกนั้น ท่านได้พยายามที่กำหนดจิตปรากฏว่า มันก็ทำให้มืดไปกับถ้ำด้วย ทำให้จิตรวมได้ง่าย สงบดีมาก และสงบง่ายมาก แต่เมื่อสงบแล้วจะพิจารณาอะไรก็ไม่ค่อยจะออก

หลวงปู่ ได้พยายามอยู่หลายเวลา และก็ได้พิจารณาได้ความว่า :-

"การทำความสงบในเบื้องต้นนั้น หากว่าใช้สถานที่มิดชิด จะเป็นประโยชน์ได้ผลเร็ว ยิ่งเป็นถ้ำมืดมิดชิดก็ยิ่งดี

แต่...ถ้ำมิดชิดนี้จะอยู่นานไม่ดี เอาแต่เพียงได้ประโยชน์แล้วก็รีบเปลี่ยนสถานที่เสีย เพราะจะทำให้เคยตัว

หรืออีกอย่างหนึ่งก็จะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ เป็นต้นว่า โรคเหน็บชา หรือมาเลเรีย"

มาถึงตรงนี้ **หลวงพ่อวิริยังค์** ท่านนึกโยงไปถึงอดีตของตัวท่านเอง เมื่อครั้งเดินธุดงค์ไปที่ **ถ้ำเขาภูคา** อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ กับ **หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ** พระอาจารย์ของท่าน

ผมเห็นว่าเป็นประโยชน์และให้ข้อคิดแก่**นักภาวนา**เป็นอย่างดี จึงขออนุญาตคัดลอกนำมาเสนอ ณ ที่นี้ด้วย

หลวงพ่อวิริยังค์ ท่านเขียนว่า : -

เมื่อ**ท่านอาจารย์มั่น** ท่านพูดมาถึงตอนนี้ทำให้ผู้เขียน (หลวงพ่อฯ) ระลึกถึงตัวเองว่า เมื่อครั้งผู้เขียนเป็นสามเณรเดินธุดงค์ไปกับ**พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ** ไปหาถ้ำที่อยู่ทำความเพียรกันนั้น ยิ่งเห็นทึบเท่าไหร่ก็ยิ่งชอบมาก

เมื่อครั้งไปพบ**ถ้ำเขาภูคา** บ้านเขาภูคา สถานีหัวหวาย อำเภอพยุหคีรี จังหวัดนครสวรรค์

(ปัจจุบันผมเข้าใจว่าอยู่ในท้องที่**อำเภอตาคลี** มีที่สังเกตคือ มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ แต่มีเพียงส่วนบนครึ่งองค์ สูงตระหง่านอยู่บนยอดเขา ที่วัดนี้มีถ้ำหลายแห่ง สงบสงัดร่มรื่นน่าไปบำเพ็ญภาวนามาก เป็นสาขาของ**วัดสังฆทาน** จังหวัดนนทบุรี คือสายของ **หลวงปู่สังวาลย์ เขมโก** วัดทุ่งสามัคคีธรรม อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็น **หลวงปู่ใหญ่** ในสายนี้_ปฐม)

ผู้เขียน (หลวงพ่อวิริยังค์) พยายามแสวงหาที่มืด เข้าหาช่องถ้ำที่ทึบที่สุดเท่าที่จะทึบได้ เพราะจะทำให้จิตสงบเร็ว ในเมื่อผู้เขียนกำลังฝึกหัดใหม่ๆ และก็ได้ผลเพราะทำให้สบายมาก

แต่ว่า เมื่ออยู่เป็นเวลานานประมาณสามเดือนรู้สึกว่าจะเกินไปเสียแล้ว ทำเอาผู้เขียนเป็น**สมาธิโมหะ**ขนาดหนัก เพราะเมื่อนั่งสมาธิแล้วจะเป็นเหมือนหลับไปเลย บางครั้งสัปหงกถึงกับตกศาลา

ดูรู้สึกว่าง่ายสำหรับการที่จะทำให้จิตสงบ แต่ยากที่จะกำหนดรู้ให้คงอยู่ได้ตามความประสงค์ จึงเป็นประโยชน์และมีโทษเหมือนกัน

จนในที่สุด ผู้เขียนต้องล้มป่วย แต่กำลังใจดี ป่วยก็ไม่กลัว ถึงเราไม่กลัว **แต่มาเลเรียก็ไม่เข้าใครออกใคร**

ผู้เขียนถึงกับเป็นมาเลเรียขึ้นสมองอย่างหนักจนถึงตาย (คงจะแปลกใจจากผู้อ่าน)

ใช่_ผู้เขียนเคยตายมาแล้ว เพราะตอนนั้นไข้หนักจนจิตออกจากร่าง...

ชีพจรถอน ทุกคนรวมทั้ง**อาจารย์กงมา** และบิดาของผู้เขียนต่างก็พูดพร้อมกันว่า **ตายแล้ว**

ตัวเย็น ชีพจรถอน แต่ตอนนั้นผู้เขียนก็รู้สึกอยู่อย่างเดียวคือ "รู้" แต่ไม่ทราบว่าอยู่ที่ไหน มารู้สึกเอาเมื่อเขาพยายามเอาอิฐเผาไปนาบเข้าที่เท้า จนมีความรู้สึกขึ้น

ทุกๆคน รวมทั้งท่านอาจารย์ และบิดา ก็ร้องขึ้นพร้อมกันว่า **"ฟื้นแล้ว"**

ปรากฏว่าผู้เขียนได้ตายไปร่วมชั่วโมง

(อาจมีคนสงสัยถามว่า แล้วหลวงพ่อตายจริงหรือเปล่า? เหมือนกับจะรู้ล่วงหน้า หลวงพ่อตอบว่า...)

"นั่นนะซิ! ผู้เขียนเกือบตายเสียจริงๆ ไปแล้ว แต่ยังกลับฟื้นคืนชีพมาพบกับ **ท่านพระอาจารย์มั่น** พระเถระผู้ทรงคุณวุฒิในทางปฏิบัติกรรมฐาน กับได้ไปอยู่กับท่านและยังจำข้อความ คำพูด อันพอจะเป็นประโยชน์อยู่บ้าง มาเขียนให้อ่านเข้าใจถึงเหตุผลบางประการซึ่งนับว่าเป็นบุญของผู้เขียนอยู่"

และเป็นบุญของพวกเราที่ได้อ่านเรื่องราวของ**หลวงปู่มั่น** จากหนังสือของ**หลวงพ่อฯ**

อ้อ! ผมลืมบอกไป หนังสือที่ว่านี้ชื่อว่า **“ประวัติพระอาจารย์มั่น ฉบับสมบูรณ์ และใต้สามัญสำนึก”** โดย **พระราชธรรมเจติยาจารย์** หาได้จาก **วัดธรรมมงคล** สุขุมวิท ๑๐๑ พระโขนง กรุงเทพฯ ๑๐๒๕๐ โทร. ๐-๒๓๑๑-๓๙๐๓ ให้ทำบุญเล่มละ ๕๐ บาท เท่านั้นเอง

ผมได้นำรูปถ่ายปกหนังสือหน้า - หลัง เสนอในตอนที่ ๑๒๙ แล้ว เชิญพลิกกลับไปดูได้ครับ

พิธีวางศิลาฤกษ์พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต บ้านแม่กอย เมื่อ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๔

๑๓๖.

การแก้โมหะสมาธิ

ในตอนที่ผ่านมา **หลวงปู่มั่น** เข้าไปภาวนาใน**ถ้ำที่มืดมิด** ภายใน **ถ้ำเชียงดาว** พบว่า**จิตสงบเร็ว แต่ไม่เกิดปัญญา** คือ **เดินสมถะได้ แต่พิจารณาทางวิปัสสนาไม่ได้ผล** หนำซ้ำถ้าอยู่นานไปก็จะทำให้เจ็บป่วยได้ด้วย_อันนี้ผมสรุปเอาเอง ถ้าไม่ตรงก็กราบท่านผู้รู้ช่วยชี้แนะด้วยนะครับ

แล้ว**หลวงปู่มั่น** ท่านจะใช้ปัญญาพิจารณาทางออกได้อย่างไร?

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนบรรยายอย่างนี้ครับ : -

พระอาจารย์มั่น ท่านได้เล่าว่า **เมื่อเข้าไปอยู่ลึกอย่างนั้น การพิจารณาก็ขยายออกยากมาก**

แต่ท่านเป็นนักผจญภัยและนักต่อสู้ที่แท้จริง ไม่ยอมแพ้แก่ธรรมชาติอย่างง่ายๆ

ท่านได้พยายามอยู่ในถ้ำลึกคืนหนึ่ง กำหนดจิตอย่างหนักเพื่อให้เกิดพลังของการพิจารณา ท่านว่า **ไม่ยอมให้มันมิดไปเฉยๆ กำหนดความรู้และใช้กำลังพิจารณาควบคู่กันไป**

เมื่อปล่อยให้มันมิดแต่ตามกำหนดรู้ แล้วก็ขยายการมิดให้ออกมาพิจารณา

ท่านพูดว่า ได้กำหนดเป็น**อนุโลม** และ **ปฏิโลม** อนุโลม คือปล่อยให้มิดไป ปฏิโลม คือไม่ยอมให้มิด กำหนดพิจารณา

พิจารณาอะไร? พิจารณาถึง**สังขาร**ทั้งหลายว่า**เป็นของไม่เที่ยง เกิดขึ้น-ดับไป**

อาศัยการพิจารณาอยู่อย่างนี้ ด้วยความมีสติไม่ปล่อย **กำลังของปัญญาก็รวมจุดเกิดเป็นพลังใหญ่**

ในเวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น. (ตี ๒) กลางคืนปรากฏขึ้นในใจของท่านว่า **ถ้ำเชียงดาวได้แยกออกเป็นสองซีก สว่างไปหมด ที่แยกออกนั้น แยกออกจริงๆ การหายใจที่เคยอึดอัดหายหมด**

ความเป็นเช่นนี้ได้ปรากฏอยู่ตลอดคืน

ท่านเล่าว่า ทุกอย่างเหมือนไม่ได้อยู่ในถ้ำ ทำให้รู้สึกถึง**อดีต**อะไรมากอย่างทีเดียว พร้อมทั้ง**เข้าใจวิธีการแก้ไขในขณะที่เกิดความหลงอยู่ในสมถะ**

หลวงปู่ เคยตำหนิผู้ที่เคยหลงอยู่ในสมถะมากมายหลายองค์ เพราะว่าการหลงอยู่ในสมถะก็เท่ากับ **"สมาธิหัวตอ"**

ท่านพูดอยู่เสมอๆ ว่า สมาธิหัวตอนั้นเป็นอย่างไร คือ มันไม่งอกเงยอะไรขึ้นมา เป็นอย่างไรก็แค่นั้นเอง ข้อนี้ท่านหมายความว่า **"ผู้มีสมถะแล้ว ให้มีวิปัสสนาด้วยจึงจะเป็นการถูกต้อง"**

ท่านผู้อ่านครับ เท่าที่ผมนึกได้ ทราบว่า **หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี** ท่านเคยติดอยู่ในสมถะเป็นเวลานาน คือนั่งแล้วสงบ และสุขจริงๆ แต่ไม่เกิดปัญญาทางธรรม จน**หลวงปู่มั่น**ท่านดุว่า "นั่งโง่อยู่ตั้ง ๑๔ ปี" แล้วท่านก็ให้อุบายทาง**วิปัสสนา** จึงได้มีความก้าวหน้าทางปัญญาไปได้อย่างรวดเร็ว

สมถกรรมฐาน คืออุบายวิธีทำให้ใจสงบ **วิปัสสนากรรมฐาน** เป็นอุบายวิธีทำให้เกิดปัญญา ครับผม

๑๓๗.

จำพรรษาที่ดอยจอมแตง

ท่านผู้อ่านครับ เท่าที่ผมพยายามติดตามรอยบาทของ**หลวงปู่มั่น** ในภาคเหนือ พอสรุปได้ว่า พอ**หลวงปู่**ออกจาก **วัดเจดีย์หลวง** ครั้งแรก คือในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ แล้วท่านก็ขึ้นเหนือไปเรื่อยๆ ครั้งแรกไปพักที่**บ้านปง** อ.แม่แตง ซึ่งกลายเป็น **วัดอรัญญวิเวก** ในปัจจุบัน

ต่อจากนั้น**หลวงปู่**ก็ขึ้นไปพักบำเพ็ญเพียรที่ **ถ้ำเชียงดาว** อ.เชียงดาว แล้วได้ข้อมูลจาก**หลวงพ่อวิริยังค์** ว่า **หลวงปู่** เดินธุดงค์กลับลงมาทางเชียงใหม่คืน และในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ **หลวงปู่**พักจำพรรษาที่ **ดอยจอมแตง** อ.แม่ริม ซึ่งอยู่เหนือเชียงใหม่ขึ้นไป ๒๐ กิโลเมตรเศษๆ

ถ้าดูตามแผนที่ทางหลวงในปัจจุบัน บนทางหลวงหมายเลข ๑๐๗ เชียงใหม่-เชียงดาว-ฝาง จากเชียงใหม่ขึ้นไปจะถึง **อ.แม่ริม** ก่อน แล้วจึงถึง **อ.แม่แตง** แล้วต่อไป **อ.เชียงดาว** ระยะทางเชียงใหม่-เชียงดาวก็ประมาณ ๑๐๐ กม.เศษๆ

จากหนังสือของ**หลวงพ่อวิริยังค์** เขียนบรรยายดังนี้ : -

อันที่จริง**ดอยจอมแตง** นี้ เป็นทางๆ เดียวกันกับทางไป**ถ้ำเชียงดาว** แต่ถ้าเดินทางจาก**เชียงใหม่**ปัจจุบัน จะถึง**แม่ริม** ก่อน

การเดินทางของ**ท่านอาจารย์มั่น** ดังได้กล่าวแล้ว คือจุดประสงค์ของการธุดงค์ของท่านนั้น โดยความมุ่งหมายต้องการที่จะหาความสงบวิเวก ไม่ต้องการให้ใครเขารู้ว่าตัวของท่านมีความสำคัญอย่างไร แม้ท่านจะถูกตั้งเป็นพระครูฐานาของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า เป็นเจ้าอาวาส เป็นพระอุปัชฌาย์ **ท่านก็ไม่นำเอาไปธุดงค์ด้วย**

ฉะนั้น เมื่อท่านเห็นว่า อยู่**ถ้ำเชียงดาว** หลายเพลาแล้ว ก็จึงเดินทางวกลงมาเรื่อยๆ จนถึง**ดอยจอมแตง** อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

ท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่าว่า พรรษานี้ (ปี ๒๔๗๓) จำพรรษาอยู่บนภูเขา อากาศชุ่มชื้น ฝนตกมาก หนาวจัด

พวกชาวบ้านได้หาฟืนมาไว้สำหรับให้ท่านก่อไฟผิง ยกเป็นกุฏิมุงด้วยใบตองตึง ทำรั้วด้วยไม้รวก ยาวพอเป็นที่ป้องกันสัตว์ร้ายต่างๆ ตามธรรมเนียมของพวกชาวเขา แม้ท่านจะบอกเขาว่ารั้วไม่ต้องทำก็ได้ แต่เขาไม่ยอม ได้ช่วยกันทำถวายท่าน

และจะมีคนมาคอยดูแลต่อไป รับใช้ท่านต่างๆ

ท่านบอกว่าไม่ต้องมาดอก เขาก็ไม่ฟัง มาคอยดูแลช่วยอยู่นั่นเอง

หลวงปู่เล่าว่า ในพรรษานี้ก็เป็นพรรษาที่มีความรู้สึกว่าปลอดโปร่งและได้ความละเอียดทางใจมาก เพราะเหตุว่าอยู่องค์เดียว ไม่ต้องสอนใคร พูดกับพวกชาวเขาก็ไม่รู้เรื่องกัน เหมือนกันกับอยู่วิเวกอย่างดีที่สุด

จึงทำให้หวนระลึกถึงคำพูดของท่าน**พระสารีบุตร** ว่า **กายวิเวกเป็นเหตุให้บังเกิดจิตวิเวก จิตวิเวกเป็นเหตุให้บังเกิดอุปธิวิเวก** ข้อนี้เป็นความจริงแท้ และ**สิ่งเหล่านี้จะพึงเข้าใจได้ในตัวของตัวเอง ในเมื่อบุคคลนั้นกระทำขึ้น**

การพูดเป็นสิ่งง่าย การกระทำเป็นคนละเรื่องกัน เพราะเมื่อมาประสบกับวิเวกอย่างจริงจังเช่นนี้ เป็นเรื่องที่**จะต้องมีอะไรภายในวิเศษบังเกิดขึ้น**

หลวงปู่ *ได้เน้นว่า "วิเวกนี้ มันเกิดความชินชาได้เหมือนกันเพราะเหตุแห่งการอยู่นาน แม้ว่าสถานที่จะวิเวกสักเพียงใด เมื่ออยู่หลายเพลาเข้าก็เกิดความเข้าใจว่า* ***เป็นที่ของเรา*** *และเป็นสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นกับใจ ได้แก่* ***ความเคยชิน***

นี้ควรจะต้องเข้าใจตัวเอง และอย่าไปเข้ากับตัวเองจนเสียคนโดยความเข้าใจว่า เราก็อยู่บนภูเขา ป่าดง ถ้ำ แต่ว่าอยู่เสียจนเคยชินหรือชินชาเสียแล้ว มันก็ไม่ผิดอะไรกับอยู่ในบ้านในเมือง

จงพากันเข้าใจว่า ถ้ำ ป่า ภูเขา นั้นก็เป็นเพียงสถานที่อยู่และเป็นที่วิเวกได้จริง แต่อย่าไปอยู่นานเกินควร"

หลวงพ่อวิริยังค์ ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า : -

*"ผู้เขียนรู้สึกว่าได้ความรู้เป็นพิเศษขึ้นมาก ในข้อนี้ทำให้เกิดความเข้าใจว่า การอยู่ในที่วิเวก แม้จะเป็นป่าเขาก็ยังทำให้เกิด****ความชะล่าใจ*** *ได้เหมือนกัน จึงต้องควรระวัง****มิใช่ว่าจะถือเอาการอยู่ป่าเขาเป็นสรณะตลอดไป***

การอยู่ป่าเขาก็ดี เมื่อตั้งใจแน่วแน่เพื่อพระนิพพาน มิใช่เพื่อประโยชน์อย่างอื่น"

๑๓๘.

หลวงปู่พูดถึงสถานที่ คน อาหาร และภาวนา

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนคำบอกเล่าของ **หลวงปู่มั่น** ในช่วงที่ท่านพำนักที่**ดอยจอมแตง** อำเภอแม่ริม ดังนี้ : -

ท่านอาจารย์มั่น ได้พูดถึงการอยู่ในสถานที่แห่งนี้ (ดอยจอมแตง) ว่า เป็นที่อยู่วิเวกจริง และต้นไม้ป่าก็ทึบมาก มีบริเวณภูเขาไม่ใหญ่โตอะไรนัก ชาวบ้านเหล่านี้ก็มีศรัทธาดีอยู่ แม้ว่าพวกเขาจะเป็นชาวเขา พวกเขามีพิธีการทางศาสนาพุทธนี้เหมือนกัน

หลวงปู่ เล่าว่า **วันออกพรรษา** เขาจะทำบุญพิเศษ เช่น การทำขนมแบบง่ายๆ มาถวายกันมาก ที่แปลกอยู่อย่างหนึ่งคือ **การถวายเข็ม** (เข็มเย็บผ้า)

เขาจะทำเป็นธงยาว เอาไม้ไผ่ทำเป็นคันเหมือนคันธงกฐินของเรา แต่เขาเอาผ้าบางๆ มาทำธงยาวเกือบถึงพื้นดิน แล้วเขาก็เอาเข็มมากลัดติดกับผ้า ตั้งแต่โคนถึงปลายธง แล้วให้พระมารับธงนั้น **ถือว่าได้บุญมาก**

ส่วนที่ (ชาวบ้าน) เขาอยู่กันนั้น เป็นบ้านพักชั่วคราวไม่ถาวร ใช้ใบตองตึงมุงหลังคากันเป็นส่วนมาก

สำหรับการปกครองของเขานั้น เขามีหัวหน้าซึ่งจะไม่ใช่ทางรัฐบาลแต่งตั้ง เขาตั้งกันขึ้นเอง แล้วก็เชื่อฟังกันดีมาก เมื่อหัวหน้าบอกอย่างไรเป็นต้องทำตามกัน

มีอยู่ครั้งหนึ่ง มีคนๆ หนึ่งทำผิด คือไปขโมยของเขามา แล้วเจ้าทุกข์ก็จับตัวได้ พามาหาผู้เป็นหัวหน้า

เมื่อหัวหน้าถามว่า เจ้าขโมยของเขาจริงหรือเปล่า ขโมยก็บอกว่าเปล่า ผมไม่ได้ขโมย ที่จับตัวมานี้ผิดแล้วไม่ใช่ผม

เมื่อหัวหน้าพยายามถามเท่าไรก็ไม่รับ เจ้าทุกข์ก็ยืนยันว่าใช่แน่

หัวหน้ากับชาวบ้านกลุ่มหนึ่งจึงทำพิธี โดยบวงสรวงเทวดาผีป่าต่างๆ แล้วก็เอาตะกั่วมาเคี่ยวให้หลอมละลายอยู่ในเบ้า แล้วเขาก็จับมือขโมยกดลงไปที่เบ้าหลอมตะกั่วนั้น แต่ให้อยู่เหนือตะกั่วประมาณ ๑ นิ้ว

ถ้าเป็นขโมยจริงๆ ตะกั่วที่หลอมละลายนั้นจะพุ่งขึ้นมาจับนิ้วมือผู้ทุจริต ถ้าเป็นผู้สุจริตตะกั่วจะไม่พุ่งขึ้นมา

ขณะที่กดมือขโมยคนนั้นลงไปใกล้เข้าในระยะพอดี ตะกั่วก็พุ่งขึ้นมาจับที่มือขโมยทันที จึงสามารถจับขโมยได้ แล้วก็ลงโทษทัณฑ์กันเองโดยการเฆี่ยนตีบ้าง การล่ามโซ่ไว้ ๕ วันบ้าง ๑๐ วันบ้าง ซึ่งพวกเขาก็ยอมกันโดยดี ไม่มีการขัดขืนแต่อย่างใด

หลวงปู่ พูดถึงเรื่องอาหาร ว่าเป็นไปตามอย่างชาวป่าทั้งหลาย เขาทำกันไปตามมีตามได้และทำกันอย่างง่ายๆ ไม่ใคร่สะอาดกันเท่าไร

แต่เป็นสิ่งธรรมดาอย่างหนึ่งสำหรับการไปธุดงค์ ไม่ถือเอารสชาติความอร่อยชอบใจเป็นเกณฑ์ ถือเอาความ**เพียรอยู่ได้ เพียงเพื่อมีชีวิตไปวันหนึ่งๆ เท่านั้นเป็นพอ**

ความจริงของการถือ**สันโดษ** เอาตามีตามได้ เป็นลักษณะของบรรพชิตอยู่แล้ว การที่จะขนเสบียงไปธุดงค์นั้นผิดวิสัย เพราะ เมื่อ

จะออกธุดงค์แล้วควรจะให้มีอาหารเพียงเพื่อประทังชีวิต และเป็นการดีมากเมื่อมีอาหารธรรมชาติ ไม่มีการบำรุงจนเกินไป ซึ่งจะทำให้ร่างกายแข็งแรงมาก ก็จะทำให้ความเพียรลำบากขึ้น

เช่น ฉันเนื้อ นม ไข่ มากๆ ก็จะทำให้**จิตฟุ้ง**มากกว่าฉันผักมาก

ผักจำพวกดอกเลา เห็ด ผักบุ้ง ผักแต้ว เพกา เหล่านี้ แม้จะมีปลาบ้าง แต่เป็นผักเสียส่วนมาก ก็จะทำให้**การทำจิต**ดีขึ้น

เมื่อธุดงค์ไปอยู่ในถิ่นกันดาร ก็จะฉันอาหารผักเป็นส่วนมาก จึงเป็นเหตุให้ได้ประโยชน์หลายทาง คือทางหนึ่งได้รับกายวิเวก ทางหนึ่งได้อาหารธรรมชาติ ไม่บำรุงมากนัก จึงทำให้เกิดผลมากในการบำเพ็ญสมณธรรม

หลวงปู่พูดถึงการพักบำเพ็ญเพียรที่**ดอยจอมแตง**นี้ว่า

"ในสถานที่แห่งนี้ ชาวบ้านเขาไม่ได้มารบกวน เขาเข้าใจว่าเราก็เป็นพระ_ตุ๊เจ้าองค์หนึ่ง เวลาแห่งการพิจารณาธรรมต่างๆ จึงเป็นโอกาสดีมาก

ตอนเช้าเขานำอาหารมาส่ง รับพรแล้วก็กลับ ตอนเย็นบางทีเขาก็มาดูบ้างคนสองคน เพื่อคอยดูแลว่าเราต้องการอะไรบ้าง เมื่อเห็นว่าไม่ต้องการอะไร วันต่อๆ มาเขาก็ไม่มา

เป็นอันว่าได้อยู่จำพรรษาอย่างสงบวิเวกในปีนี้"

เทพบุตร เทพธิดา
ผู้อุปัฏฐากวัดป่าอาจารย์มั่น

๑๓๙.

เรื่องพระธาตุจอมแตง

เหนือตัวอำเภอแม่ริมไปเล็กน้อย ด้านซ้ายมือทางหลวงหมายเลข ๑๐๗ เราจะเห็น**วัดพระธาตุจอมแตง** ได้ชัดเจน ตั้งอยู่บนเขาไม่สูง มีทางรถยนต์ขึ้นไปถึงข้างบน มี**พระธาตุ** (พระเจดีย์) และพระวิหาร ที่สวยงามตั้งอยู่บนนั้น **หลวงปู่มั่น**และพระกรรมฐานหลายองค์ เช่น หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่แหวน หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้น เคยมาพักบำเพ็ญเพียรที่นี่

หลวงปู่มั่น ท่านมีศิษย์ฝ่ายมหานิกายองค์หนึ่งอยู่ที่นี่ คือ **หลวงปู่ครูบาคำปัน สุภทฺโท** หรือ **พระครูสุภัทรคุณ** อดีตเจ้าอาวาส**วัดสันโป่ง** ซึ่งอยู่คนละฟากถนนกับ**วัดพระธาตุจอมแตง**

ในเอกสารบางๆ เรื่อง **ประวัติพระธาตุจอมแตง** กล่าวไว้ว่า ในสมัยพุทธกาล ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระองค์ดำริว่า เราตถาคตสมควรจะประดิษฐานพระพุทธศาสนาให้ตั้งมั่นถาวรให้ถึง ๕,๐๐๐ พระวัสสา เพื่อให้เป็นสรณะแก่เวไนยนิกร จึงได้เสด็จไปสู่หมู่บ้านน้อยใหญ่ มีพระอรหันต์จำนวนมากตามเสด็จ

พระพุทธองค์ พร้อมทั้งพระสาวกอรหันต์ เสด็จสู่นิคมบ้านใหญ่น้อยทั้งหลายเป็นลำดับมา จนถึงแคว้น**กุมภะมิตรนคร** คือ **อำเภอฝาง** ปัจจุบัน ทรงเทศน์โปรดยักษ์เกเรตนหนึ่งชื่อ **โสกะยักษ์** ให้กลับใจกลายเป็นยักษ์มีศีลมีธรรม แล้วไปอยู่จำศีลในถ้ำแห่งหนึ่ง ซึ่งเข้าใจว่าเป็น **ถ้ำตับเตา** ในปัจจุบัน

ลำดับต่อนั้นก็เสด็จลงมาตาม **ลำน้ำแม่ระมิงค์** มาสว่างที่ **วัดจอมแจ้ง** ในเขตอำเภอแม่แตง (อยู่บนเขาริมถนนฝั่งตะวันตก คือ**วัดพระธาตุจอมแจ้ง**)

พระองค์ทรงระลึกถึงรอยพระพุทธบาที่พระพุทธเจ้าในอดีต ๓ พระองค์เคยประทับไว้ แล้วพระองค์ก็เสด็จไปประทับรอยพระบาทซ้อนลงไปเป็นรอยที่ ๔ ก็คือ **พระบาทสี่รอย** ในปัจจุบัน

เหตุการณ์อื่นๆ ผมขออนุญาตข้ามไป

พระพุทธองค์เสด็จมาตามไหล่เขา ทรงประทับพักผ่อนอิริยาบถบน **ดอยขี้แรด** มีตายายชาวลัวะที่ทำไร่ใกล้ๆ นั้น ได้นำอาหารพวกฟักแฟงแตงกวาขึ้นมาถวาย พระพุทธองค์รับประเคนแล้วแจกจ่ายแก่พระอรหันตสาวก แต่ยังเหลือแตงกวาอยู่ลูกหนึ่งวางไว้หน้าพระพักตร์

พระพุทธองค์ทรงแสดงสัมโมทนียกถาโปรดตายายคู่นั้นด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะจับใจมาก แทนที่ตายายจะสนใจในเนื้อหาธรรม กลับนึกถึงลูกหลานอยากให้ได้มาฟังธรรมต่อหน้าพระพักตร์เช่นเดียวกับตน

เมื่อพระพุทธองค์แสดงธรรมจบลง สองตายายก็รีบกราบลาเพื่อไปตามลูกหลานมาเข้าเฝ้า ร้องเรียกกันเสียงอื้ออึงโกลาหล ต่อมาสถานที่นี้จึงเรียกกันว่า **บ้านสันลัวะออ**

เมื่อสองตายายกลับไปแล้ว พระพุทธองค์ทรงอธิษฐานแล้วลูบพระเกศาเส้นหนึ่งใส่ลงในผลแตงกวา ทรงทำอาการแย้มโอษฐ์ พระสาวกได้สงสัยจึงทูลถาม พระองค์ตรัสว่า **ต่อไปสถานที่นี้จะได้ตั้งเป็นวัดขึ้น**

แล้วพระองค์พร้อมพระสาวกก็เสด็จจากที่นั้นไปโดยลำดับจนกระทั่งไปปรินิพพานที่เมืองกุสินารา ดังที่พวกเราทราบแล้ว

ฝ่ายสองตายายก็รีบเร่งพาลูกหลานมากราบเข้าเฝ้า แต่พระพุทธองค์เสด็จไปแล้ว **เหลือไว้เพียงแตงกวาผลนั้นที่พระองค์ทิ้งไว้ให้** ก็พากันกราบไหว้สักการะด้วยความยินดีตื้นตันใจ แล้วชวนกันทำเป็นมณฑปที่สวยงามครอบลูกแตงกวานั้นไว้เพื่อสักการะบูชาต่อไป

อันนี้เป็นประวัติของพระธาตุจอมแตง ที่ปรากฏในหนังสือตำนานเมืองเหนือ

สำหรับคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่สมัยต่อมา กล่าวขานกันว่าประมาณปี พ.ศ. ๒๒๗๕ มีพระเถระ ๒ องค์สันนิษฐานว่ามาจากพม่ามาบำเพ็ญเพียร ณ สถานที่นี้ ได้ชักชวนพวกชาวลัวะที่อยู่แถบนั้น**สร้างพระธาตุครอบมณฑป** นั้นไว้ ประดับด้วยแก้วแหวนที่มีค่า สวยงามมาก

คนเฒ่าคนแก่รุ่นก่อนๆ บอกว่า เคยพาลูกหลานไปกราบไหว้และจำศีลภาวนาอยู่บนนั้น

สมัยต่อมา มีพวกมนุษย์ใจบาปพากันขึ้นไปขุดเจาะรื้อค้นหาสมบัติ กลายเป็นรูเป็นโพรงจนพระธาตุองค์เดิมเหลือแต่ซาก

พ.ศ. ๒๔๔๕ **พระอินตา** เจ้าอาวาส**วัดเจดีย์สถาน**ได้พาคณะศรัทธาบูรณะขึ้นใหม่

พ.ศ. ๒๔๗๐ **นายหม่องแอ๋** ชาวพม่าที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเชียงใหม่ได้มาสร้างพระวิหาร พระพุทธรูป ๔ องค์ รวมทั้งทำบันไดขึ้นเขาทำให้ประชาชนขึ้นไปกราบไหว้ได้สะดวก

พระชายาเจ้าดารารัศมี เคยนำกฐินไปทอด และให้ความอุปถัมภ์**วัดพระธาตุจอมแตง** ต่อมา

หากท่านผู้อ่านมีโอกาสก็อย่าลืมแวะขึ้นไปกราบขอพร และชม

สิ่งก่อสร้างที่สวยงาม และสัมผัสความศักดิ์สิทธิ์ของพระธาตุ และของสถานที่แห่งนี้นะครับ

สำหรับ**บูรพาจารย์**ที่เคยบำเพ็ญเพียร ณ สถานที่นี้ ตามหลักฐานที่ปรากฏ มี : -

ครูบาอาจารย์ สายเหนือ ก็เช่น **ครูบาอินทจักรักษา** วัดน้ำบ่อหลวง สันป่าตอง และ **หลวงปู่ครูบาพรหมา พฺรหฺมจกฺโก** วัดพระพุทธบาทตากผ้า ลำพูน ทั้งสององค์นี้เคย "ฟังเทศน์" จาก**หลวงปู่มั่น**

บูรพาจารย์สายพระป่า ก็มี **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ดังนำเสนอมาแล้ว ศิษย์ของท่านก็มี **หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่แหวน หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้น** เป็นต้น

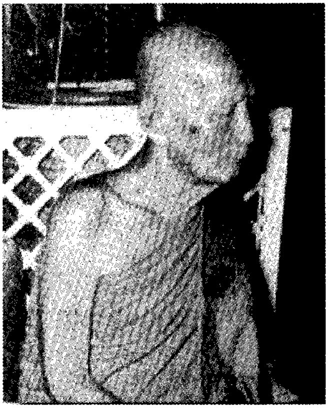

พระครูสุภัทรคุณ
(หลวงปู่ครูบาคำปัน สุภทฺโท)
ศิษย์มหานิกาย ของหลวงปู่มั่น

ศิษย์มหานิกายของ**หลวงปู่มั่น** ที่พวกเรารู้จักดีก็คือ **หลวงปู่ครูบาคำปัน สุภทฺโท** หรือ **พระครูสุภัทรคุณ** ดังที่เคยเรียนมาแต่ต้นแล้ว

หลวงปู่คำปัน ท่านอยู่**วัดสันโป่ง** เป็นวัดสังกัดมหานิกาย อยู่คนละฟากถนน ตรงข้ามกับพระธาตุจอมแตง อยู่ลึกเข้าไปในหมู่บ้าน ๒-๓ กิโลเมตร เป็นวัดเล็กๆ อยู่กลางหมู่บ้าน ภายในสะอาดสะอ้าน และสงบร่มเย็นดี

ในโบสถ์**วัดสันโป่ง** มีรูปเหมือน**หลวงปู่คำปัน**อยู่ ชาวบ้านบอกว่าศักดิ์สิทธิ์มาก

เจ้าอาวาสวัดสันโป่ง องค์ปัจจุบันท่านบอกว่าท่านมีเชื้อสายชาวพม่า เป็นหลานของ**หลวงปู่คำปัน** และฝึกภาวนาโดยใช้คำบริกรรมว่า "พุทโธ" มาโดยตลอด

มาระยะหลังมีพระผู้ใหญ่ ของจังหวัด ได้พยายามให้ท่านเปลี่ยนมาภาวนาด้วยวิธีอื่น แต่ท่านบอกว่ามันขัดกับที่ท่านถนัด ท่านบอกกับผมว่าไม่รู้จะเปลี่ยนทำไม เพราะท่านถนัด "พุทโธ" และก็ได้ความสงบเย็นแล้ว ท่านว่าอย่างนั้น

เรื่องราวและคำสอนของ**หลวงปู่คำปัน สุภทฺโท** วัดสันโป่ง ต.สันโป่ง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ นั้น ท่านจะหาอ่านได้ในหนังสือ **บูรพาจารย์** เล่มใหญ่ ที่จัดทำโดย มูลนิธิพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

หนังสือ "บูรพาจารย์" นี้ น่าจะมีไว้ประจำบ้านครับ สำหรับท่านที่สนใจ โปรดติดต่อได้ที่ : -

มูลนิธิพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ๕๔๙/๕๓ ซอยยิ่งอำนวย (จรัญฯ ๓๗) ถนนจรัญสนิทวงศ์ เขตบางกอกน้อย กทม. ๑๐๗๐๐ โทร. ๐-๒๔๑๒-๒๗๕๓ และ ๐-๒๘๖๔-๔๒๓๘

พิธีวางศิลาฤกษ์ พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์

๑๔๐.

วัดป่าห้วยน้ำริน

ก่อนที่จะติดตามเรื่องของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ตามบันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** กันต่อ ผมขออนุญาตแวะมาทำความรู้จักกับ **วัดป่าห้วยน้ำริน** กันเสียก่อนนะครับ

วัดนี้เป็นวัดครูอาจารย์ วัดหนึ่ง **หลวงปู่มั่น** มาพักปักกลดเป็นองค์แรก หลังจากนั้นก็มี**หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่แหวน หลวงปู่บุญ** และ**หลวงปู่ชอบ** เป็นต้น ได้มาพักบำเพ็ญเพียรที่นี่

วัดป่าห้วยน้ำริน ปัจจุบันตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกถนนหลวงสาย ๑๐๗ สายเชียงใหม่-เชียงดาว อยู่ในท้องที่ของตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่ริม เช่นเดียวกันกับ**วัดพระธาตุจอมแตง** ที่เพิ่งเขียนผ่านมา

เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ **พระครูธรรมวารีนุรักษ์** หรือ **พระอาจารย์แอร์** เป็นชาวสกลนคร ปัจจุบันท่านเป็นเจ้าคณะตำบลริมใต้ และได้รับแต่งตั้งให้เป็น **พระอุปัชฌาย์** ด้วย

ประมาณปี ๒๔๗๗-๒๔๗๘ **หลวงปู่มั่น** เคยธุดงค์มาพักปักกลดอยู่องค์เดียว ชาวบ้านที่ศรัทธาก็ปลูกกระต๊อบถวาย และก็มีกลุ่มที่ไม่ค่อยพอใจพากันมาขับไล่ ถึงขนาดเผากุฏิที่อยู่ของท่าน ท่านจึงย้ายมาอยู่ในสถานที่สร้างวัดในปัจจุบัน ซึ่งเป็นป่าอยู่บนเนินเขา ห่างหมู่บ้านประมาณ ๕๐๐ เมตร ก็ยังมีพวกตามมาขับไล่ท่านอีก จนกระทั่งชาวบ้าน

ในตลาดน้ำรินมาช่วยกันขอร้องไว้ บอกว่า "พระท่านมาปฏิบัติธรรม ไม่ได้เบียดเบียนใคร ไม่ควรไปขับไล่ท่าน"

เมื่อลูกศิษย์**หลวงปู่มั่น**ทราบข่าว จึงได้ตามท่านมาพักอยู่ด้วย และมีพระพักประจำเรื่อยมา จนมีการจัดตั้งเป็นวัดขึ้นดังเช่นทุกวันนี้

วัดตั้งอยู่บนเนินเขา มีความสงบสงัดดีมาก ในบริเวณวัดนอกจากสะอาดสะอ้าน เหมือนวัดป่าทั่วไปแล้ว ที่ผมชอบมากคือมีพืชจำพวก **มอส** ขึ้นปกคลุมตามพื้น ดูเหมือนปูพรมสีเขียวไปทั้งบริเวณวัดทีเดียว

หลวงพ่อคำดี ปภาโส ได้บันทึกประวัติของ**วัดป่าห้วยน้ำริน**ไว้ มีเนื้อหาโดยสรุป ดังนี้

วัดป่าห้วยน้ำริน ตั้งอยู่ทิศตะวันตกของ**หมู่บ้านห้วยน้ำริน** ห่างออกไปประมาณ ๕๐๐ เมตร ตั้งอยู่บนเนินสูงกว่าบ้านราว ๔๐ เมตร

สภาพแต่เดิมเป็นป่าไม้สูง มีที่ราบคั่นกลางระหว่างบ้านกับวัด ตรงที่ราบมีหนองน้ำที่มีน้ำไหลรินตลอดปี จึงเรียก **หนองน้ำริน** แต่น้ำมีรสเปรี้ยว จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า **หนองน้ำส้ม** แต่ชาวบ้านนิยมเรียกตามชื่อแรกมากกว่า

บริเวณที่ตั้งวัดเป็นป่าไม้เงียบสงัด แต่เดิมชาวบ้านไม่กล้าเข้าไป ถือว่าเป็นที่**แข็ง** เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ จึงเป็นสถานที่เหมาะสมแก่สมณะผู้หลีกเร้นหาความสงบเพื่อบำเพ็ญเพียร

ปลายปี ๒๔๗๗-ต้นปี ๒๔๗๘ มีพระธุดงค์ต่างถิ่น ๑ รูป คือ**หลวงปู่มั่น**ของเรา มาพักปักกลดใต้ร่มไม้ ใกล้กับหนองน้ำรินแห่งนี้ ตอนเช้าท่านก็ออกบิณฑบาตแล้วกลับที่พัก เจริญสมณธรรมของท่าน โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร

ต่อมาได้มีลูกศิษย์ลูกหาทราบข่าว ก็ตามมาพำนักด้วย ประชาชนให้ความเลื่อมใสศรัทธาจึงสร้างกุฏิที่พักถวาย และมีพระสายกรรมฐานเวียนมาพำนักอยู่โดยมิได้ขาด

หลวงปู่แหวนเคยมาอยู่ที่นี่ ๑๐ ปี ก่อนจะย้ายไปพำนักที่ **วัดอรัญญวิเวก** บ้านปง ต.อินทขิล อ.แม่แตง

หลวงปู่ชอบ มาพำนักติดต่อกัน ๔ ปี แล้วเวียนมาพักอีกหลายครั้ง วัดของท่านอีกวัดคือ **วัดผาแด่น** อยู่บนเส้นทางแม่แตง-แม่ฮ่องสอน

พระอาจารย์แอร์ หรือ **พระครูธรรมวารีนุรักษ์** เจ้าอาวาสเล่าถึงการตั้งวัดว่า สมัยก่อนครูอาจารย์ท่านแวะเวียนมาพักจำพรรษา พอออกพรรษาแล้วท่านก็ไป ไม่มีใครจะสร้างให้เป็นวัดโดยสมบูรณ์ จนกระทั่ง **หลวงพ่อคำดี ปภาโส** ท่านมาจัดการก่อสร้างเสนาสนะที่จำเป็น พร้อมทั้งได้รับอนุมัติให้ก่อสร้างเป็นวัดที่สมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗

พระอาจารย์แอร์ เล่าถึงการมาอยู่เป็นเจ้าอาวาสของท่านว่า *"อาตมามาอยู่ที่นี่ปี ๒๕๒๑ ครั้งแรก**หลวงพ่อคำดี** พระอาจารย์ของอาตมาท่านพาอาตมามาทิ้งไว้ให้ช่วยงาน**หลวงปู่แหวนที่วัดดอยแม่ปั๋ง** พองานเสร็จเรียบร้อยแล้วท่านก็ไปรับอาตมา แล้วพามาอยู่ที่วัดนี้ ปีนั้นมีพระจำพรรษาอยู่ ๒๐ รูป อาตมาก็อยู่ประจำที่นี่ตลอดมา อยู่มา ๒๐ กว่าปีแล้ว ไม่ได้ไปที่ไหนอีกเลย..."*

ถ้ามีโอกาสอย่าลืมแวะเข้าไปกราบวัดครูบาอาจารย์แห่งนี้ ถ้าให้ดีควรถือโอกาสมาพักภาวนาด้วย ก็นับว่าวิเศษยิ่งครับ

อ้อ ! ลืมบอกไป **หลวงพ่อคำดี** องค์นี้ปัจจุบันท่านมีสมณศักดิ์ที่**พระรัชมงคลนายก**เป็นเจ้าอาวาส**วัดป่าสุทธาวาส** และเป็น**เจ้าคณะจังหวัดสกลนคร** ท่านเป็นพระป่าองค์แรกที่เมตตาไปพักที่บ้านผม แล้วพวกเราได้ถวายห้องที่ท่านพักเป็นห้องพักของพระกรรมฐานเรื่อยมา

๑๔๑.

พญานาคหยุดเล่นน้ำเถิด !

ขอกลับไปดำเนินเรื่องตามบันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์**กันต่อนะครับ

และขอเรียนอีกครั้งว่า การนำเสนอเนื้อหาไม่ได้เรียงตามลำดับก่อน-หลัง อาจทำให้ผู้อ่านสับสนไปบ้าง ก็ขออภัยครับ

หลวงพ่อวิริยังค์ ท่านใช้ชื่อตอนว่า **"ตอนจำพรรษามีงูเป็นเพื่อนที่บ้านโป่ง จ.เชียงใหม่ พ.ศ. ๒๔๗๔"** มีเนื้อหาดังนี้ : -

หลังจากที่**ท่าน** (หลวงปู่มั่น) ได้พักผ่อนในอรัญราวป่าที่**จอมทอง**ในพรรษานั้นแล้ว เมื่อออกพรรษาท่านได้เดินธุดงค์ตามสถานที่ต่างๆ เพื่อแสวงหาความสงบต่อไป

หลวงปู่ ท่านเล่าต่อไปว่า *"เชียงใหม่นี้เป็นป่าดงกว้างขวาง ภูเขามากมาย สิงสาราสัตว์ เป็นต้นว่า ช้าง เสือ งู ก็มาก หากแต่สัตว์เหล่านี้ไม่เคยทำอันตรายแก่พระภิกษุสามเณรที่สัญจรไปมาเลย"*

ครั้งหนึ่ง **หลวงปู่** พักอยู่ในราวป่าเขต**อำเภอสันป่าตอง** ฝนก็ได้ตกลงมาอย่างหนักติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน

แถวๆ นี้ เป็นหมู่บ้านที่ไม่ใช่ชาวเขาพากันทำไร่กันอยู่สิบกว่าหลังคาเรือน ซึ่งท่านได้อาศัยหมู่บ้านนี้บิณฑบาต

ตรงที่ท่านพักมีคลองขวางกั้นอยู่ จะไปหมู่บ้านต้องข้ามคลองไป คลองนี้ไม่กว้างนัก ชาวบ้านเขานำขอนไม้มาวางพาดเป็นสะพาน เมื่อฝนตกหนักคราวนี้น้ำบ่าแรงได้พัดสะพานไม้ไป

เมื่อน้ำไม่ลด **หลวงปู่**ก็ข้ามไปบิณฑบาตไม่ได้ โยมก็ข้ามมาทางท่านไม่ได้ **หลวงปู่**จำเป็นต้องอดอาหาร ทางชาวบ้านก็ร้อนใจกลัวท่านอด จึงพยายามทุกวิถีทางที่จะข้ามให้ได้

ฝนยังตกติดต่อกันหลายวันโดยไม่มีทีท่าว่าจะหยุดลงได้ก็ยิ่งทำความลำบากแก่ชาวบ้านที่จะข้ามเอาอาหารมาถวายบิณฑบาต แม้**หลวงปู่**จะบอกว่า *"อาตมาอดได้ ๓-๔ วัน ไม่เป็นไรหรอกโยม"* แต่ชาวบ้านก็ไม่ยอม กลัวจะบาป พยายามหาทางไปถวายอาหารให้ท่านจนได้

เมื่อฝนยังตกพรำอยู่หลายวัน **หลวงปู่**จึงได้พูดเปรยๆ ออกไปว่า *"พญานาคเอ๋ย พวกเธอจะเล่นน้ำกันไปถึงไหน จนน้ำนองไปหมดแล้ว พระก็ลำบาก ชาวบ้านก็ลำบาก หยุดเล่นกันเสียเถิด!"*

จากนั้นฝนก็เริ่มหยุดตก น้ำเริ่มลด ชาวบ้านข้ามมาถวายอาหารได้ตามปกติ

ชาวบ้านที่มาปรนนิบัติดูแลท่านได้พากันขนฟืนมากองไว้สำหรับต้มน้ำ และก่อไฟถวายท่านในตอนกลางคืน

ก็ปรากฏว่ามีงูสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ตัวหนึ่ง ขนาดยาวร่วม ๒ วา มาขดอยู่ในกองฟืนไม่ยอมไปไหน

ความจริงแถบนั้นก็มีงูเยอะอยู่แล้ว แต่งูตัวนั้นประหลาดกว่าตัวอื่นๆ คือไม่ยอมไปไหน แม้เลื้อยออกไปชั่วครู่ยามแล้วก็กลับมาอยู่ที่เก่า

ชาวบ้านจะตีมัน แต่**หลวงปู่**ห้ามไว้ บอกว่า *"มันมาอยู่เป็นเพื่อนเรา ลองให้มันอยู่ดูว่าจะอยู่นานเท่าไร"*

ชาวบ้านต่างกลัวอันตราย เพราะเป็นงูที่มีพิษร้าย แต่มันก็ไม่ทำอันตรายใคร และเป็นงูที่เชื่องมาก มันเลื้อยออกมาวันละ ๒ ครั้ง คล้ายกับสำรวจไปรอบๆ บริเวณที่**หลวงปู่**พัก เมื่อไม่มีอะไรผิดปกติ มันก็เลื้อยกลับไปขดอยู่ที่เดิม

มันทำอย่างนี้ทุกวัน เมื่อ**หลวงปู่**ย้ายออกไป ชาวบ้านบอกว่างูตัวนั้นก็หายไปด้วย

ชาวบ้านเล่าลือกันว่า งูตัวนี้ถ้าจะเป็นงูเจ้าหรืองูเทวดาอะไรสักอย่าง มันรู้สึกและเข้าใจเรื่องต่างๆ ราวกับจะเป็นคนเราดีๆ นี่เอง

หลวงพ่อวิริยังค์ ได้เล่าเรื่อง คนออกลูกเป็นงู ที่จังหวัดจันทบุรี มาเปรียบเทียบกับเรื่องนี้ น่าสนใจมาก ท่านที่สนใจโปรดหาอ่านได้ตามหนังสือที่ผมแนะนำไปแล้วนะครับ

พิธีวางศิลาฤกษ์ **พระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์** วัดป่าอาจารย์มั่น

๑๔๒.

เล่าเรื่องเปรตในสมัยพุทธกาล

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ **หลวงปู่มั่น** กลับมาจำพรรษาที่**วัดเจดีย์หลวง** ในเมืองเชียงใหม่ ต้องจำใจรับตำแหน่งเจ้าอาวาส ตามที่เคยนำเสนอไปแล้ว

หลวงพ่อวิริยังค์ ได้พูดถึงคำสอนของ**หลวงปู่มั่น** ดังนี้ :-

ท่านได้เคยพูดเสมอเรื่อง **"กาลัญญุตา ปริสัญญุตา คือ รู้จักกาลและรู้จักบริษัท"**

ท่านอธิบายว่า ผู้จะปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุ หรือฆราวาส มีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักเรื่องกาลเวลา และเรื่องสังคม เพราะเราอยู่ในโลก ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก คือ **อาณาจักร** จึงต้องทำตัวให้เข้ากับเขาได้ จึงจะเป็นการถูกต้อง

แม้แต่พระพุทธองค์ก็ยังต้องบำเพ็ญ **ญาตัตถะจริยา** และ **โลกัตถะจริยา** คือ ทำประโยชน์แก่ญาติ แก่โลก

ผู้ปฏิบัติธรรม แม้จะปฏิบัติอย่างคร่ำเคร่งก็ตาม แต่จะต้องเป็นผู้มี**กาลัญญุตา** คือรู้จักกาลเวลา **ปริสัญญุตา** รู้จักบริษัท ชุมชน ด้วยมิฉะนั้นการปฏิบัติอาจจะเสียผล

จึงต้องรู้ว่า เวลาไหนควรทำอะไร ไม่ควรทำอะไร บริษัท หรือในชุมชนนั้น ควรทำอะไร ไม่ควรทำอะไร ควรพูดอะไร ไม่ควรพูดอะไร หากไม่ใช้ปัญญาไตร่ตรองจะบังเกิดผลเสียหายจนถึงการทำลายการปฏิบัติของตนเสียได้

ที่พูดนี้หมายความว่า บางครั้งเราจำต้องโอนอ่อนผ่อนตามในบางเรื่อง ไม่เช่นนั้นอาจเกิดการเสียหายได้

ในกรณีของ**หลวงปู่** ท่านไม่ประสงค์จะรับตำแหน่งเจ้าอาวาสและตำแหน่งพระอุปัชฌาย์ แต่ก็จำเป็นต้องยอมเพื่อเห็นแก่พระผู้ใหญ่ที่ท่านเคารพนับถือ คือ **พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** ดังที่พวกเราทราบกันดีอยู่แล้ว

เกี่ยวกับเรื่องการพูด การแสดงออก บางครั้งจำเป็นต้องนิ่งถ้ายังไม่ถึงเวลา โดยเฉพาะการรู้เห็นธรรมที่นอกเหนือคนธรรมดาทั่วไปจะรู้ได้ ไม่เช่นนั้นจะเป็นการ**อวดตัว** และสร้างความเสียหายได้

หลวงปู่ ได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในสมัยพุทธกาลว่า ครั้งหนึ่งเมื่อ**พระโมคคัลลานะเถระ** กับ **พระลักขณะเถระ** ไปทำความเพียรอยู่บน**เขาคิชฌกูฏ**

เมื่อลงจากเขา **พระโมคคัลลานะเถระ** ได้เห็นเปรตตนหนึ่งด้วยทิพยจักษุ ถูกเปลวไฟไหม้ทั้งจากหัวลงมา และจากหางขึ้นไป ลามขึ้นไปไหม้รวมตรงกลางลำตัว ได้รับความทรมานแสนสาหัส

พระโมคคัลลานะเถระ เห็นดังนั้นก็แย้มยิ้มขึ้นโดยไม่พูดอะไร **พระลักขณะเถระ** ได้ถามถึงสาเหตุที่ท่านยิ้ม แต่ท่านตอบว่า *"ที่นี่ไม่ใช่กาล ท่านจงถามเราในสำนักพระศาสดาเถิด"*

เมื่อไปถึงสำนักของพระพุทธเจ้า **พระลักขณะเถระ**จึงถาม **พระโมคคัลลานะเถระ** ในคำถามเดิม ต่อหน้าพระพักตร์

พระโมคคัลลานะเถระ ตอบว่า *"ท่านผู้มีอายุ ผมได้เห็นเปรตตนหนึ่งในที่นั้น อัตตภาพของมันเป็นอย่างนี้ จึงได้ทำการยิ้มให้ปรากฏเพราะอัตตภาพอย่างนี้เราไม่เคยเห็นเลย"*

พระพุทธองค์ได้ตรัสรับรองการเห็นของ**พระโมคคัลลานะเถระ** ว่า "ดูกรภิกษุทั้งหลาย สาวกของเรา**เป็นผู้มีจักษุหนอ**" และตรัสต่อไปว่า *"เปรตตนนั้นเราได้เห็นมันแล้วนับแต่เราได้ตรัสรู้ ณ โพธิสถานเหมือนกัน แต่เราไม่พูด เพราะคิดเห็นว่า เมื่อหมู่ชนใดไม่พึงเชื่อคำของเรา ความไม่เชื่อของชนหมู่นั้นไม่มีประโยชน์อะไร มีแต่จะให้โทษแก่เขาเท่านั้น บัดนี้ เราได้**พระโมคคัลลานะ** เป็นพยานแล้ว จึงจะได้พยากรณ์ว่า เปรตนั้นได้ทำกรรมอะไรมา"*

ถึงตรงนี้ **หลวงปู่มั่น** ได้พูดย้ำว่า การที่เรามีความรู้อะไรต่างๆ อันเป็นภายในแห่งสมาธิ สิ่งเหล่านี้ แม้จะเป็นความจริงก็ไม่ควรพูดออกมา หรือเขียนออกมาให้คนอื่นเข้าใจผิด เพราะผู้อื่นนั้นยังไม่รู้ หรือถึงรู้ก็ไม่เข้าใจ ซึ่งอาจจะเป็นบาปแก่ผู้ฟังถ้ามีการเข้าใจอย่างผิดๆ ถูกๆ เพราะความไม่เชื่อ

นับประสาอะไรกับเราผู้เป็นสาวกรุ่นนี้เล่า ! แม้แต่พระบรมศาสดาก็มิได้ทรงพยากรณ์ในเรื่องเปรตตนนั้นในขณะที่ทรงเห็นด้วยพระองค์เอง ทรงพยากรณ์ (เล่า) ก็ต่อเมื่อมี**พระโมคคัลลานะเถระ**มาเป็นพยานในการรู้เห็นของพระองค์

จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ว่า ผู้ที่มีเฉพาะ**ตานอก** คือเพียง **ตาเนื้อ** แต่ไม่มี **ทิพยจักษุ** คือ **ตาภายใน** เขาก็รู้เอาแต่เพียงคาดคะเนเท่านั้น **เขาจะชื่อว่ารู้จริงหาได้ไม่**

หลวงปู่ ยกตัวอย่างว่า ดูแต่เรื่อง **ฌาน** ก็แล้วกัน เขาเรียนกันทั้ง **รูปฌาน อรูปฌาน** แต่เขาก็ไม่รู้ว่ามันเป็นอย่างไร **แม้แต่เขาเหล่านั้นจะมีความรู้เรียนจนจบพระไตรปิฎก แต่ตาในไม่มี ก็จะไม่เข้าใจความจริง** เมื่อเพียงแต่เดาเอา (ตามตัวหนังสือ) ก็ไปกันใหญ่

เหมือนได้ยินเขาเล่าว่า "อีกาเช็ดปาก" ก็จะกลายเป็น "อีกาเจ็ดปาก" ก็จะแตกตื่นกันใหญ่

กลับไปเรื่อง**เปรตตนนั้น** (ท่านที่ไม่เคยได้ยินคงอยากทราบเรื่องใช่ไหมครับ?)

หลวงปู่มั่น เล่าตามที่พระพุทธองค์ตรัส ว่า เปรตตนนั้นเมื่อตอนเป็นคน ได้เกิดในสมัยของพระพุทธเจ้าที่ทรงพระนามว่า **กัสสปะ**

ครั้งนั้นมีเศรษฐี ชื่อว่า **สุมังคละ** ได้สร้างพระวิหารถวาย และไปถวายอาหารทุกๆ เช้า

วันหนึ่ง ท่านเศรษฐีไปที่พระวิหารเช่นเคย ในระหว่างทางเหลือบเห็นโจรคนหนึ่งนอนอยู่ใกล้ประตูพระนคร เนื้อตัวสกปรก แถมเอาผ้ากาสาวะคลุมตัวด้วย

เศรษฐีได้พูดเปรยๆ ว่า *"เจ้าหมอคนนี้เปรอะเปื้อนสกปรก คงเป็นนักเลงเที่ยวกลางคืนไม่เอาการเอางาน ดีแต่นอนตื่นสาย"*

โจรได้ฟังก็โกรธ คิดในใจว่า *"เราต้องหาทางทำให้เศรษฐีเจ็บช้ำใจให้จงได้"* จึงไปลักลอบเผาไร่นาและบ้านของเศรษฐี แต่เศรษฐีก็ไม่ได้โกรธเคือง

เมื่อเห็นเศรษฐีไปเฝ้าพระพุทธเจ้าทุกเช้า จึงแอบไปเผา**คันธกุฎี**ที่ประทับของพระพุทธเจ้าเสีย

แทนที่จะโกรธ เศรษฐีกลับชอบใจ จะได้สร้างคันธกุฎีหลังใหม่ให้สวยงามกว่าเดิม

ฝ่ายโจรนั้นได้ทำกรรมหนักถึงกับเผาคันธกุฎี เมื่อสิ้นชีวิตแล้วได้ไปบังเกิดในอเวจีนรกนานแสนนาน มาในสมัยพระพุทธองค์ ได้มาเกิดเป็น **อชครเปรต** (อ่าน อะชะคะระเปรต) ถูกไฟไหม้อยู่ที่เชิงเขาคิชฌกูฏ ด้วยผลแห่งกรรมที่ยังเหลืออยู่

เรื่องต่อไปจะเป็นอย่างไรนั้น **หลวงพ่อวิริยังค์**ท่านเขียนแค่นี้ ผมก็นำมาเขียนต่อได้แค่นี้เอง จะเล่าต่อก็จนใจจริงๆ **เพราะผมไม่รู้ครับ!**

๑๔๓.

อยู่แต่ในป่าก็ทำให้หลงได้

ดังที่ท่านผู้อ่านทราบแล้วว่า ในพรรษาปี ๒๔๗๕ **หลวงปู่มั่น** จำพรรษาอยู่ที่**วัดเจดีย์หลวง** ในฐานะเจ้าอาวาส แต่ไม่ใช่ความประสงค์ของท่าน

อย่างไรก็ตาม **หลวงปู่**ก็พยายามให้การอบรมสั่งสอนด้านการปฏิบัติภาวนาให้แก่พระเณรและฆราวาสอย่างเต็มที่ มีผู้สนใจกระตือรือร้นและประสบผลดีพอสมควร แต่ท่านเห็นว่ายังได้ผลน้อยมาก ทั้งนี้หมายถึง **"ธรรมที่เกิดขึ้นภายใน"**

อีกประการหนึ่ง **หลวงปู่** ท่านตั้งใจแน่วแน่ที่จะปฏิบัติจนบรรลุพระอรหัตผล จึงไม่ต้องการให้ตำแหน่งบริหารมาเหนี่ยวรั้งการบำเพ็ญเพียรของท่าน

ดังนั้น เมื่อออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่** ก็ออกเดินธุดงค์ต่อไป

จากบันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** มีดังนี้ : -

ท่าน (หลวงปู่) เล่าว่า เมื่อออกพรรษาในปีนี้แล้ว ก็เดินธุดงค์จาก**วัดเจดีย์หลวง** เพื่อไปแสวงหาความสงบต่อไป ซึ่งตั้งใจว่า**จะกลับมาแนะนำสั่งสอนประชาชนในเมืองเป็นครั้งคราว เพื่อให้ประชาชนชาวเมืองเชียงใหม่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามสมควร**

(หมายความว่า **หลวงปู่** ไม่ได้ทิ้งพระ ทิ้งประชาชน ไปเลย ท่านจะกลับมาสอนเป็นครั้งคราว เพื่อให้บังเกิดผลที่ต่อเนื่อง นับว่า

ท่านเมตตาต่อชาวเมืองเชียงใหม่อย่างยิ่ง_ปฐม)

หลวงปู่ มุ่งหน้าไปทาง**อำเภอสันทราย** อำเภอนี้แม้ไม่ไกลจากตัวเมืองนัก แต่ก็ไปลำบากมิใช่น้อย เพราะไม่มีทางรถยนต์ ใช้การเดินเท้าตลอด ตามที่ต่างๆ ก็มีหมู่บ้านเล็กๆ เป็นแห่งๆไป

หลวงปู่บอกว่า ท่านพยายามหลีกเลี่ยงหมู่บ้านใหญ่ๆ เพราะไม่อยากให้คนมารบกวน พยายามหาสถานที่สงบสงัด ถ้าเห็นว่าที่ใดสงบดีก็พักอยู่หลายวัน พอเริ่มคุ้นสถานที่ คุ้นกับญาติโยม ก็จะออกเดินทางไปที่ใหม่ต่อไป

หลวงปู่บอกว่า เมืองเชียงใหม่ในสมัยนั้น**มาเลเรียชุมนัก** มันเล่นงานท่านเอาหลายครั้ง ทั้งยาก็หายาก ใช้ยาสมุนไพรแก้ไขไปตามเรื่อง บางครั้ง**ต้องใช้กำลังใจกำจัด** มันก็หายได้

หลวงปู่ท่านสอนว่า การเปลี่ยนบรรยากาศจากในป่า เข้ามาอยู่ในเมืองบ้าง เป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะจะเป็นการทดลองกำลังใจของตนที่ฝึกฝนมาดีแล้ว

เพราะหากว่าอยู่ป่าจำเจไป ถ้าไม่มีสติพออาจจะทำให้เห็นว่าโลกนี้แคบไป หรือจะอยู่แต่ในความสงบอย่างเดียว อันจะเป็นไปตามโมหะ (ความหลง) ได้

เนื่องจากการอยู่ในป่านั้นไม่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในหมู่คนส่วนใหญ่ ซึ่งมีทั้งส่วนดีและส่วนเสียอยู่เหมือนกัน

เพราะหากว่าเกิดเป็นทิฐิชนิดหนึ่งแล้วจะแก้ยาก คือ ถือว่าการอยู่ป่านั้นวิเศษ เห็นว่าเรานั้นวิเศษแล้ว ผู้ที่ไม่ได้อยู่ป่าถือว่าบุคคลนั้นอยู่ท่ามกลางกิเลส จึงเกิดการถือเอาตัวเป็นใหญ่ แล้วทำทิฐินี้ให้ฝังอยู่ในใจ ตำหนิติโทษผู้อื่น อย่างนี้เป็นผลเสียอย่างยิ่ง

๑๔๔.

เล่าเรื่องฤาษีครั้งพุทธกาล

หลวงปู่มั่น ได้เล่าเรื่องในครั้งพุทธกาลมาเป็นตัวอย่างว่า

ในครั้งพุทธกาล พวกฤาษีจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ ท่านจะอยู่ในป่าประมาณ ๔ เดือน แล้วอีก ๘ เดือนจะออกมาอยู่กับหมู่ชน

จากคัมภีร์พระธรรมบท**ขุททกนิกาย** บอกว่ามีพระฤาษีประมาณ ๕๐๐ ตน มีความคุ้นเคยกับตระกูลของเศรษฐีชื่อว่า **โฆษกะเศรษฐี**

เวลา ๔ เดือน ฤาษีทั้ง ๕๐๐ จะอยู่ในป่าหิมพานต์ และอีก ๘ เดือนจะออกจากป่า แล้วก็พากันไปหาเศรษฐีเพื่อจะได้ลิ้มรสอาหารนานาชนิด เพราะอยู่ในป่าได้ลิ้มแต่รสผลไม้

วันหนึ่งฤาษีทั้ง ๕๐๐ ได้พากันนั่งพักอยู่ที่โคนต้นไทรใหญ่มีร่มเงาสาขามหึมา บรรดาฤาษีพากันสงสัยว่าที่ต้นไทรนี้อาจมีเทวดาสถิตอยู่ จึงพูดขึ้นว่า “หากว่าเทวดามีอยู่จริง บัดนี้พวกเราต้องการน้ำดื่มเพราะกำลังกระหาย”

เทวดาก็เนรมิตน้ำดื่มมาให้

บรรดาฤาษีก็พูดขึ้นอีกว่า “เราต้องการอาหาร” เทวดาก็เนรมิตอาหารถวายให้ฉันจนอิ่ม

ฤาษีพูดต่อไปอีกว่า “พวกเราต้องการเห็นตัวเทวดา” เทวดาก็ปรากฏตัวให้เห็นดังประสงค์

บรรดาฤาษีจึงถามว่า "ท่านทำบุญอะไรมา จึงได้มาเกิดเป็นเทวดา ?"

เทวดารู้สึกตะขิดตะขวงใจที่จะบอก เพราะว่าตนทำบุญมาน้อยมาก แต่ทนคำอ้อนวอนอยากรู้ของฤาษีไม่ได้ จึงเล่าบอกตามความจริง

เทวดาได้บอก**บุพพกรรม**ตนเองว่า "ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ในชาติก่อนนั้นกระผมได้เกิดเป็นคนใช้ของท่าน**อนาถบิณฑิกะเศรษฐี** ผู้ที่เป็นพุทธอุปัฏฐาก

ครั้งนั้นกระผมเป็นคนใช้ใหม่ ไม่ทราบว่าพอถึงวันพระ พวกคนใช้ทั้งหมดพากันสมาทานศีล ๘ ตามครอบครัวของท่านเศรษฐีด้วย

เผอิญวันนั้นเป็นวันพระ กระผมไปทำงานตัดไม้ในป่า กลับมาตอนค่ำให้นึกสงสัยว่า ทำไมไม่มีใครรับประทานอาหารมื้อเย็นเลยแม้แต่คนเดียว พวกเขาจัดอาหารไว้ให้กระผม ผมจึงสงสัยมาก

ได้รับคำอธิบายว่า วันนี้เป็นวันพระ ทุกคนในบ้านต่างสมาทานอุโบสถศีลกันหมด แม้แต่เด็กที่ยังกินนมก็ยังต้องให้กินน้ำผึ้งแทน

กระผมเกิดความละอายใจ และเกิดศรัทธาขึ้นทันที จึงได้เข้าไปถามท่านเศรษฐีว่า ผมจะขอสมาทานศีลอุโบสถในเย็นวันนั้นเลยได้ไหม

เศรษฐีบอกว่าได้ แต่เธอได้เพียง**กึ่งอุโบสถ** เพราะวันนี้เย็นแล้ว

ผมบอกว่าได้เพียงกึ่งอุโบสถก็ยังดี จึงเริ่มสมาทานเดี๋ยวนั้นเลย

เผอิญว่ากระผมไม่เคยอดข้าวเย็นมาก่อน (และอาจจะมีโรคประจำตัวด้วยก็ได้_ปฐม) พอตกดึกจึงเกิดปวดท้องอย่างแรง คนอื่นขอให้ผมกลับไปทานอาหารอย่างเคยเถอะ แต่กระผมไม่ยอม ในที่สุดกระผมทนไม่ได้ ก็เลยขาดใจตายในคืนนั้น

ด้วยอานิสงส์ของกึ่งอุโบสถ กระผมจึงได้มาเกิดเป็นเทวดาอยู่ ณ ที่นี้..."

พวกฤๅษียินดีมาก ถามว่า "พระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นแล้วหรือ ?"

เทวดาเล่าให้ฟังว่า ขณะนั้นพระพุทธองค์ประทับอยู่ที่พระเชตวันมหาวิหาร นครสาวัตถี

บรรดาฤๅษีจึงรีบไปเข้าเฝ้า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนา ยังพวกฤๅษีเหล่านั้นให้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ โดยพลัน

สาธุ !

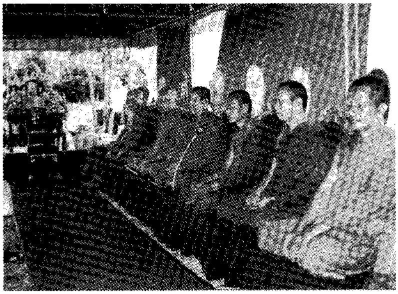

ทอดกฐิน เมื่อ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๔
จัดหาทุนก่อสร้างพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์
พณฯ องคมนตรี ดร.อำพล เสนาณรงค์ เป็นประธาน

๑๔๕.

บทเรียนจากเรื่องพระฤาษี

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนต่อไปว่า หลังจาก**หลวงปู่มั่น**เล่าเรื่องฤาษี ๕๐๐ ตน โดยย่อๆ แล้ว ท่านก็ให้คำอธิบายเป็นข้อๆ ว่า : -

๑. การที่ประชาชนหรือฆราวาสทั่วไปได้รักษา**ศีลอุโบสถ**นั้น นับว่าเป็นกุศลแก่เขามาก จากเรื่องจะเห็นว่าเพียง**กึ่งอุโบสถ** ก็ทำให้ได้บุญมิใช่น้อย เพราะเหตุนั้น**ควรจะแนะนำญาติโยมรักษาศีลอุโบสถให้มากก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง**

๒. การที่ฤาษีบำเพ็ญฌานจนสำเร็จอภิญญาแล้วได้มาฟังธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า แล้วได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์นั้น ท่านบอกว่า **เพราะความพอเพียงแห่งพลานุภาพของจิต ที่ฤาษีเหล่านั้นได้บำเพ็ญมา เพียงแต่ยังไม่ได้อุบายที่ถูกต้องเท่านั้น**

เพราะฌานของฤาษีเท่ากับสมถกรรมฐาน แต่ยังไม่ใช่วิปัสสนากรรมฐาน อันเป็นการกำจัดกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง ดังนั้น เมื่อได้ฟังธรรมแสดงในทางวิปัสสนาจึงไม่เป็นของยาก

๓. การลงมาจากภูเขาหิมพานต์ประเทศ ตามตำนานบอกว่า เพื่อลิ้มรสอาหารที่เผ็ดมันและอาหารรสเลิศต่างๆ แต่**เรา** (หลวงปู่) เข้าใจว่า **เป็นการทดสอบในเรื่องของจิตใจมากกว่า**

เพราะการอยู่ในป่านั้นสงบทั้งภายนอก คือหาสีแสงของผู้คนหญิงชาย ความกระตุ้นของอายตนภายนอกไม่มี ก็เหมือนกับสงบอยู่ หรือเหมือนหมดกิเลสแล้ว และยิ่งได้บำเพ็ญสมาธิก็ยิ่งเหมือนกับว่าสลัดแล้วซึ่งกิเลสจริงๆ

แต่นั้นเป็นเพียงการระงับยับยั้งกิเลสไว้ชั่วคราวเท่านั้น

พอมากระทบสีแสงฉาบสวยตระการตา ผู้คนหญิงชายอันเป็นกามกิเลส ตลอดจนสิ่งต่างๆ อันเป็นเครื่องกระตุ้นจิตใจให้กำเริบขึ้น **ก็เกิดความหวั่นไหวคลอนแคลน**

ถึงจะไม่หวั่นไหวมาก เพราะกำลังจิตยังดีอยู่ก็ตาม แต่ในเมื่อมันหวั่นไหวแล้ว ความเร่าร้อนที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในขันธสันดานย่อมเกิดขึ้น

อุปมาประดุจดังไฟสุมแกลบนั่นทีเดียว

พวกฤาษีทั้ง ๕๐๐ ตนนั้น ได้มาพิจารณา**ตัวตน** ของตัวเองโดยมิได้ถือทิฐิมานะว่า เรามีฤทธิ์ถึงกับเหาะเหินเดินอากาศได้ อีกทั้งมีคนร่ำรวยและมียศถาบรรดาศักดิ์มาเลื่อมใส

พวกเขาได้ละทิฐิมานะอันจะมาเป็นเครื่องกั้นความจริงเสีย โดยพิจารณาถึงความจริงว่า **เรายังมีความหวั่นไหวในใจที่ถูกกระทบกระเทือนอยู่...**(ต้องไปหาผู้รู้ช่วยชี้แนะ)

หลวงปู่ ท่านน้อมเอาเรื่องนี้มาเป็นอุทาหรณ์สอนศิษย์ว่า บุคคลผู้บำเพ็ญกรรมฐานทั้งหลาย ควรสำเหนียกข้อนี้ให้มาก เพราะถ้าถือเอาทิฐิมานะเป็นเกณฑ์แล้วจะเสียผล เนื่องจากการเข้าใจตัวเองผิดๆ โดยการที่ตนเองมักจะตีความเข้าข้างตัวเองอยู่เสมอ

เช่น เมื่อความดีเกิดขึ้นประมาณ ๑๐๐ ก็ตีความเอาว่า เรานี้ได้ ๑,๐๐๐ แต่การตีความเช่นนี้มันไม่ถึงกับเสียหายและไม่เป็นบาปอะไร

หรือ เช่นเราทำสมาธิได้**รูปฌาน** แล้วเข้าใจว่าเราได้**อรูปฌาน**

หรือ กำลังพิจารณาความเกิด-ดับ เป็นอุบายของสมถะข้างต้น แต่เข้าใจว่าตัวถึงวิปัสสนาที่แท้จริง

เหล่านี้คือการเข้าใจตัวเองผิด ไม่เป็นบาป แต่ก็ทำให้เกิดการเนิ่นช้าเสียเวลา

ควรจะยอมรับความจริง อย่ายกตัวเองให้มากไป เช่น มี ๑๐๐ เข้าใจว่ามี ๑,๐๐๐ เป็นอย่างนี้จะเสียเวลาเปล่า

บำเพ็ญความเพียรที่เขาได้ผลอย่างจริงจังนั้น เพราะยอมรับความจริงโดยไม่หลีกเลี่ยง และมีความมุ่งหวังต่อความพ้นทุกข์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ทอดกฐิน วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย

๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๔

๑๕๖.

จำพรรษาที่บ้านห้วยทราย เวียงป่าเป้า

ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ **หลวงปู่มั่น** พักจำพรรษาที่**บ้านห้วยทราย** อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย

หลวงพ่อวิริยังค์ ท่านเขียนเล่าไว้ดังนี้ : -

ท่านอาจารย์มั่น ท่านได้อธิบายธรรมต่างๆ นี้ แล้วก็เล่าไปถึงการธุดงค์ในครั้งนั้น โดยความประสงค์จะไปให้ไกล จึงตัดทางไปทางจังหวัดเชียงราย ที่ได้ข้ามขุนเขาไปอย่างทุรกันดารที่สุด

ในสมัยนั้นไม่ต้องพูดถึงรถยนต์ แม้แต่ถนนรถยนต์ก็ไม่มี **แต่นั่นเป็นความพอใจเพราะต้องการวิเวก ซึ่งเป็นการเหมาะสมสำหรับสมณะ**

การไปครั้งนั้นใคร่ที่จะให้ใกล้แดนประเทศพม่าให้มากที่สุด เพราะท่านเคยธุดงค์ไปประเทศพม่ามาครั้งหนึ่งแล้ว (โปรดอ่านใน**หนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๑ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต : ประวัติ ข้อวัตรและปฏิปทา)** ท่านจึงรู้จักทางที่จะไป รวมทั้งรู้จักสถานที่ที่เหมาะสมต่อการทำความเพียรแสวงความวิเวกด้วย

หลวงปู่ เล่าว่า ท่านยังชอบใจในภูมิประเทศหลายแห่ง สมควรแก่การอยู่เพื่อบำเพ็ญสมณธรรม

ที่แห่งหนึ่งก็ที่ **บ้านห้วยทราย** ในท้องที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ก็เป็นย่านที่พอเหมาะแก่การบำเพ็ญสมณธรรมเป็นอย่างยิ่ง ท่านจึงได้อยู่พักจำพรรษา ณ ที่นั้น

หลวงปู่ ท่านเล่าว่า การอยู่ป่าเขา เมื่อจะอยู่นานได้นั้นต้องตรวจดูภูมิประเทศ เกี่ยวกับอากาศอย่าให้อับเกินไป คืออย่าให้เป็นป่าทึบ เพราะจะทำให้เกิดวิปริตแก่ร่างกาย

ถ้าเป็นภูเขา ก็อย่าให้สูงเกินไป จะทำให้เกิดไม่สบาย มีปัญหาเกี่ยวกับอาหารและโคจร

หากประสงค์จะทำความเพียรให้ได้ผล ก็ควรจะหา**ชาวบ้านที่เป็นสัปปายะ** ไม่รบกวนจนเป็นเหตุให้ต้องเสียเวลาการทำความเพียร คือชาวบ้านไม่แตกตื่นกัน เพราะชาวเขา ชาวบ้าน ในป่าลึก เขาไม่ใคร่แตกตื่นเหมือนชาวเมือง ก็จะทำให้ไม่ต้องมีการกังวลมาก

หลวงปู่ บอกว่า คนตื่นนี้มันยิ่งกว่าวัวควายตื่น พอรู้ว่าพระหลวงพ่อขลังมาอยู่บนภูเขา ก็จะแตกตื่นไปพบกันใหญ่

หลวงพ่อบางองค์กิเลสยังเยอะ หลงไปกับความแตกตื่น อุตส่าห์ตัดถนนรถยนต์ให้คนเขาไปหา เพื่อให้ความสะดวกแก่คน เลยแตกตื่นกันใหญ่ ท่านว่าทำอย่างนั้นไม่ถูก

เมื่อหลวงปู่เห็นว่าที่บ้านห้วยทรายนี้เหมาะแก่การทำความเพียรอันจะเป็นผลทางใจ อย่างนี้แล้ว ท่านก็ได้รับความอนุเคราะห์จากชาวบ้าน โดยยกกระต๊อบถวายพอจะอยู่ได้ไม่ผิดพระวินัย แล้วท่านได้ปรารภความเพียรอย่างเต็มที่ ณ ที่นั้น

หลวงปู่ ได้เล่าให้**หลวงพ่อวิริยังค์**ฟังว่า

"ภายในพรรษานี้ เราได้พิจารณาดูแล้วว่า ต่อไป การทำกรรมฐานของพระภิกษุสามเณรนั้นจะรุ่งโรจน์ แต่จะไปรุ่งโรจน์ในเมือง และการธุดงค์ของพระภิกษุสามเณรนั้น จะเบาบางลงไป เพราะจะหาป่าเขาวิเวกยากยิ่งขึ้น

ประกอบกับความไม่เข้าใจของการธุดงค์ที่จะทำให้เกิดผลอย่างแท้จริง มีแต่จะธุดงค์พอเห็นเหมาะก็สร้างวัดกันเพื่อจะให้เป็นแหล่งบำเพ็ญสมณธรรมตามประเพณีไปเท่านั้น

เพราะแต่ละแห่ง ญาติโยมเขาต้องการพระที่จะอยู่กับเขา สั่งสอนเขาให้ได้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติ

จึงทำให้เกิดวัดป่ามากขึ้น

ส่วนในเมืองทั่วๆ ไป ญาติโยมก็จะสนใจการปฏิบัติธรรมมาก และจะเกิดขึ้นเป็นดอกเห็ด ได้ผลบ้าง ไม่ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยบ้าง แต่ก็ยังดี จะได้เป็นกำลังของการปฏิบัติ

ผู้ใหญ่ผู้โต พ่อค้าวาณิช ชาวเมือง จะพากันสนใจกรรมฐานมากขึ้นในอนาคต"

ดำรินี้**หลวงปู่มั่น** ท่านว่าไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ และ**หลวงพ่อวิริยังค์** ท่านเขียนไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ครับ

พระอาจารย์วิชิต โสภโณ (ครูบาหมู)
เจ้าอาวาสวัดป่าอาจารย์มั่น สืบต่อจาก
หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส

๑๔๗.

ให้ชาวบ้านรับพระไตรสรณาคมน์

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ **หลวงปู่มั่น** จำพรรษาอยู่ที่ **ป่าเมี่ยงแม่ปั๋ง** อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ สอนให้ชาวบ้านรับ**พระไตรสรณาคมน์** คือถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึก

บันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** มีดังนี้ : -

นับเป็นการเดินธุดงค์ที่มีความสำคัญอยู่ไม่น้อย ในการเดินท่องเที่ยวอย่างโดดเดี่ยวในท่ามกลางขุนเขาลำเนาไพร ป่าไม้ดงดิบอันเป็นดงแห่งสัตว์ร้ายนานาชนิด ซึ่งมันจะสามารถทำลายชีวิตทุกเมื่อทุกขณะ ในเมื่อ**หลวงปู่**ท่านได้วกวนท่องเที่ยวอยู่โดยการบำเพ็ญธุดงคกรรมฐาน

แต่ความลำบากเหน็ดเหนื่อยในการบำเพ็ญเช่นนี้ ก็หาได้เป็นอุปสรรคอะไรเลยสำหรับท่าน ยิ่งทำให้ท่านได้รับผลแห่งความบริสุทธิ์ยิ่งๆ ขึ้นไป

หลวงพ่อวิริยังค์ ได้เดินทางไปสอบถามชาวบ้านในหมู่บ้านของอำเภอพร้าว ที่**หลวงปู่มั่น**เคยพักอยู่ และชาวบ้านที่มีชีวิตอยู่ในขณะนั้นเล่าให้ฟังว่า

ขณะที่**หลวงปู่** (ชาวบ้านเรียกท่านว่า ครูบามั่น) พักอยู่บริเวณนั้น ซึ่งปัจจุบันเป็นสวนลำไยและมีหมู่บ้านหนาแน่นมาก แต่ครั้งที่**หลวงปู่** มาพักนั้นยังมีสภาพเป็นป่าดงดิบ มีสัตว์จำพวกเสือ หมี หมูป่า เข้ามากินวัวควาย ทำร้ายผู้คน หรือไม่ก็มาทำลายวัตถุสิ่งของผลาผลต่างๆ อยู่เสมอ

ชาวบ้านเล่าว่า **หลวงปู่**ได้แนะนำให้พวกเขา**รับพระไตรสรณาคมน์** (หลวงพ่อวิริยังค์ ใช้คำว่า **แสดงตัวเป็นพุทธมามกะ**) และสอนให้พวกเขาเข้าใจในเหตุผลแห่งความเป็นจริง โดยไม่ให้เชื่อถืออย่างงมงายไร้เหตุผล เพราะเหตุผลเป็นความจริงในพระพุทธศาสนา

โดย**หลวงปู่**ได้สอนเน้นถึงว่า **คุณธรรมนั้นมีความสำคัญยิ่งนัก**

เช่น ที่พวกเรากราบไว้พระพุทธรูปนี้ มิใช่ว่าเราไหว้หรือเคารพนอบน้อมต่อวัตถุ อิฐ ปูน ทองเหลือง ทองแดง ทองคำ ดิน หรือไม้

เพราะนั่นเป็นแต่เพียงวัตถุก่อสร้างธรรมดาเท่านั้น

เมื่อเราจะกราบไหว้พระพุทธรูป เราต้องกราบไหว้คุณธรรม คือมาระลึกถึงว่า พระพุทธเจ้า พระองค์ท่านตรัสรู้เองโดยชอบ เป็นผู้ไกลจากกิเลสเครื่องยั่วยวน

ซึ่งถ้าไม่ไกลจากกิเลสแล้วเราก็ไม่ไหว้ เราไหว้เฉพาะท่านที่ห่างไกลจากกิเลสเท่านั้น

อย่างนี้ชื่อว่า **ไหว้พระองค์ท่านด้วยคุณธรรม**

จึงจะไม่ชื่อว่าไหว้อิฐ ไหว้ปูน ฯลฯ

การไหว้พระธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในพระพุทธองค์ก็เช่นกัน โดยกล่าวคำเป็นต้นว่า **สวากขาโต ภควตา ธัมโม, ธัมมังนมัสสามิ** - พระธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว ข้าพเจ้าขอนอบน้อมนมัสการกราบไหว้พระธรรมนั้น

เพราะถ้าพระธรรม (คำสอน) ที่กล่าวแล้วไม่ดี และเมื่อพิจารณาเห็นประจักษ์แล้วว่าไม่มีเหตุผล เราก็ไม่ไหว้ไม่นอบน้อม

ดังนั้น เราจึงไหว้แต่พระธรรมที่กล่าวดี มิฉะนั้นแล้วเราก็จะกราบถูกเพียงแต่ใบลาน คือใบไม้ เพราะไปเข้าใจเสียว่า ใบไม้คือธรรม นี่ชื่อว่าไม่ถูกต้อง

เราต้องกราบไหว้ให้ถูกให้ตรงต่อคำสอน คือพระธรรมของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง

สำหรับ**พระสงฆ์ อันเป็นสาวกผู้สืบพระศาสนา** คือหลักธรรมของพระพุทธเจ้าก็มีนัยเช่นเดียวกัน การที่เราให้ความเคารพกราบไหว้สักการะก็โดยมาระลึกถึงว่า **ท่านเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มีการเป็นอยู่อย่างสงบ ไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ใครๆ**

พร้อมกันนี้ท่านยังดำรงภาวะเป็นเนื้อนาบุญอันเอกอุของชาวโลก

ดังนั้น เมื่อเราจะกราบไหว้ เราจึงกล่าวคำว่า **สุปฏิปันโน ภควโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ** - พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ชื่อว่าเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ข้าพเจ้านอบน้อมกราบไหว้พระสงฆ์นั้น

ถ้าพระสงฆ์มีการปฏิบัติไม่ดีเราก็ไม่กราบ เรากราบผู้ที่ท่านปฏิบัติดีอย่างนี้ชื่อว่า **กราบถูก** มิฉะนั้นจะเป็นว่าเรากราบคน หรือกราบธาตุ ๔ เท่านั้น

ดังนั้น ขณะที่เรากราบโดยกล่าวคำระลึกดังที่กล่าวมาแล้ว และมีพระสงฆ์อยู่ต่อเฉพาะหน้าเรา อาจจะไม่ถูกเรากราบ ถ้าพระสงฆ์รูปนั้นปฏิบัติไม่ดี

เมื่อทำได้ดังกล่าวเชื่อว่าเรากราบได้อย่างถูกต้องไม่มีผิดพลาด

สรุปแล้ว กราบไหว้ใดๆ ก็ตาม ถ้าเรากราบโดยยึดเอาคุณธรรมเป็นที่ตั้ง เป็นหลักแล้ว เราจะไม่มีการกราบผิดเลย เพราะการกราบไหว้โดยท้าวความถึงคุณธรรมนั้น จึงจะเชื่อว่าเป็นเหตุผล หรือสมกับเหตุผลนั้น ก็คือกราบได้ไม่ผิด จึงจะได้รับความสงบร่มเย็นเป็นบุญ

หลวงพ่อวิริยังค์บอกว่า ท่านรู้สึกอิ่มอกอิ่มใจมากที่ได้ฟังโยมเขาอธิบายถึงคำสั่งสอนของหลวงปู่มั่น ที่เขาได้พากันจดจำเอาไว้ และได้นำมาเล่าให้ฟังได้อีก

จึงทำให้ได้ความจริงมาข้อหนึ่งว่า

“ท่านอาจารย์ท่านได้สอนคนบ้านนอกที่ไกลการศึกษาให้เข้าใจถึงข้อเท็จจริง ซึ่งบางทีอาจจะดีกว่าผู้ที่ศึกษาดีแล้วอยู่ในเมืองหลวงเสียอีก...”

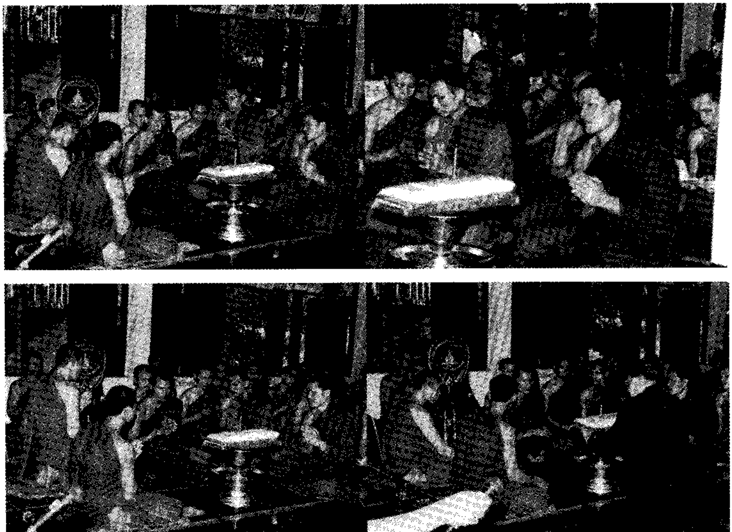

พิธีทอดกฐิน วัดป่าอาจารย์มั่น ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๔

๑๕๘.

ศาสนาคือตัวเรา และอยู่ที่ตัวของเรา

หลวงพ่อวิริยังค์ ได้เขียนถึงคำบอกเล่าของชาวบ้านเกี่ยวกับคำสอนที่ได้รับจาก**หลวงปู่มั่น** ต่อไปอีกว่า

โยมคนนั้นได้เล่าถึง**ท่านอาจารย์มั่น**ท่านสอนต่อไปว่า **ศาสนาคือตัวของเรา และอยู่ที่ตัวของเราเพราะเหตุไร?**

ก็เพราะว่า ตัวตนของคนเรานี้เป็นที่ตั้งของพระพุทธศาสนา ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรม ก็ทรงแสดงถึง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ

ปฏิบัติ ก็ให้ปฏิบัติที่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และที่ใจ ไม่เห็นให้ปฏิบัติที่อื่นๆ นอกจากที่ดังกล่าว

บางคนก็ว่า ศาสนาอยู่ในคัมภีร์ใบลาน

โยมคนนั้นได้เล่าให้ฟังว่า ไม่ใช่อยู่ในคัมภีร์ใบลาน ก็ในใบลานหรือในกระดาษหนังสือทั้งหลาย ก็คนเรานั่นแหละไปจารึกไว้หรือไปเขียนไว้และทำมันขึ้นมา ซึ่งถ้าคนไม่ไปเขียนหรือไปทำมันขึ้นมา มันจะเป็นหรือมีขึ้นมาได้อย่างไร

บางคนว่าศาสนาอยู่ในวัดวาอารามหรือพระสงฆ์ โยมคนนั้นก็ได้รับอรรถาธิบาย จาก**ท่านอาจารย์มั่น**ว่า วัดนั้นใครเล่าไปสร้างให้มันเกิดขึ้น

ก็คนนั้นแหละ พระสงฆ์ก็ใครเล่าไปบวช ก็คนนั้นแหละบวชขึ้นมา

ก็เป็นอัน **ศาสนาอยู่ที่ตัวของเรา...**

การที่เราจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติศาสนา จึงเป็นสิ่งที่ตัวเราจะต้องมีความรับผิดชอบ

ถ้าไม่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ คือการละบาป บำเพ็ญบุญ เราจะต้องไปทำชั่วซึ่งผิดศีลธรรม ก็ต้องถูกลงโทษให้ได้รับความทุกข์ทรมาน

ถ้าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ คือละความชั่ว ประพฤติความดี ผลที่เกิดขึ้นก็คือความสุขสงบและความหลุดพ้นจากทุกข์ในที่สุด

นี้คือการปฏิบัติพระพุทธศาสนาแล้วก็มีผล คือการปฏิบัติโดยการยกตัวของตนขึ้นจากหล่มหลุมแห่งวังวนวัฏสงสาร เป็นต้น...

หลวงพ่อวิริยังค์ ท่านสรุปว่า *"ผู้เขียนได้ฟังแล้วรู้สึกจับใจและมาเข้าใจว่า คนที่อยู่ในตำบลนอกๆ ห่างไกล ก็ยังมีความรู้ซึ้งในพระพุทธศาสนาได้ ก็นับว่ายังดีมาก แต่ก็เกิดขึ้นจากท่านผู้รู้ที่ยอมเสียสละความสุขส่วนตัวโดยเข้าไปสอนให้รู้ธรรมได้..."*

ส่วนหนึ่งของพระมหาเถระที่มาร่วมงาน

๑๕๙.

เมืองพร้าว เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียร

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนบันทึกว่า **หลวงปู่มั่น** ได้เล่าให้ฟังว่า ***"สำหรับอำเภอพร้าวนี้มีภูมิทำเลเหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรทางใจ และเป็นสถานที่แปลกประหลาดอยู่ เพราะมีภูเขาเรียงรายอยู่ทั่วไป***

ที่แปลกคือ ภูเขาวงล้อมเป็นเหมือนกำแพงเมือง มองดูแต่ไกลสูงตระหง่านง้ำ ตั้งอยู่เป็นระยะๆ แลตอนใดที่เขาไม่จรดถึงกัน ก็ปรากฏเป็นช่องเขาขาด ดูประหนึ่งประตูของกำแพงเมือง

บริเวณนี้แวดวงด้วยขุนเขา และป่าละเมาะโปร่งสบาย ทุ่งนาก็มีเป็นแห่งๆ สลับกับ ลำธารห้วยระแหง ซึ่งมีอยู่โดยทั่วๆ ไป

พร้อมกันนี้หมู่บ้านก็ตั้งเรียงรายอยู่กันเป็นหย่อมๆ มากบ้างน้อยบ้าง พอได้อาศัยเป็นที่โคจรบิณฑบาตตามสมควร..."

หลวงปู่ ได้ปรารภในใจว่า ***"สมควรจะได้อยู่พักเพื่อการบำเพ็ญให้นานสักหน่อย"***

ประกอบกับลูกศิษย์ลูกหาของท่าน ที่ได้รับคำสั่งสอนและปฏิบัติตามมรรคาที่ท่านได้แนะนำพร่ำสอนแล้วก็ได้รับผลพอสมควร แต่ก็ยังมีข้อสงสัย หรือไม่ก็ผลที่ตนได้รับนั้นยังไม่เป็นที่พอใจ ซึ่งก็ได้พากันพยายามติดตามหาท่านอยู่ตลอดมา

ลูกศิษย์ส่วนมากอยู่ทางภาคอิสาน และเมื่อ**หลวงปู่**ได้มาอยู่ทางภาคเหนือ จึงพยายามเดินทางมาหาท่าน เท่าที่โอกาสจะอำนวยให้ จึงปรากฏว่าได้มีพระภิกษุสามเณรทางภาคอิสานเป็นจำนวนไม่น้อย ได้พากันเดินทางมาพบท่านที่เชียงใหม่ และเมื่อได้ข่าวว่า **หลวงปู่** อยู่ที่ **อำเภอพร้าว** จึงได้ไปหาที่นั่น แล้วก็มีมากขึ้นตามลำดับ

เพราะแต่ก่อน หลวงปู่พยายามไม่อยู่ที่ไหนนาน ผู้ติดตามจึงไม่ใคร่จะพบ

เมื่อหลวงปู่อยู่ที่อำเภอพร้าวนานเข้า ทำให้มีการเล่าลือว่าท่านอยู่แห่งนี้นาน พระภิกษุสามเณรผู้ได้รับความเย็นใจจากท่าน ก็ได้โอกาสรีบติดตาม เพื่อจะได้พบและต้องการฟังธรรมเทศนาของท่าน

ทอดกฐิน **วัดป่าอาจารย์มั่น** ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๔
พณฯ องคมนตรี อำพล เสนาณรงค์ เป็นประธาน

๑๕๐.

หลวงปู่ก็ต้องการพบลูกศิษย์

นอกจากพระเณรที่เป็นศิษย์จะเที่ยวตามเสาะหา**หลวงปู่**แล้ว องค์**หลวงปู่**เองก็ต้องการจะพบลูกศิษย์ในระยะนี้เหมือนกัน

บันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** มีดังนี้ : -

ท่าน (หลวงปู่) เล่าว่า *"ในระยะนี้เราต้องการที่จะพบกับลูกศิษย์ลูกหาเหมือนกัน เพราะจะได้ปรับความเข้าใจในเรื่องปฏิบัติทางใจให้มีความละเอียด และมีหลายสิ่งหลายอย่างที่จะต้องปรับปรุง*

เพราะการปฏิบัติจิตใจจะต้องศึกษาให้รอบคอบเนื่องจากว่าเป็นนามธรรม เป็นสิ่งที่จะต้องมีประสบการณ์ในตนเอง

คือ การกระทำที่เกิดขึ้นในใจนั้นมีหลายอย่างที่จะต้องใช้ปัญญาวิจารณ์หาเหตุผล เพื่อให้การดำเนินเป็นไปในทางที่ถูกต้องจริงๆ เปรียบเทียบเข้ากับพระไตรปิฎกในคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า"

ในปีนี้เคยมีพระอาจารย์ที่เคยเป็นศิษย์ของ**หลวงปู่** ที่**หลวงปู่**ได้แนะนำสั่งสอนอยู่ในภาคอิสานจำนวนมาก ได้เริ่มคิดถึงท่านที่ได้จากมาอยู่ทางภาคเหนือหลายปีแล้ว จึงต่างก็ได้คิดจะติดตาม เพราะขณะที่ได้อยู่กับท่านนั้นได้รับผลทางใจมากเหลือเกิน จนมีความมหัศจรรย์มาก

ในช่วงเวลานั้น การปฏิบัติทางด้านจิตใจยังงมงายกันมาก หาก**หลวงปู่มั่น** ได้มาปรับปรุงแนะนำปฏิบัติเข้าทาง จึงทำให้เกิดความจริงขึ้นจนเป็นที่เชื่อมั่นในตนอย่างหนักแน่นเข้า ข่าวความดีของการปฏิบัติทางด้านจิตใจ หรือการปฏิบัติกรรมฐานได้แพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็ว

ทำให้ผู้หวังความดีอยากพ้นทุกข์ ได้น้อมตัวเข้ามาเป็นศิษย์เพื่อการอยู่ปฏิบัติกับท่านจำนวนมากขึ้น มีทั้งพระธรรมยุตและพระมหานิกาย

เพราะการปฏิบัติทั้งทางด้านพระธรรมวินัย และการปฏิบัติธุดงค์ตลอดถึงกิจวัตรต่างๆ ท่านได้แนะนำและพาปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและเหมาะสม ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีหมู่ใดคณะใดกระทำได้ เพราะผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามปฏิปทาของ**หลวงปู่มั่น**นั้น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจริงๆ

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มีการตื่นตัวในเรื่องของการปฏิบัติทางใจมากขึ้น แม้จะอยู่ในวงของภิกษุ แต่ก็มั่นคงและแผ่ออกถึงญาติโยมจนกระทั่งปัจจุบัน

ในระยะเพียงไม่กี่ปี การขยายตัวของคณะปฏิบัติก็กว้างขวางออกไปอย่างมากพอสมควรทีเดียว นับเป็นประโยชน์ทั้งแก่ภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกา

ในระยะแรก **หลวงปู่มั่น** ได้พาคณะศิษย์เที่ยวธุดงค์เพื่อวิเวกอยู่เฉพาะภาคอิสาน ในถ้ำ ภูเขา ป่าใหญ่ เพราะการธุดงค์นั้นมีความมุ่งหมายที่จะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติทางใจจริง

หลวงปู่เอง ท่านมีความชำนาญลู่ทางการไปมามาก ท่านจึงแนะนำแก่ศิษย์ได้ถูกต้อง ควรจะไปอยู่ถ้ำโน้นถ้ำนี้ เขาโน้นเขานี้ หรือป่าโน้นป่านี้ เป็นต้น

เมื่อได้ธุดงค์ไปทำความเพียรในที่ต่างๆ ปฏิบัติได้ผลอย่างไร ทุกๆ องค์ก็นำไปศึกษากับท่านต่อไป และทุกครั้งที่มีการศึกษานั้นก็จะได้รับความกระจ่างแจ้งที่ดียิ่ง

เมื่อเป็นเช่นนี้ ผลที่เกิดขึ้นทำให้ได้รับความก้าวหน้าของการดำเนินได้เป็นอย่างดียิ่ง ซึ่งยังไม่เคยมียุคใดในครั้งกรุงรัตนโกสินทร์ที่จะบังเกิดผลแห่งการปฏิบัติด้านจิตใจที่ยิ่งใหญ่เหมือนกับครั้งที่ **หลวงปู่มั่น**ได้กระทำขึ้น

หลวงพ่อวิริยังค์ กล่าวย้ำว่า *"ที่กล้ากล่าวเช่นนี้เพราะเป็นความจริง ซึ่งผลปรากฏจนถึงปัจจุบัน ผู้ที่ดำเนินจิตเป็นลูกศิษย์ของท่านนั้น นับแต่****ท่านอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล พระอาจารย์เทสก์ เทสฺรํสี พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์แหวน สุจิณฺโณ พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ พระอาจารย์ขาว อนาลโย พระอาจารย์ชอบ ฐานสโม พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน*** *และรุ่นสุดท้ายก็ผู้เขียน (หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร) และ* ***พระอาจารย์วัน อุตฺตโม*** *ยังมีอีกนับได้กว่า ๘๐๐ องค์ ที่เป็นศิษย์ท่าน ทั้งยังมีชีวิตอยู่และทั้งมรณภาพไปแล้ว ซึ่งท่านเหล่านั้นก็ได้ทำกิจพระศาสนา ได้รับผลประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งตัวของท่านและผู้อื่น..."*

๑๕๑.

ความประสงค์ตรงกัน

เหตุการณ์ในตอนนี้เกิดในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ **หลวงพ่อวิริยังค์** ให้ชื่อตอนว่า **"ตอนแนะนำข้อปฏิบัติขั้นสูง ณ ทุ่งหมากเข้า อ.พร้าว จ.เชียงใหม่"**

ชื่อสถานที่ในปัจจุบัน น่าจะเป็น**ทุ่งบวกข้าว** ต.แม่ปั๋ง อ.พร้าว นะครับ

หลวงพ่อวิริยังค์ ท่านบันทึกไว้ตามที่ได้รับฟังจาก**หลวงปู่มั่น** ดังต่อไปนี้ : -

ดังได้กล่าวแล้วว่า ในท้องที่อำเภอพร้าวนั้น มีที่วิเวกเหมาะสมกับการบำเพ็ญกรรมฐานมาก **ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านเดินธุดงค์วนเวียนอยู่ในอำเภอนี้หลายปี (ประมาณ ๗-๘ ปี ครับ_ปฐม)

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้**คณะศิษย์ของท่าน**ที่ได้ถูกอบรมไว้แล้วโดยส่วนมากอยู่ทางภาคอิสาน ที่พยายามสืบเสาะหา**พระอาจารย์มั่น**ว่าอยู่แห่งหนตำบลใด

เมื่อได้ข่าวว่า**ท่านอยู่ทางอำเภอพร้าว** ต่างก็หาวิธีที่จะมาหาท่านด้วยความยากลำบาก เพราะโดยส่วนมากก็เดินโดยเท้า บางองค์บางท่านพยายามฟังข่าว และเสาะหาท่านอยู่หลายๆ ปีกว่าจะพบ

บางท่านก็ได้พบง่าย คือพอรู้ว่าศิษย์จะมา และศิษย์นั้นจะมีความสำคัญในอนาคต หรือจะเป็นกำลังให้แก่พระพุทธศาสนา ท่านจะเอาใจใส่พิเศษเพื่อให้เกิดผลทางใจ **ท่านจะถือโอกาสไปคอยรับการมาทีเดียว**

"เป็นความประสงค์ของท่านที่จะรวมศิษย์อีกครั้ง *ตามที่ท่านเล่าให้ผู้เขียนฟัง เพราะหลังจากการธุดงค์แสวงหาความสงบ พิจารณาถึงปฏิปทาต่างๆ แล้ว สมควรจะแก้ไขปรับสิ่งที่ยังบกพร่องอยู่ให้เต็มพร้อมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น"*

ฉะนั้น จึงไม่แปลกอะไรที่คณะศิษย์ของ**พระอาจารย์มั่น**ในปัจจุบันที่มีความสามารถมาก จนเป็นที่เคารพนับถือจากพุทธบริษัทโดยทั่วไป

จึงปรากฏว่า พระอาจารย์จากภาคอิสานได้เดินทางไปพบท่านที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะอำเภอ(พร้าว) นี้ ก็ถูกความประสงค์ของท่าน โดยไม่ต้องนิมนต์หรือสั่งการให้มา

แต่เป็นความต้องการ หรือความประสงค์ที่ตรงกันเกิดขึ้น

ทางลูกศิษย์ต้องการจะพบเพื่อจะได้ศึกษาธรรมให้สูงยิ่งขึ้น ทางอาจารย์ต้องการจะพบ จะได้แก้ไขปรับปรุงที่ได้สอนไว้ให้มีความบริสุทธิ์ยิ่งขึ้น และให้ได้ผลยิ่งขึ้น

ความประสงค์ตรงกัน หลังจากท่านอาจารย์มั่นจากศิษย์ไปประมาณ ๘ ปี

นับแต่บัดนี้เป็นต้นมา พระเถรานุเถระจำนวนมากจึงหลั่งไหลขึ้นเชียงใหม่ เพื่อการเข้าพบหา**ท่านอาจารย์มั่น**

ทั้งกิตติศัพท์ก็กำลังเลื่องลือว่าท่าน**เป็นผู้มีความบริสุทธิ์และมีความสามารถในอันที่จะแนะนำศิษยานุศิษย์ให้ได้รับผลทางใจ**

ผู้ใดต้องการความสงบหรือความพ้นจากทุกข์แล้วก็จะไปหาไปพบไปอยู่กับท่าน ก็จะได้ผลอย่างเต็มที่ทีเดียว

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนถึงตัวท่านเองด้วยว่า

*"ข่าวนี้เป็นที่ทราบดี ในขณะนั้นผู้เขียนก็บรรพชาเป็นสามเณรได้เพียง ๒ พรรษา ข่าวความดีงามในการปฏิบัติของ**ท่านอาจารย์มั่น**ก็ส่งเข้าสู่ใจผู้เขียนตลอดทุกระยะเวลา ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในอันที่จะต้องการพบท่านเป็นอย่างยิ่ง*

*แต่ขณะนั้นโอกาสยังไม่ให้เลย ประกอบกับผู้เขียนยังอยู่กับ**พระอาจารย์กงมา จิรปุญโญ** และการปฏิบัติกรรมฐานยังอยู่ในขั้นที่ยังใช้ไม่ได้ดี*

ท่านอาจารย์กงมา** ท่านว่า **เณรอยากไปหาท่านอาจารย์มั่นหรือ? ถ้าหากเณรมีภูมิจิตแค่นี้ มีหวังโดนตูมเดียวพัง

***ท่านอาจารย์กงมา** ท่านหมายความว่า **ใครที่มีภูมิจิตอ่อน โดนท่านดุเอา ก็สู้ไม่ไหว** ก็เป็นเหตุให้ผู้เขียนพยายามบำเพ็ญจิตอย่างหนักตลอดมา แต่จนแล้วจนรอด ผู้เขียนก็ไม่ได้โอกาสที่จะขึ้นไปพบ**พระอาจารย์มั่น** ที่เชียงใหม่*

จนท่านอาจารย์มั่นไปพักอยู่บ้านเดิมของอาจารย์กงมา** (บ้านโคก อ.เมือง จ.สกลนคร) **ท่านจึงพาผู้เขียนไปพบพระอาจารย์มั่นสมใจเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕"

ผมไม่สามารถพาท่านผู้อ่านไปดูปฏิปทาของ**พระอาจารย์** คือ **หลวงปู่มั่น** กับ**พระลูกศิษย์** คือ **หลวงพ่อวิริยังค์** ที่อยู่ด้วยกันที่จังหวัดสกลนคร เป็นเวลา ๔ ปีได้ เพราะหนังสือจะหนามากไป โปรดติดตามอ่านในหนังสือของ**หลวงพ่อวิริยังค์**โดยตรง ซึ่งผมแนะนำไว้แล้วแต่ต้น

๑๕๒.

กาลและสถานที่เป็นใจ

หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร ได้เขียนเรื่องราวตามที่ท่านได้รับการบอกเล่าจาก **หลวงปู่มั่น** ต่อไปดังนี้ : -

เมื่อคณะศิษย์ทั้งหลายไปพบ**พระอาจารย์มั่น** มากขึ้น ท่านได้พาเที่ยวธุดงค์ไปตามป่า เขา ถ้ำ ตามที่เห็นสมควร แล้วท่านก็แนะนำปฏิปทาข้อควรปฏิบัติต่างๆ จนเป็นผลในทางจิตมากขึ้น

ได้รับประโยชน์อย่างที่เป็นปึกแผ่นมากขึ้น เนื่องจากการกระทำที่ท่านทำให้เป็นตัวอย่างนั้น หนึ่ง และการแนะนำไปตามความจริงเกิดขึ้นนั้น หนึ่ง

ซึ่งการณ์เช่นนี้ น้อยนักที่ผู้เป็นอาจารย์จะหาโอกาสช่วยศิษย์ให้ได้ถึงขนาดนี้ เป็นหลักการที่ไม่ใคร่จะปรากฏในที่ต่างๆ

เพราะเหตุว่าการกระทำเช่นนี้ ต้องมีความหนักแน่น หวังเพื่อประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา และแก่มนุษยชาติอย่างแท้จริง จึงจะทำได้

เพราะจะต้องเหน็ดเหนื่อย ลำบาก และทุรกันดาร ตลอดถึงการเอาจิตใจเข้าพัวพันโอบอ้อม ระวัง เพื่อให้ผู้ดำเนินได้เดินไปในทางที่ถูกตลอดเวลา

กาลและสถานที่ช่างเป็นใจอะไรเช่นนั้น ?

เหตุคือ ความเจริญของท้องถิ่นแต่ละแห่งในแถบนี้ยังเป็นลักษณะบ้านป่า แม้แต่ตัวอำเภอ (พร้าว) เอง

ตลอดถึงอุปนิสัยใจคอของคนบ้านนี้ก็ยังไม่รู้วัฒนธรรมต่างชาติที่จะมาครอบคลุมเกาะกุมจิตใจให้ละเมอเพ้อพกไป จนถึงทำตนให้หลงจากวัฒนธรรมอันดีงามของพระพุทธศาสนา

จึงทำให้**คณะกรรมฐานในสายของพระอาจารย์มั่น** ซึ่งต้องการความสงบวิเวก ปราศจากความ**ปลิโพธ** (ความกังวล) ได้เป็นไปตามความประสงค์ของท่านเป็นอย่างดี โดยความเชื่อฟัง ซึ่งท่านก็แนะนำให้มาทำบุญตักบาตรฟังธรรม ในเวลาที่ควร ไม่ต้องมาเฝ้าแหนรบกวนอยู่ตลอดเวลา

ตลอดถึงบอกให้รู้ว่า คณะนี้ต้องการความสงบ เขาทั้งหลายก็เชื่อฟัง มิต้องคอยดุด่าเอาในเมื่อผู้คนมารบกวนความสงบ

ทั้งนี้จึงเป็นโอกาสให้แก่พระภิกษุสามเณรที่จะเชื่อฟังโอวาทของ**ท่านอาจารย์** อย่างเต็มเปี่ยม ไม่มีการบกพร่อง เป็นเหตุให้ต่างก็ได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ระหว่างศิษย์กับอาจารย์จะพึงได้

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ศิษย์ของพระอาจารย์มั่น แต่ละองค์ที่ได้รับการฝึกฝนทรมานแล้ว เป็นพระเถระผู้ทรงคุณวุฒิในเวลาต่อมา จนถึงได้ทำคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง

สถานที่ๆ ท่านจำพรรษานั้น ทุกๆ แห่งได้เกิดเป็นสถานที่มีความสำคัญขึ้นในปัจจุบัน

เพราะต่างมาคิดกันว่า ท่านผู้ทรงคุณวุฒิในทางใจ เช่น **ท่านอาจารย์มั่น** นี้ **เมื่อท่านไปอยู่ที่ใดก็ควรจะสร้างอนุสรณ์ในที่นั้นๆ เพื่อจะได้ตามระลึกถึงข้อปฏิบัติที่ท่านได้แสดงให้ศิษย์อันซาบซึ้งนั้น**

จึงไม่เป็นการแปลกประหลาดอะไร ในเมื่อเราจะได้เห็นภาพอนุสรณ์ของสถานที่แต่ละแห่งที่ท่านจำพรรษาอยู่

เพราะบรรดาศิษย์ของท่านที่กำลังทำการเผยแพร่พระธรรมของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามกุศโลบายของ**พระอาจารย์มั่น** ตนของตนก็ได้รับความสงบเย็นใจและกาย และผู้ที่ได้รับฟังคำสอนก็เย็นใจ **ผลที่ได้รับนั้นประมาณค่ามิได้**

จึงไม่เป็นของน่าแปลกประหลาดอะไรเลย ที่เขาเหล่านั้น จะได้พยายามเสียสละทุนทรัพย์ อันเป็นของภายนอกเพื่อก่อสร้างอนุสรณ์ในที่แต่ละแห่งที่ท่านเคยอาศัยอยู่จำพรรษา

ทั้งนี้ก็เพราะมาเห็นคุณประโยชน์ที่ได้รับทางจิตใจจากการพร่ำสอนของ**ท่านอาจารย์มั่น** ซึ่งแต่ละคำมีค่ายิ่งกว่าเงินทอง

ตามสามัญธรรมดา เราชาวพุทธต่างก็ทราบกันดีว่า อันเงินทองธนสารสมบัติใดๆ ในโลกนี้ นับว่าเป็น**โลกียทรัพย์** ซึ่งต้องตกอยู่ภายใต้กฎแห่ง**ไตรลักษณ์**

คือ เป็นของที่ผุพังเสื่อมสลาย นำติดตามตัวไปไม่ได้ในปรภพ

แต่ทรัพย์อันยอดเยี่ยม คือ โลกุตตระทรัพย์นั้นอยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ของสามัญลักษณะ หรืออยู่เหนือธรรมชาติ เพราะไม่สูญสลาย สามารถที่จะให้ความสุขกายสบายใจ ให้ความเยือกเย็นแก่จิตใจ

พร้อมกันนี้ โลกุตตระทรัพย์อันนี้ ยังติดตนตามตัวไปทุกภพทุกชาติได้

หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส (องค์หน้าซ้าย)
ส่วนองค์หน้าขวา
คือ ครูบาโต้ย พระอุปัฏฐากหลวงพ่อ

๑๕๓.

สัปปายะทำให้ได้รับผลเต็มที่

ในหัวข้อนี้เป็นการแสดงเหตุผลว่า การแสดงธรรม การปฏิบัติธรรมในสมัยของ**หลวงปู่มั่น** ทำไมจึงได้รับผลอย่างเต็มที่

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนไว้ดังนี้ : -

ถ้าหากจะย้อนหลังจากปัจจุบันไปอีกสัก ๗๐-๘๐ ปี โดยหวนกลับมาระลึกถึงภาพบ้านเมืองในอดีต อันประกอบด้วยป่าเขาลำเนาไพรเพียบพร้อมไปด้วยเสียงจักจั่นเรไร **ในเขตอำเภอพร้าว** ซึ่งเราจะไม่เห็นรถยนต์ เราจะไม่เห็นตึกร้านบ้านเรือนอันสูงตระหง่านระเกะระกะ เราจะไม่เห็นเสาสายไฟฟ้าอันกอปรด้วยแสงสีสว่างประกายแววับระยิบระยับจับหัวใจของคนในยุคที่กล่าวกันว่าศิวิไลซ์นี้

แต่จะเห็นเพียงทางเดินเท้า หรืออย่างดีก็ทางเกวียนที่ลากด้วยวัวซึ่งนับว่าเป็นทางยาวเหลือประมาณ เมื่อคำนวณจากตัวเมืองเชียงใหม่แล้วก็ร่วม ๑๐๐ กิโลเมตร

แม้แต่แสงไฟซึ่งใช้ตะเกียงโคมต่างๆ อย่างดีก็แค่ตะเกียงเจ้าพายุ

(กับแสงเดือนแสงดาวที่ระยิบระยับบนท้องฟ้า แสงหิ่งห้อยและแสงเรืองจากเห็ด และแมลงบางชนิด...อันนี้ผมเติมขึ้นเองนะครับ)

ในสภาวะอย่างนี้จึงเป็นบรรยากาศดีมาก เหมาะสำหรับนักปฏิบัติ

ที่แสวงหาความวิเวกทางกายและทางจิต แม้แต่เพียงเดินไปไม่กี่กิโลเมตร ก็จะพบสถานที่ที่สงบสงัดแล้ว

ท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่าให้**ผู้เขียน** (หลวงพ่อวิริยังค์) ฟังว่า *"เมื่อเราได้ที่สงบดี จะแนะนำธรรมต่างๆ ก็ดีไปด้วย เป็นเหตุให้พิจารณาได้ลึกซึ้ง เทศนาได้ลึกซึ้ง*

เพราะผู้ฟังก็สงบ ผู้แสดงก็สงบ สถานที่ก็สงบ จึงนับว่าเป็นสัปปายะ เท่ากับเป็นการส่งเสริมเกื้อกูลให้ซึ่งกันและกัน

*หากว่าผู้ฟังสงบ ผู้แสดงสงบ แต่**สถานที่ไม่สงบ** มีเสียงอื้ออึง ก็จะทำให้ไม่ได้ผล **ทำให้เสียผลไปถึง ๓๐ เปอร์เซนต์** ซึ่งแม้ว่าธรรมนั้นจะเป็นธรรมที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้ง สุขุมคัมภีรภาพ ไพเราะนุ่มนวล ควรแก่การสดับเพียงใดก็ตาม ผลก็จะไม่ได้เต็มที่ น่าเสียดาย"*

ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ?

หลวงปู่ ได้เปรียบเหมือนกับน้ำที่เต็มขัน เมื่อเราถือเดินไปขยอกไป มันก็หกไป

โดยเหตุนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง**หาสถานที่สงบสงัด**แสดงธรรมจึงจะประสบผล

อีกประการหนึ่งเล่า **ผู้ฟังไม่สงบ** คือไม่ได้ตั้งใจจดจ่อ ทำใจส่งไปที่อื่นๆ ตลอดถึงพูดคุยกัน อันนี้จะต้องเสียผลไปถึง ๕๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะ**ขาดภาชนะที่รองรับ คือผู้ฟัง**

เหมือนกับน้ำฝนที่ตกลงมาจากท้องฟ้า ผู้ต้องการน้ำฝนแต่รองรับน้ำฝนด้วยภาชนะรั่ว แม้ฝนจะตกลงมาสักเพียงใด ก็ไม่สามารถจะขังอยู่ได้

เพราะธรรมแม้จะดีสักเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อผู้ฟังไม่มีความตั้งใจแล้ว ธรรมนั้นก็ไร้ผล

สำหรับผู้แสดงไม่สงบ คือ การแสดงธรรมโดยจับคัมภีร์อ่านบ้าง (ว่าไปตามคัมภีร์) นึกถึงธรรมตามหัวข้อที่จำได้บ้างไม่ได้บ้าง อัตโนมัติเองเสียบ้าง แสดงธรรมติดตลกบ้าง แสดงธรรมโดยหวังเพื่อกัณฑ์เทศน์บ้าง เหล่านี้ชื่อว่า **ความไม่สงบของผู้แสดง** ผลที่ได้รับก็ไม่ถึง ๕๐ เปอร์เซ็นต์

ท่านอาจารย์มั่น ท่านว่า *"ความสงบจากผู้แสดง ความสงบจากผู้ฟัง ความสงบจากสถานที่ ประกอบกับผู้แสดง ผู้ฟัง มีความภูมิใจนั่นเอง ที่จะได้รับผลเต็มที่"*

หลวงพ่อวิริยังค์ สรุปย้ำว่า ***"นี้เป็นความจริงซึ่งผู้เขียนและสหธรรมิก พร้อมครูบาอาจารย์ของผู้เขียนได้รับผลมาแล้วในอดีต..."***

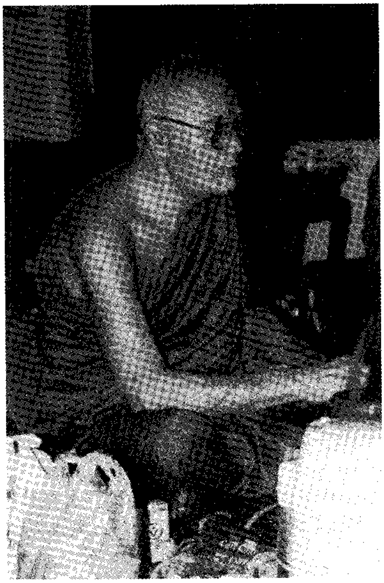

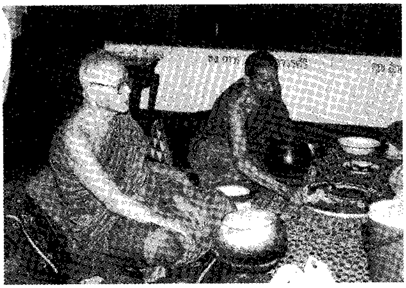

หลวงปู่ทองบัว ตนฺติกโร วัดโรงธรรมสามัคคี อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่
อีกองค์คือ พระอาจารย์บุญกู้ อนุวฑฺฒโน วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กทม.

๑๕๔.

จำพรรษากับชาวเขาเผ่ามูเซอ

การศึกษาประวัติ**หลวงปู่มั่น** จากแหล่งอื่นๆ บอกเพียงว่า **หลวงปู่** ไปพักจำพรรษาที่**ดอยมูเซอ** ซึ่งอยู่เขตอำเภอพร้าว อยู่ติดไปทางอำเภอเวียงป่าเป้า หรือ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย (ผู้เขียนเองยังไปไม่ถึง จึงไม่กล้ายืนยัน)

ในบันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** ท่านเขียนว่า อ.แม่สาย จ.เชียงราย โดยตั้งหัวข้อเรื่องว่า **"ตอนจำพรรษากับชาวเขาเผ่ามูเซอ อ.แม่สาย จ.เชียงราย พ.ศ. ๒๔๗๙"**

การนำเสนอเรื่องราวในตอนนี้ ก็ถือเอาตามบันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** ก็แล้วกันนะครับ ท่านเขียนว่าอย่างไร ผมก็นำเสนอไปตามนั้น

ท่านอาจารย์มั่น เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า เมื่อคณะศิษย์พากันมาหามากขึ้น ทั้งเก่าและใหม่ ท่านอบรมธรรมอันเป็นภายในที่มีความสำคัญตามสมควรแล้ว ท่าน (ลูกศิษย์) ก็แยกย้ายกันไปแสวงหาสถานที่วิเวกตามอัธยาศัย

ส่วนองค์ของหลวงปู่เอง ท่านเลือกเอายอดเขาชาวเขาเผ่ามูเซอ อันเป็นยอดเขาลูกหนึ่งที่สูงมากใน**อำเภอแม่สาย** แห่งนี้มีหมู่บ้านประมาณ ๑๐ ครอบครัว

อากาศบนยอดเขานี้หนาวตลอดปี บ้านพวกชาวเขาเหล่านี้สร้างขึ้นด้วยไม้และมุงหญ้า ใช้ไม้เป็นแผ่นมีทั้งกระพี้และเปลือกถากเป็นกระดานล้อมรอบบ้านทุกๆ หลัง แม้กระทั่งสัตว์เลี้ยงให้อยู่ในบ้านหมด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอากาศหนาวจัด

แต่มีกลิ่นสาบน่าดู ถึงเช่นนี้พวกเขาก็สามารถอยู่ได้ เพราะความเคยชินนั่นเอง

ท่านเล่าว่า **พวกชาวเขาเหล่านี้รูปร่างก็ไม่เลวแต่หนักไปทางคนจีนอยู่ไม่น้อย**

หลวงปู่มั่น ปรารภว่า การอยู่ในที่วิเวก เป็นเหตุให้จิตใจไม่คิดถึงโลกภายนอก ซึ่งมีแต่ความนึกคิดนี้หดตัวเข้า ยิ่งนานวันยิ่งมีแต่ความมักน้อยในการนึกคิดมากเข้า นี่เป็นธรรมชาติช่วยให้เกิดประโยชน์ทางใจ

เมื่อคณะศิษย์มามาก **หลวงปู่**ก็ให้อุบายซึ่งเป็นประโยชน์ของการดำเนินจิตและการที่จะสั่งสอนชุมชน

ความรู้รอบคอบนั้น เกิดจากความวิเวกมีประสิทธิภาพมากมากกว่าการใช้การประชุมในงานที่มีแต่โลกภายนอกเข้าปะปน ซึ่งจะมีแต่ภายนอก แม้จะมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันกับผู้ที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด แต่เป็นเพียงสัญญาและตาภายนอก จึงเป็นเรื่องของความสมมติทั้งเป็นไปเพื่อพรรคพวกและทิฐิมานะ แต่ก็มีประโยชน์อยู่ตามสมควรเท่าที่สมมติจะให้ได้

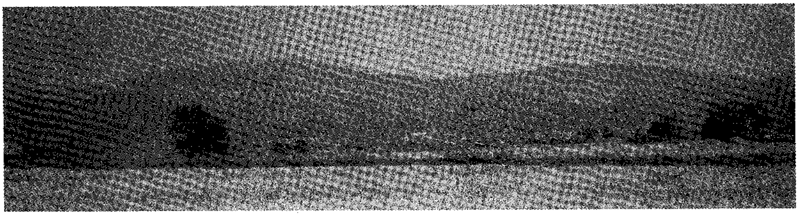

ดอยมูเซอ มองจากระยะไกล

ส่วน**การประชุมในที่วิเวก** และแสวงหาประโยชน์จากการประชุม โดยการไปสถานที่วิเวก **นี่แหละเป็นทางพระนิพพาน**เพื่อความไม่เกี่ยวข้องกังวล เป็นไปโดยเสียสละ ทำตัวให้เป็นสมณะที่ถูกต้องเป็นอย่างดี

ต่างองค์ก็ต่างมีความมุ่งมั่นต่อการปฏิบัติธรรมชั้นสูงของพระพุทธศาสนามาเป็นการรวมอยู่ในใจอันเดียวกัน เป็นเหตุให้ค้นคิดแต่หนทาง ปฏิปทา ที่จะให้ก้าวหน้าในด้านนี้ เป็นการรวมคณะที่หวังความจริง ซึ่งเป็นการยากเหลือเกินที่จะมีศิษย์-อาจารย์เช่นนี้

ความเป็นเช่นนี้เอง ที่สามารถยกระดับการปฏิบัติธรรมกรรมฐานอันเป็นธุระสำคัญธุระหนึ่งในพระพุทธศาสนาให้ปรากฏเป็นที่แจ่มแจ้งในยุคนี้

เพราะเหตุแห่งความจริงนี้เอง

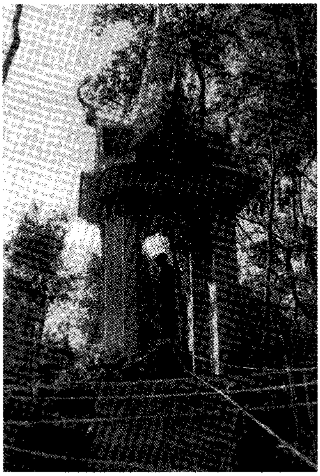

มณฑปรูปเหมือนเท่าองค์จริง และทางเดินจงกรมของ**หลวงปู่มั่น** ที่**วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)** บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

๑๕๕.

พูดถึงความวิเวกของธรรมชาติ

ภูเขา (ทางเหนือเรียก **ดอย**) ที่สูงตระหง่าน เรียงรายกันเป็นเทือกเขายาวเหยียด จากเชียงใหม่ถึงเชียงราย ติดต่อเข้าไปจนถึงเขตพม่า หนาทึบไปด้วยต้นไม้นานาพรรณ มองดูเขียวชอุ่มเหมือนช่างภาพมาระบายสีไว้

เมื่ออยู่บนภูเขา (ดอย) ลูกนี้ เมฆสีขาวเหมือนปุยฝ้ายยังถูกลมพัดผ่านไปต่ำกว่าที่ที่**หลวงปู่**อยู่เสียอีก

ต้นสนที่พวกชาวบ้านป่าเอามาทำฟืนจุดไฟแทนขี้ไต้ มีมากขึ้นเต็มเขาลูกนี้

พวกชะนี ลิง ค่าง มีมาก ซึ่งพวกมันเองก็ไม่รู้ว่ามีคนอยู่แถวนี้ ต่างก็พากันมาหากินเป็นหมู่ๆ ไต่เต้นตามต้นไม้ จากต้นไม้นี้ไปต้นไม้โน้น ส่งเสียงเจี๊ยวจ๊าวไปตามประสาของมัน

แต่เมื่อพวกมันมาถึงกลดของหลวงปู่ มันก็งงไปเพราะไม่เคยเห็น และพวกมันยิ่งส่งเสียงอึกทึก บางตัวทำชำเลืองมองยกมือป้องหน้าเพ่งดู

พวกแล้วพวกเล่า ที่ผ่านเข้ามาทางนั้น

"อันเสียงสัตว์เหล่านี้ แม้จะดังพอสมควรเพราะมากตัว แต่ก็ยังเป็นเสียงวิเวกวังเวงอยู่นั่นเอง มันไม่เหมือนเสียงคนทะเลาะกันหรือเสียงคนเอะอะ หรือเสียงรถ เสียงเรือบิน เรือเหาะ เพราะเสียงเหล่านี้มิได้ให้เกิดความวิเวกวังเวงเลย แต่มันทำให้เกิดความไม่สงบ กระทบกระเทือนสมาธิของผู้บำเพ็ญตบะธรรม"

ตกเย็นถึงพลบค่ำ ฝูงนกจำนวนมากนานาพันธุ์ มันคงจะไปหากินแล้วกลับมารวงรัง มันบินกันมาเป็นชุดๆ หลากสี จำไม่ได้ว่าเป็นนกอะไรบ้าง กลับมาแล้วก็ส่งเสียงสำเนียงต่างๆ กัน

แม้เราจะไม่ยอมมอง แต่ก็ผ่านสายตาฉวัดเฉวียนเหมือนกับนกเลี้ยง เชื่องดี เสียงแหลม เสียงทุ้ม เสียงหนักเบาระงมไปรอบบริเวณ

ทำไมหนอเสียงเหล่านี้จึงไม่เป็นภัย เมื่อเวลานั่งสมาธิมันกลับทำให้จิตสงบเร็วขึ้นเสียอีก

เสียงนกมันก็ร้องไม่ขาดระยะ แต่การทำสมาธิได้ผลขึ้นตามปกติไม่ต้องใช้ความพยายามจนเกินควร

จึงหวนคิดถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า ว่า

อรญฺเณ รุกฺขมูเล วา สุญฺญา คาเร จ ภิกฺขโว

แปลว่า **ในป่า ใต้โคนไม้ เรือนว่าง เป็นที่สมควรแก่การบำเพ็ญสมณธรรมเป็นอย่างยิ่ง**

ระยะนี้เป็นเวลาพลบค่ำ จำพวกจั๊กจั่นเรไรมีมากเป็นพิเศษ มันพร้อมใจกันจริงๆ

สัตว์จำพวกนี้**ช่วยกันร้องออกเป็นเสียงเดียวกัน**ดังกังวานเป็นช่วงๆ แหลมคม เสียงพวกนี้พวกเราจะหาเสียงอะไรเหมือนกับมันนั้นยากเหลือเกิน

แม้พวกมันจะพูดกันไม่รู้เรื่องเหมือนมนุษย์ แต่มันก็ยังมีความสามัคคีรวมกันเป็นหมู่นับด้วยร้อยด้วยพัน เสียงของมันไม่แตกต่างกันออกเสียงดังเช่นเดียวกัน น่าสรรเสริญเสียงนี้ยิ่งกว่าสัตว์อื่น **ยังความวังเวงให้เกิดขึ้นยิ่งกว่าเสียงใด**

ผู้มีจิตใจไม่แก่กล้าจริงๆแล้ว จะต้องให้คิดถึงบ้านแทบอยู่ไม่ได้เลยทีเดียว แต่สำหรับผู้เที่ยวธุดงค์หวังเพื่อความสงบแล้ว ก็ทำให้เพิ่มพลังให้เกิดความสงบยิ่งๆ ขึ้นไป

๑๕๖.

ทำไมหลวงปู่จึงพูดเรื่องป่าเขา

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนเรื่องของ**หลวงปู่มั่น** ที่ชอบพาศิษย์ไปบำเพ็ญเพียรตามป่าเขาลำเนาไพร ต่อไปว่า : -

ผู้อ่านคงแปลกใจว่า ทำไมปี พ.ศ. ๒๔๗๙ นี้ **หลวงปู่มั่น**ถึงพูดเรื่องป่าเขามากนั้น

"เนื่องจากท่านได้เล่าเรื่องนี้เพื่อเปรียบเทียบการวิวัฒนาการทางแก้ไขธรรมชาติ แก้กันจนไม่มีอะไรจะแก้แล้ว เร็วเท่าไรก็ไม่ทันใจมนุษย์ ***ความพอใจของมนุษย์นั้นไม่มีที่สิ้นสุด"***

หลวงปู่มั่นท่านเล่าว่า จำพวกไก่ป่าพระยาลอทำไมมันจึงมีมาก? เพราะเราจะได้ยินเสียงขันบอกเวลา โดยที่เราไม่ต้องไปตั้งยามตั้งโมง

หากเราจะทำกำหนดไว้ให้ดีแล้ว มันจะขันบอกให้ทุกๆ ยาม ๓ ชั่วโมงต่อครั้ง แต่ที่พวกมันจะพร้อมกันขันอย่างเอาจริงเอาจังเท่านั้นก็เป็นเวลาตี ๓ จะต้องมีหัวหน้าขันก่อนตัวหนึ่ง จากนั้นมันก็จะช่วยกันขันเป็นการใหญ่

เสียงนี้จะส่งมาไกลมาก แล้วมันก็ไม่เป็นภัยต่อความสงบของผู้ต้องการความสงบแต่อย่างใดเลย

เนื่องจากไม่มีเสียงอื่นเข้าปะปน เพราะสัตว์พวกต่างๆ คงจะนอนหลับกันหมด เสียงขันของไก่จึงทำให้ได้ยินชัดเจนมาก

อันที่จริงแล้วมันก็ไม่น่าจะขันให้ดังมากเช่นนี้ เพราะเสียงของมันอาจเป็นภัยแก่ตัวมันเอง เมื่อมนุษย์รู้ว่าพวกมันอยู่ตรงไหนก็จะตามเสียงของมัน แล้วจับมันไปแกงกินให้อร่อยไป

พวกมันคงคิดกันว่า ในตอนนี้ดึกแล้ว มนุษย์ผู้เป็นภัยใหญ่หลวงของมันคงจะหลับสนิท มันจึงตะโกนเสียงของมันไม่กลัวภัย

*"แต่พึงเข้าใจเถิดว่า อันธรรมชาติก็แสดงธรรมชาติออกมาให้ปรากฏ จึงน่าที่มนุษย์ผู้มีปัญญาทั้งหลาย ควรจะช่วยกันรักษาธรรมชาติเอาไว้เถิด เพื่อให้ได้ศึกษาหรือหาความเย็นใจ หรือ**เพื่อให้ท่านสมณะทั้งหลายอาศัยธรรมชาติ หาหนทางให้ถึงซึ่งพระนิพพาน***

หรือมิฉะนั้น ก็เพื่อที่จะให้สมณะทั้งหลาย เที่ยวแสวงหาความสงบตามภาวะของท่านๆ ก็จะได้ธรรมเทศนา หรือธรรมอันวิจิตรลึกซึ้งซึ่งเกิดจากธรรมชาติเหล่านี้ แล้วนำมาบรรยายเป็นพระธรรมเทศนาแนะนำประชาชนให้เดินถูกต้องตามครรลองคลองธรรม

*เพื่อจะมีประชาชนผู้เป็นชาวพุทธ ไม่ต้องพากันงมงายในสิ่งต่างๆ อันเป็นทางนำไปสู่มิจฉาทิฐิให้น้อยลง**ด้วยอาศัยชาวเราช่วยกันรักษาซึ่งธรรมชาติป่าไม้ ทั้งสิงสาราสัตว์ไว้"***

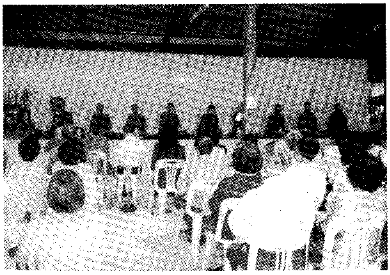

พิธีหล่อรูปเหมือนบูรพาจารย์ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๔

๑๕๗.

ประโยชน์จากการอยู่ป่า อย่างแท้จริง

คืนวันที่ล่วงไปในป่าใหญ่ ที่มีทั้งเหวระหานลำธารน้ำ ยังความวิเวกลึกซึ้งแก่**หลวงปู่มั่น** และศิษย์ผู้หวังพ้นทุกข์อย่างยิ่งนั้น **เป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนาสาธุการยิ่งนักแก่เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย**

ในท่ามกลางขุนเขาลำเนาไพรมีเสียงสัตว์ต่างๆ หลายจำพวก เสียงที่ทำให้แวบวาบในหัวใจของผู้ที่มีตบะอย่างนั้น คือ **เสียงเจ้าตัวใหญ่** เช่น เสือโคร่ง เสือเหลือง ช้าง และงูจงอาง เป็นต้น

มีชุกชุมมากในขุนเขาเหล่านี้ ส่งเสียงคำรามก้อง จนแผ่นดินสะเทือน **มันเป็นเสียงที่มีอำนาจอะไรเช่นนั้น!**

เพราะเหตุแห่งเสียงสัตว์ตัวร้ายนี้เอง ทำให้พระธุดงค์ทั้งหลายชอบที่จะธุดงค์สู่ป่าที่ใหญ่โตในเทือกเขาอันกว้างขวาง เพราะเสียงเหล่านั้นมันตรงกันข้ามกับเสียงนก เสียงไก่

เนื่องจากมันเป็นเสียงไม่ไพเราะเสนาะโสตเลย ซึ่งเรื่อง**มันแสดงให้เห็นถึงความตาย** ในเมื่อมันส่งเสียงออกมาแล้วในใจของผู้ได้ยินก็จะต้องนึกถึงตัวของมันว่าอยู่ไหน นึกอยู่ว่าอยู่ใกล้หรือไกล

ถ้าอยู่ใกล้ ก็จะต้องมีการระวังตัว จิตใจในขณะที่ได้ยินเสียงคำรามของเสือ ช้าง นั้น ได้หดตัวลงอย่างน่าประหลาดใจทีเดียว

แต่มันก็หาฟังยากเหมือนกัน เพราะสัตว์พวกนี้จะไม่อยู่เกลื่อนกลาดมากมายเหมือนสัตว์เหล่าอื่น จึงต้องมีตามภูเขาในป่าใหญ่ไกลคนจริงๆ จึงจะได้ยินเสียงมัน

"เราจะพยายามตามเข้าไปอยู่ในดงอย่างนั้นหรือ ? หามิได้ เราเข้าไปในป่าใหญ่ต้องการวิเวก แต่เผอิญเสือมันก็ชอบจะอยู่ในป่าใหญ่ที่ไกลจากคนเหมือนกัน"

หลวงพ่อวิริยังค์ บันทึกในเชิงความเห็นต่อไปว่า : -

อันการธุดงค์นี้ **ท่านอาจารย์มั่น** และศิษย์ ถือเป็นกิจวัตรที่จะต้องทำเป็นประจำ เพราะถือมิให้อยู่ที่เดียวเป็นจำเจ เปลี่ยนที่อยู่บ่อยๆ ก็จะทำให้ไม่ต้องเป็นปลิโพธิกังวลด้วยการยึดมั่นถือมั่นในสิ่งต่างๆ **เป็นการแสวงหาธรรมสมควรแก่ธรรม**

. **ธรรมนั้นก็อยู่ในตัวเรานี่เอง ทำไมจึงต้องไปเที่ยวแสวงหาอยู่ป่าเขาทำไม ?**

ใช่แล้ว ! ธรรมอยู่ในตัวเรา

แต่การไปตามถ้ำป่าเขานี้ ก็เพื่อแสวงหาความสงบให้ได้

เนื่องจากจิตใจของมนุษย์ทั้งหลายสับสนไปตามอารมณ์มากเหลือมากจนเกินควร จำเป็นต้องหาวิธีลดความสับสนเหล่านี้ โดยวิธีต่างๆ ซึ่งได้แก่ **การบำเพ็ญสมาธิให้มาก สงบให้มาก**

แต่การที่จะสงบใจได้นั้น ก็**ต้องบั่นทอนทางกายให้มากๆ** เช่น **การออกบวช** ก็ตัดไปส่วนหนึ่ง ออกบวชแล้ว **บำเพ็ญสมาธิ**ก็ตัดเข้าไปอีกส่วนหนึ่ง

ไม่ใช่เพียงแต่บวช ยังต้อง**ออกไปธุดงค์ ฉันหนเดียว** ก็ตัดเข้าไปอีกเปลาะหนึ่ง

เมื่อธุดงค์ **ก็เดินเข้าไปในป่าใหญ่** ไม่มีอะไรในตัวนอกจาก กลด มุ้ง บาตร เท่านั้นที่เป็นบริขารของนักบวช ก็ตัดเข้าไปอีก

ยิ่งท่านตัดมากเท่าไร การหดตัวของอารมณ์ก็มีมากขึ้นเท่านั้น

เมื่อการหดตัวของอารมณ์มากเข้า จิตก็จะได้ชื่อว่าถูกทรมาน อย่างหนักหน่วง เพราะจิตมนุษย์ชอบแต่สิ่งที่เติมอารมณ์เท่านั้น ยิ่งเติมอารมณ์ได้มากก็ยิ่งพอใจ

จึงชื่อว่า จิตได้ถูกทรมานด้วยทำให้จิตหดตัวลง

*"นี่คือการรับประโยชน์จากการอยู่ป่าอย่างแท้จริง **ท่านอาจารย์มั่น** ท่านอธิบายให้ผู้เขียนฟัง"* หลวงพ่อวิริยังค์สรุปปิดท้าย

การทำบุญประจำปี ครบรอบวันเกิดของ
หลวงปู่มั่น วันที่ ๒๐ มกราคม ของทุกปี
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว
จ.เชียงใหม่

๑๕๘.

ข้อดีของการไปพักในวัดร้าง

ตามบันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** บอกว่าในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ **หลวงปู่มั่น จำพรรษาอยู่ที่พระธาตุจอมแจ้ง อ.แม่สาย จ.เชียงราย**

แต่ **พระธาตุจอมแจ้ง** ในปัจจุบันอยู่ในท้องที่ของ**อำเภอแม่สรวย** จังหวัดเชียงราย

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนว่า **อำเภอแม่สาย** (ซึ่งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย) ก็อาจเป็นไปได้ เพราะเหตุการณ์ที่กล่าวถึงเป็นปี พ.ศ. ๒๔๘๐ อาจยังไม่แยกอำเภอแม่สรวย และ**อำเภอเวียงป่าเป้า** มาก็ได้ แม้แต่ **พะเยา** ในสมัยที่ผมเรียนปริญญาตรี ก็ยังเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงรายอยู่เลย และผมเกือบจะได้มาเป็นครูอยู่ที่นี่เหมือนกัน

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนบรรยายต่อไป ดังนี้ : -

การบำเพ็ญประโยชน์แก่พวกอยู่ในป่าดง อันเป็นถิ่นแสนจะกันดารและต่างภาษานั้น ยากนักในสมัยนั้น การไปไหนแต่ละแห่งต้องใช้การเดินใช้เวลาหลายๆ วัน จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

ก็การอยู่กับพวกชาวเขาเผ่าหนึ่ง คือ **มูเซอ** ท่านก็ได้อาศัยพวกเหล่านี้อยู่จำพรรษา

หลวงปู่เล่าว่า *"ก็อัศจรรย์พวกนี้อยู่อย่างหนึ่ง คือ มีพวกมิสชันนารี ที่เป็นบาทหลวง ขึ้นไปแนะนำให้เขานับถือคริสตังคริสเตียน*

มีหลายพวกหลายครั้งที่พวกบาทหลวงเข้าไปสอน ทั้งแจกสิ่งของมากมาย แต่พวกนี้ (มูเซอ) ก็ไม่ยอมจะเข้าศาสนากับพวกนั้นเลย

ครั้นเมื่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาไปอยู่ พวกนี้จะทำบุญด้วย แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าจะเข้าอยู่ในพระพุทธศาสนา

เพราะพวกนี้นับถือภูติผีปีศาจอยู่แล้ว"

อย่างไรก็ตาม พวกชาวเขานี้จำนวนมาก ทั้งเชียงราย เชียงใหม่ **คณะของพระอาจารย์มั่น** ได้ไปช่วยแนะนำสั่งสอนพระพุทธศาสนาไว้เป็นพื้นฐานมากทีเดียว จึงเป็นนิสัยติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

นับเป็นการปูพื้นฐานการนับถือพระพุทธศาสนาแก่ชาวเขาเผ่าต่างๆ ไว้แล้วตามสมควร ซึ่งสมัยนั้นยังไม่มีใครสนใจชาวเขากันเลย

จากการจำพรรษาบนภูเขา ออกพรรษาแล้ว**หลวงปู่**ก็ลงจากภูเขา แต่คงอยู่ในอำเภอนี้ (แม่สาย ในขณะนั้น) ต่อไป

หลวงปู่เล่าว่า ในเขตเชียงใหม่-เชียงราย นี้ มีวัดเก่าๆ ที่สร้างตามภูเขาเล็กๆ หรือท้องที่ต่างๆมากทีเดียว **เฉพาะที่อำเภอแม่สายมีวัดร้างอยู่ถึง ๒๐๐ กว่าวัด** (เมื่อ ๗๐-๘๐ ปีมาแล้ว นะครับ)

อันนี้แสดงถึงความเจริญทางวัฒนธรรมในอดีตของคนภาคนี้

จากปรากฏการณ์ที่มีวัดร้างจำนวนมากนั้น **หลวงปู่ได้ให้ความเห็นว่า** *"การที่ประชาชนในกาลก่อน แม้ความเจริญในทางวัตถุต่างๆ ยังไม่มาก ทำไมถึงมีความศรัทธาอย่างยิ่ง ? ได้สร้างวัดมากเช่นนี้ ก็เป็นการแสดงถึงความสามารถอันเกิดขึ้นจากศรัทธา เป็นการรวมพลังให้เกิดวัตถุภายนอกขึ้น*

เพราะวัดต่างๆ จะเกิดขึ้นได้นั้นมิใช่ง่ายๆ ต้องเสียสละร่วมกันทั้งกำลังกายและกำลังความคิด กำลังทรัพย์ ถึงจะเกิดขึ้นได้

กำลังศรัทธาจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ต้องอาศัยความสามารถของผู้นำ จึงจะเกิดขึ้นและเป็นพลังได้

แสดงว่า ก่อนนี้ทางภาคเหนือได้มีพระสงฆ์จำนวนไม่น้อยและมีความสามารถมากทีเดียวที่ได้เป็นผู้นำสร้างวัดขึ้น"

(เป็นที่น่าสังเกตว่า) แต่ละวัดนี้จะขาดเสียมิได้คือ **พระธาตุ** ตามภาษาพื้นเมือง นั่นก็คือ **เจดีย์** ที่เราเรียกกันทั่วไป

ที่เรียกว่า **พระธาตุจอมแจ้ง** นั้น ก็เป็นวัดเก่าวัดหนึ่งในจำนวนหลายร้อยวัด (คนละแห่งกับ **พระธาตุจอมแจ้ง** ที่อำเภอแม่แตง ที่เคยกล่าวถึงเมื่อตอน**ตำนานพระธาตุจอมแตง** มาแล้วนะครับ)

ที่**หลวงปู่มั่น** ท่านได้เลือกจำพรรษาในปี ๒๔๘๐ นี้ ท่านมิได้ตั้งใจจะรื้อฟื้นวัดร้างนี้เพื่อให้เป็นวัดที่เจริญขึ้นใหม่อีก เพียงแต่เห็นว่าเป็นสถานที่สงบสงัด สมควรแก่การที่จะบำเพ็ญสมณธรรมได้ และสมควรที่ศิษย์ติดตามจะได้ใช้สถานที่เหล่านี้บำเพ็ญกรรมฐานได้ดีเท่านั้น

(จากการค้นคว้าประวัติ พบว่าในปี ๒๔๘๐ **หลวงปู่** ได้นำคณะศิษย์ และศรัทธาชาวบ้าน ทำการบูรณะ**วัดพระธาตุจอมแจ้ง** แห่งนี้ด้วย_ปฐม)

หลวงพ่อวิริยังค์ เขียนว่า *"แต่ท่านได้ให้ความเห็นแก่ผู้เขียนในการพักที่วัดร้างนี้ว่า มันเป็นการดีอย่างหนึ่ง คือ* ***เป็นที่น่ากลัวแก่บุคคลผู้ยังมีกำลังใจอ่อน*** *เพราะ* ***วัด*** *นั้น ได้ชื่อว่า* ***ต้องมีคนตาย*** *ที่ต้องมาอาศัยฝังบ้าง เผาบ้าง*

*โดยเฉพาะ **สมภาร** (ถ้าตาย) ก็ต้องทำกันเอิกเกริกพิสดาร*

*ทั้งเชื่อว่า **วิญญาณ** เมื่อเข้าใจเอาว่าเป็น **ผี** มันต้องอาศัยอยู่วัดร้างเหล่านี้ มากกว่าแห่งอื่นๆ*

*ดังนั้น จึง**เกิดความหวาดเสียว** ที่เป็นนิสัยของคนไทย ทำให้นึกถึงว่า วัดร้างนั้นน่ากลัว*

จึงเป็นเหตุให้ผลดีของนักปฏิบัติธรรมส่วนหนึ่ง ทำให้จิตของบุคคลผู้เข้ามาอยู่วัดร้างบังเกิดความหวาดเสียวตามนิสัยแห่งความเชื่อถือ และเป็นผลทำให้เกิดความสงบเงียบในใจขึ้นได้"

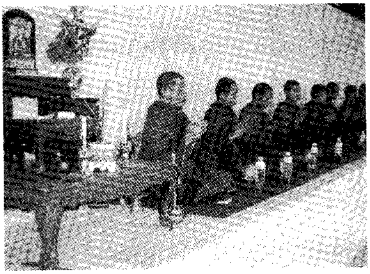
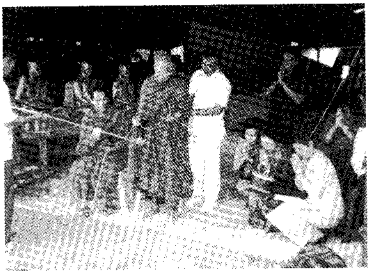
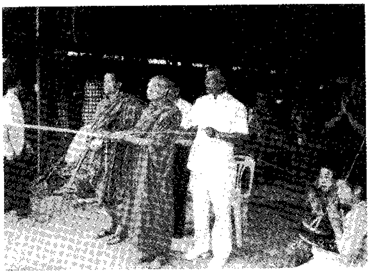

๒๕ กันยายน ๒๕๔๔ พิธีหล่อรูปเหมือนบูรพาจารย์
เพื่อประดิษฐานในพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย

๑๕๙.

ให้ความสำคัญในการสอนพระเณรมาก

เป็นที่ทราบอยู่แล้วว่า โดยส่วนมาก **หลวงปู่มั่น** ไม่ใคร่จะจำพรรษาแห่งเดียวหลายๆ ปี **จะมีมากอยู่ครั้งสุดท้ายครั้งเดียวเท่านั้น** (คือ **วัดป่าบ้านหนองผือ** อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร อยู่ ๕ ปี เมื่ออายุ ๗๕-๘๐) เพราะระยะหลังนั้นท่านชราภาพลงมากแล้ว

การที่**หลวงปู่**ต้องเปลี่ยนที่อยู่เสมอนั้น ท่านมีความประสงค์อยู่ ๒ ประการ คือ ๑.**ท่านต้องการมิให้เป็นการติดถิ่น** ๒.**ท่านต้องการฝึกฝนลูกศิษย์ที่เป็นพระภิกษุสามเณร**

(สำหรับข้อ ๒ นั้น) ท่านได้กล่าวอยู่เสมอว่า **พระเณรมีความสำคัญมาก** ในเมื่อมีเหตุอันหนึ่งอันใดเกี่ยวกับพระเณร ท่านจะให้ความสำคัญหรือถือว่า เป็นกรณีพิเศษไว้เสมอ

เกี่ยวกับการเอาอกเอาใจ ท่านถือเอาพระเณรเป็นหลักก่อนเสมอ

หลวงพ่อวิริยังค์ บันทึกไว้ว่า : -

"ตามที่ผู้เขียนได้ติดตามท่านอยู่ระยะหนึ่งนั้น ก็ทราบเรื่องนี้ดี ซึ่งท่านได้แย้มให้ผู้เขียนฟังเสมอๆ ว่า

การฝึกฝนพระให้ได้รับประโยชน์องค์เดียว เท่ากับได้โยมเป็นร้อยเป็นพันคน เพราะว่าพระนี้ เมื่อได้รับการฝึกหัดจนเป็นอาจารย์ได้แล้ว จะเป็นผู้ไปสอนผู้อื่นได้อีกมาก"

หลวงพ่อวิริยังค์ ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า

"ท่านจึงสนใจ และตั้งใจฝึกฝนพระเณรเป็นพิเศษ ซึ่งต่างกับอาจารย์อื่นๆ ที่ให้ความสำคัญแก่โยมหรืออุบาสกอุบาสิกามากกว่าพระเณร

ในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม ตลอดถึงการต้อนรับโอภาปราศรัย ถือเอาโยมเป็นกรณีพิเศษไปเสียหมด เลยทำให้พระเณรชักจะระอาครูบาอาจารย์มากขึ้น

โดยเข้าใจว่าครูบาอาจารย์ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ตน (พระเณร) หรือท่านปล่อยเวลาต่างๆ ไปสอนอยู่ที่โยมเสียส่วนมาก ขาดการเอาใจใส่ในพระเณร ***จึงทำให้พระเณรนั้นกลับมาเป็นอาจารย์ในภายหลังน้อยลงทุกวันๆ"***

นิมนต์พระคุณเจ้าทั้งหลายพิจารณาเอาเองนะครับ ?

หลวงพ่อวิริยังค์ ให้ความเห็นต่อไปว่า :-

"สำหรับพระอาจารย์มั่น ศิษย์ที่เป็นพระก็กลับมาเป็นอาจารย์ ศิษย์ที่เป็นสามเณรก็บวชพระ กลับมาเป็นอาจารย์

รู้สึกว่าเกือบทั่วประเทศไทย ที่เป็นศิษย์ของพระอาจารย์มั่นที่ท่านเหล่านั้นได้เดินทางไปประกาศสัจธรรม

นี้ก็เป็นผลงานของพระอาจารย์มั่น

ที่ควรจะได้เป็นตัวอย่าง ทั้งเตือนสติให้ระลึกถึงว่าผู้เป็นพระอาจารย์ทั้งหลาย ควรจะกลับมาให้ความสำคัญแก่พระภิกษุสามเณรมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

เพราะบางที พระอาจารย์บางองค์ก็เข้าใจว่าเมื่อมีโยมมากขึ้น มีคนนับถือ มาหามากๆ เข้า ก็เข้าใจว่าเป็นการดี เป็นเรื่องของคุณธรรมที่สูงจึงมีคนเลื่อมใสมาก ประชาชนจึงมาหามาก อะไรทำนองนี้

เกิดความเข้าใจผิดในตัวของตัวเองมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความสำคัญผิดในพระภิกษุสามเณร อันควรจะได้ใช้เวลาฝึกฝนผู้ซึ่งควรเป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา"

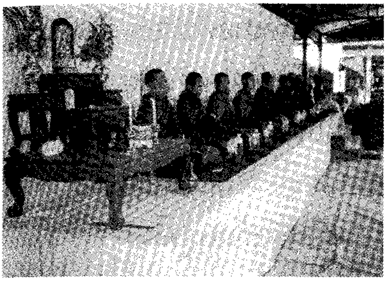

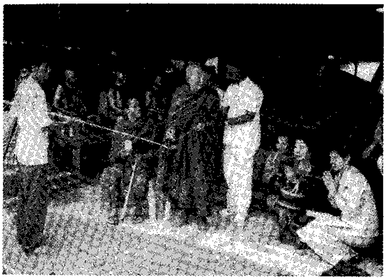
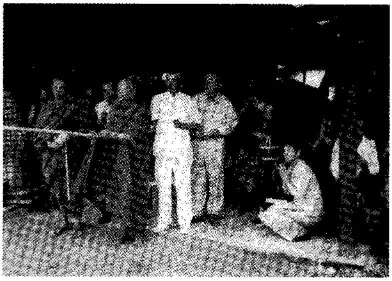

พิธีหล่อรูปเหมือนบูรพาจารย์ เพื่อนำไปประดิษฐาน
ในพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)
บ้านแม่กอย ๒๕ กันยายน ๒๕๔๔

๑๖๐.

เปรียบเทียบคนภาคเหนือ กับคนอิสาน !

ในระยะนี้ (ช่วงที่**หลวงปู่มั่น**อยู่แถวอำเภอพร้าว) ต่างก็เป็นที่ทราบถึงเกียรติคุณของ **พระอาจารย์มั่น** มากขึ้นโดยลำดับ ในหมู่ของพระภิกษุสามเณร

จึงได้พยายามที่จะติดตามท่าน เพื่ออยากเห็นและอยากฟังเทศน์ท่านบ้าง หรืออยากอยู่ปฏิบัติกับท่าน โดยเฉพาะในหมู่พระภิกษุสามเณรมีมากพอสมควร

มีบางองค์ก็ได้ยอมเสียสละส่วนอื่นๆ น้อมตนเข้าปฏิบัติธรรมกัน

จึงปรากฏว่า มีการเดินธุดงค์ ซึ่งหมายความว่าไปหาสถานที่วิเวก มิใช่ไปแสวงหาความขลังอย่างอื่นๆ

"เพราะปรากฏว่า มีการธุดงค์เพื่อแสวงหาอะไรไม่ทราบที่แฝงอยู่เบื้องหลัง หวังจะเอาการแบกกลด ห่มผ้าดำ นำพรรคพวกจำนวนมาก หาทางให้มันดังจนเป็นข่าว ถึงกับทางราชการออกประกาศห้ามปักกลดที่โน้นที่นี่ที่เป็นเรื่องไม่ใคร่จะถูกต้อง"

อันนี้**หลวงพ่อวิริยังค์** ท่านเขียนไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ นะครับ ๖๐ ปีมาแล้ว

การรวมตัวของศิษย์มากขึ้น ทำให้**ท่านอาจารย์มั่น** ท่านใคร่ครวญพิจารณาถึงความเป็นไปต่างๆ ของคนภาคเหนือ ซึ่งระยะ ๑๒ ปีนี้ก็เป็นการศึกษาถึงนิสัยใจคอ ตลอดอุปนิสัยวาสนาได้เป็นอย่างดี

ท่าน (หลวงปู่) เคยพูดกับ**ผู้เขียน** (หลวงพ่อวิริยังค์) อยู่เสมอว่า *"คนเมืองเหนือนี่ใจอ่อน ศรัทธาในพระพุทธศาสนาก็ดี แต่การที่จะยอมเสียสละบวชอุทิศตนต่อการปฏิบัติอย่างจริงจังนั้นมีน้อยมาก*

สิบสองปีของการอยู่ภาคเหนือ ยังไม่เห็นใครมาบวชและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังสักองค์เลย

ซึ่งตรงกันข้ามกับคนภาคอิสาน ยังมีคนมาบวชแล้วตั้งใจเด็ดเดี่ยวมีอยู่มาก จนถึงมีความศรัทธาความตั้งใจอย่างแน่วแน่ของการปฏิบัติ

แม้จะได้เรียนจากเรา ปฏิบัติกันอย่างจริงจังมาแล้วก็ตาม ยังได้พากันติดตามหาเราถึงจังหวัดเชียงใหม่

การมานั้นมิใช่เพื่อหวังประโยชน์อะไรอื่น นอกจากจะมาหาทางแก้ไขในเรื่องของการปฏิบัติธรรมกันทั้งนั้น"

พิธีหล่อรูปเหมือนบูรพาจารย์

๑๖๑.

ดำริต้องการกลับอิสาน

หลวงปู่มั่น กล่าวถึงคนภาคอิสานต่อไปอีกว่า : -

"คนทางตะวันออกเฉียงเหนือจึงถือได้ว่า ***เป็นคนที่มีความบึกบึนเป็นเยี่ยม แม้ว่าจะมีปัญญาค่อนข้างทึบอยู่เป็นส่วนมาก***

บรรดาผู้ที่มาฝึกฝนอยู่กับเรา ที่ติดตามมามากขึ้นทุกที นี้เอง ***ทำให้คิดถึงว่าเราอาจจะต้องกลับไปทางอิสานอีก***

แต่ในขณะนี้ ก็ใคร่จะทำประโยชน์ให้แก่คณะบ้างตามสมควร จึงพยายามหาทางปลูกนิสัยบุคคลให้เข้าใจถึงการปฏิบัติจิตทั่วๆ ไป..."

ดังนั้น ทุกหนทุกแห่งที่ **หลวงปู่**เดินทางไป พร้อมทั้งบอกให้**คณะศิษย์**ที่มีความรู้พอสมควร เดินทางไปตามหมู่บ้านต่างๆ **เพื่อหาทางฝึกปรือชาวบ้านให้เข้าใจถึงความจริงในการปฏิบัติธรรม ตลอดถึงสรณะที่พึ่งอันควร ทั้งเหตุผลของพระพุทธศาสนา เพื่อที่จะได้มาแก้ความงมงายต่างๆ ที่พากันเชื่อผิดๆ**

และการกระทำเช่นนี้ก็ได้ผล คือทำให้เกิดความเข้าใจถูกต้องขึ้นมาก

เนื่องจากตามชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ขาดผู้ที่มีความรู้ชี้แจงแนะนำ ก็จำต้องยอมเพื่อบางสิ่งบางอย่าง อันอาจจะทำให้เขาสำเร็จผลงานที่ตั้งใจไว้

อันความจริง ความสำเร็จผลงานนั้นมันก็สำเร็จอยู่แล้ว แต่เผอิญประจวบกับที่เขาบูชาเซ่นสรวงในสิ่งที่เขาบูชาเชื่อถือพอดี จึงทำให้เกิดความเชื่อขึ้น ซึ่งเป็นการแก้ยากมาก

แต่เมื่อเขาได้มารับรสพระธรรม พร้อมกับการปฏิบัติธรรม คือการบำเพ็ญจิตให้สงบ บังเกิดผลอันเป็นภายในเข้าแล้ว ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง ครั้นแล้วเราก็แนะนำธรรมต่างๆ เพิ่มเติม ก็จะบังเกิดความเชื่อมั่นยิ่งขึ้น

จึงทำให้เกิดผลในการเผยแพร่ธรรมเป็นอย่างดี

การไปทำความเพียรกรรมฐานตามที่ต่างๆ ก็ดี การออกไปเที่ยวแนะนำสั่งสอนประชาชนตามหมู่บ้านนั้นๆ ก็ดี **หลวงปู่** จะมีเวลานัดให้ไปรวมกัน เมื่อถึงเวลา คือหากได้ทำประโยชน์ตนและบุคคลผู้อื่นพอสมควรแล้ว

ในระยะเป็นเดือน จะนัดไปประชุมกันที่แห่งใดแห่งหนึ่ง พระเถรานุเถระที่เป็นศิษย์ของท่านที่ไปทำงานนั้นๆ มาแล้วก็จะมาเล่าความเป็นไป หรือสิ่งที่ประสบมา เพื่อการแก้ไขเหตุการณ์ต่างๆ ปรับปรุงการสอนให้ถูกต้อง ซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยไม่ต้องให้เสียเวลาที่จะต้องตามไปบอกองค์นั้นองค์นี้

การดำเนินการสอน เป็นไปในแนวเดียวกันทั้งสิ้น เพราะการประชุมปรับความเข้าใจ และมี**หลวงปู่**เป็นประธานที่เคารพสูง มีความรู้สูง

การกระทำดังกล่าว **หลวงปู่**บอกว่า *"เพื่อเป็นประโยชน์ตนและบุคคลอื่น แต่ก็พยายามที่จะแสวงหาสถานที่สงบเป็นสำคัญ เพราะในขณะที่จะฟื้นฟูการปฏิบัติธรรมให้หนาแน่นยิ่งขึ้น และการแก้ไขสิ่งที่ปฏิบัติเป็นไปเพื่อความงมงายทั้งฝ่ายฆราวาสและบรรพชิต"*

๑๖๒.

ธรรมนิมิตเกิดที่บ้านแม่กอย

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ **หลวงปู่มั่น** จำพรรษาที่ ที่พักสงฆ์**บ้านแม่กอย** ซึ่งก็คือ **วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)** บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว ในปัจจุบัน

ในบันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** มีดังนี้ : -

ท่าน (หลวงปู่) เล่าให้**ผู้เขียน** (หลวงพ่อวิริยังค์) ฟังว่า *"เรามาอยู่เชียงใหม่โดยเฉพาะ ได้ใช้ความเป็นอยู่ในป่าเป็นส่วนมาก **เพราะมีที่ควรแก่การวิเวกมาก**"*

ผลจากการพิจารณาถึงความเสื่อมความเจริญของพระพุทธศาสนาในเรื่องของการปฏิบัติทางกรรมฐาน ก็ปรากฏชัดแก่**ท่าน**เป็นอันมาก

ครั้งหนึ่งเมื่อท่านพักอยู่ในอรัญวิเวก (ป่าเขาที่สงบสงัด) ธรรมนิมิตได้ปรากฏแก่ท่านว่า

"เราได้เดินไปตามทาง ซึ่งทางนั้นโล่งเตียนสะอาด ขณะที่เราเดินไปนั้น ปรากฏว่า มีพระภิกษุสามเณร เดินตามเรามาเป็นอันมาก ดูเป็นแถวยาวเหยียด

เมื่อเดินไปและเดินไปก็ปรากฏต่อไปว่า พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นเป็นพระเถระผู้ใหญ่และผู้น้อย ต่างก็เดินไปคนละทาง บ้างก็แยกไปทางซ้าย บ้างก็แยกไปทางขวา บ้างก็ล้ำหน้าเดินไปอย่างไม่เกรงใจ ดูพลุกพล่านไป"

หลวงพ่อวิริยังค์ บอกว่า ท่านเกิดความสนใจในธรรมนิมิตนั้นมาก ได้เรียนถามหลวงปู่ว่า ***"ธรรมนิมิตนี้หมายถึงอะไร ?"***

หลวงปู่ ตอบแบบย้อนว่า *"ก็พิจารณาเอาเองซิ!"*

หลวงพ่อวิริยังค์ *"กระผมเองไม่สามารถจะเข้าใจได้ลึกซึ้ง และการตีความหมายอาจจะไม่ตรงจุดสำคัญ จึงขอให้ท่านอาจารย์จงได้กรุณาไขปัญหานี้ให้แก่กระผมด้วย"*

เมื่อถูกลูกศิษย์รบเร้า ขอให้อธิบายธรรมนิมิต เช่นนั้น **หลวงปู่** จึงเริ่มอธิบายว่า

"ในกาลต่อไปข้างหน้านี้ จะมีผู้นิยมการทำกรรมฐานภาวนากันมากขึ้น กับจะมีการตั้งตนเป็นอาจารย์สอนกรรมฐานภาวนากันมาก

การตั้งตนเป็นอาจารย์สอนกรรมฐานภาวนานั้น ก็จะมีทั้งมีคุณภาพและไม่มีคุณภาพ คือต่างก็จะสอนไปตามความเข้าใจของตน

จนถึงกับนำเอาการตั้งตนเป็นอาจารย์สอนกรรมฐานภาวนาบังหน้าแล้วก็ดำเนินการไม่บริสุทธิ์ด้วยประการต่างๆ

ผลที่เกิดขึ้นจึงไม่เป็นผลเท่าที่ควร

แต่บางพวกก็ดี เพราะยังเดินตามเราอยู่ นี้มิได้หมายความว่าเราเป็นผู้วิเศษ ***แต่การดำเนินของเรานั้นได้ทำไปโดยความบริสุทธิ์ใจมุ่งเพื่อความพ้นทุกข์ โดยปฏิปทานี้ก็ทำให้ได้ผลทั้งตนเอง และศิษยานุศิษย์ ตลอดมา***

การต่างคนต่างตั้งตนเป็นอาจารย์นั้น ย่อมทำให้เสียผล เพราะทำให้เกิดความลังเลแก่ผู้จะเข้ามาเรียนกรรมฐานภาวนา ว่าจะถือเอาอาจารย์ไหนจึงจะถูก"

หลวงพ่อวิริยังค์ แสดงความคิดเห็นในภายหลังว่า "นี่คือการแก้ธรรมนิมิตที่**พระอาจารย์มั่น** ท่านแสดงแก่ผู้เขียน และผู้เขียนก็ล่วงกาลผ่านวัยมาถึงบัดนี้ก็ได้ ๓๘ พรรษาแล้ว นับแต่บวชมา (ถึงปีปัจจุบันคือ พ.ศ. ๒๕๔๗ หลวงพ่อมีอายุ ๘๔ ปี อายุพรรษา ๖๕)

ก็พิจารณาตามธรรมนิมิตของ**ท่านอาจารย์มั่น** นั้น ก็เข้าเค้าขึ้นมากทีเดียวในปัจจุบัน

เมื่อผู้เขียนบวชเป็นสามเณรอายุ ๑๖-๑๗ ปี นั้น ก็จำความได้ว่ายังไม่มีการนิยมเรียนและสอนกรรมฐานภาวนากันเท่าไรเลย

หาคนจะมาสนใจเรียนสมาธิก็แสนยาก แม้อาจารย์จะสอนเป็นลำเป็นสันก็แสนยาก

จะมีก็แต่ลูกศิษย์ของท่านอาจารย์มั่นนี้เท่านั้น ที่ออกธุดงค์ และถือโอกาสแนะนำสั่งสอนประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับสมาธิภาวนา

ตัวผู้เขียนเองก็ได้มารับการฝึกอบรมสมาธิภาวนากับศิษย์ของพระอาจารย์มั่น ซึ่งท่านผู้นั้นก็คือ พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ

ในขณะนั้นผู้เขียนอายุเพียง ๑๓ ปีเท่านั้น และรู้สึกว่ามีศิษย์ของ**ท่านอาจารย์มั่น** เช่นเดียวกับ**พระอาจารย์กงมา** ซึ่งเป็นอาจารย์ของข้าพเจ้าจำนวนหลายองค์ ที่ท่านได้กรุณาออกแนะนำสั่งสอนประชาชนในเรื่องของกรรมฐานภาวนา และก็ได้ผลมาก

เป็นการเปิดศักราชของการปฏิบัติธรรมขึ้นอย่างกว้างขวางจนปรากฏว่าทุกๆภาคของประเทศไทย จะได้มีผู้รับการอบรมการปฏิบัติธรรมสาย**พระอาจารย์มั่น**

ผลที่เกิดขึ้นจากการอบรมจิตนี้ เป็นสิ่งอัศจรรย์ เพราะประชาชนทั่วไปยังไม่เคยได้รับรสพระธรรมอันซาบซึ้งเช่นนี้

เมื่อได้รับก็เกิดความเลื่อมใสขึ้น และกระจายกันทั่วๆ ไป จนปรากฏเป็น**วัดป่า** อันเป็นแหล่งของการทำกรรมฐานทั้งพระภิกษุ สามเณร และอุบาสก อุบาสิกา

ผู้เขียนคิดว่า นี่เองเป็นต้นเหตุของการเกิดขึ้นซึ่งพระอาจารย์กรรมฐาน เพราะมาคิดว่าเป็นการถูกต้องแล้วว่า**พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญกรรมฐานจนได้สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า**

พระสาวกก็เช่นกัน และผู้ต้องการสำเร็จเป็นพระอริยบุคคลก็ต้องทำกรรมฐาน และทรงตรัสสรรเสริญผู้ทำกรรมฐาน

จึงเป็นการถูกต้องที่ผู้บวชเข้ามาแล้วจะต้องทำเช่นนี้

ทรงตำหนิผู้ที่ไม่ทำกรรมฐานว่า **เป็นเพียงลูกจ้างเฝ้าศาสนา**"

หลวงพ่อวิริยังค์ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ต่อไปอีกว่า : -

"การปฏิบัติกรรมฐานภาวนา ที่เจริญขึ้นในประเทศไทยจะด้วยเหตุใดก็ตาม ก็ถือได้ว่าเป็นการดีมาก เป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนามาก

ถึงแม้ว่า จะมีการปฏิบัติผิด นอกรีตนอกรอยไป ก็จะไม่ทำให้เกิดความเสียหายอะไรมากนัก

แต่ว่าควรจะได้ปรับปรุง และพยายามที่จะดำเนินการปฏิบัติธรรมไปโดยความบริสุทธิ์ใจ ก็จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง

ครั้นเมื่อหวนระลึกถึง **ธรรมนิมิตของท่านอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ** ก็ทำให้เป็นห่วงถึงบุคคลที่ดำเนินการปฏิบัติกรรมฐานโดยความไม่บริสุทธิ์ใจ ที่จะทำให้เกิดความไขว้เขว

แต่จะอย่างไรก็ตาม **พุทธบริษัทก็คงจะมีปัญญาพิจารณาโดยตนเองแล้วก็ใช้โยนิโสใคร่ครวญ ก็อาจจะรู้ความผิดด้วยตนเองไม่ยากนัก**"

๑๖๓.

หลวงปู่เทสก์อาราธนาหลวงปู่กลับอิสาน

ในช่วงปีหลังๆ ที่**หลวงปู่มั่น** พำนักอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ **หลวงปู่เทสก์ เทสรํสี** ศิษย์สำคัญอีกองค์หนึ่ง ได้อยู่กับ**หลวงปู่**อย่างใกล้ชิดตลอดเวลา กับได้พยายามที่จะอาราธนาให้**หลวงปู่**กลับภาคอิสาน เพื่อจะได้แนะนำธรรมปฏิบัติแก่คณะสงฆ์ซึ่งเป็นศิษย์ของ**หลวงปู่**จำนวนมาก ที่ไม่สามารถจะตามมาหาท่านที่เชียงใหม่นี้ได้

หลวงปู่เทสก์ ได้ชี้แจงเหตุผลต่างๆ เป็นต้นว่า *"นับแต่ท่านอาจารย์ได้มาอยู่ที่ภาคเหนือเป็นสิบๆ ปี ยังไม่ปรากฏว่ามีนักบวชชาวเหนือสนใจ และตั้งใจปฏิบัติธรรมกับท่านอย่างจริงจังแม้แต่องค์เดียว*

*มีแต่**ท่านอาจารย์**ปฏิบัติได้รับความวิเวกเฉพาะองค์เท่านั้น และบัดนี้ก็เป็นเวลานานสมควรแล้วที่**ท่านอาจารย์**ได้รับผลทางใจ ซึ่งควรที่จะกรุณานักปฏิบัติที่กำลังเอาจริงเอาจังอยู่ทางภาคอิสาน*

*กระผมเองก็ยังคิดถึงหมู่คณะ ที่ควรจะได้รับอุบายการปฏิบัติของ**ท่านอาจารย์** และคิดว่าจะเป็นประโยชน์จริงๆ"*

เมื่อ**หลวงปู่**ได้รับการแนะนำอาราธนาของ**หลวงปู่เทสก์**อย่างนี้ ประกอบกับพิจารณาเห็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา ท่านจึง**ตัดสินใจที่จะกลับภาคอิสาน**

หลวงปู่ ได้เดินทางมาพักที่**วัดเจดีย์หลวง** โดยต้องการสงเคราะห์ชาวเชียงใหม่ที่ท่านเคยอบรมธรรมปฏิบัติเอาไว้ เพื่อให้มีความต่อเนื่อง

แล้วท่านก็เดินทางกลับไปอำเภอพร้าว ไปจำพรรษาที่**บ้านแม่กอย** ในพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๑

ทางด้าน**หลวงปู่เทสก์** เมื่อได้ทาบทามที่จะให้**หลวงปู่**กลับอิสาน และดูว่าท่านจะรับนิมนต์แล้ว จึงได้มีจดหมายส่งสัญญาณแจ้งไปทางท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์** (จูม พนฺธุโล) **วัดโพธิสมภรณ์** จังหวัดอุดรธานี

พอออกพรรษา ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์** ก็เดินทางขึ้นไปเชียงใหม่ด้วยตัวท่านเอง โดยไปพักที่**วัดเจดีย์หลวง**

จากข้อมูลที่ได้ บอกว่า เช้ามืดของวันแรกที่ท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์**ไปพักในเชียงใหม่ **หลวงปู่มั่น**ก็เดินทางลงจากดอยมาถึงกุฏิที่ท่านเจ้าคุณฯ พักอยู่อย่างไม่ได้คาดหมาย

เมื่อได้โอกาส **ท่านเจ้าคุณฯ** ได้กราบอาราธนาให้**หลวงปู่**กลับภาคอิสาน ตามสัญญาณที่ได้นัดแนะกับ**หลวงปู่เทสก์**

หลวงปู่ ได้รับคำนิมนต์ แล้วนัดแนะการเดินทางกลับอิสานต่อไป

เป็นอันว่า ๑๒ ปี ของการอยู่ภาคเหนือของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ก็เป็นอันสิ้นสุดลงด้วยเหตุผลเป็นไปตามสมควร

นักปราชญ์ผู้ฉลาด เมื่ออยู่สถานที่แห่งใด ย่อมทำประโยชน์แก่สถานที่แห่งนั้น แม้ประโยชน์ส่วนหนึ่งยังไม่ปรากฏ แต่ก็ได้เกิดเป็น**วัดป่า**ขึ้นตามสถานที่ที่ท่านได้พักจำพรรษา และไม่จำพรรษา เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน

ยิ่งเวลาต่อมาภายหลัง (จนถึงปัจจุบัน) เมื่อทราบว่าเป็นแหล่งสถานที่ของ **หลวงปู่มั่น** เคยได้อยู่อาศัยแล้วพระภิกษุและประชาชนได้พยายามที่จะทำให้เป็น**วัดป่า**ขึ้นเรียกว่า**มีผลระยะยาว**

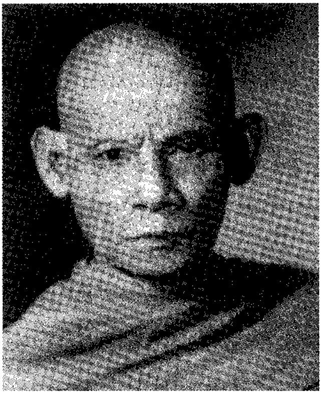

พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)

หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี

ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ ?

เพราะว่า**หลวงปู่**ได้ปลูกฝังการปฏิบัติที่ถูกต้อง และได้ผลจริงให้แก่ศิษย์ของท่าน กับทั้งศิษย์ของท่านก็ได้ปฏิบัติจริงได้ผล และสั่งสอนผู้อื่นจนเกิดผลได้ จึงเท่ากับเป็นการยกย่องเกียรติคุณของท่านไปด้วย

ปรากฏการณ์เช่นนี้ ควรจะได้เป็นแบบอย่างแก่พระอาจารย์ทั้งหลาย ก็จะเป็นผลดีแก่พระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง

บันทึกของ**หลวงพ่อวิริยังค์** เกี่ยวกับการพำนักอยู่ในเชียงใหม่ ๑๒ ปี ขององค์**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ตามที่ได้ยินได้ฟังมาจาก**หลวงปู่**โดยตรง ก็ยุติลงเพียงเท่านี้

ขอกราบเท้าขอบพระคุณหลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร เป็นอย่างสูงยิ่ง อีกครั้งหนึ่งครับ

ปฐม นิคมานนท์

๒๐ พ.ย. ๒๕๔๖

พระราชธรรมเจติยาจารย์
(หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร)
วัดธรรมมงคล สุขุมวิท ๑๐๑ พระโขนง
ศิษย์ผู้บันทึกเรื่องราวของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

ภาค ๖ :

ติดตามมาบ้านแม่กอย

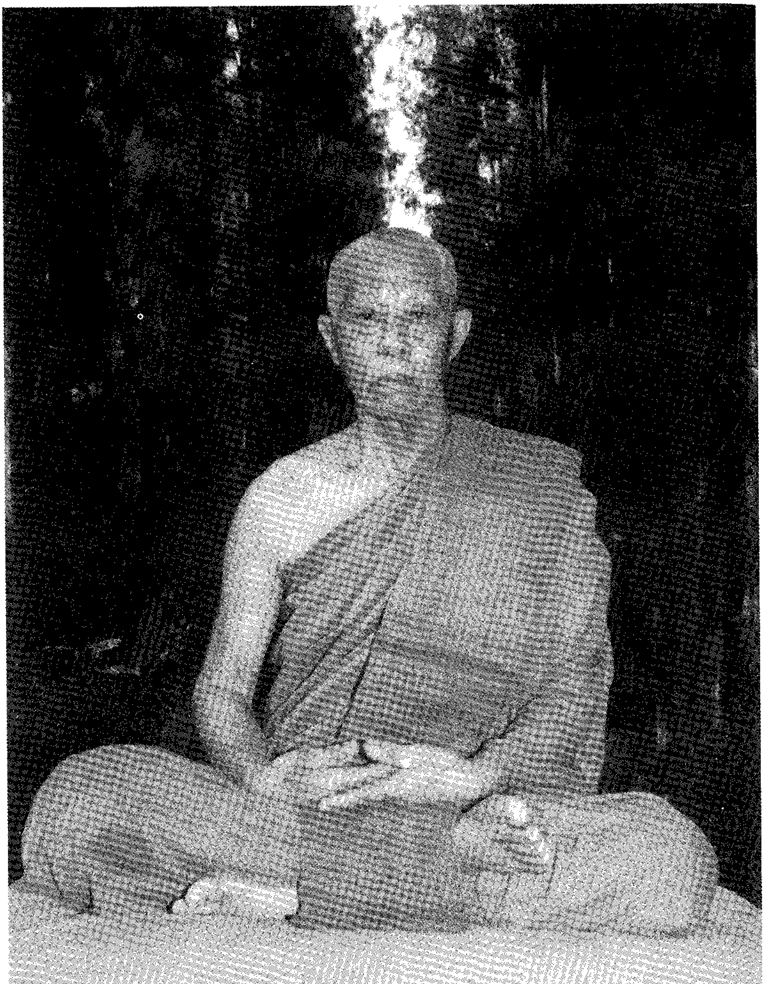

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท
วัดภูริทัตตปฏิปทาราม อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
ศิษย์ผู้เล่าประวัติของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

๑๖๔.

หลวงปู่เจี๊ยะไปกราบ หลวงปู่มั่น

เนื้อหาหลายตอนต่อไปนี้ นำมาจากประวัติของ **หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** ชื่อหนังสือว่า **"หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท พระผู้เป็นดั่งผ้าขี้ริ้วห่อทอง"** เป็นหนังสือที่มีคุณค่าจริงๆ ผู้เขียนขอคัดลอกในส่วนที่**หลวงปู่เจี๊ยะ** เดินทางไปกราบ**หลวงปู่มั่น** ที่**วัดป่าบ้านแม่กอย** หรือ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ซึ่งในหนังสือหลวงปู่เจี๊ยะเรียกว่า **วัดร้างป่าแดง**

ผู้เขียนคัดลอกเนื้อหาส่วนใหญ่มาเสนอ เพื่อผู้อ่านจะได้ทราบทั้งเรื่องของ**หลวงปู่มั่น** และเรื่องของ**หลวงปู่เจี๊ยะ** ในช่วงที่ทั้งสององค์อยู่ที่เชียงใหม่ ทั้งหมดเป็นคำบอกเล่าจาก**หลวงปู่เจี๊ยะ**โดยตรง จึงมีความแน่นอนและเชื่อมั่นได้อย่างแท้จริง

หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านมีเชื้อสายจีน เกิดที่**จันทบุรี** หลังจากบวชแล้วท่านสนใจปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังอยู่กับ**พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ** พระอาจารย์ของท่าน

เพียงพรรษาที่ ๓ การภาวนาของท่านก็บังเกิดผล เกิด**จิตรวมครั้งใหญ่** ซึ่งเมื่อเล่าถวาย**หลวงปู่มั่น** แล้ว **หลวงปู่**ก็เล่าบอกลูกศิษย์ลูกหาว่า ***"บุญกุศลนี้ต่างกัน มีหมู่ปฏิบัติมา ๓-๔ ปี มันลงเหมือนเราที่นครนายก"***

ท่านผู้อ่านคงจำเรื่องราวครั้งที่**หลวงปู่มั่น** บำเพ็ญเพียรที่**ถ้ำสาริกา** นครนายก ได้ว่า **หลวงปู่มั่นได้พิจารณากาย จนจิตรวมครั้งใหญ่ เข้าใจอริยสัจอย่างแท้จริง และท่านได้บรรลุธรรมขั้นอนาคามี ในครั้งนั้น**

ประสบการณ์การภาวนาของ**หลวงปู่เจี๊ยะ** ก็ดำเนินไปในแนวทางเดียวกัน ตามที่**หลวงปู่มั่น**กล่าวว่า ***"มันลงเหมือนเราที่นครนายก"***

เรื่องการภาวนาของ**หลวงปู่เจี๊ยะ** มีดังนี้ : -

*"...จนในที่สุด เมื่อภาวนาอยู่ไม่รู้จักคำว่า **หยุดถอย** อยู่มาวันหนึ่งในพรรษาที่ ๓ มานั่งภาวนาอยู่ที่ใต้ต้นกะบกที่**วัดทรายงาม** (จ.จันทบุรี)..."*

*"...จิตรวมใหญ่ด้วยการหยั่งสติปัญญาลงใน**กายานุปัสสนา** แยกแยะส่วนต่างๆ ของธาตุขันธ์ออก พิจารณาด้วยปัญญาไม่ลดละ คือยกทั้งส่วน**รูปกาย** ทั้งส่วน**เวทนา** คือทุกข์ภายใน ทั้งส่วน**สัญญา**ที่หมายกายส่วนต่างๆ ว่าเป็นทุกข์ ทั้งส่วน**สังขาร**ตัวปรุงแต่งว่าส่วนนี้เป็นทุกข์ ส่วนนั้นเป็นทุกข์ ขึ้นสู่เป้าหมายแห่งการพิจารณาของสติปัญญาผู้ดำเนินงาน ทำการขุดค้นคลี่คลายอย่างไม่หยุดยั้ง จิตมีกำลังขึ้นมาอย่างประจักษ์ สามารถคลี่คลายธาตุขันธ์จนรู้แจ้งตลอดทั่วถึงด้วยอำนาจแห่งการพิจารณา*

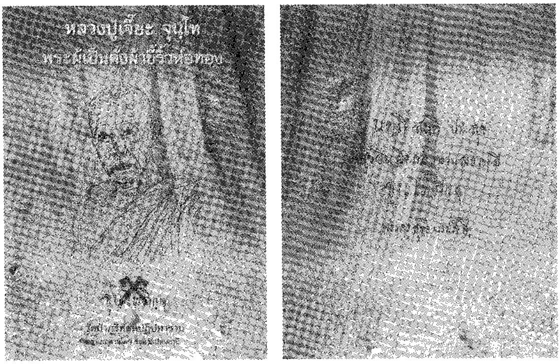

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท : พระผู้เป็นดั่งผ้าขี้ริ้วห่อทอง
หนังสือที่ผู้เขียนได้คัดลอกมาเสนอในหนังสือเล่มนี้

พิจารณากายครั้งนี้ ละเอียดลออไปทุกชิ้น ทุกส่วน ทุกอัน ไม่มีตกหล่น จนได้สภาวะของใจอันละเอียดสุดนั้น ***จิตลงสู่ความจริงประจักษ์ใจ โลกทั้งหลายไม่มีปรากฏขึ้นกับใจ ขาดสูญไปหมด มีอยู่จำเพาะใจดวงเดียวไม่มีสิ่งใดเจือปน”***

“การพิจารณากายครั้งนี้ ***ปรากฏประหนึ่งว่าแผ่นดินแผ่นฟ้าละลายหมด กายกับใจนี้มันขาดออกจากกัน เหมือนว่าโลกนี้ขาดพรึบลงไปไม่มีอะไรเหลือเลย แม้แต่ร่างกายก็สูญหายไปหมด เหลือแต่ความบริสุทธิ์ของใจอันเที่ยงแท้ทีเดียว***

เมื่อจิตถอนออกจากสมาธิแล้ว จิตนี้แปลกประหลาดอัศจรรย์และพิสดารอย่างลึกล้ำ ถึงกับได้อุทานภายในใจว่า ***นี่แหละชีวิตอันประเสริฐเราได้พานพบแล้ว*** *คืนนั้นจึงเป็นคืนที่น่าจดจำอย่างไม่มีวันลืม”*

ด้วยปรากฏการณ์ทางจิตที่ได้จากการภาวนา ครั้งนั้นทำให้ **หลวงปู่เจี๊ยะ** มีความมุ่งมั่นที่จะเดินทางไปเสาะหา**หลวงปู่มั่น** ซึ่งขณะนั้นท่านอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ให้จงได้ แม้ญาติพี่น้องหรือใครๆ จะทัดทานอย่างไรท่านก็ไม่เลิกล้มความตั้งใจ

พิธีหล่อรูปเหมือนบูรพาจารย์

๑๖๕.

กราบลาหลวงปู่กงมา

หลังออกพรรษา ประมาณเดือนธันวาคม ๒๔๘๒ (๑ เมษายน ถัดมา จึงเริ่มปี ๒๔๘๓) **หลวงปู่เจี๊ยะ** ตัดสินใจเข้ากราบลา **พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ** พระอาจารย์ของท่าน เพื่อเดินทางไปหา**หลวงปู่มั่น** ที่เชียงใหม่

หลวงปู่เจี๊ยะ บอกว่า *"สาเหตุที่ต้องเดินทางไปหาท่านนั้น ในใจจริงๆ แล้ว เราคิดว่าเราภาวนาดีพอตัว ถ้าจะพูดหรือสนทนากับใครคิดว่าในเรื่องจิตนี้คงไม่จบลงโดยง่ายอาจจะมีข้อขัดแย้งกันอีกนานาประการ*

เราเอาท่าน (หลวงปู่มั่น) เป็นเกณฑ์เลย เพราะองค์อื่นๆ ที่มาสอนธรรมอยู่ ณ เวลานี้ ก็ล้วนเป็นลูกศิษย์ของท่านทั้งนั้น

*ดังนั้น **เราไปหาจุดใหญ่เลย จะต้องดีกว่าแน่นอน** เมื่อแน่ใจในตนเอง โดยไม่ปริปากบอกใคร เพราะถ้าบอกเขาก็จะพากันห้ามปรามกลัวเราจะอยู่กับท่านไม่ได้*

*แม้แต่**พระอาจารย์กงมา** เราก็ไม่ได้บอกเรื่องจิตนี้ เราคิดว่า ถ้าบอกเล่าถวายท่าน ท่านก็คงไม่เชื่อ เพราะเราบวชยังไม่นาน อีกทั้งสมัยนั้นมันดื้อมาก ดื้อมากขนาดไม่มีใครจะเชื่อว่า เราภาวนาดีได้ จึงตั้งใจไว้ว่า**จะมาเล่าให้ท่านพระอาจารย์มั่นฟัง ตั้งแต่วันที่ภาวนาจนจิตรวมครั้งใหญ่แล้ว"***

พอไปกราบลา**หลวงปู่กงมา** ท่านก็ถามว่า *"ท่านเจี๊ยะ...พระอย่างท่านจะไปอยู่กับ**หลวงปู่มั่น**ได้อย่างไร ?"*

หลวงปู่เจี๊ยะเล่าว่า ***"พระอาจารย์กงมา****ท่านพูดแบบเป็นจริงเป็นจัง ไอ้เรามันก็แบบอย่างว่านั่นแหละ อันไหนเป็นความจริงแล้วไม่ถอยก็เรียนตอบท่านทันทีว่า* ***ครูบาจารย์ หลวงปู่มั่นเป็นคน ผมก็เป็นคน ทำไมผมจะไปอยู่กับหลวงปู่มั่นไม่ได้ ถ้าท่านเป็นพระดี ผมไปหาของดีจะผิดตรงไหน ก็คนไม่ดีนั่นแหละต้องให้คนดีๆ สอน ถ้าคนอยู่กับคนไม่ได้แล้ว คนจะอยู่กับใคร..."***

"เมื่อเราพูดขึ้นอย่างนั้น ***พระอาจารย์กงมา*** *จึงพูดขึ้นว่า* ***ท่านเจี๊ยะ...ถ้าท่านได้อะไรดีๆ ก็นำมาสอนผู้เฒ่าบ้างเน้อ"***

"เมื่อท่านอาจารย์พูดแบบนั้น เราก็เอ๊ะ!... ทำไมผู้เฒ่าพูดอย่างนี้น้อ...ยิ่งทำให้อยากไปใหญ่ จึงกราบเรียนท่านอย่างนี้ว่า ***ถึงใครๆ จะไม่ให้ไปผมก็จะไป ท่านพระอาจารย์มั่นจะเป็นคนตัดสินเองว่าอยู่กับท่านได้หรือไม่*** *ตอนนั้นเรามั่นใจในตนเต็มที่เหมือนกัน"*

พิธีหล่อรูปเหมือนบูรพาจารย์

๑๖๖.

กราบลาท่านพ่อลี

ก่อนเดินทาง **หลวงปู่เจี๊ยะ** ได้ไปกราบลา**ท่านพ่อลี** (ที่**วัดป่าคลองกุ้ง** จันทบุรี) "เมื่อกราบเรียนท่านว่า จะไปหาท่าน**พระอาจารย์มั่น** เท่านั้นแหละ **ท่านพ่อ**ท่านพูดเสียงดังลั่นเลยว่า ***"มันต้องอย่างนี้สิ... มันต้องอย่างนี้สิ...ลูกศิษย์ตถาคต"***

แล้วท่านพ่อก็ให้โอวาทว่า ***"การไปหาครูบาอาจารย์ต้องปฏิบัติตัวให้ดี และเอาให้ถึงธรรมให้ได้ ท่านพระอาจารย์มั่นเป็นพระแท้พระจริง เราต้องทำตัวเราให้ถึงความจริงดังที่ท่านสอน ถ้าเราไม่จริง เราจะไปปลอมปนอยู่กับท่านไม่ได้ เพราะของจริงกับของปลอมมันแยกกันออกได้ ของสะอาดกับของสกปรกเราจะเอามาปนกันไม่ได้ ความสะอาดก็คือความสะอาด ความสกปรกก็คือความสกปรก***

เราไปหาท่านเราต้องเป็นแบบท่าน และพยายามทำให้ถึงธรรมอย่างที่ท่านเห็น แล้วเราก็จะกลมกลืนในสายธารแห่งธรรมอันเดียวกัน การอยู่กับท่านก็จะได้ผลที่สุดเป็นที่หมาย"

หลวงปู่เจี๊ยะ บอกว่า *"การได้ฟังโอวาท**ท่านพ่อลี** เช่นนี้ ก็ยิ่งทำให้ใจมันไขว่คว้าในเป้าหมาย คือ **ท่านพระอาจารย์มั่น** ยังไงต้องถึงท่านที่เป็นพระอรหันต์ให้ได้ ในใจลึกๆ มันคิดอย่างนั้น"*

เมื่อฟัง**ท่านพ่อ**สอนอย่างนั้น ใจมันก็ได้กำลังใจเป็นอย่างมาก

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ

แล้วท่านพ่อจึงพูดขึ้นว่า ***"ท่านเจี๊ยะ...ให้ท่านเอาท่านเฟื่องไปเป็นเพื่อนด้วยนะ เวลามีอะไรขัดข้องจะได้ช่วยเหลือกัน"***

แล้ว**ท่านพ่อลี**ก็กำหนดวันออกเดินทางให้ไปพร้อมกับท่าน เพราะท่านจะเดินทางไปอินเดีย ต้องเข้ากรุงเทพฯ เหมือนกัน

พอถึงวันออกเดินทาง มาขึ้น**เรือนิภา** ที่**ท่าแฉลบ** พร้อมกับ**ท่านเฟื่อง** และ **ท่านพ่อลี**

"ท่านพ่อลี *ท่านไปอินเดีย ไม่ได้นั่งเครื่องบินไปนะ ท่านเดินเที่ยวธุดงค์ออกไปทางจังหวัดตากแล้วเข้าไปทางพม่า..."*

ก่อนหลวงปู่เจี๊ยะจะลงเรือ ถูกพ่อแม่และญาติพี่น้องขัดขวางอย่างรุนแรง แต่ผมของดนำเสนอในรายละเอียด ณ ที่นี้ โปรดไปหาอ่านเอาเองนะครับ (จากหนังสือ **หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท พระผู้เป็นดั่งผ้าขี้ริ้วห่อทอง** ตามที่ได้แนะนำไว้แล้ว)

๑๖๗.

เดินทางสู่เชียงใหม่

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท เล่าถึงการเดินทางไปเชียงใหม่ของท่าน ดังนี้ :-

"เมื่อเดินทางมาถึงกรุงเทพฯ มาขึ้นที่**ท่า(น้ำ) ราชวงศ์** เข้าไปพักที่**วัดสระปทุม** (วัดปทุมวนาราม) กับท่านเจ้าคุณ**พระปัญญาพิศาลเถร** (หนู) พระอุปัชฌาย์ท่านพ่อลี **ท่านพ่อ**ท่านแยกเดินทางไปธุดงค์อินเดียก่อน ส่วนเรากับท่านเฟื่องพักอยู่กรุงเทพฯ ประมาณ ๒๐ วัน...

เมื่อพักอยู่ที่กรุงเทพฯ ได้นานพอสมควรแล้วจึงออกเดินทางโดยรถไฟขึ้นสู่จังหวัดเชียงใหม่...

ถึงเชียงใหม่แล้ว นั่งสามล้อต่อไปที่**วัดเจดีย์หลวง** พักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวงประมาณ ๔ วัน

ตอนออกเดินทางมาจากกรุงเทพฯ มีปัจจัยอยู่เพียง ๗ บาท จ่ายค่ารถ จ่ายค่าสามล้อ หมดพอดี ไปพักอยู่วัดเจดีย์หลวง ได้พบกับ**พระมหาเสงี่ยม** สนทนากันแบบเพื่อนผู้ร่วมประพฤติพรหมจรรย์ พูดจาถูกคอกัน ท่านเห็นว่าเราไม่มีเงินค่ารถ จึงชักชวนให้อยู่ก่อน ท่านนิมนต์ให้อยู่ถึงวันพระก่อน เพราะวันพระที่จะถึงนี้ท่านจะเป็นองค์แสดงธรรม ญาติโยมคงจะถวายกัณฑ์เทศน์ โดยตามปกติแล้ว ในวันพระทุกวันพระ พระที่เทศน์จะได้ปัจจัยที่โยมถวาย ๘๐ สตางค์ พอท่านได้ปัจจัย ท่านก็นำมาถวายเป็นค่ารถในการเดินทาง"

"ในวันที่ไปถึงเชียงใหม่ ก็เดินทางเข้าไปพักที่**วัดเจดีย์หลวง** **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** ตอนนั้นท่านยังเป็น **พระราชกวี** (พิมพ์ ธมฺมธโร) ตอนนั้นท่านยังหนุ่ม ยังไม่รู้จักกันกับท่าน ท่านก็ให้เราเข้าไปนอนในเจดีย์ ใต้เจดีย์หลวง มีทางลอดเข้าไปแคบๆ พอนอนได้

ภายใต้เจดีย์นั้น ผีดุมาก พอเอนกายนอนลงเท่านั้น มีเปรตตัวใหญ่ดำมะเมื่อม มายืนคร่อมเรา เราว่าคาถาภาวนามันก็หายไป

พอตอนเช้า พวกพระเขาก็พูดกันว่า ใครๆ เข้าไปนอนเป็นต้องหนีตายออกมากลางคืน มีเรานี่แหละอยู่ได้จนสว่าง เขาพูดกันว่า ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา เรื่องผีเปรตที่เคยหลอกหลอนคนและพระก็เงียบสงบไป

ผีเปรตตัวนี้กับเรา มันคงเคยสร้างบุญสร้างกรรมกับเรา พอเราแผ่เมตตา สวดคาถา ภาวนา มันก็หายไป

ในสมัยนั้น ภายใต้เจดีย์นั้นไม่มีใครกล้าเข้าไปนอนเลย

มันก็แพ้คุณธรรมของเรา มันดุ เรากำลังทำสมาธิมันก็เข้ามา มันก็มาตัวดำๆ ทะมึนทึน เราไม่กลัว เราก็ว่าคาถาภาวนา สักประเดี๋ยวมันก็หายไป

แต่ก่อนสถานที่นั้นเป็นของวัดฝ่ายมหานิกายมาก่อน แต่ต่อมาเป็นของพระธรรมยุต พระเข้าไปนอนไม่ได้เลย มันรังแก

ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา เราถึงได้รู้จักท่าน**พระมหาพิมพ์** ต่อมาท่านก็เป็นเจ้าคุณฯ และเป็นสมเด็จฯ ตามลำดับ

พอตกกลางคืนก่อนวันออกเดินทาง ภาวนาเกิดนิมิต นิมิตนี้เป็นนิมิตธรรมดา แต่ก็แปลกดีเหมือนกัน

พอภาวนาสงบ เกิดนิมิตเห็นไก่ ๒ ตัว เห็นถึงสองครั้งสองครา ในนิมิต ก็กำหนดรู้ ไม่ได้ใส่ใจอะไร ถือว่าเป็นสิ่งผ่านมาแล้วก็ผ่านไป

จากนั้นก็จำวัด พอถึงรุ่งเช้า มีโยมเอาไข่ต้มเข้ามาถวาย ๒ ฟอง ไปไหนเขาก็ไม่ไป เดินตรงดิ่งเข้ามาถวายเรา ไข่ต้ม ๒ ฟอง แบ่งกับท่านเฟื่องคนละฟอง ฉันกับข้าวเหนียวนึ่ง มันติดคอเพราะเราไม่เคยกิน

พอฉันเสร็จก็ออกเดินทางเลย"

๑๖๘.

เดินทางไปหาหลวงปู่มั่น

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท เล่าถึงการเดินทางติดตามหา**หลวงปู่มั่น** ดังนี้ :-

พักที่**วัดเจดีย์หลวง** พอสมควรแล้ว ก็ออกเดินทางไป**เชียงดาว** แล้วธุดงค์ต่อไปทาง**ปางแดง** อันเป็นป่าอยู่ในกลางหุบเขา

พักที่**ปางแดง**พอสมควรแล้ว ก็ออกเดินทางไปตามหุบผาป่าเขาอันสลับซับซ้อน ทะลุถึง**อำเภอพร้าว** พักอยู่ตามป่าที่อำเภอพร้าวเพื่อสอบถามว่า **ท่านพระอาจารย์มั่นพักอยู่ที่ไหน?**

คุยภาษาเหนือกับคนทางเหนือไม่รู้เรื่อง มันก็ถามเราว่า *"ตุ๊...แอ่วหยังก่า?"* ไอ้เราก็ไม่รู้เรื่อง ถามกันเท่าไหร่ก็ไม่รู้เรื่อง เราจึงบอกมันไปว่า

"ตุ๊...แม่มึง !" แหม...ถ้ามันฟังรู้เรื่องมันคงโกรธเราตาย

ในระหว่างเดินทางไปหา**ท่านพระอาจารย์มั่น**ด้วยความยากลำบาก เพราะความเหน็ดเหนื่อยนั้นเรียกได้ว่า **ทุกข์ทรมานที่สุดในชีวิตการเดินทาง** เพราะไม่เคยเดินเท้าเปล่าข้ามป่าเขาลำเนาไพร จุดหมายปลายทางอยู่ที่ใดก็ไม่แน่นอน อาศัยใจเท่านั้น ส่วนร่างกายนี้อ่อนแรงเต็มที

เราได้รำพึงรำพัน นึกถึงท่าน**พระอาจารย์มั่น**เป็นพันๆ หมื่นๆ ครั้งว่า

*"**หลวงปู่มั่น**อยู่ไหนช่วยหน่อย **หลวงปู่มั่น**ช่วยหน่อย เหนื่อยจะตายอยู่แล้ว ใครๆ เขาก็พูดว่า**หลวงปู่มั่น**รู้วาระจิตคนหมด ตอนนี้ผม**พระเจี๊ยะ**เดินทางมาหา เหนื่อยยากลำบากจะตายอยู่แล้ว ทางก็ไม่รู้จะไปไหน มาทางไหน **หลวงปู่มั่นอยู่ที่ไหน ถ้ารู้ได้ด้วยใจ ด้วยญาณก็ส่งคนมารับหน่อย เหนื่อยจะตายอยู่แล้ว**"*

เรานึกอยู่อย่างนี้เป็นพันๆ หมื่นๆ ครั้ง หรืออาจจะเกินกว่านั้น ทั้งนึก ทั้งบ่น ทั้งพูด ทั้งคิด แต่ดีอย่างหนึ่ง**มันไม่ถอย ใจดวงนี้ไม่มีวันถอย**

แต่อย่างไรเสียก็ต้องตามหาท่านพระอาจารย์มั่นให้เจอ อยากเล่าสิ่งที่ใจมันเป็นให้ท่านทราบ แล้วท่านจะว่าอย่างไร

ถึงตามท่านไม่เจอที่นั่น ไม่ว่าท่านจะอยู่ที่ไหนก็จะตามไปถามจนเจอ ถ้าไม่ตายจากกันก่อน ยังไงต้องตามท่านจนเจอ

ใจมันมุ่งอย่างนั้นจริงๆ เหมือนกับว่ามีเครื่องดึงดูดให้ไป ให้แสวงหาสิ่งนั้นอย่างนั้น ทั้งๆ ที่ก่อนบวชนี้ เรื่องศาสนาไม่เคยสนใจแม้แต่น้อย ถ้ามีพระแสดงธรรม พระเทศน์ ก็ต้องชิงหนี

แต่ตอนนี้ เดี๋ยวนี้ จิตมันไม่เป็นอย่างนั้น มันกระหาย ผู้รู้ธรรมเห็นธรรมมาเป็นสักขีพยานว่า เราไม่ได้บ้า เป็นธรรมที่ชาวโลกที่หมกมุ่นไปด้วยกิเลสตัณหาเอื้อมไม่ถึง แต่เป็นธรรมที่พระอริยเจ้ารับรองโดยความเป็นธรรมสมควรแก่ธรรม และทรงธรรมนั้นไว้ด้วยความสง่างามปานประหนึ่งว่าทิพยสมบัติในมนุษย์โลก พร้อมทั้งเทวโลกไม่เทียมเท่าไม่อาจแม้จะเทียบเท่าได้ด้วยอุปมาอุปไมยใดๆ

ถ้าเราพูดว่า เราไม่สนใจในทรัพย์สมบัติเหล่านั้น เพราะสมบัติเหล่านั้นด้อยค่ากว่าธรรมสมบัติที่เราเห็น แม้สมบัติล้ำค่าเช่นนั้นจะมากองเท่ากับภูเขาเลากาแล้วเอามาแลกเปลี่ยนกับธรรมที่เรารู้ได้ เราก็ไม่เอา

การพูดว่าไม่เอา คนทั้งหลายในโลก ที่มักจะละโมบโลภมาก ต้องไม่เชื่ออย่างแน่นอน

เราต้องพูดกับคนที่รู้เห็นอย่างเดียวกัน คือพุทธสาวกที่รู้ธรรม เห็นธรรมอย่างเดียวกัน

ฉะนั้น องค์ท่านพระอาจารย์มั่น น่าจะเป็นสักขีพยานแห่งธรรม ได้เป็นอย่างดี

เมื่อพูดเมื่อคิดเช่นนี้ จึงเร่งฝีเท้าต่อไป

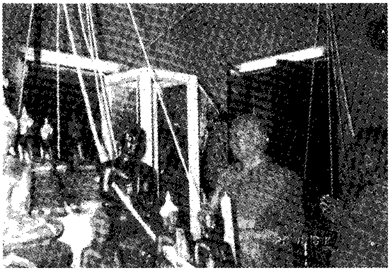

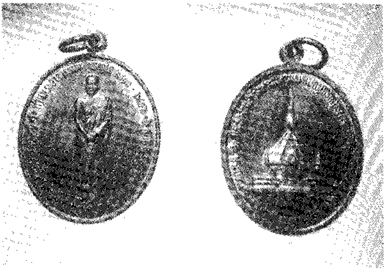

พิธีพุทธาภิเศกเหรียญที่ระลึก
พระบูชา และพระประจำวันเกิด เพื่อนำไปประดิษฐาน
บนยอดพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์ เมื่อ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๔

๑๖๙.

กราบหลวงปู่มั่นที่บ้านแม่กอย

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท เรียก**วัดป่าบ้านแม่กอย** หรือ**วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)** ในปัจจุบันว่า **วัดร้างป่าแดง** ท่านเล่าถึงการเดินทางไปกราบ**หลวงปู่มั่น** ต่อไปว่า : -

เมื่อเดินทางถึง**บ้านแม่กอย** ถามคนเขาบอกว่า ท่านพักอยู่ที่**วัดร้างป่าแดง** นั้น ก็รีบเร่งเดินทางเข้าไป กระหายใคร่เห็นใคร่สนทนามากกว่าการกระหายน้ำ ลืมความเหน็ดเหนื่อย

มุ่งตรงเข้าไปยังวัดร้างป่าแดง มีกระท่อมน้อยๆ มุงหญ้าคา ฝาขัดแตะและใบไม้ พื้นไม้ไผ่ ดูๆ ในสถานที่น่าจะมีพระอยู่หลายองค์ เพราะสะอาดสะอ้านเหลือประมาณ บ้านเราอยู่เป็นสิบคน ที่แคบๆ ยังไม่สะอาดเท่านี้ นี้น่าจะมีพระอยู่จำนวนไม่น้อย

เมื่อเราเดินเข้าไปตรงกระท่อม หลังที่มองเห็นก่อนนั้น **มีพระรูปหนึ่งรูปร่างเล็กๆ ลักษณะองอาจ เป็นเถระ รูปร่างสัณฐานสันทัด ผิวดำแดง นั่งห่มจีวรเปิดไหล่แสดงอาการให้เห็นว่ารอใครบางคน อย่างเห็นได้ชัด อยู่บนแคร่น้อยๆ ใช้ไม้ไผ่ขัดแตะ เอาหญ้าคามุงกั้นฝาเป็นฟาก หันหน้ามาทางที่จะเดินเข้าไป แสดงอาการว่าสนใจคนที่มา แต่ไม่แสดงออกทางคำพูด แต่เป็นกิริยาที่รับกัน**

ใจในขณะนั้น น้อมนึกขึ้นมาทันทีว่า ***"นี่แหละหลวงปู่มั่น"***

นึกต่อไปอีกว่า *"ท่านคงรู้ว่าระจิตของเราเป็นแน่แท้ จึงมานั่งรอพระเถระที่นั่งอยู่นี้ ต้องเป็น**พระอาจารย์มั่น** จะเป็นองค์อื่นไปไม่ได้"* จึงตรงดิ่งเข้าไปกราบท่านที่เรากระหายใคร่อยากจะพบเห็น

ในขณะที่เราเข้าไปหาท่านนั้น เข้าไปแบบจู่โจม ต้องไม่ใช่ใครที่ไหนที่สามารถรู้เหตุการณ์ในอนาคตได้ว่าใครจะไป-จะมา ต้องเป็น**พระอาจารย์มั่น**อย่างแน่นอน

เราหมอบเข้าไปกราบ ท่านจึงถามขึ้นว่า *"มาจากไหน?"*

*"มาจาก**จันทบุรี** อยู่กับ**ท่านอาจารย์กงมา ท่านอาจารย์ลี**"* เรากราบเรียนท่าน

"ท่านลี ท่านกงมา อ้อ ! นั่นลูกศิษย์เรา" ท่านพูดแบบอุทานเหมือน รู้ เข้าใจ ในวิถีความเป็นไปของเรา

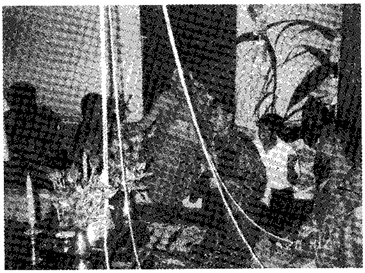

พิธีพุทธาภิเศกฯ

๑๗๐.

คำตอบจากหลวงปู่มั่น

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าถึงการเข้ากราบ**หลวงปู่มั่น** ต่อไปว่า : -

จากนั้น เมื่อได้โอกาสอันควร จึงกราบเรียนเล่าเรื่องที่ภาวนาที่จิตเป็นไปให้ท่านฟังสั้นๆ เป็นใจความว่า

"ครูบาจารย์ กระผมพิจารณากาย จนใจนี้มันขาดไปเลย"

องค์หลวงปู่ นั่งฟังเฉย นิ่งเงียบไม่คัดค้านในสิ่งที่เล่าถวายแม้แต่คำเดียว

กราบเรียนท่านต่อไปอีกว่า *"ครูบาจารย์ จะให้ผมทำอย่างไรต่อ?"*

"ให้ทำอย่างเดิมนั่นล่ะ ดีแล้ว" ท่านตอบสั้นๆ แต่เป็นที่พอใจตรงใจ

เพราะฉะนั้น **อย่างท่านพระอาจารย์มั่น ท่านจึงเป็นคณาจารย์หรือเรียกว่าเป็นครูบาจารย์ที่สมควรแก่สานุศิษย์** เมื่อผู้ใดเข้าไปศึกษาสิ่งหนึ่งประการใดอย่างนี้ ก็ขอให้ไปเสนอเถอะ

หลวงปู่เจี๊ยะ พูดถึงการภาวนาของท่านว่า : -

เราได้ค้นคว้า พินิจพิจารณาร่างกายจนละเอียดลออไปทุกส่วนทุกชิ้น ทุกอัน จนได้สภาวะของใจได้ลงถึงความจริงประจักษ์ใจ โลกทั้งหลายนี้ไม่มีปรากฏขึ้นกับใจ ขาดสูญไปหมด อยู่จำเพาะใจอันนั้นอันเดียว ไม่มีสิ่งใดเจือปน ไม่มีเจือปนอยู่ในใจนั้น

แล้วเรานั้นก็ได้เอาสิ่งเหล่านี้ไปนมัสการครูบาจารย์ท่าน ไปเล่าถวายความเป็นไปให้ท่านฟัง ตั้งแต่เมื่อต้นในการค้นคว้าพินิจพิจารณาลงไปอย่างนั้น จนกระทั่งถึงที่สุดของการค้นคว้า พิจารณาอย่างนั้นลงไปแล้ว

ในสภาวะของใจลำดับนั้น มันขาดพื้นลงไป โดยที่คล้ายๆ ขาดสติ แต่ไม่ใช่ขาดสติ มันก็ปรากฏโลกทั้งหลายขาดลงไป ไม่มีอันใดเลย แม้แต่ร่างกายของเราอย่างนี้ ก็สูญหายไปหมด เหลือความบริสุทธิ์ของใจอันเที่ยงแท้ อันเดียว

ก็เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้ว เข้าไปเรียนถาม ท่านก็บอกว่า ***"เออ ! เอาอย่างนั้นแล ให้พิจารณาอย่างนั้น ดำเนินต่อไปเรื่อยๆ"***

นี่ ! ท่านไม่มีการคัดค้าน ไม่มีการโต้เถียง หรือไม่มีการที่จะกระโตกกระตากอะไรทั้งหมดเลย

เพราะฉะนั้น คติอันนี้จึงเป็นคติอันดีเยี่ยม !

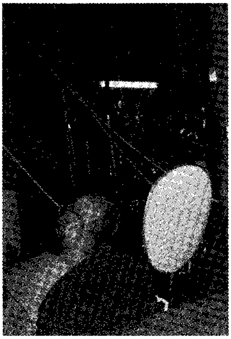

พิธีพุทธาภิเษกฯ

๑๗๑.

ทำอย่างนั้นดีแล้ว

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าเรื่องการภาวนาต่อไป ดังนี้ : -

นี่แหละชีวิต เพราะฉะนั้น การค้นคว้าพินิจพิจารณากายนี้ย่อมเกิดด้วยประการต่างๆ มีมากมายเหลือที่จะพรรณนา

เมื่อบุคคลใดเป็นเข้าแล้วอย่างนั้น สิ่งทั้งปวงในโลกเราจะมองว่ามีความขัดข้องวุ่นวาย

เมื่อการค้นคว้าพิจารณากายลงไปได้สักนิดเดียวเท่านั้นมันดับไปหมด ไม่มีสิ่งใดที่จะมาเจือปนใจ เพราะใจนั้นเข้าไปอยู่กับกาย ใจนั้นมีหน้าที่รู้อยู่กับกาย เดินอยู่อย่างนั้น มีสติประคับประคองใจอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา ใจนั้นแสนปลดเปลื้อง ไม่มีสิ่งกังวลอันใดเข้ามาเจือปนเลย

ฉะนั้น การปฏิบัติธรรม เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้ว นั่นแหละเมื่อดำเนินไปเรื่อย จนถึงความจริงประจักษ์ขึ้นกับใจของผู้ปฏิบัติ สภาวะอย่างนั้น ในขณะนั้น

เมื่อพิจารณาเต็มที่ลงไปแล้ว สภาวะอันตัวพิจารณานั่นเองจะหยุดลงในขณะที่พิจารณาอย่างนั้นแล้ว ก็จะปรากฏว่า อย่างเรานั่งอยู่ในศาลาประมาณตั้ง ๒๐๐-๓๐๐ คน ไม่ปรากฏว่ามีผู้คน ไม่มีตัวมีตนของเราในขณะจิตนั้นเลย

เมื่อพิจารณาลงอย่างนั้นแล้ว ถึงสภาวะอันเต็มที่อย่างนั้นนั่นแหละผู้ปฏิบัติก็จะต้องประจักษ์ ผลของการปฏิบัติในขณะนั้นเอง

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

เพราะฉะนั้นจึงว่า บรรยายธรรม ศาสนธรรม คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธองค์จึงตรัสว่า **"จิตฺตํ ทนฺตํ สุขาวหํ" บุคคลผู้ฝึกจิตใจที่ได้ดีแล้ว ย่อมนำสุขมาให้ของหัวใจ**

เพราะเมื่อผู้ฝึกหัดอบรมจิตใจจนได้รับความเยือกเย็น จนเข้าสู่แดนของปัญญาอันแท้จริงอย่างนั้นแล้ว ไม่มีสิ่งใดที่จะมาเจือปนหัวใจให้มีความเศร้าหมองขุ่นมัว ตลอดทั้งวันทั้งคืน ทั้งยืน เดิน นั่ง นอน ตลอดเวลาอย่างนั้น

ใจนั้นแสนที่จะสบาย ปลอดโปร่งอยู่ตลอดเวล่ำเวลาอย่างนี้ นั่นเรียกว่า **ธรรมอันแท้จริงของพระพุทธเจ้า**

องค์สมเด็จพระศาสดาของเรา เมื่อท่านได้ถึงธรรมอย่างแท้จริงอย่างนี้แล้ว ท่านจึงได้มาพิจารณาสัตว์โลก ว่าเต็มไปด้วยความหมกมุ่น เต็มไปด้วยความวุ่นวาย แสนที่จะกังวลนานาประการต่างๆ

เมื่อมองอย่างนั้นแล้ว ทำไมสัตว์ทั้งหลายจะสามารถประพฤติปฏิบัติธรรมได้หนอ ครองบ้านครองเรือนเต็มไปด้วยความวุ่นวายขัดข้องนานาประการอย่างนี้

เมื่อน้อมใจพิจารณาอีกทีหนึ่ง ก็มาพิจารณาดูสัตว์ทั้งหลายคงมีอุปนิสัยปัจจัยที่สามารถบรรลุคุณธรรมของเราคงมีบ้าง ผู้มีกิเลสน้อยก็พอมีอยู่ ด้วยความอนุเคราะห์ พระพุทธองค์จึงทรงแสดงธรรม

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าต่อไปว่า *"ก่อนที่จะเรียนถามท่านพระอาจารย์มั่น มันคิดในใจลึกๆ เหมือนกันว่า ถ้าท่านคัดค้าน เราก็จะต่อสู้ด้วยเหตุผลเต็มที่เช่นกัน จะไม่ยอมถอยง่ายๆ เพราะในใจนี้มันแน่ใจในสิ่งที่รู้เห็นมาก*

เมื่อมันรู้เห็นกระจ่างเช่นนี้ ใครค้านก็ต้องเถียง แต่ท่านรู้ ท่านไม่ค้าน เพียงแค่บอกว่า ดีแล้ว ทำอย่างนั้นดีแล้ว หมายความว่า ***ทำถูกแล้วให้ดำเนินต่อไป"***

จัดเตรียมสถานที่เพื่อก่อสร้างพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์

๑๗๒.

ขอนิสัย - ถวายตัวเป็นศิษย์

หลังจากได้ฟังคำตอบเกี่ยวกับปัญหาการภาวนา จาก**หลวงปู่มั่น** จนหายข้องใจแล้ว **หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** มีศรัทธาต่อ**หลวงปู่มั่น**มาก จึงตัดสินใจ**ขอนิสัย**เพื่อถวายตัวเป็นศิษย์ ซึ่ง**หลวงปู่เจี๊ยะ** ได้เล่าเหตุการณ์ดังนี้ : -

หลังจากสนทนาธรรมกับท่านเสร็จ จัดของเข้าที่พัก สรงน้ำตอนค่ำๆ **มารับโอวาทขอนิสัย** อันเป็นวิสัยสงฆ์ที่เคร่งครัด

"การที่เราเข้าไปขอนิสัย แล้วท่านให้นิสัย แสดงว่าท่านรับเราเป็นศิษย์ เมตตาที่จะสั่งสอนเรา เราเป็นภาระของท่านที่จะอบรมสั่งสอน และท่านก็เป็นภาระของเราที่จะเชื่อฟังและอุปัฏฐาก"

หลวงปู่เจี๊ยะ ได้อธิบายถึงธรรมเนียม**การขอนิสัย** ว่า : -

"องค์แห่งนิสัยท่านกล่าวไว้ดังนี้ ***ภิกษุผู้ที่พรรษายังไม่ถึง ๕ จัดว่าเป็นพระภิกษุใหม่*** *แม้จะเป็นผู้ร่ำเรียนวิชาทั้งทางโลกและทางธรรมมามาก จะไม่ถือนิสัยอุปัชฌาย์อาจารย์นั้นเป็นการประพฤติที่ไม่ชอบ พระพุทธองค์ทรงห้ามไว้* ***เว้นเสียแต่****ภิกษุที่ยังไม่มีหลักแหล่งที่อยู่ที่แน่นอน ภิกษุเดินทางไกล ภิกษุเป็นไข้ ภิกษุพยาบาลภิกษุอาพาธ ภิกษุเข้าสู่ป่าเพื่อเจริญสมณธรรมชั่วคราว* ***แต่จะต้องทำในใจเสมอว่าเมื่อใดเจอท่านผู้สมควรให้นิสัยจักถือนิสัย อย่างนี้ก็เป็นการสมควร***

ภิกษุที่มีพรรษา ๕ แล้ว แต่ยังไม่ถึง ๑๐ พรรษา ชื่อว่าเป็นผู้ปานกลาง *มีคุณสมบัติพอที่จะรักษาตนให้อยู่ตามลำพังได้ พระพุทธองค์ก็ทรงมีพระพุทธานุญาตให้พ้นจากนิสัยอยู่ตามลำพังได้ ท่านเรียกว่า* ***นิสัยมุตตกะ*** *ฝ่ายภิกษุผู้มีความรู้ไม่พอรักษาตนได้แม้พรรษาเกิน ๕ พรรษาแล้ว ก็ต้องถือนิสัยอุปัชฌาย์อาจารย์อยู่*

สำหรับพระที่มีพรรษาได้ ๕ แล้ว ต้องมีคุณสมบัติ ๓ ประการ ***จึงจะพ้นนิสัยได้*** *คือ*

๑. เป็นผู้มีศรัทธา มีหิริ มีโอตตัปปะ มีวิริยะ มีสติ

๒. เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล อาจาระ ความเห็นชอบ เคยได้ยินได้ฟังมาก มีปัญญา

๓. รู้จักอาบัติ มิใช่อาบัติ อาบัติเบา อาบัติหนัก จำปาฏิโมกข์ได้แม่นยำ

พระที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ เพียงอยู่ได้ตามลำพัง พระวินัยท่านห้ามปกครองบริษัท ตั้งตัวเป็นคณาจารย์"

ทั้งหมดนั้นเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของพระ พวกเราฆราวาสเพียงรับรู้ไว้ประดับปัญญาบ้างก็น่าจะดีนะครับ

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท อยู่ในอิริยาบถสบายๆ ขณะเล่าเรื่อง
หลวงปู่มั่น ให้ลูกศิษย์ฟัง

๑๗๓.

วัตรปฏิบัติ

หลังจาก**หลวงปู่เจี๊ยะ** และ**ท่านพ่อเฟื่อง** เข้ากราบขอนิสัย ขอเป็นศิษย์**หลวงปู่มั่น**แล้ว **หลวงปู่เจี๊ยะ**ก็ได้เล่าต่อไป ดังนี้ : -

*"นอกจากนิสัยที่เข้าไปขอ**ท่าน**แล้ว **ท่านอบรม**สั่งสอนแล้ว ท่านก็แสดงเรื่อง**วัตร**ต่อ*

ท่าน**บอกว่า **"ขนบ"** คือแบบอย่างที่พระควรประพฤติในกาล กิจ และบุคคล อันนี้เรียกว่า **"วัตร"

*พระที่เอาใจใส่ ไม่นิ่งดูดาย พยายามประพฤติวัตรนั้นๆ ให้บริบูรณ์ ได้ชื่อว่า **"อาจารสมฺปนฺโน"** คือ เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยมรรยาท หรือจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **"วตฺตสมฺปนฺโน"** ผู้ถึงพร้อมด้วยวัตร **"สีลสมฺปนฺโน"** ผู้ถึงพร้อมด้วยศีล*

ถ้าศิษย์เข้ามาขอนิสัย แล้วปฏิบัติได้อย่างนี้ พระพุทธองค์ท่านสรรเสริญไว้ในพระธรรมวินัย

เมื่อเราเข้ามาหาครูบาอาจารย์แล้ว หวังความศึกษาในท่าน ก็ควรเอาใจใส่อุปัฏฐากท่านในกิจทุกอย่าง ถวายน้ำล้างหน้า น้ำบ้วนปาก ไม้สีฟัน ขวนขวายป้องกัน หรือระงับความประพฤติอันเสื่อมเสียที่จักมีแก่ท่าน รักษาน้ำใจท่าน ไม่คบคนนอกให้เป็นเหตุแหนง เคารพในท่าน

แสดงการเดินไม่ชิดนัก ไม่ห่างนัก และไม่พูดสอดในขณะที่ท่านกำลังพูด ท่านพูดผิดไม่ค้านจังๆ พูดอ้อมพอให้ท่านรู้สึกตัว ไม่เที่ยวเตร่ตามอำเภอใจ จะไปข้างไหนให้ลาท่านก่อน เมื่อท่านอาพาธเอาใจใส่พยาบาล ไม่ไปข้างไหนเสีย จนกว่าท่านจะหายเจ็บหรือมรณะ

นี่แหละวัตรบางส่วนที่เธอผู้ฝ่าน้ำทะเลมาต้องศึกษาและปฏิบัติ"

จากนั้นมา **หลวงปู่เจี๊ยะ** กับ **ท่านพ่อเฟื่อง** ก็เข้าเป็นศิษย์อุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น** เรื่อยมา

เท่าที่ศึกษาประวัติครูอาจารย์ ทราบว่า พระลูกศิษย์ที่กล้าเถียงกล้าทักท้วง กล้าขัด**หลวงปู่มั่น** น่าจะมี **หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี** และ **หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** ๓ องค์นี้แหละ ส่วนจะมีองค์อื่นอีกหรือไม่นั้น ผมไม่ทราบครับ

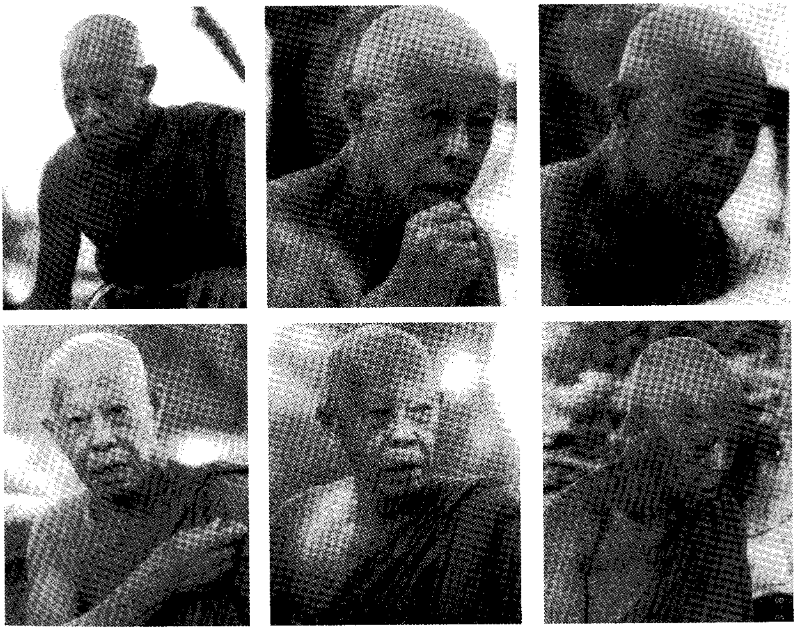

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท

๑๗๔.

เหมือนถูกสายฟ้าฟาด

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวท่าน หลังจากเข้าถวายตัวเป็นศิษย์**หลวงปู่มั่น** และพักคืนแรกที่**วัดร้างป่าแดง** หรือ **ที่พักสงฆ์บ้านแม่กอย** ดังนี้

เมื่อรับฟังโอวาทจาก**ท่านพระอาจารย์มั่น** ด้วยความซาบซึ้งแล้ว ต่างก็เข้าสู่ที่พักด้วยใจที่แข็งแกร่ง แต่ด้วยอากาศที่หนาวเหน็บเข้าไปภายในนั้น ทำให้เนื้อตัวสั่นเทา มีแต่เพียงจีวรบางๆ เป็นที่ห่อหุ้มร่างกาย

เมื่อตกดึกๆ นอนไม่หลับ จึงเดินเข้าไปหา**ท่านเฟื่อง** แล้วกระซิบท่านเบาๆ อันเป็นการหยั่งเชิงดูหมู่เพื่อนว่าจะเป็นไปอย่างไร คิดอย่างไร ว่า

"เฟื่องเว้ย... หนาวเว้ย... กลับบ้านดีกว่า..."

ท่านเฟื่อง ก็นิ่งเฉย ไม่ตอบแต่อย่างใด **ส่วนภายในใจของเรานั้นก็ไม่ได้ถอยแต่อย่างใดเช่นเดียวกัน**

พอรุ่งเช้าวันใหม่ มองเห็นลายมือพอรู้ มองดูชายหญิงพอออกว่าเป็นชายหรือเป็นหญิง มองต้นไม้ออกว่าเป็นต้นไม้อะไร ก็ออกจากที่พักอันเป็นเพิงเล็กๆ มุงด้วยใบตอง มีหลังคาพอกันน้ำค้าง ที่นอนก็เป็นแคร่ไม้ไผ่โยกเยกๆ เดินมากระท่อมน้อยอันเป็นศาลาหอฉัน

พอท่านพระอาจารย์มั่นเห็นหน้าเท่านั้นแหละ เหมือนดังว่าสายฟ้าฟาดลงบนกระหม่อมทันที

"คนทะลงทะเลไม่มีความอดทน ไป...ไป ไม่มีใครอาราธนามาที่นี่"

หลวงปู่เจี๊ยะ พูดถึงเหตุการณ์ช่วงนั้นว่า

*"**ท่าน**พูดเสียงดุ ดัง นัยน์ตาก็กราดกร้าวเหมือนพญาเสือโคร่งใหญ่ เป็นกิริยาที่หมู่แมวๆ อย่างพวกเราต้องหมอบคลาน ก้าวขาก็ไม่ออก*

เรื่องวาระจิตนี่ ท่านรู้ทุกอย่าง จะพูดจะคิดอะไร อยู่กับท่านต้องระวัง ประมาทไม่ได้เป็นบาปใหญ่ เพราะท่านเป็นพระอรหันต์

เมื่อตั้งสติไว้ กำหนดได้ไว้ แล้วค่อยก้าวเท้าเดินต่อไปด้วยความนอบน้อม"

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าย้อนหลังถึงเหตุการณ์ครั้งนั้นว่า : -

*"คำพูดของท่านเพียงเท่านั้นแหละ มันวนเวียนอยู่ในใจ จะคิดอะไร จะพูดอะไร เหมือนถูกมนต์สะกดบังคับให้ต้องเป็นไปตามแบบของท่าน ก็ได้แค่เพียงเตือนตนไว้ในใจว่า **เอาละนะ เจอของจริงแล้ว ระวังตัวให้ดี***

จากนั้นมา ท่านก็เมตตา ใช้ทำนั่นทำนี่ ดูแลอุปัฏฐากใกล้ชิดท่าน จิตใจก็ค่อยคุ้นๆ กับท่าน สบายใจขึ้นบ้าง

*จึงย้อนนึกถึงคำพูด**ท่านพ่อลี** ก่อนที่จะมา ว่า **ท่านจะอยู่กับหลวงปู่มั่นได้หรือ ทุกขณะจิตขององค์ท่านหลวงปู่ใหญ่ ท่านจะทราบหมด ถ้าจะไปอยู่กับท่านอย่าให้เสียชื่อเรานะ"***

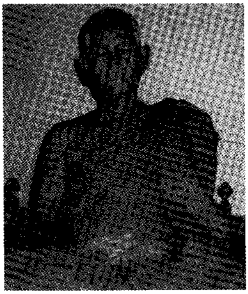

พระครูญาณวิศิษฏ์ (ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก)
วัดธรรมสถิต จ.ระยอง

๑๗๕.

ทำไมหลวงปู่มั่น ไม่อยู่ประจำที่นานๆ

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าถึงการอยู่กับ**หลวงปู่มั่น** ที่**บ้านแม่กอย** ต่อไปว่า : -

การที่ได้อยู่กับพระที่สมบูรณ์ทั้งความรู้ภายในและความประพฤติก็นับว่าลำบากมากในสายตาของชาวโลก แต่ถ้าเป็นนักธรรม ถือว่าสมบูรณ์พอดีๆ

วัด (บ้านแม่กอย) มันเป็นป่ากลางทุ่ง มีชาวบ้านอยู่ ๖ หลังคาเรือน บ้านห่างจากวัดประมาณ ๕๐๐ เมตร กุฏิครูบาจารย์ท่านมุงด้วยใบตองตึง พื้นเป็นฟากไม้ไผ่ รูปลักษณ์เป็นทรงพื้นเมืองทางเหนือ **ส่างน้อง** กับ **แม่วิสาข์** เป็นคนมาทำกุฏิถวายท่าน

(**ส่าง** หมายถึง ผู้เคยบวชเป็นเณร เป็นภาษาไทยใหญ่ ส่วน **หนาน** เป็นภาษาไทยภาคเหนือ เรียกผู้ที่เคยบวชเป็นพระ เหมือนกับคำว่า **ทิด** ในภาคกลาง)

เมื่ออยู่นานเข้า ด้วยบุญบารมีของ**ท่าน** (หลวงปู่มั่น) ก็เริ่มมีคนรู้จักและนับถือมากขึ้นเรื่อยๆ ปากต่อปากร่ำลือถึงกิตติศัพท์เกียรติคุณทำให้ผู้คนอยากพบเห็น **จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ท่านไม่อยู่ที่นี่นานนัก**

ท่านเป็นพระทรงธรรมทรงวินัย เคร่งครัดในวัตรปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ ไม่ปลีกแวะเป็นอย่างอื่น ท่านถือหลักธรรมเป็นทางเดิน มีพระวินัยเป็นกรอบเส้นถนน ที่ไม่ควรลืมเนื้อลืมตัว

ตามประวัติ **หลวงปู่มั่น** ท่านพักจำพรรษาที่**บ้านแม่กอย** เพียง ๑ พรรษา แต่ท่านแวะเวียนมาพำนักปักกลดอยู่เรื่อยๆ เป็นเวลาติดต่อกันนานถึง ๔ ปี **ที่พักสงฆ์บ้านแม่กอย**จึงเป็นศูนย์รวมของพระธุดงค์ในสมัยนั้นต่างแวะเวียนเข้ากราบและฟังธรรมจาก**หลวงปู่มั่น**

จากเรื่องนี้ ท่านผู้อ่านคงจับประเด็นได้ ว่าทำไม**หลวงปู่มั่น** และศิษย์พระธุดงค์องค์อื่นๆ ไม่ปักหลักอยู่ที่ใดที่หนึ่งเป็นเวลานานๆ เพราะไม่ต้องการให้ติดที่ ติดสุข ติดญาติโยม หรือติดอามิส อันเป็นสาเหตุให้การบำเพ็ญเพียรต้องหย่อนยานลง ไปไม่ถึงที่หมาย

ต่อมาภายหลัง เมื่อพระธุดงค์ท่านได้ธรรมะ หรือมีคุณธรรมเป็นที่มั่นใจแล้ว ท่านจึงอยู่ประจำที่ เพื่อโปรดญาติโยมให้เป็นหลักแหล่งต่อไป

บริเวณที่เป็นกุฏิหลวงปู่มั่น ที่พักสงฆ์บ้านแม่กอย

๑๗๖.

กรณีโยมแม่วิสาข์ - การปลูกไม้ผลในวัด

เรื่องนี้เป็นข้อเตือนใจพระเกี่ยวกับ**การปลูกไม้ผล**ในวัด **หลวงปู่เจี๊ยะ** ท่านเล่าดังนี้ : -

อยู่มาวันหนึ่ง **โยมแม่วิสาข์** (แม่อุ้ยสา อัฐรัตน์) ซึ่งเป็นอุปัฏฐายิกาประจำวัด เป็นผู้คอยจัดแจงอาหารถวายท่านเป็นประจำทุกๆ เช้า

โยมแม่วิสาข์ ได้หอบหิ้วเอาต้นผลไม้ คือต้นมะม่วง ๒-๓ ต้น เข้ามาปลูกภายในวัด ในบริเวณใกล้ๆ กับกุฏิที่ท่านพำนัก

หลวงปู่มั่น ได้ทักขึ้นว่า *"ฮื้อ ! ทำอะไรหรือโยม ?"*

"ฉันเอาต้นมะม่วงมาปลูก มีลูกมีผลจะได้เอาไว้กิน เอาไว้ถวายพระ ไม่ต้องซื้อหา...เจ๊า"

แทนที่จะได้รับความชอบ **โยมแม่วิสาข์** กลับโดนดุว่า ***"นี่.. เห็นเราเป็นอย่างนี้แล้วหรือ เรามาอยู่เพื่อปฏิบัติธรรม ห่างไกลจากโลกภายนอก ไม่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้งหลาย อันเป็นเครื่องพันพัวผูกมัด ไม่ได้มาหาอยู่หากิน หาต้นมะม่วง มะเขือ นี่จะมาหาเรื่องให้เราแล้วนะนี่ ต่อแต่นี้ไปเราก็จะกลายเป็นหลวงตาเฝ้าสวนมะม่วงแล้วหรือนี่"***

หลวงปู่เจี๊ยะ *ได้ย้ำเรื่องนี้ว่า "อันนี้ก็เป็นมูลเหตุอันหนึ่ง ที่ท่านไม่ต้องการจะอยู่ที่แห่งนั้นนาน* ***ท่านปฏิบัติธรรมปฏิบัติจริงๆ ไม่เกี่ยวข้องด้วยเรื่องของโลกโดยประการทั้งปวง***

แม้เราทั้งหลายมองเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยแล้วมองผ่านไป

*สำหรับองค์ท่าน**หลวงปู่มั่น**เอง ท่านพินิจพิจารณาใคร่ครวญโดยตลอด ไม่ให้เรื่องโลกๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับองค์ท่านเองได้*

พระ จึงมีชีวิตอยู่ด้วยอาศัยผู้อื่น แล้วควรจะตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรม ไม่ควรแย่งหน้าที่ของชาวโลกมาทำเอง

*เรื่องธรรมเรื่องวินัย **หลวงปู่มั่น** ท่านละเอียดที่สุด แม้แต่ต้นไม้ประดับประดา ปลูกให้มีดอกออกผลสวยงาม ท่านก็ไม่ให้ปลูกภายในวัด*

ถ้าเป็นพระ ท่านว่าเป็นพระเจ้าชู้ พระขุนนาง ชอบสวยงาม ชอบสะดวกสบาย แต่ภายในหัวใจไม่มีอรรถธรรมแม้แต่น้อย ต้นไม้งามเท่าไหร่ ใจมันก็เสื่อมจากทางจงกรม นั่งสมาธิเท่านั้น"

เรื่องนี้คงให้แง่คิดกับเราเป็นอย่างดีนะครับ การคิดทางโลก กับคิดทางธรรม บางครั้งก็สวนทางกัน ท่านผู้อ่านคงเคยเห็นรายการโทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอเรื่องราวของพระท่านปลูกไม้ผลในวัด รดน้ำพรวนดิน ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี แถมยังสอนเยาวชนให้รู้จักการติดตาต่อกิ่งด้วยตัวท่านเองเป็นครูสอนอีกด้วย ผู้นำเสนอแสดงความชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง

ผมคิดอย่างไร ผมไม่บอก ขอให้ท่านตัดสินเอาเองครับ !

ต้นมะม่วงที่โยมแม่วิสาข์ (แม่อุ้ยสา อัฐรัตน์) ปลูกไว้ในบริเวณวัดป่าอาจารย์มั่น ในปัจจุบัน

๑๗๗.

มารู้จักแม่อุ้ยสาสักน้อยเต๊อะ !

ที่**หลวงปู่เจี๊ยะ** ท่านพูดถึง **โยมแม่วิสาข์** โยมอุปถัมภ์ **วัดร้างป่าแดง** สมัยที่**หลวงปู่มั่น** ท่านพำนักอยู่นั้น ผมได้ข้อมูลมาว่า ท่านชื่อ **แม่อุ้ยสาหลวง** หรือ **แม่สา อัฐรัตน์** ท่านมีอุปการคุณต่อ**วัดร้างป่าแดง** หรือ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ยุคเริ่มแรกเป็นอย่างมาก จึงขอโอกาสท่านผู้อ่านแทรกประวัติย่อของแม่อุ้ยสา ไว้ตรงนี้ คงจะไม่ว่าอะไรกันนะครับ

ก่อนทราบเรื่องของ**แม่อุ้ยสา** ผมได้รับจดหมายจากสุภาพสตรีสูงอายุแห่งอำเภอพร้าวท่านหนึ่ง ไล่เรียงอายุแล้วเกิดปีเดียวกับคุณแม่ของผม (คุณย่ารำเพย นิคมานนท์) ผมจึงขอเรียกสุภาพสตรีท่านนี้ว่า "คุณแม่" ซึ่งท่านก็ยินดี

ท่านชื่อ **คุณแม่กิมเฮียง ตันประดิษฐ์** แห่ง**ร้านตันประดิษฐ์**ในตลาดอำเภอพร้าว

ผมได้รับจดหมาย**คุณแม่กิมเฮียง** ๒ ฉบับติดๆ กัน ฉบับแรกลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ มีข้อความเกี่ยวกับ**หลวงปู่มั่น** ดังนี้ :-

"...มีอย่างหนึ่งที่ดิฉันขอเรียนให้อาจารย์ทราบ ***หลวงปู่มั่น*** *ท่านมาถึงพร้าวครั้งแรกนั้น คนบุกเบิกสร้างกุฏิถวายท่าน คือ* ***พ่อส่างน้อง แม่สาหลวง อัฐรัตน์*** *ไม่ใช่* ***หลวงพ่อผาย พ่อส่างหม่อง*** *(สมัย ตะวะระ)*

อุดม ปันต๊ะ *พวกนี้มาทีหลังเมื่อ* ***อาจารย์ทองสุก*** *มาพร้าว ตอนนั้นคงจะในราว พ.ศ. ๗๙-๘๐ นี้แหละ..."*

(ชื่อบุคคลอาวุโสของเมืองพร้าวเหล่านี้ จะปรากฏอีกครั้งในตอนสร้าง**วัดป่าอาจารย์มั่น** โปรดอดใจรอสักหน่อยนะครับ_ปฐม)

*"...ดิฉันอายุ ๙-๑๐ ขวบ จำได้แม่น เพราะ**หลวงปู่**ท่านนำหน้าพระไปบิณฑบาตในตลาด (แถวบ้านไม่ใช่ในตลาด)* ***พ่อน้อย ใจมา*** *บ้านอยู่ข้างทางจะเข้าป่าช้า (เสียดายที่เดี๋ยวนี้เขารื้อบ้านเก่าเสียแล้ว พึ่งรื้อได้ไม่กี่วันนี้แหละ) ท่านจะรีบเอาเก้าอี้มาวางตามจำนวนพระ ให้ท่านนั่งพัก เพราะท่านเดินจาก**แม่กอย** มาถึงในเวียง คงเหนื่อย แล้วก็ตะโกนเรียกพวกดิฉันว่า* ***ตุ๊เจ้าป่ามาแล้ว !***

พวกเด็กๆ คือดิฉันที่อยู่บ้านใกล้เคียงกันก็รีบวิ่งมาใส่บาตร...

*พอดิฉันเห็นรูป**ท่าน**(หลวงปู่มั่น) ครั้งแรกก็จำได้ว่า* ***องค์นี้แหละเราเคยใส่บาตรท่าน องค์ท่านเล็กๆ แต่ท่าทางดุ***

มีแปลกอย่างหนึ่งคือ ***ถ้าท่านยืน เราใส่บาตรแล้ว ท่านจะให้เรายืนไหว้รับพร***

ดิฉันก็สงสัยว่า เรานั่งไหว้จะดูนอบน้อมเรียบร้อยกว่า ทำไมท่านจึงให้ยืน ?

*ดิฉันสงสัยเมื่ออายุ ๑๐ จน ๕๐ กว่า ไป**ศรีลังกา** เวลาพระสวดศรัทธาชาวอินเดียเขายืนพนมมือไหว้จนพระสวดเสร็จถึงจะนั่ง คิดว่าเป็นประเพณีของแขกก็ไม่ได้ถามใคร..."*

แล้ว**คุณแม่กิมเฮียง** ก็ถามผมเรื่องนี้ บอกว่า "...อาจารย์เป็นพหูสูตคงจะอธิบายได้..."

ผมก็ตอบแบบ**พหูสูต** (ผู้ได้รู้ได้เห็นมามาก) อย่างเต็มภาคภูมิว่า "...แฮะๆ... ผมก็ไม่ทราบครับ !"

เท่าที่ทราบ หลวงปู่ หลวงพ่อ สายพระป่า เวลารับบิณฑบาตจากญาติโยมแล้ว ท่านไม่ได้ให้พรตรงสถานที่นั้นหรอก ท่านจะกำหนดจิตของท่านไปตลอด แล้วไปให้พรที่วัด ญาติโยมอธิษฐานและแผ่บุญกุศลเอาเองก็แล้วกัน

แต่ทุกวันนี้ เห็นพระยืนให้พรข้างถนนกันเป็นปกติ ดูญาติโยมก็พออกพอใจ พระรูปไหนไม่ให้พรยังโดนญาติโยม**ทวงพร**ด้วยซ้ำ

ผมไม่ทราบครับ เพราะผมไม่ใช่พระ ลองไปศึกษาพระธรรมวินัยดูก็แล้วกัน ว่า การที่พระทำอย่างนั้นทำตามพระธรรมวินัยหรือทำเอาใจญาติโยม ? (ความจริงผมพอจะรู้แต่ไม่อยากบอก !)

เรื่องที่**หลวงปู่มั่น** ท่านให้ญาติโยมยืนไหว้ แทนที่จะนั่งไหว้นั้น ผมลองมาคิดดูอีกที ผมว่า...อาจเป็นเพราะท่านไม่อยากให้พระ **ใจสั่น** ก็อาจเป็นได้

ลองจินตนาการดูครับ ขณะที่พระยืน โยมนั่งไหว้ พระท่านมองต่ำ อาจเจอสิ่งที่ไม่คาดคิดก็ได้ เช่น เห็นของสวยงามของโยมใต้คอเสื้อ หรือยิ่งกว่านั้นโยมหญิงบางคนอาจเผลอไผลนั่งไม่ระวัง สมัยนั้นผู้หญิงคงไม่ได้นุ่งกางเกงใน บางทีอีกามันอาจจะบินโฉบลงมาทำให้พระท่าน**ใจเต้น**ก็ได้

ตัวอย่าง เรื่องของ**พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ** ภูทอก จ.หนองคาย ตอนเป็นพระหนุ่ม ท่านมาพำนักที่อำเภอสันกำแพง เข้าใจว่าจะเป็น**วัดโรงธรรมสามัคคี** (วัดที่ท่านนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ท่านจำพรรษาอยู่ตอนบวชนั่นแหละครับ)

หญิงสาวยืนรอใส่บาตรด้วยความศรัทธา พอตุ๊เจ้าเดินมาถึงเปิ้นก็วางขันข้าว แล้วก็นุ่งผ้าถุงให้รัดกุม วาดผ้าถุงออกเป็นวงต่อหน้าพระ กางเกงในก็ไม่มี

พระอาจารย์จวน ท่านบอกว่าเหตุการณ์มันไวกว่าที่คิด ท่านตั้งตัวไม่ทัน สายตามองเห็นร่างขาวโพลนของแม่หญิงสาวทะลุลงไปถึงคอหอยโน่นแหละ

ท่านผู้อ่านคงจินตนาการได้นะครับ ว่า **ท่านอาจารย์** จะใจคอสั่นแค่ไหน มิหนิซ้ำหญิงสาวคนนั้นยังพาแม่ตามไปถวายอาหารที่วัดอีก

พอฉันเสร็จ **พระอาจารย์**ก็รีบจัดบริขาร แล้วก็ออกธุดงค์จากที่นั้นไป ไม่กลับหลังอีกเลย

โอ ! จินตนาการของผมชักจะเลอะเทอะไปไกลแล้ว

ผมว่า...อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ **หลวงปู่มั่น** ท่านป้องกันไว้ไม่ให้พระต้อง**ใจสั่น** ก็อาจเป็นได้

ก็ขอตอบคำถาม**คุณแม่กิมเฮียง** แบบเดาๆ เอาก็แล้วกันนะครับ หากไม่สมควรประการใดกราบขออภัยทุกท่านด้วย

เห็น**คุณแม่กิมเฮียง** พูดถึง**หลวงปู่มั่น** ผมตื่นเต้นมาก ที่มาเจอ**แหล่งข้อมูลใหญ่** จึงขอให้คุณแม่กิมเฮียงช่วยเล่าเรื่องที่ท่านได้พบได้เห็น**องค์หลวงปู่มั่น** มาทั้งหมด ถ้าอัดเทปส่งไปให้ผมได้ก็จะยิ่งวิเศษ

ผมทำจดหมายออดอ้อนไป แล้วก็ได้รับจดหมายฉบับที่สองพร้อมทั้งประวัติย่อของ**คุณแม่สา อัฐรัตน์** มา ก็ขอยกยอดไปนำเสนอในตอนต่อไปครับ

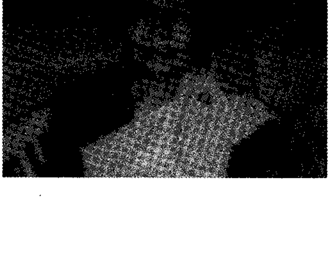

คุณแม่กิมเฮียง ตันประดิษฐ์
แห่งร้านตันประดิษฐ์ ตลาดอำเภอพร้าว

๑๗๘.

จดหมายฉบับที่สอง

ผมได้รับจดหมายฉบับที่สอง จาก**คุณแม่กิมเฮียง ตันประดิษฐ์** แห่งร้านตันประดิษฐ์ ในตลาดอำเภอพร้าว เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ใจความสำคัญว่า : -

"...เรื่อง **หลวงปู่มั่น** แม่เสียใจที่ไม่อาจหาข้อมูลมาเพิ่มมากไปกว่าที่เล่าไปแล้ว ตอนนั้นแม่ก็ยังเด็กเกินกว่าจะสนใจพระเจ้า **เพียงแต่มีนิสัยชอบใส่บาตร**

มารู้ทีหลังว่าเป็นหลวงปู่มั่น ก็ปีติยินดีว่าเราได้ใส่บาตรพระอรหันต์

เรื่องราวของ**หลวงปู่** แม่ก็ไม่รู้จะไปสอบถามใคร คนที่รู้ก็ล่วงลับไปกันหมด

แม่อัดสำเนาประวัติ**แม่อุ้ยสา** ที่ลูกเขาพิมพ์แจกงานศพตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๓ แล้ว เอ่ยถึง**หลวงปู่**ด้วย คนเขียนก็ตายไปแล้ว ลูกหลานของแม่อุ้ยก็ตายไป สูญหายไปจากพร้าวหมด ไม่รู้จะถามใครได้

แม่เสียใจที่ช่วยด๊อกเตอร์ไม่ได้ ถ้าเป็นเมื่อ ๑๐ ปีก่อนยังพอว่ามีอยู่ แต่เดี๋ยวนี้มันช้าเกินไป

มีอยู่องค์หนึ่ง ท่านเป็นเจ้าอาวาส**วัดเจดีย์หลวง** เป็นพระผู้ใหญ่ชั้นราช

(ขออภัยคุณแม่ครับ ท่านเลื่อนจาก เจ้าคุณชั้นราชเป็น**ชั้นเทพ ชั้นธรรม** และปัจจุบันเป็น **รองสมเด็จ** ส่วนตำแหน่งที่สูงกว่านั้นขึ้นไปอีกก็จะเป็นชั้น**สมเด็จ** แล้วก็ **สมเด็จพระสังฆราช** เป็นตำแหน่งสูงสุดในคณะสงฆ์ไทยครับ_ปฐม)

ท่านอายุได้ ๘๖ พรรษาแล้ว ท่านได้เลื่อนตอนนี้เป็น **พระพุทธพจนวราภรณ์** เลื่อนบ่อยจนไม่ค่อยจำ ถ้าอาจารย์มีโอกาสลองไปกราบเยี่ยมท่านคงจะพอได้ (ผมไปกราบท่านแทบทุกครั้งที่ขึ้นเชียงใหม่ครับ_ปฐม)

นอกนั้นไม่มีใครที่จะรู้ เพราะมันนานเต็มที ถ้าลูกเขา (แม่อุ้ยสา) ยังอยู่ แม่ก็ไปตามได้ แต่นี่เขาล่วงลับไปเสียแล้ว จึงจนใจแท้ไม่อาจจะช่วยอาจารย์ได้

ถ้าอาจารย์จะไปหา**ท่านเจ้าอาวาส** (หมายถึงหลวงพ่อวัดเจดีย์หลวง) ก็คงต้องรีบหน่อย เพราะท่านชรามาก เจ็บออดแอดประสาคนแก่

ยินดีที่ทราบว่า **หลวงพ่อจำรัส** (รักษาการเจ้าอาวาสวัดป่าอาจารย์มั่น) อาการดีขึ้นมาก ขอให้ท่านหายด้วยอำนาจศีลธรรมบารมีของท่าน ท่านคงจะฟื้นคืนแข็งแรงขึ้น จนมาพร้าวได้...”

(**หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส** ท่านล้มป่วยเนื่องจากเส้นเลือดในสมองปริ ต้องนอนเป็นเจ้าชายนิทรา ที่โรงพยาบาลวิชัยยุทธ กรุงเทพฯ ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๔๖ ในขณะที่ผมเขียนหนังสืออยู่นี้ อาการของท่านดีขึ้นมาก ได้กลับมาพำนักที่กุฏิ ที่**วัดพระศรีมหาธาตุ** บางเขนแล้ว ยังคงต้องรักษาพยาบาลอีกนานจึงจะขึ้นมาเมืองพร้าวได้ครับ_ปฐม)

ต่อจากนั้น **คุณแม่กิมเฮียง** ก็ให้ศีลให้พรผมและครอบครัว แล้วก็แนบ**ประวัติย่อคุณแม่สา อัฐรัตน์** มาให้ด้วย จึงขอนำเสนอในตอนต่อไปครับ

๑๗๙.

ประวัติย่อคุณแม่สา อัฐรัตน์

คุณแม่สา อัฐรัตน์ ที่**หลวงปู่มั่น** เรียกว่า **โยมวิสาข์** หรือ **หลวงปู่เจี๊ยะ** เรียกว่า **โยมแม่วิสาข์** ผู้มีอุปการคุณต่อ **วัดป่าอาจารย์มั่น** มีประวัติย่อตามที่ **คุณแม่กิมเฮียง ตันประดิษฐ์** ส่งให้ผม ดังนี้ : -

คุณแม่ (สา) ได้มรณภาพเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๑๓ ด้วยโรคความดันโลหิตสูง เริ่มไม่สบายมาตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๑๓ บรรดาลูกหลานและหมอๆ พยายามช่วยเหลือเยียวยาเท่าความสามารถตลอดมาก็พอสบายขึ้น

แต่แล้วก็ไม่มีใครจะคาดว่าเหตุอันจะพึงบังเกิดขึ้นในคืนวันที่ ๒๘ ก่อนหน้าจะดับ ๕ วัน **คุณแม่**ก็ไม่ได้พูดอะไรอีก ตราบเท่าคืนวันที่ ๒ ตุลาคม ก็ลาลับดับไปด้วยอาการอันสงบระงับในเวลา ๒๔.๓๐ น. ศิริรวมอายุคุณแม่ที่เป็นอยู่ในสมภพนี้ ๘๕ ปี

คุณแม่ เกิดวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๙ ตรงกับเดือน ๗ เหนือ ๕ ใต้ วันศุกร์แรม ๕ ค่ำ ปีจอ

คุณแม่ เป็นคนที่หนักแน่น ถือมั่นในทางพุทธศาสนามาตั้งแต่อายุหนุ่มจนชีวิตสุดท้าย คุณแม่นับว่าเป็นหนึ่งในบรรดาคนแก่คนเฒ่าที่ควรเป็นที่รักใคร่ เคารพของลูกหลานญาติมิตร อันหาได้ยากที่ลูกหลานหรือใครๆ จะทำตนให้เหมือนคุณแม่ได้

คุณแม่นอกจากเป็นคนชอบทำบุญสุนทานแล้ว ยังแสวงบุณย์และบำเพ็ญตนในขบวนการต่างๆ ทางศาสนา

เมื่อคุณแม่อายุ ๔๕ ปี คุณแม่เริ่มรับประทานอาหาร ๒ มื้อ คือ เช้า เพล ถ้าวันธรรมสวนะ คุณแม่ก็รับประทานอาหารมื้อเดียว **ถืออุโบสถศีล** เป็นอย่างนี้ตลอดมา

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ คุณแม่ได้พบ ท่านอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ได้ธุดงค์จาริกจากภาคอื่นมาพักอยู่ที่หัวเวียง บ้านแม่กอย อ.พร้าว

คุณแม่ได้ศรัทธาเลื่อมใส และถวายที่ดินให้เป็นสำนักสงฆ์ ณ ที่นั้น และคุณแม่ก็ได้เป็นโยมอุปัฏฐากอุปการะตลอดมา

ท่านอาจารย์มั่น และสานุศิษย์ มาพักบำเพ็ญธรรมอยู่ ณ ที่นี้ แต่ พ.ศ. ๒๔๗๘ ท่านอยู่ ณ ที่นี้ประมาณ ๗ ปี จึงได้จากไป

(หมายความว่า **ที่พักสงฆ์บ้านแม่กอย** ถูกทิ้งร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๕ แล้วมาบูรณะขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ดังจะนำเสนอต่อไปภายหลัง_ปฐม)

ต่อมา เมื่อ **พระสุมโน** (ปัจจุบันคนทั้งหลายเรียกร้องกันว่า **ท่านดาบส**) ได้เดินทางแสวงที่สงบ มาพักอยู่ที่**สุสานใต้เวียง** อ.พร้าว (ปัจจุบันคือ **วัดป่าเลไลย์**_ปฐม) คุณแม่ไปหา ได้สดับธรรมกับท่าน ก็พอใจในทางธรรมยิ่งขึ้น และก็**สละจากเคหสถานบ้านเรือน ไปบำเพ็ญศีลภาวนาอยู่เป็นประจำ พร้อมทั้งได้สมาทานอุโบสถเป็นนิตย์ คือรับอาหารหนเดียว ไม่ว่าวันพระหรือไม่ใช่วันพระ ก็ถือเสมอต้นเสมอปลาย**

เมื่อคุณแม่เจ็บหนัก ตอนใกล้จะมรณภาพ คุณแม่ก็ยังไม่ยอมรับอาหารพร่ำเพรื่อในเวลาวิกาล คุณแม่มั่นในศีลธรรมจนตราบเท่าลมหายใจสุดท้าย

ย้อนถึงคุณงามความดีที่คุณแม่ทำไว้ในอิธโลกนี้แล้ว ก็มีผลอันควรจะกล่าว คือประโยชน์ท่าน ประโยชน์ตนก็ของดไว้

ประโยชน์ท่าน ก็คือ คุณแม่ได้สละทรัพย์ สละเวลาทำสารประโยชน์ไว้ในโลกนี้ เพื่อศาสนา และปวงชนภายหลัง

๑. ยกที่ดินแปลงหนึ่งให้แก่ ร.ร.วิสัยราษฎร์บำรุง (แจ่งกู่เรือง) ต.เวียง อ.พร้าว

๒. ยกที่ดินแปลงหนึ่ง ให้แก่ ร.ร.แม่กอย อ.พร้าว

๓. ยกที่ดินแปลงหนึ่งพร้อมทั้งศาลา ๑ หลัง ให้แก่ ร.ร.ทุ่งแดง ต.โหล่งขอด อ.พร้าว

๔. ยกที่ดินแปลงหนึ่งให้แก่สรรพากร ที่สร้างตลาดสุขาภิบาล อ.พร้าว

๕. ได้สร้างเชิงตะกอน และศาลา ๑ หลังให้เป็นสาธารณประโยชน์แก่ราษฎร ต.เวียง อ.พร้าว

๖. ได้สร้างพระอุโบสถไว้ที่**วัดกลางเวียง** อ.พร้าว ๑ หลัง

๗. ได้อุทิศที่ดิน ๑ แปลง พร้อมทั้งถวายให้เป็นที่พักปฏิบัติธรรมใน**ที่พักปฏิบัติธรรม ๑** ต.เวียง อ.พร้าว

คุณแม่ เป็นบุตรีของ **นายปอน** และ**นางยอดเรือน รินยศ** เกิดที่ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ ได้ย้ายภูมิลำเนามาอยู่ อ.พร้าว ตั้งแต่อายุ ๖ ปี

ต่อมาได้แต่งงานกับ **พ่อส่างน้อง อัฐรัตน์** (พ่อส่างน้องตายไปก่อนคุณแม่ล่วงมาแล้ว ๑๘ ปี) คุณแม่มีบุตรชายหญิงรวม ๔ คน มี ๑.นายสิงห์โต อัฐรัตน์ ๒.น.ส.บัวลอย อัฐรัตน์ ๓.นางคำซวย เวชกิจ ๔.นางยวงคำ อัฐรัตน์

บุญใดที่บรรดาลูกๆ ได้กระทำแล้ว ณ โอกาสนี้ ขอบุญนั้นจงสัมฤทธิ์แก่**คุณแม่สา อัฐรัตน์** ผู้ล่วงลับไปแล้วจากโลกนี้สู่ปรโลกเถิด

อนึ่ง ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณบรรดาท่านๆ ผู้อุตส่าห์เสียสละมาในงานนี้ทุกท่านเป็นอย่างมากด้วย

ยวงรัตน์ อัฐรัตน์

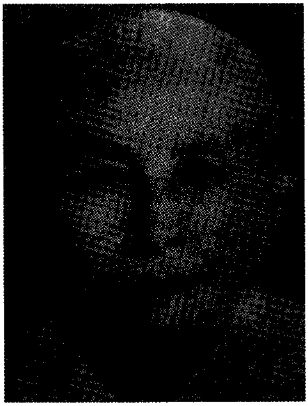

แม่อุ้ยสา อัฐรัตน์

ผมคัดลอกมาเสนอทุกถ้อยคำเลย โดยไม่ได้ขออนุญาตลูก-หลานของท่าน แต่ก็คงไม่ว่าอะไรนะครับ

ท่านผู้อ่านได้ทราบประวัติย่อของ แม่อุ้ยสา อัฐรัตน์ แล้ว ก็คงพอจะทราบเหตุผลได้ใช่ไหมครับ ว่า**ทำไมหลวงปู่มั่น จึงเรียกแม่อุ้ยสาว่าโยมวิสาข์ คงด้วยการยกย่องคล้ายกับ นางวิสาขา มหาอุบาสิกาในสมัยพุทธกาล** กระมัง

ก็ อนุโมทนาสาธุ ครับ !

(ป.ล. ผมได้รับเรื่องแม่อุ้ยสา อีกครั้ง ตอนเขียนหนังสือเล่มนี้จบแล้ว จึงได้นำรวมไว้ในตอนสุดท้าย ปิดหนังสือพอดี _ น่าสนใจมากครับ _ ปฐม)

๑๘๐.

ธรรมวินัยและการปรับโทษพระ

ขอพาท่านผู้อ่านกลับมาติดตามเรื่องของ**หลวงปู่เจี๊ยะ**ต่อนะครับ

หลวงปู่เจี๊ยะ ได้พูดถึงข้ออรรถข้อธรรมที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจาก**หลวงปู่มั่น** ที่**บ้านแม่กอย** ดังนี้: -

มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ

ปลูกเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นปลูกก็ตาม ซึ่งไม้กระถางเพื่อเอาไว้ประดับประดา ต้องอาบัติทุกกฏ (อาบัติเล็กน้อย)

ท่านจัดเข้าใน**หมวดอนาจาร** เป็นผู้ชั่วช้า ยิ่งพวกภิกษุเลี้ยงชีวิตด้วยการทำอย่างนี้ยิ่งหยาบใหญ่ ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงตำหนิมาก **เพราะเป็นช่องทางที่มาแห่งความชั่วเสียหาย** ต้องปิดทางเอาไว้อย่าให้เข้ามากล้ำกรายเราได้

เรื่องอาบัติเหล่านี้ ยุคปัจจุบันเห็นเป็นเรื่องปกติ

แต่ในสมัยพุทธกาล ถ้าภิกษุรูปใด ฝ่าฝืนอาบัติเล็กน้อยที่เป็น**อนาจาร**เหล่านี้ พระพุทธองค์ทรงให้**พระโมคคัลลานะ** และ**พระสารีบุตร**ไปอบรมสั่งสอนแทน ถ้าไม่เชื่อฟังทรงให้ **ปัพพาชนียกรรม** คือ **การลงโทษด้วยการขับไล่**

พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้สงฆ์ลงโทษแก่ภิกษุผู้ประทุษร้ายตระกูล มีมารยาททราม โดยไม่ยอมรับฟังคำว่ากล่าวตักเตือน ด้วยความปรารถนาดี จากเพื่อนภิกษุหรือจากสงฆ์ นี้เป็นหนึ่งข้อใน **นิคคหกรรม**

เอาละซีครับ **ปัพพาชนียกรรม** เอย **นิคคหกรรม** เอย ที่ผ่านมาเมื่อไม่นานนี้ เราได้ยินบ่อยทางหนังสือพิมพ์ ทางโทรทัศน์ ผมเองก็ไม่รู้เรื่องครับ !

หลวงปู่เจี๊ยะ ได้เมตตาให้การอธิบาย ดังนี้ : -

นิคคหกรรม ก็คือ มาตรการทางวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตไว้เพื่อให้สงฆ์ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับกำราบ หรือลงโทษแก่ภิกษุผู้ประพฤติผิดแล้วไม่ยอมรับผิด หรือไม่ยอมประพฤติกลับตนเสียใหม่ หากปล่อยไว้จะกลายเป็นความหมักหมมเรื้อรัง ที่จะนำความเดือดร้อนเสื่อมเสียมาสู่คณะสงฆ์ส่วนใหญ่

นิคคหกรรม ที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตไว้ทั้งหมดมี ๕ ประการ คือ : -

๑. **ตัชชนียกรรม** คือ **การลงโทษด้วยการขู่** ทรงอนุญาตให้สงฆ์ลงโทษนี้ แก่ภิกษุผู้ก่อความบาดหมาง ก่อความทะเลาะ ก่อความวิวาท ก่อเรื่องอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์อยู่เป็นประจำ โดยไม่ยอมรับคำว่ากล่าวตักเตือนด้วยความปรารถนาดีจากเพื่อนภิกษุหรือจากหมู่สงฆ์

๒. **นิสยกรรม** คือ **การลงโทษด้วยการกลับให้ไปถือนิสัยใหม่** ทรงอนุญาตให้สงฆ์ลงโทษนี้แก่ภิกษุผู้โง่เขลา ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก ต้องอาบัติกำหนดไม่ได้ อยู่คลุกกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอันไม่สมควร โดยไม่ยอมรับฟังคำว่ากล่าวตักเตือนด้วยความปรารถนาดีจากเพื่อนภิกษุ หรือจากสงฆ์แต่อย่างใด

๓. **ปัพพาชนียกรรม** คือ **การลงโทษด้วยการขับไล่** ได้กล่าวไว้แล้วในเบื้องต้น

๔. **ปฏิสารณียกรรม** คือ **การลงโทษด้วยการให้กลับสำนึกได้** ทรงอนุญาตให้สงฆ์ลงโทษนี้แก่ภิกษุที่ชอบด่าบริภาษคฤหัสถ์ โดยไม่ยอมรับฟังคำว่ากล่าวตักเตือนจากภิกษุหรือจากสงฆ์แต่อย่างใด

๕. **อุกเขปนียกรรม** คือ **การลงโทษให้ออกจากหมู่** ทรงอนุญาตให้สงฆ์ลงโทษนี้แก่ภิกษุผู้ต้องอาบัติ แล้วไม่ปรารถนาจะเห็นอาบัติ หรือไม่ยอมรับว่าต้องอาบัติ ต้องอาบัติแล้วไม่ปรารถนาจำทำคืนอาบัติ และไม่ปรารถนาจะสละทิฏฐิบาป โดยไม่ยอมรับฟังคำว่ากล่าวตักเตือนด้วยความปรารถนาดีจากเพื่อนหรือจากสงฆ์แต่อย่างใด

การลงโทษทางพระวินัยนี้ พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของสงฆ์ ฆราวาสไม่มีสิทธิ์ที่จะเข้าร่วมลงโทษแต่อย่างใดทั้งสิ้น

หลวงปู่เจี๊ยะ สรุปการสอนของ **หลวงปู่มั่น** ว่า

“นี่ ท่านสอนละเอียดลออถึงขนาดนั้น แต่สำหรับสมัยปัจจุบันนี้พระท่านไม่ได้สนใจเรื่องพระวินัยไปมากกว่าสนใจเรื่องทางโลก

นี่ท่านครูบาจารย์ท่านเป็นอย่างนั้น ท่านละเอียดเพราะจิตท่านละเอียดสุด”

(ฆราวาสหัวดำที่เชี่ยวชาญในกฎหมายทางโลกโปรดระวังเรื่องนี้ให้มากนะครับ เราเป็นฆราวาส ศีลห้าก็ยังรักษาไม่ได้ ควรหรือที่จะออกกฎเกณฑ์คอยควบคุมตรวจสอบ ลงโทษ พระภิกษุผู้ทรงศีล ๒๒๗ โปรดอย่าเอากฎเกณฑ์**ทางโลก**ไปใช้ตัดสินปัญหา**ทางธรรม** มันคนละระบบของความคิดครับ_ปฐม)

๑๘๑.

วัดร้างป่าแดง

ที่นำเสนอนี้ คัดลอกจาหนังสือ **"หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท พระผู้เป็นดั่งผ้าขี้ริ้วห่อทอง"** เป็นการเล่าถึง**วัดร้างป่าแดง บ้านแม่กอย** ตามคำบอกเล่าของ**หลวงปู่เจี๊ยะ** แม้จะซ้ำกับที่เคยนำเสนอมาแล้ว ก็คงไม่โกรธเคืองกันนะครับ ถือเป็นการทบทวนก็แล้วกัน

วัดร้างป่าแดง เดิม เคยเป็นวัดเก่าในอดีต เป็นวัดที่สร้างขึ้นโดยชาวมอญแต่โบราณ ภายในบริเวณวัดมีเศษอิฐกระเบื้องที่ทำด้วยดินเผาเป็นจำนวนมาก

บริเวณวัดนี้เป็น**ป่าไม้แดง**เป็นจำนวนมาก ถูกทอดทิ้งรกร้างอยู่กลางป่า มีต้นไม้ครึ้มปกคลุมอยู่โดยทั่วไป ร่องรอยซากปรักหักพังบางส่วนปรากฏให้เห็นอยู่โดยทั่ว

ในขณะที่**ท่านพระอาจารย์มั่น**ได้มาพำนักปฏิบัติธรรม ณ **วัดร้างป่าแดง** นี้ ได้มีลูกศิษย์ของท่านที่เป็นพระกรรมฐาน เดินทางมารับการอบรมทางด้านจิตตภาวนาโดยสม่ำเสมอมิได้ขาด เช่น **พระอาจารย์เทสก์ เทสฺรํสี พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ พระอาจารย์พรหม จิรปุญฺโญ พระอาจารย์แหวน สุจิณฺโณ พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์สิม พุทฺธาจาโร** ฯลฯ

ในราวปี ๒๕๑๖ ได้มีบรรดาคณะศรัทธาในเขตอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ที่เคยอุปัฏฐาก **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ในสมัยที่ท่านเคยมาบำเพ็ญสมณธรรม ได้ดำริร่วมกันที่จะพัฒนา**วัดร้างป่าแดง**แห่งนี้ให้กลับเป็นวัดมีพระสงฆ์จำพรรษาได้อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ **เพื่อเป็นการสืบทอดพระศาสนาและปฏิปทาของพระธุดงคกรรมฐาน แบบที่พระอาจารย์มั่นพาดำเนินมา**

และเพื่อเป็นการรักษาธรรมสถานแห่งนี้ไว้เป็นที่ระลึกสืบทอดต่อไปว่า ครั้งหนึ่ง ได้มีพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบรูปสำคัญ คือ **ท่านพระอาจารย์มั่น** ได้จาริกมาเพื่อโปรดเวไนยสัตว์**อันเป็นสถานที่ควรระลึกและจดจำ**

แต่ก็เป็นที่น่าเสียดาย ที่บริเวณ**วัดร้างป่าแดง**ที่มีอยู่ทั้งหมดแต่เดิมนั้น ได้ถูกชาวบ้านบุกรุกเข้าไปจับจอง ถากถาง ปรับปรุงพื้นที่ให้กลายเป็นที่นา รวมทั้งขอให้ราชการออกเอกสารสิทธิ์ ยังเหลือแต่เพียงพื้นที่ป่าที่มีซากปรักหักพังเกลื่อนไปด้วยเศษกระเบื้อง อิฐ เรี่ยราดไปตามพื้น ซึ่งเป็นสถานที่ที่ท่านพระอาจารย์มั่น ปักกลดบำเพ็ญเพียรภาวนา มีเนื้อที่เพียงหนึ่งไร่เท่านั้นที่ยังไม่ถูกถากถางปรับปรุงเป็นที่นา และทางราชการได้ออกเอกสารสิทธิ์ ให้แก่ชาวบ้านไปแล้ว

(บริเวณ ๑ ไร่ดังกล่าว คือ ที่สร้าง**พระมหาธาตุมณฑปฯ ทางเดินจงกรม** และบริเวณกุฏิเก่าของหลวงปู่_ปฐม)

แต่ทางคณะศิษย์ได้ติดต่อขอซื้อคืน และซื้อเพิ่มอีกรวมเป็นจำนวน ๙ ไร่เศษ ซึ่งเพียงพอต่อการสร้างวัด

ใน พ.ศ. ๒๕๒๗ ทางคณะสงฆ์และคณะศรัทธาได้ร่วมกันจัดตั้งเป็นสำนักสงฆ์ขึ้น ใช้ชื่อใหม่ว่า **สำนักสงฆ์พระอาจารย์มั่น** กาลต่อมาได้ยกฐานะเป็นวัดเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๒๘ โดยมีชื่อว่า **วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)** มาจนปัจจุบัน

ในหนังสือ**ประวัติหลวงปู่เจี๊ยะ** ตามที่กล่าวข้างต้นบรรยายไว้ว่า *"ขณะที่พูดถึง**ท่านพระอาจารย์มั่น**ทีไร **หลวงปู่เจี๊ยะ** จะแสดงอาการซาบซึ้งตื้นตันใจทุกครั้ง ด้วยความรักและเลื่อมใส**ท่านพระอาจารย์มั่น**มาก บางทีถึงขนาดน้ำตาไหลก็มี เพราะท่านถึงใจกับ**ท่านพระอาจารย์มั่น**มากที่สุดในชีวิต **หลวงปู่เจี๊ยะ**ท่านบอกว่า **เรารักเลื่อมใสท่าน เพราะท่านเป็นผู้ปฏิบัติดีแท้"***

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าถึง **หลวงปู่มั่น** ต่อไปว่า

"ท่านตัวเล็กๆ บางๆ เดินเร็ว เดินนี้ โอ๊ย! ปื้ดๆ ปื้ดๆ ท่านจะอบรมพระตอนหัวค่ำหน่อยแล้วก็เลิก คือพอได้เวลา ๔ ทุ่ม ก็เข้าจำวัด ให้ทำข้อวัตรเป็นอย่างนั้น อบรมประมาณชั่วโมงสองชั่วโมง ส่วนมากไม่ค่อยได้อบรม ภาวนาของใครของมัน

การบิณฑบาตตอนอยู่กับท่าน บางทีก็แยกกันไปคนละสาย โดยมากเราไม่ค่อยกิน มือเขาสกปรก...(หัวเราะ)...แล้วมากำข้าวเหนียวดำๆ ว้าย ! แล้วมาโดนที่อุบลฯ ที่เป็นขี้ทูตนะ มือมันกุด น้ำเหลืองไหล มันใส่มา พอเราออกมาได้หน่อยก็จับโยนทิ้งเลยข้าวเหนียวมือมันกุด น้ำเหลืองมันหยดใส่บาตร ข้าวมันติดน้ำเหลือง เราก็โยนทิ้งเลย...(หัวเราะ)..."

หมายเหตุ : ช่วงนั้น**หลวงปู่เจี๊ยะ** ท่านเป็นพระบวชใหม่ได้ ๓ พรรษา ท่านเป็นคนจันทบุรี เพิ่งมาหัดกินข้าวเหนียวที่เชียงใหม่นี้เอง ท่านจึงไม่ค่อยถนัดเรื่องฉันข้าวเหนียว

อีกอย่าง สมัยเด็ก ท่านเป็นคนกินยาก ก่อนมาเชียงใหม่โยมแม่ของท่านทัดทานเรื่องนี้ว่า "กินก็เป็นคนกินยากจะไปได้ยังไง ลูก ?" โยมแม่ท่านพูดด้วยน้ำตา เพราะท่านเป็นลูกที่พ่อแม่รักที่สุด แล้วท่านพูดปลอบใจโยมทั้งสองว่า "ก็มันกินยากซิ... จึงต้องไป ไปแก้ให้มันกินง่ายๆ โอ้ย ! ไม่ต้องเป็นห่วง อาตมาไม่ตายหรอกนะโยม"

๑๘๒.

มอบฟันให้กับหลวงปู่เจี๊ยะ

ถ้าใครเคยไป**วัดภูริทัตตปฏิปทาราม** อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี วัดของ**หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** จะได้นมัสการ **ภูริทัตตเจดีย์** บรรจุฟันหรือ**ทันตธาตุของหลวงปู่มั่น** เป็นเจดีย์ที่มีความงดงาม และยิ่งใหญ่อลังการมาก

การสร้าง **ภูริทัตตเจดีย์** มีความเกี่ยวพันกับเรื่องที่**หลวงปู่เจี๊ยะ** เล่าให้ฟังดังนี้ : -

อยู่ต่อมาอีก ๓-๔ วัน ตอนใกล้จะพลบค่ำ ได้นำน้ำล้างหน้าใส่ขันไปถวายท่าน ประมาณ ๖ โมงเย็น ท่านใช้ไม้ชำระฟัน พอดีฟันข้างๆ ท่าน (หลวงปู่มั่น) หลุด ท่านเอาให้เรา

"เอ้อ ! ท่านเจี๊ยะ เอาไป"

แล้วท่านก็ยื่นให้ การที่ท่านมอบฟันให้ ท่านคงรู้ได้ด้วยอนาคตังสญาณว่า เราจะมีวาสนาสร้างเจดีย์บรรจุทันตธาตุถวายท่านเป็นแน่แท้

นอกจากมอบฟันให้**หลวงปู่เจี๊ยะ** แล้ว ท่านผู้อ่านคงจำได้นะครับว่า **หลวงปู่มั่น**ยังได้มอบฟันให้กับ**หลวงปู่เกตุ** ที่**วัดเจดีย์หลวง** เชียงใหม่ด้วย ซึ่งคณะศิษย์ได้จัดสร้างมณฑปประดิษฐานไว้ที่**วัดเจดีย์หลวง** **ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ได้มาเป็นประธานประกอบพิธีเปิด

เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ในคราวเดินทางมาภาคเหนือคราวเดียวกันกับการสมโภช**พระมหาธาตุมณฑปฯ** ที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** ในวันที่ ๑๐-๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เป็นวันครบรอบมรณภาพปีที่ ๕๔ ของ**หลวงปู่มั่น** พอดี

อย่าลืมหาโอกาสไปกราบไหว้อนุสรณ์ที่ระลึกองค์**หลวงปู่มั่น** ทั้ง ๓ แห่งนี้ให้ได้ นะครับ

๑. **ภูริทัตตเจดีย์ วัดภูริทัตตปฏิปทาราม** อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ทำพิธียกยอดเจดีย์เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ตรงกับวันมาฆบูชา

๒. **วิหารหลวงปู่มั่น วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร** ในเมืองเชียงใหม่ ทำบุญถวายเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

๓. **พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์ฯ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย** ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ ประกอบพิธีสมโภช วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

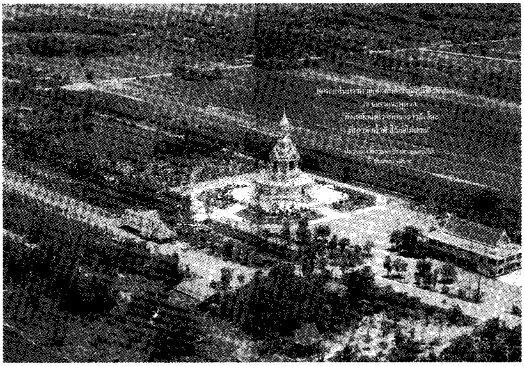

ภูริทัตตเจดีย์ วัดภูริทัตตปฏิปทาราม
อ.สามโคก จ.ปทุมธานี

๑๘๓.

อัฐิธาตุ และฟันกราม หลวงปู่มั่น ที่วัดเจดีย์หลวง

เมื่อพูดถึงเรื่อง**ฟัน** ของ**หลวงปู่มั่น** ที่มอบให้**หลวงปู่เจี๊ยะ** ดังที่ผ่านมา ผมก็ขออนุญาตแทรกเรื่อง**ฟัน** ของ**หลวงปู่**ในที่อื่นๆ ไว้ตอนนี้เลย เพื่อท่านผู้อ่านที่สนใจจะได้ไม่ต้องไปเสาะหาอ่านจากแหล่งอื่นอีก ส่วนท่านที่ทราบเรื่องแล้วผมก็กราบขออภัยด้วย

เท่าที่ผมทราบ **หลวงปู่มั่น** ได้มอบฟันของท่านที่หลุดออกมาให้กับศิษย์อุปัฏฐากไว้ ๓ องค์ คือ ๑. **หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** ดังที่เสนอมาแล้ว ๒. **หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร** วัดธรรมมงคล สุขุมวิท ซอย ๑๐๑ ที่ได้นำเสนอในภาค ๕ มาแล้ว และ ๓. **หลวงปู่อ่อนสี สุเมโธ** วัดพระงามศรีมงคล อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย ซึ่งเก็บเอาไว้ที่**วัดเจดีย์หลวง** มอบให้**หลวงปู่เกตุ วณฺณโก** เป็นผู้เก็บรักษา

ที่จะเขียนถึงในตอนนี้ก็เฉพาะในข้อ ๓ ซึ่งเป็น อัฐิธาตุและฟันกรามของ**หลวงปู่มั่น** ซึ่งเก็บรักษาไว้ที่**วัดเจดีย์หลวง** และต่อมาพบว่า**กลายเป็พระธาตุ** ไว้ให้ประชาชนได้กราบไหว้บูชา

การกลายเป็นพระธาตุในครั้งนั้น หนังสือพิมพ์หลายฉบับลงเป็นข่าวฮือฮาไปทั่วประเทศ เช่น : -

หนังสือพิมพ์ **ข่าวสด** ฉบับวันเสาร์ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๔ พาดหัวข่าวว่า **"ฮือฮาพบอัฐิหลวงปู่มั่นที่เชียงใหม่"**

หนังสือพิมพ์**ไทยรัฐ** ฉบับวันเดียวกัน พาดหัวข่าวว่า **"ตะลึงโกศบรรจุอัฐิปู่มั่น ตั้งอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง เปิดพิสูจน์ไขปริศนาแล้ว"**

หนังสือพิมพ์**ไทยนิวส์** ฉบับวันศุกร์ที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๔ พาดหัวข่าวเป็นเรื่องอื่นว่า **"หลวงปู่มั่น- ครูบาฯ ให้โชค แม่ค้าหวยรวย ๓ ล้าน"** แล้วต่อท้ายว่า "...ถูกรางวัลที่ ๑ จังเบอร์ กลายเป็นเศรษฐีในพริบตา"

และหนังสือพิมพ์ **ไทยนิวส์** ฉบับวันพุธที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๔ ก็นำลงเรื่องราว**อัฐิธาตุ และฟันกรามของหลวงปู่มั่น ที่วัดเจดีย์หลวง** เป็นเนื้อหาเต็มๆ เลยทีเดียว

ข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวันฉบับต่างๆ ที่นำเสนอมานี้ ผมได้รับความอนุเคราะห์จาก **พ่อหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว** ผู้เชี่ยวชาญอักษรล้านนา แห่งเมืองเชียงใหม่ ได้เมตตามอบให้ ก็ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วยครับ

สำหรับรายละเอียดเรื่องอัฐิธาตุและฟันกรามของหลวงปู่มั่น ที่วัดเจดีย์หลวง นั้น เป็นบันทึกของ **พระครูโสภณกวีวัฒน์** รองเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวง ผมขอคัดลอกนำเสนอเต็มๆ ในตอนต่อไป กราบขออนุญาต **ท่านพระครูโสภณกวีวัฒน์** ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วยครับ

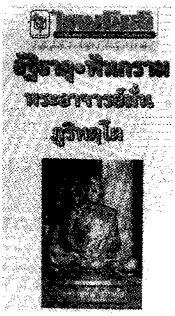

แม่ค้าหวย
รวย3ล้าน

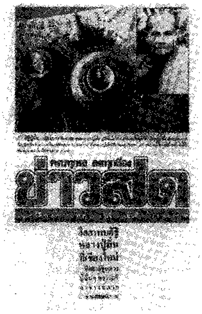

ข่าวสด

๑๘๔.

อัฐิธาตุ/ฟันกราม หลวงปู่มั่น

บทความนี้เป็นข้อเขียนของ **พระครูโสภณกวีวัฒน์** มีชื่อเรื่องว่า **"ความเป็นมา อัฐิธาตุ/ฟันกรามพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต"** มีรายละเอียดดังนี้ : -

*"**อัฐิธาตุและฟันกรามหลวงปู่มั่น** ที่ทำพิธีอัญเชิญไว้ในบุษบก ณ **วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร** โดย**พระธรรมวิสุทธิมงคล** (หลวงตาบัว ญาณสมฺปนฺโน) และ**พระพุทธพจนวราภรณ์** (จันทร์ กุสโล) เป็นประธาน ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นั้น*

ครั้งแรก **หลวงปู่มั่น** ถอนฟันกรามให้ **พระอ่อนสี สุเมโธ** (พระครูสีลขันธ์สังวร วัดพระงามศรีมงคล อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย) พระอุปัฏฐากของท่านครั้งอยู่เชียงใหม่ แต่**พระอ่อนสี**ลืมไว้บนหิ้งเพราะรีบร้อนจะตาม**หลวงปู่มั่น**กลับไปอิสานเมื่อปี ๒๔๘๓ **พระปลัดเกตุ** จึงรักษาไว้และ**เก็บรวมกันไว้ในโกศกับอัฐิหลวงปู่มั่น**ที่ได้มาภายหลังเมื่อปี ๒๔๙๓"

พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต พระอาจารย์ใหญ่สายวิปัสสนากรรมฐาน เคยพำนักอยู่**วัดเจดีย์หลวง** ร่วมสมัยกับพระเดชพระคุณ **พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ สิริจนฺโท) ช่วง พ.ศ. ๒๔๗๒-๒๔๗๔

หลวงปู่อ่อนสี สุเมโธ

หลวงปู่เกตุ วณฺณโก

และได้รับแต่งตั้งเป็น **"พระครูวินัยธร"** ฐานานุกรมของพระเดชพระคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์**

เมื่อพระเดชพระคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** กลับไปเป็นเจ้าอาวาส**วัดบรมนิวาส** กรุงเทพฯ ดังเดิม เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๔ **พระอาจารย์มั่น** ได้เป็นเจ้าอาวาส**วัดเจดีย์หลวง**แทนเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นเจ้าอาวาสอยู่ปีเดียวก็ออกธุดงค์ปฏิบัติธรรมกรรมฐานตามป่าเขาในภาคเหนืออยู่หลายปี ก่อนจะเดินทางกลับไปพำนักอยู่ทางภาคอิสานตามคำกราบอาราธนาของคณะสงฆ์ในการนำของพระเดชพระคุณ**พระธรรมเจดีย์** (จูม พนฺธุโล) และพุทธบริษัท เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓

หลวงปู่มั่น เกิด ๒๐ ม.ค. ๒๔๑๓ ที่**บ้านคำบง** ต.โขงเจียม อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี บุตร**นายคำด้วง นางจันทร์ แก่นแก้ว** อุปสมบทที่**วัดศรีทอง** หรือ**วัดศรีอุบลรัตนาราม** อุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๒ มิ.ย. พ.ศ. ๒๔๓๖ **พระอริยกวี** (อ่อน) เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระครูสีทา ชยเสโน** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระครูประจักษ์อุบลคุณ** (สุ่ย) เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เมื่อกลับไปอยู่ภาคอิสานแล้ว **หลวงปู่มั่น**ไม่เคยขึ้นมาภาคเหนืออีกเลย จนถึงมรณภาพเมื่อวันที่ ๑๑ พ.ย. ๒๔๙๒ ที่**วัดป่าสุทธาวาส** จังหวัดสกลนคร ฌาปนกิจศพเมื่อวันที่ ๓๑ ม.ค. ๒๔๙๓ ณ **วัดป่าสุทธาวาส**

ช่วงปฏิบัติหน้าที่อยู่**วัดเจดีย์หลวง** **หลวงปู่มั่น**ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌายะ ตามสำเนาตราตั้งที่ ๒๑๖/๒๔๗๕ ความตอนหนึ่งว่า : -

"สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ พระปรมินทรมหาประชาธิปก ธรรมิกมหาราชาธิราชเจ้า เอกอัครพุทธศาสนูปถัมภก มีพระบรมราชประสงค์จะทรงบำรุงพระพุทธศาสนา จึงพระราชทานพระบรมราชานุญาตแก่คณะสงฆ์ให้ตั้งพระอุปัชฌาย์ไว้ จะได้ให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรทั้งหลาย สืบอายุพระพุทธศาสนาฯ บัดนี้ หยั่งทราบว่า พระครูวินัยธร (มั่น) ภูริทตฺโต วัดเจดีย์หลวง มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าคณะกรรมการสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ อายุ ๖๒ ปี พรรษา ๓๙ ประกอบด้วยสุปฏิบัติและคุณธรรม นำให้เกิดความเลื่อมใสและความนับถือของพุทธบริษัท เป็นผู้เห็นแก่พระพุทธศาสนา มีอุตสาหะและสามารถพอจะฝึกสอนภิกษุผู้เป็นนิสสิตและเข้าใจวิธีอุปสมบทกรรมพอจะทำให้ถูกธรรมเนียม จึงตั้งให้พระครูวินัยธร เป็นอุปัชฌายะ มีหน้าที่ให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรทั้งหลายในแขวงคณะธรรมยุติกนิกาย จังหวัดเชียงใหม่ มณฑลพายัพ"

ทรงลงพระนามโดย สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพฯ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๕

กล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่แปลกมาก **หลวงปู่มั่น** ท่านได้ให้การบรรพชาอุปสมบทแก่คนเพียงคนเดียว ชื่อ**นายเกตุ มณีโชติ** เป็นชาวจังหวัดเพชรบุรี

นายเกตุ เป็นคนพิการ ตามองเห็นได้ไม่ถนัด เวลาเดินเหมือนคนขาสั้นยาวไม่เท่ากัน รูปร่างผอมเล็ก เมื่อบรรพชาอุปสมบทได้ฉายาว่า **วณฺณโก** ต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็น **พระปลัดเกตุ** ฐานานุกรมของ **พระพุทธิโสภณ** (แหวว ธมฺมทินฺโน) เจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวง รูปที่ ๓

พระปลัดเกตุ อยู่ครองสมณเพศจำพรรษาอยู่**วัดเจดีย์หลวง**ตลอดมา ทำหน้าที่ **"ภัณฑาคาริก"** (ภัณฑารักษ์) ดูแลสิ่งของสมบัติของวัด

(ผมขออนุญาตแทรกเกร็ดสักเล็กน้อย ตามที่ได้เคยรับทราบมาคือ**หลวงปู่มั่น** ท่านไม่ต้องการรับตำแหน่งเจ้าอาวาส และตำแหน่งพระอุปัชฌาย์ เพราะท่านต้องการบำเพ็ญสมณธรรมให้ถึงที่สุด แต่ท่านจำเป็นต้องรับการแต่งตั้งโดยเลี่ยงไม่ได้ เป็นเจ้าอาวาสเพียงปีเดียวก็สละออกธุดงค์ ท่านไม่แสดงตัว ญาติโยมชาวเชียงใหม่จึงไม่ค่อยรู้จักท่าน บางครั้งท่านก็แสดงตนเป็นพระที่ "ไม่เอาไหน" พระและประชาชนบางคนที่ไม่รู้ก็ติเตียนท่าน

ในตำแหน่งพระอุปัชฌาย์ **หลวงปู่มั่น** บวชให้**หลวงปู่เกตุ** เพียงองค์เดียวตลอดชีวิตของท่าน คนที่ไม่รู้ก็ติเตียนท่านว่า "ไหนว่าหลวงปู่มั่นท่านเคร่งครัดและละเอียดลออ ทำไมจึงบวชให้กับคนพิการเล่า ?"

มีรายละเอียดเรื่องนี้พอสมควร แต่จะขอเว้นไว้เพียงเท่านี้ครับ_ปฐม)

พระปลัดเกตุ วณฺณโก ได้รับส่วนแบ่ง**อัฐิธาตุ** (กระดูก) **หลวงปู่มั่น** เมื่อเดินทางไปร่วมงานฌาปนกิจศพหลวงปู่ ณ **วัดป่าสุทธาวาส** สกลนคร เมื่อวันที่ ๓๑ ม.ค. ๒๔๙๓ ต่อมาวันที่ ๒ ก.พ. ๒๔๙๓ ได้ทำการแบ่ง**อัฐิธาตุหลวงปู่มั่น**ให้วัดในจังหวัดต่างๆ ทั้งในภาคเหนือ ภาคอิสาน ภาคกลาง ๒๐ กว่าจังหวัด นครเวียงจันทน์ ประเทศลาวก็ได้รับ

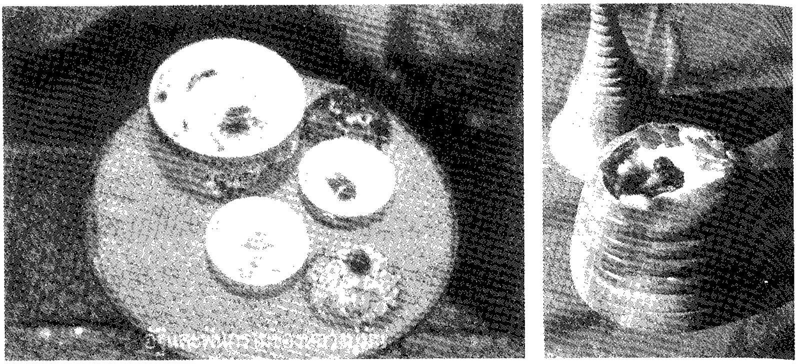

อัฐิและฟันกรามหลวงปู่มั่น เก็บรักษาไว้ที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่

ภาคเหนือ พระปลัดเกตุ วณฺณโก วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร เชียงใหม่ เซ็นชื่อรับอันดับที่ ๗ และพระปลัดทองสุก ธมฺมคุตฺโต วัดหนองดู่ ลำพูน เซ็นชื่อรับอันดับที่ ๘ จังหวัดในภาคเหนือนอกนั้นไม่มีใครไปรับ

คณะกรรมการแบ่งอัฐิธาตุหลวงปู่มั่นในครั้งนั้นมี พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล), พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส), พระพิศาลสารคุณ, พระอาจารย์เทสก์ เทสฺรํสี, พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม, พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ, พระมหาทองสุก (วัดป่าสุทธาวาส สกลนคร)

สำหรับ**ฟันกรามหลวงปู่มั่น** นั้น ครั้งแรก**หลวงปู่มั่นถอนให้พระอ่อนสี สุเมโธ** (พระครูสีลขันธ์สังวร วัดพระงามศรีมงคล อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย) พระอุปัฏฐากของท่านเมื่อครั้งอยู่เชียงใหม่ แต่**พระอ่อนสี** ลืมไว้บนหิ้งพระ รีบร้อนจะตาม**หลวงปู่มั่น** กลับไปอิสานเมื่อปี ๒๔๘๓ **พระปลัดเกตุจึงเก็บรักษาไว้ ต่อมาจึงรวมกันไว้ในโกศกับอัฐิธาตุที่ได้มาภายหลังเมื่อปี ๒๔๙๓**

เมื่อก่อน**พระปลัดเกตุ**อยู่**กุฏิมีมั่งคั่ง** ย้ายมาอยู่**กุฏิจงจิตร** ภายหลังมรณภาพ**พระพุทธิโสภณ** ปี ๒๕๐๒ แล้ว

(พระปลัดเกตุ เกิด ๕ ธ.ค. ๒๔๓๖ มรณภาพ ๒ ก.ค. ๒๕๑๒)

อัฐิธาตุหลวงปู่มั่นที่พระปลัดเกตุเก็บรักษาไว้ ณ กุฏิจงจิตร มีอยู่ ๒ โกศด้วยกัน คือ :-

๑. **โกศที่ ๑** ทำด้วยไม้ มีอัฐิเล็ก ๔ องค์ และกลมขนาดเมล็ดถั่ว อีก ๔ องค์ เข้าใจว่าเป็นอัฐิของหลวงปู่เช่นกัน เมื่อปี ๒๕๓๑ ได้ย้ายเก็บไว้ในโกศแก้วแทนโกศไม้ที่ชำรุดมีรอยหนูกัดที่ส่วนยอด

๒. **โกศที่ ๒** ทำด้วยหินอ่อน ไม่ได้สนใจว่ามีอะไรในนั้นบ้าง

ทั้งสองโกศ ตั้งอยู่ด้วยกันบนหลังตู้ใส่เอกสารภายในห้องนอน

วันที่ ๑ ก.พ. ๒๕๓๖ **คุณวินัย สุรพิพิธ** ผู้จัดการธนาคารกสิกรไทย เขต ๔๔ ช้างเผือก ได้ส่งหนังสือ **"กองทัพธรรม สายวิปัสสนาธุระ"** (นาวาเอกเกษม งามเอก พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ นางพุ่ม งามเอก ผู้เป็นมารดา ณ เมรุวัดประยุรวงศาวาส ธนบุรี ๑๖ ม.ค. ๒๕๒๐) ที่มีในครอบครองมาถวายพระเดชพระคุณ**พระธรรมดิลก** (จันทร์ กุสโล - ปัจจุบันคือ **พระพุทธพจนวราภรณ์**) ท่านได้มอบให้**พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์ วัดป่าดาราภิรมย์** อำเภอแม่ริมเก็บรักษาไว้ มีคนมาขอยืมไปอ่านเป็นเวลานานจนคิดว่าหาย

เมื่อได้คืนมาจึงได้อ่านดูจนทราบข้อความรายละเอียดก่อนตรวจข้อสอบนักธรรม ปีการศึกษา ๒๕๔๓ ณ **วัดป่าดาราภิรมย์** ๓ วัน

พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์ ได้โทรศัพท์เล่าให้ฟัง**เรื่องอัฐิหลวงปู่มั่นที่มีหลักฐานกล่าวไว้ในหนังสือกองทัพธรรมฯ** จึงเรียนท่านไปว่า วันที่ ๒๙ ธ.ค. ๒๕๔๓ เมื่อไปร่วมงานตรวจข้อสอบนักธรรม จะขอยืมมาถ่ายเอกสารเก็บไว้ศึกษา

ตรวจข้อสอบเสร็จแล้ว รีบกลับ**วัดเจดีย์หลวง** พร้อมกับหลวงพ่อ **พระธรรมดิลก** จึงสั่งสามเณรวัดป่าดาราภิรมย์ไว้ว่า ให้**พระครูปลัดธรรมจริยาวัฒน์**ฝากหนังสือตามไปก็แล้วกัน ท่านให้สามเณรเอาหนังสือฝาก**พระมหาสุขพัฒน์**มาให้ แต่พระมหาสุขพัฒน์เก็บรักษาไว้ไม่นำมาให้เพราะลืมอยู่หลายวัน

วันที่ ๖ ม.ค. ๒๕๔๔ จึงทวงถามไปทาง**พระครูปลัดฯ** ว่าไม่เห็นส่งหนังสือ**กองทัพธรรมฯ**มาให้เลย ท่านจึงสอบถามสามเณรว่าฝากหนังสือไปกับใคร เมื่อรู้ว่าฝากมากับ**พระมหาสุขพัฒน์** ท่านได้ทวงถามให้ ช่วงบ่ายของวันที่ ๖ ม.ค. ๔๔ จึงได้รับหนังสือ **“กองทัพธรรม สายวิปัสสนาธุระ”** ดังประสงค์

เปิดอ่านดูคร่าวๆ พอเห็นภาพประกอบเรื่องหน้า ๓๗ เป็นภาพโกศไม้ และโกศหินเปิดฝา มีพานใส่อัฐิและฟันกรามตั้งไว้ใกล้ๆ ในภาพมีคำบรรยายว่า **“อัฐิและฟันกรามของพระอาจารย์มั่น ซึ่งเป็นพระธาตุ พระเกตุ วณฺณโก วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่ เป็นผู้เก็บรักษาไว้”** ให้ตกใจกลัวว่า โกศหินที่ไม่เคยสนใจนั้นหายไปแล้วกระมัง จึงรีบค้นหา

โชคดีที่ยังวางอยู่บนหลังตู้เอกสาร มีโกศแก้วและพานบังอยู่ รีบเปิดดูก็ได้พบ **“ฟันกรามและอัฐิหลวงปู่มั่นสีขาวๆ หลายองค์ และหินสีดำสี่เหลี่ยมยาวราว ๒ ซม. กว้างราว ๑ ซม. มีผ้าเหลืองเก่าๆ และสำลีห่อไว้”**

จึงรีบโทรไปหา**คุณจิรชัย คงคาดิษฐ์** นักหนังสือพิมพ์ผู้เคยบรรพชาเป็นสามเณรอยู่เป็นลูกศิษย์**พระปลัดเกตุ** มาดู

๘ ม.ค. ๒๕๔๔ **คุณจิรชัย** จึงได้มาดู และอีก ๒ วันต่อมา คุณจิรชัยได้โทรศัพท์นัดเพื่อนผู้สื่อข่าวมาชมด้วย

เรื่องอัฐิธาตุหลวงปู่มั่น จึงได้เป็นที่เปิดเผยสู่สาธารณชนแต่นั้นมา ทั้งๆ ที่ได้ขอร้องแล้วว่าอย่างลงข่าวเลย *"เมื่อถึงเวลาก็ต้องเปิดเผย อย่าวิตกเลยครับ"* **คุณบุญฤทธิ์ ตุลาพันธ์พงศ์** แห่ง**หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์** ผู้ที่เขียนเป็นข่าวลงใน**หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์** ฉบับวันที่ ๑๒ ม.ค. ๒๕๔๔ ก่อนใครอื่น ให้เหตุผล

ความจริง**อัฐิธาตุหลวงปู่มั่น** ยังมีผู้เก็บรักษาไว้อยู่อีกหลายแห่งในเชียงใหม่ เท่าที่ทราบ **อยู่ที่พระมหาบุญส่ง สุขปฺปตฺโต หรือ พระครูสุขุมบุญวัฒน์** (เคยอยู่วัดเจดีย์หลวงวรวิหารมาก่อน ปัจจุบันเป็นเจ้าอาวาส**วัดล้านนาญาณสังวราราม** อ.จอมทอง เชียงใหม่) **๒ องค์**

พระครูสุขุมฯ ท่านเป็นลูกศิษย์ใกล้ชิด **พระปลัดเกตุ** ครั้งหนึ่ง**พระครูสุขุมฯ** ไปเยี่ยมบ้านที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ท่านได้**พระบัวเข็ม** (พระพุทธรูปบูชา) มาองค์หนึ่ง จึงนำมาถวาย**พระปลัดเกตุ** ผู้อาจารย์

พระปลัดเกตุ จึงเอาอัฐิหลวงปู่มั่น ๒ องค์ บรรจุไว้ในฐานพระบัวเข็ม ก่อนที่พระปลัดเกตุจะมรณภาพ ท่านเกิดวิตกกังวลว่าปูชนียวัตถุสำคัญนี้จะสูญหายไป ท่านจึงมอบให้พระมหาบุญส่งผู้เป็นลูกศิษย์ใกล้ชิดเก็บรักษาไว้

ต่อมา**พระมหาบุญส่ง**ได้แบ่งอัฐิธาตุในฐาน**พระบัวเข็ม** ๑ องค์ถวาย**พระครูวินัยธรชูเกียรติ อภโย** (พระมหาเจติยาภิบาล) อีกองค์คงบรรจุไว้ในฐานพระบัวเข็มดังเดิมสำหรับบูชา

"อัฐิหลวงปู่มั่น ที่ผมได้รับมาจากหลวงตาเกตุ ที่บรรจุไว้ในฐานพระบัวเข็ม ปัจจุบันเป็นพระธาตุแล้วครับ ผมเก็บรักษาไว้ที่วัดล้านนาญาณสังวราราม อำเภอจอมทอง เชียงใหม่ เป็นส่วนหนึ่งของอัฐิธาตุหลวงปู่มั่น ที่หลวงตาเกตุเก็บรักษาไว้กุฏิจงจิตร วัดเจดีย์หลวง ผมจึงเปิดเผยให้ท่านธนจรรย์ทราบ" พระครูสุขุมบุญวัฒน์เล่าให้ฟังทางโทรศัพท์ (๑๓/๑/๔๔_๑๔.๓๐ น.)

อัฐิธาตุหลวงปู่มั่นอีกองค์หนึ่ง อดีตปลัดอำเภอแม่แตง **คุณทองสุก บุญมัติ** บ้านเลขที่ ๑๕๔ หมู่ ๗ ต.สันมหาพน อ.แม่แตง เชียงใหม่ เก็บรักษาไว้ในกล่องโลหะบรรจุไว้ในฐานรูปหล่อ**หลวงปู่มั่น** คุณทองสุกได้รับส่วนแบ่งอัฐิธาตุหลวงปู่มั่นจากพระปลัดเกตุตั้งแต่ยังบวชเรียนอยู่ที่วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร พ.ศ. ๒๔๘๗ - ๒๕๐๐ สอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค ก็ลาสิกขาไปรับราชการ

"ผมเป็นลูกศิษย์พระปลัดเกตุรุ่นเก่า จำได้ว่าปี พ.ศ. ๒๔๙๔ หลังจากงานฌาปนกิจศพหลวงปู่มั่นได้ ๑ ปี ท่านได้แบ่งอัฐิหลวงปู่มั่นให้ผม ผมเก็บรักษาไว้จนบัดนี้"

คุณทองสุก บุญมัติ บอก ขณะนำอัฐิ **หลวงปู่มั่น** มาให้ชม (๑๔/๑/๔๔_๑๐.๓๐ น.) ต่อมาเมื่อวันที่ ๗ ม.ค. ๒๕๔๕ เวลา ๑๒.๓๐ น. **คุณทองสุกได้นำอัฐิหลวงปู่มั่นที่รักษาไว้ มอบให้เจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร**

มีหมายเหตุท้ายบทความว่า

"อัฐิธาตุหลวงปู่มั่น นำไปตั้งไว้ในพระวิหารตั้งแต่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๔ ก่อนเพลเล็กน้อย เพื่อให้ประชาชนสักการะได้สะดวก ตามบัญชาของหลวงพ่อเจ้าอาวาส เพราะได้กราบถวายรายงานให้ท่านทราบตั้งแต่วันเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ (๑๒/๑/๔๔) แล้ว ว่าวัดควรดูแลและเก็บรักษาไว้ในที่อันควร กุฏิจงจิตร สถานที่เก็บรักษาอัฐิธาตุหลวงปู่ไม่เหมาะสมโดยประการทั้งปวง

ต่อมา วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ อันเป็นวันสุดท้ายงานประเพณีไหว้พระธาตุเจดีย์หลวงประจำปี จึงทำหนังสือมอบอัฐิธาตุฟันกรามหลวงปู่มั่นถวายให้หลวงพ่อเจ้าอาวาสเก็บรักษาไว้ ณ กุฏิจันทร์กุสโล"

บทความที่ผมคัดลอกมาเต็มๆ นี้ อยู่ในหนังสือ **"โชติการาม ...บูรพาจารย์"** ที่ระลึกในการถวาย **วิหารบูรพาจารย์"** (วิหารหลวงปู่มั่น) พร้อมทั้ง **บุษบกบรรจุอัฐิธาตุและฟันกรามของหลวงปู่**

ไหนๆ ผมก็คัดลอกมาแล้ว ก็ขอคัดลอกต่ออีก ๓ ตอน เพื่อให้เรื่องราวเกี่ยวกับ**หลวงปู่มั่น** มีความสมบูรณ์มากขึ้น และเพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจไปกราบไหว้สักการะ ที่**วัดเจดีย์หลวง** นะครับ

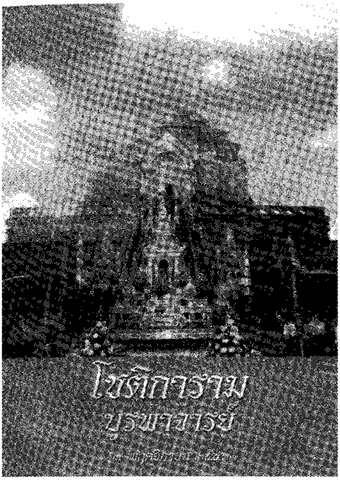

โชติการาม บูรพาจารย์ หนังสือที่ระลึก
ในโอกาสสร้างบุษบกบรรจุอัฐิธาตุ วิหารบูรพาจารย์
ทอดผ้าป่าช่วยชาติ ถวายวิหารบูรพาจารย์ (วิหารหลวงปู่มั่น)
ณ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

๑๘๕.

วิหารบูรพาจารย์ วัดเจดีย์หลวง

วิหารบูรพาจารย์ หรือ **วิหารหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่**วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร** เชียงใหม่ นี้ ได้ทำพิธีสมโภชเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ถือเป็นงานต่อเนื่องกันกับ **พิธีสมโภชพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์** วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว ซึ่งจัดในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ วันครบรอบมรณภาพปีที่ ๕๔ ของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต**

ที่ว่าเป็นงานต่อเนื่องกัน เพราะทั้งสองงานได้จัดขึ้นด้วยการอาราธนา **หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** มาเป็นองค์ประธานพิธีในการขึ้นมาเชียงใหม่ในคราวเดียวกัน มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด

บทความที่ผมคัดลอกมาเสนอนี้ ชื่อว่า **ปฐมเหตุสร้างวิหารบูรพาจารย์ (วิหารหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต)** มีรายละเอียดดังนี้

แรงบันดาลใจที่ก่อให้เกิดการร่วมพลังกันสร้าง**บุษบกและวิหารบูรพาจารย์ เพื่อบรรจุและประดิษฐานอัฐิธาตุและฟันกรามของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ที่วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร** อ.เมือง จ.เชียงใหม่ นั้น

เนื่องมาจากศิษยานุศิษย์ชาวเชียงใหม่ของ**หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ได้ไปกราบอัฐิธาตุของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่วัดป่า

บ้านหนองผือ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร ในช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นช่วงออกพรรษาใหม่ๆ

ในขณะที่กัมกราบอัฐิธาตุของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต นั้น ได้เกิดปีติพลังศรัทธามาดลบันดาลใจอย่างฉับพลัน ทำให้ระลึกทันทีว่า ต้องเชิญอัฐิธาตุ และฟันกรามของหลวงปู่มั่น ภูริทัตฺโต ที่พระปลัดเกตุ วณฺณโก ผู้เป็นสัทธิวิหาริกของหลวงปู่มั่น เก็บรักษาไว้ ณ กุฏิจงจิตร ๑ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร อ.เมือง จ.เชียงใหม่ บรรจุประดิษฐานไว้ในที่อันสมควรเหมือนดังที่วัดป่าบ้านหนองผือ เพื่อให้เป็นสถานที่ประชาชนทั่วไปมากราบไหว้บูชาได้โดยสะดวก

เมื่อกลับมาถึงเชียงใหม่ จึงได้กราบเรียนปรึกษากับพระเดชพระคุณหลวงพ่อ**พระพุทธพจนวราภรณ์** (จันทร์ กุสโล ขณะดำรงสมณศักดิ์เป็น พระธรรมดิลก) เจ้าอาวาส**วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร** ซึ่งท่านมีความปีติยินดีและเห็นชอบด้วยทุกประการในความคิดที่จะสร้าง**บุษบก** และ**วิหารบูรพาจารย์** (วิหารหลวงปู่มั่น) เพื่อน้อมนำคารวะกตัญญูกตเวทิตาธรรมถวาย **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต**

หลังจากนั้นจึงได้ปรึกษาถึงลักษณะการสร้าง**บุษบก** และ**วิหารบูรพาจารย์** (วิหารหลวงปู่มั่น) กับท่าน**พระครูปลัดสุวัฒนวรคุณ** รักษาการเจ้าอาวาส**วัดป่าดาราภิรมย์** อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ **เพราะท่านเป็นพระสงฆ์ผู้ชำนาญงานก่อสร้างตามแบบศิลปล้านนามาก...**

ลักษณะสถาปัตยกรรมของวิหารบูรพาจารย์ มีรูปทรงแบบศิลปสกุลช่างล้านนา โดยจำลองแบบมาจากวิหาร**วัดต้นเกว๋น** อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

วิหารบูรพาจารย์
(วิหารหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต)
วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

มีขนาดความกว้าง ๘ เมตร ความยาว ๑๒ เมตร ใช้งบประมาณในการก่อสร้างรวมทั้งตกแต่งภายใน และปรับภูมิทัศน์โดยรอบอาคารประมาณ ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ระยะก่อสร้าง ๑ ปีครึ่ง

หลวงตามหาบัว เป็นประธานวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เวลา ๐๙.๐๙ น.

งบประมาณในการก่อสร้างส่วนใหญ่ คือ ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท **คุณฐาวรา หวั่งหลี** เป็นเจ้าภาพบริจาค ส่วนอีก ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ได้มาจากศรัทธาประชาชนทั่วประเทศบริจาคสมบทผ่านทางธนาคาร

และปัจจัยที่บริจาคผ่านธนาคารนี้ ส่วนที่ยังเหลืออยู่และมีผู้บริจาคเพิ่มเติมอีก ได้นำไปซื้อทองคำแท่งถวาย**หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** นำสมทบเข้าโครงการผ้าป่วยช่วยชาติต่อไป เพื่อให้ทองคำทั้งหมดเป็นสิริมงคลในท้องพระคลังหลวง ตามเจตนารมณ์ของหลวงตาผู้ริเริ่มโครงการผ้าช่วยช่วยชาติ มาตั้งแต่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๑ ...ฯลฯ... (และปิดโครงการในวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๗ ที่**สวนอัมพร** กรุงเทพฯ)

๑๘๖.

บุษบกอัฐิธาตุหลวงปู่มั่น

เกี่ยวกับ**บุษบกบรรจุอัฐิธาตุ และฟันกรามของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่ประดิษฐานภายใน**วิหารบูรพาจารย์** (วิหารหลวงปู่มั่น) **วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร** ซึ่งผมคัดลอกจากแหล่งเดียวกัน มีดังนี้ : -

บุษบกที่บรรจุอัฐิธาตุ และฟันกรามของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต สร้างด้วยไม้สักลงรักปิดทอง มีรูปทรงเป็นแบบศิลปสกุลช่างล้านนา

มีขนาดความกว้างของฐาน ๑.๒๔ เมตร ความสูงจากฐานถึงยอด ๔.๘๐ เมตร สิ้นค่าก่อสร้างรวมทั้งค่าตกแต่งทั้งสิ้น ๒๕๐,๐๐๐ บาทถ้วน

ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ เวลา ๑๖.๐๐ น. **หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน หลวงพ่อพระพุทธพจนวราภรณ์** (จันทร์ กุสโล) และพระมหาเถระครูบาอาจารย์สายวิปัสสนากรรมฐานหลายรูป อาทิ

๑. **หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ** วัดอรัญบรรพต อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย

๒. **หลวงปู่จันทร์โสม กิตฺติกาโร** วัดป่านาสีดา อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี

๓. **พระญาณทีปาจารย์** (หลวงปู่ท่อน ญาณธโร) วัดป่าศรีอภัยวัน อ.เมือง จ.เลย

๔. **หลวงปู่บุญมี ปริปุณฺโณ** วัดป่านาคุณ อ.เมือง จ.อุดรธานี

๕. **หลวงปู่เพียร วิริโย** วัดป่าหนองกอง อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี

๖. **หลวงปู่ฟัก สนฺติธมฺโม** วัดพิชัยรัตนาราม อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

๗. **พระอาจารย์อินทร์ถวาย สนฺตุสฺโก** วัดป่านาคำน้อย อ.นายูง จ.อุดรธานี

๘. **พระมหาเจติยาภิบาล** วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร อ.เมือง จ.เชียงใหม่

๙. **พระอาจารย์กัณหา สุขกาโม** วัดแพร่ธรรมาราม อ.เด่นชัย จ.แพร่

๑๐. **พระญาณวิลาศ** (บุญ สิริปุญฺโญ) วัดเขาสุกิม อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

๑๑. **พระปัญญาภิมณฑ์มุนี** (บุญมี ปญฺญาวุโธ) วัดบางระกำ จ.พิษณุโลก

๑๒. **พระอาจารย์สุชิน ปริปุณฺโณ** วัดธรรมสถิตย์ จ.ระยอง

พร้อมทั้งคณะสงฆ์ และประชาชนจำนวนมากได้**ร่วมในพิธีอัญเชิญอัฐิธาตุ และฟันกรามของหลวงปู่มั่นขึ้นสู่บุษบก ณ ลานประทักษิณทิศตะวันออกขององค์พระธาตุเจดีย์หลวง** เป็นที่เรียบร้อยและประทับใจ

บุษบกบรรจุอัฐิธาตุและฟันกรามของหลวงปู่มั่น ได้อัญเชิญไปประดิษฐานไว้ในพระวิหารหลวงของวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร เป็นการชั่วคราว และได้อัญเชิญประดิษฐานไว้เป็นการถาวรใน**วิหารบูรพาจารย์**ที่สร้างขึ้น ณ บริเวณใต้ต้นยาง ทางทิศตะวันตกขององค์พระธาตุเจดีย์หลวง ซึ่งเคยเป็นที่ตั้ง**กุฏิทัณฑเขต** ที่**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** เคยพำนักอยู่เมื่อครั้งท่านอยู่**วัดเจดีย์หลวง**

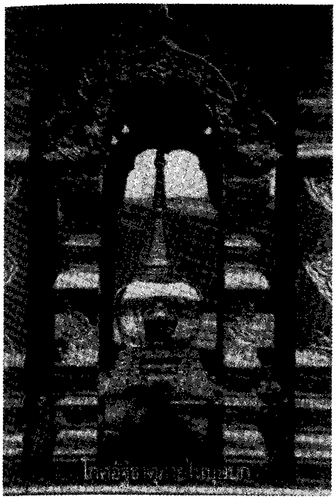 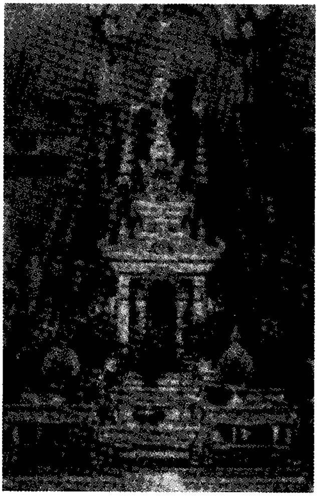

บุษบกบรรจุอัฐิธาตุและฟันกราม
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

กุฏิทัณฑเขต เป็นกุฏิที่ **พระทัณฑเขตประชานุการ** ผู้คุมเรือนจำเชียงใหม่สร้างถวาย

เป็นกุฏิสร้างด้วยไม้ มุงสังกะสี มี ๒ ห้องนอน

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ, หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร ก็เคยพำนัก

พระเดชพระคุณ **พระมหาเจติยาภิบาล** ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ผู้ให้ข้อมูลเรื่อง**กุฏิทัณฑเขต** ก็เคยพำนักอยู่หลายพรรษากับ**พระเดช เทวินทะ** พี่ชายของท่านเมื่อตอนอุปสมบทใหม่ๆ

(**พระเดช** ลาสิกขาไปทำงานที่โรงพยาบาลสวนดอก และถึงแก่กรรมนานแล้ว)

ต่อมา**กุฏิทัณฑเขต** และเสนาสนะต่างๆ ของวัดที่ทรุดโทรมผุพังไปตามกาลเวลา ทางวัดจึงได้รื้อถอนออกเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์เขตพุทธาวาส-สังฆาวาส ให้เป็นสัดส่วน ดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

๑๘๗.

รูปเหมือนหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

อีกตอนที่ผมคัดลอกมาจากหนังสือ **"โชติการาม...บูรพาจารย์"** เป็นเรื่องของ**รูปเหมือนหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่ประดิษฐานอยู่ที่**วัดเจดีย์หลวง** เป็นบทความที่เขียนโดย**พระครูปลัดสุวัฒนวรคุณ** เจ้าอาวาส**วัดป่าดาราภิรมย์** อำเภอแม่ริม เชียงใหม่ องค์ปัจจุบัน ครับ

รายละเอียด มีดังนี้ : -

เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๐.๑๙ น. ณ **สวนแสงธรรม** อำเภอศาลายา จังหวัดนครปฐม ได้**ทำพิธีเททองหล่อรูปเหมือนหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** สูง ๑.๗๓ เมตร ในอิริยาบถยืน หล่อด้วยทองสำริดรมดำ

ส่วนหนึ่งของทองที่ใช้หล่อครั้งนี้ เป็นแผ่นทองจังโกที่ได้จากการขุดค้นในการบูรณะปฏิสังขรณ์พระธาตุเจดีย์หลวง ระหว่างปี ๒๕๓๓ - ๒๕๓๔ (แผ่นทองหุ้มองค์พระธาตุเจดีย์หลวงเมื่อครั้งพระเจ้าติโลกราชทรงสร้างเสริมพระธาตุเจดีย์หลวง พ.ศ. ๒๐๒๒-๒๐๒๔)

ในการหล่อรูปเหมือนครั้งนี้ ใช้ทุนทรัพย์แสนกว่าบาท คณะศิษย์ศรัทธาของ**หลวงตาพระมหาบัว (พระธรรมวิสุทธิมงคล)** ร่วมกันเป็นเจ้าภาพ มี**หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** แห่ง**วัดป่าเกสรศีลคุณ**

(วัดป่าบ้านตาด อุดรธานี) เป็นประธานเททอง มี**พระพุทธพจนวราภรณ์** เจ้าอาวาส**วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร** เป็นประธานสงฆ์สายพระกรรมฐานร้อยกว่ารูปเจริญชัยมงคลคาถา

เมื่อหล่อเสร็จ ทำการขัดแต่งรมดำเรียบร้อยแล้ว ได้อาราธนามาไว้ ใน**พระวิหารหลวง วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร** โดยการตั้งขบวนแห่ต้อนรับรูปเหมือนตั้งแต่ **ประตูลี้ เมืองลำพูน** มาสู่**วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร** เชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๖

เมื่อวิหารบูรพาจารย์สร้างเสร็จจึงได้นำไปตั้งไว้ในวิหารบูรพาจารย์กับบุษบกบรรจุอัฐิธาตุหลวงปู่มั่น และรูปหุ่นขี้ผึ้งอิริยาบถนั่งสมาธิเท่าองค์จริงหลวงปู่มั่น ที่คุณฐาวรา หวั่งหลี สร้างถวาย เพื่อให้ประชาชนศิษย์ศรัทธาได้สักการะบูชา

อนึ่ง ใน**พระวิหารหลวง วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร มีรูปเหมือนหลวงปู่มั่นให้ประชาชนสักการะอยู่ ๒ องค์** คือ รูปหล่อด้วยสำริดรมดำอิริยาบถนั่งสมาธิเท่าองค์จริง หล่อเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ณ มณฑลพิธีด้านเหนือพระวิหารหลวง

รูปเหมือนอีกองค์ของหลวงปู่มั่น เป็นรูปหล่อด้วยสำริดรมดำในอิริยาบถยืน สูง ๑.๗๓ เมตร เจ้าภาพสร้างอุทิศกุศลให้นางทองมี เชาว์สังเกต หล่อเมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๑

ความจริง**รูปเหมือนหลวงปู่มั่น** มีผู้ศรัทธาสร้างขึ้นสักการะบูชามานานแล้ว ตั้งแต่หลวงปู่มั่นยังมีชีวิตอยู่ ในบั้นปลายชีวิตของหลวงปู่ช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๒

ขณะที่หลวงปู่กำลังอาพาธอยู่ **นายวัน คมนามูล** ผู้ศรัทธาแก่กล้าในหลวงปู่ ได้ขอให้ **นายวิชิต เชาวน์สังเกต** นายช่างจากกรมศิลปากร ทำการปั้นและหล่อรูปเหมือน**หลวงปู่มั่น**ด้วยทองสำริดเท่าองค์จริงที่กรุงเทพฯ โดยอาศัยดูจากภาพถ่ายของ**หลวงปู่** เพราะไม่ประสงค์จะรบกวนขณะที่**หลวงปู่**กำลังอาพาธอยู่

เมื่อหล่อรูปเหมือนเสร็จ หลวงปู่ก็มรณภาพ

รูปเหมือนของหลวงปู่ที่สร้างขึ้นเป็นองค์แรกนี้เก็บรัษาไว้ให้ผู้คนสักการะ ณ วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร และเป็นคนละองค์กับรูปเหมือนหลวงปู่ที่อยู่ในพิพิธภัณฑ์หลวงปู่ ณ วัดป่าสุทธาวาสปัจจุบัน

แล้วมีวงเล็บข้างท้ายเรื่องว่า (ข้อมูลคุณเบญจมาศ นิมมานเหมินทร์)

ผมคัดลอกมาตามต้นฉบับเดิมครับ !

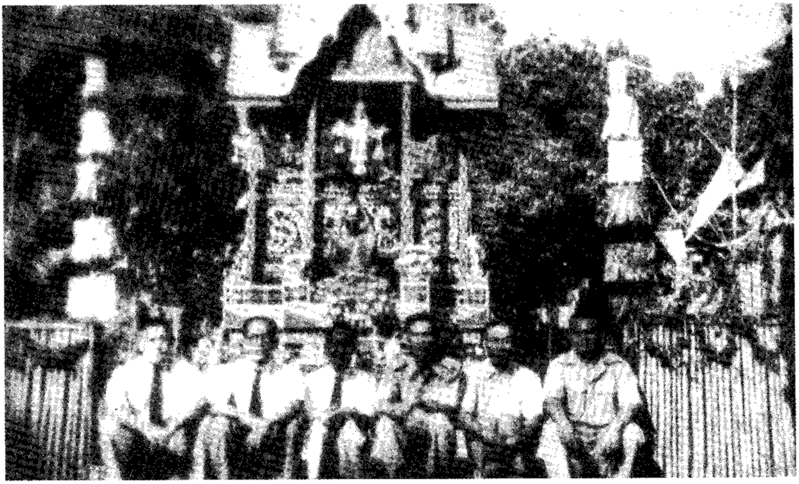

รูปหล่อเหมือนหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ประดิษฐานอยู่ด้านหน้า
เมรุถวายเพลิงศพท่าน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ณ วัดป่าสุทธาวาส สกลนคร

๑๘๘.

ทำนายหลวงตาพระมหาบัวฯ

หลังจากพาท่านผู้อ่านไปกราบไหว้สิ่งสักการะเกี่ยวกับ**หลวงปู่มั่น** แล้ว ก็ขอเชิญกลับมาติดตามเรื่องราวที่ปรากฏในหนังสือประวัติของ**หลวงปู่เจี๊ยะ**กันต่อไปนะครับ ดังนี้

มีอยู่คราวหนึ่ง ตอนที่อยู่เชียงใหม่ก่อนกลับภาคอิสาน **ท่านพระอาจารย์มั่น** พูดว่า : -

"มีพระองค์หนึ่งนะ จะทำประโยชน์ใหญ่ให้หมู่คณะ ลักษณะคล้ายๆ ***ท่านเจี๊ยะ*** *แต่ไม่ใช่**ท่านเจี๊ยะ*** *ตอนนี้อยู่เชียงใหม่ เขาอยากมาหาเรา แต่ยังไม่เข้ามาหาเรา* ***องค์นี้ต่อไปจะสำคัญอยู่นะ*** *เขายังไม่มาหาเรา แต่อีกไม่นานก็เข้ามา"*

(ตอนนั้น**ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ** กำลังเรียนบาลีอยู่ที่**วัดเจดีย์หลวง** ท่านเคยเห็น**หลวงปู่มั่นฯ** ในลักษณะแอบดู และแอบชื่นชม ได้ตั้งปณิธานว่าสอบได้เปรียญเป็นมหาเสียก่อน แล้วจะออกกรรมฐานกับหลวงปู่มั่น พอท่านสอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค ท่านก็หยุดเรียนบาลี แล้วออกตามหา**หลวงปู่มั่น** ตามที่ตั้งใจไว้_ปฐม)

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าต่อไปว่า

"เมื่อท่านพูดอย่างนั้นเราก็จับจ้องรอดูอยู่ ไม่ว่าใครจะไปจะมาก็คอยสังเกตอยู่ตลอด เพราะคำพูดของท่านสำคัญนัก พูดยังไงต้อง

เป็นอย่างนั้น เรื่องนี้เราจึงเก็บไว้แล้วคอยสังเกตตลอดมา ***เพราะผู้ที่จะมาสืบต่อท่านต้องเป็นผู้ที่มีบุญใหญ่***

ในที่สุด**พระอาจารย์มหาบัว**ก็มาหาท่านที่**เสนาสนะป่าบ้านโคก** จังหวัดสกลนคร เราเห็นลักษณะตามความเป็นมาเป็นไป จึงแน่ใจเป็นอย่างยิ่ง

จากนั้นมาท่านพระอาจารย์มั่นก็ไม่พูดเรื่องนี้อีกเลย”

ในหนังสือก็มีหมายเหตุต่อท้ายในเครื่องหมายวงเล็บว่า “เรื่องคำทำนายของท่านพระอาจารย์มั่นเกี่ยวกับหลวงตามหาบัวนั้น เป็นเรื่องจริง ดังที่พวกเราชาวพุทธได้เห็นอยู่ในปัจจุบัน”

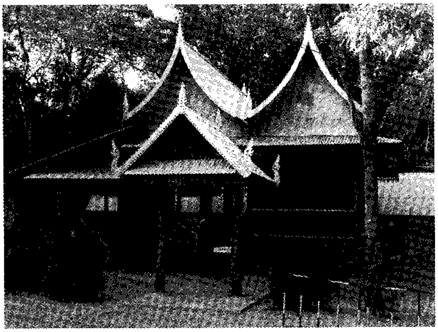

กุฏิรับรองพระเถระ
วัดป่าอาจารย์มั่น ที่ศรัทธา
ชาวอำเภอพร้าว สร้างถวาย

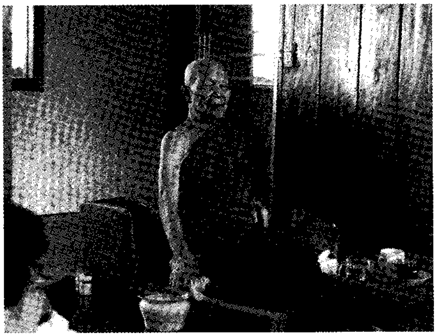

หลวงตาพระมหาบัว
ขณะพักผ่อนอิริยาบถ
ที่กุฏิรับรองพระเถระ
วัดป่าอาจารย์มั่น
๑๐ พ.ย. ๒๕๔๖

๑๘๙.

ไม่แหย่ ไม่ได้ฟังธรรมะดีๆ

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าถึงเหตุการณ์ที่**วัดร้างป่าแดง** บ้านแม่กอยต่อไป ดังนี้ :-

ตอนนั้นเรายังเป็นเด็ก เป็นห่วง**ท่าน**(หลวงปู่มั่น) มาก อยากให้ท่านฉัน เพราะตอนนั้นอายุก็เกือบจะ ๗๐ ปีแล้ว รูปร่างผอมบาง เล็ก แต่เวลาเดินนี่ที่หนึ่งเลย

โอ้โฮ !... เวลาเดินนี่ที่หนึ่งเชียวนะ เวลาใกล้ค่ำนี่ พั่บๆ พั่บๆ เรานี้ต้องกระโดดวิ่งเลย สะพายบาตรให้ ท่านถือไม้เท้าอันหนึ่ง เดินไวฉับๆ เวลาท่านไปธุดงค์ตามป่า **ท่านเดิน เราต้องวิ่งตาม**

ถ้าวันไหน**ท่านพระอาจารย์มั่น**อดอาหาร อะไรๆ ท่านก็ไม่ฉัน มีอยู่อย่างเดียว สูบบุหรี่ใบตอง แล้วมีน้ำชาแก้วหนึ่ง น้ำชากับน้ำธรรมดาเท่านั้น ท่านผอม บางวันเราเป็นห่วงก็ต้องไปถาม

"ครูบาจารย์ ฉันข้าว"

"ฮื้อ ! ก็ไม่ใช่หน้าที่เรา" **ท่านว่า**

"ครูบาจารย์ ฉันข้าวเถอะ"

"ฮื่อ ! ยุ่งอะไร ?"

"เกิดมาเป็นคนไม่กินข้าว ไม่รู้จะเกิดมาทำไม ?"

"ท่านนี่ ไป ! ไป ! อย่ามายุ่ง ไม่ใช่เรื่องตัว" ท่านดุเอาทุกที

พอออกมาจาก**ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเฟื่อง** ก็ว่า
*"**ท่านเจี๊ยะ !** วันไหน วันไหน ก็ไปแหย่แต่**ท่านพระอาจารย์มั่น** ไม่ทำให้ท่านดุไม่ได้หรือ ผมกลัวจะตายอยู่แล้ว"*
"ไม่แหย่ท่าน จะได้ฟังธรรมะดีๆ หรือ ?"

อยู่ต่อมาด่า**ท่านเฟื่อง** เรื่องน้ำตาลอ้อย...

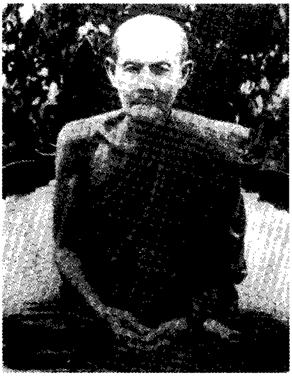

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

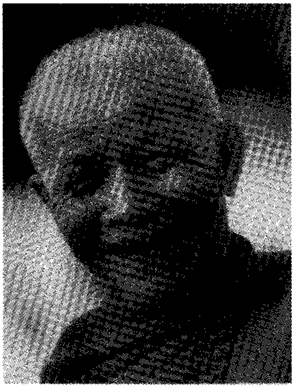

หลวงตาพระมหาบัว

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท

๑๙๐.

ท่านพ่อเฟื่องโดนเข้าเต็มๆ

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าเรื่องที่**ท่านพ่อเฟื่อง** โดน**หลวงปู่มั่น**ดุ ดังนี้ : -

อยู่ต่อมา (หลวงปู่มั่น) ด่า **ท่านเฟื่อง** เรื่องน้ำตาลอ้อย **ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านเก็บไว้ระงับเวทนาตอนบ่าย **ท่านเฟื่อง**ก็ไปยกโทษท่าน

คนใส่บาตรห่อน้ำอ้อยก้อนเล็กๆ ขนาด ๒ นิ้ว กลมๆ มาใส่บาตร พอมาถึงวัด ท่านก็ยกห่อมาไว้สำหรับระงับเวทนาฉัน

เมื่อไรที่ท่านจะฉันต้องบด เวลาบดต้องบดให้ท่านดีๆ แล้ว เวลาฉัน ท่านเอานิ้วมาแตะติดมานิดแล้วก็ใส่ลิ้น แล้วก็เอาน้ำกลั้ว ๒-๓ ที ๒-๓ คำ ท่านฉันเพียงครึ่งก้อนก็ยังไม่หมด ก้อนหนึ่ง ๑๐% กิน ๑-๒%

ทีนี้เรา (หลวงปู่เจี๊ยะ) กับ**ท่านเฟื่อง** ไปอยู่ด้วยกัน เมื่อ**ท่านพระอาจารย์มั่น** บิณฑบาตมาจากหมู่บ้าน ได้น้ำอ้อยงบมา **น้ำอ้อยงบเขาห่อดี ไม่เปื้อนด้วยอามิส พวกข้าว พวกอะไรนี่ไม่เปื้อน ไม่เป็นของระคน สะอาดดี**

พอออกมาแล้วท่านก็บอก ก็บอกตามหลักวินัยล่ะซิ ทีนี้ผู้**เห็นหลักเฉยๆ ไม่เห็นกิ่งก้าน** ก็ตำหนิท่าน

(พ่อท่านเฟื่อง คงจะเข้าใจว่า น้ำอ้อยที่หลวงปู่มั่นเอามาฉันในตอนบ่ายนั้น คงไม่สะอาดพอ เพราะชาวบ้านใส่บาตรมาคงจะเปื้อนข้าว เปื้อนกับ เอามาฉันในตอนบ่ายจะต้องอาบัติ เพราะมีข้าวมีกับปนเปื้อนอยู่_ปฐม)

ท่าน (หลวงปู่มั่น) พูดขึ้นเสียงดังว่า *"ใครมันเอาคัมภีร์วินัยมาอวดหลวงตา (หมายถึงหลวงปู่มั่น) เมื่อคืนนี้ หือ! องค์ไหนว่ะ องค์ไหนว่ะ ?"*

ทีนี้มันก็มีอยู่ไม่กี่องค์ มีพระเพียงสองสามองค์เท่านั้น ท่านไล่เบี้ยเสียก่อน ท่านขนาบไว้ก่อน

"เอ้า ! คืนวันนี้จะเอาให้ชัด"

ท่านว่าอย่างนั้นนะ ความจริงท่านชัดแล้วแหละ (ว่าเป็นท่านพ่อเฟื่อง) ท่านพูดขู่เอาไว้เพื่อให้สำนึกตัว

"เอ้า ! คืนวันนี้จะย้ำอีกทีหนึ่ง" ท่านว่าอย่างนั้น

พอรุ่งเช้า ท่านก็พูดว่า

*"เมื่อคืนนี้มีพระเอาคัมภีร์มาตีหน้าผากเรา เห็นว่า**หลวงตา**นี่โง่"*

นั่น !...เห็นไหม บทเวลาท่านเอาเรื่อง **ท่านเฟื่อง**ก็พูดอย่างนี้แหละ จึงร้อนตัว พูดกันถึงเรื่อง**ท่านเฟื่อง**ยกโทษ**ท่านพระอาจารย์มั่น** อย่างนั้นอย่างนั้น...แล้วทีนี้ก็เลยชี้แจงเรื่องพระวินัยสู่กันฟัง พระวินัยเป็นอย่างนั้นๆ

"โอ๊ย ! รับผิดแล้ว" **ท่านเฟื่อง** ก็ยอมรับผิดไปขอขมาท่าน ท่านก็เฉยเลย เฉยไปเลย ไม่พิจารณาซ้ำอีก ...(หัวเราะ)... **ท่านเฟื่อง**นี่แหละที่เอาคัมภีร์ไปตีท่าน ท่านเห็นแล้ว เวลาท่านภาวนาก็ปรากฏละซิ

*"ออนั่น ! เห็นมั้ยล่ะ **ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านเก่งมั้ย? อยู่กับท่านไปนานก็เลื่อมใสขึ้นเรื่อยๆ แต่อยู่กับท่านต้องมีปัญญา ทำอะไรต้องไว ต้องคิด มีเหตุผลทุกอย่าง"*

อยู่ต่อมาอีกไม่นาน **ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านก็ป่วยเป็นไข้มาเลเรีย ส่วนเราไม่เป็นมาเลเรีย เพราะเรานอนกางมุ้ง เอาน้ำมันก๊าดมาเทใส่ยุง

๑๙๑.

สอนเรื่องศีลของพระ

หลวงปู่เจี๊ยะ พูดถึงการสอน การอบรมพระลูกศิษย์ ของ **หลวงปู่มั่น** ดังนี้ :-

การสอนของท่านไม่พูดมาก ชอบทำให้ดู ให้เห็นว่าสิ่งนี้ควรทำอย่างนี้ สิ่งนั้นควรทำอย่างนั้น

ก็เหมือนใน**หนังสือประวัติของท่าน** และใน**หนังสือปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน** ที่**ท่านอาจารย์มหาบัว**เขียนไว้ อันนั้นชัดเจนมาก

สำหรับ**เรา**ไปดู เห็นความดีที่ท่านทำ มากกว่าความดีที่ท่านพูด เราจึงจดจำเอามาพูดไม่ได้มากนัก อีกทั้งก็ไม่ใช่คนช่างพูด ช่างเขียน ช่างจำ แต่ชอบนำมาทำมากกว่า การนำมาพูดจึงเป็นเรื่องรองๆ ลงมา

ส่วนเรื่องทำนั้น ทำได้เต็มที่ แต่การพูด เมื่อนำมาพูดแล้วมันไม่เต็มที่ เพราะพูดมากๆ มันจะเป็นการคุยโม้ไป เราจึงพูดไม่ค่อยเก่ง ไม่ได้เรียนมาทางพูดเน้นการกระทำมากกว่า

ไปถึงท่านทีแรก ท่านก็สอนเรื่องศีล

ศีลนั้น เราผู้บวชมาเป็นพระ ต้องดำเนินการรักษาเต็มที่ สุดชีวิตอยู่แล้ว

ผู้ที่จะเป็นพระ ไม่มีศีลก็อยู่ไม่ได้ เพราะ**ขาดศีล** เหมือนอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งในร่างกายขาดบกพร่องไป การทำอะไรในหน้าที่ทั้งปวงรู้สึกว่าจะทำไม่ได้เต็มที่

ยิ่งร่างกายพิการมากเท่าใด ยิ่งทำอะไรไม่ได้การมากเท่านั้น คนขาดศีลก็เหมือนกัน **ยิ่งศีลขาดมากเท่าใดความเจริญในธรรมก็มีน้อยลงไปเท่านั้น**

เพราะศีลเป็นเครื่องหนุนในความประพฤติธรรมทั้งปวง

แต่สำหรับพวกเรา เมื่อมีศีลบริบูรณ์ไม่เป็นที่ระแคะระคายใจ จะมีศีลอยู่เฉยๆ ไม่ได้ ศีลจะบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นนั้น จะต้องชะล้างด้วยน้ำคือคุณธรรม มีความมักน้อย ความสันโดษ ความขัดเกลา ความสงัด ความเป็นผู้ไม่สั่งสม ความปรารภความเพียร และความเป็นผู้เลี้ยงง่ายเป็นต้น ก็จักเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ดี

และ...**ข้อวัตร**ทั้งหลาย ก็จงปฏิบัติให้ถึงพร้อม **ศีล และ พรต** ก็จะหาโทษมิได้

อาจจัดได้ว่า **พวกเราอยู่ในอริยวงศ์** อันเป็น**ประเพณีของพระอริยเจ้า**แล้ว

ใจที่ได้รับการตะล่อมเช่นนี้ ก็มักจะยินดีใน**การภาวนา**

เพราะเหตุนั้น จึงต้องพากันประพฤติธุดงค์เพื่อที่จะยังคุณทั้งมี**ความสันโดษ** เป็นต้น ให้เกิดขึ้น **อันเป็นการผ่องแผ้วแห่งศีล อันเป็นปาริสุทธิศีล คือ บริสุทธิ์โดยรอบด้าน**

๑๙๒.

สอนเรื่องธุดงค์

คำสอนศิษย์เกี่ยวกับเรื่อง**ธุดงค์** ของ**หลวงปู่มั่น** ที่ได้รับการถ่ายทอดจาก **หลวงปู่เจี๊ยะ** มีดังนี้ : -

ธุดงค์ ๑๓ ข้อ พระพุทธเจ้าตรัสไว้เพื่อพวกเราทั้งหลายปฏิบัติ เพื่อ**สละโลกามิส** ไม่ติดอยู่ในบ่วงของโลก คือ บุตร ภรรยา สามี ทรัพย์สมบัติ ยศศักดิ์ ชื่อเสียง อันเป็นเครื่องยึดถือ หน่วงเหนี่ยวใจให้ไหลหลง แล้วก็ทะนงตนว่าสมบูรณ์ ฉลาด ดี

การปฏิบัติธุดงค์ ต้องไม่อาลัยเสียดายชีวิต ต้องปฏิบัติให้ถึงความสำเร็จเพียงเท่านั้นเป็นที่หมาย ต้องมี**สัจจะ** และมี**ปัญญา**ในการเลือกปฏิบัติ เรา**ไม่ต้องปฏิบัติทั้งหมด แต่เลือกเฉพาะข้อที่เห็นว่าเหมาะแก่กาล สถานที่ บุคคล และประกอบไปด้วยประโยชน์**

๑. การสมาทานผ้าบังสุกุล ถ้าเราตั้งใจจะประพฤติแล้ว ก็ต้องสมาทานว่า

“คหปติจีวรํ ปฏิกฺขิปามิ

ข้าพเจ้างดผ้าอันเป็นของคฤหบดีถวาย

ปํสุกูลิกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์ของภิกษุผู้มีการทรงผ้าบังสุกุลเป็นปกติ”

เพียงกล่าวคำสมาทานนี้ ก็ปฏิบัติไปได้เลย

ผ้าที่จัดว่าเป็น**ผ้าบังสุกุล** (ผ้าประดุจกองฝุ่น) มีดังนี้ ผ้าที่เขาทิ้งไว้ในป่าช้า ผ้าที่เขาทิ้งไว้ตามทางเข้าตลาด ผ้าที่เขาทิ้งอยู่ตามตรอก ผ้าที่เขาทิ้งอยู่ในกองหยากเยื่อ ผ้าที่เขาใช้เช็ดครรภมลทินแล้วทิ้ง ผ้าที่เขาผลัดอาบน้ำมนต์แล้วทิ้ง ผ้าที่ทิ้งอยู่ตามท่าน้ำ ผ้าที่เขานุ่งไปป่าช้ากลับมาแล้วทิ้ง ผ้าที่ถูกไฟไหม้แล้วเขาเอาทิ้ง ผ้าที่โคเคี้ยวจนขาดแล้วเขาทิ้ง ผ้าปลวกกัดแล้วเขาทิ้ง ผ้าหนูกัดแล้วเขาทิ้ง ผ้าขาดด้านริมๆ อย่างนี้แล้วเขาทิ้ง ผ้าขาดด้านชายๆ แล้วเขาทิ้ง ผ้าที่เขาตัดมาทำธงเลิกใช้แล้วทิ้ง ผ้าที่เขาทำพลีกรรมบวงสรวงแล้วทิ้ง ผ้าของพวกภิกษุด้วยกัน ผ้าที่เขาทิ้งๆ ไว้ในที่ราชาภิเษก ผ้าที่สำเร็จด้วยฤทธิ์ ผ้าที่ตกอยู่ตามถนนไม่ปรากฏเจ้าของ ผ้าที่ลมพัดพามาไม่มีเจ้าของติดตาม ผ้าที่เทวดาถวาย ผ้าที่คลื่นทะเลซัดขึ้นฝั่ง เหล่านี้แหละท่านเรียกว่า **“ผ้าบังสุกุล”**

๒. การสมาทานธุดงค์ด้วยการถือใช้ผ้าเพียงสามผืน ต้องสมาทานว่า

“จตุตฺถจีวรํ ปฏิกฺขิปามิ

ข้าพเจ้าของดผ้าผืนที่ ๔

เตจีวริกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์แห่งภิกษุผู้มีอันทรงผ้า ๓ ผืน เป็นปกติ”

เมื่อกล่าวสมาทานเสร็จก็เริ่มปฏิบัติไปเลย

อานิสงส์ ในการใช้ผ้าสามผืน คือ ย่อมเป็นผู้พอใจยินดีตามมีตามได้ด้วยจีวรพอแต่รักษากาย ไม่ว่าจะไปที่ใด ก็ไปได้ดุจนกพาเอาแต่ปีกบินไปฉะนั้น ไม่เป็นกังวลกับผ้า เลิกการสะสมผ้า เบากายเบาใจดี ไม่เป็นผู้ละโมบในจีวรอื่นๆ ที่ได้มา

๓. การสมาทานบิณฑบาตเป็นวัตร ต้องสมาทานว่า

“ปิณฺฑปาติกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์ของภิกษุผู้มีการเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร”

วิธีปฏิบัติในการสมาทานบิณฑบาตเป็นวัตร ผู้ปฏิบัติในธุดงค์ข้อนี้ **ไม่พึงยินดีภัตร ๑๔ อย่าง** เหล่านี้ คือ ไม่พึงยินดีในภัตรที่เขาถวายสงฆ์ทั่วไป ภัตรที่เขาถวายเฉพาะตัว ภัตรในที่นิมนต์ ภัตรที่ถวายโดยสลากภัตรประจำปักษ์ ภัตรถวายประจำวันอุโบสถ ภัตรถวายประจำวันแรม ๑ ค่ำ ภัตรเพื่อพระอาคันตุกะ ภัตรเพื่อพระที่เตรียมจะเดินทาง ภัตรเพื่อพระอาพาธ ภัตรเพื่อพระที่อุปัฏฐากพระอาพาธ ภัตรประจำวิหาร ภัตรประจำบ้านใกล้วัด ภัตรที่ชาวบ้านแบ่งเวรถวาย

พระธุดงค์ผู้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติในข้อนี้ นับว่า**เป็นผู้แสวงหาด้วยกำลังแข้งของตน มีความเป็นอยู่ไม่เกี่ยวเกาะกับคนอื่น ละความละโมบในอาหารได้ จะอยู่ที่ใดก็อยู่ได้ จะไปที่ใดก็ไปได้ทั้ง ๔ ทิศ ไม่ติดข้องเกี่ยวเกาะกับสิ่งใด**

๔. สปทานจาริกังคะ คือ **การเที่ยวไปบิณฑบาตตามลำดับเรือนละความละโมบโลภมากในโภชนะ** สมาทานว่า

“โลลุปฺปจารํ ปฏิกฺขิปามิ

ข้าพเจ้างดการเที่ยวไป (บิณฑบาต) **โดยละความละโมบโลภมากเสีย”**

พระผู้ปฏิบัติธุดงค์ข้อนี้ ย่อมเป็นผู้มีใจไม่ติดข้องดั่งดวงจันทร์ เป็นผู้ใหม่อยู่เสมอไม่ชินชากับพระธรรมวินัย ไม่ตระหนี่(ตระกูล) เป็นผู้อนุเคราะห์ทายกทั้งปวงโดยสม่ำเสมอ ปลอดจากโทษภัยในการเข้าไปสู่ตระกูลนั้นๆ เพื่อบิณฑบาต พระผู้มีปัญญาพึงหวังเที่ยวไปโดยเสรีพึงละความเที่ยวไป (บิณฑบาต) โดยละโมบเสีย

๕. การสมาทานถือธุดงค์ การฉันอาสนะเดียวเป็นวัตร กล่าวคำสมาทานว่า

"เอกาสนิกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์แห่งภิกษุผู้มีการฉัน ณ อาสนะเดียวเป็นปกติ"

เรื่อง**การฉันอาสนะเดียว**ละเอียดอยู่มาก ท่านจัดไว้ ๓ ขั้นตอน คือ **อย่างอุกฤษฏ์** อาหารภายในบาตรจะมากหรือน้อยก็ตาม เมื่อหย่อนมือลงฉัน ย่อมไม่รับอาหารอื่นอีก ผู้ที่**ถืออย่างกลาง** ย่อมรับอาหารอื่นได้ ตราบเท่าที่อาหารในบาตรไม่หมด ส่วนผู้**ถืออย่างเพลา** ย่อมรับได้เพื่อจะฉันตราบเท่าที่ยังไม่ลุกจากอาสนะ

โรคทั้งหลายที่มีการกินเป็นปัจจัย ย่อมไม่รบกวนพระผู้ยินดีในการฉัน ณ อาสนะเดียว เป็นผู้ไม่ละโมบติดรสอาหาร เป็นข้อปฏิบัติขัดเกลากิเลสได้อย่างดียิ่ง

๖. ข้อปฏิบัติว่าด้วยการฉันเฉพาะอาหารในบาตรเป็นวัตร สมาทานว่า

"ปตฺตปิณฺฑิกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์แห่งภิกษุผู้มีการฉันก้อนข้าวในบาตรเป็นปกติ"

ท่านจัดประเภทแห่งพระผู้ปฏิบัติไว้ ๓ ขั้นตอน**สำหรับพระผู้ถือปฏิบัติอย่างอุกฤษฏ์** แม้กากอาหารที่ฉันจะทิ้งก็ไม่ควร เว้นแต่เวลาเคี้ยวอ้อย จะบิก้อนข้าว ปลา เนื้อ และขนม ฉันเป็นอย่างๆ ก็ไม่ควร **สำหรับผู้ถืออย่างกลาง** จะใช้มือข้างเดียวบิฉันก็ควร เรียกว่า **หัตถโยคี** คือ ใช้มือเพียงข้างเดียวฉัน **สำหรับผู้ถืออย่างเพลา** เรียกว่า **ปัตตโยคี** คือ สิ่งใดอาจบรรจุลงในบาตรได้ จะบิสิ่งนั้นด้วยมือหรือด้วยฟันเคี้ยวกินก็ได้หมด

การปฏิบัติธุดงค์ข้อนี้ จะบรรเทาตัณหาในรสต่างๆ ละความตะกละเสียได้ เป็นผู้มุ่งแต่ประโยชน์ในอาหาร ไม่ต้องลำบากในการรักษาภาชนะ มีถาดเป็นต้น ไม่เป็นผู้ลอกแลกมีนัยน์ตาสอดส่ายแล้วบริโภค และเป็นผู้มีความประพฤติสมควรแก่**ธุตธรรม** มีความเป็นผู้มักน้อย เป็นต้น

การปฏิบัติตามข้อนี้ จะสามารถขุดมูลแห่งรสตัณหาเสีย เหมือนกับขุดรากไม้ เป็นผู้มีใจงาม สามารถฉันอาหารรวมได้ นี้แหละเรียกว่าการฉันเฉพาะอาหารในบาตรเป็นวัตร

๗. ธุดงค์ข้อที่ ๗ ท่านเรียกว่า **ข้อปฏิบัติในการไม่รับภัตรที่นำมาส่งทีหลัง** สมาทานว่า

"ขลุปจฺฉาภตฺติกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์ของภิกษุผู้มีการไม่ฉันภัตรที่นำมาส่งภายหลังเป็นปกติ"

การปฏิบัติแบบนี้ ท่านก็แบ่งไว้ ๓ ขั้นตอน **สำหรับท่านผู้ถืออย่างอุกฤษฏ์** คือเมื่อฉันอาหารรายแรกเข้าไป ก็ไม่รับของรายอื่นๆ คือรับเอาเฉพาะรายแรกที่ถวาย เป็นอันพอใจ **ผู้ถืออย่างกลาง** ฉันแต่อาหารที่มีอยู่ในบาตรที่บิณฑบาตได้มาเท่านั้น **อย่างเพลา** อาจจะรับได้บ้างตามเหตุผลอันควร

๘. ท่านสอนเกี่ยวกับเรื่อง**การอยู่ป่าเป็นวัตร** คำสมาทานว่า

"อารญฺญิกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์แห่งภิกษุผู้มีการอยู่ป่าเป็นปกติ"

สำหรับ**เราเอง** (หลวงปู่มั่น) การอยู่ป่าเป็นที่สบายสำหรับนักภาวนา แม้การอยู่ป่าเป็นวัตรท่านก็จัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติไว้ ๓ ระดับของผู้ปฏิบัติ **พระผู้ถือปฏิบัติอย่างอุกฤษฏ์** ต้องยังอรุณให้ตั้งขึ้นมาก่อน

ถึงจะออกจากแนวป่าได้ **อย่างกลาง** ย่อมได้ เพื่อจะอยู่ในเสนาสนะป่าตลอด ๔ เดือนในฤดูฝน **ผู้ถืออย่างเพลา** ย่อมได้เพื่อจะอยู่ในเสนาสนะป่าตลอด ๔ เดือนในฤดูหนาว

พระผู้ปฏิบัติธุดงค์ข้อนี้ ต้องทำความสำคัญว่า**อยู่ในป่า**ไว้ในใจ เป็นผู้ควรที่จะได้สมาธิที่ยังไม่ได้ และเพื่อรักษาสมาธิที่ได้ไว้แล้วไม่ให้เสื่อม พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญการอยู่ป่าไว้มาก ดังเช่นครั้งหนึ่งพระองค์ตรัสชื่นชม**พระนาคิตะ**ว่า *"นาคิตะ แม้ตถาคตเอง ยังมีใจยินดีด้วยการอยู่ป่า และยินดีในการอยู่ป่าของภิกษุนั้นๆ อันตรายทั้งหลายมีรูปที่เป็นของอันภิกษุไม่ควรดูเป็นต้น ย่อมไม่รบกวนจิตของพระผู้อยู่ในเสนาสนะป่าอันสงัด ผู้อยู่ป่ามักไม่สะดุ้งกลัว ละความเยื่อใยในชีวิตได้ ยินดีรสแห่งความสุขอันเกิดแต่วิเวก และถ้าเป็นผู้ทรงผ้าบังสุกุลย่อมเป็นสิ่งที่เหมาะสมแก่พระผู้อยู่ป่าเช่นนั้น"*

๙. การอยู่รุกขมูลโคนไม้ สมาทานว่า

"รุกฺขมูลิกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์แห่งภิกษุผู้มีอันอยู่ ณ โคนต้นไม้เป็นปกติ"

พระกับป่า เป็นของคู่กันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ใต้โคนต้นโพธิ์ ปรินิพพานใต้โคนต้นสาละทั้งคู่ ดังนั้นการสอนของพระองค์จึงไม่หนีไปจากปฏิปทาที่พระองค์เคยดำเนินมา เรียกได้ว่าพระองค์เอาเรื่องส่วนตัวที่ทรงดำเนินมาแล้วประสบผลอันสูงสุด

การอยู่รุกขมูลนั้น มิใช่ว่าเจอต้นไม้ที่ไหนก็จะไปอยู่ อย่างนั้นไม่ถูกต้อง ต้นไม้ที่**ไม่ควร**ไปอยู่โคนต้นมัน ท่านแสดงไว้ดังนี้ ต้นไม้ที่ตั้งอยู่ระหว่างพรมแดน ต้นไม้ที่เป็นเจดีย์ ต้นไม้มียาง ต้นไม้กำลังมีผลเดี๋ยวหิวขึ้นมาเด็ดมากินเสียเลย ต้นไม้กำลังมีดอก ต้นไม้ที่มีค้างคาวเกาะ ต้นไม้มีโพรง ต้นไม้ที่ตั้งอยู่กลางวัด เหล่านี้เป็นวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการอยู่โคนไม้

๑๐. ปฏิบัติด้วยการถืออยู่กลางแจ้ง สมาทานว่า

“อพฺโภคาสิกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์ของภิกษุผู้อันอยู่กลางแจ้งเป็นปกติ”

ผู้ปฏิบัติอย่างอุกฤษฏ์ จะเข้าไปอาศัยเงาต้นไม้หรือภูเขาหรือเรือนอยู่ไม่ควร **ต้องทำกุฏิจีวร** หมายถึงกระโจมจีวรอยู่ในที่กลางแจ้งนั่นแหละเหมาะสม **ผู้ถือปฏิบัติอย่างกลาง** จะเข้าไปอาศัยเงาต้นไม้ภูเขาและเรือน อยู่แต่ไม่เข้าไปข้างในก็ควร **สำหรับผู้ถืออย่างเพลา** เงื้อมเขาที่คนไม่ได้มุงบังเลย ซุ้มกิ่งไม้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือกระท่อมร้างๆ ที่ตั้งอยู่ตามท้องนาที่คนเฝ้านาทิ้งไว้ ก็ควร

การอยู่ในที่กลางแจ้งนี้ ย่อมบรรเทา**ถีนมิทธะ** ความง่วงเหงาหาวนอนได้ดี และเป็นผู้ปรารภความเพียรเพื่อความพ้นทุกข์ พระผู้ปฏิบัติเช่นนี้ มีดวงดาวดารดาษเป็นเพดาน มีประทีปคือดวงจันทร์ส่องสว่างสมควรแก่ภาวะ คือ **เป็นผู้ไม่มีเรือนอย่างแท้จริง**

๑๑. การสมาทานอยู่ในป่าช้า ว่า

“โสสานิกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์แห่งภิกษุผู้มีอันอยู่ในป่าช้าเป็นปกติ”

การอยู่ในป่าช้าทำให้เราระลึกถึงความตายอยู่เสมอๆ อยู่ด้วยความไม่ประมาท สติดี ย่อมพิจารณาเห็นสิ่งทั้งหลายเป็นของไม่งามบรรเทากามราคะได้ เห็นสภาพความเป็นจริงของร่างกายเนืองๆ ย่อมจะสังเวชในการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ละความมัวเมาในทรัพย์สมบัติและในความไม่มีโรค สามารถข่มความกลัวเสียได้ เป็นที่สรรเสริญแห่งอมนุษย์ทั้งหลาย เป็นต้น

๑๒. ข้อนี้แสดงถึงความเป็นผู้ไม่ยุ่งยาก ไม่เรียกร้องเกินไป **ยินดีตามวาสนาบารมีที่มาถึงเข้า ยินดีในเสนาสนะที่ถูกจัดไว้** สมาทานว่า

“ยถาสนฺถติกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์ของภิกษุผู้มีอันอยู่ในเสนาสนะตามที่จัดไว้ให้เป็นปกติ”

ข้อปฏิบัตินี้เพื่อสอนภิกษุว่า **“ได้สิ่งใด พึงยินดีในสิ่งนั้น”** แสดงถึงความเป็นผู้ใฝ่ประโยชน์แก่เพื่อนพรหมจารี โดยไม่กวนให้ย้ายเสนาสนะบ่อยๆ ไม่เป็นผู้ติดยึดเสนาสนะ ว่าเลวหรือประณีต ละความยินดียินร้ายได้ ปิดประตูแห่งความตะกลาม สมกับเป็นพุทธสาวก

๑๓. ข้อท้ายสุด **ท่านเน้นการต่อสู้นิวรณ์มาครอบงำใจ ด้วยการนั่ง ยืน เดิน ไม่เอนกายลงนอน ถึงหลับก็เป็นไปใน ๓ อิริยาบถต้น** สมาทานว่า

“เนสชฺชิกงฺคํ สมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานองค์แห่งภิกษุผู้มีอันสำเร็จอยู่ด้วยการนั่งเป็นปกติ”

การใช้พนักอิง ผ้ารัดเข่า ผ้ารัดตัว ถ้าปฏิบัติอย่างเคร่งครัดไม่ควร แต่ถ้าปฏิบัติอย่างกลางๆ อย่างใดอย่างหนึ่งนำมาใช้ได้ ผู้ปฏิบัติอย่างหย่อนๆ ก็พิงไปได้หมด

ข้อปฏิบัตินี้ ดับความขี้เกียจได้ชะงัดนัก ตัดเครื่องผูกพันใจเนื่องในความสุขในการนอน สุขในการนอนเอกเขนก สุขในความหลับ เมื่อไม่นอนย่อมสะดวกในการประกอบกรรมฐานทั้งปวง มีอิริยาบถอันนำมาซึ่งความเลื่อมใส เหมาะสมที่จะทำความเพียร และความเพียรเพิ่มพูนดี

ทั้งหมดนี้เป็น **ธุดงควัตร ๑๓** ที่**หลวงปู่มั่น** ท่านสอนพระที่เป็นศิษย์ของท่าน ผมคัดลอกมาจากหนังสือ**หลวงปู่เจี๊ยะ**

ผมเองไม่รู้เรื่องหรอก โปรดอย่าถามในรายละเอียดนะครับ ถามผู้รู้ท่านอื่นดีกว่า

๑๙๓.

ธุดงค์ที่หลวงปู่มั่นปฏิบัติประจำ

หลังจาก**หลวงปู่มั่น** ท่านสอน**ธุดงควัตร ๑๓** แล้วท่านก็ย้ำว่า : -

นี่แหละ **มรดกที่พระพุทธเจ้านำมาให้เราปฏิบัติเพื่อศีล สมาธิ ปัญญา อันยิ่งขึ้นไปอีก**

ขอให้พวกท่านนำไปประพฤติปฏิบัติ อย่าสักแต่ว่าฟังเฉยๆ เพราะมันไม่เกิดประโยชน์อะไร แต่ถ้านำไปปฏิบัติ ผลที่ได้จะเป็นสมบัติของตัวท่านเอง

สำหรับผมเอง (หลวงปู่มั่น) **ถือปฏิบัติอยู่เนืองนิตย์ เป็นอาจิณวัตรอยู่ ๔ ประการ**

๑. **ปังสุกูลิกังคะธุดงค์** ถือการนุ่งห่มผ้าบังสุกุลนับแต่วันอุปสมบท จนตราบเท่าวัยชราจึงได้ผ่อนใช้คหบดีจีวร (คือจีวรที่ญาติโยมนำมาถวาย) บ้าง เพื่ออนุเคราะห์แก่ผู้มีศรัทธานำมาถวาย

๒. **ปิณฑะปาติกังคะธุดงค์** ถือภิกขาจารวัตร เที่ยวบิณฑบาตฉันเป็นนิตย์ แม้อาพาธ ไปในละแวกบ้านไม่ได้ ก็บิณฑบาตในเขตวัด บนโรงฉัน จนกระทั่งอาพาธลุกไม่ได้ในปัจฉิมสมัยจึงงดบิณฑบาต

๓. **เอกะปัตติกังคะธุดงค์** ถือฉันในบาตร ใช้ภาชนะใบเดียวเป็นนิตย์ จนกระทั่งถึงสมัยอาพาธหนักในปัจฉิมสมัยจึงงด

๔. **เอกาสนิกังคะธุดงค์** ถือฉันในบาตรหนเดียวเป็นนิตย์ตลอดมา แม้จะอาพาธหนักเพียงไรก็ไม่เคยลดละหรือถดถอยความพากเพียร

ส่วนข้อปฏิบัตินอกนี้ ที่ได้ถือว่าปฏิบัติเป็นครั้งคราว ที่นับว่าปฏิบัติได้มาก ก็คือ **อรัญญิกังคะธุดงค์** คือการอยู่เสนาสนะป่า ห่างจากบ้านพอสมควร ประมาณ ๕ เส้น หลีกเร้นอยู่ในที่สงบสงัด ตามสมณวิสัย เมื่อถึงวัยชรามากแล้ว จึงอยู่ในเสนาสนะป่าห่างจากบ้านพอสมควร ซึ่งพอเหมาะกับกำลังที่จะออกเที่ยวภิกขาจารบิณฑบาต เป็นที่ปราศจากเสียงอื้ออึง ประชาชนเคารพยำเกรงไม่รบกวน

*"ในสมัยที่เรากำลังแข็งแรง ได้ออกเที่ยวโดดเดี่ยวเดียวดาย แสวงหาแต่ที่วิเวกในป่าดงพงลึก ไม่มีอาลัยเสียดายในชีวิตความเป็นอยู่ อยู่บนภูเขาสูงๆ ที่ผู้คนติดตามยาก ส่วนมากเป็นที่อยู่ของ**พวกมูเซอ** และยังทำให้ชนเหล่านี้สามารถเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาได้"*

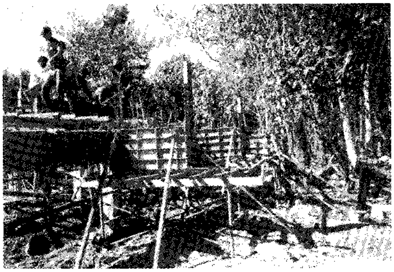

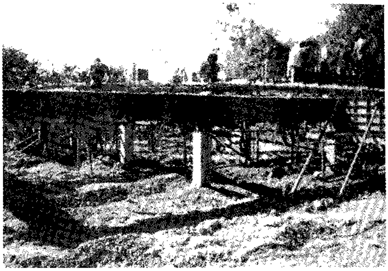

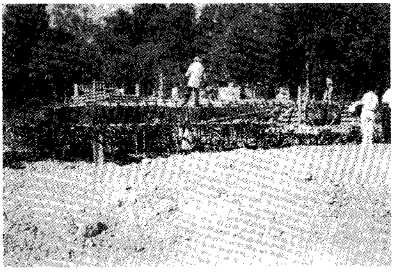

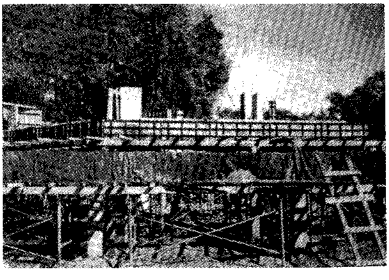

เริ่มลงมือก่อสร้างพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ฯ

๑๙๔.

กิจวัตรประจำวัน

หลวงปู่เจี๊ยะ ได้พูดถึงกิจวัตรประจำวันของ**หลวงปู่มั่น** ดังนี้ : -

ท่านพระอาจารย์มั่น ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นอาจิณ เพื่อแบบอย่างแก่สานุศิษย์ และพร่ำสอนสานุศิษย์ให้ปฏิบัติเป็น **อาจิณวัตร** ต่อไปนี้

เวลาเช้า ออกจากกุฏิทำสรีระกิจ คือ ล้างหน้า บ้วนปาก นำบริขารลงสู่โรงฉัน ปัดกวาดลานวัด แล้วเดินจงกรม

พอได้เวลา**ภิกขาจาร** ก็ขึ้นสู่โรงฉัน **นุ่งห่มเป็นปริมณฑล** สะพายบาตรเข้าสู่บ้านเพื่อบิณฑบาต

กลับจากบิณฑบาตแล้ว จัดแจงบาตร จีวร แล้วจัดอาหารใส่บาตร นั่งพิจารณา**อาหารปัจจเวกขณะ** ทำ**ภัตตานุโมทนา** คือ **ยะถา สัพพีฯ** เสร็จแล้วฉันจังหัน ฉันเสร็จแล้ว ล้างบาตร เก็บบริขารขึ้นกุฏิ

ทำสรีระกิจ พักผ่อนเล็กน้อย แล้วลุกขึ้นล้างหน้าไหว้พระสวดมนต์ และพิจารณา **ธาตุ อาหารปฏิกูล - ตังขณิกะ - อตีตะปัจจเวกขณะ** แล้วชำระกิจจากนิวรณ์ นั่งสมาธิพอสมควร

เวลาบ่าย ๓-๔ โมง กวาดลานวัด ตักน้ำใช้น้ำฉันมาไว้ อาบน้ำชำระกายให้สะอาดปราศจากมลทิน แล้วเดินจงกรมจนถึงพลบค่ำ จึงขึ้นกุฏิ

เวลากลางคืน ตั้งแต่พลบค่ำขึ้นไป สานุศิษย์ทยอยกันขึ้นไปปรนนิบัติ ท่านได้เทศนาสั่งสอนอบรมสติปัญญาแก่สานุศิษย์พอสมควร สานุศิษย์ถวายการนวดเฟ้นพอสมควรแล้ว ท่านให้เข้าห้องไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ แล้วพักนอนประมาณ ๔ ทุ่ม **เวลาตีสาม**ตื่นนอนล้างหน้าบ้วนปากแล้วปฏิบัติอย่างในเวลาเช้าต่อไป

กิจบางประการ เมื่อท่านมีลูกศิษย์มากและแก่ชราแล้ว ก็อาศัยศิษย์เป็นผู้ทำแทน เช่น การตักน้ำใช้น้ำฉัน เพราะเหน็ดเหนื่อยเนื่องจากชราภาพ ส่วนกิจอันใดเป็น**สมณประเพณี** และ**เป็นศีลวัตรกิจ** ท่านปฏิบัติเสมอเป็นอาจิณ มิได้เลิกละ

ท่านถือคติว่า **"เมื่อมีวัตรก็ชื่อว่ามีศีล ศีลเป็นเบื้องต้นของการปฏิบัติ"**

ท่านกล่าวว่า **"ต้นดี ปลายก็ดี ครั้นผิดมาแต่ต้น ปลายก็ไม่ดี"**

ท่านกล่าวว่า **"ผิดมาตั้งแต่ต้น ฮวงเม่าบ่มี"** (ฮวงเม่า = รวงข้าว) อุปมาเปรียบเหมือนอย่างว่า **"การทำนา เมื่อบำรุงรักษาลำต้นข้าวดีแล้ว ย่อมหวังได้แน่ซึ่งผล ดังนี้"**

ท่านจึงเอาใจใส่ตักเตือนสานุศิษย์ให้ปฏิบัติ**ศีลวัตร** อันเป็นส่วนเบื้องต้น ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์เสมอ

อบรมพระ ท่านอบรมตอนหัวค่ำหน่อยแล้วก็เลิก คือพอได้เวลา ๔ ทุ่ม อบรมครั้งหนึ่งก็ประมาณ ๒ ชั่วโมง เสร็จก็แยกกันไปภาวนาเอง ส่วนมากท่านไม่ค่อยอบรม ให้ภาวนาของใครของมันไป เมื่อภาวนามีปัญหาสงสัยเกี่ยวกับเรื่องอะไร ก็มาถามท่าน ท่านก็จะชี้แจงให้ฟัง

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าต่อไปว่า : -

ตอนเราไปอยู่เชียงใหม่กับท่าน (ที่บ้านแม่กอย) มีพระไม่กี่องค์ **มีเรา (หลวงปู่เจี๊ยะ) ท่านเฟื่อง ครูบาทองปาน ท่านศรี เณรอ้าย** อยู่กับท่าน

ท่านก็พาอยู่แต่ในป่า มีแต่เข้าป่า ไม่เข้ามาในเมืองถ้าไม่ป่วยไข้ **ท่านพาอยู่พาปฏิบัติ เพื่อหนทางพ้นทุกข์จริงๆ ไม่มีเรื่องโลกๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง** เราอยู่กับท่านทั้งที่มีกิเลส ก็พอกลายเป็นธรรมขึ้นมาได้บ้างเหมือนกัน

เราไปอยู่กับท่านที่เชียงใหม่ ไปกิน**ลูกกะบ้า** เมาแทบตาย ก็เราไม่รู้ว่ามันเป็นอะไร สาเหตุที่กินก็เพราะ**มันไม่มีอะไรจะกิน**นั่นเอง อาหารของชาวเชียงใหม่เรากินไม่ได้ เราเป็นคนกินยากเป็นปกติอยู่แล้ว

เราถามเณรว่า *"เฮ้ยเณร ! ไอ้ลูกกะบ้านี่มันกินได้ไหม ?"*

"ครูบา...กินได้"

"ถ้าอย่างนั้นให้เอามาต้มถวายตอนเช้า"

พอกินแล้วรสฝาดๆ กินแล้วเมาแทบเป็นแทบตาย เข็ด ! ไอ้ลูกกะบ้านี่ !

ต้นกะบ้า มันเกิดตามป่า เป็นเครือๆ ลูกดก ลูกไม่กลมนัก ออกจะแบนๆ ตามป่าตามเขาทางเหนือ ทางอิสาน มีทั่วไป

(ถ้าดูตามที่**หลวงปู่เจี๊ยะบอก** ผมเข้าใจว่าเป็น **ลูกสะบ้า** ซึ่งเป็นเครือขึ้นไปตามต้นไม้ ผลเป็นฝักยาวเหมือนหางนกยูง มีเม็ดข้างในเรียงกันเหมือนถั่ว_ปฐม)

๑๙๕.

หลวงปู่เจี๊ยะโดนตลอด !

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าเรื่องเมื่อครั้งอุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น** ที่**บ้านแม่กอย** ต่อไปว่า : -

อยู่กับท่านพระอาจารย์มั่น เรานี่โดนตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ หัวเราชิงรับศอกของท่านโดยตลอด...(หัวเราะ)...

บางทีไม่มีเรื่องมีราวอะไรเลย บางทีไม่เกี่ยวข้อง แต่ก็ต้องโดนท่านดุเอาบ่อยๆ บางทีน้ำตาไหลก็อดทนเอา

อย่างบางครั้ง พวกพระเข้ามาศึกษากับท่าน **พวกพระที่มาท่านก็ไม่กล้าว่าเขา** หรืออาจเกรงใจเขา หรืออะไรอย่างอื่นที่เหนือสิ่งนั้นที่ท่านรู้แต่เราไม่รู้

ท่านก็เอาเรานี้แหละเป็นกระโถนท้องพระโรง เอาเรานี้แหละไปไล่ด่าแหลก ด่าจนแหลกไปเลย

วันนั้นที่**แม่กอย วัดร้างป่าแดง** นั่นแหละ โอ้โฮ้ !...เราเข้าไปกวาดทางไปส้วม กวาดจนดีหมดแล้ว จนไม่มีที่จะให้กวาด ยังเหลือตรงที่บ่อมันลึกๆ ก็เอาไม้กวาดโกยไม่ขึ้น

ท่านเดินไปดู ดูตรงนั้น ดูตรงนี้ คือหาดูจนหมดทุกที่ คงไม่มีที่ให้ท่านดู ท่านหาดูเสร็จแล้ว เดินมาหาเรื่องใส่เรานะ

อันนี้ เรารู้ว่าท่านตีวัวกระทบคราด

เพราะตอนนั้นมีพระมาอยู่ใหม่ๆ นั่งคุยกันทั้งคืนๆ

ท่าน เดินมาเห็นเราเข้า เดินดิ่งปราดเข้ามาหาเลย ถามขึ้นอย่างดังว่า ***“เจี๊ยะโว้ย !...นี่ !...นี่ใครเอาเทียนตรงนี้ไปหมด ? แล้วไอ้ที่ตรงคลองน้ำข้างทางไปส้วม ใครยื...ใครกวาดยื ?”***

ท่านก็รู้แล้วว่ามีพระใหม่ๆ มากัน ๓-๔ องค์ เอาเทียนไปจุดนั่งคุยกันจนเกือบสว่าง_มาถึงคุยกันตลอดเกือบสว่าง **ไม่ภาวนาแต่ขยันคุยกัน** พระห่า...นั้นก็ดี

ทีนี้ด่าคนอื่นไม่ได้ ต้องด่าเรา “เอาอีกแล้ว” นึกในใจ พอเรากราบเรียนบอก “ในร่องผมกวาดหมดแล้วนะครูบาจารย์”

แหม ! ทีนี้ด่าเรา ด่าเอา-ด่าเอา ยังไม่ทันได้ตั้งตัวรับ

“ข้ามหัว**ท่านกงมา** ข้ามหัว**ท่านลี** มา มาแล้วก็ต้องทำให้ดี ถ้าทำไม่ดีก็อย่าอยู่นะ ไป๊ !...ให้รีบไป อย่ามาอยู่นะถ้าเป็นแบบนี้ ไป๊ !... ไป๊ !...” เอาใหญ่เลย เสียงดัง

พวกพระเหล่านั้นก็ตกอกตกใจ มองหน้ากันเลิกลั่กแตกหนีกันใหญ่ “โอ้ ! ท่านเจี๊ยะโดนแล้ว” ก็แตกฮือกันหนี

ที่แท้ท่านตีวัวกระทบคราด ให้พระเหล่านั้นสำนึก ยังไม่มีใครรู้อีก หยาบหนาเหลือเกิน ยังมาโทษเรา หัวเราะเราอีก ไม่เห็นโทษของตัว เห็นแต่โทษคนอื่น

ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านดุเราอย่างนี้บ่อยๆ เราก็เสียใจเหมือนกัน บางทีก็คิดน้อยใจ **“เอ๊ะ! ทำไมด่าเราอย่างนี้น้อ ?...”** แต่เมื่อพิจารณาด้วยเหตุผล **ก็ลงท่านเพราะเรารักท่าน**

ส่วนไอ้พวกพระมาใหม่ยังไม่รู้เรื่องอีก พากันขโมยเอาเทียนไป จุดกันทั้งคืน ตี ๓- ตี ๔ ยังไม่พอ ยังมาพาท่าน...โอ้โฮ ! ๆ...ตำหนิแต่เรา **ไม่รู้จักน้อมเข้ามาใส่ตน**

นี่แหละท่านพระอาจารย์มั่น ท่านตีคนอื่นไม่ได้ ท่านก็ต้องตี ลูกศิษย์ สอนลูกศิษย์อย่าให้เป็นอย่างนั้น อย่าทำตนอย่างพระพวกนั้น

พระพวกนั้นก็ดี อุตส่าห์มาหาท่าน ท่านสอนแล้วยังไม่รู้ว่าท่าน สอน ไม่รู้จักคิด ไม่รู้ว่ามาหาธรรมะแบบไหน

อย่างนี้แหละ ท่านตีคนอื่นไม่ได้ ก็ต้องตีลูกศิษย์ คือตีเราแทน เราต้องคอยเอาหัวชิงรับศอกท่านเป็นประจำ

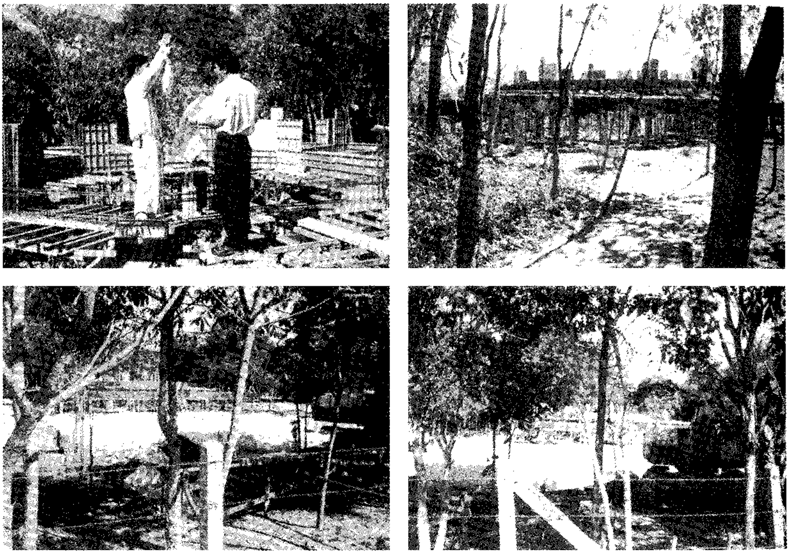

การก่อสร้างพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์

๑๙๖.

ใจอาจารย์...ถึงใจศิษย์

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าถึงการได้อยู่อุปัฏฐาก **หลวงปู่มั่น** ต่อไปว่า : -

ได้อยู่กับ**ท่านพระอาจารย์มั่น ที่วัดร้างป่าแดง** บ้านแม่กอย ตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ในระยะ ๒ เดือนแรก **ใกล้จวนจะถึงวันมาฆบูชา สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** ตอนนั้นเป็นเจ้าคุณ**พระราชกวี** (พิมพ์) วัดเจดีย์หลวง ได้มีหนังสือไปนิมนต์**ท่านพระอาจารย์มั่น** ให้ลงมาทำพิธีมาฆะร่วมกับ **สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า** (ชื่น สุจิตฺโต)

แต่ในขณะนั้น**ท่านพระอาจารย์**(มั่น) **ได้ป่วยเป็นไข้มาเลเรียอย่างแรง** แพทย์ไม่รับรองในอาการ **ท่านพระอาจารย์มั่น**จึงมีหนังสือให้เราลงไปทำหน้าที่แทน

ท่านสั่งว่า **"ท่านเจี๊ยะ...ไปร่วมพิธีแทนหน่อย และกราบทูลสมเด็จฯ ถึงความเป็นไปต่างๆ ด้วย"**

เราก็รับด้วยเกล้า ไปทำพร้อมทั้งน้ำตา เดินทางไปก็เป็นกังวลใจอยู่ตลอด กลัวผู้ปฏิบัติใกล้ชิดจะไม่รู้จริตนิสัยของท่าน

เราทำทุกอย่างเพื่อท่านด้วยชีวิต ไม่มีเหน็ดเหนื่อยทั้งกายใจ ทะนุถนอมระวังรักษา ประคับประคองเอาใจใส่ดูแลท่านทุกอย่าง กิจวัตรทุกอย่างต้องพร้อมและตั้งใจทำทุกขณะกายจิต อุทิศชีวิตเพื่อท่านเสมอมา

แม้แต่บิดามารดา เรายังไม่เคยทำเช่นนี้มาก่อน

อาบน้ำท่าให้ นวดแขนขา ซักผ้า ต้มน้ำ เช็ดถูบริขารเครื่องใช้ให้สะอาดสดใสดูดีตลอด ไม่ให้ทุกอย่างรอดจากการปฏิบัติ เพื่อขัดธรรมภายใน อุทิศด้วยใจในขณะทำอย่างซาบซึ้ง พึงระวังไม่ประมาทหรือคลาดเคลื่อน ไม่เคยมีระแคะระคายเหนื่อยหน่ายใจว่าทุกข์ยากลำบากแค้น

นึกๆ ไปมันก็แปลกอยู่เหมือนกัน !

เมื่อเราไปทำหน้าที่เสร็จ ตามคำสั่งท่าน เราจึงรีบกลับไปปฏิบัติรับใช้ท่านทันที

เราคงมีบุญมีกรรมกับท่าน ถึงเราจะทะเร่อทะร่า ท่านก็ไม่เอือมระอา อีกทั้งยังเมตตาเสมอมา ไม่ให้เป็นที่ละอายใคร

นึกกิริยา น้ำใจ ที่อยู่กับท่านเมื่อไหร่ มันเตือนใจข้างในลึกให้ตื้นตันตื้นใจ บางทีน้ำตาไหลไม่รู้ตัว ยิ่งเพ่งพิศในกิริยากิจที่พร่ำสอนไม่รู้จักหน่ายเหนื่อย

ยิ่งนึกก็ยิ่งพิจารณาว่า **ผู้มีบุญใหญ่อย่างท่านเช่นนี้ ไม่มีเลยที่จะเคยแสวงหาความสุขอันเจือด้วยโลกามิสเพื่อตน ลำบากที่สุด ทุกข์ยากที่สุด คือท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเป็นอาจารย์ของเรา**

พระกรรมฐานทุกวันนี้ อาศัยบุญบารมีของท่านเป็นเวทีหากินสบาย แต่**ธรรมภายใน**นั้นอย่าสนทนากันเลย เพราะหาไม่เจอ

ในชีวิตของเรามีบุญมากที่สุด คือได้เจอท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเป็นบุคคลาธิษฐานเรื่องศาสนธรรมของพระศาสดา ได้เป็นอย่างดี เทวบุตร ภูต ผี สัมภเวสี ท้าวสักกะ มาสักการะท่านเสมอ เราเคยเจอและเรียนถาม

๑๙๗.

หลวงตาฯ พูดถึงหลวงปู่เจี๊ยะ

พวกเราอ่านเรื่องของ**หลวงปู่เจี๊ยะ** มาหลายตอน ลองมาอ่านเรื่องราวที่ท่าน**หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** พูดถึง**หลวงปู่เจี๊ยะ** เป็นการสลับฉากเปลี่ยนบรรยากาศสักหน่อยนะครับ

ฤดูแล้งปี พ.ศ. ๒๕๒๖ คณะศิษย์ได้ถวายโฉนดที่ดินจำนวน ๔๐ ไร่ ที่บ้านคลองสาร ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี แก่**ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ท่านหลวงตาฯ ก็พิจารณาว่า พระที่เหมาะสมสมควรเป็นครูบาอาจารย์ก็คือ**หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** จึงได้นิมนต์ให้มาอยู่เพื่อสร้างวัด **หลวงปู่เจี๊ยะ** จึงอยู่ที่วัดแห่งนี้จนถึงปัจจุบัน

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท เป็นชาวจังหวัดจันทบุรี เกิดวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๙ นับถึงปีปัจจุบัน (คือ พ.ศ. ๒๕๔๖) ท่านมีอายุ ๘๗ ปี นับเป็นศิษย์อาวุโสองค์หนึ่งของ**หลวงปู่มั่น** ที่ยังเป็นหลักให้เราได้ไปกราบไหว้เพื่อเป็นสิริมงคล

ท่านหลวงตาฯ พูดถึง**หลวงปู่เจี๊ยะ** ดังนี้ :-

...เริ่มแรกทีเดียว (วัดภูริทัตตปฏิปทาราม) ก็พี่ชายของ**ท่านนพดล**ล่ะมั้ง ที่ถวายที่ให้เราสร้างวัด เราก็จนปัญญาจะทำยังไง มองหาใครที่จะมารับภาระให้เป็นที่แน่ใจตายใจ มันก็มองไม่เห็น ก็มองเห็นแต่**ท่านอาจารย์เจี๊ยะ**เท่านั้นแหละ เราเลยไปนิมนต์ท่าน

โอ้ ! ท่านรับด้วยดีนะ เราก็พูดเหตุพูดผลที่เราไม่เป็นที่แน่ใจ **เพราะวัดนี้ต่อไปก็จะเป็นวัดที่แน่นหนามั่นคง** แล้วก็ควรมีครูบาอาจารย์ที่เป็นหลักเป็นเกณฑ์มาอยู่ พระสุ่มสี่สุ่มห้าผมไม่อยากเอามานะ จะมาทำลายวัด ทำลายทุกอย่างนั่นแหละ ถ้าเลอะเทอะสำหรับผู้ครองวัดแล้วเลอะเทอะไปหมด

เราก็บอก นี้ผมก็เห็นแต่ท่านอาจารย์เท่านั้นแหละ จะพอสงเคราะห์กันได้มั้ย ? ญาติโยมแถวนี้ ย่านนี้เป็นย่านที่พอเหมาะพอดี เราก็ว่าอย่างนั้น เราจึงนิมนต์ท่านมาอยู่ ท่านจึงมาอยู่ให้เรานะนั่นนะ

เรานิมนต์ท่านมา ท่านมาอยู่ให้วัดนี้จนกระทั่งป่านนี้แหละ มันก็มีขึ้นวัดหนึ่งที่**ปทุมธานี** วัดกรรมฐาน

ทางด้านจิตใจท่านดี ท่านดีมาตั้งแต่เริ่มบวชทีแรกแล้ว ท่านบวชมาก็เป็นกรรมฐานเลยนะ เป็นลูกศิษย์ท่านอาจารย์กงมา

ท่านอาจารย์กงมาก็ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นเราที่อยู่ที่ **หนองบัวทรายงาม** (จันทบุรี)

ท่านอาจารย์กงมา ไปจำพรรษาที่**หนองบัวทรายงาม** อยู่ ๕ ปี ท่านก็เล่าให้เราฟัง

อาจารย์เจี๊ยะ ท่านแบน (ธนากโร) ใครต่อใครนี้ออกจากนั้นทั้งนั้นแหละ

หนองบัวทรายงาม มีพระไปบวชเยอะนะ องค์ไหนบ้างนะ**อาจารย์เจี๊ยะ ท่านแบน อาจารย์เฟื่อง อาจารย์ถวิล** (สุจิณฺโณ) หลายองค์จำไม่ได้ ออกจาก**หนองบัวทรายงาม** แล้วก็ออกจาก**ท่านอาจารย์กงมา**

อาจารย์เจี๊ยะ พอบวชแล้วก็ไปอยู่กับ**ท่านอาจารย์กงมา** นานล่ะก็บึ่งหา**หลวงปู่มั่น** เราที่เชียงใหม่ ไปอยู่ที่เชียงใหม่กับ**อาจารย์เฟื่อง** นั่นล่ะ ไปด้วยกันสององค์

ท่านอาจารย์เจี๊ยะนี่ พูดถึงภายในท่าน ท่านดีไม่ใช่ธรรมดา ไม่ได้ดีธรรมดานะ ดีอยู่มากทีเดียว แต่ภายนอกก็อย่างนั้นแหละ

เราจึงพูดให้บรรดาลูกศิษย์ลูกหาฟัง บางคนจะไม่ค่อยรู้เรื่องของท่าน ดีไม่ดีเขาจะยกโทษทั้ง**อาจารย์เจี๊ยะ** ทั้งเราด้วยนี้

"ฮื่อ ! แค่นี้ทำไมจะต้องมาบอก"

แล้วจะมาดูถูกเราอีก ถ้าเราไม่เป็นบาปก็กลัวเขาเป็นบาปซิ ใครเป็นบาปไม่ดีใช่มั้ย ?

ฉะนั้น เราจึงสอนพวกญาติพวกโยมลูกศิษย์ลูกหาไม่ให้บาป คือไม่ให้ทำชั่ว ทีนี้เราจะไปเสริมให้เขาชั่วมันไม่ดี เราจึงบอกเฉพาะในวงลูกศิษย์ลูกหาที่ใกล้ชิดกันที่ไว้ใจกัน เราก็บอก

เพราะเราพูดแต่ละคำๆ เราไม่ได้พูดแบบพล่ามๆ เราพูดจริงๆ นะ เราไม่ได้คุยนะ จะออกมาแต่ละคำนี้พิจารณาไตร่ตรองเรียบร้อยแล้ว ค่อยออก ค่อยออก ค่อยออก ไม่ว่าจะอะไรก็ตาม

เทศนาว่าการทั้งนั้นแหละ ไม่ว่าแต่เพียงคำพูด แม้เทศนานี้ไปเรื่อยๆ ประหนึ่งว่าจะคิดไม่ทัน มันก็พร้อมกันแล้ว พร้อมกันแล้วถึงออก

เมื่อออกมาตรงไหน อ้าว ! ค้านมาว่างั้นเลย ค้านมาก็ยอมรับกันเลย ท่านเทศน์ใช่ไหม ใช่ **ถ้าเวลาเทศน์แล้วจะไม่เป็นอื่น นั่นเป็นการว่ายืนยัน รับรองกันไปในตัวๆ หมดเลย ทีนี้เราตกลงยังไงก็ต้องเป็นอย่างนั้น**

อย่าง**ท่านอาจารย์เจี๊ยะ** นี่ก็เหมือนกัน ถ้าคนที่ไม่เป็นที่แน่ใจเราก็ไม่พูด เฉยๆ เสีย ธรรมดาๆ ถ้าบรรดาลูกศิษย์ลูกหาก็พูดให้รู้เรื่องรู้ราว **ภายในภายนอกไม่เหมือนกัน** บางองค์ก็ละเอียดลออสำหรับพระนะ ละเอียดลออมากทีเดียว ประหนึ่งว่าท่านเป็นพระอรหันต์เหมือนผ้าพับไว้ กิริยามารยาททุกสิ่งทุกอย่างเรียบไปหมด

บางองค์เป็นเหมือนท่านเป็นพระอรหันต์ แล้วก็มี บางองค์ก็กิริยาอย่างที่ว่าแหละ ก็มีแล้ว เป็นพระอรหันต์แล้วด้วย

นั่น ! อย่างนั้นซิ มีในตำรับตำรา

พระพุทธเจ้าท่านจึงประกาศไว้กลางๆ เลยว่า**นิสัยวาสนาไม่มีใครละได้ นอกจากตถาคตองค์เดียวเท่านั้น**

นั่น ! ท่านว่าใครเคยมีนิสัยจริตนิสัยมาอย่างไร จริตนิสัยนี้จะไม่เปลี่ยนแปลง จะเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจ คือ **มีกิเลสอยู่ภายในนั้นเท่านั้น ชำระสะสางไป** บริสุทธิ์แล้ว กิริยานี้เหมือนเดิม นั่น ! ฟังซิ กิริยาอย่างนี้เหมือนเดิม

ส่วนพระพุทธเจ้าไม่ได้นำมาใช้เลย **เป็นกิริยาของศาสดาทั้งหมด** กิริยาของโลกไม่นำมาใช้ นั่นจึงสมกับท่านละนิสัยวาสนาขาดเพียงพระองค์เดียวเท่านั้น นอกนั้นละไม่ได้

...ฯลฯ...

กิริยาของ**พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น**นี้ โอ้ย ! จับไม่ได้นะ เราอยู่กับท่านนี้ไม่มีจับได้เลย ว่าท่านมีนิสัยอย่างไร **กิริยาของท่านพลิกไปตามเหตุการณ์ด้วยความรวดเร็วของปัญญาของท่าน**

รวดเร็วมากปัญญาของหลวงปู่มั่น

เพราะฉะนั้น ใครไปเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับท่านจึงต้องได้ระมัดระวังโดนดุ ไม่นานนักโดนดุ

ที่มันโดนดุเพราะอะไร เพราะมันขวางจิตท่าน จิตของท่านคล่องตัวตลอดเวลาอยู่นี่ กิริยาเวลาใช้ เราจับได้เป็นแต่เพียงว่าเป็นนิสัยอาชาไนย คือ **สง่าผ่าเผย องอาจกล้าหาญ คล่องแคล่ว ผู้ใดนอกนั้นสู้ไม่ได้เลย**

๑๙๘.

ลูกศิษย์หลวงปู่มั่น องค์ไหนดี?

ในรายการโทรทัศน์ **ไอทีวี ทอล์ค** พิธีกรได้กราบเรียนถาม**ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ**ว่า "มีลูกศิษย์เขียนถามไว้ในเวปไซต์ของ**หลวงตา**ว่า อยากรู้ว่า**หลวงตา**เคยเอ่ยถึงพระอาจารย์ท่านอื่นๆ ท่านไหนบ้าง ที่หลวงตาเคารพนับถือ ที่เป็นพระผู้ใหญ่ในทางภาคอิสาน หรือทางภาคอื่นๆ ไม่ทราบว่ามีพระอาจารย์ หรือหลวงพ่อรูปไหน ที่ทาง**หลวงตา**อยากจะแนะนำญาติโยม หรือว่าเป็นผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเป็นพิเศษ ?"

ท่านหลวงตาฯ ตอบว่า "อ๋อ ! อันนั้นเราเคยพูดแนะนำเสมอ อย่างเมื่อเช้าพูดถึง **ท่านอาจารย์เจี๊ยะ** ใช่ไหมล่ะ ! แน่ะ...ก็พูดอยู่เรื่อย อาจารย์ไหนดีเราก็ยกมาเพื่อเป็นการเชิดชูท่าน อนุโมทนาสาธุการ

(พระอาจารย์เจี๊ยะ) **นิสัยท่านละเอียดภายในนะ แต่กิริยาของท่านบ๊งเบ๊งๆ ภายนอก** คือเคยอยู่กับเรามานาน มันรู้เรื่องกันดี **อาจารย์เจี๊ยะ**นี่ เพราะฉะนั้นจึงพูดว่า **"ผ้าขี้ริ้วห่อทอง"**

เราถึงบอกว่า กิริยาภายนอกของท่านบ๊งเบ๊งๆ แต่ภายในของท่านละเอียดตรงไปตรงมา ตรงไปตรงมานี้หนึ่ง และละเอียดลออทุกอย่าง แล้วไม่งั้นท่านจะไม่เข้าไปหา**พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น**ได้ง่ายๆ นะ

กิริยาอย่างนี้จะเข้าไปหาท่านไม่ได้ **แต่ทำไมท่านถึงสนิทกันกับพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น เหมือนพ่อกับลูก** กิริยาบ๊งเบ๊งๆ นี่ ธรรมดาจะเข้าหาท่านไม่ได้นะ แต่ทำไมเข้าได้สนิท ?

แพล็บเดียวอยู่ด้วยกัน นี่บ๊งเบ๊งๆ นะ ขบขันจะตายเวลาอยู่ด้วยกัน **คุยกันธรรมดานี่เหมือนพ่อกับลูก** อันนี้เวลาผิดพลาดอะไร **พ่อแม่ครูอาจารย์** บ๊งเบ๊งๆ ทางนั้นก็ซัดเอาบ๊งเบ๊งๆ ...(หัวเราะ)... ทะเลาะกันซักเดี๋ยวก็เงียบไป คุยกันไปเหมือนพ่อกับลูก

เราดูมาตั้งแต่นั้นนะ**อาจารย์เจี๊ยะ** เพราะฉะนั้นถึงได้บอกบรรดาพี่น้องทั้งหลายให้ทราบนะว่า

"อาจารย์เจี๊ยะ สิ่งภายนอกนี้ทำให้คนรู้สึกไปในทางลบได้ คือกิริยาท่านภายนอกท่านว่าอะไรตรงไปตรงมา ก็ท่านเป็นลูกจีนลูกเจ๊กเข้าใจมั้ย ? ...(หัวเราะ)... **บ๊งเบ๊งอย่างนั้นนะ แต่เวลาเอาภายในนี้ไม่มีใครละเอียดได้เท่าท่านนะ เรื่องความละเอียดภายในไม่มีใครสู้ท่าน**

บริขารของพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นนี้เรียบร้อย ใครไปแตะไม่ได้นะ ใครไปแตะท่านรู้ทันที ผิดนิดหนึ่งท่านรู้ ใครๆ มาทำนี้ว่ะ ! เหอๆ ขึ้นเลย คือไปผิดของท่าน ท่านทำไว้เรียบร้อยทุกอย่างนะ เราเองยังไม่กล้าเข้าไปแตะ อะไรที่ท่านอาจารย์เจี๊ยะไปทำไว้แล้ว เราไม่เข้าไปแตะเลยนะ เพราะเราสู้ท่านไม่ได้ว่างั้นเถอะ" ...(หัวเราะ)...

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท

๑๙๙.

หลักนิสัยกับหลักธรรมหลักวินัย

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ พูดถึง**หลวงปู่เจี๊ยะ** ต่อไปอีกว่า : -

สำหรับอาจารย์เจี๊ยะนั้นนะนิสัยท่านเป็นอย่างนั้น พี่น้องทั้งหลายทราบไว้ก็แล้วกันนะ คนเราแต่ละคนนิสัยไม่เหมือนกัน **แม้มาบวชแล้วนิสัยนั้นไม่ได้บวชด้วยนะ บวชแต่เพศ** เช่นโกนผม เอ้า ! โกนครองผ้า ครอง กิริยาการเคลื่อนไหว คือเคลื่อนไหวไปตามหลักธรรมหลักวินัยให้ถูกต้อง ถูกต้องไปตามหลักธรรมหลักวินัยนี้เหมือนกัน

แต่กิริยานิสัยเป็นไปตามนิสัยเดิมของตน ซึ่งไม่ผิดธรรมผิดวินัย อย่างนี้แล้วแต่ใครจะใช้ เป็นตามนิสัยของตน อันนี้ไม่ได้แก้

พระพุทธเจ้าท่านก็ทรงแสดงไว้แล้วว่า **ผู้ที่ละนิสัยวาสนาได้ขาดมีตถาคตองค์เดียว** ฟังซิน่ะ **ตถาคตองค์เดียว นอกนั้นเป็นไปตามนิสัยของตัวเองทุกคน**

คำว่า**นิสัย** คือไม่ได้กระเทือนถึงธรรมถึงวินัย เป็นกิริยาความเคยชินของแต่ละรายๆ แสดงออกเองไม่ผิดธรรม ผิดวินัย นั้นเรียกว่า**นิสัย**

อย่างหลวงปู่เจี๊ยะ นี่ก็เป็นนิสัยบ๊งเบ๊งๆ นี่เรียกว่าเป็นนิสัยอันหนึ่งนะ แต่ภายในของท่านดีนะ ก็เคยอยู่ด้วยกันมาแล้วนี่ ภายในของท่านดี ภายนอกของท่านอย่างนี้แหละ เหมือน**ผ้าขี้ริ้วห่อทอง**

ใครจะไปยึดกิริยามารยาทภายนอกมากกว่าภายในซึ่งเป็นของสำคัญนะ จะทำให้เสีย เสียได้ในหัวใจของสำคัญนะ จะทำให้เสีย เสียได้ในหัวใจของผู้ไปคิดนั่นแหละ ภายในของท่านดี นิสัยของท่านบ๊งเบ๊งๆ อย่างนั้น

หลวงตาพระมหาบัว

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท

ดีภายในนี่แหละ เราถึงได้เตือนเสมอ **เรื่องภายในกับภายนอกไม่เหมือนกันนะ** อันหนึ่งเป็น**หลักนิสัย ถ้าเป็นหลักนิสัยแล้วเป็นกิริยาของตัวเองทุกคน** คือมันเป็นใหญ่ในตัวเองนั่นแหละ แสดงออกนี้ไม่ต้องคิดต้องอ่าน มันก็เป็นของมันไปเอง อันไหนที่เป็นธรรมเป็นวินัยนี้ท่านจะระวังของท่านเอง ไม่ก้าวก่ายไม่เหยียบย่ำทำลาย

อันไหนที่เป็นนิสัยดั้งเดิมของท่าน ซึ่งไม่กระทบกระเทือนต่อธรรมวินัย ท่านก็เป็นของท่านไปเอง

ยกตัวอย่าง**อาจารย์เจี๊ยะ**นี่ ท่านเป็นนิสัยบ๊งเบ๊งๆ เคยอยู่ด้วยกันมาแล้ว ถ้าพูดถึงเรื่องความละเอียดลออใครจะละเอียดกว่าอาจารย์เจี๊ยะว่ะ ?

โอ๊ย ! เวลาทำงานอะไรนี่ ท่านละเอียดมากนะ ถ้าเราดูภายนอกบ๊งเบ๊งๆ นี้เป็นอันหนึ่งนะ เวลาให้ท่านจับงานเข้าไปซิ ทำงานนี้ละเอียดทีเดียวนะ

๒๐๐.

เป็นศิษย์ก้นกุฏิหลวงปู่มั่น

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ พูดถึง**หลวงปู่เจี๊ยะ** อีกว่า :-

เพราะฉะนั้น **อาจารย์เจี๊ยะ** จึงเป็นลูกศิษย์**พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น** พูดให้ตรงๆ ไปเลยว่า **"เป็นลูกศิษย์ก้นกุฏิหลวงปู่มั่น ก็คืออาจารย์เจี๊ยะนี่องค์หนึ่ง"**

โอ ! **ท่าน**เมตตามากนะ เวลาท่านปฏิบัติต่อ**อาจารย์เจี๊ยะ**นี่ก็แบบเดียวกันนะ **กับอาจารย์เจี๊ยะนี่ท่านไม่พูดธรรมดาล่ะ บ๊งเบ๊งๆ ใส่กันเลย** ...(หัวเราะ)... **แต่เมตตามากนะ** ดูแพล็บรู้ทันทีนะ

บ๊งเบ๊งแบบเมตตา ก็มีนะ เป็นอย่างนั้น ไม่ค่อยดีละมีแต่บ๊งเบ๊งใส่กัน ทางนั้นก็เถียงเลยนะ อาจารย์เจี๊ยะไม่ใช่เล่นนะ ใส่กันเปรี้ยงปร้างเปรี้ยงปร้าง สุดท้ายอาจารย์เจี๊ยะล่ะหน้าผากแตกทุกที ...(หัวเราะ)... **เราไม่ลืม**

เราจะพูดให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย **อาจารย์เจี๊ยะ**นี่อยู่กับ**หลวงปู่มั่น** มาตั้งแต่อยู่เชียงใหม่โน้นแน่ะ เวลาที่ท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์เรานี้ (**พระธรรมเจดีย์** - จูม พนฺธุโล) มานิมนต์ท่าน (หลวงปู่มั่น) ไปอยู่อุดรฯ ครั้งสุดท้ายนี้แหละ **อาจารย์เจี๊ยะ**จึงได้ติดตามท่านไปด้วย ตั้งแต่นั้นมาก็ไปอยู่สกลนครด้วยกัน เวลาไปอยู่ด้วยกันจริงๆ ก็ไปอยู่สกลนครด้วยกัน

จากนั้นมา**อาจารย์เจี๊ยะ** ก็มาจำพรรษากับเรา ในฐานะเป็นเพื่อนล่ะ ไม่ใช่ฐานะครูฐานะอาจารย์ ด้วยกันที่**วัดป่าบ้านตาด** ฐานะเป็นเพื่อนฝูง จำพรรษาด้วยกันที่**วัดป่าบ้านตาด**

เพราะฉะนั้น จึงรู้นิสัยท่านได้ดีทุกอย่าง นิสัยท่านภายนอกไม่น่าดู แต่ภายในละเอียดลออมากนะ เราจึงกล้าพูดได้เลยว่า **"ลูกศิษย์ก้นกุฏิพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น สมัยปัจจุบัน องค์ไหนว่ะ ! คือท่านอาจารย์เจี๊ยะ ท่านเมตตามากที่สุด"**

ทุกสิ่งทุกอย่างที่อาจารย์เจี๊ยะไปรักษานี่ ใครไปแตะไม่ได้นะ อะไรผิดไปนิดหนึ่งไม่ได้ ท่านจี้เอาหลงทิศไปเลย ใครมาจับอันนั้นนะ ดุใส่เลย

คือท่านทำไว้อย่างเรียบร้อยทุกอย่าง นั่นนะ**กิริยาภายในของท่าน หน้าที่การงานใครละเอียดยิ่งกว่าอาจารย์เจี๊ยะว่ะ !**

แต่**กิริยาภายนอก**นี้บ๊งเบ๊งๆ อย่างนั้น ถ้าลงได้จับงานเข้าไปเถอะ งานไหนก็งานนั้น ถ้าลง**อาจารย์เจี๊ยะ**ได้จับแล้วนะ **ละเอียดหมดเลย**

นี่เราจับได้ตรงนี้ว่า อ๋อ ! ท่านละเอียดภายใน ส่วนกิริยาภายนอกผิวเผิน นี่ล่ะองค์หนึ่งที่เคยอยู่กับ**พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น**มาที่ละเอียดลออ **ไม่เห็นพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นได้ตำหนิตรงไหน มีแต่บ๊งเบ๊งใส่กัน แล้วก็แล้วกันไปแหละ ท่านไม่ได้ตำหนิว่า ทำนั้นผิดทำนี้ผิด อะไรไม่มี เพราะท่านละเอียดลออมาก อาจารย์เจี๊ยะ**

๒๐๑.

"ผ้าขี้ริ้วห่อทอง"

อุบาสิกาท่านหนึ่งซึ่งอยู่ในคณะผู้จัดทำหนังสือประวัติ**หลวงปู่เจี๊ยะ** กราบเรียนถามท่านว่า "หลวงปู่เจ้าคะ **หลวงตามหาบัวฯ พูดที่สวนแสงธรรม ชมหลวงปู่มากว่า เป็นผ้าขี้ริ้วห่อทอง เป็นเหมือนพระทองคำถูกโบกไว้ด้วยปูน แต่เวลานี้หลวงตาท่านกำลังกะเทาะปูนออก ให้คนทั้งหลายได้เห็นพระทองคำที่ซุกซ่อนอยู่ภายใน อันมีค่าหาประมาณไม่ได้...**

หลวงปู่รู้หรือเปล่าที่หลวงตาท่านชม และหลวงปู่มีความคิดเห็นว่าอย่างไร ?"

หลวงปู่เจี๊ยะ ตอบว่า "ครูบาอาจารย์ท่านชมก็นับว่าเป็นสิริมงคลดี...อย่าว่าแต่ชมเลย แม้ท่านติก็นับว่าเป็นสิริมงคลดี **เพราะทั้งการชมและการติ ล้วนเป็นไปด้วยเหตุผลอันประกอบด้วยธรรมทั้งนั้น**"

หลวงปู่เจี๊ยะ ได้อธิบายความ พร้อมทั้งให้ธรรมะต่อไปว่า : -

คำพูดที่**ท่านอาจารย์มหาบัว** เรียกเราว่า **"ผ้าขี้ริ้วห่อทอง" นั้น จริงๆ แล้วท่านพระอาจารย์มั่นเป็นผู้เรียกองค์แรก สงสัยท่านไปได้ยินพระอาจารย์มั่นเรียก ท่านจึงเรียกตาม หรือบางที ท่านอาจจะเรียกขึ้นเองด้วยความเมตตา**

การพูดทั้งนี้ทั้งนั้น**ท่านอาจารย์มหาบัว** ท่านไม่ได้มาพูดกับเรา แต่ท่านนำเรื่องของเราไปพูดถึง ตามปกติท่านก็เมตตาเรามากอยู่ **พระลูกศิษย์ของท่านอาจารย์มั่นที่เป็นกัลยาณมิตรที่สนิทชิดเชื้อมากคือ พระอาจารย์ฝั้น, หลวงปู่ขาว, ท่านอาจารย์มหาบัว, หลวงปู่ชอบ, หลวงปู่หลุย ฯลฯ**

ท่านอาจารย์มหาฯ ท่านชมว่าเหมือนผ้าขี้ริ้วห่อทอง ท่านพูดให้โยมฟัง ท่านไม่ได้พูดกับอาตมา แสดงว่า**ท่านต้องการสอนพวกโยมนั่นแหละ**

ชีวิตคนบนโลกนี้มันก็เป็นเหมือนผ้าขี้ริ้ว เป็นเหมือนถังขยะทั้งนั้นแหละโยม

บรรจุเอาแต่สิ่งสกปรกโสโครก นินทา-สรรเสริญ สุข-ทุกข์ ทรัพย์สมบัติ ลาภยศ ตลอดจนเกียรติยศ เกียรติภูมิ ที่พวกเราทั้งหลายแบกหามหวงแหนกันอยู่นี่

สิ่งเหล่านี้ ภาษาธรรมท่านเรียกว่า **"ผ้าขี้ริ้ว หรือถังขยะ หรือก้อนเขฬะน้ำลายที่พระพุทธเจ้าทรงบ้วนทิ้ง"** เอาสาระคุณกับมันมากนักไม่ได้ เพราะเป็นเพียงส่วนเกิน หาใช่ส่วนจริงไม่

เพียงแต่เราพิจารณาเห็นตามความเป็นจริงไม่ประมาท มีสติอยู่ทุกเมื่อ ย้อนพิจารณาเข้ามาในตนด้วยความเป็นธรรม เราก็จะทราบไม่หลง ไม่เสียใจ

เมื่อหันกลับมามองดูตัวและดูใจเราเองแล้ว ถ้าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ไม่หลงลืมตน ไม่เพลิดเพลินกับสิ่งชั่วเสียหาย หาอุบายพากันสร้างคุณงามความดี ปลีกตัวอย่ามั่วสุมจนหลงลม **พยายามสร้างความดีให้ความดีผุดโผล่ขึ้นมาในใจ**

เหมือนดอกบัวที่มันจมอยู่ในโคลนตม น้ำโคลนเหลวๆ ที่คนว่าสกปรกนั่นแหละเป็นปุ๋ยได้อย่างดี ทำให้ดอกบัวงดงาม กิ่งก้านใบชูชันขึ้นมาได้

ตรงกันข้าม ถ้าน้ำนั้นสะอาดเหมือนน้ำดื่ม แม้โคลนตมก็ไม่มี ดอกบัวคงเกิดไม่ได้ มีแต่ตายอย่างเดียว

ธรรมชาติของชีวิต ที่เวียนว่ายอยู่ในวัฏวน ที่แท้จริงมันก็เป็นเช่นนั้น

ถ้าเราฝ่าอันตรายคือความหมักหมมโง่ลง ก็จะเห็นความบริสุทธิ์สว่าง เพราะเบื้องต้นแห่งจิต ชีวิต กรรม วิบาก ของแต่ละบุคคลมันเป็นเช่นนั้นนะ

ชีวิตที่ดีเลิศประเสริฐศรี จนมองไม่เห็นความจริงแท้อะไรก็เช่นเดียวกัน **มักเป็นผู้โง่เขลาในเรื่องชีวิต**

พระพุทธองค์ก็เช่นเดียวกัน ถ้าพระองค์ไม่เห็นแก่นแท้ของชีวิต พระองค์ก็จะไม่ทรงตัดสินพระทัยอย่างมั่นแม่นเพื่อการบรรพชา

แต่พระองค์ทรงพิจารณาเห็นความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย รึงรัดมัดผูกชีวิตมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย พาให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย มนุษย์ยังชื่นชมว่าดี

ทั้งๆ ที่สิ่งเหล่านี้ไม่มีคุณค่าราคาอะไรเลย ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย **มันเป็นเพียงของทิ้ง เป็นเพียงผ้าขี้ริ้วผืนหนึ่งที่ใช้แล้วจำต้องทิ้ง** ใครที่ทะนุถนอมสิ่งของที่ต้องทิ้ง ต้องบูดต้องเน่า คนนั้นก็นับได้ว่าเป็นคนบ้า

มนุษย์ผู้หลงระเริงกับชีวิตโดยไม่พิจารณาเห็นโทษ จึงถึงการนับได้ว่า **โคตรบ้า** และ **โคตรโง่** เลยทีเดียว

แต่ที่พระองค์จะมีจิตเบื่อหน่ายในสิ่งเหล่านี้ ก็เป็นเพราะบารมีญาณที่พระองค์สั่งสมมาหลายแสนชาติ มาเตือน ทำให้อินทรีย์แก่กล้า จึงทำให้พระองค์สละได้ง่าย

การที่พระองค์สละทุกอย่าง มิใช่สละได้ในวันนั้นเพียงวันเดียว แต่พระองค์บำเพ็ญเพื่อสัมมาสัมโพธิญาณ มาตั้งนานแล้ว

ชีวิตนี้เป็นประดุจผ้าขี้ริ้ว เป็นเหมือนถังขยะที่คอยเก็บอานิสงส์ของกรรมดีชั่ว แล้วก็ให้ผลแก่เราผู้เสวย ถ้าเรานำชีวิตที่เราพิจารณาเห็นด้วยปัญญาอันยิ่งเองแล้ว **น้อมพิจารณาให้เกิดธรรมะขึ้นภายในใจ ธรรมะที่เกิดขึ้นในใจนั่นแหละจะเป็นเหมือนผ้าขี้ริ้วห่อทองทันที**

เพราะร่างกายของคนนี้ไม่มีค่า มันมีค่าอยู่ที่หัวใจ มีธรรม รูปธรรมทุกๆ อย่างจึงเป็นผ้าขี้ริ้ว นามธรรม คือหัวใจที่ฝึกปฏิบัติจนได้เห็นธรรมตามความสามารถ นั่นแหละเป็นทอง คือธรรมสมบัติอันล้นค่าปรากฏเด่นขึ้นมาเป็นสักขีพยาน

...ฯลฯ...

ผมคัดลอกธรรมะที่เป็นการตอบคำถามของ**หลวงปู่เจี๊ยะ**มาเพียงบางส่วนเท่านั้น ให้ท่านพิจารณาว่ามีความแหลมคม และได้สาระมากเพียงใด

ผมโชคดีที่ท่านเมตตาสอนกรรมฐานให้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ท่านสอนให้พิจารณากาย หลับตาดูกายไปตั้งแต่ปลายเล็บ แล้วขยับขึ้นไปจนทั่วตัว ประมาณครึ่งชั่วโมงที่หลวงปู่สอนให้ เห็นกายเราทะลุปรุโปร่งยิ่งกว่าดูภาพเอ็กซเรย์ครับ !

ช่วงนี้หลวงปู่ท่านชราแล้ว ท่านหยุดสอนแล้ว คงไปกราบท่านได้เฉยๆ น้อมศีล น้อมธรรม ตลอดจนองค์ของท่านมาเป็นอนุสติเตือนใจเรา และเป็นมงคลแก่ชีวิต

ผมรัก เคารพ ศรัทธา หลวงปู่ สุดหัวใจครับ !_ปฐม

๒๐๒.

หลวงปู่มั่นเป็นไข้มาเลเรีย

ตอนนี้เชิญกลับมาติดตามเรื่องของ**หลวงปู่มั่น** ที่เชียงใหม่กันต่อนะครับ ก็คัดลอกมาจากหนังสือประวัติของ**หลวงปู่เจี๊ยะ** เป็นคำบอกเล่าจาก**หลวงปู่เจี๊ยะ** โดยตรงครับ

ท่านพระอาจารย์มั่น ป่วยเป็นไข้มาเลเรีย ในคราวนั้นเรา (หลวงปู่เจี๊ยะ) เป็น**พระคิลานุปัฏฐาก** (เฝ้ารักษาพยาบาล) ประจำ

ท่านไม่ฉันข้าว ๓ วัน สาเหตุที่ท่านป่วยนั้น เพราะว่าลูกศิษย์เก่าแก่ของท่านนิมนต์ไปงานทำบุญ ท่านก็เมตตา เมื่อไปแล้วท่านป่วยหนัก**มาเลเรียขึ้นสมอง**

อาการของท่านไม่ดีอยู่แล้ว ยังต้องเดินด้วยเท้าเป็นระยะไกล

ไอ้หนุ่มคนที่เดินมาส่งท่าน มันบอกว่า “ผมเป็นชาวป่าชาวเขาแท้ๆ เดินไม่ได้ถึงกึ่งของท่าน” ท่านเดินเร็วตามไม่ทัน จะเรียกว่าเดินก็ยังไงๆ อยู่ เพราะตามไม่ทันจริงๆ ถ้าว่าเหาะมานั้นแหละเหมาะดี

นี่ขนาดป่วยหนัก ถ้าไม่ป่วยจะขนาดไหน ไอ้หนุ่มคนนั้นมันเล่าให้ฟัง ว่ามันนั่นน่ะทั้งวิ่งทั้งเดินยังไม่ทัน**ท่านพระอาจารย์มั่น** หายลิบมาถึงก่อน

ที่มาพักอยู่ที่**แม่กอย** อาการท่านหนักโดยลำดับ **หนานแดง** จึงนิมนต์ไปพัก**โรงพยาบาลแมคคอร์มิก**

สมัยนั้นไม่มีทางรถยนต์ ต้องเดินมาด้วยเท้า เราสะพายบาตร ๒ ลูก คือของเราลูกหนึ่ง ของท่านลูกหนึ่ง เดินตามท่าน (ระยะทางจากอำเภอพร้าวถึงเชียงใหม่ ประมาณ ๑๐๐ กม.)

ท่านมีไม้เท้าอันหนึ่ง เดินเร็ว ปื๊ด...ปื๊ด... เราทั้งเดินทั้งวิ่งยังไม่ทันท่าน **ท่านเป็นผู้อดทนมาก เป็นยอดคน ป่วยหนักขนาดนั้นท่านยังเดินเข้าเชียงใหม่อย่างสบาย**

ในการป่วยครั้งนี้ หมอไม่รับรองในอาการ **ท่านพระอาจารย์มั่น** ได้เล่าเรื่องการป่วยอันเป็นโรคประจำตั้งแต่เกิดให้ฟังว่า

*"เมื่อ**ผม**ประสบกับอาพาธคราใด ใจไม่เคยนึกถึงหยูกยามากกว่าหลักธรรม เวลาร่างกายจวนตัวจะตาย การพิจารณาธาตุขันธ์แยกแยะส่วนต่างๆ จึงเป็นของสำคัญมาก*

การป่วยในบางครั้งต้องอาศัยธรรมโอสถ เพราะในป่าลึกๆ ไม่มีหยูกยาเป็นเครื่องบรรเทา

ยิ่งคนเฒ่าแก่อย่างผม มีโรคประจำตัวมาตั้งแต่สมัยเด็กๆ คือโรคปวดท้อง เวลาปวดมักจะปวดอย่างแรง นั่งนอนไม่เป็นสุขทั้งนั้น

เมื่อโรคชนิดนี้กำเริบ จึงจำเป็นต้องอาศัยวิปัสสนากรรมฐานเป็นเครื่องอยู่

การเจ็บป่วยของผม บางครั้งบางคราวแทบเอาตัวไม่รอด ถึงขั้นหมอไม่รับรองก็ตั้งหลายหน ถ้าเป็นคนธรรมดา มีชีวิตลมหายใจอยู่กับยากับหมอแบบไม่มีจมูกตนเองเป็นที่หายใจ อาศัยแต่ที่พึ่งภายนอกคงจะตายอยู่กลางป่าไปตั้งนานแล้ว

แต่รอดพ้นมาได้ ก็ด้วยธรรมโอสถ เป็นเครื่องเยียวยารักษาทุกๆ ครั้งที่ป่วยไข้ได้รับทุกข์ต่างๆ

ธรรมโอสถต้องเกิดมาพร้อมกัน และปฏิบัติต่อกันในทันทีทันใด ไม่รอช้า

เมื่อปฏิบัติดังนี้ อาพาธก็สงบ ปรากฏว่าร่างกายนี้ละลายพึ่บลงสู่พื้นดินเลย จึงปรากฏบทคาถาขึ้นว่า

นาญฺญตฺตร โพชฺฌา ตปสา ปฏินิสฺสคฺคา

พิจารณาได้ความว่า ***"ธรรมอื่น เว้นเสียซึ่งโพชฌงค์เสียแล้ว จะเป็นเครื่องแผดเผา มิได้มี ดังนี้"***

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

ปกติ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านไม่ชอบเกี่ยวกับหยูกยาอะไร แม้ท่านจะอยู่ในวัยชรา ธาตุขันธ์กำลังร่วงโรยก็ตาม ท่านยังหนักในธรรมโอสถ เป็นเครื่องประสานธาตุขันธ์อยู่เสมอมา

ท่านพระอาจารย์มั่น จึงเล่าให้ฟังต่อว่า ***"การป่วยที่แม่กอยคราวนี้ก็เช่นกัน จะไม่หายด้วยยาโลก แต่จะหายด้วยยาธรรม"***

พูดเท่านี้ท่านก็ไม่พูดอะไรอีกต่อไป

๒๐๓.

ป่วยคราวนี้ไม่ตายดอก

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าต่อไปว่า : -

เมื่อเดินทางจาก**วัดร้างป่าแดง บ้านแม่กอย** อำเภอพร้าว มาถึงนครเชียงใหม่ เข้ามาพักที่**วัดเจดีย์หลวง**ก่อน แล้วท่านก็เดินทางเข้าไปพักที่**โรงพยาบาลแมคคอร์มิค หนานแดง หนานพรหม** และศรัทธาชาวเชียงใหม่ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่าน จัดการเรื่องทั้งหมด

โรงพยาบาลแมคคอร์มิคนี้ เป็นโรงพยาบาลที่ทันสมัยที่สุดในนครเชียงใหม่ เป็นโรงพยาบาลของพวกชาวคริสต์ที่มาเผยแพร่ศาสนาสมัยก่อน ใครจะเข้าโรงพยาบาลนี้ต้องมีหน้ามีตาพอสมควร

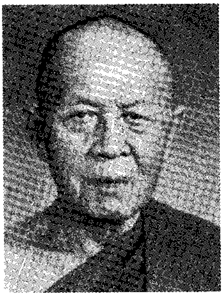

ท่านเจ้าคุณพระราชกวี (พิมพ์ ธมฺมธโร)
สมณศักดิ์ครั้งสุดท้าย คือ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์

เมื่อท่านพักรักษาอยู่ที่โรงพยาบาลไม่นานนัก **ท่านเจ้าคุณราชกวี** (พิมพ์) ที่**วัดเจดีย์หลวง** เชียงใหม่ เดินทางมาเยี่ยมไข้

ท่านเจ้าคุณฯ จึงไปเชิญหมอแผนปัจจุบันมารักษาฉีดหยูกยาต่างๆ จนสุดความสามารถของหมอ วันหนึ่ง มากระซิบบอก**ท่านเจ้าคุณฯ** ว่า **"หมดความสามารถแล้ว คราวนี้อาจจะไม่รอด อาการท่านหนักมาก"**

พอหมอไปแล้ว **ท่านพระอาจารย์มั่น**จึงเรียก**เจ้าคุณพระราชกวี** ไปถามว่า "หมอว่าอย่างไร?" ท่านเจ้าคุณฯ ก็เรียนให้ทราบตามตรง

ท่านพระอาจารย์มั่น จึงบอกว่า **"การป่วยคราวนี้ไม่ตายดอก อย่าตกใจ"**

แล้วจึงบอกความประสงค์ให้ทราบว่า ท่านได้พิจารณาแล้ว รู้ว่า**อาพาธครั้งนี้จะระงับได้ด้วยธรรมโอสถ ณ สถานที่แห่งหนึ่ง คือ ป่าเปอะ** อันเป็นสถานที่วิเวกใกล้นครเชียงใหม่ ท่านจะไปพักที่นั่น

เจ้าคุณพระราชกวี ก็อำนวยตามความประสงค์

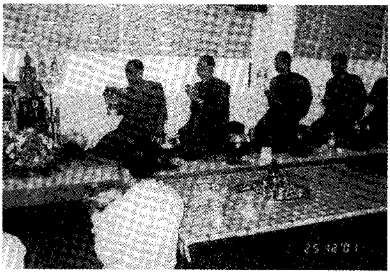

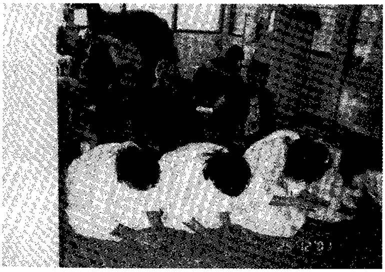

พิธีบวงสรวงในการก่อสร้าง
พระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์

๒๐๔.

ใครอาสาไปปฏิบัติครูอาจารย์

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าต่อไปว่า : -

ในระหว่างที่**ท่านพระอาจารย์มั่น**ออกจากโรงพยาบาลแมคคอร์มิค ไปพักที่**ป่าเปอะ** (ตำบลวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่) เรา **พระเจี๊ยะ**ได้แยกเดินทางไปที่**วัดร้างป่าแดง บ้านแม่กอย** เพื่อกราบเรียนอาการอาพาธของ**ท่านพระอาจารย์มั่น**ให้**พระอาจารย์พรหม จิรปุญฺโญ** ทราบ

หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ เจ้าสำนักวัดร้างป่าแดง บ้านแม่กอย ในขณะนั้น

หนานแดง โยมอุปัฏฐาก หลวงปู่มั่น

สมัยนั้น พระอาจารย์พรหม จิรปุญฺโญ เป็นหัวหน้าสำนักแม่กอย

ในตอนกลางคืน **พระอาจารย์พรหม**ก็เรียกประชุมสงฆ์ ท่านสอบถามในท่ามกลางสงฆ์ว่า “เอ้า ! หมู่...ท่านรูปใดจะรับอาสาไปปฏิบัติครูอาจารย์ ?”

เรา**พระเจี๊ยะ** จึงยกมือขึ้นว่า **“ผมครับ จะเป็นผู้อาสาไปปฏิบัติครูอาจารย์”**

ท่านก็ถามต่อว่า “แล้วใครอีกองค์ล่ะ ?”

เห็นแต่พระนั่งเงียบ ไม่กล้าไป มัวแต่กลัว**ท่านพระอาจารย์มั่น**มาก เพราะท่านทั้งน่าเกรง น่ากลัว น่ารัก

เรา**พระเจี๊ยะ** เห็น**เฒ่าตาเปียก (ท่านทองปาน)** นั่งอยู่ข้างๆ คุ้นกันดีตั้งแต่อยู่**วัดทรายงาม** (จันทบุรี) จึงชักชวนว่า “เฮ้ย ! ไปปฏิบัติครูบาจารย์ด้วยกัน”

เราทั้งสองจึงเป็นผู้ที่ตกลงจะไปปฏิบัติ**ท่านพระอาจารย์มั่น**

ตกลงกันกับ**เฒ่าตาเปียก**ว่า พรุ่งนี้ฉันข้าวเสร็จแล้วเราก็จะออกเดินทางด้วยเท้าเข้าไปเชียงใหม่

ออกเดินทาง ๑๐ โมงเช้า ถึง ๓ ทุ่ม เกือบ ๑๒ ชั่วโมง แต่สำหรับ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ทั้งๆ ที่ท่านป่วยอยู่ เดินทางออกประมาณ ๑๐ โมงเช้า ท่านถึง ๕ โมงเย็น

แต่เรา ล่อเข้าไป ๓ ทุ่ม ผิดกันตั้ง ๔ ชั่วโมง ทั้งที่เราเป็นหนุ่มน้อยนะ แต่ทีนี้**ครูบาทองปาน**ท่านเดินช้า

เมื่อเข้าถึงเชียงใหม่ จึงเข้าไปขอพักกับ**ท่านเจ้าคุณพระราชกวี** (พิมพ์ ธมฺมธโร) ที่**วัดเจดีย์หลวง** พักค้างคืนที่นั่น

ตกตอนค่ำคืนเข้าที่ภาวนา จิตเกิดนิมิตในสมาธิปรากฏว่าเห็นโยมผู้ชายคนหนึ่ง รูปร่างพอประมาณ เดินทางเข้ามาหาด้วยกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจำเป็นด้วยกิจรีบด่วนเกี่ยวเนื่องด้วย**ท่านพระอาจารย์มั่น**

ลักษณะโยมคนนี้ รูปร่างพอประมาณ ที่มาในนิมิตนั้นเป็นที่น่าสังเกตได้ง่ายว่า ที่แขนทั้งสองข้างมีรอยสักเต็มหมดเลย รอยสักนั้นเป็นที่สังเกตจำติดตาได้ง่าย

พอได้นิมิตเช่นนั้นแล้ว เราก็ไม่ได้ใส่ใจกำหนดภาวนาต่อไป พิจารณาธรรมทั้งเบื้องบนเบื้องล่าง ค้นคว้าในสกลกายไม่หยุดหย่อน จิตในขณะนั้นหนุนด้วยปัญญาโดยตลอด พิจารณาไม่หยุดหย่อน

พอถึงรุ่งเช้าก็ไม่ได้คิดอะไร พอสายๆ หน่อย**หนานแดง** ก็เข้ามานิมนต์ เอารถมารับเราไปพักที่**ป่าเปอะ**

เมื่อเห็น**หนานแดง**กับ**หนานพรหม** จึงเรียกถามว่า **"ใครมีรอยสักที่แขน ?"**

หนานแดง จึงตอบว่า "ผมมี ท่านอาจารย์ นี่ผมสักไว้ตั้งเยอะ ท่านอาจารย์รู้ได้อย่างไร ผมใส่เสื้อแขนยาว ?"

เราก็ขอดู ก็มีรอยสักเต็มไปหมดเลย เป็นรอยสักเหมือนกับที่เห็นในนิมิต นิมิตอย่างนี้จึงน่าอัศจรรย์อยู่ไม่น้อย

ทำบุญประจำปี ในวันครบรอบวันเกิดหลวงปู่มั่น เมื่อ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๕

๒๐๕.

อยู่ก็สบาย ตายก็ชนะ

หลังจากนั้น **หนานแดง** กับ**หนานพรหม** ก็รับ**เรา**กับ**ท่านทองปาน** ขึ้นรถไปหา**ท่านพระอาจารย์มั่น** ที่**ป่าเปอะ**

เมื่อไปถึง**ป่าเปอะ** ก็เข้าไปกราบท่าน ดูท่านซูบผอมลงหน่อย

การป่วยของท่านพระอาจารย์มั่นคราวนี้ดูรุนแรงมาก ร่างกายท่านซูบผอมไม่มีแรง จะเดินต้องมีคนคอยขนาบคาบค้ำ แต่นิสัยอาชาไนยของท่านนั้น อัศจรรย์อย่างน่าประจักษ์

ท่านไม่มีอาการป่วยเหมือนคนทั้งโลกป่วย ท่านมีปกติอยู่เหมือนไม่ป่วย แทบจะเรียกได้ว่า **เป็นคนไข้ที่รักษาง่ายที่สุดในโลก** ไม่มีร้องเอาะๆ แอะๆ อะไร มีแต่ดวงใจที่อาจหาญบึกบึน แสดงให้เราเห็นเสมอมา **แม้แต่หมอหรือมนุษย์ทั่วไปที่อยู่ใกล้ ย่อมจะได้รับความอบอุ่นใจเสมอ เราผู้ไม่ป่วยแท้ๆ อยู่กับท่านผู้ป่วยเรากลับสบายใจดี**

ตามปกติ นิสัยใจคอ**ท่านพระอาจารย์มั่น**นั้น เวลาท่านป่วยหนักคับขัน ทางธาตุขันธ์ร่างกายเข้าที่จนมุม ท่านมักคิดค้นด้วยสติปัญญาไม่ลดละ

ในเวลาป่วยท่านจะมีอุบายพิจารณาธรรม ในขณะเดียวกัน ท่านถือว่า **ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นในกายเป็นเรื่องของสัจธรรมโดยตรง ต้องพิจารณาให้รู้ในสิ่งที่ควรจะรู้ ไม่ควรปล่อยให้ทุกข์ย่ำยีเปล่าๆ เพื่อเป็น**

การฝึกซ้อมสติปัญญาให้รู้เท่าทันกับเหตุการณ์ ว่าสติปัญญาที่เคยอบรมมา และซักซ้อมมาเป็นเวลานาน ขณะเข้าสู่สงคราม คือ ความทุกข์ทรมานใจ จะไม่มีความหวั่นเกรงต่อความจริง ไม่มีความสะท้านหวั่นไหวกับพายุ คือทุกข์โทษที่เข้ามาทับถม

เมื่อพิจารณาเท่าทันขันธ์ดังที่กล่าวมานี้ ท่านบอกว่า **"อยู่ก็สบาย ถึงตายก็มีชัยชนะ"**

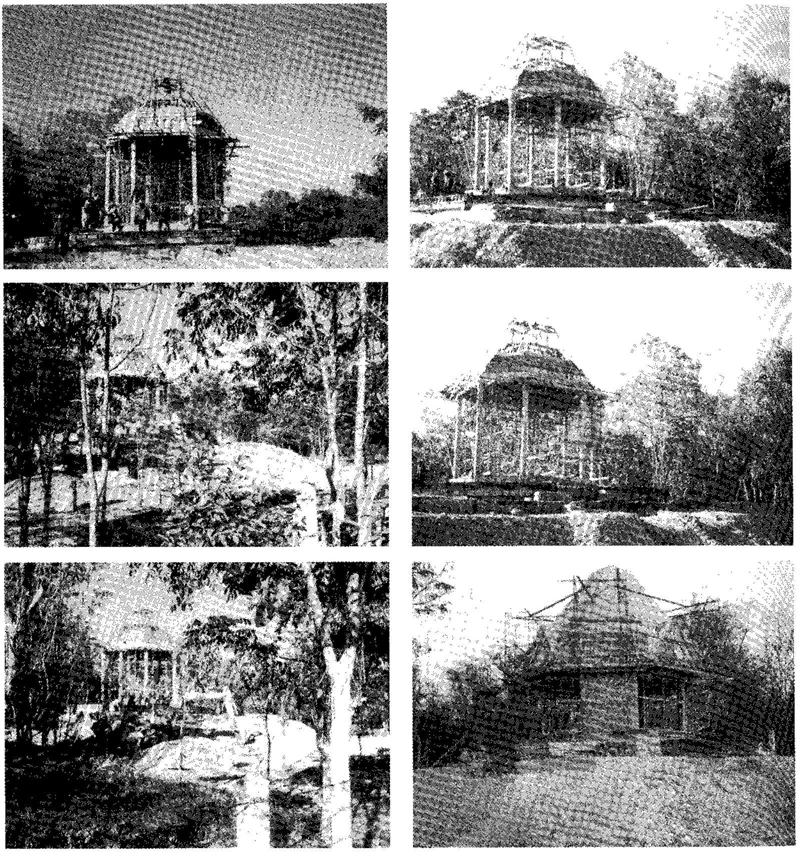

พระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ อยู่ระหว่างการก่อสร้าง

๒๐๖.

หูทิพย์ ตาทิพย์ เป็นเลิศ

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าถึงช่วงที่เฝ้าพยาบาล**หลวงปู่มั่น** ที่**ป่าเปอะ** ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

ในขณะท่านพักฟื้นที่**ป่าเปอะ**นั้น เรา **พระเจี๊ยะ** เป็นผู้อุปัฏฐากใกล้ชิด ท่านเป็นตัวอย่างทั้งด้านภายนอกและภายใน

เราเรียนธรรมกับท่าน แต่ไม่สามารถเรียนนิสัยท่านได้

ความเพียร ความอดทน ความกล้า ความมักน้อย สันโดษ คุณธรรมเหล่านี้มีอยู่ในท่านหมด เป็นนักรบธรรมอย่างอาจหาญสมบูรณ์ ยากที่ข้าศึก คือกิเลสหยาบ ละเอียด จะมาแผ้วพานได้

ท่านมีนิสัยลึกลับจับได้ยาก คุณธรรมที่กล่าวมาทั้งหมด ไม่มีศิษย์คนใดล้ำหน้าท่านไปได้ หรือเพียงแต่เทียบเท่าก็หาไม่มี

อันสำคัญที่น่าอัศจรรย์ยิ่ง คือความสามารถพิเศษในเรื่องหูทิพย์ ตาทิพย์ ปรจิตตวิชา คือฟังได้ทั้งเสียงมนุษย์ เสียงสัตว์ เสียงภูตผีเปรต เสียงเทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม ยม นาค เห็นได้ทั้งที่สิ่งเป็นกายหยาบ และกายทิพย์

รู้ได้ทั้งจิตสัตว์ จิตคน ว่ามีความเศร้าหมองผ่องใสประการใด ตลอดความคิดปรุงต่างๆ บางครั้งแม้ผู้คิดเองยังไม่รู้ว่าได้คิดอะไรไปบ้าง แต่ท่านรู้ได้อย่างฉับพลัน พระเณรกลัวท่านมากในเรื่องนี้

แม้เรา**พระเจี๊ยะ**เอง ก็โดนท่านสับโขกอยู่เป็นประจำ แต่ต้องจำทน ทั้งที่อับอายขายขี้หน้าไปบางเรื่อง แต่ต้องจำทนเอา **เพราะความศรัทธาเลื่อมใสอันไม่คลอนแคลน อยู่กับท่าน อุปัฏฐากท่านด้วยความเลื่อมใส**

ในระหว่างที่ท่านอาพาธอยู่นั้น วันหนึ่งท่านพูดเปรยๆ ขึ้นว่า "หยูกยารักษามาก็นานแล้ว ยาธรรมดาเหมือนชาวโลกเขากินคงไม่ได้เรื่อง **ต้องเอายาวิเศษ คือธรรมโอสถ** หากไม่หายก็ให้มันตายซะ"

ท่านจึงเจริญกายคตาสติกรรมฐาน (พิจารณากาย) **เป็นอนุโลมปฏิโลม** (ทบทวนกลับไปกลับมา) **เพ่งแผดเผาภายใน เพื่อเป็นวิหารธรรม** (ที่อยู่ของใจ) **อยู่ทั้งกลางวันกลางคืน**

ไม่นานอาพาธก็สงบ จึงปรากฏบาทคาถาขึ้นว่า **"ฌายี ตปติ อทิจฺโจ"** พิจารณาได้ว่า **"ฌานแผดเผาเหมือนดวงอาทิตย์ ฉะนั้น"**

ในที่สุดอาการของท่านจึงค่อยทุเลาลง ระหว่างนั้นเป็นสงครามอินโดจีน มีการพรางไฟไปทั่วจังหวัดเชียงใหม่

บ้านของหนานแดง อินตาวงศ์ ที่ป่าเปอะ อำเภอสารภี ในปัจจุบัน

๒๐๗.

ป่าเปอะ และพ่อหนานแดง

หลวงปู่เจี๊ยะ ได้พูดถึง **ป่าเปอะ** ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ที่**หลวงปู่มั่น** ใช้เป็นที่บำบัดอาการไข้ และพักฟื้น ดังนี้ : -

ป่าเปอะ ในสมัยนั้น เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์มาก อากาศดี น้ำดี เหมาะแก่การบำเพ็ญภาวนามาก เป็นสถานที่หลีกเร้น แต่ไม่ไกลจนเกินไป พอเหมาะพอดีสำหรับพักฟื้นของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ในวัยเจ็ดสิบ ที่สมบุกสมบันไปตามป่าตามเขา อดๆ อยากๆ อาศัยอยู่กับชาวป่าชาวเขาเป็นส่วนมาก

ที่**ป่าเปอะ**ไม่ได้เป็นวัด (ในสมัยนั้น) เขามายกกระต๊อบเล็กๆ ให้นอน

หนานแดงเป็นคนไปรับ**ท่านพระอาจารย์มั่น**ให้มาพักที่**ป่าเปอะ** พักที่สวนหลังบ้านหนานแดง มีทางจงกรม มีกระท่อมน้อยๆ สร้างไว้สำหรับพระกรรมฐานมาพัก **พระอาจารย์แหวน สุจิณฺโณ** ก็เคยเข้ามาพักเหมือนกัน

ท่านพระอาจารย์มั่น เป็นนักปฏิบัติอย่างแท้จริงเวลาป่วยไข้ไม่สบาย รู้สึกว่าท่านจะไม่สนใจหยูกยามากไปกว่าธรรม ท่านเชื่อมั่นในหลักธรรมของพุทธองค์ ว่า

"ผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่เป็นสุข โรคกายกับโรคใจ โรคกายมันหายได้ แต่ถ้าโรคใจมันหายยาก โรคใจมันเป็นโรคภพโรคชาติ เป็นโรคเสียยิ่งกว่า โรคใจจึงเป็นเหตุนำมาซึ่งโรคทั้งมวล"

ท่านป่วยหนักในคราวนั้น แต่กิริยาท่าทางของท่านเป็น**อาชาไนย** สอนศิษย์ทุกๆ ย่างก้าวไม่ให้อ่อนแอ ป่วยนิดป่วยหน่อยคอยจะหาแต่หยูกยา ไม่พากันค้นธรรมโอสถมารักษา

โอสถคือธรรม นี้ พระพุทธเจ้าและพระสาวกท่านใช้มาแล้วทั้งนั้น

พระพุทธองค์อาพาธ ยังทรงอนุญาตให้พระจุนทะแสดงธรรมคือโภชฌงค์ ๗ ประการ ให้ฟัง พระพุทธองค์ทรงรื่นเริงในธรรมและหายอาพาธ ไม่เห็นพระองค์ไปหาหมอหาโรงพยาบาลที่ไหน

ถ้าธรรมเป็นของเลิศจริง ธรรมโอสถก็สามารถเยียวยาได้ ถ้าไม่ใช่โรคสุดวิสัย

จริงอยู่ พระเราเณรเราป่วยก็ต้องรักษา แต่ทุกวันนี้อะไรนิดอะไรหน่อยก็คอยแต่จะวิ่งหาหมอ กลัวตายจนไม่พิจารณาธรรมทั้งหลาย

ป่าเปอะนี้เป็นที่อุดมไปด้วยสวนผลไม้และน้ำ ชาวบ้านที่นี่ศรัทธาเลื่อมใสพระกรรมฐาน

หนานแดงมีสวนป่าอยู่ทางทิศเหนือ และทิศตะวันออกของวัด สวนของหนานแดงทำเป็นกุฏิหลังเล็กๆ ให้พระกรรมฐานไว้พัก มีทางจงกรมอยู่ใต้ต้นมะม่วง

วัดป่าเปอะ ต.ท่าวังตาล อ.สารภี จ.เชียงใหม่

หนานแดง เป็นคนมีฐานะคนหนึ่งในถิ่นนั้น ชอบทำบุญ-ปฏิบัติกรรมฐาน ท่านอาจารย์มั่นท่านก็เมตตา

ในสมัย**สงครามอินโดจีน** ได้มีการอพยพพระจาก**วัดเจดีย์หลวง**มาพักที่**ป่าเปอะนี้ วัดป่าเปอะ จึงเป็นวัดเพียงแห่งเดียว ที่พระธรรมยุตและพระมหานิกายอยู่กันได้ผาสุก และเรื่องพระธรรมวินัยก็ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องไม่มีปัญหา**

หนานแดงนี้จึงนับว่าเป็นผู้มีศรัทธาอุปัฏฐากท่านพระอาจารย์มั่นอย่างแท้จริง ในคราวที่ท่านมาอยู่ทางเชียงใหม่

อนุโมทนาสาธุ ครับ !

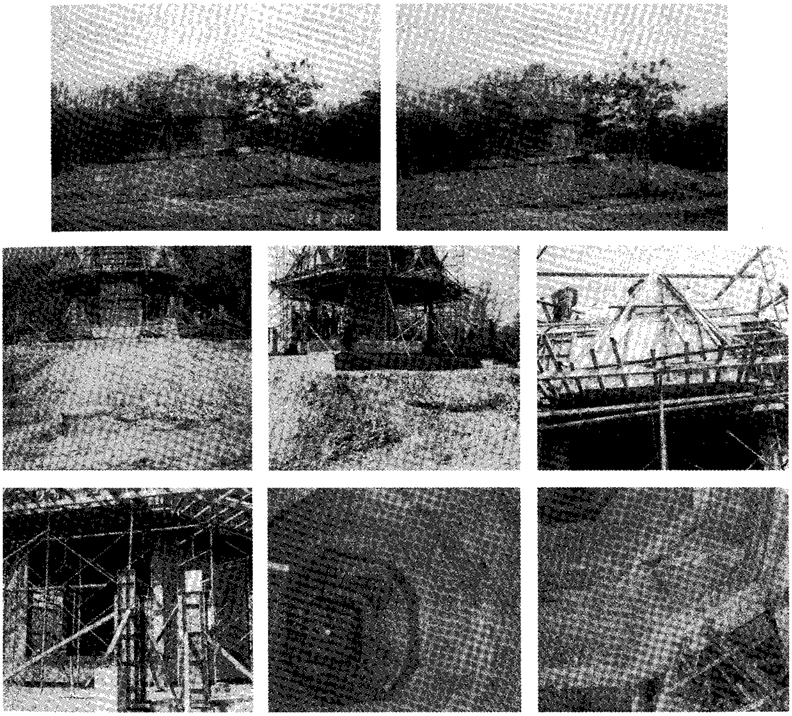

พระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ อยู่ระหว่างการก่อสร้าง

๒๐๘.

มีเงินหนึ่งบาทซื้อนมถวาย

เชื่อไหมครับ เมื่อตอนที่หลวงปู่เจี๊ยะอยู่กับหลวงปู่มั่น ท่านมีเงินตั้งหนึ่งบาท พวกเราก็คงต้องร้องว่า **โอ้โฮเฮะ !** กันซีครับ

หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านเล่าดังนี้ : -

เมื่อเรา (หลวงปู่เจี๊ยะ) มาพักปฏิบัติท่านอยู่นั้น ก็มีโยมอุปัฏฐากเก่าแก่ของ**ท่าน** (หลวงปู่) คือ **โยมเขียว** เอาปัจจัยมาถวาย**ท่าน**หนึ่งบาท

พอตกตอนกลางคืน เราก็เข้าไปถวายการรับใช้ท่าน เข้าไปกำปลายเท้านวดถวาย กราบเรียนท่านว่า

"ขอโอกาสครูบาจารย์ จะสมควรหรือไม่ ถ้าพรุ่งนี้จะนำเอาปัจจัยที่โยมเขียวนำมาถวาย ไปแลกเปลี่ยนเป็นนมให้ครูบาจารย์ฉันในตอนเช้า จะได้มีกำลัง แล้วแต่ครูบาจารย์จะพิจารณา"

กราบเรียนแล้วก็นั่งฟังอยู่ ขณะนั้นมีแต่นมข้นหวานตรามะลิ ราคากระป๋องละ ๕ สตางค์เท่านั้น

ท่านนิ่ง ไม่ตอบว่าประการใด ท่านคงพิจารณา เพราะการอันใดก็ตาม ต้องประกอบไปด้วยธรรมเท่านั้น ท่านไม่เห็นแก่ปากท้องยิ่งไปกว่าธรรม เรื่องเล็กเรื่องน้อย เรื่องใหญ่ ทุกๆ เรื่องต้องเป็นธรรม

ท่านบอกว่า **“เราเป็นสมณะมาประพฤติธรรม ทุกกิริยาอาการที่แสดงออกต้องเป็นธรรม เราก็ต้องดำเนินตามนั้น ธรรมแท้นั้นไม่ได้เอามติที่ประชุมเห็นชอบ แต่เอาใจที่บริสุทธิ์เห็นธรรม**

คนหมู่มาก ถ้ากิเลสหนาปัญญาหยาบ มีมากเท่าใดก็จะออกกฎอันเป็นไปเพื่อกิเลส เพื่อพวกพ้องตน

ฉะนั้น เราเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ต้องเอาธรรมเป็นใหญ่ ปลอดภัยกว่าการเอาตนเป็นใหญ่ ปลอดภัยกว่าการเอาคนหมู่มากเป็นใหญ่”

(หลวงปู่คงไม่ได้ว่ากระทบท่านที่ชอบใช้ **“เสียงข้างมาก”** หรอกนะครับ ใครหรือองค์กรใดที่เป็นอย่างนั้น ก็โปรดนำไปพิจารณาปรับปรุงตนด้วยก็น่าจะดี_ปฐม)

เมื่อ**หลวงปู่มั่น**นิ่งเฉย **หลวงปู่เจี๊ยะ** จึงกราบเรียนท่านซ้ำอีกว่า

“คนแก่ต้องฉันนมบำรุงบ้าง ร่างกายจะได้มีเรี่ยวแรง อาการไข้จะได้ฟื้นขึ้น กระผมขอนิมนต์ให้ลองฉันนมดูบ้าง”

เมื่อกราบเรียนแล้วท่านแสดงอาการนิ่ง อาการนิ่งของท่านนั่นแหละ เป็นคำตอบได้เป็นอย่างดี

พอรุ่งเช้าขึ้นมา เราจึงให้**หนานแดง**เอาเงิน ๑ บาทที่โยมเขาถวาย**ไปพิจารณานมข้นกระป๋องหนึ่ง** เพื่อชงถวายท่านในตอนเช้า

“ถ้าฉันนมแล้ว มันมักจะถ่ายท้อง” ท่านปฏิเสธ

“กระผมคิดว่า ควรจะลองดูหน่อย ถ้าถ่ายท้องกระผมจะเช็ดจะเก็บทำความสะอาดเอง ครูบาจารย์ไม่ต้องเป็นห่วง” กราบเรียนท่านอย่างหนักแน่น

เมื่อท่านฉันนมแล้ว ในที่สุดร่างกายจึงกระปรี้กระเปร่าแข็งแรงขึ้นเป็นลำดับ

เมื่อปัจจัยซื้อนมหมด **หนานแดง**ก็ได้จัดการถวายต่อ จนอาการดีขึ้นท่านจึงหยุดฉัน

ท่านฉันเพื่อเป็นสิ่งเยียวยารักษาธาตุขันธ์ ไม่ได้ฉันเพื่อมัวเมาในรส

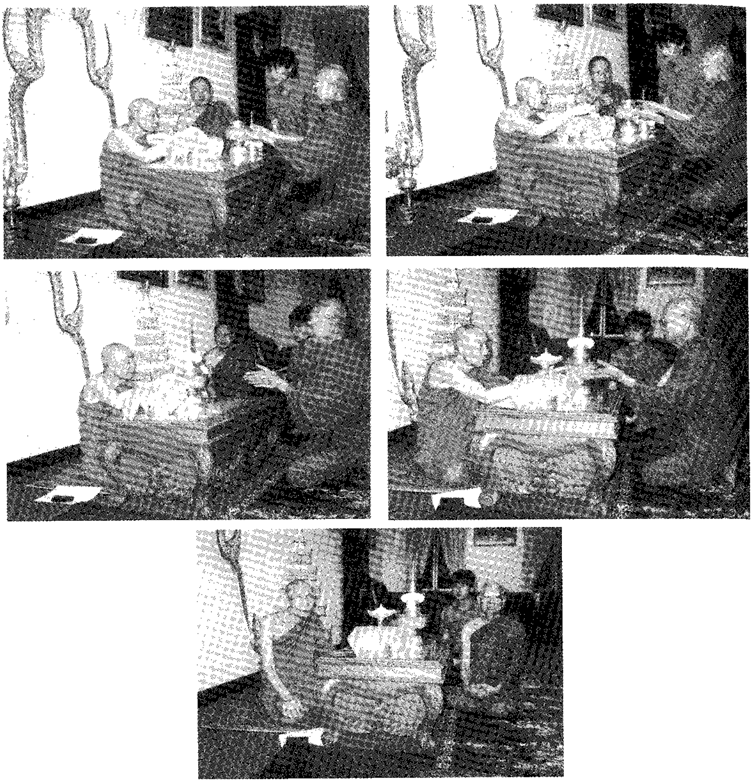

หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ
ที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระสังฆราช จากวัดบวรนิเวศ
เพื่อนำไปประดิษฐานบนยอดพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย เมื่อ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๕

๒๐๙.

เทศน์เรื่องโรคทางใจ ๔ อย่าง (ของพระ)

แม้**หลวงปู่มั่น**จะอาพาธ ท่านก็ยังเทศนาอบรมพระเณรด้วยคำเทศนาของท่าน ซึ่ง**หลวงปู่เจี๊ยะ**เล่าให้ฟัง มีดังนี้ : -

เรา (หลวงปู่เจี๊ยะ) อยู่ปฏิบัติท่านด้วยความเคารพเลื่อมใส แม้ในขณะที่ท่านอาพาธอยู่นั้น สิ่งที่ท่านแสดงออกมีแต่ธรรมะล้วนๆ เป็นเครื่องสอนเราผู้ไม่ป่วย ประหนึ่งจะเป็นเครื่องเตือนใจเราอยู่เสมอว่า

"โรค ได้แก่สิ่งที่เสียดแทงทำลายความผาสุก แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือโรคทางกาย กับโรคทางใจ

สัตว์ทั้งหลายที่ยืนยันว่าตนเองมีสุขภาพดีไม่ป่วยไข้ ไม่มีโรคทางกายตลอดเวลา ๑ ปี ๒ ปี ถึง ๑๐๐ ปี หรืออาจจะมากกว่านั้น

ความปลอดภัยจากโรคทางกายนี้ พอที่อาจจะหาได้ พอที่อาจจะมีได้บ้าง

แต่สัตว์และมนุษย์ทั้งหลาย ที่จะสามารถยืนยันความไม่มีโรคทางใจ ไม่มีกิเลส แม้ชั่วระยะเพียงครู่หนึ่งนิดเดียว จะไม่สามารถหาได้และมีได้ในโลกนี้

เว้นแต่เพียงพระพุทธเจ้า พระขีณาสพ พระอรหันต์เท่านั้น ถึงจะเว้นโทษคือโรคทางใจได้"

ท่านพระอาจารย์มั่น สอนเราว่า ยิ่งพวกเราเป็นบรรพชิตด้วยแล้ว มันมักเป็นโรค ๔ อย่าง แทรกซ้อนซอนไช เข้าไปสู่หัวใจพระเณรโดยไม่รู้ตัว

หนึ่ง โรคมักมาก เป็นพระมักมากมูมมาม อยู่ที่ไหนก็มีแต่ความเดือดร้อนกระวนกระวายใจ ใจไม่รู้จักพอด้วยผ้านุ่งผ้าห่ม อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เที่ยวแสวงหาแต่สิ่งเหล่านี้ ไม่รู้จักลดละปล่อยวาง ไปทางไหนก็แบกหามสิ่งเหล่านี้ไปด้วย **ไม่เป็นสมณะที่เบาสบาย เบากาย เบาจิต**

สอง เมื่อเกิดโรคมักมากแล้ว **โรคลามกจกเปรต** ก็ตามๆ กันมา เหมือนนัดกันไว้ที่จุดหมาย คือ ความเลวทรามต่ำช้า ทำได้ทุกอย่างที่จะให้คนนับถือ เพื่อที่จะได้ลาภสักการะมาปรนเปรอความหิวโหยของใจที่ไร้ศีลธรรม

สาม เมื่อจิตใจมันสกปรกลามกเข้าเต็มเปาแล้วย่อมพยายามวิ่งเต้นขวนขวายเพื่อที่จะได้ความนับถือ ลาภสักการะ และการสรรเสริญอย่างไร้ยางอาย **หน้าด้านต่อศีลต่อธรรม**

สี่ พระประเภทที่จิตใจเป็นอย่างนี้ **มักเข้าไปสู่สกุลที่ร่ำรวย** ทำทุกวิถีทางที่จะให้เขานับถือ (เช่น บอกโยมที่ร่ำรวยว่าเป็นพ่อแม่ในอดีตชาติ แต่คนจนๆ ไม่เห็นเคยเป็นญาติโยมมาก่อนเลย_ปฐม) มักจะกล่าวธรรมะปลอมๆ อันไพเราะเพราะพริ้งเป็นฉากหน้า ซ่อนเร้นความละโมบไว้ในเบื้องหลัง แสดงตนเป็นประดุจไม่มีความโลภ ทั้งๆ ที่มีความโลภจัด มีขันติอดทนกลั้นเพื่อให้เขานับถือ

"โรคทั้ง ๔ อย่างที่ผมกล่าวมานี้แหละ ให้พวกท่านระวัง ***มันร้ายกว่าโรคที่ผมป่วยอยู่เสียอีก*** *ขอให้พวกท่านนำไปพิจารณา"*

อย่าเป็นพระเพราะเพียงว่าศีรษะโล้นเฉยๆ คนไม่มีศีลไม่มีวัตร คนพูดจาเหลาะแหละ มากด้วยความอิจฉาและความโลภ

คนเช่นนี้แม้บวชมาแล้ว ก็ไม่เรียกว่า **"พระ"**

ส่วนผู้สงบจากบาปน้อยใหญ่ จึงสมควรจะเป็น **"พระ"**

นี่แหละท่าน...**อย่าป่วยอย่าไข้เฉยๆ โดยไม่เห็นคุณเห็นโทษ ไม่งั้นจะแก้ไม่ได้ ใช้การไม่ทัน เดี๋ยวจะหาว่าไม่เตือน**

สาธุ ! ผมไม่มีความเห็นครับ ขอนิมนต์พระคุณเจ้าทั้งหลายได้โปรดพิจารณาเอาเองเถิด

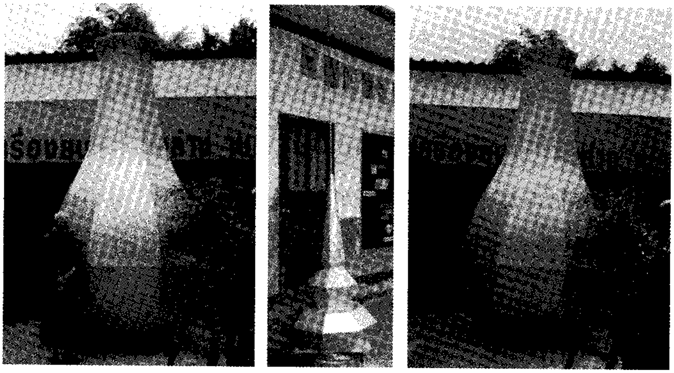

ส่วนยอดของพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์

๒๑๐.

พระธรรมอยู่กับใจที่เป็นธรรม

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าถึงการอยู่ปฏิบัติ**หลวงปู่มั่น** ที่**ป่าเปอะ** ต่อไปดังนี้ : -

เราพยายามปฏิบัติท่านอยู่ ๓ เดือน อาการของท่านดีขึ้นเรื่อยๆ กิจวัตรที่ต้องทำถวายท่านเป็นประจำ คือ **ในตอนพลบค่ำ** เข้าไปถวายการบีบนวด

เวลานวด ท่านให้เอามือกำตามแขนตามขาท่าน กำย้ายไปย้ายมาอยู่อย่างนั้น ทำด้วยวิธีการอย่างนี้ คืนละหลายๆชั่วโมง

วิธีการ**นวดกำ**แบบนี้ ท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ สิริจนฺโท) เคยบอกกับท่าน (หลวงปู่มั่น) ไว้ว่า **"พวกพระเณรหนุ่มธาตุไฟมันดี ถ้ามาบีบมากำตามแขนขาให้คนแก่ๆ ไฟธาตุมันช่วยได้มาก"**

ทำการ**บีบกำนวด**อย่างนี้อยู่ ๓ เดือน อาการท่านก็ฟื้นจากอาพาธ และในที่สุดก็หายเป็นปกติ

เวลาถวายการนวดต้องเอามือกำเฉยๆ ไม่ให้กดเพราะท่านเจ็บ ท่านผอมไม่ค่อยมีเนื้อ

มาอยู่กับ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ถึงจะทุกข์ยากลำบากทางกาย แต่ทางด้านจิตใจมันก็รื่นเริง ประหนึ่งว่า **ความยากลำบากเป็นเพียง**

เครื่องทดสอบตนเท่านั้น ไม่ได้มีความกังวลเร่าร้อนกับเรื่องความเหนื่อยยาก อดอยากแต่ประการใดเลย **สิ่งที่เป็นอุปสรรคเหล่านี้กลับกลายมาเป็นธรรม เครื่องสอนเราได้เป็นอย่างดี**

อยู่กับท่านเหมือนลืมวันลืมคืน ไม่อยากจากห่างไกลไปไหน ประหนึ่งว่าขุมทรัพย์อันประเสริฐปรากฏรออยู่แค่เอื้อม ความดีและปฏิปทาของท่าน เป็นเครื่องดึงดูดจิตใจเราเป็นอย่างดี

พระธรรมไม่ได้อยู่กับความรวยความจน มั่งมีศรีสุข หรือมีเกียรติ แต่อยู่กับใจที่เป็นธรรมเท่านั้น

ท่านพระอาจารย์มั่นก็เช่นเดียวกัน ท่านไม่มีสมบัติอะไร ไม่มีสมบัติทางโลกแม้นิดหนึ่งจริงๆ **ท่านมีแต่สมบัติธรรม มักน้อย สันโดษ การอยู่การฉันก็อดๆ อยากๆ**

ท่านเป็นพระที่ยิ่งใหญ่ มีชื่อเสียง มีลูกศิษย์มาก แต่คนทั่วไปหารู้ไม่ว่าท่านเป็นพระที่ลำบากที่สุด อดทนที่สุด

อยู่กับท่านสักกี่ปี อาหารดีๆ ไม่เคยมี เพราะท่านชอบอยู่แต่ป่า ชอบอยู่ตามเขา ถ้ำ เงื้อมผา ป่าช้า ป่ารกชัฏ ชอบอยู่ในที่ทุรกันดาร ไม่ชอบคลุกคลีตีโมงอยู่ในบ้านในเมืองที่เขาเจริญรุ่งเรือง

เพราะไม่เหมาะสำหรับสมณะผู้มุ่งต่อความสงบ สละโลกออกมาเพื่อธรรม อันจะนำตนออกจากทุกข์ อันเป็นสถานที่สบายกายสบายจิต ไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะและประชาชนญาติโยม

ท่านเป็นพระที่ลำบากจริงๆ ท่านสมบุกสมบันเพื่อทางพ้นทุกข์ เป็นแบบอย่างทุกท่วงท่า

การอยู่การฉัน ฉันแต่ข้าวเปล่าๆ แม้แต่ปลาปิ้งสักตัวยังไม่เคยเห็น ท่านก็อยู่ของท่านอย่างสบายๆ เหมือนๆ กับอยู่ในที่ๆ มันเจริญยังไงยังงั้น

ท่านอยู่แบบพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ พาอยู่และพาไป ท่านไปดี - มาดี ดีไป - ดีมา

แม้แต่ตาเนื้อที่เราสัมผัสเข้าสู่ภายในอันลี้เร้น ก็รู้ว่าท่านเป็นผู้ปฏิบัติดี ถึงไม่มีญาณวิเศษอะไรเห็นก็ตาม **สิ่งที่เราดูรู้เห็นต้องยอมศิโรราบท่าน เพราะพระทั่วๆ ไปทำไม่ได้อย่างแน่นอน เพราะนิสัยวาสนาอินทรีย์ที่ฝึกมาต่างกัน**

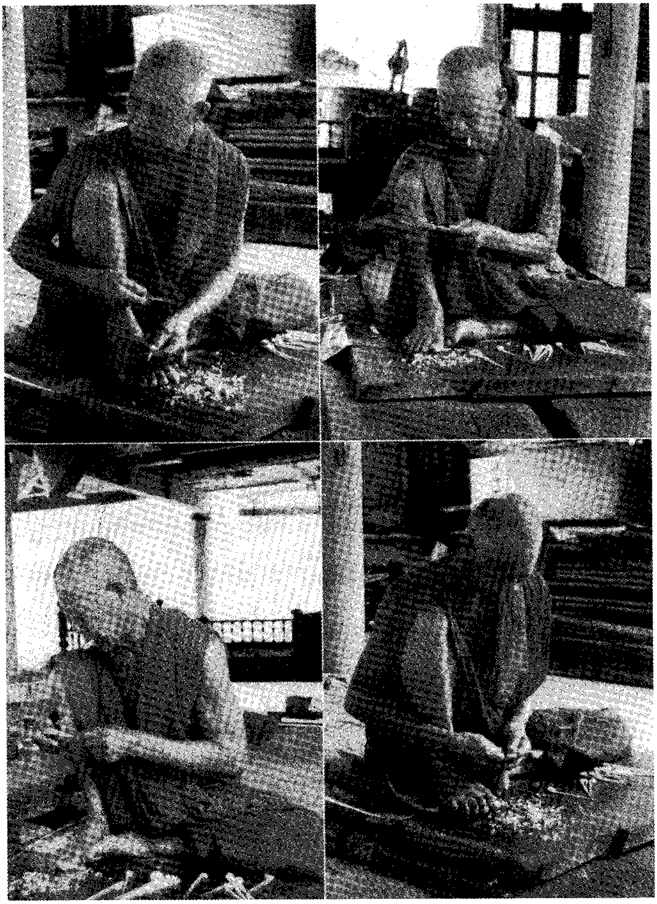

หลวงปู่เจี๊ยะ ทำไม้สีฟันด้วยไม้โกทา ตามหลักธรรมวินัย

๒๑๑.

ปฏิปทาหลวงปู่เจี๊ยะ

ขอเชิญท่านผู้อ่านกลับมาดูปฏิปทาของ**หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท**อีกสักหนึ่งตอน ว่าเป็นอย่างไร เรื่องที่นำมาเสนอนี้อยู่ในหนังสือประวัติของท่านอีกเหมือนกัน ลูกศิษย์อุปัฏฐากของท่านเป็นผู้เขียน ดังนี้ครับ : -

เมื่อ**พระอาจารย์มหาบัว** เป็นผู้นิมนต์มาเอง (มาเป็นเจ้าอาวาส **วัดป่าภูริทัตตปฏิปทาราม** จังหวัดปทุมธานี) **พระอาจารย์เจี๊ยะ** จึงยอมรับด้วยความเคารพยิ่ง

เข้ามาทีแรกใช้ผ้าจีวรกั้นเป็นฝา เอาเตียงไม้ไผ่ทำเป็นที่นอนและที่ฉันใต้ร่มไม้สน อันมีคลองน้ำเป็นที่กั้นเขตแดน ท่านไม่ค่อยมีลูกศิษย์มีคนรู้จักท่านน้อยมาก มีเศษไม้ เศษสังกะสีเก่าๆ ที่คนเขาทิ้ง ท่านก็จะขอบิณฑบาตมาสร้างเป็นกุฏิที่พัก

ท่านมัธยัสถ์มาก เห็นคุณค่าแห่งของทุกสิ่ง เก็บหอมรอมริบเสมอ **ทำงานทั้งวัน** ตีเหล็ก ตีขวาน ทุบหิน จนบางครั้งพระลูกศิษย์บางรูปไม่เข้าใจ ต้องเข้ามากราบเรียนถามท่านว่า

"หลวงปู่ ผมไม่เข้าใจหลวงปู่เลย ทำไมหลวงปู่ต้องทำอย่างนี้ต้องเป็นอย่างนี้ ?"

"เฮ้ย ! มันเข้าใจง่ายๆ ซะที่ไหน ผมอยู่กับปู่มั่น บางทีผมก็ยังไม่เข้าใจเลย ต้องพยายามเข้าใจ เดี๋ยวเข้าใจเอง" ท่านตอบ แล้วก็ตีขวานเพ้ง !...เพ้ง !...ต่อ

พระอาจารย์เจี๊ยะสอนลูกศิษย์ต่อว่า *"ในสมัยที่ผมอยู่กับ **หลวงปู่มั่น** ผมต้องอดทนมาก ผมเป็นคนกินยาก แสลงเรื่องอาหาร ผมอยู่กับ**หลวงปู่มั่น**สามปีสี่แล้ง กินแต่ข้าวเหนียวกับกล้วย อาหารอย่างอื่นมี แต่ผมกินไม่ได้*

*ถ้าไม่มีกล้วย ผมต้องกินแต่ข้าวเปล่าๆ ทำให้ท้องอืด ไม่ถ่าย อากาศก็หนาวเหน็บ ผิวตามแขนขาแห้งไปหมด ไปขอยากับ**หลวงปู่มั่น**ก็ไม่มี*

*เมื่อไม่มียา ท้องอืดจะตาย ผมใช้นิ้วล้วงลงไปในลำคอลึกๆ เพื่อให้อาเจียรออกมา จะได้สบายท้อง **นิ้วมือผมนี้แหละเป็นยา** ผมยังไม่เคยบ่น*

เรื่องนี้มีแต่ท่านอาจารย์มหาบัวรู้ คนอื่นไม่รู้ ผมยังไม่เห็นตายเลย"

พระลูกศิษย์ที่ติดตามท่านมานานๆ บางองค์ก็น้อยใจ น้อยใจในวาสนาของอาจารย์ตนเองว่า ***"อาจารย์ของเรานี่เป็นลูกศิษย์ของท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น แต่เวลาเดินทางไปไหนก็ไปสิบล้อ โบกสิบล้อไป***

หลวงปู่สิม หลวงปู่ชอบ หลวงปู่สาม** หรือพระกรรมฐานรุ่นหลังๆ ไปไหนมีรถเก๋งมารับ ถูกนิมนต์ให้ไปเจิมแอร์สยาม รถไฟ มีคุณหญิงคุณนายนับถือ **อาจารย์ของเราพาขึ้นแต่รถสิบล้อ

อาจารย์องค์อื่นๆ ถูกนิมนต์ไปฉันบ้านนายพล คุณนาย อาจารย์ของเราพาไปฉันแต่น้ำพริกกุ้งแห้ง แถมยังยกเว้นกะปิอีก น้ำพริกปลาทูก็ไม่ให้ใส่กะปิ

บางทีเพื่อนพระที่เป็นลูกศิษย์อาจารย์อื่นๆ เขาล้อว่า "พวกท่านจะมีอาจารย์กับเขาทั้งที มีก็ไม่เหมือนคนอื่นเขาน้อ !"

ก็ได้แต่ทำไว้ในใจว่า "เอาละวะ ***ถึงท่านจะเป็นอย่างไรก็ตาม เราก็มั่นใจในคุณธรรมของท่าน***

คิดเพียงเท่านี้ก็เป็นที่ปลงใจสำหรับศิษย์ของพระพุทธเจ้า"

พระอาจารย์เจี๊ยะ เมื่อเห็นศิษย์คิดอย่างนั้นท่านก็สอนว่า : -

"ท่าน...

ธรรมดาว่าชาวนา ไม่มีข้าวกิน ย่อมไม่มี

ธรรมดาของคนดี ย่อมไม่มีสิ่งชั่ว

ธรรมดาว่าคนเป็นใบ้ มันย่อมไม่ไปทะเลาะกับคนอื่น

ธรรมดาว่าคนตื่น ย่อมไม่มีภัย

ธรรมดาว่าใจที่ฝึกมาดี ย่อมไม่มีไหวหวั่น อยู่ได้ทุกที่ ขี้ได้ทุกทาง"

ท่านพูดเสร็จมีพระเดินมา ท่านก็ตะโกนด่าเสียงดัง

"เฮ้ย !..."

ท่านเป็นประจำอย่างนี้ทุกที กำลังจะเคลิ้มหลับตามธรรมะท่านทีไร เปลี่ยนเรื่องอื่นไปอยู่เรื่อย !

นี่แหละครับ**หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** ศิษย์องค์หนึ่งที่อุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น**อย่างใกล้ชิด

๒๑๒.

หลวงปู่มั่นตอบคำถามเรื่องนิมิต

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าถึงการภาวนาแล้วเกิดนิมิต และการถามคำถามและการอธิบายเรื่องนิมิตจาก**หลวงปู่มั่น** นับว่าเป็นคำสอนที่วิเศษยิ่งแก่ผู้ปฏิบัติจิตภาวนา

หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านเล่าดังนี้ : -

บางคราวเราสงสัยเรื่องนิมิตที่เกิดกับจิต จึงนำเรื่องนี้ไปกราบเรียนถาม**ท่านพระอาจารย์มั่น** ว่า

"ครูบาจารย์ ถ้านิมิตเกิดขึ้นในขณะภาวนา จะให้ทำยังไง ?"

"ให้รำพึงถามไปว่าอะไร ? หมายถึงอย่างไร ? แล้วนิมิตก็จะอธิบายออกมาเอง"

จึงกราบเรียนถามท่านต่อไปอีกว่า

"ครูบาจารย์ ก็สิ่งที่มันปรากฏขึ้นนั้น มันไม่ใช่ของจริงนี่ครับ ?"

"ก็มันเป็นเพียงของใช้ ของใช้ก็สำหรับใช้ ไม่ใช่จริง" **ท่านพระอาจารย์มั่น** ตอบ แล้วก็ยิ้มเปิดโลกด้วยความเมตตา

บางทีเริ่มภาวนาก็เกิดความสงบ บางคืนมีนิมิต นี้มิใช่อวด **เพราะเป็นถึงความจริง ก็กล่าวถึงความจริงที่มันเกิด**

บางทีเราก็ภาวนา หลับตาลงเห็นเป็นเหวลึกๆ อย่างน่าหวาดเสียว วู้บบ!! ลงไปในเหวนั้น ลึก...ลึก จนสุดๆ โห!...นี่ ถ้าตกลงไปตายนะนี่ เอ้า ! ตายก็ตายซี เพ่งพิศดูอยู่ รู้อยู่อย่างนั้น ประเดี๋ยวก็หายไป

บางทีตัวนี้ใหญ่ ใหญ่เท่าตุ่มโตๆ ขนาดนี้ (แสดงมือประกอบ) ตัวเรานี้เป็นตุ่ม ตัวเท่าตุ่ม นี้เรียกว่า **อุคคหนิมิต** ที่มันเกิดขึ้น เอ๊ะ ! ทำไมจิตจึงเป็นอย่างนี้ มันเป็นต่างๆ แต่ทีนี้อบรมจิตเข้า อบรมจิตเข้า จิตก็สงบเข้าไป

เมื่อภาวนา จิตมักเป็นอย่างนี้บ่อยๆ ก็นำข้อสงสัยนี้ไปกราบเรียนถามท่านว่า

“ครูบาจารย์ กระผมภาวนา จิตเกิดนิมิตปรากฏเป็นอย่างนี้ จะให้พิจารณาอย่างไร ?”

ท่านก็บอกว่า *“ให้พิจารณากายนะ”*

เมื่อท่านให้เงื่อนอย่างนั้น เราก็มาคิดพิจารณาด้วย**ปัญญาสัมมาทิฐ**ขึ้นเอง พอใจเราสงบลงดี ก็คิดถึงเล็บนิ้วหัวแม่มือ เล็บนิ้วชี้ เล็บนิ้วกลาง เล็บนิ้วนาง เล็บนิ้วก้อย

ข้อนิ้วหัวแม่มือมีกี่ข้อ ก็นึกกำหนดตัด นิ้วชี้มีกี่ข้อก็นึกกำหนดตัด นิ้วนาง นิ้วก้อย กำหนดตัดให้หมด

ตัดเสร็จแล้วก็มาตัดรวมห้านิ้ว ตัดห้านิ้วแล้วก็มาตัดข้อตานกเอี้ยง ขึ้นมาตรงกลางศอก แล้วก็มาถึงข้อศอก แล้วก็มาตัดหัวไหล่ ตัดหัวไหล่เสร็จก็มาตัดแขนซ้าย **เดินจิตอย่างนี้จนทั่วสรรพางค์กาย**

เมื่อกำหนดตัดหมดแล้ว ก็มาเจาะตา นึกให้ตาขวาหลุด ตาซ้ายหลุด จมูกขวาหลุด จมูกซ้ายหลุด ริมฝีปากบนหลุด ริมฝีปากล่างหลุด ใบหูหลุด แก้มหลุด

ทีนี้เอาล่ะ เอ้า !...เอาให้หมดทั้งหัว หัวเสร็จก็กำหนดตัดคอผ่าเอาออกไปวางเหมือนผ่ากบเขียดวางอยู่บนเขียง

พิจารณาขึ้นด้วยอำนาจไตรลักษณ์ แล้ววิจารด้วยภาวนามยปัญญาที่ฝึกมาดี พอพิจารณาถึงที่สุด จิตได้อบรมด้วยปัญญาอันยิ่งก็สงบลงเป็นอัปปนาสมาธิอย่างน่าอัศจรรย์

แต่ลักษณะอย่างนี้มันทำยากมาก อันนี้ ทีหลังไปดูในแบบแผนตำรับตำรา ซึ่งไม่เคยเรียนไม่เคยดูมาก่อน

มันก็มีอยู่ในตำรา เราก็ภูมิใจ

อยู่กับท่าน นับถือท่านเหมือนพ่อแม่ จะทำจะคิดอะไรอันเป็นการส่งจิตไปโดยไม่มีขอบเขตแห่งธรรมเป็นเครื่องประคับประคอง ต้องระวัง เดี๋ยวจะเป็นบาป

ต้องกตัญญูกตเวทีต่อท่าน ท่านก็คงเห็นเราเป็นเหมือนลูก เพราะลำบากอยู่ด้วยกันกับท่าน

และแล้ว เมื่อถามปัญหาท่านเสร็จ ท่านก็เทศนาธรรมให้ฟังต่อไปเลยว่า

"ฟังให้ดีนะท่านเจี๊ยะ...ปฏิภาคนิมิตนั้นอาศัยผู้ที่มีวาสนาจึงจะบังเกิดขึ้นได้

อุคคหนิมิตนั้น เป็นของไม่ถาวร ต้องพิจารณาให้ชำนาญแล้วเป็นปฏิภาคนิมิต

เมื่อชำนาญทางปฏิภาค ทวนกระแสเข้ามาเป็นตน ปฏิภาคนั้นเป็นส่วนวิปัสสนา

สำหรับอุปจารสมาธิ สามารถรู้จิตของคนอื่นได้ สามารถแก้นิวรณ์ได้ แต่โมหะคลุมจิต ถ้าเจริญวิปัสสนาถึงขั้นอัปปนาสมาธิแล้วจะต้องทำความรู้ให้เต็มเสียก่อน จิตจึงจะไม่หวั่นไหว

การที่จะสอนการดำเนินสมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐานโดยเฉพาะเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นมิได้ เพราะว่าจริตของคนมันต่างกัน แล้วแต่ความฉลาดไหวพริบของใคร เพราะการดำเนินจิตมีหลายแง่หลายมุมแล้วแต่ความสะดวก

นิมิตทั้งหลาย เกิดด้วยปีติสมาธิอย่างเดียว ที่แสดงตามนิมิตออกมาทั้งหลายนั้น กรุณาท่านอย่าหลงตามนิมิต ให้พยายามทวนกระแสจิตเข้าสู่จิตเดิม เพราะนิมิตทั้งหลายเป็นของไม่เที่ยง หลงเชื่อนิมิตประเดี๋ยวก็เป็นบ้า

การที่จะแก้บ้านิมิตนั้น ต้องทวนกระแสจิตเข้าสู่จิตเดิม ถ้าทำอย่างนั้นได้ อย่างบางทีเรานั่งภาวนาอยู่กลางป่าเขา มีเสือมานั่งเฝ้าเราผู้บำเพ็ญพรตอยู่กลางป่าเพียงลำพัง เสือนั้นเป็นเทพนิมิตเสียโดยมาก ถ้าเป็นเสือจริงมันเอาเราไปกินแล้ว”

ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเมตตาพูดธรรมะให้ฟังเพียงสั้นๆ เท่านี้ ก็ก่อเกิดความกินใจเป็นอย่างยิ่ง นึกถึงธรรมะคำสอนและองค์ท่านเมื่อไร น้ำตามันจะปริ่มไหลเพราะความถึงใจทุกที น้ำตานี้จึงเป็นน้ำตาที่มีคุณค่ามากนะ

(ผมคัดลอกเรื่องนี้มาเต็มๆ เพราะเป็น**ลายแทง**แก่ผู้ฝึกภาวนาเป็นอย่างดี สำหรับท่านที่ไม่คุ้นกับการภาวนาก็คงยากที่จะเข้าใจนะครับ)

๒๑๓.

เทวดาหน้าตาเป็นยังไง ?

หลวงปู่เจี๊ยะ พูดถึงการถามปัญหาที่ท่านสนใจต่อองค์**หลวงปู่มั่น** ดังนี้ : -

อยู่กับ**ท่านพระอาจารย์**นี้ ได้รู้เรื่องราวความวิเศษของพระพุทธศาสนา เรื่องเทพ เทวดา ภูตผี ก็เป็นที่น่าอัศจรรย์ ท่านเห็นเป็นประหนึ่งว่าเป็นหลักธรรมชาติทั่วๆ ไป

แต่สำหรับพวกเรา เป็นเรื่องน่าตื่นเต้น น่าหวาดเสียว ตื่นตูมอยากรู้อยากเห็น เป็นเรื่องใหม่ ทั้งๆ ที่สิ่งนั้นมีประจำโลกมานมนาน

ท่านเป็นลักฐานทางประวัติศาสตร์ และเป็นจอมปราชญ์อย่างแท้จริง

เมื่อเรารู้ว่าท่านรู้เรื่องนั้นเรื่องนี้ อันเหตุสุดวิสัยของมนุษย์ธรรมดาทั่วไปจะรู้ได้ ก็อดที่จะกราบเรียนถามท่านไม่ได้ ทั้งที่มีความกลัวมากกว่าความกล้าเป็นเท่าทวีคูณ แต่ก็ต้องจำยอมอดทนบากหน้าถามเพื่อสนองความอยากรู้ และความสงสัยแห่งตน

เมื่อได้โอกาสถามก็เข้าไปใกล้ๆ อันเป็นเวลาทำวัตรปฏิบัติ กำตามแข้งตามขา

ยังไม่ทันได้ถามเลย เพียงคิดไว้ภายในท่านกลับถามเราขึ้นก่อนเลยว่า

"เจี๊ยะ... มีอะไรจะถามก็ถามมา ท่านนี่ยุ่งไม่เข้าเรื่อง!" ท่านเปรยขึ้นเท่านั้นเราก็ปอดแหกแล้ว

"ครูบาจารย์ เทวดาหน้าตามันเป็นยังไง อยากเห็นบ้าง?" เราก็เสือกถามท่านทั้งที่กลัวจะตาย

"ฮื้อ ! มันไม่ใช่เรื่องอะไรของเรา เราจะไปรู้ทำไม ท่านนี่ชอบถามซอกแซกกวนใจ ทำความดีให้มันถึงสิ ปัญหามันอยู่ที่เรา ไม่ได้อยู่กับเทวบุตรเทวดาที่ไหน

ดูหน้าเรา ดูหนังเรา ให้เห็นชัดด้วยปัญญานั่นสิ พระพุทธเจ้าเห็นพระองค์เองก่อน ตรัสรู้เรื่องตัวตน ละตัวตนก่อนค่อยมาสอนคนอื่น หรือสอนเทวดาทีหลัง

ยังไม่ทันไร ยังไม่ไปไหนมาไหน อยากเห็นนั่นเห็นนี่ มันไม่ถูก ทั้งที่ตาบอดแต่อยากเห็นนั่นเห็นนี่ เดี๋ยวก็เดินชนตอลูกกระตาแตกหรอก"

หลวงปู่มั่นท่านตอบด้วยวาทะแห่งบุคคลผู้ชาญฉลาดยิ่ง ใช่ไหมครับ ?

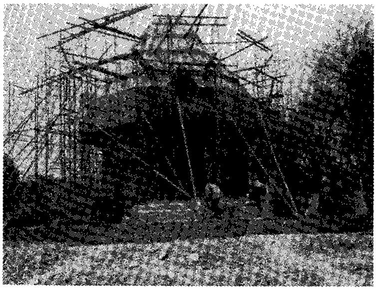
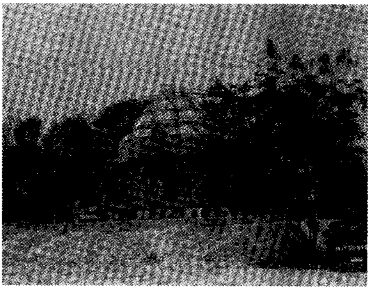

พระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ ระหว่างการก่อสร้าง

๒๑๔.

คำถามเรื่องเทวดาอีก

หลวงปู่เจี๊ยะ พยายามจะถามเรื่องเทวดาจาก**หลวงปู่มั่น**ให้ได้ :-

"ก็ผมอยากรู้นิ ครูบาจารย์ ก็ผมไม่เคยเห็น ก็อยากเห็น อยากรู้บ้าง"

เรา (หลวงปู่เจี๊ยะ) นิ่งเงียบไปพักหนึ่ง แล้วท่านก็พูดขึ้นต่อไปตามอัธยาศัยว่า

"ศาสนานี้เรียนให้ดี ลึกล้ำที่สุด ผมไปเที่ยวภาวนาอยู่ในป่า มีสหธรรมิกของผมรูปหนึ่งอยู่ในป่าโน่นแนะ โอ๊ย ! เจี๊ยะเอ๊ย ! ***แม้รูเท่านิ้วก้อยนี่ท่านยังมุดเข้าไปได้*** *หายตัวไปเลย ทะลุฟ้าทะลุดิน แผ่นดิน แผ่นน้ำทะลุได้หมด จะไปไหนเพียงแค่ลัดมือเดียว* ***ตอนนี้ท่านตายอยู่ในป่าไปแล้ว"***

"โอ้ ! ขนาดนั้นหรือครูบาจารย์ ถ้าไปอยู่ในเมืองหลวง เมืองไทยป่านนี้ดังระเบิดเถิดเทิงไปแล้ว เสียดาย ไม่น่าตายไปเปล่าๆ อยากเห็นบ้างแบบนี้" กราบเรียนท่านด้วยความตื่นเต้น

"ก็มีแต่อย่างนี้แหละ พวกตาบอด ***เจี๊ยะเอ้ย ! ใครไม่ได้รู้ไม่ได้เห็นเสียชาติเกิดทีเดียว"***

ถามท่านเรื่องนี้โดนท่านดุทุกที...(หัวเราะ)...

(เรื่องความลึกลับมหัศจรรย์เหนือคนธรรมดานี้ ภาษาพระเรียกว่า **อุตริมนุสธรรม** หมายถึง ความสามารถพิเศษเหนือมนุษย์ เป็นสิ่งที่ดีครับ แต่ท่านไม่ให้หล ง มันเป็น**ความอร่อย** หรือ**สิ่งชูรส** ของการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา

ถ้าเราไม่พบ ไม่รู้ไม่เห็น ไม่ได้สัมผัสกับสิ่งเหล่านี้ การปฏิบัติธรรม (ภาวนา) ก็จืดชืดแห้งแล้ง ไม่มีรสชาติอะไรเลย

ผมว่าอย่างนั้นนะ ถ้าว่าผิดขอท่านผู้รู้โปรดทักท้วงด้วยครับ

การที่พระพุทธองค์ไม่ให้ภิกษุอวด หรือแสดง**อุตริมนุสธรรม**นั้น เพราะจะทำให้หลงทาง คือทำให้ท่านดัง แล้วก็เป็นทางให้คนยกย่อง แล้วก็หาเงินใส่กระเป๋าใส่ย่ามได้ง่ายๆ และถ้าตนเองไม่มีจริงก็กลายเป็นการหลอกลวงต้มตุ๋นเขากิน ซึ่งไม่ใช่หนทางของพระเลย_ปฐม)

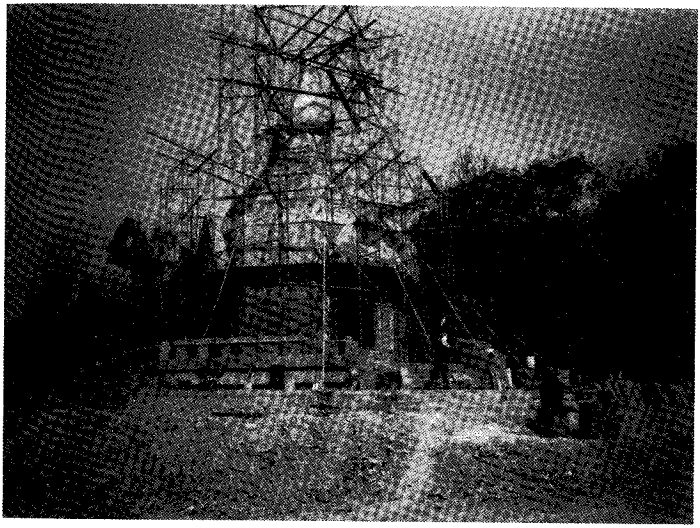

พระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์

๒๑๕.

ต้องรู้เรื่องเทวดาให้จงได้

เรื่องเทวดายังไม่จบ **หลวงปู่เจี๊ยะ** ท่านเล่าต่อไปดังนี้ : -

จากนั้น**ท่าน** (หลวงปู่มั่น) ก็เล่าเรื่องไปถึง (ดอย) **มูเซอ** มีเทวดามาฟังเทศน์เยอะ มาฟังเป็นพันๆ หมื่นๆ พวกเทวดาเยอรมันก็มาฟัง

ทีนี้พวก**มูเซอ** มันเห็นแสงสว่างบนภูเขาทั้งลูก อยู่ดีๆ สว่างเข้ามาเรื่อย แสงสว่างเต็มไปหมด มันก็ว่า **ตอนกลางคืนท่านนั่งภาวนาอยู่แสงสว่างจ้าหมดบนเขา**

พอตอนเช้าท่านไปบิณฑบาต พวกมูเซอมันก็ถาม *"ตุ๊เจ้า...ตุ๊เจ้าจุดตะเกียงเจ้าพายุรึ เมื่อคืนนี้สว่างหมดทั้งเขา ตุ๊เจ้าใช้ตะเกียงเจ้าพายุรุ่นไหน สว่างแต๊ๆ"*

"ไอ้ห่า !...กูมีตะเกียงเจ้าพายุซะที่ไหน"

"ทำไมที่บนเขามันสว่างขาวเกลี้ยงหมดทั้งลูกละตุ๊หลวง ?"

"ไม่รู้โว้ย..."

ท่านปิดปากไม่บอก แล้วทีหลังท่านมาพูดให้เราฟังว่า ***"เทวดามาเป็นแสนๆ นะ มาฟังเทศน์ที่ดอยมูเซอ*** *เทวดาจากเยอรมันก็มีทำบุญดีตายไปได้ขึ้นสวรรค์ ครูบาอาจารย์องค์ไหนมีญาณดีๆ เมื่อเราตายไปแล้วกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ ก็จะได้เป็นลูกศิษย์ท่าน เป็นมนุษย์มันมีแต่ห่วงบ้าน เดี๋ยวตายไปเป็นเปรต ฟังซิ ! ต้องถือเป็นคติ*

*อย่าไปห่วงมันเยอะพวกข้าวของเงินทอง ตายแล้วเอาไปไม่ได้หรอก ไปหัดภาวนาให้เป็น ไม่ต้องเอาอะไรมาก เพียงแต่ให้ใจมี**พุทโธ**อันเดียวก็พอแล้ว ใจอยู่กับ**พุทโธ ๆ ๆ** เราก็ได้ไปสู่สวรรค์ ไปสู่สุคติ ใจสบาย"*

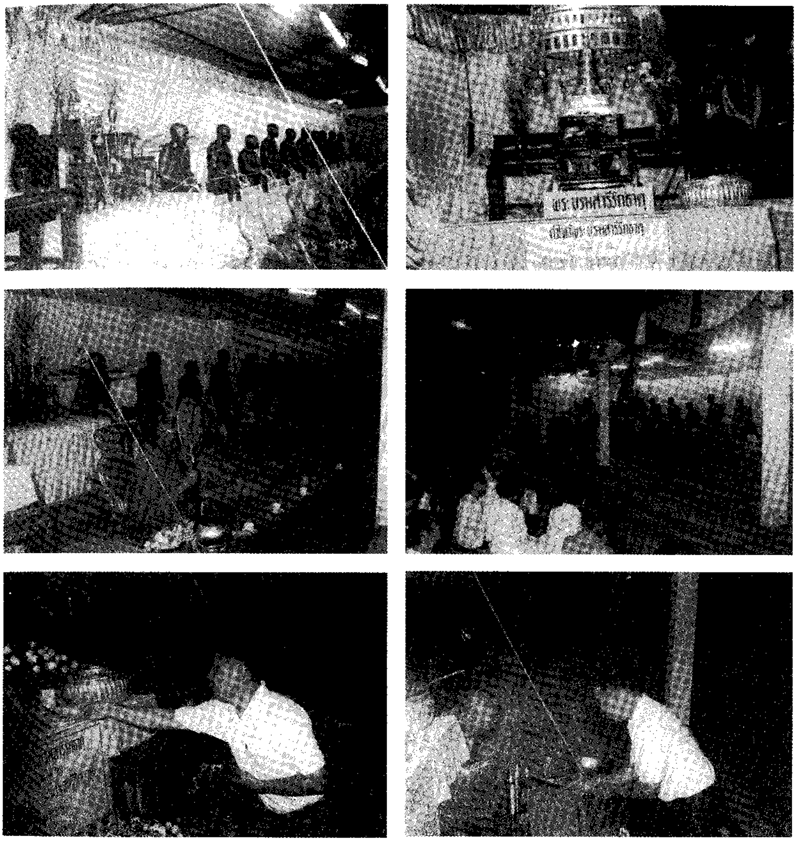

พิธีสมโภชพระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธประธาน
และรูปเหมือนบูรพาจารย์ ณ ลานหน้าที่ว่าการอำเภอพร้าว
คืนวันที่ ๒๕ - ๒๖ - ๒๗ เมษายน ๒๕๔๕

๒๑๖.

อยากเห็นเทวดาแต่เจอเสือ !

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าให้ฟังเกี่ยวกับคำถามเรื่องเทวดาต่อไปว่า : -

ท่านพระอาจารย์ (มั่น) ท่านเทศน์สอนเสมอๆ ว่า

"อันนี้ได้เป็นสมบัติของเราแท้ๆ เพราะเมื่อใจสงบ ใจไม่กังวล ใจเป็นสมาธิ ตายไปก็ได้ไปสู่สุคติ เพราะใจโปร่ง ใจใส ใจสวรรค์

ใจคิด ใจวุ่นวาย ใจนั้นตกนรก

ทำให้มันผ่องใส ทำให้มันสะอาด ใจมันหมดจดแล้วได้ไปสู่สุคติ"

ท่านเทศน์อย่างนี้บ่อยๆ ท่านเล่าว่า ถ้าทำสมาธิได้ดี เปรียบเหมือนนั่งเจดีย์

เทวดามีเรือนอยู่บนนี้ มีมาเกาะอยู่บนต้นไม้ **ต้นไม้แดง ๒ ต้นนั่น ใครไปถูกไม่ได้นะ อันตรายทันที** แต่เวลาท่าน (หลวงปู่มั่น) อยู่ไม่เป็นไร เวลากลางคืนเขาเข้ามากราบ

แต่ (เทวดา) บางพวก ท่านบอกว่าเขาทำบุญเหมือนกัน แต่เป็นเทวดาที่อยู่ตามพื้นดิน (ภุมมเทวดา)

บางทีก็มีปราสาท บางทีไม่มีปราสาท อยู่บนต้นไม้ อาศัยต้นไม้ (รุกขเทวดา)

ท่านเล่าให้ฟังตอนที่อยู่**แม่กอย** เชียงใหม่ *"เราก็เสือกถามท่านเรื่องเทวดาทีไร ท่านก็ดุทุกที"*

ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านสอนพระเณร ประชาชน ญาติโยมเสมอว่า *"ทำไมคนอื่นเขาพึ่งตนเองได้ ทำไมเราพึ่งเราไม่ได้ มันเป็นอย่างไรตัวเท่ากัน*

รวย ตายแล้วก็เอาเงินไปไม่ได้หรอก ให้ได้มีสมาธิดี ตายแล้วก็ถอดทั้งเงินทั้งทอง ไปสวรรค์สบาย ไม่งั้นตายแล้วตกนรก ตายแล้วสตางค์แดงเดียวไม่ได้ใช้ แล้วซ้ำยังตกนรกอีก ยมบาลเขาเอามาให้กินบางวันไม่ได้กิน

ต้องอุตส่าห์ว่าตนเองให้เจ็บๆ ใจ ตายแล้วขนไปไม่ได้ ทำบุญดีตายไปขึ้นสวรรค์ สร้างกุฏิวิหาร ตายไปมีปราสาทอยู่ เอาไม้มาถวายวัด พอตายชาตินี้ปั๊บ เทวดาก็บันดาลให้มีบ้านอยู่สบาย ไม่ต้องยกให้ออกแรงมาเป็นบ้าน จะไปไหนก็ลอยติดไปเลย

ผู้ที่สร้างกุฏิวิหารก็อาศัยบุญตัวนี้ ไปไหนก็มีปราสาทติดตัวไปด้วยเลย ***เป็นเทวดาทันทีเลย"***

เมื่อนวดกำตามมือตามแขนให้ท่านแล้ว ท่านเห็นสมควรก็จะบอกว่า *"เหนื่อยแล้วโว้ย ! เหนื่อยแล้ว พอแล้ว ตีสามแล้วนี่ ไป...ไป พอแล้ว"*

เราก็กราบท่านออกมา เรานวดกำตามแขนตามขาท่านประจำทุกวัน จนกว่าท่านจะบอกหยุด บางทีเกือบสว่าง ตีหนึ่งบ้าง ตีสองบ้าง ตีสามบ้าง บางทีท่านก็มีเรื่องเล่าให้ฟังเพลิน

ต้นโพธิ์เก่าแก่ที่วัดร้างป่าแดง
หรือวัดป่าอาจารย์มั่น ในปัจจุบัน

จากเรื่องเทวดา **หลวงปู่เจี๊ยะ**ก็หันมาเล่าเรื่อง**เสือ** ท่านเล่าดังนี้ : -

เราไปอยู่ทางเหนือไม่ค่อยเจอเสือ ในชีวิตไม่ค่อยเคยเจอเสือ เจอแต่**เสือผู้หญิง** *"เสือผู้หญิงขยิบตาใส่ที่เชียงใหม่...(หัวเราะ)...เราก็ไม่เอา"*

"เราไปเห็นผู้หญิงเหนือยืนเยี่ยว ตอนกลับจากบิณฑบาต มันหันหน้าไปทางตะวันขึ้น แล้วเลิกผ้าขึ้นหน่อย เอ๊ะ ! มันทำอะไรนา เราจำตำแหน่งไว้ก็ไปดูที่นั่น โอ๊ย !...มันเยี่ยวโว้ย ผู้หญิงเชียงใหม่เขายืนเยี่ยว_อย่าไปอัดเทปเดี๋ยวเขาด่า_เราเห็นน้ำมันไหลดินพังนี่หว่า เราก็ถามพระ พระก็บอกเขายืนเยี่ยว ธรรมเนียมคนเชียงใหม่เขาชอบอย่างนั้น เราไปว่าเขาไม่ได้"

(อ้าว ! กราบขอโทษหลวงปู่ มันอัดเทปไว้แล้วจะทำยังไงได้ละครับ เขาคงเห็นว่าอยู่ในป่า ไม่มีคนเห็น ผมว่าหลวงปู่ไปเห็นเขาเองต่างหากมั้ง !

ตายจริง ! ผมเผลอล้อเลียนหลวงปู่ เดี๋ยวนรกจะกินหัวเอา กราบขอขมาด้วยครับ_ปฐม)

๒๑๗.

ทิพย์จักษุ

เรื่องนี้**หลวงปู่เจี๊ยะ** ก็เล่าให้ลูกศิษย์ลูกหาฟัง ดังนี้ : -

เรื่อง**ปรจิตตวิชา** ของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านเก่งนัก มักดัดนิสัยพระที่ไม่รอบคอบมามากแล้ว

อย่างเช่น**ครูบาทองปาน - ตาเปียก -** นี้เป็นต้น ก็โดนหนักเหมือนกัน ตอนนั้นอยู่ที่**แม่กอย**ก่อนจะมา**ป่าเปอะ**

ท่าน (ทองปาน) เป็นนักมวยสวนกุหลาบนั่นแล้ว เป็นชาวจังหวัดอุบลฯ ติดตาม**ท่านพระอาจารย์กงมา** มาอยู่**วัดทรายงาม** จันทบุรี

หลังจากออกจากจันทบุรีแล้ว ก็มาเที่ยวธุดงค์ทางเหนือ มาตามหา**ท่านพระอาจารย์มั่น** เหมือนกัน ท่านมาทางเหนือก่อน

เราเองก็ไม่เคยรู้ว่าท่านเป็นนักมวยมาก่อน คือกิริยาท่านดูไม่ออกว่าเคยเป็นนักมวย สวยงามมากนะกิริยาท่าทาง ไม่น่าจะเป็นนักมวยสวยงามมาก

ท่านออกจากกรุงเทพฯไป มี**รูปภาพต่างๆ ของนักมวยต่อยกัน** ท่านใส่ย่ามเข้าไปขอกราบถวายตัวเป็นลูกศิษย์

พอถวายตัวเป็นลูกศิษย์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็เข้าสู่ที่พักตามปกติ

ตื่นเช้าขึ้นมาวันหลัง ก็โดน**ท่านพระอาจารย์มั่น**สั่งสอนทันทีว่า

"อ้าว ! ท่านองค์นี้ มาก็ถวายตัวเป็นลูกศิษย์ลูกหา ***ทำไมเมื่อคืนนี้เห็นมาต่อยหมัดต่อยมวย เตะฉากหน้าฉากหลัง*** *เตะลมเตะแล้งเตะฉากหน้า ฉากหลัง ดีนะที่เตะไม่ถูกผมเข้าเมื่อคืนนี้ มันเป็นยังไงทำไมถึงมาเป็นอย่างนั้นล่ะ ท่านก็มาหาผมด้วยเจตนาเป็นธรรม แล้ว* ***ทำไมถึงมาตั้งหมัดตั้งมวยใส่ผมอย่างนั้นล่ะ"***

ท่านทองปาน กลัวจนตัวสั่น ทำอะไรไม่ถูกปากคอสั่นไม่กล้ากราบเรียนท่าน

หมู่เพื่อนอีกองค์ก็เลยรายงานกราบเรียนท่านว่า *"ครูบาจารย์ท่านปานเคยเป็นนักมวย"*

ท่านจึงถามขึ้นว่า *"หือ ! ท่านปานเป็นนักมวยหรือ ?"*

ฝ่าย**ท่านทองปาน** เมื่อมีโอกาสจึงกราบเรียนท่าน *"ผม...ผม...ผม...เป็นนักมวยสวนกุหลาบ เบื่อหน่ายในชีวิตฆราวาส แล้วจึงมาบวช"*

เมื่อ**ท่านพระอาจารย์มั่น**ท่านทราบว่า เป็นนักมวยท่านก็นิ่งเฉยเหมือนไม่มีอะไร

จากนั้นมาอีกสองวันสามวัน**ท่านพระอาจารย์มั่นก็ดุครูบาทองปาน**อีก คราวนี้เอาใหญ่ เรียกว่าตะปบใหญ่เลย เสียงท่านกังวานดังฟังชัดอาจหาญ

"อ้าว ! ท่านนี้ว่าเป็นยังไง ก็เป็นนักมวย ก็ยอมรับว่าเป็นนักมวย ก็รับทราบกันแล้วว่าเป็นนักมวย เรื่องราวมันก็ผ่านไปแล้ว ***แล้วทำไมเมื่อคืนนี้มาตั้งหมัดตั้งมวยใส่ผมอีก ท่านนี่ยังไม่ได้เป็นแค่นักมวยนะ ยังมีลึกๆ กว่านั้นอีก ท่านนี่เป็นยังไง มีอะไรแอบแฝงบอกมา"***

เมื่อท่านดุเสียงดังฟังชัด ครูบาทองปาน กลัวเป็นทุนเดิมอยู่แล้วยิ่งทำให้นั่งนอนไม่เป็นสุข พยายามคิดพิจารณาว่า**ตัวผิดอะไรหนอ** ก็มองไม่เห็นข้อบกพร่องของตน แต่จิตใจนี่ร้อน โอ๊ย ! ร้อนเป็นไฟเลย

พอออกจากนั้นไป หมู่เพื่อนก็ไปไล่เบี้ยถาม *"ท่านปานท่านคิดดูให้ดี ว่าท่านทำผิดอะไร พยายามคิด ถ้าท่านคิดไม่ออกเดี๋ยวก็โดนอีก* ***ครูบาจารย์ถ้าท่านไม่แน่ภายในท่าน ท่านไม่พูดชื้ออกมาขนาดนี้หรอก"***

เมื่อหมู่เพื่อนไล่ไปไล่มา ท่านก็เลยไปค้นย่ามดู เห็นรูปภาพนักมวยต่อยกันอยู่ในย่าม หมู่เพื่อนก็บอกว่า *"ท่านปานท่านเข้าใจรึยัง? นั่นเห็นมั้ย อยู่ในย่ามแท้ๆ ครูบาจารย์ท่านยังรู้ได้ เข้าไปค้นได้"*

ครูบาทองปาน ก็เลยเอาออกมา *"นี่แหละไอ้ภาพตัวต้นเหตุเกือบทำให้ซวยซะไหมล่ะ"*

"โอ๊ย ! ถ้าเป็นแบบนี้เอาไว้ไม่ได้ **ต้องเผา**"

หมู่เพื่อนก็บอกว่า *"ใช่แล้ว นี่ใช่แล้ว ต้องเผา"* ท่านก็เลยนำไปเผาไฟหมดเลย

หลังจากที่นำไปเผาไฟเรียบร้อยแล้ว **ท่านพระอาจารย์มั่น** ไม่พูดอะไรอีกเลย เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

นี่แหละที่เรียกว่า ปรจิตตวิชา รู้วาระจิตของบุคคลอื่น หรือตาทิพย์ ท่านเรียกว่า ทิพย์จักษุ

งานสมโภชรูปเหมือนบูรพาจารย์

๒๑๘.

เรื่องกินเจ

เรื่องการกินเจที่เกี่ยวข้องกับ**หลวงปู่มั่น**นั้น **หลวงปู่เจี๊ยะ**ได้เล่าถึงเหตุการณ์ครั้งหนึ่งที่เชียงใหม่ ดังนี้ : -

ในระหว่างที่**ท่าน** (หลวงปู่มั่น) กำลังพักฟื้นไข้อยู่ที่**ป่าเปอะนี้** **พระอาจารย์อุ่น กลฺยาณธมฺโม** ซึ่งเป็นลูกศิษย์ผู้ใหญ่ของท่าน เดินทางมาพร้อมคณะญาติโยมหลายคนล้วนแต่มีบรรดาศักดิ์ ได้ร่วมกันเข้าไปกราบเรียนท่าน**เรื่องการกินเจ**

คล้ายๆ จะมาชวนท่านให้กินเจเหมือนที่ตัวเองกิน แล้วก็พูดว่าการกินเจดีอย่างนั้นอย่างนี้ คนที่กินเจเป็นคนสะอาดบริสุทธิ์ คล้ายจะมาสอนท่านว่าพวกตัวเองรู้ ฉลาด การกินเนื้อเป็นเหมือนเปรตเหมือนผี ใครกินเนื้อเป็นเปรต ผี เป็นคนชั่วในสายตาคนกินเจหมด

เรา (หลวงปู่เจี๊ยะ) นั่งอยู่ที่นั่น คิดไว้ในใจว่าไม่นานต้องโดนแน่ๆ

ท่านพระอาจารย์มั่น จึงเอ่ยขึ้นด้วยความถึงใจ เพื่อสอนลูกศิษย์ไม่ให้ลุ่มหลงมองอะไรด้านเดียว โดยไม่พิจารณาใคร่ครวญให้ดีเสียก่อน เป็นเชิงสอนที่คมคายมากว่า

*"อ้อ ! ...**อุ่น** ท่านจะเอาอย่างนี้หรือ ?*

*คนเรามันไม่ได้วิเศษเพราะการกินผักกินเนื้อนะ **แต่มันวิเศษด้วย***

การกินเพราะการพินิจพิจารณาโดยแยบคาย *อันผักหญ้าเนื้อมัน ไม่ได้รู้เรื่องดีเรื่องชั่วเหมือนคนเรา* ***จิตเราดอก***

พระธรรมคำสอนแง่หนักเบาต่างหากที่เรานำมาพินิจพิจารณา แล้วนำมาสอนตน จะทำให้เราดีขึ้นได้

เรื่องกินอยู่หลับนอนอะไรๆ พระพุทธเจ้าพระองค์ก็ทรงบัญญัติไว้หมดแล้ว ไม่เห็นจะมีปัญหาอะไรกับกินเจ ไม่กินเจ กินเนื้อไม่กินผัก กินแต่ผักไม่กินเนื้อ อันไหนกินได้ ฉันได้ ท่านก็บัญญัติไว้หมดแล้ว

ถ้าท่านคิดว่า การกินแต่ผักทำให้ท่านเลิศเลอเป็นผู้วิเศษขึ้นมาได้ อันนี้ผมก็สุดปัญญาที่จะสอนท่าน

ถ้าการกินแต่ผักอย่างท่านว่า เป็นผู้บริสุทธิ์สิ้นกิเลสจบพรหมจรรย์ได้ มนุษย์ไม่ได้สิ้นกิเลสหรอก วัวควายเป็นต้นนั่นแหละมันจะสิ้นก่อน เพราะมันไม่ได้กินเนื้อ มันกินแต่ผักแต่หญ้า เต็มปากเต็มพุง

มันกินแต่ผักแต่หญ้า ทำไมลูกมันถึงเต็มท้องไร่ทุ่งนา

ถ้าการกินแบบท่านว่าเป็นของเลิศ วัวควายมันเลิศก่อนแล้ว เพราะมันเกิดมามันก็กินก่อนแล้วโดยไม่ต้องมีใครคอยสอน

ถึงท่านกินยังไง มันก็ไม่เท่าวัวเท่าควายกินหรอก เพราะวัวควายมันปฏิเสธเนื้อโดยประการทั้งปวง กินแต่ผักแต่หญ้า

ถ้าจะกินเจ ฉันเจ กินผักไม่กินเนื้อ ผมก็ไม่ได้ว่าอะไร แต่การไปตำหนิคนโน้นคนนี้ ว่า กินเนื้อเป็นเปรตเป็นผี มันไม่สมควร แล้วก็มาหลงตน ยกยอตนว่าเป็นผู้ประเสริฐกว่าคนอื่นเขา

ท่านดูใจของท่านเองก็ได้นี่ ว่ามันประเสริฐตรงไหนหรือยัง ถ้ายังไม่ประเสริฐให้รีบแก้ ราคะ โทสะ โมหะ ที่เผาหัวอยู่นั่นแหละ มันเป็นสิ่งที่ท่านต้องแก้เสียโดยเร็วพลัน ไม่ใช่วันๆ เที่ยวแต่ชวนหาคนมากินผัก

ไอ้ผักนั้นผมก็กิน ***คนเรามันประเสริฐเลิศได้ เพราะความประพฤติ มิใช่เพราะการกิน***

ส่วนเรื่องการกินเป็นเรื่องรองๆ อย่าเอามาเป็นเรื่องเอก ท่านจะกินก็กินเถอะเจ ผักของท่านนั้นผมไม่เอาด้วยหรอก"

เมื่อท่านพูดจบลง คณะญาติโยมที่มาด้วยเงียบกริบมองตากันปริบๆ ไม่มีใครกล้าพูดกล้าแสดงอะไรอีก บางคนคงจะรู้สึกว่า เหมือนฟ้ามันลงที่กบาลในฤดูแล้ง บางคนก็คงจะเห็นเหตุผลที่ท่านแสดงอย่างคมคาย

แต่สำหรับบางคนที่จิตใจไม่ยอมรับความจริง ก็ถือเป็นกรรมของสัตว์ไป

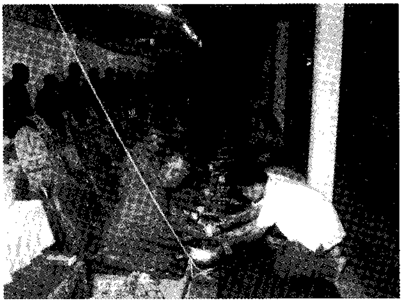

พิธีสมโภชรูปเหมือนบูรพาจารย์
๒๕-๒๖-๒๗ เมษายน ๒๕๔๕

๒๑๙.

หลวงปู่มั่นกลับภาคอิสาน

จากคำบอกเล่าของ**หลวงปู่เจี๊ยะ** มีดังนี้ : -

คราวที่พักอยู่จังหวัดเชียงใหม่กับ**ท่าน** (หลวงปู่มั่น) นั้น พระที่ไปอยู่ปฏิบัติธุดงคกรรมฐาน ก็มีไม่มากนัก เพราะท่านไม่ชอบออกมาในบ้านเมืองที่เจริญแล้ว ชอบอยู่แต่ในป่าในเขาลึกๆ

เมื่อท่านได้รับจดหมายของท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์** (จูม พนฺธุโล) **วัดโพธิสมภรณ์** อุดรธานี ซึ่งเป็นลูกศิษย์ท่านมาตั้งแต่ยังเล็กๆ ที่พยายามเขียนจดหมายมาอาราธนานิมนต์ท่านหลายฉบับ ท่านไม่เคยตอบและรับอาราธนานิมนต์ตลอดมา

จวบจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์** มาอาราธนานิมนต์ด้วยองค์ท่านเอง ดั้นด้นเข้านิมนต์ท่านถึงป่าที่พักคือ **ป่าเปอะ**

เมื่อ**ท่านเจ้าคุณฯ** เข้าไปถึง **ท่าน** (หลวงปู่มั่น) จึงพูดว่า

"จดหมายของท่านเจ้าคุณส่งมาผมได้รับทุกฉบับ แต่มันเป็นเพียงจดหมายเล็ก เห็นว่าไม่สำคัญ จึงไม่ได้ตอบ แต่คราวนี้จดหมายใหญ่มาคือท่านเจ้าคุณมาเอง ผมจึงตอบ"

หมายความว่า **หลวงปู่มั่น**ท่านรับนิมนต์เพื่อกลับภาคอิสานแล้ว

หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านพูดถึงตัวท่านเอง ว่า :-

เราอุปัฏฐากทำวัตรปฏิบัติ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ที่**ป่าเปอะ** ตำบลท่าวังช้าง (ปัจจุบันอยู่ในตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี) นี้ ๖ เดือน ท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์** เจ้าคณะมณฑลอุดรฯ ได้มีหนังสือมานิมนต์ให้ท่านกลับอิสาน

ประกอบกับองค์ท่านเองก็มีความประสงค์จะกลับทางภาคอิสานอยู่แล้ว เพราะอยู่ทางเหนือมานานเป็นเวลา ๑๒ ปี ท่านจึงเอ่ยขึ้นว่า

"เจี๊ยะเว้ย !...กลับบ้านเราเถอะ มาอยู่ทางเชียงใหม่ ไม่ค่อยได้หมู่คณะ ลงไปทางอิสานบ้านเราจะได้หมู่คณะแยะกว่า กลับทางเราดีกว่า"

พระธรรมเจดีย์
(จูม พนฺธุโล)

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าบอกลูกศิษย์ด้วยอารมณ์ดีว่า :-

*"เมื่อท่านพูดอย่างนั้น เราก็ยินดีเป็นที่ยิ่งที่จะได้กลับทางภาคอิสานซึ่งไม่เคยไปมาก่อน ถึงไปก็ไปแค่ครั้งเดียว ที่**วัดบ้านใหม่สำโรง** อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา **วัดท่านอาจารย์กงมาไปสร้าง** ไปเพียงเดี๋ยวเดียว ๒-๓ คืน ไปกินข้าวเหนียว ขี้ไม่ออก ขี้แข็ง โอ๊ย! เกือบแย่ เพราะไม่เคยกิน มาอิสานครั้งเดียว ตอนอยู่ที่**วัดทรายงาม** กับ**ท่านอาจารย์กงมา** ถึงมาก็ไม่รู้ว่าไปทางไหนมาทางไหน"*

๒๒๐.

แก่เป็นสิริมงคล

หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านชื่นชม**หลวงปู่มั่น** กับ**ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์** คือ**อาจารย์กับศิษย์** สนทนาธรรมกันเมื่อครั้งที่ท่านเจ้าคุณฯ เดินทางมาอาราธนา**หลวงปู่มั่น**ให้กลับภาคอิสาน เป็นอย่างมาก

หลวงปู่เจี๊ยะ พูดในเชิงธรรมะสอนใจดังนี้ : -

...พูดจบลงท่านก็หัวเราะ แบบคนแก่ที่น่ารักน่าเคารพ เพราะธรรมภายในของท่าน เราจึงมองไม่เห็นความแก่ที่กำลังร่วงโรย ทั้งๆ ที่สังขารนั้นมันเป็นของไม่เที่ยง "ธรรมทำให้งาม" เป็นอย่างนี้เอง

ส่วนแก่อีกแบบหนึ่ง คือ **แก่ปฏิกูล** บวชนานจนเป็นพระแก่ แก่โลภ แก่โกรธ แก่หลง พูดมาก มักได้ ยิ่งแก่เฒ่าชราเท่าใดยิ่งดูน่าเกลียด ปฏิกูลโสโครก

ส่วนพระผู้มีหลักธรรมหลักใจอย่าง**ท่านพระอาจารย์มั่น**นี้ ท่านแก่งาม แก่ศีลแก่ธรรม แก่ดูดี มีแต่คนอยากเข้าไปนั่งใกล้ พูดคุยสนทนา ใครได้อยู่ใกล้ๆ ถือว่าเป็นบุญวาสนา เรียกได้ว่า **"แก่เป็นสิริมงคล"**

ความแก่ชรา เมื่อมันย่างเข้ามาสู่ผู้ใดก็ตาม ถ้าผู้นั้นไม่เคยฝึกตัวฝึกใจแต่เนิ่นๆ ความแก่นั้นจะทำให้เขาอับอายขายหน้าที่สุด

ความแก่จึงเป็นความโหดร้าย คือเราเอ็นดูเผื่อแผ่รักษาร่างกายนี้ตลอด แต่ท้ายสุดมันกลับประทุษร้ายเรา ทุกข์ทรมานยามเฒ่าแก่ชราแบบไม่ปราณี

เมื่อใครก็ตามย่างเข้ามาสู่วังวนแห่งความแก่นี้ วิถีชีวิตก็จะเปลี่ยนไป ชีวิตและความเป็นอยู่จะประกอบไปด้วยสิ่งปฏิกูลพึงรังเกียจทั้งนั้น **เพราะก่อนจะเฒ่าแก่ ไม่เคยฝึกตัวฝึกตน ไม่เคยรับศีลประพฤติธรรม นั่งภาวนา รักษาสติ**

มัวแต่งกๆ เงิ่นๆ อยู่แต่กับเรื่องโลกๆ โดยไม่เคยดูตัวรักษาใจของตน พอแก่มาก็สิ้นท่า น่ารังเกียจ แม้แต่ลูกๆ มันก็เหยียดหยาม แต่ถ้าบุตรธิดาดีหน่อยก็ถือว่าโชคดีไป

นี้เรียกว่า **"แก่แบบโลกเขาแก่กัน"**

ส่วนแก่ชรา แต่ใจนั้นได้ครองธรรม มีศีลธรรมเป็นสมบัติภายใน **ยิ่งถึงวิมุตติพระนิพพานเหมือนท่านพระอาจารย์มั่นแล้ว ทุกๆ ส่วน ทุกๆ สิ่งที่เป็นสมบัติภายนอกและภายใน จะเป็นมหาสมบัติที่เทวดาและมนุษย์เฝ้าแย่งชิงกัน**

เพราะท่านครองบรมธรรมอันเลิศเลอ เรียกได้ว่า ในขณะที่มีชีวิตอยู่ก็ดับกิเลส ตายไปแล้วก็ดับกิเลส มีแต่ความบริสุทธิ์ล้วนจนล้นเอ่อออกมา เมตตาเป็นแสงธรรมส่องให้มนุษย์และเทวดาทั้งหลายได้รับความร่มเย็นเป็นสุข

แก่แบบนี้เรียกว่า **"แก่แบบธรรม"** ที่ท่านแก่กัน

เมื่อ**ท่านพระอาจารย์ใหญ่ทั้งสอง** (หลวงปู่มั่นและท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณธรรม สนทนาวาทีกันด้วยความรื่นเริงที่ไม่ได้เจอกันมานาน **เราพระเจี๊ยะ** ก็อดที่จะปลื้มปีติในภาพอันงดงามนั้นไม่ได้ และทำให้ฉุกคิดขึ้นมาภายในใจว่า

"พระที่ท่านเป็นพระจริงๆ เป็นศิษย์-อาจารย์ด้วยคุณธรรมจริงๆ ต้องเป็นอย่างนี้ ศิษย์-อาจารย์ เช่นนี้หาได้ยาก และแทบจะไม่มีในโลกนี้"

พอได้โอกาสเหมาะสม **ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์**ก็นิมนต์ท่านกลับไปจังหวัดอุดรฯ ว่า

"ขอโอกาสครูอาจารย์...บรรดาศิษย์ทางอุดรฯ คิดถึงมาก ให้เกล้าฯ เป็นตัวแทนมาอาราธนานิมนต์ให้กลับไปอุดรฯ เพราะครูอาจารย์จากมานานแล้ว แล้วแต่ครูอาจารย์จะพิจารณาว่าเห็นสมควรหรือไม่"

คราวนี้องค์ท่านเองก็แสดงอาการไม่ขัดข้อง

จากนั้น ท่านเจ้าคุณฯ กราบเรียนกำหนดการวันมารับต่อไป

เวียนเทียนพระบรมสารีกธาตุ คืนวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๕

๒๒๑.

รุกขเทวดาวิงวอนให้ท่านอยู่

เรื่องนี้ ก็คัดลอกมาจากหนังสือประวัติ **หลวงปู่เจี๊ยะ** อีกเช่นกัน เรื่องราวมีดังนี้ : -

เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๓ เราติดตาม**ท่านพระอาจารย์มั่น** เดินทางเข้าเชียงใหม่ อันเป็นกำหนดเวลามารับของ**ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์** เข้ามาพักที่**วัดเจดีย์หลวง** ในเมืองเชียงใหม่ก่อน

ท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่าว่า ในขณะที่พักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวงนี้ พวกรุกขเทวดาจำนวนมากพากันมาอาราธนาวิงวอนขอให้ท่านพักอยู่ที่นั่นต่อไป ยังไม่อยากให้หนีไปไหน เพราะเวลาอยู่ที่นั่น พวกเทวดาทุกชั้นทุกภูมิได้รับความร่มเย็นเป็นสุขโดยทั่วกัน **เพราะอำนาจเมตตาธรรมแผ่ครอบคลุมทั่วทุกทิศทุกทาง ทั้งกลางวันกลางคืน** เทวดาทั้งหลายมีความสุขมากและเคารพท่านมาก ไม่อยากให้จากไป เมื่อจากไปแล้วความสุขที่จะพึงได้รับก็จะลดลง แม้การปกครองกันเองในหมู่เทพก็จะไม่สะดวกเหมือนตอนที่ท่านยังอยู่

หลวงปู่ ได้บอกกับเทวดาทั้งหลายว่า **เป็นความจำเป็นที่จะต้องจากไป เพราะได้รับคำนิมนต์ไว้แล้ว จำต้องไปตามความสัตย์ความจริงจะเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นไม่ได้** คำพูดของพระไม่เหมือนกับคำพูดของโลก

ทั่วๆ ไป พระเป็นผู้มีศีล ต้องมีสัตย์ ถ้าขาดคำสัตย์ ศีลก็กลายเป็นศูนย์ไปทันที ไม่มีอะไรเหลืออยู่ในองค์พระ ฉะนั้นจะต้องรักษาสัตย์ศีล

หลวงปู่มั่น มาพักอยู่วัดเจดีย์หลวง ๖-๗ คืน มีคณะศรัทธาชาวเชียงใหม่ที่มีความเลื่อมใสในองค์ท่านได้พร้อมใจกันมาอาราธนานิมนต์ให้ท่านพักอยู่นานๆ เพื่อโปรดเมตตาชาวเชียงใหม่ต่อไป องค์ท่านก็รับนิมนต์ไม่ได้ในทำนองเดียวกันกับที่เทวดามาอาราธนา **เพราะได้รับนิมนต์กลับอิสานก่อนหน้านี้แล้ว**

ก่อน**หลวงปู่มั่น** จะจากเชียงใหม่ **ท่านเจ้าคุณพระราชกวี** (พิมพ์ ธมฺมธโร) และคณะศรัทธาเชียงใหม่ ได้อาราธนาท่านขึ้นแสดงธรรมใน**วันวิสาขบูชา** เป็นกัณฑ์ต้น เพื่อฝากอาลัยสำหรับศรัทธาทั้งหลาย

หลวงปู่เจี๊ยะ เล่าว่า *"ท่านแสดงธรรม ๓ ชั่วโมงพอดี ถึงจบกัณฑ์ เราก็นั่งฟังธรรมด้วยความถึงใจในธรรมรส"*

ในตอนนั้น **ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ท่านก็ยังพักอยู่ที่ **วัดเจดีย์หลวง** ยังศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่ ธรรมะกัณฑ์ที่**หลวงปู่มั่น** เป็นองค์เทศน์นี้ **ท่านหลวงตาฯ** ซึ่งเป็นพระหนุ่มได้บันทึกไว้ในหนังสือ**ประวัติหลวงปู่มั่น** (ดังเสนอในเล่ม ๖ แล้วครับ)

หมายเหตุ :

เรื่องการเดินทางของ**หลวงปู่มั่น** ซึ่งมีพระ ญาติโยมและเทวดาตามส่งมากมาย ผมขออนุญาตงดการนำเสนอเพราะได้เสนอในส่วนที่**ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ** ท่านเล่าในตอนต้น คือ **เล่ม ๖ พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๑ แล้ว**

๒๒๒.

ทั้งคนและเทวดาตามส่ง

ต่อไปนี้เป็นคำบอกเล่าของ**หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** คือ : -

เราพักอยู่**วัดเจดีย์หลวง** กับ **ท่านพระอาจารย์มั่น** พอสมควรแก่กาลแล้ว ก็ออกเดินทางลงมากรุงเทพฯ

ขณะออกจากวัด มี**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** ซึ่งเวลานั้นเป็น**พระราชกวี** (พิมพ์ ธมฺมธโร) และพระผู้ใหญ่ ตลอดศรัทธาญาติโยมตามส่งท่านมากมาย **และเทวดาจำนวนมากตามส่งไปสถานีรถไฟ**

ท่าน (หลวงปู่มั่น) ว่า บนอากาศทั้งข้างหน้าข้างหลังข้างซ้ายข้างขวา เต็มไปด้วยเทวดาที่เหาะลอยตามส่ง แม้ไปจนถึงสถานีแล้วก็ยังไม่พากันกลับไปภูมิฐานของตน ยังคงยับยั้งรอคอยตามส่งอยู่บนอากาศ

จนถึงเวลารถไฟจะเคลื่อนออกจากสถานี ชุลมุนวุ่นวายพอดู ทั้งจะแสดงอาการต้อนรับประชาชน พระเณร ที่ตามส่งเป็นจำนวนมาก ทั้งจะแสดงกิริยาทางใจเพื่ออวยชัยให้พรแก่เทวดาทั้งหลาย ที่เหาะลอยและยับยั้งอยู่ในอากาศ เพื่อรับพรเป็นวาระสุดท้าย

พอปฏิสันฐานกับประชาชนเสร็จ และรถไฟเริ่มเคลื่อนออกจากสถานีแล้ว จึงได้ปฏิสันถาร และอวยพรให้แก่เทวดาทั้งหลายบนรถไฟ

น่าสงสารเทวดาบางรายที่เกิดความเลื่อมใสในท่านมาก ไม่อยากให้ท่านจากไป แสดงความกระวนกระวายและเสียอกเสียใจ เช่นเดียวกับมนุษย์เราดีๆ นี่เอง

เทวดาบางพวกอุตส่าห์เหาะลอยตามส่งไปไกลตามขบวนรถไฟที่กำลังวิ่งไปอย่างเต็มที่ จนท่านต้อง**กำหนดจิตบอกให้พากันกลับไปถิ่นฐานของตน** จึงได้พากันกลับด้วยความอาลัยอาวรณ์อย่างไม่มีจุดหมายว่า ท่านจะได้กลับมาเมตตาโปรดอีกเมื่อไหร่หรือไม่

สุดท้ายก็พากันหมดหวัง เพราะท่านมิได้กลับไปอีก

และ **หลวงปู่มั่นก็ไม่ได้บอกด้วยว่า บรรดาเทวดาทางเชียงใหม่ได้พากันไปติดตามฟังธรรม เวลาที่ท่านไปอยู่อุดรฯ และสกลนครแล้วหรือไม่ !**

ใครทราบช่วยบอกด้วยครับ !

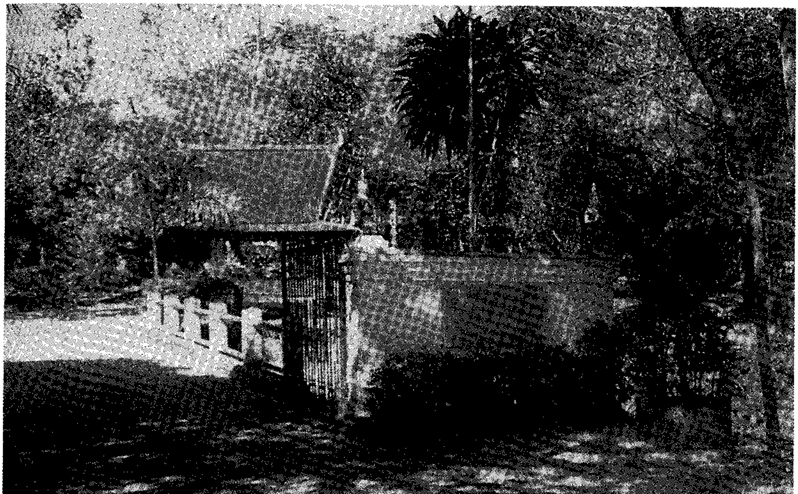

ประตูทางเข้าวัดป่าอาจารย์มั่น (ก่อนสร้างกำแพง)

๒๒๓.

กลับสู่อิสาน

ในประวัติ**หลวงปู่เจี๊ยะ** ได้บันทึกเรื่องการเดินทางของ**หลวงปู่มั่น**ไว้ดังนี้ : -

พอรถไฟถึงกรุงเทพฯ เข้าพัก**วัดบรมนิวาส**ตามคำสั่งทางโทรเลขของ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** (ติสฺโส อ้วน) ที่บอกไปว่า นิมนต์ให้ท่านไปพักวัดบรมฯ

เรา (หลวงปู่เจี๊ยะ) ก็จัดแจงที่พัก จัดน้ำใช้ น้ำฉัน น้ำสรงให้สมควรและถูกตามอัธยาศัยของท่าน

ในระยะที่พักที่นั้นปรากฏว่ามีคนมาถามปัญหาท่านมาก

เราเป็นพระติดตามอุปัฏฐาก**ท่านพระอาจารย์มั่น**มาโดยตลอด เมื่อท่านเดินทางมาพักอยู่กรุงเทพฯ มีผู้มาอาราธนานิมนต์ให้ไปฉันในบ้านเสมอ แต่ท่านขอผ่าน เพราะไม่สะดวกต่อการปฏิบัติสรีรกิจประจำวันหลังจากฉันเสร็จแล้ว

พักอยู่กรุงเทพฯ พอสมควรแก่กาลแล้ว ท่านเริ่มพาออกเดินทางมาพักโคราช ตามคำอาราธนาของคณะศรัทธาชาวนครราชสีมา พักที่**วัดป่าสาลวัน**

ขณะพักอยู่นั้น ก็มีท่านผู้สนใจมาถามปัญหาหลายราย มีผู้คนเลื่อมใสท่านมาก

ท่านเป็นผู้มีธรรมะเป็นวิหารธรรม ช่างสังเกตพินิจพิจารณา

อย่างบางทีปลอดผู้คนตอนพลบค่ำ ท่านเข้าไปทำวัตรปฏิบัติ เมื่อเห็นอะไรก็แสดงออกมาสอนเราในแง่แห่งธรรมเสมอ เราก็เซ่อๆ ซ่าๆ ซุ่มซ่ามอยู่แล้ว จึงถูกท่านดัดอยู่เป็นประจำ

ทุกวันท่านต้องมีเรื่องดุเรา เพราะท่านเป็นนักปราชญ์ ส่วนเราเป็นผู้ไปศึกษากับท่านผู้เป็นปราชญ์ใหญ่ จึงถูกท่านโขกสับขับไล่อยู่เรื่อยๆ

สำหรับปัญหาธรรมนั้น ไม่ว่าท่านไปพักที่ไหน มีคนมาเรียนถามมิได้ขาด แต่มิได้จดจำได้ทุกบททุกบาท

ท่านพักนครราชสีมาพอสมควร ก็พาเราออกเดินทางต่อไปจังหวัดอุดรธานี มาถึงขอนแก่นมีพี่น้องชาวขอนแก่นไปรับท่านที่สถานีคับคั่ง และพร้อมกันอาราธนาท่านให้ลงแวะพักเมตตาที่ขอนแก่นก่อนแล้วค่อยเดินทางต่อไปอุดรฯ

แต่ท่านไม่อาจแวะตามคำนิมนต์ได้ จึงพากันพลาดหวังไปบ้างในโอกาสที่ควรจะได้นั้น

(ผมขออนุญาตจบคำบอกเล่าของ**หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** เกี่ยวกับเรื่องราวที่ท่านไปอุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น** ไว้เพียงนี้ ท่านที่ต้องการทราบเรื่องราวต่อไป โปรดหาอ่านได้จาก **“หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท : พระผู้เป็นดั่งผ้าขี้ริ้วห่อทอง”** กันได้ครับ_ปฐม)

๒๓ พ.ย. ๔๖

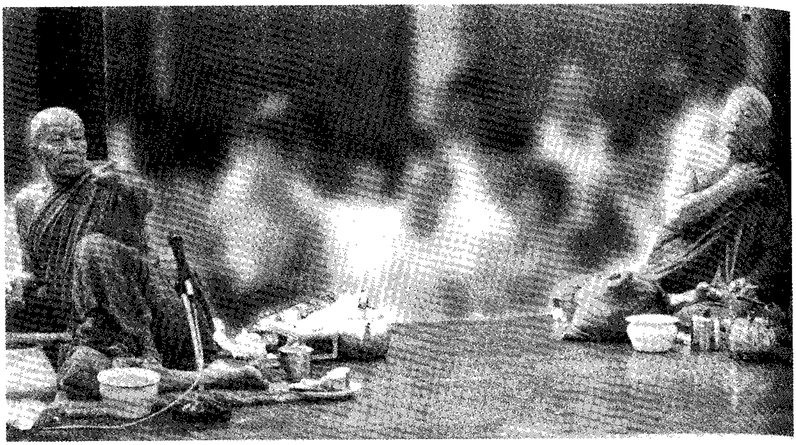

หลวงตาพระมหาบัว และ หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท
(บน) ที่วัดป่าบ้านตาด อุดรธานี
(ล่าง) ที่สวนแสงธรรม พุทธมณฑล

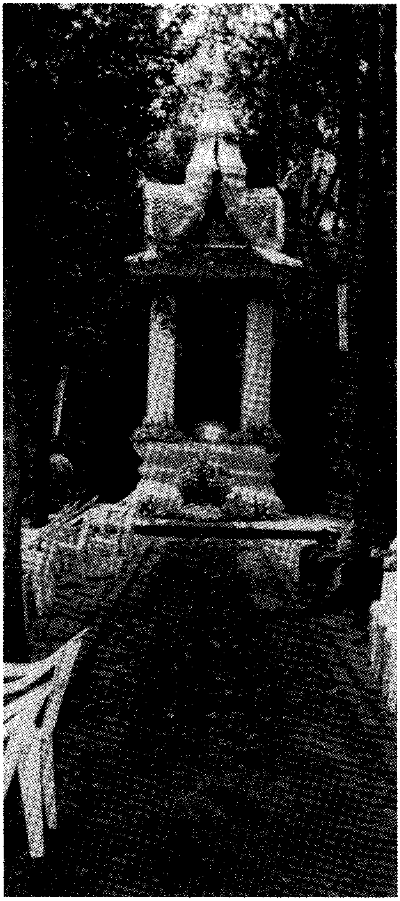

ภาค ๗ :

แกะรอยบาทหลวงปู่

รูปเหมือนยืน**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต**
ประดิษฐานในมณฑป ณ หัวทางเดินจงกรม
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย
ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

๒๒๔.

ติดตามรอยบาทหลวงปู่

การจะสืบเสาะหาให้แน่ชัดว่า ๑๒ ปี ที่**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ท่านมาบำเพ็ญเพียรในภาคเหนือนั้น ท่านอยู่ที่ไหน ไปที่ไหนบ้าง ดูเป็นเรื่องสุดวิสัยที่พวกเราลูกหลานรุ่นหลังจะสืบเสาะให้ได้ครบถ้วน

เนื้อหาในตอนนี้เป็นการสอบถามครูบาอาจารย์สายกรรมฐาน ซึ่งถือเป็นรุ่นลูกรุ่นหลานหลวงปู่ที่ปักหลักอยู่ทางภาคเหนือมาจนถึงทุกวันนี้ ดูว่าท่านเคยได้ยินได้ฟังได้พบเห็นอะไรบ้างที่เกี่ยวกับองค์**หลวงปู่มั่น** และบูรพาจารย์รุ่นแรกๆ ที่มาอยู่ทางภาคเหนือ

เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านเวลา และระยะทางไกล ผมไม่สามารถสืบเสาะให้กว้างขวางได้ ทำได้เพียงสอบถามจากครูอาจารย์บางองค์เท่านั้น เท่าที่โอกาสจะอำนวย

ดังนั้น เรื่องราวที่ได้จึงมีลักษณะเป็นเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยที่เนื้อหาไม่ต่อเนื่องกัน เสนอได้เพียงบางเรื่องบางประเด็นเท่านั้น ซึ่งถ้าท่านผู้อ่านนำมาประมวลรวมกันแล้ว เราจะทราบเรื่องของ**หลวงปู่มั่น** และบูรพาจารย์องค์อื่นๆ ได้หลายแง่หลายมุมไม่น้อยทีเดียว

ครูบาอาจารย์องค์แรกที่ผมมีโอกาสกราบเรียนถามคือ **หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป** ประธานสงฆ์**วัดอรัญญวิเวก** บ้านปง ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

พวกเรามากราบท่านเมื่อวันเสาร์ที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕

วันนั้น ผมกับอาจารย์ภัทรา ขับรถจากกรุงเทพฯ มาถึง **วัดอรัญญวิเวก** ตอน ๖ โมงเย็นเศษๆ ตรงไปที่**กุฏิหลวงพ่อ** เห็นประตูกุฏิปิด มีรองเท้าฟองน้ำสีเหลืองแสดงว่าเป็นรองเท้าพระ อยู่หน้าประตู ๑ คู่ ก็มั่นใจว่า**หลวงพ่อต้องอยู่**

เห็นประตูกุฏิปิดแล้ว พวกเราจึงไม่อยากรบกวนท่าน รอไว้กราบตอนเช้าก็แล้วกัน

พอเราเดินกลับเพื่อไปหาที่พัก ก็ได้ยินเสียง **"ท่านมด"** พระอุปัฏฐากของ**หลวงพ่อ**เรียกลงมาจากกุฏิว่า *"ด๊อกเตอร์มาป่ ? เข้ามาซิ มารอในกุฏิ ขอทายาให้หลวงพ่อก่อน"*

ผมเดินกลับไปที่รถ หยิบเทปอัดเสียงมาเตรียมไว้เผื่อมีโอกาสจะได้สอบถามหลวงพ่อเกี่ยวกับเรื่อง **หลวงปู่มั่น และครูบาอาจารย์สายกรรมฐานองค์อื่นๆ** ช่วงที่ท่านมาอยู่ทางภาคเหนือ

เราสองคนนั่งรอไม่ถึง ๕ นาที **หลวงพ่อ**ก็ลงมา ท่านบอกว่า *"เวลาทุ่มครึ่งจะมีสวดมนต์ทำวัตรที่วิหาร วันนี้เป็นวันพระ มีญาติโยมมามาก อาจารย์จะต้องไปเทศน์โปรดญาติโยมตามปกติ"*

หมายความว่าเรามีเวลาจะกราบเรียนถามหลวงพ่อเป็นเวลาชั่วโมงเศษๆ คงจะได้เรื่องราวไม่น้อย

เราขอให้หลวงพ่อพูดถึงเรื่อง **หลวงปู่มั่นในช่วงที่ท่านมาพักที่เชียงใหม่** และเรื่องที่หลวงพ่อเคยไปภาวนา**ที่วัดป่าบ้านแม่กอย** ด้วย

หลวงพ่อเปลี่ยน ได้เล่าเรื่อง ดังนี้ :-

"ถ้าพูดตามความจริง **หลวงปู่มั่น**ท่านมาอยู่ที่**วัดเจดีย์หลวง** ก่อน ต้องถามทางวัดเจดีย์หลวงว่าท่านอยู่ที่นั่นกี่ปี

หลวงปู่ ท่านมาที่นี่ (วัดบ้านปง ในอดีต หรือวัดอรัญญวิเวก ในปัจจุบัน) ปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๐ แต่ก็มาจำพรรษาปี ๒๔๗๑ เสร็จแล้ว ก็ออกไปอยู่**ถ้ำเชียงดาว** ตามที่**หลวงปู่แหวน** ว่า

ที่**ถ้ำเชียงดาว**นั้น **หลวงปู่** จะได้อยู่จำพรรษาหรือไม่อาตมาไม่รู้

ออกจาก**ถ้ำเชียงดาว** แล้ว **หลวงปู่**ก็ไป**เมืองพร้าว**ไปจำพรรษา ที่**ถ้ำดอกคำ** ๒ พรรษา ตามที่**หลวงปู่แหวน**ท่านบอก

ออกจาก**ถ้ำดอกคำ** แล้ว ก็จำพรรษาที่ **แม่กอย** ดูเหมือนจะ ๓ พรรษา ตามที่ได้ยินมา”

ผมขออนุญาตขัดขึ้นว่า “ท่านไปๆ มาๆ อยู่ ๓ ปี แต่จำพรรษา จริงๆ พรรษาเดียว ในปี ๒๔๘๑ ครับ”

หลวงพ่อ “บ้อ! (หมายความว่า ยังงั้นหรือ !) อันนั้นอาตมาก็ไม่รู้ ได้ยินแต่**หลวงปู่สิม** พูด ถ้ายังงั้นก็... ถ้าว่าจำที่**แม่กอย** พรรษาเดียว นี่ก็ต้องถาม ต้องสอบค้นดูที่**ดงป่าดะ** (หมู่บ้านที่หลวงปู่บอกให้ชาวบ้านช่วย**ตามหาพุทโธ** ยังไงละครับ)

หลวงปู่ ไปอยู่กับ**โยมติ** ชาวเขาเผ่ามูเซอ อยู่ที่**ดงป่าดะ** อาจไปอยู่นั้น ๒ พรรษา หรือเท่าไรก็ไม่แน่ แล้วท่านจะลงมาที่**แม่กอย**

พระก็จะมารวมกันที่แม่กอย (วัดป่าอาจารย์มั่น ในปัจจุบัน) ในหน้าที่ออกพรรษาแล้ว

ออกจากนั้นจึงมาจำพรรษาที่ **ดอยนะโม** อยู่ติดกับ **ดอยแม่ปั๋ง** อยู่ทางตะวันออกของดอยแม่ปั๋ง อันนี้ **หลวงปู่แหวน** เล่าให้ฟัง”

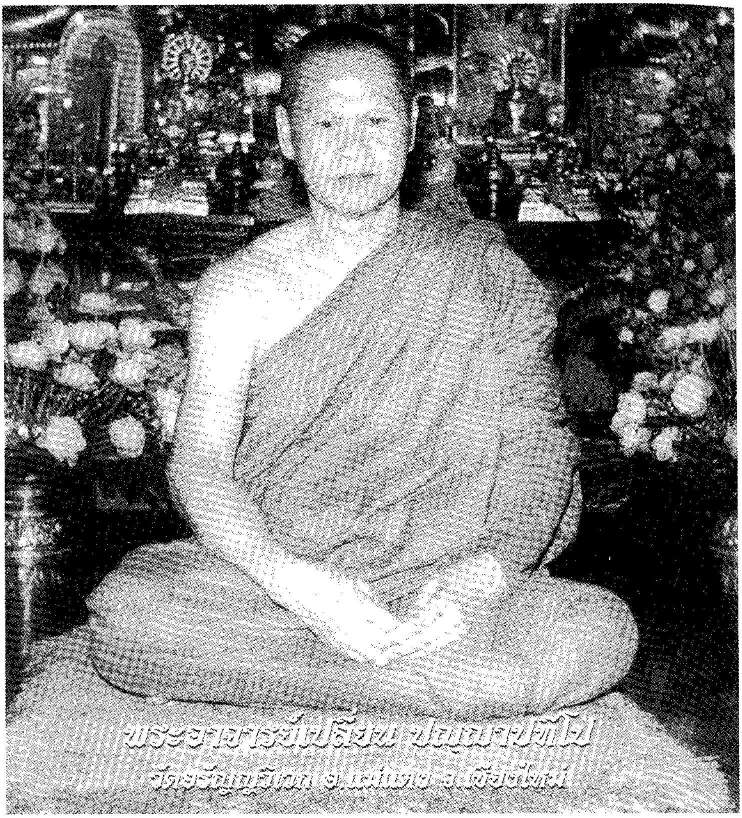

หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป
วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
(ภาพถ่ายปี พ.ศ. ๒๕๔๖ อายุ ๗๐ ปี)

๒๒๕.

นึกทบทวนสถานที่หลวงปู่จำพรรษา

หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป พยายามนึกทบทวนเรื่องที่เคยได้ยินมา ว่าระหว่างที่**หลวงปู่มั่น** อยู่ในเชียงใหม่นั้นท่านจำพรรษาอยู่ที่ใดบ้าง ดังนี้ :-

... (อาตมา) ได้เรื่องของ**หลวงปู่มั่น** ก็ได้ที่วัดของเรานี้แหละ (วัดอรัญญวิเวก บ้านปง) ได้กับ**หลวงปู่แหวน** (หลวงปู่แหวน มาอยู่ที่วัดนี้เป็นเวลา ๑๐ ปี ก่อนย้ายไปประจำที่ดอยแม่ปั๋ง) แต่ไม่รู้พื้น (ข้อมูลโดยละเอียด) ว่าปีไหนปีไหน เริ่มต้นปีไหน มีใครอยู่ที่นั่นบ้าง ถ้าไม่รู้จักซักก็จะไม่ได้

โชคดีว่าอาตมานวดขา**หลวงปู่แหวน** แล้วอาตมาก็แกะจำตลอด (ซักถามและจำเอา) แกะแล้วก็บ่ได้เขียนบ่ได้มีเทปอัด ต้องจำเอา จำไม่ลืม ยังจำได้

เรื่องที่ว่า**หลวงปู่มั่น** ไปอยู่ที่ไหนบ้าง ก็ไม่ค่อยแน่ใจ จะถามองค์ไหนแก่ๆ หน่อย จึงจะรู้จักว่าท่านอยู่จุดไหนจริงๆ ก็คงหาไม่ได้แล้ว

หลวงพ่อ “หลวงปู่มั่น อยู่เชียงใหม่รวมทั้งหมดเป็น ๑๑ พรรษา ใช่ไหม ?”

ผมตอบรับ "๑๑ - ๑๒ พรรษาครับ"

หลวงพ่อ "เราไม่รู้ว่าท่านอยู่วัดเจดีย์หลวงกี่ปี ?"

ผม "อยู่ปีเดียวครับ ท่านรับตำแหน่งเจ้าอาวาสในปี ๒๔๗๕"

จากนั้น**หลวงพ่อ** ก็นึกทบทวนเรื่องราวที่เคยได้รับรู้มา

"อ้อ ! อยู่**วัดเจดีย์หลวง ปีหนึ่ง** อยู่ที่นี่ปีหนึ่งก็เป็น**สอง** อยู่**แม่กอย** - เป็น**สาม ถ้ำดอกคำ** เป็น**สี่, ห้า ดอยนะโน** เป็น**หก**

ดงป่าดะ นี่แหละ อยู่ดงป่าดะแล้วลงมาหาแม่กอยนี่สองหรือสามพรรษา อาตมาสงสัยว่าอยู่ที่นี่นาน ท่านอยู่กับ**โยมติ** แล้วท่านจะลงมา**แม่กอย** เพื่อลงปาฏิโมกข์และเทศน์อบรมศิษย์ในวันอุโบสถ

ถ้าอยู่ดงป่าดะ อยู่กับ**โยมติ** เป็นสามพรรษา ก็รวมเป็น**เก้า**แล้วซิทีนี้ แล้วที่ไหนอีกล่ะ ?"

พวกเราถวายความเห็นว่า "เห็นกลับไปอยู่วัดเจดีย์หลวง อีกทีนี้ดูตามหนังสือ**ประวัติหลวงปู่เจี๊ยะ** บอกว่า **หลวงปู่เจี๊ยะ** ท่านมาอยู่กับ**หลวงปู่มั่น** ที่บ้านแม่กอยหนึ่งเดือนเศษๆ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ตอนปลายปีแล้วมีงานมาฆบูชาที่วัดเจดีย์หลวง **หลวงปู่มั่น**เป็นไข้มาเลเรียอย่างแรง จึงให้**หลวงปู่เจี๊ยะ** เดินทางไปร่วมพิธีมาฆบูชาแทน **หลวงปู่มั่น** เข้าโรงพยาบาล พอออกจากโรงพยาบาลท่านก็ไปอยู่ที่ **ป่าเปอะ** เขตอำเภอสารภี ท่านบอกว่า**ไปอยู่ตรงนั้นไข้จึงจะหาย หลวงปู่มั่น**ไปอยู่ที่นั่นครึ่งปีก่อนจะกลับไปภาคอิสาน"

หลวงพ่อ "อาตมาไม่รู้ดอกเรื่องตรงนี้ แต่อาตมาได้ (ฟัง) จาก**หลวงปู่ตื้อ** ตอนที่**หลวงปู่ตื้อ** กับ**หลวงปู่แหวน** อยู่กับท่าน ไม่ใช่ตอนอยู่ที่**ป่าเปอะ** ท่านอยู่ที่**อำเภอพร้าว** ตอนที่เป็นไข้มาเลเรียครั้งนั้น

ท่านอยู่กับ**โยมติ** ที่**ดงป่าดะ** อาจจะคนละตอนกับที่**หลวงปู่เจี๊ยะ**

พูด

พูดถึง **ถ้ำเปอะ** ที่เมืองพร้าวนี้ก็มี แต่**หลวงปู่มั่น**ไม่ได้ไปอยู่ที่นั่น

ตอน**หลวงปู่มั่น** ป่วย ครั้งที่อาตมาได้ยินมาบ่ได้เข้าโรงพยาบาล บ่ได้พูดถึง ตามที่ได้ยิน มีหมอจากโรงพยาบาลแมคคอมิค ออกมาดูอาการของ**หลวงปู่** **หลวงปู่** ไม่ได้เข้าโรงพยาบาล แล้วหมอบอกว่า **หมอไม่เอา** (หมายความว่าหมดหวัง หมอไม่รับรักษา) หมอมาตรวจ หมอว่าไม่เอา แล้วหมอก็ไป

หลวงปู่ตื้อบอกว่า ท่านเป็นคนขอให้**หลวงปู่**ฉันข้าว ๒ มื้อ **หลวงปู่**ก็ด่า ท่านไม่ยอมผ่อนปรนให้ ทีนี้เวลาทำสมาธิ ท่านก็นั่งขัดสมาธิไม่ได้ ให้ศิษย์ช่วยดัดขาของท่านกดเข้ามาขัดสมาธิ แล้วท่านก็นั่ง นั่งอยู่ ๔ - ๕ ชั่วโมง พอออกจากสมาธิก็เอาขาออกไม่ได้ ต้องให้ลูกศิษย์ไปเอาขาออกให้

นี่ **หลวงปู่ตื้อ** เล่าให้ฟังนะ ตามที่ท่านตามอุปัฏฐากท่าน

ทีนี้ก็ เออ ! หมอไม่เอาแล้ว ก็เลยออกมานี้แหละไปเมืองพร้าว ได้ไปนั่งภาวนาอยู่ไม่นานไข้ก็หาย ท่านไปอยู่กับ**โยมติ** ที่**ดงป่าดะ** ตามที่หลวงปู่ตื้อพูด ก็อาจไม่ตรงตามที่**หลวงปู่เจี๊ยะ** บอก”

ผู้เขียน “**หลวงปู่เจี๊ยะ** ท่านได้เงินมา ๑ บาท ก็เลยซื้อนมถวายหลวงปู่มั่น อ้อนวอนให้ท่านฉันนมจะได้มีแรง ไข้จะได้หาย...”

หลวงพ่อ “อาตมาไม่เข้าใจ (ไม่ทราบ) เรื่อง**หลวงปู่เจี๊ยะ** ครูอาจารย์ไม่ได้เล่าให้อาตมาฟัง **หลวงปู่ตื้อ** **หลวงปู่แหวน** **หลวงปู่สิม** ไม่เคยเล่าเรื่องที่**หลวงปู่เจี๊ยะ** มาอยู่กับ**หลวงปู่**”

ผู้เขียน “**หลวงปู่เจี๊ยะ** ท่านมาอยู่ทีหลัง อยู่ที่**บ้านแม่กอย** ในปลายปี ๒๔๘๒ ก่อนที่**หลวงปู่มั่น** จะกลับไปอิสานไม่กี่เดือน แล้ว**หลวงปู่เจี๊ยะ** ก็ตามไปอยู่อิสานด้วย **หลวงปู่เจี๊ยะ**ท่านมาทีหลัง ตอนนั้น

หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม และหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

ท่านเป็นพระหนุ่ม เพิ่งบวชได้ ๓ - ๔ พรรษาเท่านั้นเอง ท่านมากับ **หลวงพ่อเฟื่อง** เป็นเพื่อนกัน อายุคราวเดียวกัน”

หลวงพ่อ “อ้อ ! อาตมาไม่ทราบเรื่องนี้ ครูอาจารย์ท่านไม่ได้กล่าวถึงนะ อันนี้ไม่เข้าใจ (ไม่ทราบ) เพราะหลวงปู่ทั้งหลายไม่ได้เล่าให้อาตมาฟัง ตามที่อาตมาซัก ซัก**หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่แหวน** อาตมาซัก **หลวงปู่คำแสน วัดดอนมูล** ซักเรื่อง **หลวงปู่มั่น**นี่แหละ แล้วก็ซัก **หลวงปู่ขาว** ๙ วัน ที่**ถ้ำกลองเพล** แล้วขอให้ท่านเทศน์ให้ฟังด้วย”

“หลวงพ่อไม่ได้เขียนไว้หรือครับ ?”

“ไม่ได้เขียนไว้เลย แต่จำได้หมดอยู่ ถ้าเขียนจะยืดยาวมาก ว่า**หลวงปู่มั่น**เทศน์เรื่องอะไร เรื่องอะไร อาตมาก็ซักหมด...”

เสียดายที่ไม่มีเวลาพอที่จะให้หลวงพ่อเล่าถึงคำเทศน์ของหลวงปู่มั่น ตามที่หลวงปู่ขาวเล่าให้ท่านฟัง !

๒๒๖.

สอบถามจากหลวงพ่อทองสุก

หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ หรือ **พระครูอุดมภาวนาจารย์** ท่านเป็นผู้ก่อตั้ง **วัดป่าอาจารย์มั่น** (ภูริทตฺโต) และเป็นเจ้าอาวาสองค์แรก

ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๔๖) ท่านเป็น รองเจ้าอาวาส**วัดอนาลโย** ดอยบุษราคัม อ.เมือง จ.พะเยา ซึ่งมี**หลวงพ่อไพบูลย์ สุมงฺคโล** เป็นเจ้าอาวาส

ผู้เขียนกับ**อาจารย์ภัทรา** ตั้งใจจะไปกราบเรียนสอบถาม**หลวงพ่อ**เกี่ยวกับเรื่อง**หลวงปู่มั่น** โดยไปถึงวัดราว ๔ โมงเย็น แต่**หลวงพ่อ** มีกิจนิมนต์ที่จังหวัดเชียงราย จึงไม่พบองค์ท่าน

พวกเราต้องไปพักที่เชียงใหม่ในคืนนั้น จึงได้เขียนจดหมายกราบเรียน**หลวงพ่อ** ว่าพวกเราต้องการทราบเรื่อง**หลวงปู่มั่นช่วงมาพักที่เชียงใหม่ และเรื่องการก่อตั้งวัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)** รวมทั้ง**ขอทราบประวัติย่อๆ ของหลวงพ่อด้วย**

หลังจากพวกเรากลับถึงกรุงเทพฯ เพียง ๔ - ๕ วัน ก็ได้รับจดหมายจาก**หลวงพ่อ** เขียนด้วยลายมือที่เป็นระเบียบและประณีตมาก ได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่เราต้องการ

นี่คือความเมตตาของครูอาจารย์ ขอกราบเท้าขอบพระคุณหลวงพ่ออย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วยครับ

เกี่ยวกับ**เรื่องหลวงปู่มั่น** นั้น **หลวงพ่อทองสุก** เขียนดังนี้ :-

"**เรื่องประวัติหลวงปู่มั่น** ตอนที่ท่านจำพรรษาที่**แม่กอย**นั้น ก็ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๐ ไม่แน่ใจ เพราะท่านไปๆ มาๆ อยู่อำเภอพร้าวมากที่สุด

ที่ที่ท่านจำพรรษานั้น ที่รู้มาก็มี **ถ้ำดอกคำ ดอยน้ำมัว (หรือดอยนะโม) ทุ่งบวกข้าว ป่าเมี่ยงขุนปั๋ง ดอยมูเซอ หน้าถ้ำหลวงเชียงดาว**

ในสมัย**ท่าน**อยู่เชียงใหม่ ลูกศิษย์ที่มีชื่ออยู่ก็หลายองค์ ท่านก็อยู่กันแถวๆ **ตำบลโหล่งขอด** มี**ดงมะไฟ สันมะค่า แม่แวน ผาหย่อง ดอยพระเจ้า ผาแด่น แม่พวก**

ศิษย์ของท่าน ที่ได้ยินชื่อตอน **อาจารย์ทอง** ขึ้นมาก็มี **หลวงปู่ขาว หลวงปู่พรหม หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่แหวน หลวงปู่สิม หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่มหาทองสุก (สุจิตฺโต)**"

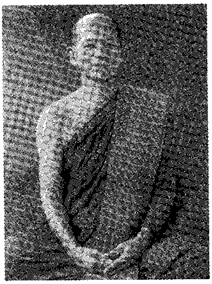

(ซ้าย)
หลวงพ่อไพบูลย์ สุมงฺคโล
(ขวา)
หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ

หลวงพ่อทองสุก จบเรื่อง**หลวงปู่มั่น** เพียงสั้นๆ แค่นี้ แล้วท่านก็แถมท้ายด้วยการแนะนำตัว**หลวงพ่อ**เอง อย่างสั้นๆ ตามที่ผู้เขียนกราบเรียนขอ ดังนี้ :-

"**พระอาจารย์ทองสุก นี้ เป็นคนเกิดที่สกลนคร ขึ้นมาอยู่ทางเหนือเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ก็อยู่เรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้**

ตอนมาอยู่ทางเหนือ **หลวงปู่ทั้งหลาย**ท่านก็กลับไปทางอิสานเป็นส่วนมาก เหลืออยู่ก็**หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่แหวน หลวงปู่สิม หลวงปู่จาม**

(**หลวงปู่จาม มหาปุญฺโญ** ปัจจุบันท่านพักประจำอยู่ที่ **วัดป่าวิเวกวัฒนาราม** บ้านห้วยทราย ต.คำชะอี อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร ท่านเกิดเมื่อ ๑๙ พฤษภาคม ๒๔๕๓ ถึงปี ๒๕๔๗ ท่านมีอายุ ๙๔ ปี)

ลูกศิษย์รุ่นหลังก็ได้อาศัยญาติโยมที่ครูอาจารย์ได้ฝึกสอนไว้แล้วพอเป็นร่องรอย ท่านก็ไม่ได้ปลูกสร้างสิ่งถาวรอะไรไว้มีแต่ปลูกกระต๊อบใช้ชั่วคราว คุ้มปีหนึ่งก็พังไป

ตอนหลังนี้ก็มี **หลวงปู่ตื้อ** ท่านอยู่**แม่ริม** อยู่**วัดป่าดาราภิรมย์** และ**แม่แตง** ที่ **วัดป่าอาจารย์ตื้อ**

หลวงปู่สิม ท่านก็อยู่**สันกำแพง** **วัดโรงธรรมสามัคคี** แล้วมา**วัดสันติธรรม** ในเมืองเชียงใหม่ จนถึง **วัดถ้ำผาปล่อง อำเภอเชียงดาว**

ก็อย่างนี้แหละ บางแห่งที่หลวงปู่ทั้งหลายเคยอยู่ก็รกร้างไป บางแห่งก็ฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ อย่าง**แม่กอย** นี้เป็นต้น

ความเป็นมาของ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ก็เป็นอย่างที่เล่ามานี้แหละ หากใคร่จะเอาลงในหนังสือก็เล่ามาให้พอเป็นแนว ควรไม่ควรก็แล้วแต่จะตัดแต่งต่อเติมที่เห็นควร

ก็ขอเล่าไว้เพียงเท่านี้”

แล้ว**หลวงพ่อ** ก็ลงท้ายจดหมายว่า “ด้วยความนับถือ” พระครูอุดมภาวนาจารย์ (พระอาจารย์ทองสุก อุตฺตรปญฺโญ)

ก็ขอกราบเท้าขอบพระคุณในความเมตตาของหลวงพ่อเป็นอย่างสูงครับ _ ปฐม

(ผมมีจดหมายของหลวงพ่อเกี่ยวกับการสร้างวัดป่าอาจารย์มั่นอีกฉบับหนึ่ง จะนำเสนอในโอกาสต่อไปครับ)

๒๒๗.

ถ้ำเชียงดาว ที่หลวงปู่มั่นเคยไปภาวนา

พ่อครูหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว ผู้เชี่ยวชาญด้านอักษรล้านนา ได้เมตตามอบภาพ**ถ้ำเชียงดาว** ที่**หลวงปู่มั่น** เคยไปภาวนาอยู่ระยะหนึ่ง ผมขอถ่ายภาพจากต้นฉบับเดิมนำเสนอ ณ ที่นี้เลย _ **ขอบพระคุณพ่อครูหนานมากครับ**

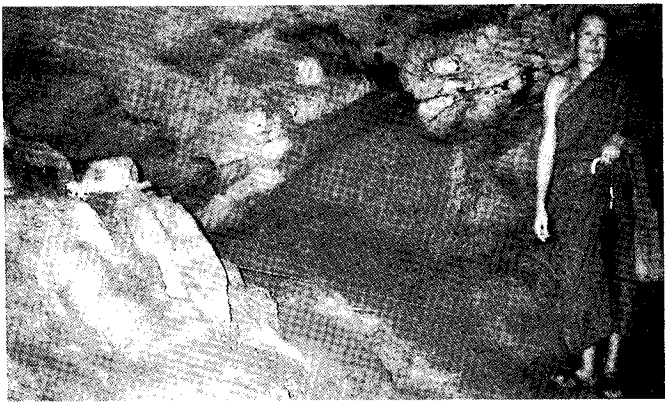

ภายในถ้ำด้านหลังหลวงพ่อ ดร.สิงห์ทน นราสโภ ยืนอยู่เป็นแท่นหินธรรมชาติ เป็นที่หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต นั่งกัมมัฏฐาน และอบรมลูกศิษย์อีกแห่งหนึ่งใกล้ปากเหว บริเวณเดียวกันในถ้ำ

ปวงคำ ถ่ายภาพ ๒๗/๙/๒๕๓๘

๑. ถ่ายระยะไกล

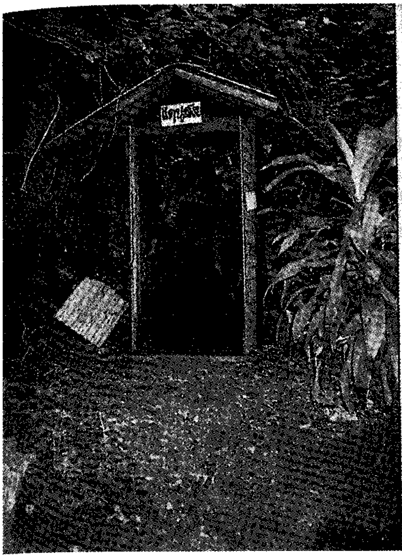

๒. ถ่ายระยะใกล้ปากเหว

ประตูถ้ำแห่งหนึ่งด้านตะวันออกปากถ้ำหลวงเชียงดาว ห่างระยะประมาณ ๒๐๐ เมตร ถ้ำนี้ลึกเข้าไปประมาณ ๑๕ เมตร มีรูเหวลึกปากเหวปิดด้วยแวงรอดปูแผ่นไม้เก่าแล้วเกือบจะยุบพัง วันเสาร์ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ หลวงพ่อ ดร.สิงห์ทน นราสโภ นำผู้เขียนเข้าไปสำรวจและอธิบายว่าในถ้ำนี้เป็นที่บำเพ็ญสมณธรรมของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺตเถร แต่ครั้งท่านเดินธุดงค์มาแสวงหาวิเวกในเขตอำเภอเชียงดาว แผ่นไม้ปิดเหวสร้างขึ้นสมัยหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เวลาเดียวกันนั้นหลวงปู่มั่นฯ แสดงธรรมอบรมลูกศิษย์ในถ้ำตรงแผ่นไม้ปิดเหวแห่งนี้ไม่ยกย้ายไปที่ไหนตลอดระยะเวลาที่อยู่ถ้ำเชียงดาวหลายปี ขณะนี้ยังไม่ได้พัฒนาส่วนใดๆ คงสภาพเดิม

ปวงคำ ถ่ายภาพ ๒๕/๒/๒๕๓๘

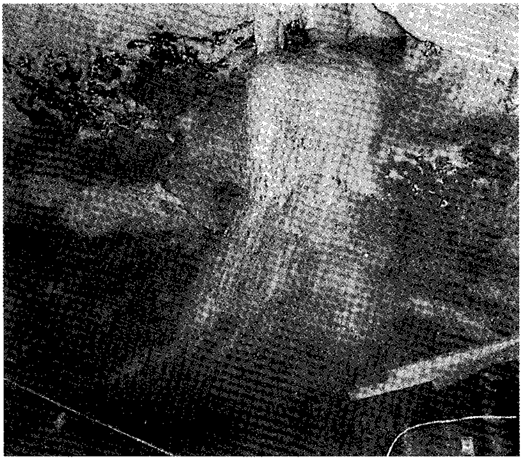

รูปพระฤาษี
สังเกตุให้ชัดจะเห็น
๑. หน้าผาก
๒. คิ้ว
๓. ตา
๔. จมูก
๕. ปาก
๖. หนวด, เครา
๗. หู
๘. ผมยาวลงมาพาดหลัง

รูปหินโผล่ขึ้นมองเห็นไหล่ ศรีษะข้างขวา คล้ายพระฤาษีนั่งบริกรรมกสิน หลวงพ่อ ดร.สิงห์ทน นราสโภ อธิบายว่า "ตรงรูปพระฤาษีหินนั้นแหละเป็นจุดหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เพ่งกสินของท่าน ตลอดระยะเวลาอยู่ถ้ำเชียงดาว"

ปวงคำ ถ่ายภาพ

วันพุธที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๓๘ หลวงพ่อ ดร.สิงห์ทน นราสโภ นำผู้เขียนเข้าถ้ำครั้งที่ ๒ ชี้สถานที่หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต นั่งบำเพ็ญสมณธรรมและเทศนาอบรมลูกศิษย์

เสาไม้เก่ากองขวามือหลวงพ่อสิงห์ทน นราสโภ ในภาพ ส่วนหนึ่งรื้อออกมาจากปากเหว เพื่อสร้างขึ้นใหม่ให้ถาวร

หลวงพ่อสิงห์ทนฯ กล่าวว่า ผู้มีศรัทธาสร้างถวาย

ปวงคำ ถ่ายภาพ ๒๗/๙/๒๕๓๘

๒๒๘.

หลวงปู่มั่นเข้าฌานไปบิณฑบาต

เรื่องนี้เป็นเหตุการณ์ที่**หลวงปู่มั่น** พักภาวนาที่**ถ้ำเชียงดาว** อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

พวกเรากราบเรียนถาม **หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป** ว่า "ในถ้ำเชียงดาว **หลวงปู่มั่น** ท่านอยู่ในถ้ำเลยหรือครับ ?"

คำตอบจาก**หลวงพ่อ** มีดังนี้ :-

"อือ ! ท่านอยู่ในถ้ำข้างบน พวกพระก็กระจายอยู่ที่ต่ำลงมา และออกไปอยู่ในสถานที่ใกล้เคียง อยู่ตาม**ถ้ำผาปล่อง** **ถ้ำปากเปียง** อยู่กระจายกันออกไป ทำ**ตูบ**ใครตูบมัน **หลวงปู่ตื้อ** **หลวงปู่แหวน** **หลวงปู่เทสก์** **หลวงปู่ขาว** ตูบใครก็ตูบมัน เพิ่นไม่ได้อยู่ในถ้ำรวมกัน"

พวกเราถาม "**หลวงปู่มั่น** เคยไปอยู่**ถ้ำปากเปียง**ไหมครับ ?" (**ถ้ำปากเปียง** อยู่ใกล้กับ**ถ้ำผาปล่อง** ปัจจุบัน**พระครูสังวรโสภณ** หรือ **พระอาจารย์เจริญ ญาณวุฑฺโฒ** เป็นเจ้าอาวาส)

หลวงพ่อ "เพิ่นไม่ได้เล่าอันนี้ ครูบาอาจารย์ไม่ได้เล่าให้ฟัง"

แล้ว**หลวงพ่อ** ก็เล่าต่อไปว่า :-

"... (ที่ถ้ำเชียงดาว) ... **หลวงปู่มั่น** ท่านอยู่ข้างบน แล้วลงมาฉันข้างล่าง ๔ วันท่านจะลงมาฉันข้างล่างรวมกับลูกศิษย์ทีหนึ่ง ๔ วัน จึงจะลงมาร่วมฉันครั้งหนึ่ง

ทีนี้ **หลวงปู่ตื้อ** ท่านไม่เชื่อว่า **หลวงปู่มั่น** ท่านอดข้าวในระหว่าง ๔ วันไม่ฉันข้าว ไม่ลงมาร่วมฉันเลย ไม่ลงมาติดต่อกันเป็นวันที่ ๕ แล้ว

หลวงปู่ตื้อ ท่านก็เลยแอบขึ้นไปตั้งแต่ตี ๔ โน่น ไปดู**หลวงปู่มั่น** คลานขึ้นไปในถ้ำ ไปนอนลี้ (แอบ) อยู่ หมอบลี้อยู่

สว่างมา ก็เห็นหลวงปู่มั่นคลุมผ้าจีวร คล้องบาตร ท่านก็ฌานลอยข้ามหัวหลวงปู่ตื้อออกไปบิณฑบาตที่เชียงใหม่

หลวงปู่ตื้อ แอบเห็น ๒ วัน แล้วท่านก็ไม่ต้องขึ้นไปดูอีก รู้แต่ว่าหลวงปู่มั่นฌานไปบิณฑบาตที่เชียงใหม่มาฉันทุกวันเลย”

ถาม “แสดงว่าที่ท่านไม่ลงมาฉันนั้น ท่านเข้าฌาณเหาะไปบิณฑบาตที่เชียงใหม่ ! ?”

หลวงพ่อ “**อือ ! ท่านฌานไปบิณฑบาตที่เชียงใหม่ทุกวันเลย** ๔ วัน ท่านไปทุกวันเลย ก็เลยหายห่วงหมดสงสัย พวกพระก็เลี้ยงกันเอง

วันที่**ท่าน**ลงมาหา ท่านเทศน์ให้ฟัง จบแล้วก็เงียบเลย เป็นอย่างนั้น

หลวงปู่ตื้อ จึงเชื่อเรื่อง **ฌาน** ว่า **หลวงปู่มั่นฌานได้ร้อยเปอร์เซ็นต์**”

๒๒๙.

เกี่ยวกับฌานเหาะได้

หลวงพ่อเปลี่ยน เห็นพวกเราสนใจเรื่องเข้าฌานแล้วเหาะได้ ท่านจึงเล่าตัวอย่างให้ฟัง ดังนี้ :-

อย่าง**หลวงปู่เสาร์** ที่ท่านมานั่ง (สมาธิ) อยู่ ลอยขึ้นไปเอาบุหรี่ที่เหน็บไว้ที่หญ้ามุงหลังคา

ถ้าทำได้อย่างนั้นก็หายห่วง เพิ่น (หลวงปู่ตื้อ) ว่าท่านต้องฌานได้แน่นอน

หลวงปู่ป้องก็ฌานไปเขมร ไปคุยกับเพื่อนของท่านที่**พนมเปญ** ท่านฌานไป

หลวงปู่ตื้อ เคยอยู่กับ**หลวงปู่ป้อง** มาก่อน ที่**นครพนม**

หลวงปู่ป้องเดินข้ามแม่น้ำโขงจากนครพนมไปท่าแขกนั้น ท่านเดินบนน้ำโขงให้ดูเลย เพิ่นเหยียบบนพื้นน้ำเลย เพิ่นเดินอย่างสบายข้ามไปฝั่งโน้นเลย

แต่**หลวงปู่ตื้อ** ตอนนั้นท่านทำไม่ได้...

"แสดงว่าตอนหลังทำได้ซิครับ ?" เราพูดขัด

หลวงพ่อ มองหน้าพวกเรา แล้วพูดต่อไปว่า : -

หลวงปู่ป้อง ท่านทำให้ดู เพราะ**หลวงปู่ตื้อ** ท่านไม่เชื่อใคร ท่านต้องทำให้ดู

หลวงปู่ตื้อยกย่องหลวงปู่ป้องมาก

หลวงปู่ตื้อ เล่าว่า ก็มีพระเขมรรุ่นเดียวกันกับ**หลวงปู่ป้อง** นั่นแหละ เพิ่นก็มา **เพิ่นฌานมาคุยกัน**

สมัยนั้นมีพระผู้ปฏิบัติดีจากเมืองเขมรอยู่ด้วยนะ **ฌานมาคุยกันกลางคืน** ท่านเห็นพูดคุยกันอยู่

หลวงปู่ตื้อ เพิ่งบวชได้ ๓ พรรษา เห็นท่านนั่งคุยกัน แก่เท่าๆ กัน

หลวงปู่ตื้อว่า "เราก็จะจัดที่นั่งฉันไว้ให้ตอนเช้า ไม่รู้ว่าองค์ไหนจะแก่พรรษากว่ากัน ก็ปูที่ไว้ให้ท่านเลือกนั่งเอา ปูอาสนะไว้ หมอนพิง ๒ อัน"

ถึงตอนเช้ามาเห็นแต่หลวงปู่ตนเอง (หลวงปู่ป้อง) หลวงปู่อีกองค์ไม่เห็น เลยถาม**หลวงปู่ป้อง** ว่า "หลวงปู่ที่มาพูดคุยกันเมื่อคืนนี้ล่ะท่านไปไหน ? ไม่เห็นท่านมาฉันข้าว"

"เพิ่นกลับวัดเพิ่นแล้ว เพิ่นอยู่**พนมเปญ**โน่น"

หลวงปู่ตื้อ ได้เรียนถาม โดน**หลวงปู่ป้อง** ดุว่า "พวกเจ้ามันไม่ปฏิบัติ พวกเจ้ามีแต่นอน บ่ปฏิบัติ..."

หลวงปู่ตื้อ เล่าว่า **หลวงปู่ป้อง** ท่านรู้ภาษาสัตว์หมดไม่ว่าโค กระบือ หมู หมา เป็ด ไก่ นก อะไรต่างๆ ท่านรู้จักภาษามันหมด **ท่านแตกฉานในภาษา**

เราถาม "ลูกหลานรุ่นหลังไม่เคยได้ยินชื่อ **หลวงปู่ป้อง** เลยครับ ?"

หลวงพ่อ "อือ ! ไม่เคยได้ยิน แต่**หลวงปู่ตื้อ** เล่าให้อาตมาฟัง อาตมาเป็นคนซักตลอดเวลานวดขา นวดขาแต่ผู้เดียว จะนวดคนเดียวก็ได้ตรงนั้นแหละ"

๒๓๐.

พบยักษ์ที่ถ้ำเชียงดาว

เรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับ**หลวงปู่มั่น** แต่เห็นว่าน่าสนใจจึงได้นำมาลงให้พิจารณา

หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป ท่านพูดถึงความลึกลับของถ้ำเชียงดาว ดังนี้ :-

"อยู่ที่ถ้ำเชียงดาว มีพญานาค แล้วก็มียักษ์อยู่ ยักษ์ทั้งผู้หญิงผู้ชาย

ที่อาตมาไปเจอด้วยตนเอง อาตมาเลยมาทวง (ถาม) **หลวงปู่ตื้อ** กับ **หลวงปู่แหวน** หลวงปู่ก็เลยเล่าให้ฟัง"

หลวงพ่อเปลี่ยน เล่าถึงสัตว์ประหลาดที่ท่านไปเจอ ว่า :-

"ไปสรงน้ำหลวงปู่สิม อาตมาไปเจอยักษ์ตรงสนามจอดรถตอนปี ๒๕๐๖ ที่อาตมาไปอยู่กับ**หลวงปู่สิมที่ถ้ำผาปล่อง** ในปีนั้นแหละ

อาตมาไปเจอ ไม่เคยเห็นมาก่อน มันบุกป่ามาเหมือนช้าง พอมันโผล่มา มันยืนดูอาตมา ก็เหมือนมีเครื่องนุ่งห่ม แต่มันมีขนยาวเป็นพุ่มเหมือนเงาะ แล้วมันมองดูอาตมา เห็นตาแดงๆ ดูกล้ามเนื้อ แขน ขา อะไรต่างๆ นี้ ตีเราหมัดเดียวคงจะหักครึ่งเลย ความแรง ความแข็งแกร่งของมัน

อาตมาก็เลยยืนดูอยู่ ไม่มีทางจะไป เพราะหลวงพ่อ**พระอาจารย์ทองสุก** (อุตฺตรปญฺโญ) ท่านเดินไปก่อนแล้ว อาตมาตามหลัง สะพายย่าม จีวรพาดบ่า

พอไปเจอแล้ว นึกได้อย่างเดียว อยู่ใครอยู่มัน ไปใครไปมัน มีแค่นั้น

มองกัน ! อาตมามองดูเห็นชัดเจน มันเดินขึ้นเขาไป ก็หายเงียบไปเลย

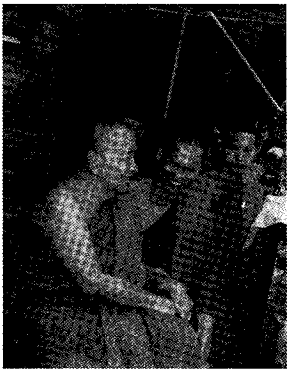

หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร และ
หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป

อาตมาก็เลยได้โอกาสมาถาม **หลวงปู่ตื้อ** ท่านบอกว่า "**เออ ! เฮาก็เห็นมันอยู่ ไอ้นั่นมันอยู่นั่นแหละ มันอยู่ที่ถ้ำเชียงดาว ยักษ์ตัวนั้นแหละ**"

หลวงพ่อเปลี่ยน พูดสรุปว่า "**อาตมาก็ไปเห็นตัวจริงมันครั้งเดียวนั่นแหละ เขาคงจำแลงกายให้เห็น ตัวใหญ่อยู่ สูง...**"

หมายเหตุ : สนใจโปรดอ่านเพิ่มเติมที่ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๓, ตอนที่ ๑๓๒ : พบเปรตสมัยใหม่

๒๓๑.

หลวงปู่บุญที่หลวงปู่มั่นยกย่อง

หลวงพ่อเปลี่ยน เล่าให้พวกเราฟังเกี่ยวกับนิมิตที่ท่านเห็นที่ถ้ำเชียงดาวว่า ท่านได้เห็นที่พักของหลวงปู่มั่น และของครูบาอาจารย์ต่างๆ ในสมัยที่หลวงปู่เหล่านั้นไปพักบำเพ็ญอยู่

หลวงพ่อ บอกดังนี้ :-

"ทีนี้ก็ข้างบนนั้น (ถ้ำเชียงดาว) อาตมาเห็นนิมิตก็ตอนที่**หลวงปู่มั่น**ไปอยู่ เห็นที่ของท่าน ที่**หลวงปู่ชอบ** **หลวงปู่ขาว** **หลวงปู่พรหม** หลวงปู่อะไรๆ ไปอยู่ และก็มี**อาจารย์บุญ** ไปอยู่ด้วย"

สำหรับ**ท่านอาจารย์บุญ** องค์ที่**หลวงพ่อเปลี่ยน** พูดถึงนี้ พวกเราไม่ค่อยได้ยินเรื่องราวของท่าน

หลวงพ่อ บอกว่า "**พระอาจารย์บุญ** องค์นี้ เสียชีวิตที่**วัดเจดีย์หลวง** เป็นพระที่หนุ่มที่สุดในบรรดาพระลูกศิษย์ที่อยู่กับ**หลวงปู่มั่น**ในตอนนั้น

ตอน**พระอาจารย์บุญ** บวชได้ ๒ พรรษา ได้ออกติดตาม**หลวงปู่มั่น** มาอยู่ที่**วัดอรัญญวิเวก** (บ้านปง) นี้ ช่วงนั้นเป็นปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๐

พอพระอาจารย์บุญ กลับออกจากปฏิบัติธุดงค์แล้วท่านก็มาเรียนหนังสือ คือเรียนทางปริยัติ สอบได้เปรียญ ๓ ประโยคเมื่ออายุ ๖๐ ปี

และท่านก็เสียชีวิตที่**วัดเจดีย์หลวง**ในเมืองเชียงใหม่ พวกเราจึงไม่รู้จักท่าน”

สำหรับหลวงปู่บุญ ที่หลวงปู่มั่น ให้การยกย่องว่ามีตาในแหลมคมนั้น เป็นอีกองค์หนึ่ง

หลวงพ่อ เล่าดังนี้ :-

หลวงปู่บุญ องค์นี้เคยอยู่กับ**หลวงปู่มั่น** ที่**พระบาทบัวบก** อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่บุญ แก่กว่า **หลวงปู่แหวน** และ**หลวงปู่ตื้อ** ไปภาวนาที่**ถ้ำบัวบก** ด้วยกัน **ที่พระบาทบัวบก** นั้นเป็นวัด

หลวงปู่ตื้อ เล่าให้ฟังว่า ที่**พระบาทบัวบก** สมัยนั้นมีเสือเยอะ เวลาออกบิณฑบาตต้องไปด้วยกันเป็นหมู่ เห็นเสืออยู่ข้างทางในบางครั้ง พระต่างก็เกาะตามหลัง**หลวงปู่มั่น** ด้วยใจระทึก

เสือมองเห็นพระแล้วมันก็เฉย **หลวงปู่มั่น** ท่านส่งกระแสเมตตาไปให้ เสือจึงได้แต่มองพระเฉยอยู่

มีวันหนึ่ง หลังกลับจากบิณฑบาตในตอนเช้า **หลวงปู่มั่น** ถามว่า *“ท่านแหวนเห็นอะไรบ้าง ?”*

“บ่เห็นหยัง ข้าน้อย”

ถาม**หลวงปู่ตื้อ**ว่า *“เห็นหยังบ้าง ?”*

หลวงปู่ตื้อก็ตอบว่า *“บ่เห็นหยัง ข้าน้อย”*

หลวงปู่มั่น จึงพูดเชิงตำหนิว่า *“มันบ่ภาวนากันบ๊อ !”* แล้วถาม**หลวงปู่บุญ** ว่า *“ท่านบุญเห็นบ่ ?”*

หลวงปู่บุญ ตอบ *“เห็นอยู่ ข้าน้อย ! เห็นตั้งแต่มันนั่งลงทีแรกโน่น...”*

หลวงปู่บุญ องค์นี้แหละ **หลวงปู่แหวน** กับ **หลวงปู่ตื้อ** บอกว่า ท่านยกย่องเรื่อง **การมีตาในที่เฉียบคมซึ่งหลวงปู่มั่นท่านให้การรับรอง**

สำหรับท่านที่อ่านประวัติ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ใน**โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๔** มาแล้ว ก็คงพอจะนึกออกว่า **หลวงปู่บุญ** องค์นี้ คือ **หลวงปู่บุญ ปญฺญาวุโธ** พระกรรมวาจาจารย์ของ **หลวงปู่ขาว** และ **หลวงปู่หลุย**

แต่ที่น่าเสียดาย ที่ **หลวงปู่บุญ ปญฺญาวุโธ** ท่านมรณภาพตั้งแต่อายุเพียง ๔๔ ปีเท่านั้นเอง เรื่องราวของท่านจึงไม่ค่อยปรากฏ

หลวงปู่มั่น เคยทำนายไว้ก่อนว่า **หลวงปู่บุญจะอายุไม่ยืนเพราะท่านไม่ชอบเดินจงกรม** ซึ่งก็เป็นจริงตามคำทำนายนั้น

สำหรับที่**พระบาทบัวบก** จังหวัดอุดรธานี ในสมัยก่อนขึ้นชื่อว่าผีดุ และเจ้าที่แรง คอยหลอกหลอน และขัดขวางพระเณร ฆราวาสที่ไปปฏิบัติธรรมที่นั่น

หลวงปู่ตื้อ บอกว่า ที่เป็นเช่นนั้นเพราะ พวกพระเณรที่ไปอยู่ก่อน ประพฤติตัวไม่ค่อยดี ไปทำผิดศีลธรรมอะไรอยู่ที่นั่น ตายไปก็เป็นเปรตอยู่ที่นั่น มีทั้งเปรตหญิงเปรตชาย

หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่แหวน ไปภาวนาที่นั่นก็ได้เห็นหมดว่ามีใครไปทำบาปทำกรรมอะไรอยู่ที่นั่นบ้าง ท่านเล่าให้**หลวงพ่อเปลี่ยน** และลูกศิษย์ลูกหาฟัง

เรื่องนี้ ผมพาข้ามแดนไปไกลถึงภาคอิสานโน่น ท่านผู้อ่านคงให้อภัยนะครับ !

๒๓๒.

หลวงปู่เหล่านี้เป็นใครบ้าง ?

ท่านผู้อ่านคงคุ้นเคยกับรูปภาพหลวงปู่ท่านเหล่านี้นะครับ เพราะเห็นกันบ่อยมาก

ภาพนี้ถ่ายที่**วัดอรัญญวิเวก** บ้านปง ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ สมัยนั้น**หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี** เป็นเจ้าสำนัก

ภาพนี้นำออกตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในหนังสือประวัติ **หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี** วัดหินหมากเป้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

มีผู้ถามผมว่า **หลวงปู่ที่เห็นในภาพเป็นใครบ้าง ?** และท่านอยู่ที่ไหน ?

ผมดูรู้จักเพียง ๒ องค์ คือ **หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี** กับ **หลวงปู่ชอบ ฐานสโม** หวังว่าท่านผู้อ่านก็คงดูออกนะครับ

ผมนำคำถามนี้กราบเรียนถาม **หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป** ประธานสงฆ์**วัดอรัญญวิเวก** องค์ปัจจุบัน

หลวงพ่อ บอกดังนี้ ครับ

รูปนี้ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นรูปพระที่พักที่**วัดบ้านปง** (วัดอรัญญวิเวก) ในช่วงนั้น มี**หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี** เป็นเจ้าสำนัก

ในรูป แน่นอนที่สุดมี **หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี หลวงปู่ชอบ ฐานสโม หลวงพ่อบุญธรรม หลวงพ่อคำอ้าย** กับ**พระครูศีลขันธ์สังวร (หลวงปู่อ่อนสี สุเมโธ)** อยู่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ที่ท่านเพิ่งมรณภาพไป คือ องค์ผอมๆ นั่น อยู่ด้วยกันที่นี่เมื่อปี ๒๔๘๐ มีรูปอยู่

รูปในหนังสือ**ประวัติหลวงปู่เทสก์** มีอยู่ ถ่ายตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นรูปยืน ไม่มีรูป**หลวงปู่มั่น** มีแต่**หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่ชอบ หลวงพ่อบุญธรรม** อีกองค์อยู่หล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำชื่อไม่ได้

อาตมาเคยถาม**หลวงปู่เทสก์** ท่านเอารูปไปดูแล้วก็ว่า *"เอ ! ใครหนอนึกไม่ออก"*

หลวงพ่อเปลี่ยนก็ว่า *"โอย ! จำพรรษาอยู่ด้วยกันน่าจะจำได้"*

หลวงปู่เทสก์ ว่า *"จำหน้าได้อยู่ แต่นึกชื่อไม่ออก"*

หลวงพ่อเปลี่ยน พูดกับพวกเราเป็นประโยคสุดท้ายว่า *"ก็เลยเอาลงในหนังสือประวัติท่าน (หลวงปู่เทสก์) แต่หลวงปู่จำได้ไม่หมด"*

ตอนที่ถาม**หลวงพ่อ** ผมก็ไม่ได้นำรูปไปให้หลวงพ่อชี้ให้ดู ผมก็ยังบอกไม่ถูกว่าองค์ไหนเป็นองค์ไหนอีกนั่นแหละครับ !

๒๓๓.

พระออก ทหารเข้าไปอยู่วัดแทน

สืบเนื่องจากภาพของ**หลวงปู่**ที่กล่าวถึงเมื่อตอนที่แล้ว**หลวงพ่อเปลี่ยน** ได้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อไป ว่า :-

พอหลวงปู่ชุดที่เห็นในรูปนี้ออกจาก**สำนักวัดบ้านปง**ไปตอนนั้นก็เป็นช่วงสงคราม

ในระหว่างสงคราม ช่วงปี ๒๔๘๑ - ๘๔ รวม ๔ ปี ไม่มีพระอยู่ที่วัดนี้เลย **มีพวกทหารเข้ามาอยู่แทน**

ในปี ๒๔๘๕ จึงมีพระมาอยู่ ตอนนั้นมีศาลาอยู่หลังหนึ่ง แต่ถูกทหารงัดเอาไม้กระดานไปจุดไฟหุงข้าว ยังเหลือพื้นกระดานแค่ ๔ แผ่น

หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร ได้ธุดงค์มาพักที่วัดนี้ ที่ศาลามีพื้นกระดานเหลือ ๔ แผ่น **หลวงปู่**จึงต้องนอนข้างล่าง ท่านนอนกับพื้นดิน แต่**หลวงปู่**ก็ไม่ได้จำพรรษาเพียงแต่พักชั่วคราว

หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ ก็มาอยู่ที่วัดนี้ ๒ ปี พอท่านออกจากที่นี่แล้วก็ตามไปอยู่กับ **หลวงปู่มั่น ที่เชียงดาว** ต่อจากนั้นก็ไป**แม่กอย** (วัดป่าอาจารย์มั่น ปัจจุบัน) ตามไปฟังเทศน์**หลวงปู่มั่น** ซึ่งพักอยู่ที่นั่น

จากคำบอกเล่าของ **หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** ที่ท่านขึ้นไปกราบและอยู่อุปัฏฐาก **หลวงปู่มั่น ที่บ้านแม่กอย** เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๑ นั้น

(แถวบน)
หลวงปู่แหวน
หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่สิม
(แถวล่าง)
หลวงปู่เทสก์
หลวงปู่อ่อน หลวงปู่พรหม

ท่านบอกว่า **หลวงปู่พรหม** เป็นเจ้าสำนัก**บ้านแม่กอย** ในตอนนั้น

กุฏิของ**หลวงปู่พรหม** อยู่ในเขตของ **วัดบ้านแม่กอย** เป็นวัดในสังกัดมหานิกาย อยู่ทางทิศเหนือของ**วัดป่าอาจารย์มั่น** มีกำแพงรั้วติดกัน

ทั้งสองวัดคือ **วัดป่าอาจารย์มั่น** หรือ **วัดป่า** กับ **วัดบ้านแม่กอย** หรือ **วัดบ้าน** แม้จะสังกัดคนละนิกายก็ถือเป็น วัดพี่ - วัดน้อง ชาวบ้านในละแวกนั้นถือว่าโชคดีอย่างยิ่ง เพราะได้ไปทำบุญทั้ง**วัดป่า**และ**วัดบ้าน**รวมเป็น ๒ วัด โชคดีเหลือเกิน !

ผมจะหาโอกาสเขียนถึง **วัดบ้านแม่กอย** ในโอกาสต่อไป

สำหรับประวัติของ**หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ** ก็หาอ่านได้ยากมาก ทั้งที่ท่านเป็นพระเถระองค์หนึ่งที่ได้รับการยกย่องจาก**หลวงปู่มั่น**

ในโอกาสมาสนทนากับ**หลวงพ่อเปลี่ยน** ในครั้งนี้ ผมจึงถือโอกาสสอบถามเรื่อง**หลวงปู่พรหม** ด้วย เพราะ**หลวงปู่พรหม** ท่านเป็นอาจารย์สอนกรรมฐานองค์แรกของ**หลวงพ่อเปลี่ยน** ท่านทั้งสองเป็นอาจารย์และศิษย์ที่ใกล้ชิดกันมาก

๒๓๔.

ครูอาจารย์ที่มาสอนในนิมิต

หลวงพ่อเปลี่ยน พูดถึงครูอาจารย์สายพระกรรมฐานที่เคยปรากฏว่ามาช่วยสอนธรรมท่านในนิมิต ขณะทำสมาธิดังนี้ :-

...ครูอาจารย์ที่มาช่วยสงเคราะห์ในชีวิตของอาตมา ก็มี**หลวงปู่พรหม** ๑ **หลวงปู่แหวน** ๑ และ**หลวงปู่ตื้อ** ก็เห็นแต่น้อย คือได้เห็น**หลวงปู่ตื้อ**ในนิมิตน้อยว่ายังงั้น

แต่องค์ที่มาสอน สอนย้ำ ก็มีหลวงปู่พรหม กับหลวงปู่แหวน

ส่วน **หลวงพ่อจวน** (กุลเชฏฺโจ แห่งภูทอก หนองคาย) ก็เห็นอยู่

นอกนั้นก็ไม่ค่อยมีมาสอนเท่าไหร่ ก็เห็นในนิมิตเฉยๆ

หลวงปู่เทสก์ ก็เคยเห็นท่านอยู่ ก็มีแต่ยิ้มๆ หน่อยๆ ตอนหลวงปู่อยู่ที่นี่ก็พอรู้จัก (รู้เรื่องราว) กำลังหาข้อมูลจะพิมพ์ประวัติวัด (อรัญญวิเวก) โดยเฉพาะ ทำเล่มบางๆ แล้วไว้แจก ตอนนี้ก็ข้อมูลให้**ท่านมด** (พระเลขาของหลวงพ่อ) จัดพิมพ์ อาตมานึกได้ (จำได้) ว่า**เพิ่น** (หลวงปู่เทสก์) ท่านพูดเรื่องอะไรบ้าง

หลวงพ่อ พูดถึงการตั้ง**วัดอรัญญวิเวก** ว่า *"ก็**หลวงปู่มั่น** ท่านเป็นผู้บุกเบิกตั้งสำนักแห่งนี้ เพราะท่านอยู่มาก่อน แม้ชื่อ**วัดอรัญญวิเวก***

หลวงปู่มั่น ท่านก็เป็นคนตั้งชื่อ"

พวกเราอยากทราบเรื่องของ**หลวงปู่พรหม** จึงกราบเรียนว่า *"ผมอยากได้เรื่อง**หลวงปู่พรหม** เพราะหายากเหลือเกินครับ... ได้ยินว่า **หลวงปู่พรหม** ท่านบรรลุธรรมที่ ถ้ำปุ้มเป้ อยู่ที่ไหนครับ ? อยู่ในพม่าใช่ไหมครับ ?"*

หลวงพ่อ *"จั๊กอยู่ที่ไหน (คือไม่ทราบ) หลวงปู่ไปพม่า ก็ได้แต่ข่าว แต่ไม่รู้ว่าท่านไปอยู่นานเท่าไร กี่ปีหรือกี่เดือนก็ไม่ทราบ ทราบว่าตอนอยู่ในเขตพม่า**ท่านไม่ได้ฉันข้าวติดต่อกันนานถึง ๑๑ วัน**"*

"ครูบาอาจารย์ล้วนแต่ไปพม่ากันทั้งนั้น **หลวงปู่พรหม หลวงปู่แหวน หลวงปู่ตื้อ** ก็ไปพม่า **หลวงปู่ชอบ หลวงปู่เทสก์** หลวงปู่เหล่านี้เพิ่นไปพม่ากันหมด เพราะไปกันง่าย ไม่ต้องทำพาสปอร์ตสะเปิดอะไรเหมือนสมัยนี้ ไปเดินธุดงค์สบายๆ ไปเมืองไหนก็ได้

แต่ประวัติครูบาอาจารย์ที่เที่ยว (ธุดงค์) เก่งที่สุดไม่มีองค์ไหนเท่า **หลวงปู่แหวน** กับ **หลวงปู่ตื้อ** สององค์นี้ ฟังเล่าประวัติจากทุกองค์

รองลงมาก็ **หลวงปู่ชอบ** แต่หลวงปู่ชอบดูจะไปถึงแต่พม่า

หลวงปู่ตื้อ กับ **หลวงปู่แหวน** นี้ ท่านไปตั้งแต่เข้าเมืองลาว เข้าเวียดนาม ไปเขมร มาพม่า ไปบังคลาเทศ แล้วเข้าประเทศอินเดีย เนปาล อัฟกานิสถาน จากอินเดียก็ลงเรือสำเภาไปศรีลังกา

ไปศรีลังกาแล้วกลับมา สมัยนั้นไม่มีเรือยนต์ นั่งเรือใบไปสมัยนั้น ท่านเล่าให้ฟัง โอ้ยสนุก ! อาตมาอัดเทปไม่ได้ เทปอาตมาอัดไม่ติดเลย

หลวงปู่แหวน ท่านเล่าประวัติ พยายามตั้งเทปไว้ เทปก็ทำงานอยู่นะ มันก็หมุนดีอยู่ ไฟออกแว็บๆ อยู่ พอเปิดฟังไม่มีเสียง**หลวงปู่** เสียงอาตมาก็ไม่มี

อัดหมดทีละสองชั่วโมง อัดหลายครั้งไม่ติด อาตมาเลยบ่อัดซ่ำ (หมายความว่าไม่อัดอีกเลย) มันอัดไม่ได้เลยเลิก ตั้งเทปอยู่ใกล้ๆ เสียง**หลวงปู่**ไม่มีก็น่าจะมีเสียงเรา เสียงเราคุยน่าจะมี เสียงเราก็ถูกปิดด้วยไม่มีเสียงเลย เวลาอัดอย่างอื่นติดหมดชัดเจน

อาตมาอัศจรรย์"

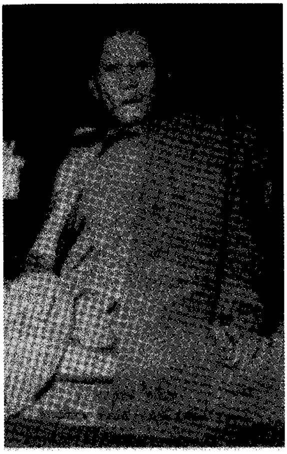

หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ

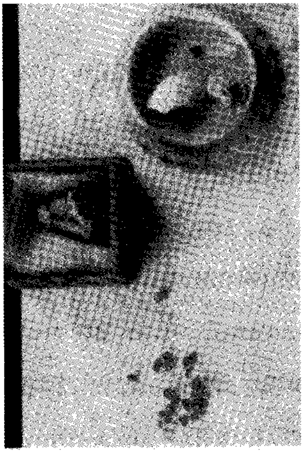

อัฐิธาตุหลวงปู่

รูปเหมือนหลวงปู่

เจดีย์หลวงปู่พรหม

๒๓๕.

ขอทราบเรื่องหลวงปู่พรหม

ท่านผู้อ่านพอนึกออกไหมครับ ในหนังสือ **หลวงปู่ขาว อนาลโย โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๔** ตอนเริ่มต้นผมถามปัญหาท่านผู้อ่านค้างไว้

คือ ผมเรียนว่า **หลวงปู่มั่น** เคยบอกว่าศิษย์ของท่านที่บรรลุธรรมถึงขั้น**พระอรหันต์** ในช่วงที่**หลวงปู่มั่น** ยังมีชีวิตอยู่ (ท่านมรณภาพปี ๒๔๙๒) มี ๒ องค์ด้วยกัน องค์แรกผมเรียนให้ทราบแล้วว่า **หลวงปู่ขาว อนาลโย** บรรลุที่ **บ้านโหล่งขอด** ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ (โปรดกลับไปอ่านทบทวนได้ครับ)

แล้วผมก็ทิ้งคำถามว่า อีกองค์ล่ะ เป็นหลวงปู่องค์ไหน ?

ถึงตอนนี้ก็ขออนุญาตเฉลย ก็คือ **หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ** ครั้งสุดท้ายท่านอยู่ที่ **วัดป่าประสิทธิธรรม** อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

เป็นองค์ที่ผมกำลังขอทราบเรื่องราวจาก**หลวงพ่อเปลี่ยน**อยู่เดี๋ยวนี้แหละครับ

อ้อ ! ถ้าท่านไปกราบ**พระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ฯ** ที่ **วัดป่าอาจารย์มั่น** บ้านแม่กอย อ.พร้าว จะไม่มีรูปเหมือน**หลวงปู่พรหม** อยู่ในพระมหาธาตุมณฑปฯ นะครับ เพราะปั้นขึ้นทีหลัง ที่ในพระมหาธาตุมณฑปไม่พอตั้ง จึงประดิษฐานไว้ที่**พระวิหาร** ของวัด รวมกับรูปเหมือน**หลวงปู่มั่น** และ**หลวงปู่แหวน** ครับ

ถ้าไป อย่าลืมเลยไปกราบขอพรด้วยนะครับ !

เราขอร้อง**หลวงพ่อเปลี่ยน** ซ้ำอีกว่า *"อยากให้หลวงพ่อเล่าเรื่อง* ***หลวงปู่พรหม*** *สักหน่อย เพราะหายากมากครับ"*

หลวงพ่อ *"จั๊กจะให้เล่าเรื่องอะไร ประวัติ บ้อ ?"*

"อยากได้เรื่องที่ท่านมาสอนหลวงพ่อในนิมิต และเหตุการณ์ที่หลวงพ่อเกี่ยวข้องด้วยครับ"

เรื่องที่**หลวงพ่อ**เล่าให้ฟัง ผมจะขอนำเสนอติดต่อกันรวมไว้ในตอนเดียวที่ค่อนข้างยาว เป็นทั้งเรื่องของ**หลวงปู่พรหม** และเรื่องของ**หลวงพ่อเปลี่ยน** ด้วย ผมไม่แน่ใจว่าจะหาอ่านจากแหล่งอื่นได้ จึงนำมาเสนอทั้งหมด ไม่อยากตัดตอนใดทิ้งเลย ตอนนี้ยาวสักหน่อยก็คงไม่ว่าอะไรนะครับ

๑. หลวงพ่อเกี่ยวข้องกับหลวงปู่พรหมอย่างไร

อาตมาเกี่ยวข้องกับ**หลวงปู่** (พรหม) ตั้งแต่สมัยแรกจะบวช (ก่อนบวช)

ถ้าเกี่ยวข้องจริงๆ นั้น ตั้งแต่พ่ออาตมาก็เป็นพ่อค้าเหมือนกัน พ่ออาตมาท่านเป็น**นายฮ้อย** เป็นผู้ร่ำรวย พ่ออาตมายังหนุ่ม ยังไม่แต่งงานเวลานั้น เป็นพ่อค้า (ด้วยกันกับหลวงปู่พรหม เมื่อตอนยังไม่บวช)

ต่อมา (เมื่อพ่อ) แต่งงานแล้วก็ยังค้าขายด้วยกัน ขายโคเมืองมอระแหม่ง (เมืองมะละแหม่ง ในประเทศพม่า) **ไล่ฝูงวัวจากสกลนครจากอุดรฯไปขายยังพม่า** ตั้งแต่**หลวงปู่** ยังเป็นโยม (ยังไม่ได้บวช)

กลับมาตอนนั้น (กลับจากต้อนวัวไปขาย) แล้ว เพิ่น (หลวงปู่พรหม) จะไปฟังเทศน์**หลวงปู่มั่น** อยู่ที่ไหนและเมื่อไรก็ไม่รู้

จะมีครูอาจารย์องค์ไหนพูดให้ฟังได้หนอ ที่เหลืออยู่ทุกวันนี้ ?

ไม่ทราบว่าท่านไปฟังเทศน์**หลวงปู่มั่น**ที่ไหนก็ไม่รู้ตอนท่านยังเป็นฆราวาส แล้วท่านก็อยากบวช

ท่านก็มาสละทิ้งทรัพย์สมบัติหมดเลย ทิ้งปืนผาหน้าไม้ อะไรๆ แหอวนอะไรก็ทิ้งหมด ข้าวของอาวุธต่างๆ ก็ไม่มีเหลือ ทิ้งหมด บริจาคทาน คนไหนทานอะไรได้ท่านบริจาคหมด

บ้านนั้นท่านก็รื้อ บ้านท่านเป็นเรือนแฝด บ้านท่านหลังใหญ่ แต่ก่อนท่านปลูกเป็นเรือนคู่มีลานอยู่ตรงกลาง ก็รื้อบ้านหลังหนึ่งมาสร้างกุฏิในวัด ถวาย**วัดประสิทธิธรรม** บ้านดุง (อำเภอบ้านดุง อุดรธานี) ทุกวันนี้ มาทำ**วัดป่า**

"เมียเห็นผัวทำอย่างนั้น เต้น (รีบ) ออกมาบวชเป็นแม่ชีก่อนเลย เมียออกบวชก่อน เห็นผัวมีอะไรก็เอาออกทำบุญ - ทำทานหมด เมียท่านชื่อ **แม่ชั้น** ออกไปบวชเป็นแม่ชีก่อนเลย

หลวงปู่ยังไม่ได้ไปซิทีนี้ ยังชำระนา นายกให้โยมชื่อ **สีโท** บ้อ ? เอ้า - เอานาไป เอาบ้านไป บ้านเอาแค่หลังนี้หลังเดียว...(อีกหลังถวายวัด)..."

อันนี้ก็เพราะท่านได้ฟังเทศน์**หลวงปู่มั่น** แต่ว่าฟังที่ไหนก็ไม่รู้ ไม่รู้จักประวัติท่านในตอนนั้น

พอออกมาแล้วท่านก็มาบวช ตั้งใจบำเพ็ญ อาตมาได้ฟังเทศน์**หลวงปู่** (พรหม) ตอนนั้นหลวงปู่บวชแล้ว แต่ยังไม่ได้ขึ้นมาเชียงใหม่

สรุปแล้ว หลวงปู่พรหม ท่านสละบริจาคทั้งบ้านเรือน ไร่นา ทรัพย์สมบัติทั้งหมด แล้วท่านก็บวชเป็นพระ และแม่บ้านของท่านก็ออกบวชชี ปฏิบัติธรรมจนตลอดชีวิต

สาธุ !

๒. หลวงปู่พรหมชวนให้บวช

หลวงพ่อเปลี่ยน ได้กราบ**หลวงปู่พรหม** ครั้งแรกเมื่อท่านเป็นเด็ก อายุได้ ๑๒ ปี ท่านเล่าเรื่องดังนี้ :-

ตอนนั้นอาตมาอายุได้ ๑๒ ปี ก็ไปงานป๋าที่**บ้านตาล** (อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร) ไปงานทำบุญอุทิศหาลูกเขย (จัดงานศพลูกเขย)

ทีนี้พอไปงาน ตอนเช้าขึ้นมาผู้ใหญ่ก็ใช้ให้อาตมาไปรับบาตร **หลวงปู่** (พรหม) นิมนต์ท่านมาฉันที่บ้านงาน ไปสองคนกับเพื่อนที่อายุมากกว่า ชื่อ **แดง**

พอสว่างก็พากันไป พอไปถึงวัดก็เห็น **หลวงปู่ลี** เดินจงกรมอยู่ (**หลวงปู่ลี** องค์นี้ ไม่เป็นที่รู้จักทั่วไป ท่านเป็นคนบ้านตาล อาวุโสกว่า**หลวงปู่พรหม** และท่านออกบวชภายหลังจากมีครอบครัวแล้วเหมือนกัน)

หลวงปู่ลี อาวุโสที่สุดในวัดนั้น **หลวงปู่พรหม** อาวุโสเป็นองค์ที่สอง

ตอนนั้น **หลวงปู่ลี** เดินจงกรมอยู่ เอาผ้าอาบน้ำคลุมหัว แล้วท่านก็เดินไปเดินมาบนทางเดินจงกรม อาตมาไม่รู้จัก ไม่เคยเห็น ก็ยืนพิงต้นไม้ดูท่านอยู่ คิดอยู่ในใจว่า “หลวงปู่หาอันหญัง เดินไปเดินมาเพิ่นหาอันหญังหนอ !... (หัวเราะ)... เหมือน**โยมติ** ที่**ดอยมูเซอ** สงสัย**หลวงปู่มั่น** อย่างนั้นแหละ...(หัวเราะ)...”

(คงจำเรื่องโยมที่ดอยมูเซอถาม**หลวงปู่มั่น** ว่าท่านนั่งและเดินหาอะไร แล้ว**หลวงปู่มั่น**บอกว่าหาพุท - โธ ทำให้ชาวบ้านอาสาช่วยตามหาก็เกิดการภาวนาในหมู่บ้านขึ้น ท่านผู้อ่านคงจำได้นะครับ)

พออาตมาโผล่ออกไปให้ท่านเห็น ท่านก็ว่า *"ฮ่วย ! มึงมาหาอีหญัง ?"*

"มารับบาตรครับหลวงปู่"

"ฮ่วย ! เดินจงกรมอยู่เว้ย ! เอ้า มา มา"

หลวงปู่ลี ท่านยิ้ม *"ไปขึ้นกุฏิ ขึ้นกุฏิ"*

พอขึ้นบนกุฏิแล้ว **หลวงปู่**ก็เอาบาตรออกมา ท่านสอนให้เช็ดบาตร เช็ดแล้วปิด... *"หลวงปู่เพิ่นสอนดี๊ดี เบิกบาน คล้ายๆ* ***หลวงปู่ขาว*** *ตัวผอมๆ เหมือนกัน"*

เพื่อนที่ไปด้วยก็ไปเอาบาตร**หลวงปู่พรหม**อยู่กุฏิใกล้ๆ กันนั้น อาตมาเอาบาตร**หลวงปู่ลี**

พอได้บาตรแล้วก็ไปบ้านงานก่อนหลวงปู่ ตอนนั้นมีพระไป ๔ องค์ องค์อื่นอาตมาไม่สนใจ พอไป (ประ) เคนของก็เคนไปอย่างนั้นแหละ เพราะเราไม่เคยบวช แล้วก็ไม่ได้ฝึก แต่พ่อแม่ก็เข้าวัดอยู่

พอพระฉันเสร็จแล้ว **หลวงปู่**ก็ชวนว่า *"ไป ไปส่งบาตร"*

หลวงพ่อ เล่าไปหัวเราะไปว่า *"ไปส่งบาตรเหมือน**นันทะ**ไปส่งบาตรพระพุทธเจ้า"*

(ท่านผู้อ่านคงพอนึกออกใช่ไหมครับ **เจ้าชายนันทะ**เพิ่งเข้าพิธีแต่งงาน แล้วอุ้มบาตรไปส่งพระพุทธองค์ ไปถึงคันธกุฎีแล้วพระพุทธองค์แกล้งไม่รับบาตร พระองค์เทศน์โปรดจนกระทั่งขอออกบวชตามพระพุทธองค์)

พอจะไปส่งบาตร **หลวงปู่พรหม** บอก *"มาเอาบาตรเรานี่ บาตรหลวงปู่ลีให้เพื่อนไป"*

อาตมาก็อุ้มบาตร**หลวงปู่พรหม** ท่านเดินก่อนอาตมาเดินตามหลังท่านไป

ไปถึงก็ขึ้นกุฏิไปตาม**หลวงปู่** เอาบาตรถวายหลวงปู่ หลวงปู่นั่งกินหมาก นั่งดูหน้า จ้องหน้าอาตมาแล้วถามว่า *"อยากบวช บ้อ ? บวชด้วยกันดีนะ บวชด้วยกัน บวชดีนะบวช"*

"ผมอยากบวชครับหลวงปู่"

"ถ้าจะบวชต้องลาพ่อแม่ ให้พ่อแม่อนุญาตก่อน ลาพ่อลาแม่ให้เรียบร้อย บวชดีนะ บวชเหมือนอย่างเรานี้แหละดีนะ" หลวงปู่เพิ่นว่ายังงั้น

หลวงปู่ ท่านเห็นว่าอาตมาเป็นลูกพ่อค้าเหมือนกัน ท่านรู้จักดีพออาตมาจะลากลับ เพิ่นยังบ่ให้กลับ ส่วนเพื่อนของอาตมาลงไปยืนรอคอยข้างล่าง เพื่อนคุยกับพระไม่เป็น ยืนคอยอาตมา

"ไป ๆ ลงกุฏิไปนั่น จะเดินจงกรมให้ดู บวชแล้วต้องเดินจงกรมเด้อ"

หลวงปู่พรหม ท่านเดินจงกรม อาตมาก็นั่งอยู่ที่กอกล้วย พิงต้นกล้วยดูท่าน นั่งดู **หลวงปู่**เดิน โน่น ๒๕ นาทีโน่นนะ เดินจงกรมให้ดูเป็นตัวอย่าง

"นี่ ต้องเดินจังซี่ เมื่อมาบวชแล้ว ...ไป กลับขึ้นไปบนกุฏิ"

หลวงปู่เพิ่นยังบ่ยอมให้ไป กลับขึ้นไปบนกุฏิอีก แล้วท่านก็สอนว่า

"เอ้า ! กลับไปคุยกับพ่อกับแม่เด้อ มาบวช บวชตัวเรานี้แหละบวชมาปฏิบัติเหมือนอย่างเรานี่"

๓. อยากจะบวชอย่างเดียว

หลวงพ่อเปลี่ยน เล่าเรื่องของท่านกับ**หลวงปู่พรหม** ต่อไปดังนี้ :-

ใจอาตมามันคิดอยากจะบวชขึ้นมาตามที่หลวงปู่ท่านชวน

ทีนี้ก็ขอลาหลวงปู่ *"ผมไปแล้วครับหลวงปู่"* ลงมาหาเพื่อนกลับมาบ้าน

มาถึงบ้านก็กินข้าวแต่น้อยๆ ใจมันอยากจะบวช !

ทีนี้มันมาเถียงกันเรื่องสมบัติ เราคุมเงินใช่ไหม ? แค่อายุ ๑๒ ปี คุมเงินหมดบ้าน คุมเงินของลุงด้วย คุมเงินของพี่ชายด้วย ของพวกป้าก็มาฝากเหมือนธนาคาร ตอนอายุ ๑๒ ปี ฝากให้อาตมาเก็บรักษาคนละสามหมื่นก็มี

สมัยนั้น สามหมื่นก็ซื้อรถหกล้อได้ ๒ คันกว่า

บางคนก็ฝากแปดพัน บางคนก็เจ็ดพัน บางคนก็ห้าพัน มาฝากอาตมา อาตมาอายุ ๑๒ ปีนี่นะ

สมัยนั้นไม่มีธนาคาร ไม่ขี้โม้นะ ! ญาติๆ นำเงินมาฝากอาตมาเมื่ออายุ ๑๒ ปี ถ้าเด็กเดี๋ยวนี้ก็คงเอาไปใช้เกลี้ยงแล้วแหละป่านนี้ ... (หัวเราะ) ...

"แล้วหลวงพ่อมีวิธีเก็บเงินอย่างไรครับ ?"

วิธีเก็บเงินนั้น เอาใบตองแห้งที่เขาใช้มวนบุหรี่ ใบตองกล้วยที่มันแห้ง มันย้อยลงมา เอามาห่อเงิน แล้วเอาใบตองใหญ่ๆ พวกใบตองตึง ใบพลวง ที่มันแห้งแล้วเอามาห่ออีกที เอาเชือกเอาอะไรมัดไว้ บางทีก็มัดรวมกัน มัดแยกกันก็มี เป็นห่อๆ มัดคล้ายเล่นๆ แต่ต้องห่อให้มิดชิด

เขาคิดว่าเป็นใบตองสูบบุหรี่ เขาคงไม่เอาดอกถ้า (โจร) มันขึ้นบ้าน มันเห็นใบตองอยู่คงว่า เฮ้ย ! ไปดูมันทำไม ?

เขาคงคิดว่าเงินคงไม่มีในนั้น แล้วเหน็บไว้ทั่วไปตามฝาบ้านไว้ทั่วไปเลย

ถ้าไว้ที่ใต้หมอนหนุนหัว เขาต้องว่าเงินอยู่ใต้หมอน แต่เก็บไว้ใต้หมอนประมาณสี่พันกว่า เวลาเขามาปล้นเขาก็ต้องเปิดเอาใต้หมอนมาดึงจากหมอนไป เปิดหมอนดูเขาก็คงหมดสงสัย !

นั่นพวกปล้นเขา

นี่เทคนิคของอาตมา เทคนิคการเก็บเงิน... (หัวเราะ) ...

มันคิดถึงเงิน คิดถึงสมบัติ จะทำอย่างไรกับเงินเหล่านี้ ใจหนึ่งก็คิดอยากบวช ?

หลวงพ่อ เล่าต่อไปว่า :-

คืนต่อมา มีงาน เขามีลิเก มีหมอลำหมู่ มีฉายหนัง สามอย่างฉลองอยู่ฝั่งโน้น บ้านก็อยู่ฝั่งนี้ ที่บ้านเขาตายนั้นเป็นครู เมียเขานั้นอาตมาเรียกว่าพี่ เรียกเป็นพี่สาว พี่ของเขาอีกคือพี่บุดดี พี่มุก ต่อมาก็ลูกสาวของป้า อายุเท่ากันกับอาตมา ต่อมาลูกชายอีกคนก็สนิทกัน

เขาเอาที่นอนพับๆ ไว้ ทำความสะอาดหมด เพราะจัดเป็นที่ฉันข้าวหลวงปู่เมื่อตอนกลางวัน

เขาพับที่นอนเก็บไว้ พื้นห้องจึงโล่ง

สมัยนั้นไม่มีไฟฟ้า ใช้ตะเกียงน้ำมันก๊าดเท่านั้นเอง

ทีนี้พวกคนหนุ่มๆ เขาก็ไปดูหนังใช่ไหม ? ไปดูลิเก หมอลำหมู่สามก๊กเขา บ้านเขาฝั่งโน้น ทางตะวันตก อาตมาไม่สนใจเลย

ทีนี้อาตมาก็เข้าไปลี้ (หลบ) ลี้อยู่ในบ้านยังไม่มีไฟฟ้า เปิดประตูเข้าไป แล้วเข้าไปลี้เข้าไปนั่งพิงที่นอน **วิเคราะห์วิจารณ์นั่นแหละคนเดียว คิดอยากบวชอยู่นั่นแล้ว** ไม่ไปดูอะไรกับเขาดอกตอนนั้นไม่ไปดู

ทีนี้ป้าอาตมาซิ ป้ากับพี่มุก กับลูกสาวรุ่นเดียวกับอาตมา เขาไม่เห็นอาตมาซิ เอ ! มันไปทางไหน ? เห็นแต่คนอื่น ก็หากัน บ้านมันก็ไม่รก คนก็ไม่มีสักคน ไปหาไม่เห็น

อาตมานั่งพิงที่นอนอยู่ ป้าไปเจอก็พูดว่า *"ฮ่วย ! บ่ไปดูลิเกดูหมอลำ บ่ไปดูหนังกับเขา ?"*

"บ่ไปดอก ผมจะเฝ้าบ้านให้" เทคนิคของอาตมา

"ฮ่วย ! หมู่เขาดูอยู่ นั่งอยู่ในบ้านจะเห็นหยังล่ะ ?"

"บ่เห็นก็บ่เป็นหยัง จะอยู่นี่แหละ"

ก็ไม่บอกว่าคิดอยากบวช ไม่บอกใคร นั่งอยู่หมดคืนยันรุ่งเลย อาตมาอยากบวชอย่างเดียว

๔. หาอุบายที่จะบวช

หลวงพ่อเปลี่ยน เล่าเรื่องที่ท่านอยากบวช และอุบายที่จะให้พ่อแม่อนุญาตต่อไป ดังนี้ :-

...ตื่นมาตอนเช้า กินข้าวนิดเดียว มันอยากบวชหลาย...(หัวเราะ)...

ตื่นมาตอนเช้าเขาก็เลี้ยงแขกเหรื่อที่มาในงาน ตอนบ่ายก็เดินกลับบ้าน ไม่มีรถ เดินจากบ้านงานมาถึงบ้านอาตมา

อาตมาหาวิธีถามพ่อ พ่อก็ไม่อนุญาต มาถามแม่ "โอ๊ย ! แม่มะลึงตึงตังเลย เพิ่นไม่ให้บวช ไม่ให้บวชว่ายังงั้น"

ถ้าไม่ให้บวชแล้ว เราจะเอาอย่างไรล่ะ ? อยากจะบวชกับหลวงปู่พรหม

"โอ๊ย ! บ่ได้ บ่ได้" โยมแม่ว่ายังงั้น

"ถ้ายังงั้นก็ให้ไปเรียนหนังสือ" อาตมาอยากเรียนหนังสือ เพิ่งผ่านมาปีเดียวเท่านั้น คือเรียนหนังสืออายุ ๑๑ ปี จบ ป.๔ มา ปีนั้นอายุ ๑๒ อาตมาอยากเรียนหนังสือมากๆ เลยตอนนั้น

อาตมาก็ว่า "ขอไปเรียนอเมริกา" ...(หัวเราะ)... เพราะเราเคยดูหนังคาวบอย เท็กซัส ใช่ไหม? อยากไปเท็กซัส หนึ่ง นิวยอร์ค หนึ่ง รู้จักวอชิงตัน หนึ่ง สี่ก็ชิคาโก้ ขอสี่ที่นี้แหละ ไปที่ไหนก็เอา

"จะไปเรียนหนังสือ ถ้าไม่จบด๊อกเตอร์จะไม่กลับมาหาพ่อแม่นะ จะเอาหัวชนฝาตายอยู่ที่นั่นแหละ จบแล้วจังสิกลับมาบ้าน"

"โอ๊ย ! บ่ได้ บ่ได้" โยมพ่อโยมแม่ร้องห้ามเสียงหลง

เขายิ่งห้าม เมื่อเราไปพูดอย่างนั้น ถ้าพูดว่าจะกลับมาเยี่ยมบ้านเขาอาจอนุญาตก็ได้

"ถ้ายังงั้นขอไปเรียนทางลอนดอน !" มันดังใช่ไหม ?

"ไปปารีส ไปเบอร์ลิน สวิสเซอร์แลนด์ ทั้ง ๔ ประเทศนี้ ถ้าไม่จบด๊อกเตอร์จะไม่กลับบ้าน" บอกโยมพ่อโยมแม่ว่าอย่างนั้น

ที่ชอบที่สุดคือ ปารีส เบอร์ลิน กับ ลอนดอน ว่างั้น อยากไปลอนดอนก่อน นี่ก็ยังติดอยู่ แม้บวชแล้วก็ยังอยากไปลอนดอน มันต้องมีอะไรสักอย่าง

ทีนี้โยมพ่อโยมแม่เขาก็ไม่ให้ไปเรียนเมืองนอก

"ถ้างั้นขอบวช" เขาก็ไม่ให้

"เอาอย่างนี้ดีกว่า **ขอไปเรียนจุฬาฯ**"

ขอไปเรียนมหาวิทยาลัยจุฬาฯ ที่กรุงเทพฯ พ่อแม่ก็ไม่อนุญาต ครูใหญ่เขาก็มาขอที่บ้าน ๔ เที่ยว ๕ เที่ยว ขอให้อาตมาไปเรียนหนังสือ พ่อแม่ก็ไม่ยอมให้ไป

ตอนนั้นพี่ชายเรียนจบชั้น ม.๒ พี่ชายที่เพิ่งเสียปีนี้แหละ (ปี ๒๕๔๖) พี่ชายของอาตมาเขาเก่งภาษาอังกฤษใช้ได้ เรียน ม.๒ เขามันใหญ่แล้ว จบ ม.๒ มาเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ

พอพี่ชายเรียนภาษาอังกฤษแล้วมาพูดอันนั้นอันนี้ก็อยากได้ภาษา อาตมาอยากได้ภาษา

ความเพียรของอาตมาตอนนั้น ปกสมุดมันเขียน เอ.บี.ซี.ดี. มันฝังดิน โผล่พ้นขึ้นมาให้เห็น อาตมาก็ไปควักเอา ควักมาล้างน้ำ แล้วท่อง เอ.บี.ซี.ดี. เอามาท่องเพราะอยากได้ ท่องจนคล่องเหมือนเพลงเลย ก็ยังไม่ได้ไปเรียนอยู่นั้นแหละ

ทีนี้หมอ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเมืองอุดรฯ **คุณหมอเกษม** มาเห็น จะเอาไปเรียนจุฬาฯ ว่ายังงั้น ท่านจะส่งเสริมให้ไปเรียนหมอ **พ่อแม่ก็ยังไม่อนุญาตให้ไป**

อาตมาอยากขโมยหนี ไปเรียนหนังสือ ทีนี้ก็เก็บเงินเจ้าของไว้ เก็บเงินส่วนตัวไว้ได้ ๒,๖๐๐ บาท จะไปเรียนหนังสือ เพราะถามเขา (ได้ความ) ว่า "วันหนึ่งๆ นี้หมดไป ๘ บาท อยู่กรุงเทพฯ นี่ เงินมันใช้หลาย ๘ บาทวันหนึ่ง มันใช้หลาย"

"ครั้นว่าเราลักไป ก็จะเป็นลูกที่ไม่ฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ก็แปลว่าเรานี้ไม่เคารพพ่อแม่ เหนือจากคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่ดี"

๕. ใจอ่อน เลิกสนใจที่จะบวช

หลวงพ่อเปลี่ยน ถูกห้ามไม่ให้บวช และไม่ยอมให้เรียนต่อ แต่ในใจท่านก็**ยังอยากบวช** อยู่

...ทีนี้ใจมันไปหาหลวงปู่พรหม

โยมแม่อาตมาก็ไปอุปภัมภ์ดูแล**หลวงปู่พรหม**มาตลอด

วันหนึ่ง**หลวงปู่** มาฉันข้าวที่บ้าน ท่านก็จ้องหน้าอาตมาแล้วถามว่า "เมื่อไรจะบวช ?"

อาตมาก็ไปกราบท่านที่วัดบ่อย และท่านก็ถามอยู่เรื่อยว่า "เมื่อไรจะบวช ?" อาตมาไม่มีคำตอบให้ทั้งที่ใจอยากจะบวชมาก แต่โยมพ่อโยมแม่และญาติผู้ใหญ่ไม่ยอม

อาตมาเลื่อมใสใน**หลวงปู่**มาก ท่านมีความเด็ดขาด ว่ากลับก็กลับ ว่าอยู่ก็อยู่ อาตมาเห็นความเด็ดขาดของท่านก็เลื่อมใส

หลวงปู่ มีปฏิปทาที่แปลกอย่างหนึ่งคือ **ท่านไม่จูงศพ** (หมายความว่า เวลาคนตาย จะเคลื่อนศพต้องมีพระสงฆ์จูงนำหน้า **หลวงพ่อเปลี่ยน** ท่านก็ไม่ค่อยสนใจเรื่องพิธีศพ มีครั้งหนึ่ง ผู้เขียนถามว่า ทำไมไม่สร้างเมรุเผาศพไว้ในวัด ท่านบอกว่า **ท่านไม่คบกับคนตาย**

ผู้เขียนตีความหมายว่า ตอนยังมีชีวิตอยู่ไม่ยอมเข้าวัด พอตายจึงมาวัด ซึ่งหลวงพ่อบอกว่า ถ้าจะให้พระสอนก็ควรเข้าวัดตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่ ถ้าตายแล้วท่านไม่สอน ท่านไม่คบคนตาย)

หลวงปู่พรหม ท่านก็กินหมาก แล้วก็คุย

ทีนี้แม่อาตมาก็ไปส่งอาหาร นอนอยู่วัดหลวงปู่ หลวงปู่ก็รู้ดีพออาตมาไปหลวงปู่ก็ดูอยู่ ดูตลอด **ท่านก็หาวิธี อยากให้บวช**

ทีนี้ตอนเรามาหาทางขอให้พ่อแม่อนุญาต เราก็คิดถึงหลวงปู่ตลอด หลวงปู่ก็คงเห็นคงรู้ตลอด

เออลืม ! ตอนอายุยังน้อย อาตมาเคยคิดจะไปหา**หลวงปู่มั่น** ตอนนั้นยังเป็นนักเรียนอยู่ อยากไปหา**หลวงปู่มั่น** แต่อายุประมาณ ๗ - ๘ ขวบ แม่ก็ไล่ตะเพิดตลอดเวลาเลย แม่อาตมาไม่ยอมให้ตามไปกราบ **หลวงปู่มั่น** ด้วย "**หลวงปู่**เห็นอาตมาตั้งแต่โน้นแหละ ตอนที่ท่านอยู่สกลนคร"

พวกเราถาม "หลวงพ่อเคยได้กราบหลวงปู่มั่นไหม ?"

"ไม่เคย"

"แต่อยากไปใช่ไหมครับ ?"

"อือ ? อยากไป ท่านก็คงจะเห็นในนิมิตว่าเราอยากบวช ก็อยากไปกราบหลวงปู่ แต่ถูกแม่ไล่ตะเพิด"

ตอนนั้น**หลวงปู่มั่น** ท่านอยู่**บ้านนามน** หรือบ้าน**ตองโขบ** สกลนครโน่นแหละ ก่อนจะไปอยู่**วัดสุทธาวาส** ตอนนั้นแหละ แม่อาตมาไปเฝ้ากราบ**หลวงปู่**คราวละ ๔ คืน ดูดู๋ความเพียรของแม่อาตมา

หาบของตั้งแต่นี้แหละ ตั้งแต่บ้าน (อำเภอสว่างแดนดิน) เดินทางไปสี่วันสี่คืน ไปอยู่วัดหลวงปู่สี่วันสี่คืน แล้วก็เดินทางกลับสี่วันสี่คืน รวม ๑๒ วันพอดี ไปอยู่เฝ้าหลวงปู่มั่น ไปทำอาหารเลี้ยง ไปฟังเทศน์อยู่โน่น

กลับถึงบ้าน แม่ก็เทศน์ให้ฟัง "ฟังเทศน์พระอริยเจ้า" ท่านว่านี่แม่ของอาตมา

ไม่ให้ไปด้วย ที่ไหนก็ไม่ให้ไป จนอาตมาใจอ่อนนั่นแหละก็เลยไม่สนใจ (ที่จะบวช)

๖. หลวงปู่พรหมสอนธรรมะหลวงพ่อ

ทีนี้ต่อมา ก็**หลวงปู่พรหม** นี้แหละ จนอาตมาได้บวชเฝ้าดู**หลวงปู่** ไปงานโน้นงานนี้ก็ไปเฝ้าดูหลวงปู่ ฉันข้าวทำยังไง หลวงปู่ทำอะไรยังไง ก็เฝ้าดูท่าน อาตมาก็เลื่อมใสท่าน

ท่าน (หลวงปู่พรหม) บวชแล้วท่านไม่ไปไหน ไปสองวัด ไป**วัดบ้านดงเย็น** แล้วก็อยู่**วัดบ้านตาล** เท่านั้นเอง จนมรณภาพ

ท่านบวชเมื่อแก่ ท่านปฏิบัติมีแต่เดินจงกรม มีแต่นั่งสมาธิ **ท่านต้องได้ของดีแน่** คนสมัยนั้นยังไปมาหาสู่กันลำบาก

เมื่อ (หลวงพ่อ) มาบวชแล้ว บ่ได้หลายวันเด ไปกราบ**หลวงปู่พรหม** กับคณะ**หลวงพ่อลี** **หลวพ่อสุภาพ** ฟังเทศน์ **หลวงปู่บัว** **หลวงปู่คำ** หลายองค์หมด ไปนอนหลายวัดหมดเลย

อาตมาลัดมาเด ถ้าเล่าเรื่องแล้วมันยาว ตอนอาตมาบวช

พอไปแล้ว **หลวงปู่** เทศน์ให้ฟัง **หลวงปู่ขาว** **หลวงปู่บัว** **หลวงปู่คำ** นั้นนั่งรอง**หลวงปู่** (**หลวงปู่คำ** ท่านอยู่ทางหนองดินดำ อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร ท่านมรณภาพไปนานแล้ว พวกเราจึงไม่รู้จัก)

ทีนี้เลิกไปหมดแล้ว (เทศน์จบ พระทุกองค์กลับหมดแล้ว) อาตมาก็ไปกุฏิ กราบระลึกพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วก็ลงมาเดินจงกรม **หลวงปู่พรหม** ก็เรียกไปพบตอน ๕ ทุ่ม

อาตมาก็นั่งฟัง **หลวงปู่**ท่านก็สอน ท่านว่า *"จิตเรามันโลดโผนมันไว มันโลดโผน แต่ขอเตือนอันหนึ่งไว้..."*

อาตมานั้นบวชยังไม่ได้พรรษานะ บวชอายุ ๒๕ ปี ความเพียรของอาตมา อยากบวชตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี จนอายุ ๒๕ จึงได้บวช ขอพ่อแม่มา ๑๓ ปี ไปเรียนก็ไม่ได้ อยากบวชก็ไม่ให้บวช พอจะบวชก็ทุกข์ยากลำบากเหลือเกิน

อันนี้พูดลัด ตอนส่งสมบัติคืนก็ไม่อยากพูดให้เสียเวลา

หลวงปู่ ท่านก็เทศน์ให้ฟัง *"ภาวนาไปตัวมันจะเบาลง แล้วก็ลอยขึ้นฟ้า ต้องควบคุมด้วยสติ จิตมันไว มันโลดโผน มันจะไวมาก"* ท่านว่า

"รักษาตรงนั้นไว้ มีสติคุมจิตไว้..."

ท่านก็สอนเรื่อง **ปฏิสังขาโย นิโส ปิณฑปาตัง... จีวะรัง...** ฯลฯ ให้พิจารณาอาหาร จีวร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค แล้วโยงมาหาทุกข์ ฯลฯ

ท่านเทศน์สูงให้ฟังแล้วนะ เพิ่งบวชยังไม่ได้พรรษา *"คนเรามันเป็นยังงั้น ๆ ๆ ..."* เพิ่นเทศน์แล้วก็ยิ้มมองหน้า จนถึงเที่ยงคืน

กุฏิอาตมาอยู่ใกล้ๆ กุฏิหลวงปู่ อาตมาอยู่กุฏิน้อยๆ นอนคนเดียว ได้พอดีเลย ได้ฟังเทศน์คนเดียว หมู่เลิกหนีหมด (หมายถึงพระที่ไปกราบหลวงปู่ด้วยกันกลับกันหมดแล้ว หลวงปู่พรหมเทศน์สอนหลวงพ่อแบบตัวต่อตัว) ดังนั้น เวลาอาตมาไป อาตมาจะได้ฟังแต่ผู้เดียว

ถาม *"ตอนนั้น **หลวงปู่พรหม** ท่านกลับจากภาคเหนือแล้วหรือยัง ?"*

"อือ ! **ท่านกลับจากภาคเหนือแล้ว** ไปอยู่มา"

"ผมได้ยินว่า ลูกศิษย์**หลวงปู่มั่น** ที่บรรลุ**พระอรหันต์**ในช่วงที่หลวงปู่มั่นยังมีชีวิตอยู่ ก็มี **หลวงปู่ขาว** กับ **หลวงปู่พรหม** สององค์เท่านั้น นอกนั้นบรรลุทีหลัง ?"

"**ก็น่าจะเป็นอย่างนั้น หลวงปู่ขาวมาบรรลุที่โหล่งขอด หลวงปู่พรหมก็ภาคเหนือ**"

๗. เล่าถึงหลวงปู่พรหมตอนไปอยู่ภาคเหนือ

พวกเรา *“ขอให้หลวงพ่อช่วยเล่าถึงตอนที่หลวงปู่พรหมมาธุดงค์อยู่ทางภาคเหนือ”*

ถ้าพูดถึงตอน**หลวงปู่** (พรหม) มาอยู่นี่ (วัดบ้านปง หรือวัดอรัญญวิเวก ในปัจจุบัน) จะมาอยู่ พ.ศ. เท่าไร อาตมาไม่ค่อยมั่นใจ

“จากข้อมูล ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ **หลวงปู่พรหม** จำพรรษากับ**หลวงปู่มั่น หลวงปู่ขาว** ที่**พระธาตุจอมแจ้ง** อำเภอแม่สรวย เชียงราย นะครับ”

อ๋อ ! อันนั้นที่หนึ่ง ที่**จอมแตง** อีกที่หนึ่ง **หลวงปู่มั่น**จำพรรษาที่พระธาตุจอมแตง (อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่)

ท่านอยู่**จอมแตง**ก่อน จึงมาที่**บ้านปง** นี่ แล้วจึงไป**เชียงดาว** ไป**เมืองพร้าว** แล้วก็ไป**ดงป่าดะ** ไป**แม่กอย** ไป**ถ้ำดอกคำ** ไป**ดอยนะโม**

หรือว่า **หลวงปู่พรหม** ก็อาจจะตาม**หลวงปู่มั่น** ด้วย ? ท่านอาจจะตามไปด้วยหรือเปล่าก็ไม่รู้ ?

แต่ที่แน่นอน หลวงปู่พรหม มาอยู่ที่นี่ ๒ พรรษา (หมายถึงมาอยู่ที่**บ้านปง** หรือ วัดอรัญญวิเวก ในปัจจุบัน)

“ในปี ๒๔๘๑ ท่านอยู่**บ้านแม่กอย** อ.พร้าว แน่นอนครับ เพราะ**หลวงปู่เจี๊ยะ** บอกว่า **หลวงปู่พรหมเป็นเจ้าสำนักบ้านแม่กอย หรือ วัดร้างป่าแดง ในช่วงนั้น**”

หลวงพ่อ เล่าถึงตอนที่**หลวงปู่พรหม** มาอยู่ที่**บ้านปง**หรือ**วัดอรัญญวิเวก** ว่า :-

... **มาอยู่บ้านปงนี่** เพิ่นไปอยู่ป่าช้า ทำ**ตูบ**อยู่ที่ป่าช้า (ป่าช้าที่ว่าก็ยังคงอยู่ เป็นฌาปนสถานของตำบล อยู่ริมทางเข้าวัดด้านขวา ก่อนถึงวัดประมาณ ๒๐๐ เมตร)

ตอนในพรรษา ท่านก็อยู่ (ในป่าช้า) นั่นแหละ เพราะยังไม่ได้ตั้งเป็นวัด ท่านอยู่ไหนก็ได้ แต่จะมาฉันข้าวที่นี่ (โรงฉันซึ่งอยู่บริเวณวัดปัจจุบัน) แล้วก็ไปพักที่โน่น (ป่าช้า)

ทีนี้ตอนไปถ้ำเชียงดาว ดูเหมือนท่านจะไม่ได้จำพรรษา คงไปพักช่วงหน้าแล้งเฉยๆ ออกจากนั้นจึงไป**เมืองพร้าว** ออกจากเมืองพร้าวแล้ว **หลวงปู่พรหม** ไปอยู่**ป่าเมี่ยงแม่สาย** ๒ พรรษา (อยู่ในอำเภอพร้าว ใกล้ดอยแม่ปั๋ง)

อยู่ป่าเมี่ยงแม่สายท่านไปโปรดแม่สม

(เรื่อง**แม่สม** หัวหน้าหมู่บ้าน สามารถอ่านได้ใน**หลวงปู่แหวน สุจิณโณ : โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๓** ในนั้นใช้ชื่อว่า **แม่โสม** ครับ หมายถึงคนเดียวกัน)

แม่สม แกมีท่าทางเหมือนผู้ชาย ใจนักเลง ขี่ม้าเหมือนคาวบอยเลย แกเป็น**หัวหน้าหมู่บ้าน** เป็นคนมีเงินมาก มีโค มีกระบือ มีสวนเมี่ยงมาก แล้วก็ขัดมีดแหลม (พกมีด) เล่นไพ่ ผัวพูดขึ้นไม่ได้ จะแทงผัวอยู่นั่นแหละ เป็นคนดุๆ

ทีนี้**หลวงปู่พรหม** ไปอยู่ที่นั่น ไปอยู่กุฏิน้อยๆ อยู่แล้วก็ทรมาน**แม่สม**ให้หยุดเล่นไพ่เล่นอะไร

แม่สม ก็เลื่อมใส**หลวงปู่** หลวงปู่เทศน์ให้ฟัง แต่ตอนหลังเมื่อ**หลวงปู่**กลับไปอิสานแล้ว ผู้ที่มาทรมาน**แม่สม**ให้อยู่จริง คือ **มหา...** มหาอะไรหนอ ? เคยไปอยู่กับ**อาจารย์ทองสุก** (หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ เจ้าอาวาสองค์แรกของ**วัดป่าอาจารย์มั่น)** อาตมาลืมชื่อพระมหาองค์นี้ _ อ้อ! **ท่านมหาสุทธิ์** ชื่อ มหาสุทธิ์

ท่านมหาสุทธิ์ไปอยู่ ก็ให้**แม่สม**รักเหมือนเป็นลูก พอรักแล้วจึงศอกกลับเหมือนนักมวย ดัดหลัง**แม่สม**จนเลิกทุกอย่างเลย เล่นไพ่ เล่นการพนัน อะไรๆ เลิกหมด มีมานะทิฐิกิเลสต่างๆ เลิกหมด

ท่านมหาสุทธิ์ ไปมรณภาพที่นั่น ไปเลื่อยไม้จะทำศาลา โดนไม้ดีดมาตีท่าน ท่านกับอาจารย์ทองสุกทำด้วยกันอยู่ที่ **ป่าเมี่ยงแม่สาย**

ท่านมหาสุทธิ์ องค์นี้เป็นคนอิสาน **อาจารย์ทองสุก**กับพระมหาองค์นี้ไปเลื่อยไม้ด้วยกันนั้นแหละ โดนไม้ตี ไม้ไหลลงมาจากภูเขา งัดไม่ขึ้น ไม้ตีทีเดียวตายเลย

ทางหลวงปู่พรหม ออกจากป่าเมี่ยงแม่สายท่านก็กลับไปภาคอิสาน

๘. หลวงปู่พรหมมาสอนในสมาธิ

ต่อมา เมื่ออาตมามาอยู่ที่วัดนี้แล้ว (วัดอรัญญวิเวก) **หลวงปู่จะมาสอนตอนนั่งสมาธิ** ปกติตอนนั้นมีพระน้อย ไม่ได้รับแขกอะไร ฉันเสร็จ อาตมาจะทำความเพียรไปจนถึง ๑๐ โมงครึ่ง หรือ ๑๑ โมง แล้วหยุดพักชั่วโมงหนึ่ง

พอเที่ยงก็ลุกนั่งสมาธิหนึ่งชั่วโมง หรือชั่วโมงครึ่ง เป็นประจำ

ทีแรก **หลวงปู่**เพิ่นมาสอน ***"ดู นั่งกำหนดเข้าไป"*** **พอจิตเราสงบ หลวงปู่ก็ลอยออกทางหน้าต่าง หนีไปเลย**

หลวงปู่ ตามสอนอาตมาอยู่ตลอด อาตมาอยู่**ถ้ำปากเปียง** (อำเภอเชียงดาว) ปี ๒๕๐๖ อยู่**ถ้ำปากเปียง** อยู่**แง็บ**ด้านบน **เวลานั่งสมาธิ หลวงปู่จะมาสอนตลอด ๓ วันมา ๔ วันมา หลวงปู่มาสอนตลอด นั่งกำหนดพอจิตรวมแล้วท่านก็ลอยหนีเลย**

ทีนี้ วันหนึ่ง **หลวงปู่**ก็มาบอกว่า *"เอ้า ! ปฏิบัติ ปฏิบัติ เน้อ นั่งให้มันดีๆ นั่งให้มันได้อย่างผมนี่เน้อ ให้ได้เหมือนอย่างผม"*

หลวงปู่ ท่านนั่งข้างหน้า อาตมาถาม (ในสมาธิ) *"หลวงปู่ได้ชั้นไหน ?"*

"ชั้นสุทัสสี" เพิ่นว่า ก็คือ**พรหมโลก**ชั้นสูง **อกนิษฐก** กับ**ชั้นสุทธาวาส** มันชั้นสูงสุดใช่ไหมล่ะ

*"**หลวงปู่** ลูกหลานบ่อยู่ดอกพรหม ออกไป **นิพพาน** ชาตินี้แหละ เป็น**พระอรหันต์** ชาตินี้แหละ"* อาตมาบอก**หลวงปู่**

*"ฮ่วย ! อย่าฟ่าวคิดจังซั่นแหม เอาให้มันได้ชั้นเดียวกันกับผมก่อน ถ้าท่านไปได้ก็ให้ไปเลย **ให้มันได้ชั้นเดียวกันก่อน**"*

ขอพูดย้อนไปหน่อย ตอนปี ๐๓ อาตมาไปอยู่**ชุมพร**แล้วไปอยู่**ภูเก็ต** ไปอยู่ที่วัดหลังศาล อยู่**วัดเจริญสมณกิจ**กับ**หลวงปู่เทสก์** แท้ๆ ก็ยังตามไปสอนอยู่ ไปสอนถึง**ภูเก็ต**

ทีนี้อาตมาไปอยู่**วัดโคกกลอย วัดราชโยธี** โอ้ย ! **สามวันไป** อาตมาเร่งบำเพ็ญเพียร **สอง - สามวันท่านก็ไป หลวงปู่พรหมไปสอน ตอนนั้นท่านยังมีชีวิตอยู่**

หลวงปู่ลอยเข้าหน้าต่างมา ท่านนั่งอยู่ทางซ้ายมือจีวรเหลืองอร่าม *"เอ้า ! กำหนดจิตเข้าไป กำหนดให้จิตอยู่นิ่ง..."*

ทีนี้**หลวงปู่**มาบ่อย อาตมาก็เลยทดลอง พอจิตสงบแล้ว เอามือจับหลวงปู่ ไม่มีหลวงปู่ ...(หัวเราะ)... กายทิพย์เนาะ จับไม่ถูก จับลงไปก็ไม่มี หลับตาก็เห็น**หลวงปู่**นั่งอยู่นี่แหละ นั่งสอนอยู่นี่

ทดลองจับหลายครั้ง สามวันมา สี่วันมา มาหลายครั้งก็พยายามทดลอง จับบ่ได้สักที

เวลาหลวงปู่ไป ท่านจะลอยนั่งพับเพียบนะ ลอยออกทางหน้าต่าง ขึ้นๆ ไป ไปเร็วมาก

ดูความเมตตาของครูบาอาจารย์ ท่านเมตตาอาตมาเป็นพิเศษ แหละหลวงปู่พรหม

ตั้งแต่อาตมาอายุ ๑๒ ดูผูกพันกับท่านมาก จนอาตมาบวชพรรษาแรกก็สอนพิเศษให้เลย ยังบ่ได้พรรษาเลยว่างั้นเถอะ **สอนธรรมะชั้นสูง - สอนทุกข์เลย**

ต่อมาแล้วไปโน่น...(กำหนดจิตตามไปสอนถึงที่ต่างๆ)... **อันนี้แหละที่อาตมาอยากให้คนรู้จักจิตใจของตน รู้จักกำหนดจิตตรงนี้แหละ อยากให้เราได้รู้กัน**

พวกด็อกเตอร์เขาอยู่หาดใหญ่ เขาสนใจเรื่อง**จิตวิญญาณ** จิตของคนไปยังไงมายังไง เป็นยังไง เขาสนใจ อาตมาต้องไปพูดให้เขา เขาขอ ๒ วัน ทาง **ม.อ.** (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) ในเดือนธันวาคมนี้ (พ.ศ. ๒๕๔๖)

"ดูเขาจะออกไปคนละแนวเลยครับ ?"

นั่นแหละ เขาเรียนวิทยาศาสตร์ เรียนแพทยศาสตร์กัน เขาสนใจชีววิทยา เรื่องสัตว์ต่างๆ เรื่องวิญญาณ

พวกนี้แหละเขาจะมาถาม มี ๕ ด็อกเตอร์อยู่นั่น ผู้หญิง ๓ ผู้ชาย ๒ อยากให้หมู่ไปฟังด้วย เขาบอกว่า

"อาจารย์เล่าเรื่องเดิมนี้นะ อย่าเล่าเรื่องอื่นนะ เขาอยากฟังเรื่องนี้แหละ"

๙. หลวงปู่พรหมถือสัจจะ

หลวงปู่พรหม ส่วนมากสอนธรรมะ แม้ทำอะไรทุกอย่างคนอื่นทำไม่ได้ เหมือนตอนไปอยู่**บ้านดงเย็น** (อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี) อาตมาไปอยู่ด้วย**หลวงปู่** พระองค์อื่นบอกว่า *"**อาจารย์บัว**บอก อย่าไปทำแบบ**หลวงปู่** เดี๋ยวฟ้าผ่าหัวนะ"* (หมายความว่าจะโดนหลวงปู่เอ็ดเอา)

สมมติว่า อยู่สระน้ำ มีปลาเยอะ **หลวงปู่**จะปั้นข้าวปั้นใหญ่ๆ โยนให้ปลากิน โยนเลี้ยงปลา อาตมานั่งอยู่เกือบหางแถว อยู่ใกล้ๆ ปลา... (ศาลา**วัดป่าประสิทธิธรรม** บ้านดงเย็น ตั้งอยู่บนสระน้ำขนาดใหญ่ครับ)

หลวงปู่นั่งอยู่หัวแถว เพิ่นปั้นๆ (ข้าวเหนียว) แล้วโยนตั้มลงน้ำ ปลามาแย่งกันกิน

อาตมาอยู่ใกล้ๆ หางแถว พระนั่งเรียงกันมาเป็นแถวโค้ง **หลวงปู่**ก็มองเห็นอยู่ อาตมาก็ปั้นข้าวโยนให้ปลากิน **หลวงปู่**ท่านมองหน้ายิ้ม ไม่เห็นด่าสักที น่าจะด่าก็ไม่ด่า เพิ่นไม่ได้ด่า มันไม่ได้ผิดศีลอะไร การเลี้ยงอาหารปลา

เพิ่นจะด่าอะไร อาตมาคิดนะ เพราะไม่ได้ทำอะไรผิด

หลวงปู่ตื้อ ก็เหมือนกัน ด่าคนเก่งๆ ก็ไม่เคยด่าอาตมาเหมือนกัน อาตมาทำอะไร ท่านได้แต่ยิ้มๆ

หลวงปู่แหวน ก็เหมือนกัน ทำอะไรยิ้ม ก็หลายองค์ที่อาตมาเคยอยู่ด้วย

ถ้าผู้ที่ติดตามดู (อาตมา) อันดับใกล้ๆ กัน (กับหลวงปู่พรหม - คือลำดับรองลงมา) ก็**หลวงปู่แหวน ท่านตามสอนอาตมาตลอด** ถ้าพูด

ตามความเป็นจริงตามหลัก - อาตมามาอยู่วัดนี้ก็ดี พูดถึงนะ ถ้าคุยกันกับผู้หญิงนี่ เอาทุกวันเลย**หลวงปู่แหวน** คุยกับผู้หญิงไม่ได้ มาเตือนถึงกุฏิ ถ้าผู้ชายไม่เป็นไร

ถ้าคุยกับผู้หญิง ท่านมาแหละ *"ขึ้นกุฏิ นั่งสมาธิ"* ท่านมาบอก *"เอาฆ้อนตีหัวมันเลย ผู้หญิงอย่าให้มาใกล้ อย่าไปยุ่ง อย่าไปคุย"*

หลวงพ่อเปลี่ยน กลับไปพูดถึง**หลวงปู่พรหม** ต่อ : -

*"บาดนี้ (ทีนี้) ก็เลย พูดถึงเราทำอะไรท่านก็ไม่ว่าอะไร งานอะไรๆ งานวันเกิดของ**หลวงปู่** อาตมาก็ไป ไปช่วยจริงๆ ช่วยงานหลวงปู่ ไม่ว่าทำงานอะไร ช่วย**หลวงปู่สุภาพ** ด้วย..."*

ทำศาลา ทำอะไร ต้องทำตามใจ**หลวงปู่ ท่านเป็นคนมีสัจจะ**

หลวงปู่พรหมเป็นคนเด็ดขาด แต่คนทั่วไปบอกว่าท่านดุ ชาวบ้านไม่กล้าเข้าใกล้

บาดนี้ เวลาทำกุฏิ ทำอะไร บอกตีตรงไหนต้องตีตรงนั้นนะ อย่าให้เคลื่อนไปไหนนะ ไม้ตัวไหนเอาใส่ที่ไหน แป้นกระดานตัวไหนตีลงไปเลย ไม่พอดีก็เอาขวานถากลงไป ท่านว่า ...(หัวเราะ)...

คิดดูแล้ว เพราะเพิ่นบรรลุแล้วเนาะ เพิ่นบรรลุ เพิ่นเห็นไตรลักษณ์อยู่ตลอด เพิ่นไม่ได้สนใจว่าสิ่งนี้สวย สิ่งนี้ไม่สวย ขอให้ใช้ประโยชน์ได้เท่านั้น

๑๐. พระองค์นี้ต้องให้ทำงาน

หลวงปู่มั่น พูดถึงหลวงปู่พรหมว่า *"พระองค์นี้ต้องให้ทำงาน ต้องให้ท่านทำงานไปจนสิ้นอายุ"*

เมื่อ**หลวงปู่พรหม** ทำงานเสร็จในแต่ละวันท่านจะอาบน้ำเสร็จแล้วเดินจงกรมทันที องค์อื่นทำตามไม่ได้ ท่านเป็นคนร่างกายแข็งแรง ขยันอย่างหาคนเทียบได้ยาก **หลวงปู่มั่น**จึงบอกว่า *"ต้องให้ท่านทำงาน"*

หลวงพ่อเปลี่ยน อธิบายความหมายในคำพูด ของ**หลวงปู่มั่น** ที่ว่าต้องให้**หลวงปู่พรหม** ทำงาน คือ **ท่านหลุดพ้นแล้ว ท่านต้องทำประโยชน์ ทำประโยชน์เพื่อหมู่เพื่อนฝูงในวงการสงฆ์ด้วยกัน และประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป ท่านจะไม่อยู่นิ่งเลย**

พูดถึงงานก่อสร้างของ**หลวงปู่พรหม** ทำอะไรนี่สวยไม่สวยไม่รับรองนะ ขอให้ใช้ได้ เพิ่นเห็นว่า **มันเกิดแล้วมันก็พัง** ใช่ไหม - **รู้หมดแล้วธรรมะ** ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าสวยงามเพียงใด ทำแล้วก็ต้องพัง ต้องเก่าแก่คร่ำคร่า อันนี้อยู่ในใจท่านตลอด **ท่านเป็นผู้หลุดพ้นแล้ว**

...มันใช้ประโยชน์ได้ไหม แม้แต่ร่างกายก็แค่นั้นเอง เมื่ออาตมามาปฏิบัติจึงได้รู้ความหมายในปฏิปทาของท่าน แต่ก่อนก็ว่า *"ฮ่วย ! บ่งาม"* ท่านก็บอกว่า *"บ่งาม ก็เอาขวานถากเอา"* กบก็ไม่มีใช้ *"ถากๆ ไป เอาเสื่อปูนั่งแล้วมันบ่ปักก้นก็ใช้ได้แล้ว"*

แล้วของทุกอย่างท่านเอามาใช้ประโยชน์หมด ไม้กระดานแผ่นเล็กแผ่นน้อยต้องเอาไปใช้งาน ท่านไม่ทิ้งของ

เวลาทำโบสถ์ **วัดบ้านตาล** (อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร) อาตมาไปดู ท่านให้เอาตาด (ไม้กวาดทางมะพร้าว) กวาดเอาเลย ไม่มีเกรียงฉาบปูน เอาตาดกวาดเอา พื้นก็เอาไม้กวาดกวาดเอา ไม่มีกรียงเหล็กกวาดให้มันเรียบปูเสื่อได้ก็เอาแล้วแหละ

โอ้ย **หลวงปู่ !** เราก็คิดอยากให้สวยงามใช่ไหม **หลวงพ่อสุภาพ** ท่านทำด้วยไม่ได้เลย ท่านชอบสวยงามท่านทำด้วยไม่ได้ ท่านชอบงานละเอียด

หลวงพ่อสุภาพ ถามหลวงปู่ว่า *"หลวงปู่ทำอย่างนี้มันก็ไม่ทนนะซิ ได้พอสองปี สามปี มันบ่แตกบ่อพังบ้อ ?"*

หลวงปู่สุภาพ ธมฺมปญฺโญ
วัดทุ่งสว่าง อ.สว่างแดนดิน
จ.สกลนคร

หลวงปู่พรหม *"ฮ่วย ! ทำเสร็จแล้ว ใช้งานได้มันได้แล้ว - ได้บุญแล้ว ถ้ามันแตกมันพังอีก โยมเขาก็ทำใหม่ เขาก็ได้บุญอีก"*

ได้ ๒ ปี มันก็แตกมันก็พัง พังแล้วทำใหม่ **พอเพิ่นหลุดพ้นแล้ว เพิ่นไม่ติดนะ ไม่ติดอะไร** คล้ายๆ ว่า ทำอย่างนี้ก็แน่นอนแหละ เกิดขึ้น - ตั้งอยู่ - แล้วก็ดับไป จิตใจของผู้หลุดแล้วท่านเห็นอย่างนั้น คนไม่หลุดพ้นก็ชอบสวยชอบงาม ชอบความมั่นคง **"มันมั่นคงไปไม่ได้ มันก็แค่นี้"** ท่านว่า

๑๑. ทำอะไรจะต้องให้เสร็จ

หลวงพ่อเปลี่ยน พูดถึง **หลวงปู่พรหม** ต่อไปว่า :-

...นี่เป็นเรื่องที่เห็น ตอนที่อาตมาอยู่กับท่านท่านทำอย่างนั้น ใครไปขัดไม่ได้ ขัดท่านหนีเลย ท่านไม่ทำ **สัจจะ ท่านเป็นคนที่มีสัจจะ จริงใจจริงๆ ว่าทำตรงไหนต้องทำตรงนั้น ถ้าตัดสินใจทำอะไรไม่เสร็จก็จะไม่หยุด**

สะพานข้ามทุ่งนานั้น จากหมู่บ้านมาวัด ทำสะพานข้ามมา มันยาวนะ **หลวงปู่ลงมือทำก็ต้องเสร็จแน่นอน** องค์อื่นนี้ไม่มีทาง องค์นี้ทำต้องเสร็จ ทำอะไรต้องสำเร็จ **คนเลื่อมใส พูดศักดิ์สิทธิ์ ท่านมีอิทธิฤทธิ์**

นกมันมาอยู่**วัดบ้านดงเย็น**นี่ มีนกเป็ดน้ำเป็นพันๆ ท่านบอกว่า *"ถ้าใครมาทำนก - ตายนะ !"*

นกเป็ดน้ำในวัด ถ้าใครไปยิง ทีแรกท่านปรับตัวละยี่สิบบาท ก็แพงเนาะสมัยนั้น !

ต่อมา เมื่อนกบินออกไป คนก็ไปยิงข้างนอกวัด เอ้า ! ถ้ารู้จับแล้วต่อมาปรับตัวละ ๕๐ บาท

มีคนมาลักยิง เวลานกบินไปเป็นหมู่ๆ หมู่ละ ๓๐๐ - ๔๐๐ ตัว มืดไป มีคนเอาปืนยิงอยู่ข้างนอกวัด **หลวงปู่** ได้ยินเสียงปืนดัง ท่านคงกำหนดจิตไปดู ท่านพูดว่า *"ดูมัน ! ดูมัน !"*

ปรากฏว่า (คนยิง) นอนกอดปืนอยู่ข้างรั้ววัด ตัวแข็งหมดเลยเหมือนท่อนไม้ กระดุกกระดิกไม่ได้ กลับมาบ้านไม่ได้แล้ว **อิทธิฤทธิ์ของหลวงปู่**ท่านใส่ **ปฐวีกสิณัง** แข็งเหมือนกับแผ่นดินเลย ตัวแข็งลุกไปไม่ได้

เมื่อมีคนมาเห็น เขาก็ไปนิมนต์**หลวงปู่**ไปดู ท่านเอายกเดียว (รายเดียว) เท่านั้นแหละ พวกมีปืนไม่กล้ามาใกล้อีกเลย

หลวงปู่พรหมพูดอะไรก็เป็นอย่างนั้น

พูดว่า *"เออ ! โยมนี้จะทำบุญด้วยไหม ? เดี๋ยวจะสร้างศาลา"* คนก็ต้องทำ ถึงขนาดไม่มีเงินก็ต้องขายวัวขายควายก็ยังเอา เพื่อหาเงินมาช่วยท่านสร้างศาลาตามที่ท่านพูด

ถ้าท่านพูดอะไร โยมอุปัฏฐากทำตามหมด เพราะเห็นตัวอย่างจากหลวงปู่เอง ท่านสละหมดทั้งบ้าน ทั้งนา ทั้งสวน ทั้งทรัพย์สมบัติโคกระบือ ท่านยังสละจนหมดได้

ชาวบ้านเลื่อมใสท่านมาก แต่ก็กลัวท่านมาก ท่านพูดอย่างไรต้องเป็นอย่างนั้น

พระพุทธพจนวราภรณ์
วัดเจดีย์หลวง

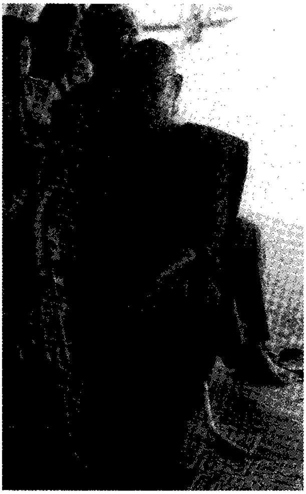

หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส
วัดป่าอาจารย์มั่น

๒๖.

เรื่องของสามหลวงตา

เรื่องที่นำเสนอในตอนนี้ และอีกตอนถัดไป เกี่ยวกับเรื่องพระสงฆ์ ๓ รูป ที่พากันมาปฏิบัติธรรมกับ **หลวงปู่มั่น** อาจเป็นเหตุการณ์ครั้งเดียวกันก็ได้ แต่พระอาจารย์ ๒ องค์ ผู้ถ่ายทอดเรื่องนี้ได้รับฟังมาคนละครั้งกัน สถานที่ที่ระบุไว้จึงไม่ตรงกัน เนื้อหากล่าวคนละแง่ แต่น่าสนใจทั้งสอง

เรื่องแรก ถ่ายทอดโดย **พระราชธรรมเจติยาจารย์** (หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร) เรื่องราวมีดังนี้

ครั้งหนึ่ง เมื่อ **ท่าน** (หลวงปู่มั่น) พักอยู่บนภูเขากับพวกมูเซอในจังหวัดเชียงใหม่ มีพระหลวงตา ซึ่งหมายถึงผู้มีครอบครัวแล้วถึงมาบวช ๓ องค์ ได้พยายามติดตามถามข่าวหา **หลวงปู่มั่น** อยู่ถึง ๓ ปี จึงได้ข่าวว่าอยู่บนภูเขากับพวกมูเซอ จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อรู้แน่ชัดแล้ว จึงได้ไปเพื่อที่จะพบท่าน ทั้ง ๓ หลวงตาก็เดินทางปีนป่ายภูเขาขึ้นอย่างตั้งใจจริง ไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากแต่ประการใด เพราะตั้งใจมานานแล้ว พึ่งจะใกล้ความสำเร็จ

ทั้ง ๓ หลวงตาคงจะเข้าใจว่า เมื่อพบ**หลวงปู่มั่น** แล้วคงจะได้ธรรมแสงสว่างไม่ยากนัก จึงได้อุตส่าห์ติดตามเสาะหาเป็นเวลานาน

ก็พอดีเป็นเวลาเย็นประมาณบ่าย ๕ โมงเย็นของวันหนึ่งจึงได้ไปถึงสถานที่ที่**หลวงปู่มั่น**พักอยู่

เมื่อถึงแล้วก็เข้าไปนมัสการท่าน ท่านกำลังฉันน้ำร้อนอยู่ มีพระเณรอยู่ด้วย ๒-๓ องค์ คอยปรนนิบัติอยู่

เมื่อหลวงตาทั้ง ๓ กราบเรียบร้อยแล้ว **หลวงปู่**ก็ถามว่า *"เธอตามหาเรามานานแล้ว วันนี้มาจากไหน ?"*

สามหลวงตาทำท่างงคล้ายกับสงสัยว่า**หลวงปู่**รู้ได้อย่างไร และก็ตอบท่านว่า *"วันนี้มาจากอำเภอสันทรายครับ"*

แล้ว**หลวงปู่**ก็ให้พระไปจัดสถานที่อยู่ให้ตามจะพึงมี

ฝ่ายหลวงตาทั้งสามก็พยายามปฏิบัติตามโอวาทของ**หลวงปู่**อย่างเต็มความสามารถ

ทั้งสามหลวงตาเล่าว่า *"ไม่ว่าพวกฉันจะนึกอยากฟังธรรมข้อใด ท่านจะต้องเทศน์ธรรมข้อนั้นให้ฟังโดยไม่ต้องออกปากถามเลย ฉันอัศจรรย์ใจจริง"*

หลวงพ่อวิริยังค์ ได้ถ่ายทอดคำพูดของสามหลวงตานั้นต่อไปว่า

"แต่...อยู่มาวันหนึ่ง ฉันทั้งสามได้ไปนั่งอยู่บนก้อนหินใหญ่งามมาก หลังหินเสมอเรียบ พวกเราก็นั่งประชุมสนทนากัน ก็พูดถึงเรื่องทางบ้านว่า ป่านนี้ภรรยาของเราอยู่กันอย่างไรหนอ ลูกของฉันมี ๔ คน ลูกหญิงเป็นสาวยังไม่ได้แต่งงานเลย

อีกองค์ก็พูดว่า ภรรยาน่ากลัวจะไปมีผัวใหม่ อาจทิ้งลูกเสียก็ได้

และก็พูดกันหลายอย่างเป็นเวลาหลายชั่วโมง ทุกคนก็ต่างกลับมา แต่ก็มิได้อาลัยในคำพูดเหล่านั้นดอก พูดแล้วก็แล้วกันไป"

"แต่ที่ไหนได้ ***ท่านอาจารย์มั่น*** *ได้รู้เรื่องราวของเราหมด และในวันนั้นก็ได้มีพระภิกษุสามเณรที่อยู่แถวใกล้ๆ นั้นมาประชุมกันหมด*

ท่านก็ยกเอาเรื่องของเราทั้ง ๓ คนมาพูดในท่ามกลางบริษัทว่า ***ดูสิ! ทั้งสามหลวงตานี่อุตส่าห์มาอยู่ป่า บวชแล้วยังคิดถึงมาตุคามลูกเมีย มันจะมีประโยชน์อะไรที่จะมาอยู่ในกลางป่าเช่นนี้ ซึ่งไม่ควรเลย น่าอับอายท่านผู้รู้ นี่แน่ะ! หลวงตา เธอเป็นพระกี่เปอร์เซ็นต์ ?***

เท่านั้นเอง พวกเราทั้งสาม อายเพื่อนอย่างหนัก นั่งก้มหน้า เมื่อเลิกประชุมแล้ว พวกเราทั้งสามก็ร้อนไปหมด จึงเป็นอันว่าพวกเราอยู่ไม่ไหว

คืนนั้น ประมาณเที่ยงคืน พวกเราก็เก็บบาตร กลด บริขารธุดงค์ หนีกันทั้งคืน ปากก็พูดว่า อรหัง ๆ ๆ ทั้งเดินหนีไปมิได้อำลาท่านเลย โดยมิได้คำนึงว่าทางที่เดินมานั้นมีทั้งหมีทั้งเสือทั่วไป

แต่พวกเรากลัวท่านอาจารย์มั่นมากกว่าเสืออีก !”

ศรัทธาชาวอำเภอพร้าวจัดขบวนแห่อัญเชิญรูปเหมือนบูรพาจารย์
นำไปประดิษฐานภายในพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น
เมื่อ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

๒๓๗.

สามหลวงตาอีกเรื่อง

ดังที่กล่าวไว้เมื่อตอนที่แล้ว ผมสงสัยว่า ๓ หลวงตาใน ๒ เรื่องนี้อาจเป็นชุดเดียวกันหรือไม่ก็ได้

เรื่องนี้ **หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป** เล่าให้ผู้เขียนฟังโดยตรง

หลวงพ่อ เล่าถึงสถานที่ที่**หลวงปู่มั่น** เคยจำพรรษาตอนท่องธุดงค์อยู่ที่เชียงใหม่ ว่า

...มีอีกที่หนึ่ง คงจะอยู่ทาง**สันกำแพง** มี**หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** กับ **หลวงปู่คำแสน คุณาลงฺกาโร** รวมกับองค์**หลวงปู่มั่น** ด้วย เป็น ๓ องค์

แล้วก็มีพระอาคันตุกะอีก ๓ องค์ ไม่ทราบว่าเป็นพระธรรมยุตหรือพระมหานิกาย องค์หนึ่งบวชได้ ๑๑ พรรษา ๙ พรรษา แล้วก็ ๗ พรรษา ตามลำดับ

*"อาตมาเข้าใจว่า**หลวงปู่มั่น** คงจำพรรษาอยู่ที่นั่นด้วย ๑ พรรษา หลังจากที่**หลวงปู่มั่น** ออกจาก**วัดเจดีย์หลวง**"*

*(ท่านผู้อ่านคงจำได้นะครับ ว่า **หลวงปู่มั่น** ท่านจำใจรับตำแหน่งเจ้าอาวาส**วัดเจดีย์หลวง** และจำพรรษาที่นั่น ๑ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ พอออกพรรษาแล้วท่านก็สละตำแหน่งเจ้าอาวาส ออกมาทางด้านตะวันออกของจังหวัดเชียงใหม่ ทางอำเภอสันทราย สันกำแพง เวียงป่าเป้า พร้าว...)*

หลวงปู่แหวน กับ **หลวงปู่คำแสน** (หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย) ท่านเป็นสหธรรมมิกกัน ต่างก็เป็นศิษย์ของ **หลวงปู่มั่น**

หลวงปู่คำแสน เป็นพระเถระฝ่ายมหานิกาย ที่ปฏิบัติธรรมอยู่กับ**หลวงปู่มั่น** และพำนักที่ป่าช้า ภายหลังกลายเป็นวัด ชื่อ **วัดดอนมูล** (สันโค้งใหม่) ต.ทรายมูล อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่

หลวงปู่คำแสน องค์นี้ ก็คือองค์ที่ไปกราบเยี่ยม**ครูบาศรีวิไชย** ครั้งที่ท่านถูกจองจำอยู่ที่ศาลาบาตร **วัดศรีดอนไชย** ในเมืองเชียงใหม่ นั่นแหละครับ (ใน**พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๑**)

ผมเขียนโยงมายืดยาว เพื่อให้ข้อมูลเชื่อมโยงกันนะครับ

หลวงปู่มั่น

หลวงปู่แหวน

หลวงปู่คำแสน

หลวงพ่อเปลี่ยน ท่านเล่าว่า **หลวงปู่มั่น** กับศิษย์สององค์ คือ **หลวงปู่แหวน** กับ **หลวงปู่คำแสน** รวมเป็น ๓ องค์ พักจำพรรษาที่ **ป่าช้าบ้านดอนมูล** อ.สันกำแพง แล้วก็มีพระอาคันตุกะ ๓ องค์ อายุพรรษา ๑๑, ๙ และ ๗ พากันดั้นด้นมาอยู่ปฏิบัติธรรมด้วย

จึงมีพระ ณ ที่นั้น ๖ องค์ รวมทั้ง**หลวงปู่**

พระที่มาพักต้องทำ**ตูบ** (กระต๊อบ) พักเอง

วันหนึ่ง พระอาคันตุกะทั้งสามช่วยกันมุงหลังคาศาลาหลังหนึ่ง ดูเหมือนจะทำเป็นโรงไฟสำหรับต้มน้ำร้อน หรือโรงย้อมผ้า อย่างใดอย่างหนึ่ง

การมุงหลังคานี้อยู่ในสายตาของ**หลวงปู่มั่น**โดยตลอด ทั้ง**หลวงปู่แหวน** และ**หลวงปู่คำแสน** ก็เห็น

พองานเสร็จ พระทั้ง ๖ รูปมารวมกัน **หลวงปู่มั่น**ก็เอ่ยขึ้นด้วยเสียงเรียบๆ แต่ได้ยินกันทุกองค์ ว่า *"พระพวกนี้มันโง่จริงๆ มุงใบตองก็ไม่ถูก มุงก็ไม่เป็น มีแต่โง่ๆ ทั้งนั้นแหละ !"*

หลวงปู่พูดแค่นั้นก็หยุด ไม่พูดอะไรต่อ พระทุกองค์ต่างก็งงกันหมด

*"**หลวงปู่แหวน** เล่าบอกอาตมาว่า ดูแล้วพระก็มุงถูกอยู่ มุงถูกต้องอยู่ **หลวงปู่**กลับพูดว่า มุงไม่ถูก !"* **หลวงพ่อเปลี่ยน** บอก

ต่อจากนั้น พระอาคันตุกะทั้งสามองค์คงเก็บเอาไปคิด ก็เตรียมจะหนีจาก**หลวงปู่มั่น**ไป **และเข้าใจว่า หลวงปู่ต้องรู้วาระจิตของพระเหล่านั้นแน่นอน**

เช้าวันรุ่งขึ้น ฉันอาหารเสร็จ พระก็เตรียมบาตรและบริขารกันเรียบร้อย

องค์ ๑๑ พรรษา กับองค์ ๙ พรรษา ก็เข้ามาลา**หลวงปู่** ซึ่งทั้ง**หลวงปู่แหวน** และ**หลวงปู่คำแสน** ก็นั่งอยู่ที่นั่นด้วย

"ผมมากราบลาท่านไป" พระพูดขึ้น

หลวงปู่มั่น ถามด้วยเสียงราบเรียบว่า *"ทำไมถึงจะไป ?"*

พระพูดด้วยน้ำเสียงและท่าทางประชดประชันว่า *"มุงใบตองถูกแล้วก็ด่า คงจะอยู่ต่อไปไม่ได้ จะขอไปตายข้างหน้า..."*

หลวงปู่ ท่านอยู่เฉยๆ ไม่พูดว่าอะไร แล้วพระทั้งสองก็ลาไปพร้อมกัน

สักพักหนึ่ง พระองค์ ๗ พรรษา เตรียมบริขารพร้อม เข้ามาหา

หลวงปู่มั่น กล่าวทักขึ้นก่อนว่า *"โอ ! องค์นี้ก็จะไปอีกละซิ คงจะมาลาผม?"* แล้วก็ถามต่อไปว่า *"เป็นหยังจึงมาลาผม ผมไม่ดี บ้อ!"*

พระพูดว่า *"พวกเรามุงใบตองถูกก็โดนด่า"* ว่าเหมือนกับสององค์แรก *"ผมคงจะอยู่ไม่ได้ ผมจะเที่ยวธุดงค์ไป ความจริงพวกผมก็มุงถูกแล้ว ไม่สมควรจะโดนด่า"*

หลวงปู่แหวน กับ **หลวงปู่คำแสน** เล่าให้ **หลวงพ่อเปลี่ยน** ฟังภายหลังว่า *"มุงถูกแน่นอน พระมุงถูกต้อง รับรองไม่มีอะไรผิด"*

"มุงอยู่ก็ด่า มุงใบตองเรียบร้อยก็ด่า ก็เลยจะไม่อยู่ อยากหนีจากไป" พระองค์นั้นพูดกึ่งน้อยใจ กึ่งต่อว่า

หลวงปู่มั่น พูดขึ้นว่า ***"แต่ผมไม่เคยด่าใครนี่ ท่านผมก็ไม่ได้ด่านะ ผมด่ากิเลสในหัวใจท่านต่างหาก"***

ท่านพูดพร้อมทั้งจ้องไปที่พระองค์นั้น พระคงสำนึกได้ ก็เลยก้มลงกราบหลวงปู่ เปลี่ยนใจไม่ไป เอาบริขารไปเก็บ แล้วกางกลดเข้าที่เดิม

"เลยได้ดีองค์นี้ องค์ ๗ พรรษานี่ ก็เลยอยู่กับหลวงปู่มั่น หลวงปู่แหวน และหลวงปู่คำแสนต่อไป องค์นี้ได้อยู่ฟังเทศน์ต่อไป องค์นี้เลยได้ดี"

พวกเราฟังเพลิน เลยไม่ได้ถาม**หลวงพ่อ**ว่า พระ ๗ พรรษา องค์นี้คือท่านผู้ใด ใครรู้ช่วยบอกด้วยนะครับ !

หลวงพ่อเปลี่ยนได้พูดถึง **หลวงปู่คำแสน** ว่า

"หลวงปู่คำแสน *เพิ่นไปฟังเทศน์**หลวงปู่มั่น** **ที่วัดเจดีย์หลวง**ป่อย ไปกับ**หลวงปู่แหวน** และเคยออกธุดงธ์ร่วมกับ**หลวงปู่แหวน"***

"ตอนที่บอกว่า **หลวงปู่มั่น** ด่าพระเรื่องมุงหลังคานี้ อาตมาคิดว่า **ตรงนี้แหละที่หลวงปู่มั่นน่าจะอยู่จำพรรษา** น่าจะมีพรรษา แต่ว่าไม่บอกแน่ชัดว่าจุดไหน

จะเป็นที่ที่ **หลวงปู่คำแสน** ท่านอยู่นั้นบ๊อ ? **หลวงปู่คำแสน** ท่านก็อยู่ป่าช้าไม่ยอมหนีไปไหนเลย อยู่จนมรณภาพ

ถ้านับที่นี้ด้วย ก็เป็น ๑๑ พรรษา ที่หลวงปู่มั่นอยู่ในเชียงใหม่ครบพอดี"

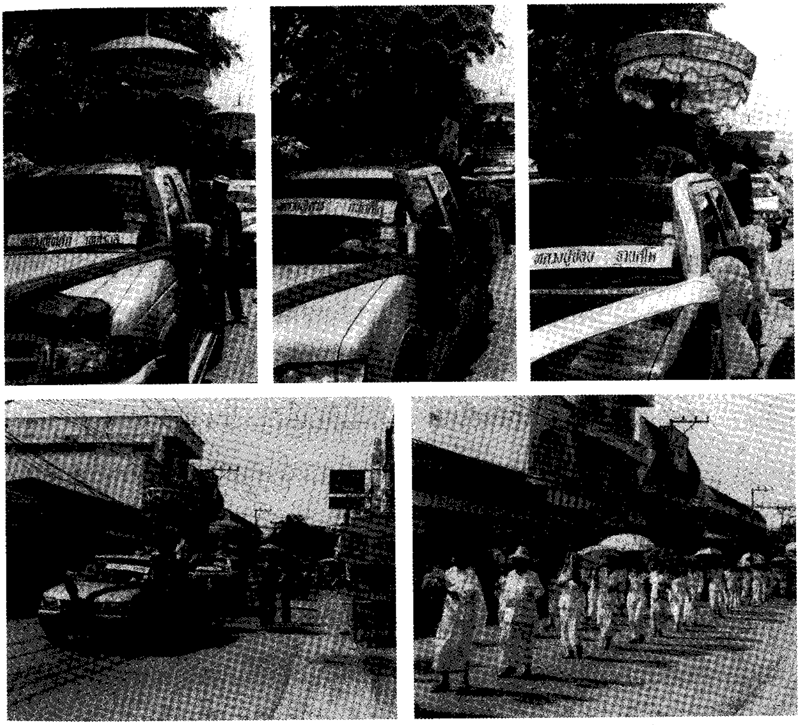

ขบวนแห่อัญเชิญรูปเหมือนบูรพาจารย์

๒๓๘.

หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย

เมื่อพูดถึง **หลวงปู่ครูบาคำแสน คุณาลงฺกาโร** หรือ **หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย** แล้ว ผมขอถือโอกาสแนะนำประวัติและเรื่องราวของหลวงปู่ พระมหาเถระองค์นี้อย่างย่อๆ ดังต่อไปนี้

หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย เดิมชื่อ **คำแสน เพ็งทัน** เป็นบุตรของ **นายเป็ง** และ**นางจันทร์ตา เพ็งทัน**

เกิดเมื่อวันอังคารที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๓๖ ที่**บ้านสันโค้งใหม่** ตำบลทรายมูล อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๔๕๒ เมื่ออายุ ๑๗ ปี ท่านบรรพชาเป็นสามเณรและอุปสมบทเป็นพระภิกษุในคณะมหานิกาย เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ณ วัดดอนมูล บ้านเกิดของท่าน โดยมี **ครูบาโพธิ** เป็นพระอุปัชฌาย์ และ**ครูบาพิมพิสาร** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย มีอุปนิสัยเยือกเย็น อ่อนโยน ยิ้มแย้มแจ่มใส ผู้ที่ได้ฟังธรรมจากท่านแล้วก็หายทุกข์โศก ท่านสร้างประโยชน์ไว้ในพระพุทธศาสนาเป็นอเนกประการ

การได้มาเกี่ยวข้องกับพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้มีพระธุดงคกรรมฐานจากอิสานคือ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** เดินธุดงค์มาพักที่**วัดอู่ทรายคำ** ในเมืองเชียงใหม่ ขณะนั้น

หลวงปู่คำแสนน้อย อายุได้ ๓๙ ปี พรรษา ๑๘ ได้ทราบข่าว จึงให้โยมคนหนึ่งไปนิมนต์**หลวงปู่แหวน**มาเทศน์อบรมญาติโยมที่**วัดดอนมูล** แล้วนิมนต์ท่านพักจำพรรษาที่**วัดป่าแม่ออน** (วัดอรัญญิกาวาส)

พอออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม** ได้พาพระธุดงค์หลายรูปมาพักอยู่ **วัดป่าแม่ออน** ด้วย

เมื่อ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** พระอาจารย์ใหญ่ มาพำนักที่**วัดเจดีย์หลวง** หลวงปู่แหวน หลวงปู่ตื้อ และ **หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย** ได้พากันไปกราบ ได้ฟังธรรม และขออาราธนา**หลวงปู่มั่น**มาพักจำพรรษาที่**วัดป่าแม่ออน**ด้วย

หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย ได้มอบกายถวายจิตเป็นศิษย์ของ**หลวงปู่มั่น** ท่านจึงเป็นพระชาวเหนือรุ่นแรกที่เป็นศิษย์กรรมฐานของ**หลวงปู่มั่น**

เมื่อ**หลวงปู่มั่น** มาพักจำพรรษาที่**วัดป่าแม่ออน** **หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย** ได้อยู่อุปัฏฐากตลอดพรรษา ในช่วงนั้นได้มีพระธุดงค์จาริกมาศึกษาธรรมกับ**หลวงปู่มั่น**ด้วยกันหลายรูป **หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย** พร้อมคณะศรัทธาญาติโยม ได้สร้างกุฏิถวายหลายหลัง พร้อมทั้งศาลาโรงฉัน และสิ่งจำเป็นสำหรับสมณบริโภคอย่างพร้อมมูล

เนื่องจาก**หลวงปู่มั่น** และศิษย์ เป็นพระธุดงค์ที่ไม่อยู่ติดที่ พอออกพรรษาแล้วท่านก็ย้ายไปที่อื่น สถานที่**วัดป่าแม่ออน** หรือ**วัดอรัญญิกาวาส** จึงถูกปล่อยให้รกร้าง ประชาชนได้เข้ามาจับจองเป็นพื้นที่ทำกิน **วัดป่าแม่ออน**จึงต้องเลิกร้างไป

หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย เป็นศิษย์องค์หนึ่งในจำนวนศิษย์รุ่นใหญ่ของ**หลวงปู่มั่น** ที่ได้รับอนุญาตเป็นพิเศษให้อยู่ในสังกัดมหานิกายโดยไม่ต้องเปลี่ยนญัตติมาเป็นพระธรรมยุต

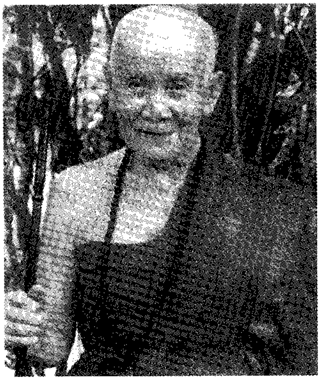

หลวงปู่ครูบาคำแสน คุณาลงฺกาโร

เกี่ยวกับชีวิตธุดงค์ หลังจาก**หลวงปู่ครูบาคำแสนน้อย**ได้เรียนพระกรรมฐานกับ**หลวงปู่มั่น**แล้ว ท่านก็ออกเดินธุดงค์ไปทางประเทศพม่าเป็นเวลา ๓ เดือน จึงเดินทางย้อนกลับมาทางฝั่งไทย

ท่านได้ธุดงค์ไปภาคอิสาน ไปพำนักกับ **หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** ที่**วัดป่าสาลวัน** จังหวัดนครราชสีมา แล้วเดินทางกลับเชียงใหม่ ไปบำเพ็ญเพียรที่ **ถ้ำเชียงดาว ถ้ำปากเปียง** อำเภอเชียงดาว ไป**ถ้ำพระ** จังหวัดเชียงราย **ถ้ำดอกคำ** อำเภอพร้าว **พระพุทธบาทสี่รอย** อำเภอแม่ริม และเดินธุดงค์ไปทางจังหวัดตาก ภาวนาอยู่ที่อำเภอแม่สอด ๑ เดือน และไปบำเพ็ญภาวนาในที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง

หลวงปู่ครูบาคำแสน คุณาลงฺกาโร พักประจำที่ที่วัดบ้านเกิดของท่าน คือ **วัดดอนมูล** (สันโค้งใหม่) ตำบลทรายมูล อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ท่านมรณภาพเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ เวลา ๑๐.๑๒ น. สิริรวมอายุได้ ๘๖ ปี พรรษา ๖๔

โอวาทธรรมของหลวงปู่ ได้ให้ข้อคิดว่า **“ทำจริง ก็คงจะได้เห็นของจริงเท่านั้น”**

๒๓๙.

ครูบาอาจารย์ ไม่ค่อยเปิดเผยประวัติ

การแกะรอยจาริกของ**หลวงปู่มั่น** นั้น ข้อมูลส่วนหนึ่งได้จากการกราบเรียนถาม **หลวงพ่อประสิทธิ์ ปุญฺญมากโร วัดป่าหมู่ใหม่** อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๖ **หลวงพ่อ** เล่าให้ฟัง ดังนี้ : -

...ออกจาก**บ้านแม่กอย** **หลวงปู่มั่น** ท่านก็ออกธุดงค์ไปขึ้นดอย - **ดอยมูเซอ** โน่น

บนดอยท่านก็อยู่พรรษาหนึ่ง จะเป็นปี พ.ศ. เท่าไรนั้น **หลวงปู่เทสก์** ท่านก็มรณะไปแล้ว **ท่าน** (หลวงปู่มั่น) อยู่กับ**หลวงปู่เทสก์**

หลวงปู่เทสก์ ไปอยู่ก่อน แล้วจึงลงมารับ**หลวงปู่มั่น** ไปอยู่ด้วยพรรษาหนึ่ง

แล้วพรรษาต่อๆ มา... *"โอ๊ย! มันก็ไม่ได้บันทึกเป็นลำดับไว้ดอก ไม่รู้ว่าพรรษา พ.ศ. อะไรนี่"* แต่ครูอาจารย์รุ่นก่อนๆ เล่าว่า ท่านตามไปอยู่กับ**หลวงปู่เทสก์** ต่อจากนั้นก็ไม่รู้ ดูจะมีไปจำพรรษาที่**อำเภอแม่สรวย** จังหวัดเชียงราย พรรษาหนึ่ง (อยู่ที่**พระธาตุจอมแจ้ง** ในพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๐)

หลวงพ่อประสิทธิ์ ปุญญมากโร
วัดป่าหมู่ใหม่ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

*"มันคล้ายกับว่า**ท่าน** เที่ยวอยู่แถวนี้สลับไปสลับมา เพราะว่ามันเป็นเขตติดต่อ **แม่สรวย** กับ **พร้าว** **เวียงป่าเป้า** แถวนี้เป็นอำเภอติดกัน*

*แต่ **ฝาง ไชยปราการ** (เขตจังหวัดเชียงใหม่ ทางทิศเหนือของอำเภอพร้าว และเชียงดาว) นี้ ไม่ได้ยินว่าท่านไป*

*แต่**ท่าน**ไปอยู่แถวนี้แหละ **แม่สรวย เวียงป่าเป้า** แล้วก็**พร้าว เชียงดาว** แล้วก็สาย**เชียงใหม่ - แม่ริม - แม่แตง** นี้แหละ"*

แต่**ท่าน**อยู่แต่ละที่ก็ไม่นานเท่าไรหรอก ท่านคงใช้เวลาธุดงค์แต่ก่อน **ท่านไปแล้วท่านก็ไม่ได้กลับหลัง** เพราะสถานที่มันเยอะแต่ก่อนนี้ป่าดงมันมาก ก็ไปอยู่ที่นี่ (บ้านแม่กอย) แล้วที่อื่นก็มีมาก

ไปที่ไหน **ท่าน**ก็คงถามหาพื้นที่ หาหนทางไป พักไป ธุดงค์ไปนะ คือไม่มีทางรถอย่างทุกวันนี้ ก็ถามชาวบ้านไปเรื่อยว่า ทางไปทะลุไหนไปหมู่บ้านอะไร

แต่บางทีก็จะมีคนเจ้าของถิ่นมากราบ เขาก็เล่าเรื่องพื้นที่ป่าที่สงัด ที่ภาวนาที่ดี ที่อะไรก็ได้ คงจะรับท่านไปดู

จะเป็นลักษณะที่ว่า สมัยก่อนที่มันเยอะ ที่นั้นยังสมบูรณ์ ยังไม่ถูกทำลายป่าเขา บ้านเมืองก็ยังเป็นป่าเป็นดงกันหมดนะ

*"แม้แต่เมืองเชียงใหม่ก็ยังเป็นดง เป็นเมืองโบราณเก่าแก่อยู่นั่นแหละ ป่าไม้-อย่าง**วัดเจดีย์หลวง** ไม้ยางใหญ่ก็ยังเหลืออยู่ ๓ ต้น หรือยังไงนี้แหละ ยังเป็นป่าอยู่ แต่ทุกวันนี้มันไม่มีแล้ว"*

แต่ระยะก็ห่างกันหลายสิบปี **ยังไม่มีใครที่จะติดตามบันทึกเป็นรายละเอียดไว้เท่าไรหรอก**

หลวงพ่อประสิทธิ์ บอกว่า อุปสรรค์ที่จะแกะรอยและเรื่องราวของบูรพาจารย์ ที่สำคัญอีกอย่างก็คือ **ครูบาอาจารย์ท่านไม่ส่งเสริมให้เปิดเผยเรื่องราวของท่าน**

คือ เรื่องประวัตินั้น มันเป็นอย่างนั้นแหละ ครูบาอาจารย์ท่านก็ไม่ส่งเสริม

เมื่อก่อน...เพราะว่าสมัยนั้นไม่ใช่สมัยนี้ ท่านไม่ส่งเสริม แม้แต่เทปท่านก็ไม่ให้ ท่านไม่ให้ทำ มาทีหลัง เรามาค้นประวัติและเรื่องราวครูอาจารย์ทีหลัง มันก็เลยไม่ได้เรื่องที่ชัดเจน เพราะตอนที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ไม่ได้ทำไว้ แต่สมัยนี้มันไม่เหมือนสมัยก่อน

หลวงพ่อประสิทธิ์ ได้ยกตัวอย่าง **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** พระอาจารย์ของท่านว่า

*"สมัย**หลวงปู่อ่อน**นี้ ท่านเทศน์ตลอดชีวิตท่าน เราจะไปอัดเทปตอนท่านเทศน์ไม่ได้ **ท่านเห็นท่านเอ็ดไล่เลย***

ทีหลังจะเอาธรรมะท่านมาเรียบเรียงมาเป็นเล่มไม่ได้ เพราะท่านไม่ได้ให้อัด

ความเข้าใจของเรากับท่านต่างกัน ท่านไม่ให้เก็บอะไร เมื่อก่อน"

ตัวอย่างเรื่องเดียวกันนี้ **หลวงพ่อเปลี่ยน** ก็เคยเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า ตัวหลวงพ่อเองพยายามบันทึกเทปคำเทศน์และคำสนทนาของ **หลวงปู่แหวน** หลายครั้ง แต่ไม่เคยบันทึกได้เลย เปิดมาไม่มีเสียงอะไรเลย

หลวงพ่อเองก็งงเหมือนกัน

๒๔๐.

คนรุ่นหลังต้องตามแกะรอยเอา

หลวงพ่อประสิทธิ์ พูดถึงการแกะรอยจาริกของ**หลวงปู่มั่น**และบูรพาจารย์ ในเชิงเปรียบเทียบกับสมัยพุทธกาล ดังนี้

...แม้แต่พระพุทธเจ้าของเราเองก็เหมือนกัน เมื่อพระองค์ยังมีพระชนม์ชีพอยู่ก็ทำอะไรไม่ได้ ไม่ให้ทำ เรื่องทั้งหมดที่เราได้มาอ่านมาศึกษานี้ หลังปรินิพพานทั้งนั้นแหละ ก็มารวบรวมใหม่

ต้องไปเก็บจากพระสาวกองค์นั้นองค์นี้ องค์ไหนจำอะไรได้บ้าง **พระอานนท์**นี่เป็นผู้ที่ต้องแสดงทุกอย่าง ไม่ว่ารายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ เกี่ยวกับการแสดงธรรม เกี่ยวกับอะไรต่างๆ อย่างนี้ก็ต้องมี

อันนี้ก็เหมือนกันแหละ ตอนครูอาจารย์ท่านอยู่ท่านก็ไม่ให้ทำ เพราะมันเป็นสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ เวลาท่านล่วงลับไปแล้ว ก็ไม่เกี่ยวแล้ว

เราเป็นคนทีหลังก็ต้องมาค้นกัน มาแกะรอยกัน ก็ไปอย่างนี้แหละ...แต่มันก็เหมือนกับท่านก็มองเห็นแล้วว่า **ถึงแกะรอยก็ทำตามไม่ได้เพราะมันหมดสมัย** เราก็เพียงได้อ่านได้ศึกษา ก็ได้ปีติกันนิดหน่อย

"โอย ! สมัยนั้นกับสมัยนี้ พื้นที่อันเดียวกัน แต่มันเปลี่ยนไปคนละแบบ อย่างนี้หนะ_จากที่ว่าเคยมีก็ไม่มี"

หลวงพ่อประสิทธิ์ ยกตัวอย่างที่ **วัดป่าอาจารย์มั่น** บ้านแม่กอย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ที่ **หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส** พาพวกเราสร้าง **พระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์** อยู่นี้ ว่า :-

อย่างที่**พร้าว** ที่**แม่กอย** แถวนี้เคยมีป่าดงหนาแน่น แต่เดี๋ยวนี้มันเปิดโล่งหมด มันไม่มีหรอก ที่ที่เราไปสร้างมันก็เป็นสวนลำไย มันไม่ใช่ป่าเก่า ไปซื้อเอา **ถึงทำไว้มันก็ไม่ใช่ของเดิม แต่ก็เหลืออยู่ ถึงจะทำได้ก็ไม่เหมือนหรอก**

แต่อันนี้มันเป็นของธรรมดาของหลักศาสนาความเป็นมาของศาสนา

แม้แต่ในประเทศอินเดียก็เหมือนกัน แต่เขาก็พยายามอนุรักษ์ให้ยังอยู่ได้กว่าสองพันปี ก็น่าชมเชยยกย่องมาก

รัฐบาล (อินเดีย) เขาไม่ทำลาย ไม่ลบ แม้**เดียรถีย์** (นักบวชนอกศาสนา) เขาก็ไม่ลบทั้งหมดหรอก ก็ยังเหลือไว้ให้เราได้ไปไหว้กัน **เขาถือว่าศาสนาเป็นความดี มีความศักดิ์สิทธิ์** ก็ยังได้ไหว้กันอยู่

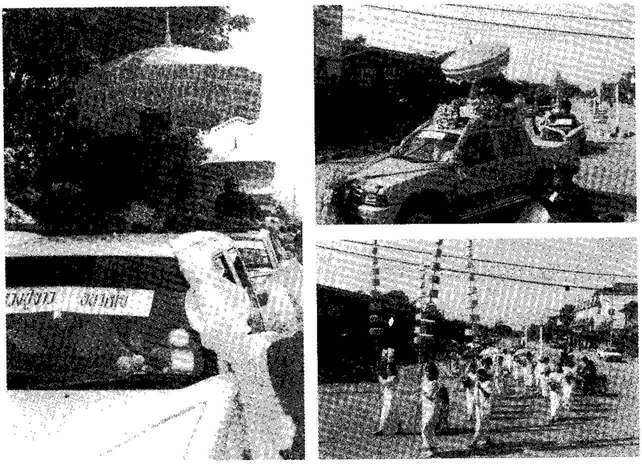

ขบวนแห่อัญเชิญรูปเหมือนบูรพาจารย์

๒๔๑.

ทำไมหลวงปู่มั่น จึงอยู่อำเภอพร้าวนาน ?

เมื่อถามว่า ทำไม**หลวงปู่มั่น** ท่านจึงวนเวียนอยู่แถวอำเภอพร้าวนานกว่าที่อื่นๆ เพราะดูตามประวัติจะเห็นว่า เมื่อท่านไปที่ใดแล้วมักจะไม่กลับไปซ้ำที่เก่า ?

หลวงพ่อประสิทธิ์ ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า : -

...อันนี้ก็เหมือนกันแหละ เรามาสืบในระยะที่ว่าไม่ต่อเนื่อง (หมายความว่า เวลาผ่านไปนานแล้ว) ครูบาอาจารย์ท่านก็ไม่กล้าจะพูดให้ได้ **เพราะท่านไม่ได้รับรอง** (คือไม่ได้รู้ได้เห็นด้วยตัวท่านเอง)

เมื่อท่านพูดก็พูดเป็นแบบ **"รู้อย่างเคร่าๆ"** อย่างนั้นแหละ

รู้ว่าท่าน (หลวงปู่มั่น) **เคยอยู่เมืองพร้าวนี้นานที่สุดแถวเชียงใหม่ เพราะเมืองพร้าวนี้ เป็นที่ถูกกับการปฏิบัติของท่าน คงจะมีอะไรที่ท่านสะดวกเรื่องการบำเพ็ญ รวมทั้งการเมตตาสงเคราะห์ชาวดงชาวดอยที่อยู่ห่างไกลด้วย**

ส่วนอำเภออื่นก็มีบ้าง แต่**ท่าน** (หลวงปู่มั่น) ไม่ได้กระจายไปทุกอำเภอ ก็คงจะพิจารณาในสถานที่แต่ละแห่งๆ ที่ท่านไป

และมาถึงทุกวันนี้ วัดวาอารามสายกรรมฐานก็เป็นรอยของท่าน (หลวงปู่มั่น) และครูบาอาจารย์รุ่นก่อนๆ ที่ท่านเดินไว้ ในเขตเชียงใหม่

พวกเราถามถึงอดีตชาติว่า **หลวงปู่มั่น ท่านเคยมีความเกี่ยวพันอะไรกับแถวอำเภอพร้าว ?**

หลวงพ่อประสิทธิ์ ท่านเล่าดังนี้ : -

ครูอาจารย์เคยเล่าในทำนองว่า เป็นเส้นทางที่ท่านเคยเกิดเคยเวียนว่ายมาแถวๆ นี้ เขตเวียงป่าเป้านี้เป็นถิ่นเดิมที่ท่านเคยภาวนาเคยบวช

รู้สึกว่าวัดอาจารย์ของท่านเมื่อสมัยก่อน (อดีตชาติ) **ก็อยู่ที่แม่กระจาน**

แต่ชาติหลังท่านก็เคยบวชมาหลายชาติ ท่านก็เคยบอกลูกศิษย์ไว้ ท่านไปทั้งแม่กระจาน ทั้งแม่สรวย

ทาง**แม่สรวย** นี้ก็ไปเกี่ยวข้องด้วย คือ **น้องสาวคนหนึ่งของท่านที่ตายจากอุบลฯ แล้วมาเกิดที่อำเภอแม่สรวย ท่านก็ไปโปรด** ไปตามถิ่นตามทางอะไรเหล่านี้ เป็นเรื่อง**เจตนา** (ส่วนตัว) ไม่ใช่ทั่วไปสำหรับบุคคลอื่น เป็นเรื่องที่ท่านเกี่ยวข้อง ท่านก็คงจะไปโปรดไปสงเคราะห์เมตตาอะไรนี้

มันมีทางเก่า มันมีเช่นที่ท่านเคยทำอะไรไว้ก็ได้กลับมาทบทวนนะ

หลวงพ่อประสิทธิ์ ได้พูดเชื่อมโยงระหว่างชาติอดีตกับชาติปัจจุบัน ว่า

โลกนี้มันหลายศตวรรษนะ อย่างเรานี่ สองพันกว่าปียังไม่ไปนิพพานเลย มันหลงโลก_โอย !...หลงแต่ละศตวรรษก็ไม่ใช่ง่าย

ยุคนี้ก็สิ่งหลอกสิ่งลวงกันเยอะแยะหมด สมัยโบราณ สมัยที่ธรรมชาติยังดี...มาเจอโลกร้อนโลกวุ่นวายเหมือนในสมัยนี้ รู้สึกว่าหมดธรรมหมดที่พึ่งแล้ว หมดป่าเขาก็หาที่หลบซ่อนยากแล้ว เดี๋ยวนี้ **แม้แต่พระเองก็ต้องปลูกต้นไม้อยู่** ไม่ง่ายเน้อ !

เมื่อก่อนนี้ โห ! ต้นไม้นี้ (พระ) ท่านไม่ได้เกี่ยวข้องเลย แค่เอากลดไปแขวนก็ได้ร่มได้เงา ทุกวันนี้ ถ้าไม่ปลูกต้นไม้ ไม่ปรับปรุงอย่างนั้น มันก็ไม่มีป่าจะอยู่จริงๆ

พอไปตั้งวัด ก็เอาที่สวนที่อะไรเขาถวาย เขาถางเขาไถเตียนหมดแล้ว ต้องไปปลูกต้นไม้ทดแทน รอให้ต้นไม้ใหญ่ !

ทีนี้บ้านก็มารอบวัด ความเจริญ...เอ้า !...เปิดอะไรต่ออะไรให้พระต้องวุ่นกับสิ่งภายนอก เช่น เสียงรบกวนสารพัดอย่าง พวกนี้

ขบวนแห่รูปเหมือนบูรพาจารย์

๒๔๒.

ถามถึงดอยมูเซอ

ตามประวัติ **หลวงปู่มั่น** กับ **หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี** เคยไปพักจำพรรษาโปรดชาวเขาที่**ดอยมูเซอ** ในเขตอำเภอพร้าว พวกเราจึงได้กราบเรียนถาม **หลวงพ่อประสิทธิ์**เกี่ยวกับเรื่อง **ดอยมูเซอ** โดยเฉพาะในตอนนี้มีสภาพเป็นอย่างไร ยังมีสำนักสงฆ์ หรือมีวัดเกิดขึ้นหรือไม่ ?

หลวงพ่อประสิทธิ์ ให้คำอธิบาย ดังนี้ : -

มูเซอ หมู่บ้านที่ว่าเดี๋ยวนี้ไม่มี เพราะพวกมูเซอนี่เขาไม่เป็นหมู่บ้าน พวกชาวเขานี้ปกติเขาไม่ตั้งหมู่บ้านอยู่เป็นที่ เดี๋ยวนี้ไม่มีหมู่บ้านมูเซอที่ว่าแล้ว

พวกเราถามถึงสถานที่บน**ดอยมูเซอ** ที่**หลวงปู่มั่น** เคยไปพักจำพรรษา ปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร ?

หลวงพ่อ ตอบว่า ... อย่าง**หลวงปู่มั่น** นี้ ก็อยู่เฉพาะช่วงที่พวกเขาอยู่ไม่กี่ปี ตอนนี้ก็ย้ายไปที่ใหม่กันหมดแล้ว ย้ายไปหมด **มูเซอ** รุ่นนั้นหมดไปแล้ว ยังมีแต่รุ่นลูกหลาน ลูกหลานก็ไม่ค่อยจะต่อเนื่องกันเท่าไร **เพราะว่าไม่มีพระ ที่จะเป็นวัดต่อมาก็ไม่มี**

คือมันขาดช่วงกันนะ ยิ่งช่วงที่ (หลวงพ่อประสิทธิ์) ไปอยู่นี้ รู้สึกขาดระยะมาเป็นยี่สิบปีมั้ง ไม่ค่อยมีพระจะไปอยู่

(หลวงพ่อประสิทธิ์เคยไปพักธุดงค์แถวนั้น หลังจากหลวงปู่มั่นกลับภาคอิสานแล้วร่วมยี่สิบปี)

หลวงพ่อประสิทธิ์ เล่าเรื่องนี้ต่อไปว่า : -

ในช่วงก่อนนั้น ช่วง**หลวงปู่เทสก์** นั้นยุคหนึ่ง แล้วก็หลังจากนั้นพระก็หายไป พอ**หลวงปู่มั่น**ออกจากนี่ (เชียงใหม่) ไปอิสานแล้วก็ไม่มีพระที่จะมาผ่าน แล้วพระก็ตาม**หลวงปู่มั่น** ไป (ภาคอิสาน)

พอรู้ว่าหลวงปู่มั่นไปอยู่อิสาน พระก็ตามไปปฏิบัติ ไปอยู่ใกล้ชิดท่าน แล้วทางเหนือก็รู้สึกเงียบไป

มารื้อฟื้นทีหลังก็รุ่นลูกหลานมาเที่ยวบ้าง (หมายถึงมาแบบธุดงค์) ค่อยๆ กระจายกันขึ้นมา ก็มีมาสร้างวัดสร้างอะไรขึ้นบ้าง แต่ก็รู้สึกว่ามีน้อยกว่าทางภาคอิสาน

วัดกรรมฐาน หรือวัดป่าทางเชียงใหม่ เมื่อก่อนนี้จะมีไม่กี่วัดหรอก ก็มี **วัดป่าดาราภิรมย์** (อ.แม่ริม) **วัดห้วยน้ำริน** (อ.แม่ริม) **วัดอรัญญวิเวก** บ้านปง (อ.แม่แตง)

ก็เห็นมี ๓-๔ วัด แค่นี้แหละ

แล้วต่อมาก็มี **วัดป่าอาจารย์ตื้อ** (อ.แม่แตง) **วัดถ้ำเชียงดาว** (อ.เชียงดาว) นี้แหละ

ตอนที่**เรา** (หลวงพ่อประสิทธิ์) ขยายเป็นสำนัก (คือ วัดป่าหมู่ใหม่ อ.แม่แตง) ขึ้นมาทีหลังนี้ก็มีเพิ่มขึ้นเยอะเหมือนกัน ทีหลังนี้ก็ได้เพิ่มขึ้น ตั้งวัดก็ตรงไหนที่**หลวงปู่มั่น** และครูบาอาจารย์ท่านเคยอยู่

สมัยนั้น (สมัยที่ครูอาจารย์มาอยู่ทางภาคเหนือ) ท่านก็ไม่ค่อยแนะนำ **ไม่ค่อยส่งเสริมเรื่องการสร้างวัด ไม่ให้**(พระ)**อยู่กับที่ ให้ธุดงค์**

ไปโปรดศรัทธาญาติโยมในป่าในเขา ที่เขาอยู่ห่างไกลลึกลับ ไม่มีพระไปโปรด ท่านก็มุ่งประโยชน์เต็มที่ ไปที่ที่เขายังไม่ได้มีที่ทำบุญ ไม่เคยได้เห็นพระ

แต่ต่อมาตอนหลังนี้ ก็เปลี่ยนสภาพไป ชาวเขานี้ก็ย้ายที่ อีกอย่างหนึ่งก็ทางบ้านเมืองเขาก็เปลี่ยนการอะไรต่ออะไร ให้ชาวเขาได้อยู่เป็นกลุ่ม รวมกันเป็นที่ เพราะไม่เช่นนั้นพวกเขาทำลายป่ากันหมด

(ทางการ) เขาก็มาจัดสงเคราะห์ จัดอบรม พัฒนาให้เขามีฐานะมีที่อยู่เป็นที่ ทีนี้ป่าถูกทำลายก็กลับเป็นป่า เป็นที่รกร้างไปหมด

ชาวเขาแต่ละเผ่า (ทางการ) ก็เอาไปรวมกัน รวมเป็นหมู่บ้านไปมีโรงเรียน กลายเป็นชุมชนใหญ่ขึ้น เป็นตำบลขึ้น

ทีนี้พวกชาวเขาก็จะไม่เหมือนแต่ก่อนแล้วแหละ

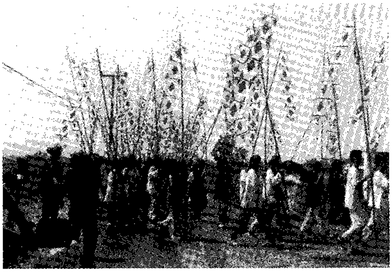

ขบวนแห่รูปเหมือนบูรพาจารย์

๒๔๓.

พวกเทพสาธุรับพรหลวงปู่

หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป ได้เล่าถึงเรื่องแปลกประหลาดเรื่องหนึ่ง ตอนที่**หลวงปู่มั่น** ไปพักบำเพ็ญอยู่ที่ **ดงป่าดะ** กับพวกชาวเขาเผ่ามูเซอ ดังนี้ : -

(หลวงปู่มั่น) ไป**เมืองพร้าว**ตอนแรก ไม่ได้อยู่ที่**บ้านแม่กอย** ท่านไปอยู่ที่**ดงป่าดะ**

ทีนี้เวลาหลวงปู่ให้พร จะมีเสียง "สาธุ" ดังทั่วป่าเลย

พวกมูเซอก็สงสัยว่า **คนที่ไหนสาธุกันทุกวัน หากันไม่เจอ ?**

ก็มีแต่พวกเทพทั้งนั้นแหละ สาธุอนุโมทนาหลังหลวงปู่ให้พร

คือ เวลาให้พร พระก็ให้พรกันเป็นหมู่ ทุกองค์ให้พรพร้อมกันนั่นแหละ แต่เวลา**หลวงปู่**ท่าน **ยะถา** ให้พรจบ ก็มีเสียง**สาธุ** ทุกวันๆ

อีกเหตุการณ์หนึ่งก็ตอนที่**หลวงปู่มั่น**เดินจงกรม ที่เล่ากันว่า **โยมติ** นั่งเฝ้าดูอยู่ นึกสงสัยว่า *"เอ้อ ! ตุ๊เจ้าเตียวไปเตียวมา เตียวหาอันหยัง ?"* เลยไปถาม**หลวงปู่**ว่า *"ตุ๊เจ้าๆ เตียวหาอันหยัง ?"*

ถ้าเป็นภาษาเมือง ภาษาเหนือ ก็เรียกท่านว่า **"ครูบา"** ครูบาเป็นพระสงฆ์ที่เคารพของพวกเขา ถามว่าครูบาหาอะไร ? ครูบาเดินไปเดินมานี้หาอะไร ?

หลวงปู่ ตอบอย่างเมตตาว่า ***"หาพุทโธ มาช่วยกันไหม ? มาหาช่วยกัน"***

ทางด้าน**โยมติ** ถือว่าเป็นผู้ที่โชคดียิ่ง เป็นบุญของโยมติ **เป็นชาวเขาเผ่ามูเซอที่ได้อุปัฏฐากพระอริยเจ้าอย่างหลวงปู่มั่น โยมติเป็นผู้หนึ่งที่อุปัฏฐากดูแลอย่างใกล้ชิดที่สุด**

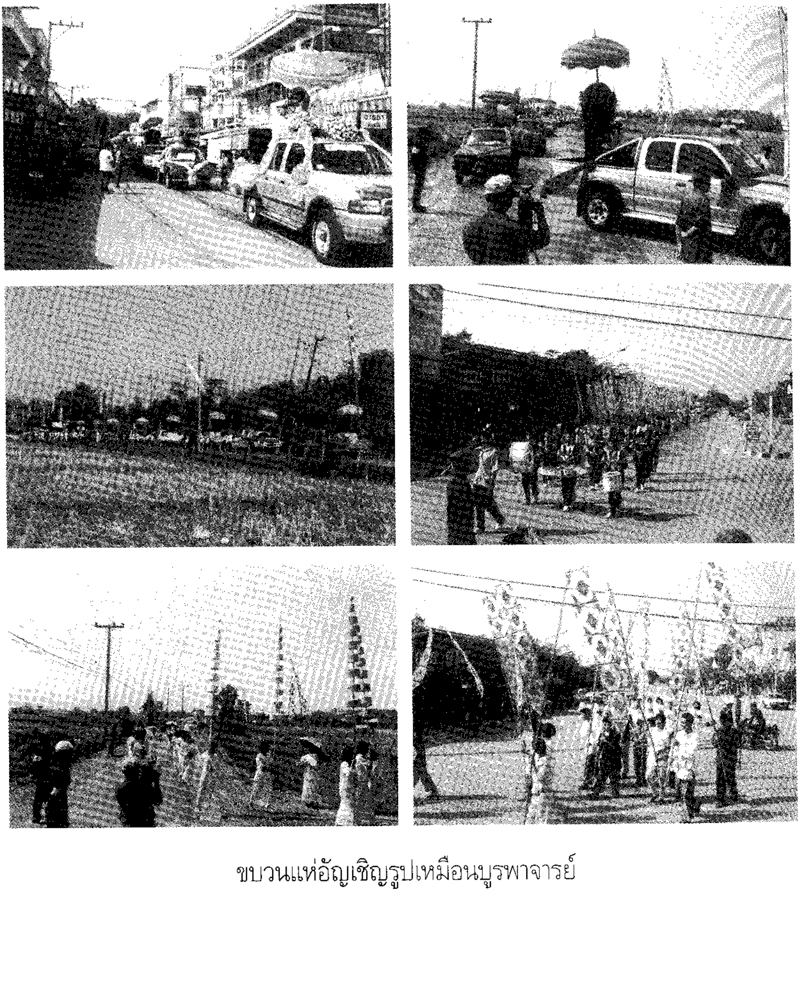

ขบวนแห่อัญเชิญรูปเหมือนบูรพาจารย์

๒๔๔.

หลวงพ่อประสิทธิ์พูดถึงดงป่าดะ

ดงป่าดะ ปัจจุบันเป็นวัด อยู่ห่างจาก**วัดป่าอาจารย์มั่น**ไปทางเหนือประมาณ ๗ กิโลเมตร มี**พระอาจารย์เล็ก ชุติลุลโภ** จากจังหวัดชลบุรีเป็นเจ้าอาวาส วัดนี้สังกัดคณะธรรมยุติกนิกาย

พวกเราถาม**หลวงพ่อปริสิทธิ์**ว่า **"หลวงปู่มั่นเคยไปพักที่ดงป่าดะหรือไม่ ?"**

หลวงพ่อ ตอบดังนี้ : -

...**ดงป่าดะ** นี้ (หลวงปู่มั่น) น่าจะไป เพราะว่าอยู่ไม่ไกลจากบ้านแม่กอย แล้วก็มี**อาจารย์อ่อนสี** (หลวงปู่อ่อนสี สุเมโธ พระสหธรรมิกร่วมธุดงค์ของหลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี) ได้ยินว่าท่านไปสร้าง

คือ **ท่าน** (หลวงปู่อ่อนสี) อยู่เป็นช่วง แล้วก็ร้างไป อะไรอย่างนี้แหละ ก็ไม่ต่อเนื่อง แล้วก็มีองค์หนึ่งมา แล้วท่าน (พระที่มาอยู่) เห็นว่าเป็นที่ภาวนาดีท่านก็จะมาสร้างขึ้น

มาตอนหลังนี้ ได้ยินว่า **ท่านเล็ก-อาจารย์เล็ก** ไปสร้างขึ้นอีก แต่อาตมา (หลวงพ่อประสิทธิ์) ยังไม่ได้ไปเห็นนะนี่ เคยไปพักธุดงค์แต่ก่อน มันเป็นที่อยู่ข้างๆ เตาบ่ม (ใบยาสูบ)

ก็มีป่านิดเดียว ไม่ใช่ป่าหนาหรอก คืออาศัยว่าเป็นป่าที่ไม่ไกลบ้านเขา เคยไปกางกลด (หมายถึงหลวงพ่อประสิทธิ์) แล้วก็ไปที่**บ้านเหล่า บ้านตีนธาตุ** เคยไปธุดงค์ทั่วอยู่**เมืองพร้าว** พักไปตามร่อบนอกตามชายป่า ไปธุดงค์กัน ไม่ได้ไปสร้างที่พัก

เดินไป พอถึงดอยถึงดงที่ไหนเหมาะก็หาที่พักกันชั่วคืน อะไรอย่างนี้ แล้วก็เดินต่อ

พูดถึง **ดงป่าดะ** นี้ ผู้เขียนสนใจคิดว่าจะไปเยี่ยมชมหลายครั้งแต่ยังไม่สบโอกาสเหมาะ ทั้งๆ ที่อยู่ห่างจาก**วัดป่าอาจารย์มั่น** แค่ ๗ กิโลเมตรเท่านั้นเอง

ถือเป็นโชคดี ผมได้บันทึกประวัติ**วัดดงป่าดะ** ซึ่งบันทึกโดย**นายอินคำ อินโอษฐ์** น่าสนใจมาก ผมเห็นว่า**วัดดงป่าดะ** นี้ เป็นวัดครูอาจารย์วัดหนึ่งในอดีต สมควรจะนำบันทึกมาเสนอ ณ ที่นี้ เพื่อพวกเรารุ่นลูก-หลาน-เหลน จะได้ทราบกัน

ก็ขอนำเสนอประวัติ**วัดดงป่าดะ** ในตอนต่อไปเลย รวมทั้งประวัติของ**พระอาจารย์เล็ก ชุติลุลโภ** ด้วยครับ

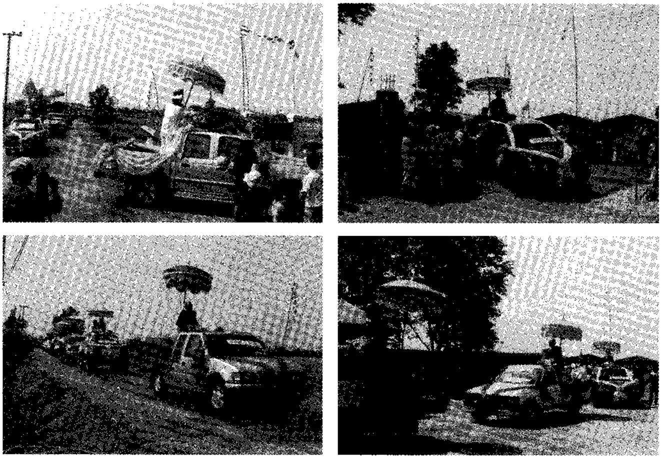

๒๔๕.

ประวัติวัดดงป่าดะ

วัดดงป่าดะ ตั้งอยู่ที่ตำบลป่าไหน่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ทางเหนือ **วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย** ไปประมาณ ๗ กิโลเมตร สังกัดคณะธรรมยุติกนิกาย เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันชื่อ **พระอาจารย์เล็ก ชุติลุลโภ**

ประวัติของ**วัดดงป่าดะ** ตามบันทึกของ **นายอินคำ อินโอษฐ์** มีดังนี้ :-

๑. เริ่มจากสองวัดร้าง

วัดดงป่าดะ เดิมเป็นวัดร้างมาช้านาน มีต้นไม้ใหญ่หลายโอบแขนขึ้นเต็มไปหมด วัดมีมาตั้งแต่เมื่อไรไม่มีใครทราบ ชาวบ้านเรียกสถานที่ตรงนั้นว่า **"ดงวัดฮ้าง"** คือ **ดงวัดร้าง** นั่นเอง

ตอนที่ยังเป็น **ดงวัดฮ้าง** อยู่ ไม่มีใครกล้าย่างกรายเข้าไปในนั้นเลย เพราะลือกันว่าผีดุมาก เจ้าที่แรง ใครขืนเข้าไป กลับออกมาจะต้องป่วยไข้กันทุกราย เล่าขานกันว่าอย่างนั้น

แถม ดงวัดฮ้าง นี้ จะมีวัดร้างอยู่ใกล้ๆ กัน ๒ วัด อยู่ห่างกันประมาณ ๑ กิโลเมตร เป็นป่าผีดุ และเจ้าที่แรงด้วยกันทั้งสองวัด

วัดแรกชื่อ **วัดดงมะดะ** ตั้งอยู่บนฝั่งเหนือของ**ลำน้ำแม่โก๋น** ใกล้ๆ กับเขื่อน หรือ **อ่างเก็บน้ำแม่โก๋น** ในปัจจุบัน

อีกวัดหนึ่งชื่อ **วัดดงป่าเคียะ** ตั้งอยู่บนฝั่งทางทิศใต้ของ **ลำน้ำแม่โก๋น** อยู่ห่างจากวัดแรกลงมาทางใต้ประมาณ ๑ กิโลเมตร ซึ่งอยู่ใกล้เขตของบ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลป่าไหน่ หรือ**บ้านเหล่า** ในปัจจุบัน วัดนี้มีเนื้อที่ประมาณ ๗ ไร่ ๒ งาน มีที่ดินของเตาบ่มใบยาสูบกั้นกลางระหว่างหมู่บ้านกับวัด ทางเดินระหว่างวัดกับหมู่บ้านจะต้องตัดผ่านที่ดินของเตาบ่ม

ชื่อของวัดร้างทั้งสองแห่งนี้ เข้าใจว่าชาวบ้านเรียกตามชื่อของต้นไม้ที่ขึ้นในบริเวณวัด หลังจากถูกทิ้งให้ร้างไป

ที่**วัดดงมะดะ** มีต้นไม้ที่เรียกตามภาษาเหนือว่า **"ไม้มะดะ"** ขึ้นอยู่

(ตรวจสอบจาก**พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน** มีคำว่า **มะดะขี้นก** แล้วโยงให้ไปดูคำว่า **พะวา** ซึ่งอธิบายว่า ชื่อต้นไม้ขนาดกลาง เปลือกมียางสีเหลือง ผลคล้ายมังคุดขนาดย่อม มีชื่ออื่น คือ **ขวาด สารภีป่า** หรือ **มะดะขี้นก** _ผมเองก็ไม่ทราบว่าต้นเป็นอย่างไร นี่ว่าตามพจนานุกรมนะครับ)

ส่วน**วัดดงป่าเคียะ** ก็มีต้นไม้ที่เรียกในภาษาเหนือว่า **"ไม้เคียะ"** ขึ้นอยู่

ไม้เคียะ เป็นไม้ตระกูล**กระบองเพชร** ลำต้นโตมียางมาก และยางเป็นพิษ ถ้าหยดถูกผิวหนังจะทำให้เป็นแผลพุพอง เหมือนกับโรคหัด หรืออีสุกอีใส

ต่อมาภายหลัง คือปัจจุบัน ได้ปรากฏมีไม้มะดะขึ้นอยู่ที่**วัดดงป่าเคียะ** ๒ ต้น ชาวบ้านเลยเรียกชื่อ**วัดดงป่าเคียะ** นี้ว่า **วัดดงป่าดะ**

แต่ผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีอายุ ๗๐ ปีขึ้นไป ก็ยังเรียกชื่อวัดทั้งสองตามชื่อเดิมอยู่ คือ **วัดดงมะดะ** กับ **วัดดงป่าเคียะ** แต่เหลือคนรุ่นนี้อยู่ไม่กี่คนแล้ว

และ **ไม้เคียะ** ก็สูญพันธุ์ไปจาก**วัดดงป่าเคียะ**หมดแล้ว คนรุ่นปัจจุบันจึงเปลี่ยนไปเรียก**วัดดงป่าเคียะ** เป็น**วัดดงป่าดะ** จนทุกวันนี้

ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องชื่อเรียกของวัดร้างทั้งสองแห่งที่กลายมาเป็น **วัดดงป่าดะ** ในปัจจุบัน

นี่ว่าด้วยชื่อ ส่วนเรื่องราวความเป็นมา เชิญติดตามอ่านต่อไปครับ

๒. พระธุดงค์ชุดหลวงปู่แหวนมาพัก

บันทึกเกี่ยวกับ**วัดดงป่าดะ** มีต่อไป ดังนี้ :-

วัดดงป่าดะ ในปัจจุบัน ก็คือ **วัดดงป่าเคียะ** ในอดีต ดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นวัดร้างมาแต่เมื่อใดไม่มีใครทราบ

หลักฐานที่มีอยู่ เป็นซากเจดีย์โผล่ขึ้นมาพ้นดิน มีลักษณะเหมือนจอมปลวกขนาดใหญ่ มีเศษอิฐโบราณก่อเรียงขึ้นเป็นชั้นๆ

ถ้ามองเผินๆ จะไม่รู้เลยว่าเป็นซากเจดีย์ เพราะมีต้นไทรและต้นไม้อื่นๆ ขึ้นเต็มไปหมด

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้มีพระธุดงค์คณะหนึ่ง จาริกขึ้นมาทางภาคเหนือ ประกอบด้วย ๑.**หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** ๒.**หลวงปู่สาร** ๓.**หลวงปู่เนียม** ๔.**หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ** และ ๕.**หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร**

หลวงปู่ทั้ง ๕ องค์ ได้เข้ามาปักกลดบำเพ็ญเพียรอยู่แถว**ดงวัดร้าง** ดังกล่าว ตอนเช้าก็ได้ออกบิณฑบาตโปรดชาวบ้าน

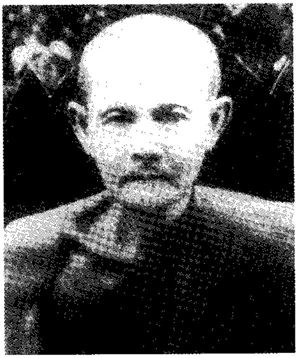

หลวงปู่มั่น

หลวงปู่แหวน

หลวงปู่พรหม

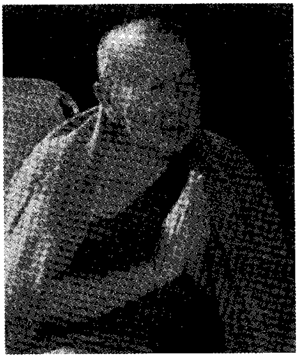

หลวงปู่สิม

เมื่อชาวบ้านทราบว่ามีคณะพระธุดงค์มาพักปักกลดอยู่แถว **ดงวัดร้าง** นั้น จึงได้พากันมาทำอาศรมชั่วคราวถวาย โดยทำเป็นกระต๊อบไม้ไผ่ ใช้ฟางข้าวมาปูพื้น มาทำฝา รวมทั้งใช้มุงหลังคา พอให้พระได้พักอาศัยหลบอากาศหนาวเย็นได้ เนื่องจากช่วงนั้นเป็นฤดูหนาว

พระธุดงค์คณะของ**หลวงปู่แหวน** พักอยู่ที่นั่นประมาณ ๖ เดือน จึงได้จาริกไปที่อื่น

ในบันทึกระบุว่า *"ท่านผู้ให้ข้อมูลบอกว่า พวกเรามาทราบในภายหลังว่า พระธุดงค์กลุ่มนี้เป็นพระวิปัสสนาสาย* ***หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต"***

ผู้ที่เล่าเรื่องนี้มีอายุ ๗๖ ปี (เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖) ท่านบอกว่า ตอนที่คณะพระธุดงค์มาพักนั้น ตัวท่านยังเป็นเด็กอายุ ๑๑ ปี ยังบวชเป็นสามเณรอยู่ที่**วัดสันกลาง** ต.ป่าไหน่ อ.พร้าว ในปัจจุบัน

หลังจากคณะพระธุดงค์ชุดของ**หลวงปู่แหวน** ออกไปแล้ว ก็ไม่มีใครกล้าเหยียบย่างเข้าไปบริเวณ **"ดงวัดฮ้าง"** นั่นอีก คงปล่อยทิ้งไว้ให้เป็นป่ารกร้าง เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด เพราะไม่มีคนเข้าไปรบกวน

ชาวบ้านที่มาทำไร่ทำนา ที่ปลูกกระท่อมสำหรับนอนเฝ้าพืชไร่พืชนาที่อยู่ใกล้ๆ กับ **ดงวัดฮ้าง** นี้ เล่าว่าพอตื่นเช้ามาจะได้ยินเสียงชะนี ลิง ค่าง ส่งเสียงร้องโหยหวน รวมทั้งเสียงขันของไก่ป่า

ตอนกลางคืนจะได้ยินเสียงอีเก้งร้องเป็นระยะๆ

กลางคืนข้างแรม (เดือนมืด) **มักจะเห็นแสงกลมๆ เหมือนไฟหน้ารถจักรยานสองล้อปั่น พุ่งขึ้นจากทางดอยวัดพระธาตุขุนโก๋น ซึ่งอยู่ไกลออกไปจากวัดดงป่าดะ ประมาณ ๒ กิโลเมตร แสงนั้นได้ลอยต่ำลงมา แล้วมาจมหายลงไปในดงวัดร้างแห่งนี้**

๓. พระวัดบ้านทำพิธีเข้ากรรม

หลังจากพระธุดงค์ชุดของ **หลวงปู่แหวน** ได้ย้ายออกไปแล้ว บริเวณ **ดงวัดฮ้าง** ก็ถูกทิ้งอยู่นานถึง ๑๐ ปี (ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๔๙๒)

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้มีคณะสงฆ์ใน**ตำบลป่าไหน่** โดยมี **พระอธิการคำอ้าย อินฺทปญฺโญ** (ครูบาอินต๊ะ) เจ้าอาวาส**วัดบ้านเหล่า** และเจ้าคณะตำบลป่าไหน่ เป็นประธาน ได้นำพระสงฆ์ในตำบลป่าไหน่ และพระสงฆ์บางวัดจากตำบลใกล้เคียง มาทำ**พิธีเข้ากรรม** เพื่อโปรดสัมภเวสีใน **ดงวัดฮ้าง** นี้

ท่านผู้บันทึก คือ **นายอินคำ อินโอษฐ์** อธิบาย**พิธีเข้ากรรม** ว่า *"ถ้าจะพูดเต็มประโยค ก็คือ* ***เข้ากรรมฐาน*** *นั่นเอง ซึ่งต่างจาก* ***อยู่กรรม*** *เพื่อออกจาก**อาบัติสังฆาทิเสส**"*

ในบันทึกมีต่อไปว่า ในระหว่างที่พระทำพิธี **เข้ากรรม** อยู่นั้น ก็มีศรัทธาจากหมู่บ้านต่างๆ ในตำบลป่าไหน่ พากันมาดูแลให้การอุปัฏฐาก

กลางคืน มีการทำวัตร สวดมนต์ และฟังเทศน์ ตอนเช้ามีการทำบุญตักบาตรทุกวัน

พิธีเข้ากรรม ที่บริเวณ **ดงวัดฮ้าง** นี้ ใช้เวลา ๗ วัน เมื่อครบเจ็ดวันแล้ว ก็ทำ**พิธีกรรมออกแดด** ต่ออีก ๗ วัน

รวมพิธีกรรมทั้งหมด ๑๔ วัน

ช่วงนั้นเป็นฤดูหนาว อากาศหนาวเย็นมากกว่าปกติ

พิธีกรรมออกแดด คือ พระสงฆ์จะออกไปบำเพ็ญอยู่ข้างนอก **ดงวัดฮ้าง** ชาวบ้านพากันไปเอาฟางข้าวมาปลูกเป็นอาศรมชั่วคราวอยู่รอบๆ ดง ให้พระสงฆ์ท่านพักในระหว่างทำพิธีตอนกลางวัน

ตกกลางคืน พระสงฆ์ทั้งหมดจะไปรวมกันสวดมนต์ฟังเทศน์ในที่เดียวกัน เมื่อทำพิธีเสร็จแล้วต่างก็แยกย้ายกันไปบำเพ็ญในอาศรมที่ชาวบ้านจัดถวาย บางองค์ก็กลับไปบำเพ็ญภาวนาในดงตามเดิม รุ่งเช้าก็มีการทำบุญตักบาตรเหมือนกันทุกเช้า

การทำ**พิธีเข้ากรรม** และ **พิธีออกแดด** ของพระสงฆ์ในภาคเหนือนี้ ตามความเชื่อสืบทอดกันมานาน ถือกันว่า ถ้าสถานที่ใดหรือป่าดงแห่งไหน มีผีเจ้าที่ดุหรือที่เรียกว่า **ผีเฮี้ยน** ถ้ามีพระสงฆ์ไปทำพิธีเข้ากรรมที่นั่น จะทำให้ผีเจ้าที่อ่อนฤทธิ์ลง ไม่สามารถให้โทษแก่ผู้คนได้

เมื่อพระสงฆ์**ออกแดด** ครบเจ็ดวันก็เสร็จพิธี รวมพิธีกรรมทั้งหมด ๑๔ วัน แล้วพระสงฆ์ก็จะได้เลิกรากลับไปยังวัดของท่านตามเดิม

เมื่อพระสงฆ์กลับหมดแล้ว ชาวบ้านก็จะพากันเข้าไปโค่นต้นไม้ใหญ่ลงจนสิ้น เพื่อไม่ให้ผีกลับมาสิงอยู่ตามต้นไม้ใหญ่ได้อีก

ที่ชาวบ้านเขาว่าแปลก เพราะช่วงที่เขาเข้าไปตัดโค่นต้นไม้นั้น ผีอ่อนฤทธิ์แล้ว ไม่สามารถทำอันตรายแก่คนได้

แต่...ที่ผมว่าแปลกคือ เท่าที่ศึกษาเรื่องพระป่ามามากต่อมาก ไม่เห็นมีพิธีกรรมอะไรต้องโค่นต้นไม้เลย เห็นแต่ท่านรักษาป่าทั้งนั้น

๔. พระธุดงค์ชุดที่สอง

หลังจาก**พิธีเข้ากรรม** และ **พิธีออกแดด** ของคณะสงฆ์ตำบลป่าไหน่เสร็จสิ้น และชาวบ้านพากันโค่นต้นไม้ใหญ่ลงหมดแล้ว ต่อมาไม่นานไม้เล็กๆ ก็โตขึ้นมา ตอไม้ใหญ่ที่ถูกโค่นบางต้นก็แตกแขนงเติบโตขึ้นมาแทนต้นเดิม

ในที่สุด **ดงวัดฮ้าง** ก็กลายเป็นป่ารกยิ่งกว่าเดิม ประชาชนละแวกนั้นก็ไม่มีใครกล้ากล้ำกรายเข้าไปอีก เพราะกลัวผีที่สิงอยู่บริเวณนั้น

ก็เป็นวัฏจักรอยู่เช่นนี้ในหลายๆ ที่ในสมัยอดีต

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ก็ได้มีพระธุดงค์สาย **หลวงปู่มั่น** อีกคณะหนึ่ง ได้ธุดงค์มาพำนักปักกลดในบริเวณ **ดงวัดฮ้าง** อีกครั้งหนึ่ง

พระธุดงค์กลุ่มนี้ประกอบด้วย **หลวงปู่อ่อนสี สุเมโธ** (วัดพระงามศรีมงคล จ.หนองคาย) **หลวงปู่หนู สุจิตฺโต** (วัดดอยแม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่) **พระอาจารย์เจริญ ญาณวุฑฺโฒ** (วัดถ้ำปากเปียง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่) และ **พระอาจารย์สง่า สุมโน** (ท่านดาบสสุมโน วัดป่าเลไลย์ อ.พร้าว จ.เชียงใหม่)

หลวงปู่อ่อนสี

หลวงปู่หนู

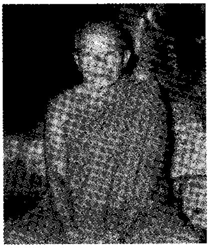

พระอาจารย์เจริญ

หลวงพ่อดาบสสุมโน

ตอนที่พระธุดงค์คณะนี้เข้ามาถึง **เตาบ่มใบยาสูบบ้านเหล่า** ได้ก่อตั้งขึ้นมาแล้ว มี **นายเมา ทาแก้ว** กำนันตำบลป่าไหน่เป็นนายสถานี

นายเมา ทาแก้ว ได้ปวารณาตัวเป็นทายกอุปถัมภ์ ได้พาลูกบ้านสร้างศาลาบำเพ็ญบุญขึ้นหนึ่งหลัง ทำด้วยไม้เนื้อแข็งและสร้างกุฏิทำด้วยไม้ไผ่ฝาขัดแตะอีก ๓-๔ หลัง

นอกจากนี้ก็ได้สร้างห้องน้ำและเว็จกุฏี (ห้องส้วม) รวมอยู่ในหลังเดียวกัน ทำด้วยคอนกรีตอีกหนึ่งหลัง (ปัจจุบันยังมีซากของห้องน้ำเหลือให้เห็นอยู่)

พระธุดงค์ชุดนี้ได้พำนักอยู่ประมาณ ๓ ปี จึงย้ายออกไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๑

สถานที่พักสงฆ์แห่งนี้ก็กลับเป็นป่ารกร้างเหมือนเดิมอีกครั้งหนึ่ง

๕. พระธุดงค์ชุดสุดท้าย

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้มีพระธุดงค์สาย**หลวงปู่มั่น** อีก ๒ รูป ได้เดินทางมาที่**วัดดอยแม่ปั๋ง** เพื่อมาร่วมงานพระราชทานเพลิงศพ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** เมื่อเสร็จพิธีแล้วท่านก็ออกเดินทางขึ้นเหนือไปเรื่อยๆ โดยไม่ได้กำหนดจุดหมายแน่นอน

พระธุดงค์ทั้งสององค์เดินทางขึ้นไปถึง **วัดร้างดงมะดะ** อยู่ริมฝั่ง**แม่น้ำโก๋น** ตรงที่ที่กรมชลประทานกำลังจะสร้างเขื่อนเก็บน้ำ ซึ่งในตอนนั้นยังไม่มีข่าวเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนในที่ใกล้ๆ กับวัดร้างแห่งนี้

พระธุดงค์ทั้งสองจึงได้ปักกลดพักบำเพ็ญเพียรอยู่ ณ ที่นั้น เมื่อชาวบ้านมาพบก็เกิดศรัทธาเลื่อมใสในศีลาจารวัตรของท่าน จึงได้นำเครื่องอุปโภคบริโภคมาถวาย และถวายการดูแลอุปัฏฐากตามควร

พร้อมกันนั้น ก็ได้สร้างศาลาบำเพ็ญบุญ โดยใช้ไม้ไผ่ทำโครงสร้าง ปูพื้นด้วยฟากไม้ไผ่ ยกพื้นสูงประมาณ ๕๐ เซนติเมตร มุงหลังคาด้วยใบตองตึง พอได้อาศัยประกอบศาสนกิจได้

พระธุดงค์ทั้งสององค์นี้ชื่อว่า **หลวงปู่ฉุย** (ไม่ทราบฉายา) กับ **พระอาจารย์เล็ก ชุติลุลโภ** ได้มาพักอยู่ ณ สถานที่นี้เป็นเวลา ๒ ปี

หลวงปู่ฉุย ซึ่งมีอายุมากแล้ว เกิดอาพาธลง จึงได้เดินทางกลับไปพักรักษาตัวที่บ้านเดิมของท่าน ได้ข่าวว่าท่านได้มรณภาพลงที่บ้านเดิมของท่าน จึงปล่อยให้**พระอาจารย์เล็ก** อยู่ที่ **วัดร้างดงมะดะ**ตามลำพังองค์เดียว

ในเวลาต่อมา ได้ข่าวว่ากรมชลประทานจะสร้างเขื่อนเก็บน้ำใกล้ๆ **วัดร้างดงมะดะ** สถานที่**พระอาจารย์เล็ก** พักบำเพ็ญเพียรอยู่ สถานที่

ที่เคยสงัด วิเวก ก็จะกลายเป็นสถานที่ที่ผู้คนพลุกพล่าน เสียงเครื่องจักรเครื่องยนต์คงดังตลอดทั้งวันทั้งคืน

ต่อไปบริเวณนี้ก็จะกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งเป็นที่หาปูหาปลาของชาวบ้าน

สถานที่นี้คงไม่เหมาะที่จะบำเพ็ญเพียรอีกต่อไป **พระอาจารย์เล็ก** จึงต้องหาสถานที่ใหม่ โดยเดินลงใต้ลัดเลาะมาตามลำแม่โก๋น ลงไปเรื่อยๆ จนไปเจอวัดร้างแห่งใหม่ คือ **วัดดงป่าเคียะ** ซึ่งจะเป็นสถานที่ก่อสร้าง **วัดดงป่าดะ** ในปัจจุบัน

พระอาจารย์เล็ก ได้มาพักปักกลดที่**วัดร้างดงป่าเคียะ** ได้เที่ยวบิณฑบาตในตอนเช้าของวันต่อมา ได้สอบถามชาวบ้านถึงประวัติความเป็นมาของวัดร้างแห่งนี้ ปรากฏว่าไม่มีใครทราบว่าตั้งเป็นวัดมาตั้งแต่เมื่อไร และร้างมาตั้งแต่เมื่อไร

ทราบแต่ว่าเป็นที่ที่ผีดุ ทำให้คนที่เข้าไปอยู่ในที่นี้เกิดปวดท้องดิ้นทุรนทุรายไม่นานก็ตาย

นอกจากนี้ พระธุดงคกรรมฐานสาย**หลวงปู่มั่น**หลายองค์เคยมาบำเพ็ญเพียรที่นี่มาก่อน ได้แก่ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร หลวงปู่อ่อนสี สุเมโธ พระอาจารย์เจริญ ญาณวุฑฺโฒ** และ **พระอาจารย์สง่า สุมโน** เป็นต้น

พระอาจารย์เล็ก พิจารณาเห็นว่า สถานที่แห่งใหม่นี้เป็นสถานที่สงบวิเวก และตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านพอสมควร จึงคิดจะสร้างเป็นสำนักสงฆ์ และสร้างเป็นวัดกรรมฐานต่อมา จึงตัดสินใจปักหลักอยู่ที่นี่

ปัจจุบัน **วัดดงป่าดะ** ได้กลายเป็นวัดที่สมบูรณ์ มีสถานที่ถาวรสำหรับประกอบศาสนกิจ ได้แก่ ศาลาการเปรียญ หอระฆัง น้ำประปา โรงครัว ศาลาที่พักรับแขก และกุฏิสงฆ์อีกหลายหลัง

สถานที่วัดมีความสงบสงัด เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการบำเพ็ญภาวนาเป็นอย่างยิ่ง

ที่สำคัญ ได้แก่**วัดดงป่าดะ** แห่งนี้ เป็นสถานที่บำเพ็ญเพียรของบูรพาจารย์สายหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ที่ยังเหลือร่องรอยเป็นมรดกธรรมตกทอดมาถึงลูกหลานจนถึงทุกวันนี้

ผู้ที่มีความพร้อม ไม่สนใจไปช่วยกันทะนุบำรุงวัดแห่งนี้เพื่อเชิดชูบูรพาจารย์สายกรรมฐานของเราบ้างหรือครับ ?

ที่นำเสนอมาทั้งหมดนี้ เป็นบันทึกของ **นายอินคำ อินโอษฐ์** ซึ่งบันทึกไว้เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ก็ขอขอบพระคุณท่านเจ้าของบันทึกเป็นอย่างสูงครับ

๖. พระอาจารย์เล็ก วัดดงป่าดะ

เมื่อแนะนำเรื่องราวของ**วัดดงป่าดะ** แล้ว ผมก็จะขอแนะนำประวัติของ **พระอาจารย์เล็ก ชุติลุลโภ** พระผู้ก่อตั้งและเจ้าอาวาส**วัดดงป่าดะ** ดังนี้ : -

พระอาจารย์เล็ก ชุติลุลโภ เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๕ ณ บ้านเลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๗ ต.บ้านใหม่ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี นับถึงปีปัจจุบัน คือ พ.ศ. ๒๕๔๗ ท่านมีอายุ ๔๒ ปี อายุพรรษา ๒๐

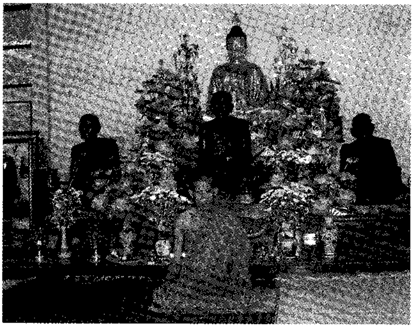

พระอาจารย์เล็ก ชุติลฺลโภ

บิดาชื่อ **นายสนิท** มารดาชื่อ **นางเผือด** นามสกุล **ประยูรศิริ** มีพี่น้องทั้งหมด ๑๒ คน พระอาจารย์เล็กเป็นลูกคนที่ ๘

อุปสมบท เมื่ออายุ ๒๒ ปี เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๗ ณ พระอุโบสถ**วัดญาณสังวราราม** ต.ห้วยใหญ่ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี โดยมี **สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปรินายก** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอรรถกิจโกศล** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระอาจารย์ทอง จาครโต** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

หลังจากอุปสมบทแล้ว **พระอาจารย์เล็ก** ได้ใช้เวลาศึกษาพระธรรมอยู่ที่**วัดญาณสังวราราม** ๓ ปี แล้วออกธุดงค์

เริ่มแรกได้ธุดงค์ไปทางภาคอิสาน ไปถึงจังหวัดบุรีรัมย์ ได้พักปฏิบัติธรรมอยู่กับ**พระครูวิสุทธิภาวนา (หลวงพ่อตรีคูณ จิตฺตปญฺโญ) วัดหนองม่วง** (วัดป่าประโคนชัย) ต.ประโคนชัย อ.ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์ เป็นเวลา ๑ เดือน

พระอาจารย์ตรีคูณ เป็นพระวิปัสสนาจารย์ลูกศิษย์องค์สำคัญของ **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** และท่านเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง**วัดป่าเขาน้อย** อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ เพื่อเป็นที่พำนักของ**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ**

เมื่อ **หลวงปู่สุวัจน์** มรณภาพเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ **พระอาจารย์ตรีคูณ** ได้ไปเป็นเจ้าอาวาส**วัดภูริทัตตวนาราม** เมืองออนตาริโอ รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา แทน จนถึงปัจจุบัน

จากจังหวัดบุรีรัมย์ **พระอาจารย์เล็ก** ได้ธุดงค์ไปทางจังหวัดเชียงราย แล้วไปพักปฏิบัติภาวนาอยู่กับ **หลวงพ่อวิชัย เขมิโย วัดถ้ำผาจม** อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย วัดที่อยู่ชายแดนเหนือสุดของประเทศไทย

ต่อจากนั้นท่านก็เดินทางลงไปทางจังหวัดลำปาง ไปพักปฏิบัติภาวนาอยู่กับ **หลวงปู่แว่น ธนปาโล วัดถ้ำพระสบาย** อำเภอแม่ทะ เป็นเวลา ๓ เดือน

ต่อจากนั้น**พระอาจารย์เล็ก** ได้ออกธุดงค์ย้อนกลับไปทางภาคอิสาน ไปอยู่ปฏิบัติสมาธิภาวนากับ **พระราชสังวรญาณ** (หลวงพ่อพุธ ฐานิโย) **วัดป่าสาลวัน** อ.เมือง จ.นครราชสีมา อยู่ระยะหนึ่ง แล้วธุดงค์กลับ**วัดญาณสังวราราม** จังหวัดชลบุรี

เมื่อ**หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** มรณภาพ **พระอาจารย์เล็ก**ได้ออกเดินทางกับเพื่อนสหธรรมิกขึ้นไปยังจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อร่วมงานพระราชทานเพลิงศพที่**วัดดอยแม่ปั๋ง** อำเภอพร้าว

เสร็จงานพระราชทานเพลิงศพ **หลวงปู่แหวน** แล้ว **พระอาจารย์เล็ก** ได้ติดตาม **หลวงปู่ฉุย** เดินธุดงค์ขึ้นไปทางเหนือเรื่อยๆ จนไปพบ **วัดร้างดงมะดะ** และ **วัดร้างดงป่าเคียะ** แล้วสร้าง**วัดดงป่าดะ** ในปัจจุบัน ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ และพำนักอยู่ที่วัดนี้จนถึงปัจจุบัน

ผู้เขียนคงไม่บังอาจที่จะรับรองพระภิกษุองค์ใด เพราะไม่ใช่ฐานะ แต่เท่าที่ทราบ **พระอาจารย์เล็ก**เป็นพระวิปัสสนาจารย์ ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามแนวทางของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต**

ถ้าท่านผู้อ่านมีโอกาสขึ้นไปทางอำเภอพร้าว ลองตามรอยบาท **หลวงปู่มั่น** ไปกราบ**พระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ ที่วัดป่าอาจารย์มั่นบ้านแม่กอย**แล้วเลยไปดู**วัดดงป่าดะ** และช่วยสนับสนุน**พระอาจารย์เล็ก**ให้ท่านมีกำลังได้บำเพ็ญเพียรเพื่อความก้าวหน้าในทางธรรม และช่วยอบรมสั่งสอนชาวบ้านได้เต็มที่ยิ่งขึ้น เป็นการสร้างกุศลให้แก่ตัวเราเอง ส่วนหนึ่งด้วยครับ

พิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ยกฉัตร และอัญเชิญรูปเหมือนบูรพาจารย์

๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

๒๔๖.

ถ้ำดอกคำ

จากการสอบถามครูอาจารย์สายกรรมฐานในภาคเหนือ ต่างระบุชัดเจนถึงสถานที่ที่**หลวงปู่มั่น** ท่าน **"บรรลุธรรม"** ว่าเป็น **ถ้ำดอกคำ** ตั้งอยู่ในตำบลน้ำแพร่ ห่างจากตัวอำเภอพร้าว ไปทางตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ ๓-๔ กิโลเมตรเท่านั้น จึงมีความตั้งใจว่าจะต้องหาโอกาสไปเยี่ยมชมและนั่งสมาธิภาวนาที่**ถ้ำดอกคำ** ให้จงได้ อาจได้รับประสบการณ์หรือได้เรื่องราวอะไรดีๆ บ้างก็ได้

ก่อนจะเขียนถึงเรื่องที่ครูอาจารย์ได้รู้ได้เห็นเกี่ยวกับ**ถ้ำดอกคำ** ผมขอนำเสนอ **ตำนานถ้ำดอกคำ** เป็นการปูพื้นก่อน

เกี่ยวกับ**ตำนานถ้ำดอกคำนี้** ผมค้นจากเอกสาร ๒ แหล่ง แหล่งแรกเป็นเอกสารชื่อ **"เวียงพร้าววังหิน"** เป็นเอกสารของทางอำเภอพร้าวจัดทำขึ้น และแหล่งที่สองค้นมาจาก **"พุทธตำนานพระเจ้าเลียบโลก"**

เอกสารชื่อ **เวียงพร้าววังหิน** ได้เขียน**ตำนานถ้ำดอกคำ** ดังนี้ : -

เรื่องราวของ**ถ้ำดอกคำนี้**ปรากฏอยู่ใน**ตำนานพระพุทธเจ้าเลียบโลก** หรือ **ตำนานพระบาท พระธาตุ ฉบับพิสดาร** จารึกด้วยตัวอักษรไทยยวน ภาษาบาลี มีข้อความว่า : -

"พระพุทธเจ้าของเรา พร้อมด้วยพระยาอินทร์ พระยาอโศก พระยานนท์ พระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะ ได้เดิน**เทสสันถี** คือการเสด็จไปเทศนาโปรดสัตว์ในนิยมราชเทวีน้อยใหญ่ที่ต่างๆ เข้ามา

ในเขต**เมืองหริภุญชัย เมืองลี้ เมืองท่าหัวเตียน เมืองอู่คำ...**

ยังมีในวันหนึ่ง พระพุทธเจ้าของเราก็เสด็จไปด้วยพระองค์เพียงองค์เดียว ก็ได้มานั่งในถ้ำนี้ ขณะนั้นมียักษ์ ๒ ตนผัวเมียอาศัยอยู่ใน**ถ้ำหลวงเชียงดาว** มาเป็นเวลานาน

วันหนึ่งมันก็ออกมาหาอาหารในบริเวณแถว **ถ้ำดอกคำ**นี้ ยักษ์ผู้สามีมันก็เล็งเห็นชายผู้หนึ่งมีรูปร่างงามนักนั่งอยู่ในถ้ำ มันก็เข้าไปหาเพื่อจะจับกินเป็นอาหาร

พอเข้าไปใกล้ พระพุทธเจ้าก็เหาะหนีไป มันจึงหยิบเอาก้อนผา (ก้อนหิน) ขว้างตามหลังไปหลายก้อน โดยไปตกที่ริมปากถ้ำ ๒ ก้อน แต่ก็ไม่ถูกพระพุทธเจ้า

ยักษ์ตนนั้นจึงมีความเจ็บใจมาก จึงคิดหาอุบายโดยการแปลงร่างเป็นอีกาบินไล่กวดพระพุทธองค์ไป พระพุทธองค์ก็แปลงร่างเป็นตัวหมัดจับอยู่ที่หัวของอีกา

อีกาไม่รู้ว่าพระพุทธเจ้าไปอยู่ไหน บินวนเวียนหาอยู่ตั้งนานจนหลงเข้าไปในป่าทึบแห่งหนึ่ง ต่อมาที่แห่งนี้จึงได้ชื่อว่า **บ้านดงกาหลง** จนทุกวันนี้

ในที่สุด(ยักษ์) ก็ลดทิฐิมานะ ยอมแพ้ ยกมือไหว้พระพุทธเจ้าแล้วเหาะไป**ถ้ำเชียงดาว** บอกเรื่องที่เกิดขึ้นแก่ภรรยาตน

ยักษ์ผู้เป็นภรรยาจึงได้ชวนผู้เป็นสามีแต่งดาขันข้าวตอกดอกไม้ซึ่งเป็น**ดอกบัวคำ** มาสักการะพระพุทธองค์

ถ้ำนี้จึงได้ชื่อว่าถ้ำดอกคำตั้งแต่นั้นมา...”

ในตำนานยังมีต่อว่า ยักษ์ไปที่ไหน มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น และเหตุการณ์นั้นก็เป็นที่มาของชื่อสถานที่ต่างๆ เกรงว่าจะยาวไป ผมจึงของดการนำเสนอเพียงนี้ก่อน

ส่วนเอกสารเล่มที่สอง ก็สืบเนื่องเรื่องราวที่ผมคัดลอกมา ได้อ้างอิงว่าเอามาจาก **ตำนานพระพุทธเจ้าเลียบโลก** และบังเอิญถือว่าโชคดีอย่างที่สุด ที่**ท่านอาจารย์ปวงคำ ตุ้ยเขียว** หรือ **พ่อหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว** ผู้เชี่ยวชาญอักษรล้านนา ได้เมตตาส่ง **พุทธตำนานพระเจ้าเลียบโลก** ไปให้ผมพอดี ก็ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ผมได้ลองค้นหาเรื่องราวที่คล้ายกัน ก็พบว่ามีเขียนอยู่ใน **พุทธตำนานพระเจ้าเลียบเมือง กัณฑ์ที่ ๙** เล่าถึงพระพุทธองค์พร้อมทั้งพระสาวกได้เสด็จมาดินแดนภาคเหนือของประเทศไทย แล้วเสด็จไปสถานที่ต่างๆ เพื่อประดิษฐานพระพุทธศาสนา ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นพุทธสถาน มีรอยพระบาทและพระธาตุ (เจดีย์) เกิดขึ้นในที่หลายๆ แห่ง เป็นตำนานของสถานที่นั้นๆ

เกี่ยวกับเรื่องยักษ์สองตนผัวเมีย ที่**ถ้ำเชียงดาว** นั้น มีดังนี้ : -

ดูราสัปปุรุษทั้งหลาย ยังมีในกาลครั้งหนึ่ง สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า องค์ประกอบด้วยพระกรุณาธิคุณอันยิ่ง **ทรงรำพึงถึงพระยายักษ์ใหญ่ตนหนึ่ง ซึ่งอยู่ที่ดอยอ่างสรง** (ถ้ำเชียงดาว) อันมี**เมืองหริภุญชัย** (เวลานั้นเมืองหิริภุญชัย มีอาณาเขตถึงเชียงดาว)

พระพุทธองค์ทรงทราบด้วยทิพยจักขุญาณแห่งพระองค์แล้ว ก็เสด็จไปสู่บริเวณเขตแดน**ดอยอ่างสรง**ที่นั้น

ส่วนพระยายักษ์ที่อาศัยใน**ดอยอ่างสรง** นั้น มันมีปรกติแสวงหาคนและสัตว์มากินเป็นอาหารเสมอมาเป็นประจำ

ในวันนั้น พระยายักษ์ก็ออกจากที่อยู่แห่งตน เพื่อไปแสวงหาอาหาร มันไปทางใดไม่พบคนหรือสัตว์แม้แต่ตัวเดียว แล้วมันก็ไปพบพระพุทธเจ้า

เมื่อมันเห็นแล้ว มันหาได้รู้ไม่ว่าเป็นพระพุทธเจ้า มันคิดว่า *"โชคกูยังดีอยู่ ถึงได้มาพบปะชายผู้นี้ อาหารของกูเดินทางมาหากูแล้ว"*

เมื่อมันเห็นเช่นนี้แล้ว ก็แสดงฤทธิ์เดชอันเป็นยักษ์แห่งมัน แล้วก็วิ่งเข้าไปหาพระพุทธเจ้าด้วยอาการอันรีบด่วน *"กูจะจับบุรุษผู้นี้กินเป็นอาหาร"*

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงทราบวาระจิตแห่งยักษ์ จึงตรัสว่า ***"ดูก่อนพระยายักษ์ ท่านอย่าคิดว่าจะกินเราเลย จะเป็นบาปอันหนักแก่ท่านต่อไปภายหน้าหาที่สุดมิได้ เราตถาคตนี้มิใช่คนธรรมดาสามัญ เราเป็นสัพพัญญูพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐกว่าโลกทั้งสาม"***

พระยายักษ์ได้ฟังพระดำรัสของพระพุทธเจ้าเช่นนั้น ก็บังเกิดความสะดุ้งตกใจกลัว มีร่างกายอันสั่นสะท้าน มีความกลัวต่อมรณภัยเป็นอย่างยิ่ง จึงเข้ามากราบขออภัยไว้ชีวิตจากพระพุทธเจ้า แล้วถอยหลังกลับคืนสู่ถ้ำอันเป็นที่อยู่แห่งตน...

ผมขอคัดมาแค่นี้ ในลำดับต่อไปยักษ์ก็นำเรื่องไปเล่าให้ภรรยาฟัง แล้วก็พากันจัดเครื่องสักการะบูชา รีบพากันมากราบขอขมาพระพุทธเจ้าด้วยคำว่า *"ข้าแต่พระพุทธเจ้าผู้หาทุกข์มิได้ ข้าพระพุทธเจ้าก็กราบขอพระพุทธเจ้าโปรดจงบังเกิดพระมหากรุณาธิคุณ อดโทษแก่ข้าพระองค์ด้วยเถิด เพราะข้าพระองค์ไม่ทราบว่าเป็นพระพุทธเจ้า จึงได้วิ่งพรวดพราดเข้ามาเพื่อจะจับพระองค์กินเป็นอาหาร การกระทำเช่นนี้ก็บังเกิดโทษแก่ข้าพระองค์ ขอพระองค์โปรดอภัยโทษเหล่านั้น แล้วโปรดทรงพระกรุณาสั่งสอนข้าพระองค์ด้วยเถิด"*

ขณะนั้นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเล็งเห็นพระยายักษ์ตนนั้น เป็นผู้มีบุญสมภารซึ่งต้องปรากฏด้วยบุญและคุณแห่งตนในภายภาคหน้าเป็นอันมาก ก็ทรงรับเอา**ปรมามิสบูชา** และทรงอดโทษให้แก่พระยายักษ์ตนนี้ด้วยดี

แล้วทรงสั่งสอนพระยายักษ์ให้เข้าถึงสรณาคมณ์และรักษาเบญจศีล

พระยายักษ์ก็ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทุกประการ แล้วนั่งเฝ้าปรนนิบัติพระพุทธเจ้าอยู่

พระองค์ทรงพยากรณ์ว่า **"ดูรายักขราชผู้เป็นใหญ่ ต่อไปในอนาคตเบื้องหน้า ในระหว่างศาสนาที่ตถาคตตั้งใจไว้นั้น ท่านจะได้มาเกิดเป็นพระยาธรรมิกราชองค์หนึ่ง ในระหว่างอายุพระพุทธศาสนาพันที่สาม ท่านจะได้ยกย่องส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองเป็นอันมาก..."**

หมายความว่า พระยายักษ์ตนนี้จะมาเกิดเป็น**พระยาธรรมิกราช**อีกองค์หนึ่ง เมื่อถึง พ.ศ. ๓๐๐๐

ท่านผู้อ่านจะรอชมบารมีพระยาธรรมิกราชองค์นี้ก็ได้ รออีกแค่ ๔๕๓ ปีเท่านั้นเอง มีเคล็ดลับว่า ต้องอย่าหยุดหายใจแล้วจะไม่ตาย เชื่อผมเถอะครับ !

หมายเหตุ : ในพุทธตำนานพระเจ้าเลียบโลก ที่ผมคัดลอกมาเป็นเรื่องที่สองนี้ ไม่ได้ระบุสถานที่ว่าเป็น**ถ้ำดอกคำ** แต่พิจารณาเค้าเรื่องแล้วเห็นว่าคล้ายกัน คือยักษ์สองผัวเมียอาศัยอยู่ถ้ำเชียงดาวเหมือนกัน แต่ไม่ได้ระบุชื่อถ้ำที่ไปพบพระพุทธเจ้า ดังนั้นเรื่องนี้จะเป็น**ตำนานถ้ำดอกคำ**หรือไม่ผมก็ไม่กล้ายืนยันครับ

แต่มีอีกตำนานหนึ่ง ที่พระพุทธเจ้าทรงโปรดยักษ์มิจฉาทิฐิ ให้กลายเป็นยักษ์มีศีลธรรมแล้วเฝ้าจำศีลอยู่ที่**ถ้ำตับเตา** อำเภอวชิรปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ครับผม

ปฐม

๒๔๗.

หลวงพ่อประสิทธิ์ไปภาวนา ที่ถ้ำดอกคำ

ถาม **หลวงพ่อประสิทธิ์ ปุญฺญมากโร วัดป่าหมู่ใหม่** อ.แม่แตง ว่า ท่านเคยไปภาวนาที่ถ้ำดอกคำหรือไม่ ?

หลวงพ่อ ตอบว่า ***"ถ้ำดอกคำ*** *ก็เคยไป แต่ว่าไม่ได้ไปพักนาน ไปพักอยู่สัก ๒ หรือ ๓ คืนนี้แหละ ไปพักตอนนั้นก็ไม่มีใครอยู่"* (หมายความว่าช่วงนั้นไม่มีพระอยู่ที่นั้น)

ถาม *"ตอนนั้น* ***หลวงปู่มั่น*** *กลับอิสานแล้วยังครับ ?"*

หลวงพ่อ ตอบ ดังนี้ : -

"โอ๊ย ! กลับแล้ว ท่านกลับนานแล้ว **หลวงปู่มั่น** กลับไปกว่าสิบปี เกือบยี่สิบปี

ตอนที่ (หลวงพ่อ) ไป**ถ้ำดอกคำ** นั้น ประมาณปี ๒๕๐๘ และ **หลวงปู่มั่น** ท่านมรณภาพในปี พ.ศ. ๒๔๙๒

ตอนที่ (หลวงพ่อ) ไปเที่ยวแถว**ถ้ำดอกคำ** ยังเป็นป่าอยู่ ตรงหน้าถ้ำนั้นก็ยังมีต้นไม้อยู่ ก็เงียบดี ถ้ำมันเป็นถ้ำที่แต่ก่อนยังไม่มีคนเข้าไปทำอะไร ยังไม่ได้พัฒนาอะไร ถนนก็ยังเป็นลูกรัง เป็นถนนชั่วคราว

ตอนเข้าไปธุดงค์นั้นนะเงียบ ที่ถ้ำนั้นมันก็ยังไม่มีหมู่บ้านอยู่ใกล้ด้วย ถ้ำหันหน้าไปคนละด้าน พอเดินจาก**บ้านน้ำแพร่** บ้านอะไรๆ เข้าไป คือมีบ้านอยู่ก่อน ถ้ำนี้อยู่ห่างกัน เงียบ ชาวเขาก็ไม่ค่อยได้เกี่ยวข้องกับถ้ำนี้

พวกชาวบ้าน ชาวเขา ก็ใส่บาตรให้พระธุดงค์ แล้วพระก็เดินเข้าไปรับบิณฑบาต แล้วก็กลับไปภาวนา ไปพักที่ถ้ำ

ตอนที่อาตมาไปอยู่นั้น ก็ไม่มีคนไปเที่ยวไปอะไร ไปติดต่อเรื่องอะไร พอบิณฑบาตเสร็จก็เงียบ จะไม่พบคนผ่านไปมาแถวนั้นเลย

ที่ถ้ำนั้น ครูบาอาจารย์รุ่นเก่าท่านเคยไปกัน เป็นถ้ำที่เงียบดี"

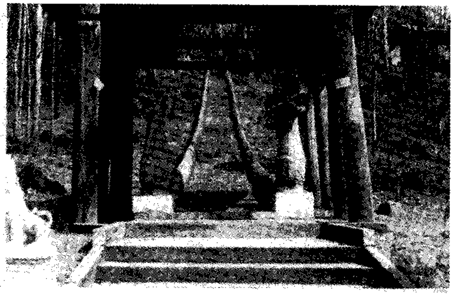

(บน) บันไดนาคขึ้นสู่ถ้ำดอกคำ

(ล่าง) รูปปั้นนางยักษ์ถวาย

ดอกบัวทองคำที่หน้าถ้ำ

สองภาพนี้พ่อครูหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว ถ่ายไว้นานแล้ว

๒๔๘.

หลวงปู่อ่อนไปเป็นไข้มาเลเรีย

พวกเรากราบเรียนถาม **หลวงพ่อประสิทธิ์ ปุญฺญมากโร** ว่า *"ทราบว่า**หลวงปู่มั่น** ไปบรรลุธรรมที่**ถ้ำดอกคำ** ใช่ไหม ?"*

หลวงพ่อ ตอบดังนี้ :-

"ก็หลายคนว่าอย่างนั้น** อาตมาไม่รู้ว่า **หลวงปู่มั่น** ไปอยู่ที่ **ถ้ำดอกคำ** นั้นนานเท่าใดหรอกนะ รู้แต่เรื่อง **หลวงปู่อ่อน" (หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ วัดป่านิโครธาราม อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี)

"**หลวงปู่อ่อน** เคยมาสมัยที่ท่านติดตาม**หลวงปู่มั่น** ท่านเคยเล่าอยู่แต่ว่า **ท่านไปติดไข้มาเลเรียที่ถ้ำดอกคำ** ไปได้รับเชื้อมาเลเรีย ติดมาเลเรียอย่างร้ายแรง ต้องรีบลงไปรักษาตัวที่นครราชสีมา

เพราะว่าเป็นมาเลเรียอย่างกะทันหัน รุนแรง ท่านว่า ก็เลยลงจากเชียงใหม่ ได้รับคำแนะนำให้ไปรักษาทางใต้ ทางนครราชสีมา แล้วเลยไปรับอากาศแถบชายทะเล

ท่าน (หลวงปู่อ่อน) เคยไปอยู่**ถ้ำดอกคำ** ท่านก็เคยเล่าอยู่ เคยไปป่วยติดไข้มาเลเรีย แล้วก็กลับไป แต่ท่านก็ไม่ได้เที่ยวอะไรมาก เพราะท่านมาติดตาม มากราบ**หลวงปู่มั่น** ตามมาฟังธรรม

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

แต่ว่า **ถ้ำดอกคำนี้ภูมิเขารู้สึกจะแรง** (เจ้าที่แรง) ท่านว่าตอนท่านไปอยู่ก็มีเสียงมากระซิบตลอด เวลานั่งภาวนาก็จะมีเสียงพูดกันมาเป็นหมู่ ท่านว่าเป็นเสียงคนมากันแน่น เยอะ เสียงดัง คุยกันเป็นภาษาพื้นเมือง แต่ท่านฟังไม่รู้เรื่อง

ท่านว่า เอ ! นั่งภาวนาสักพักก็มีเสียงคนมาหา เหมือนมีแขกมาหา แล้วท่านก็เกิดสงสัยว่า เอ ! คนเขามาหาเราหรือ ?

ท่านก็ออกจากภาวนา เดินออกมาดูก็ไม่มี ก็หลายครั้งท่านบอก ท่านก็เลยรู้ว่า **อ๋อ ! มันไม่ใช่คน เป็นพวกภูมิต่างหาก** ท่านก็เลยไม่ต้องระแวงในตอนหลัง รู้แล้ว เป็นหลายครั้งแล้ว สงสัย แล้วก็ลุกมาหลายครั้งแล้ว

เอ๊ะ ! เสียงเขามากันเยอะ เสียงเขาพูดกันคุยกันมาเป็นหมู่เลยนะ เสียงก็มาใกล้ๆ ถ้ำ แล้วก็เดินออกไปดูเขา พอไปก็ไม่มีคน

ท่าน (หลวงปู่อ่อน) เล่าเรื่อง **ถ้ำดอกคำ** ให้ฟัง รู้สึกว่า**ภูมิเขาแรง** เขาอยู่ในนั้นแหละท่านว่า เวลาเรานั่งจะทำสมาธิ ก็มีเสียงพูดมาได้ยินถึง เสียงดังหลายคน

เสียงพูดมาเป็นหมู่เลย เสียงเหมือนคนข้างนอกมา”

๒๔๙.

หลวงปู่แหวนกับพญานาค ที่ถ้ำดอกคำ

ช่วงที่พวกเราไปกราบ**หลวงพ่อเปลี่ยน** เมื่อปลายปี ๒๕๔๕ ระหว่างที่เราสอบถาม**หลวงพ่อ** เกี่ยวกับเรื่อง**หลวงปู่มั่น** และบูรพาจารย์สายกรรมฐาน ที่มาบำเพ็ญในภาคเหนือ

มีตอนหนึ่งอาจารย์ภัทราถาม**หลวงพ่อ**ว่า *"ตรงไหนค่ะ ที่ว่า **หลวงปู่มั่น** ไปพักอยู่บนเขา ?"*

หลวงพ่อ *"อ๋อ ! ก็บน**ดอยนะโม**นี่แหละ"* ท่านทำมือประกอบ *"...ตรงที่**ดอยแม่ปั๋ง**อยู่ตรงนี้ **ดอยนะโม** ก็อยู่ติดกันทางตะวันออกไม่ไกล"*

"ตอนนี้**ดอยนะโม** เป็นวัดหรือเปล่าครับ ?"

หลวงพ่อ *"คงมีพระอยู่มั้ง อาจมีพระอยู่ ตอนนั้น**หลวงปู่แหวน** ท่านอยู่กับ**หลวงปู่มั่น***

หลวงปู่แหวน ยังไม่ได้มาอยู่แม่ปั๋ง ท่านเล่าให้อาตมาฟัง"

ต่อจากนั้น**หลวงพ่อ**ก็เล่าเรื่องที่ท่านได้ฟังมาจาก**หลวงปู่แหวน** ดังนี้ : -

"ตอนนั้นหลวงปู่มั่นออกจากถ้ำดอกคำ มีหลวงปู่แหวนกับหลวงปู่ขาวอยู่ด้วย

*พอ**หลวงปู่มั่น**ออกจากนั้นมา **ก็บอกให้หลวงปู่แหวนอยู่ที่นี่** (ถ้ำดอกคำ) **๗ วันก่อน จึงค่อยตามไป** ตอนนั้น**หลวงปู่ขาว** ก็ไปตาม **หลวงปู่มั่น** ไปอยู่ดอยนะโม*

*ทีนี้**หลวงปู่แหวน** อยู่ (ถ้ำดอกคำ) องค์เดียว **พญานาคมันมาชูคอเฝ้าหลวงปู่แหวนทั้ง ๔ วัน** ท่านไม่ได้หลับนอนตลอด ๔ คืน อยู่ได้แค่ ๔ วัน ท่านก็เลยตามไปหา**หลวงปู่มั่น** (ที่ดอยนะโม)*

***หลวงปู่มั่น** ก็เลยไล่ (หลวงปู่แหวน) กลับมาอีกว่ายังอยู่ไม่ถึง ๗ วัน ให้กลับไปภาวนาอยู่ให้ครบ ๗ วัน แล้วจึงค่อยกลับไปหาท่าน..."*

หลวงพ่อหยุดเรื่อง**ถ้ำดอกคำ**แค่นั้น แล้วพูดว่า *"ตามหลักของ **หลวงปู่มั่น** พอท่านฉันข้าวเสร็จ ท่านเทศน์ให้ฟัง แล้วท่านจะไล่(พระ) หนี ไปอยู่อย่างน้อยห่างกันกิโลหนึ่ง ประมาณนั้นแหละ ไม่ให้อยู่ใกล้เลย ไม่ให้ลูกศิษย์เข้าอยู่ใกล้ๆ อยู่ไม่ได้ ไล่ไปอยู่ไกลๆ ตอนนั้นก็มีเสือมีอะไร เพื่อให้ (ลูกศิษย์) กล้าหาญ"*

พวกเราจำเป็นต้องกราบลาเพียงเท่านั้น ยังติดใจเรื่อง **ถ้ำดอกคำ** ได้บอก**หลวงพ่อ**ว่าจะหาโอกาสไปเยี่ยมชม และถ้ามีโอกาสจะไป**นั่งภาวนาดู**

หลวงพ่อ ท่านได้ย้ำกับพวกเราว่า **ควรไปภาวนาดูอย่างยิ่ง จะได้รู้เห็นอะไรดีๆ** และท่านเตือนว่าอย่าไปสนใจกับสภาพแวดล้อมอะไรนัก ทุกอย่างเป็น**อนิจจัง** ที่นั่นมันเปลี่ยนไปอย่างน่าเสียดาย ไม่มีความสงบวิเวกเหลืออยู่ กลายเป็นสถานที่เที่ยวไป

หลวงพ่อ บอกว่า *"ถ้าจะไปภาวนาให้หาเสื่อไปปูนั่งด้วย"*

ผู้เขียนกับ **อาจารย์ภัทรา** ได้ไปที่ **ถ้ำดอกคำ** ในการขึ้นเชียงใหม่เที่ยวนั้น ไม่ได้จำวันที่ แต่เป็นปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ดูเหมือนขึ้นไปเพื่อเตรียมต้อนรับคณะกฐินที่ **วัดป่าอาจารย์มั่น**

ไปถึง **ถ้ำดอกคำ** ก็เกือบจะ ๕ โมงเย็นแล้ว ท้องฟ้าดูครึ้มฟ้าครึ้มฝน ทำท่าว่าฝนจะตก คงมีเวลานั่งสมาธิได้ไม่นาน

เราสองคนรีบขึ้นไปตามบันไดนาค ด้วยเวลาจำกัด จึงไม่ได้พิจารณาสภาพแวดล้อม กวาดสายตาดูผ่านๆ พอให้รู้ว่ามีอะไรเด่นๆ บ้าง ขึ้นไปจนสุดบันไดนาคแล้วลงไปสู่ถ้ำด้านในสุด ปูสื่อ กราบพระ แล้วลงมือนั่งสมาธิกัน

ไปถึงถ้ำตอนแรกได้กลิ่นขี้ค้างคาวค่อนข้างแรง หลับตาบริกรรม พุทโธ - พุทโธ สัก ๕ นาที จิตเริ่มสงบแล้วได้กลิ่นดอกบัวหอมอบอวลไปทั่ว

เรานั่งได้ไม่ถึง ๑๕ นาที ก็มีกลุ่มนักท่องเที่ยวขึ้นมา ๓-๔ คน พูดคุยกันเสียงดัง และตีระฆังในถ้ำเหง่งหง่างๆ พวกเราจำต้องออกจากสมาธิ กราบพระแล้วรีบเดินลงมา

ดูท่าว่าฝนกำลังจะตก อากาศเริ่มมืดครึ้ม และใกล้จะค่ำด้วย ต้องรีบเดินทางไป**วัดป่าอาจารย์มั่น** ไปค้างคืนเพื่อเตรียมงานที่นั่น

ตั้งใจว่าเมื่อมีโอกาสจะไปสอบถามหลวงพ่อเปลี่ยนเกี่ยวกับเรื่องถ้ำดอกคำต่อ

๒๕๐.

นิมิตเห็นหลวงปู่มั่น ในถ้ำดอกคำ

เมื่อเสร็จงานกฐินที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** เย็นนั้นพวกเรากลับไปค้างที่**วัดอรัญญวิเวก** อ.แม่แตง หวังจะกราบเรียนถาม **หลวงพ่อเปลี่ยน** เรื่อง**ถ้ำดอกคำ**ต่อ รวมทั้งกราบเรียนถามเรื่อง **กลิ่นดอกบัว** ที่เราได้สัมผัสด้วย

หลวงพ่อ เริ่มต้นว่า *"ที่**ถ้ำดอกคำ** (ต.น้ำแพร่ อ.พร้าว) ก็เป็นวัดของฝ่ายนิกาย นั่นแหละอาตมาไปเห็น อาตมารู้สึกเสียดาย ธรรมยุตเราอยู่นะแต่ก่อน ธรรมยุตอยู่ต่อๆ กันมา **หลวงปู่แหวน** เล่าให้อาตมาฟัง อาตมาว่าจะไป (ที่ถ้ำดอกคำ) ก็ไม่ได้ไปสักที ตั้งหลักจะไปก็ไม่ได้ไป*

*พวก**ท่านครอง** (พระอาจารย์ครอง) ก็ไปอยู่แต่อยู่ไม่ได้*

*ทีนี้พอ**ท่านครอง**ออกมาเท่านั้น ออกมาได้ปีหนึ่ง ไม่มีใครอยู่ พระนิกายก็เลยไปยึดอยู่ พออาตมาไปเห็นทีหลังก็ตอนนิกายเขาไปอยู่แล้ว*

โอ้ย ! พวกเขาตัดต้นไม้ออก สร้างพระไว้เป็นแถว ตัดต้นไม้ออกหมด"

หลวงพ่อ เล่าถึงการไปนั่งภาวนาที่**ถ้ำดอกคำ** ดังนี้

*"อาตมาเข้าไปนั่งในถ้ำ วันพระอย่าง (วัน) นี้แหละ วันพระ ๘ ค่ำ อย่างนี้แหละ อาตมาพาโยมไปเที่ยว แล้วอาตมาไป***นั่งสมาธิ** *ปัดๆ หน่อย แล้วเอาเสื่อปูนั่ง*

โยมมีแต่คนหนุ่มๆ เขาคอยอยู่ข้างนอก เขาไม่นั่ง อาตมานั่งคนเดียว ไปถวายผ้าไตรพระ (ที่วัดนั้น) ก่อน เสียงเปิดเพลงบุ่มบ่ำๆ ข้างนอกวัดนิกายเขาเปิดเพลง

อาตมาเข้าไปนั่งสมาธิ พอนั่งลงไปไม่ถึง ๑๕ นาทีเลย เห็นหลวงปู่เลย เห็นหลวงปู่มั่นนั่งอยู่ อยู่ข้างพระพุทธรูป - พระนอน หลวงปู่นั่ง

ใจว่า โอ ! หลวงปู่อยู่นี่เอง !

นั่ง สงั๊บ สงบ อาตมาก็ปลื้มใจ ลืมตาดูไม่เห็น หลับตาดูถึงเห็น *(หลวงปู่มั่นนั่งอยู่)*

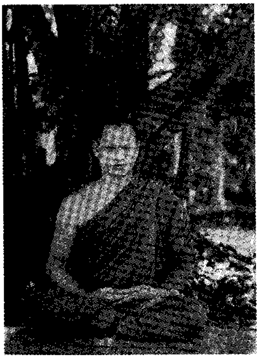

หลวงพ่อเปลี่ยน (ถ่ายเมื่ออายุ ๕๘ ปี)

อาตมานั่งต่อไปจนถึง ๒ ทุ่มกว่าวันนั้น ทางนี้ (นอกถ้ำ) ก็ไหว้พระสวดมนต์ คอยอาตมาซิ พวกญาติโยม

อาตมานั่งอยู่ในนั้น ไม่อยากออกมาเลย

อยากได้ที่นั้นทำเป็นวัดปฏิบัติ ***เห็นหลวงปู่ตลอด เดี๋ยวนี้ก็ยังเห็นจำได้ ยังติดตาอยู่เมื่อนตอนไปนั่งที่นั่น***

ถ้าหากอาตมาไปเห็นช่วงที่ไม่มีใครอยู่ อาตมาคงยึดมาตั้งเป็นวัดสาขา เป็นวัดปฏิบัติ ทำพื้นถ้ำให้ดี ทำความสะอาด ทำประตูปิด ต้นไม้จะไม่ตัด พระพุทธรูปมากมายก็ไม่มี แล้วปลูกป่าแทน

วันหนึ่งเข้าไปนั่งสมาธิสัก ๓ ชั่วโมง ถ้าคนอยากเข้าไปดู เราก็ออกมาอยู่ข้างนอกเสีย พวกพระเณรออกมา ให้คนเขาเข้าไปกราบไหว้ ออกมาแล้วก็ปิดประตู ค่ำมาแล้วก็เข้าไปไหว้พระสวดมนต์ซะ นั่งสมาธิกันอยู่ที่นั่น สงบที่สุดเลย"

ในส่วนตัวของผมก็ปรารถนาจะไปบูรณะภายในถ้ำแห่งนี้ เพื่อให้เป็นที่ปฏิบัติภาวนาตามที่**หลวงพ่อเปลี่ยน**ได้บอก ถ้ามีบุญพอก็คงได้ทำสักวันหนึ่ง

แต่...ท่านผู้อ่านต้องช่วยผมนะครับ !

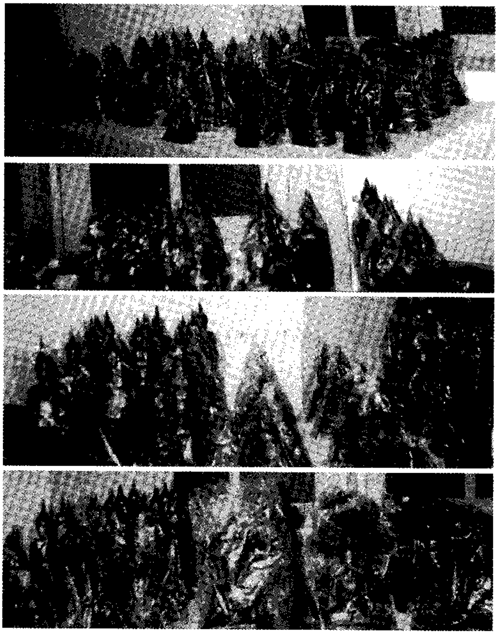

พระพุทธรูปประจำวันเกิด จำนวน ๑๐๘ องค์
เตรียมบรรจุบนยอดพระมหาธาตุมณฑป

๒๕๑.

ดอกบัวทองคำที่ถ้ำดอกคำ

ในตอนที่ผ่านมา ผมได้เสนอคำบอกเล่าของ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** ที่เล่าให้**หลวงพ่อเปลี่ยน** ฟังเกี่ยวกับ**ถ้ำดอกคำ** ความว่า หลังจาก**หลวงปู่มั่น** บรรลุธรรมแล้ว ท่านได้พา**หลวงปู่ขาว** ย้ายไปพักที่**ดอยนะโม** โดยทิ้งให้**หลวงปู่แหวน** อยู่ที่ถ้ำดอกคำเพียงองค์เดียว และสั่งว่าอยู่ภาวนาให้ครบ ๗ วัน จึงค่อยตามไป

ในตอนนั้นบารมีธรรมของ**หลวงปู่แหวน** อาจจะยังไม่แก่กล้าเต็มที่ (อันนี้ผมคิดเอาเองนะครับ หากผิดพลาดต้องกราบเท้าขอขมาหลวงปู่ด้วยครับ_ปฐม) ท่านอดทนอยู่ได้แค่ ๔ วัน ไม่ได้หลับไม่ได้นอน เพราะพญานาคมาแผ่แม่เบี้ยตรงใบหน้าท่านตลอดเวลา เห็นได้ทั้งหลับตาและลืมตา

หลวงปู่แหวนจึงได้สละ**ถ้ำดอกคำ** แล้วตาม**หลวงปู่มั่น**ไปที่**ดอยนะโม**

คราวที่แล้วเล่ามาถึงตรงนี้

ในส่วนของผมเองก็ได้ไปลองนั่งภาวนาที่**ถ้ำดอกคำ**แล้ว**ได้กลิ่นดอกบัวหอมอบอวล** จึงนำเรื่องมาเล่าถวาย**หลวงพ่อเปลี่ยน**

เรื่องที่**หลวงพ่อ**เล่าให้พวกเราฟัง มีดังนี้ : -

...**หลวงปู่แหวน** ถูก **หลวงปู่มั่น** ดุ จึงกลับไปภาวนา (ที่ถ้ำดอกคำ) ต่ออีก ๓ วัน ครบ ๗ วัน แล้วจึงตาม**หลวงปู่มั่น**ไปที่**ดอยนะโม**

พอเข้าไปกราบ **หลวงปู่มั่น** ก็ถามทันทีว่า "ท่านแหวนเห็นหยังบ้าง ?"

หลวงปู่แหวน *"เห็นแต่พญานาคครับ"*
หลวงปู่มั่น *"ข้างล่าง ใต้ลุ่มเห็นอะไรบ้าง ?"*
หลวงปู่แหวน *"ไม่เห็นครับ !"*

หลวงปู่แหวน เล่าให้**หลวงพ่อเปลี่ยน** ฟังว่า ต่อมาภายหลังท่านก็กลับไปภาวนาที่ **ถ้ำดอกคำ** อีก ท่านว่า *"ที่ถ้ำนั้นแหละ มีพระอริยเจ้า คือพระอรหันต์มานิพพานที่ถ้ำนั้น ๔ องค์ ที่ถ้ำข้างล่างสุด มีดอกบัวทองคำเนรมิตอยู่ในพานทองคำ ซึ่งแทนพระอรหันต์แต่ละองค์"*

หลวงพ่อเปลี่ยน กล่าวย้ำว่า *"มีรูปดอกบัวอยู่ใต้พื้นที่เขาถมนั้น"*

กลับมาทาง**หลวงปู่แหวน** เมื่อถูก**หลวงปู่มั่น** ถามว่าเห็นอะไรบ้าง ท่านตอบว่า ไม่เห็นอะไรนอกจากพญานาค แล้วท่านก็คิดในใจว่า *"โอ้ย ! ครูบาเป็นพระอริยเจ้า ข้าน้อยเป็นเพียงพระปุถุชน มันจะไปเห็นอะไร !"*

เวลาเล่าให้**หลวงพ่อเปลี่ยนฟัง** **หลวงปู่แหวน** ท่านก็ย้ำว่า *"ผู้หนึ่งก็เป็นพระอริยเจ้า ผู้หนึ่งเป็นพระปุถุชน มันก็บ่เห็นแหละ เรานี่แหละ !"*

หลวงพ่อก็เล่าให้พวกเราฟังแค่นี้แหละ

มิน่าเล่า ตอนอยู่ในถ้ำ ผมนึกสงสัยสิ่งหนึ่ง คือพอจำได้ว่าตรงองค์พระนอนที่ถ้ำชั้นในสุด ที่เราไปนั่งเบื้องหน้าพระองค์ท่าน จะมีเสาปูนและมีคานคล้ายกับตั้งใจจะทำหลังคาครอบองค์พระ

แต่ที่หัวเสาทั้ง ๒ ต้น มีดอกบัว ๔ ดอกมัดติดกันอยู่ คงจะมีความหมายอะไรสักอย่าง

ผมยังสงสัยเรื่องดอกบัว ๔ ดอกอยู่ แต่ยังไม่มีเวลาไปสอบถามใคร และยังไม่มีเวลาไปที่ถ้ำดอกคำอีกเลย ถ้าท่านผู้ใดทราบเรื่องนี้ โปรดช่วยเล่าขานเพื่อเป็นวิทยาทานด้วยครับ

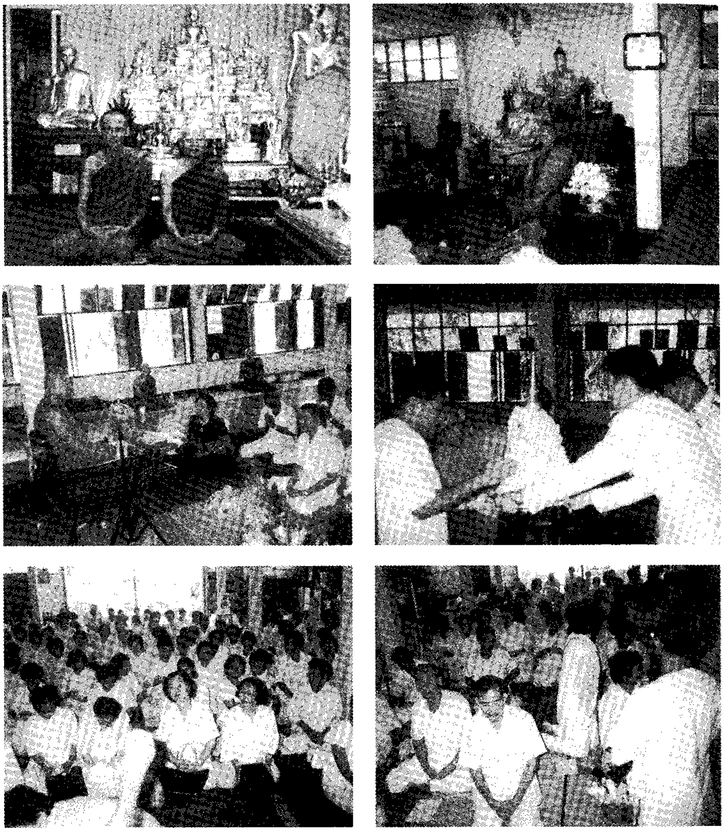

พิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ยกฉัตร และอัญเชิญรูปเหมือนบูรพาจารย์

๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

๒๕๒.

พญานาคที่ถ้ำดอกคำ (อีกครั้ง)

หลังจากเขียนเรื่อง**พญานาคที่ถ้ำดอกคำ**เมื่อตอนที่แล้ว ก็มาเจอเรื่องที่ผมเคยเขียนไว้จากการสนทนาธรรมกับ**หลวงพ่อเปลี่ยน** เมื่อครั้งก่อน ไม่อยากจะนำมาหลอมรวมกัน ก็ขอนำเสนออีกครั้ง คนละสำนวน ก็ขออภัยท่านผู้อ่าน โปรดทนอ่านอีกตอนก็แล้วกันนะครับ

ผมไม่ได้จดจำวันที่ไว้ แต่อยู่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ **หลวงพ่อ**เล่าเรื่อง **ถ้ำดอกคำ** ให้พวกเราฟัง ดังนี้ : -

ถ้ำดอกคำ อยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองพร้าว **หลวงปู่มั่น**ไปจำพรรษาที่นั่น ๒ พรรษา มีครูบาอาจารย์ตามไปอยู่ที่นั่นด้วยหลายองค์

หลายองค์ก็ตามไปฟังเทศน์ฟังคำสอน**หลวงปู่**

พระปฏิบัติฝ่ายมหานิกายที่ตามไปฟังธรรมจาก**หลวงปู่** ที่ทราบแน่ชัดก็มี **ครูบาอินทจักรรักษา** พี่ชายของ**ครูบาพรหมจักร** วัดพระพุทธบาทตากผ้า จ.ลำพูน

องค์ที่สองก็**ครูบาคำปัน** (พระครูสุภัทรคุณ หลวงปู่คำปัน สุภทฺโท) วัดบ้านสันโป่ง อ.แม่ริม เชียงใหม่ **องค์นี้ไปฟังเทศน์หลวงปู่มั่นบ่อยที่สุด แต่ตัวท่านเองไม่ค่อยเทศน์ จะตามฟังเทศน์หลวงปู่มั่น**

องค์ต่อมาก็มี **หลวงปู่คำแสน** (หลวงปู่คำแสน คุณาลงฺกาโร) วัดดอนมูล อ.สันกำแพง *"องค์นี้อาตมารู้จักจริงๆ อาตมาซักเรื่องราวต่างๆ ได้จาก**หลวงปู่ครูบาคำแสน** ซักไล่ถามเรื่องหลวงปู่มั่น"*

หลวงพ่อเปลี่ยน ย้ำว่า *"สี่องค์ที่กล่าวถึงนี้ เป็นพระฝ่ายมหานิกายในเชียงใหม่ที่ติดตามฟังเทศน์***หลวงปู่มั่น** *ที่อาตมาทราบได้แน่ชัด ส่วนองค์อื่นๆ ก็น่าจะมี แต่อาตมาไม่ทราบ"*

เกี่ยวกับเรื่อง**พญานาค หลวงพ่อ** เล่าดังนี้ : -

"ที่ถ้ำดอกคำนี้มีพญานาคอยู่ *ครูบาอาจารย์หลายองค์เคยไปเป็นสถานที่ที่อาตมาชอบที่สุดเลย ถ้าหากทางนิกายบ่ยึดอยู่ อาตมาจะไปทำสถานที่ปฏิบัติธรรมเป็นแห่งที่สอง*

ที่นั่นเป็นสถานที่ที่เป็นมงคลจริงๆ อาตมาเคยไปนั่งดูแล้ว ไปนั่งสมาธิที่นั่น"

"หลวงปู่แหวน *ท่านเล่าให้ฟัง พอประชุมที่นั่นแล้ว* ***หลวงปู่มั่น*** *ท่านก็ย้ายไปที่***ดอยนะโม หลวงปู่ขาว** *ได้ติดตามไปด้วย ปล่อยให้***หลวงปู่แหวน***อยู่ที่***ถ้ำดอกคำ***เพียงองค์เดียว โดยสั่งว่า* ***อยู่องค์เดียวครบเจ็ดวันจึงค่อยตามไปหาเรานะ***

*นี่เป็นคำสั่งของ***หลวงปู่มั่น** *บอกกับ***หลวงปู่แหวน**

หลวงปู่แหวน *ท่านทนอยู่ได้แค่ ๔ วัน ท่านบอกว่า พอตอนกลางคืน พญานาคจะมาเฝ้าดูท่านตลอดเวลา เมื่อท่านนั่ง พญานาคก็ชูคออยู่ตรงหน้าของท่าน* ***หลับตาก็เห็น ลืมตาก็เห็นพญานาคตัวนั้นจ้องดูอยู่ตลอดเวลา***

หลวงปู่แหวน *นั่งพิงก้อนหิน ไม่ได้หลับนอนหมดคืนยันรุ่งเลย สู้พญานาคอยู่อย่างนั้นได้ ๔ คืน จะสู้ต่อไปก็เห็นว่าไม่ไหว จึงได้ติดตาม***หลวงปู่มั่น***ไป***ดอยนะโม**

พอไปถึง **หลวงปู่มั่น** *ก็ไล่กลับไป***ถ้ำดอกคำ***คืน...***มาทำไม ยังไม่ครบ ๗ วัน ?**

หลวงปู่แหวน *กราบเรียนว่า* ***โอ๊ย! อยู่บ่ได้ ข้าน้อย พญานาคชูคอใส่หน้าอยู่ บ่ได้หลับบ่ได้นอนเลย***

*ทีนี้****หลวงปู่แหวน*** *ก็กลับคืนไปอยู่ที่* ***ถ้ำดอกคำ*** *จนครบ ๗ วัน กลับไปบำเพ็ญอยู่ที่นั่นองค์เดียว พอครบ ๗ วัน ก็กลับมาหา****หลวงปู่มั่นที่ดอยนะโม***

หลวงปู่มั่น *ก็ถาม* ***หลวงปู่แหวน*** *ว่า* ***ที่ถ้ำดอกคำนั้นมีอะไรบ้าง?***

หลวงปู่แหวน *ตอบว่า* ***มีแต่พญานาค***

หลวงปู่มั่น *จึงดุว่า* ***เอ ! มันบ่อภาวนาบ๊อ ! จึงไม่เห็นอีหยัง !***

หลวงปู่แหวน *เล่าให้ฟังภายหลังว่า ใน****ถ้ำดอกคำ*** *ถ้ำข้างในสุดตรงที่สร้างพระพุทธรูปอยู่นั้น* ***ข้างใต้เขาทำเป็นรูปดอกบัวไว้ข้างล่าง ๔ ดอก คือ มีพระอรหันต์ มานิพพานที่นั่น ๔ องค์"***

หลวงพ่อเปลี่ยน เล่าต่อไปว่า อันนี้อาตมาซักกับ**หลวงปู่แหวน**นะนี่ **หลวงปู่แหวน** เล่าให้ฟัง

หลวงปู่มั่น ถามเชิงดุว่า *"ทำไมจึงไม่ดู ไม่ภาวนาบ๊อ ?"*

หลวงปู่แหวน บอกภายหลังว่า *"ภาวนา แต่มันบ่อเห็น!"* ท่านหัวเราะนิดหน่อย แล้วเล่าต่อไปว่า ***"พระอริยเจ้าผู้บริสุทธิ์ ท่านมาบำเพ็ญแล้วนิพพานที่นั่น"***

หลวงปู่แหวน รำพึงกับลูกศิษย์ในเรื่องนี้ว่า *"โอ้ย ! อันหนึ่งก็ตาปุถุชน* ***หลวงปู่มั่น*** *ก็เป็นตาพระอริยเจ้า ท่านก็ส่องเห็นอะไรหมด นี่ตาปุถุชน ไม่เห็นอะไรแหละ !"*

หลวงปู่แหวน ย้ำอีกว่า **"มีอะไร หลวงปู่มั่นเห็นหมด แต่เราไม่เห็น"** ท่านพูด

๒๕๓.

หลวงปู่มั่นพบครูบาเจ้าศรีวิไชยที่ไหน ?

ในหนังสือ **พระกรรมฐานสู่ล้านนา (ตอน ๑)** ผมได้นำเสนอเรื่องราวของ**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่าง **หลวงปู่มั่น** กับ **ครูบาเจ้าฯ** ในฐานะที่เป็น **พระผู้พี่** กับ **พระผู้น้อง**

เชื่อว่าท่านผู้อ่านคงได้อ่านกันแล้วนะครับ

ประเด็นที่ผมสงสัย และเชื่อว่าท่านผู้อ่านก็น่าจะสงสัยเช่นกัน คือ **"หลวงปู่มั่น กับครูบาเจ้าศรีวิไชย ท่านไปพบกันที่ไหน และเมื่อไร ? รวมทั้งมีหลักฐานอะไรมายืนยัน?"**

ผมก็สงสัยเรื่องนี้มาตลอด

ถือว่าโชคเข้าข้างอีกเหมือนกัน ที่ผมได้รับความอนุเคราะห์จาก**อาจารย์ประคอง ธรรมไชย** ท่านเป็นนักวิชาการวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นผู้ประสานงานประจำอำเภอพร้าว ที่สำคัญอีกอย่างคือ**อาจารย์ประคอง** ท่านเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงที่ช่วยเหลือการจัดงาน**สมโภชพระมหาธาตุมณฑปฯ** จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี น่ายินดียิ่งครับ

อาจารย์ประคอง ท่านส่งสำเนาหนังสือ **"เวียงพร้าววังหิน"** ไปให้ผม ซึ่งในนั้นได้กล่าวถึงตำนานและประวัติพระธาตุ (เจดีย์) ที่สำคัญที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพร้าว น่าสนใจมากครับ

เกี่ยวกับเรื่องของ**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ในหนังสือดังกล่าวบอกว่าท่านไปอยู่ที่**ถ้ำเชียงดาว** ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๒ แล้วได้รับอาราธนาให้มาบูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถานต่างๆ ในอำเภอพร้าว แล้วท่านก็อยู่แถวอำเภอพร้าวจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ก่อนเดินทางกลับเชียงใหม่

มาถึงตรงนี้ผมก็มาถึง "บางอ้อ" มากระจ่างแจ้งว่าหลวงปู่ทั้งสองพระองค์ ท่านก็มาพบกันที่ถ้ำเชียงดาวกับที่อำเภอพร้าวนี้เอง คือทั้งสององค์ท่านวนเวียนอยู่แถวนี้ ในช่วงเวลาเดียวกันตั้งหลายปี

ส่วนท่านจะไปพบกัน ณ จุดใด เวลาใด ด้วยเรื่องอะไร ก็สุดปัญญาที่มนุษย์อย่างเราๆ รุ่นหลาน-เหลน จะรู้ได้ ใช่ไหมครับ ?

ไหนๆ ก็พูดถึงหนังสือ **เวียงพร้าววังหิน** มาแล้ว ผมก็ถือโอกาสคัดลอกเรื่องการบูรณะปฏิสังขรณ์พระธาตุในเขตอำเภอพร้าว ที่ท่าน**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ท่านแผ่บารมีมาถึงอำเภอพร้าว ซึ่งผมจะขอคัดลอกจุดสำคัญสัก ๒ จุด เผื่อท่านผู้อ่านจะสนใจไปกราบไหว้เพื่อเป็นศิริมงคลบ้าง ดังนี้

...จนกระทั่งวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ คณะสงฆ์ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน (ชาวอำเภอพร้าว) โดยการนำของ**พ่ออุ๊ยคำตัน จันทร์จรมานิตย์** ได้ทราบว่า**ครูบาเจ้าศรีวิชัย** นักบุญแห่งล้านนา หรือที่เรียกว่า **ตุ๊เจ้าบ้านปาง** ได้ธุดงค์มาโปรดญาติโยมศรัทธาที่**วัดถ้ำเชียงดาว**

ได้ไปอาราธนานิมนต์ท่านมาโปรดเมตตาแก่ญาติโยมศรัทธาใน**เวียงพร้าว** และขออาราธนาให้ท่านช่วยบูรณะปฏิสังขรณ์**วัดสันทราย** ตำบลสันทราย (อ.พร้าว) ด้วย

ท่านครูบาเจ้าฯ รับนิมนต์ โดยได้เดินทางย้อนไปท้องที่**อำเภอแม่แตง** เข้าทาง**บ้านช่อแล** ผ่าน**บ้านแม่วะ แม่จวน หัวยหินฝน** มานอนค้างคืนที่ **วัดแม่แพง** (วัดเดิมที่ถูกน้ำท่วม)

รุ่งเช้าเดินทางต่อ มาพักฉันอาหารเช้าที่ **วัดแม่แวนหลวง** เดินทางมาถึง **วัดสันทราย** หมู่ที่ ๗ ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ เวลา ๑๗.๐๐ น.

หลังจากทำวัตรสวดมนต์และเทศน์โปรดญาติโยมศรัทธาพอสมควรแก่เวลาแล้ว **ครูบาเจ้าฯ** ก็เข้าในที่พักนั่งสมาธิวิปัสสนากรรมฐานตามปกติ

รุ่งเช้าวันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ มีญาติโยมศรัทธาในอำเภอพร้าวจำนวนนับหมื่นมาตักบาตรทำบุญ หลังจากให้ศีลให้พรเสร็จแล้ว ผู้นำหมู่บ้านได้อาราธนาครูบาให้ลงมือบูรณะปฏิสังขรณ์ วัดตามที่ตั้งใจไว้แต่เดิม

แต่**ท่านครูบาเจ้าฯ** ได้ประกาศต่อหน้าญาติโยมศรัทธาที่มานั้นว่า *"วัดที่อาตมาจะสร้างนั้น ไม่ใช่**วัดสันทราย**นี้ เมื่อคืนมีรุกขเทวดามาอาราธนานิมนต์ให้สร้างวัดที่สำคัญยิ่งมาแต่อดีต อยู่ห่างจากวัดนี้ไปทางตะวันออกจากนี้"*

หลังจากฉันอาหารเช้าเสร็จแล้ว ท่านได้นำญาติโยมศรัทธาทั้งหมดเดินทางไปเสาะหาแหล่งวัดร้าง พบซากอิฐที่ปรักหักพังทับถมกันอยู่ จึงให้ทุกคนช่วยกันขุดรื้อหาร่องรอย จึงได้**พบศิลาจารึกเป็นแผ่นหินสีดำ** จารึกด้วยอักษรล้านนา มีข้อความสั้นๆ ว่า

“วันพฤหัสบดี เดือน ๖ ขึ้น ๗ ค่ำ ปีชวด พุทธศักราช ๑๙๒๘ ก็อนาธรรมิกราช วัดนี้มีชื่อว่า วัดสะดือเมือง”

พร้อมกับพบวัตถุสิ่งของมีค่าหลายรายการ อาทิเช่นผอบบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เทียนเงินเทียนทอง ระฆังทองปนเงิน จารึกด้วยอักษรขอมโบราณโดยรอบระฆังนั้น

ท่านครูบาเจ้าศรีวิชัย ก็ได้ให้นำบรรจุไว้ในองค์พระธาตุซึ่งสร้างขึ้นมา เพื่อให้เป็นที่สักการะและเป็นสมบัติอันล้ำค่าแห่งอนุชนต่อไป

พร้อมกับได้ให้นามวัดใหม่ว่า **“วัดพระธาตุกลางใจเวียง”** ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

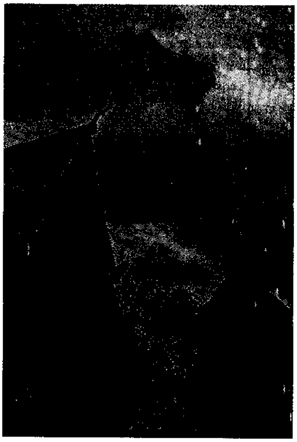

พระธาตุกลางใจเวียง

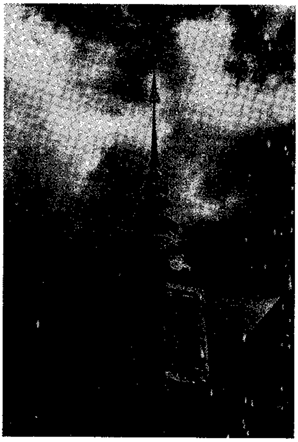

พระธาตุม่วงเนิ้ง

จากที่คัดลอกมานี้ แสดงว่า **ท่านครูบาเจ้าศรีวิไชย** ท่านเข้ามาโปรดประชาชนเขตอำเภอพร้าว ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ในระหว่างนั้นท่านจะไปที่ไหนบ้างไม่ทราบ แต่ผมพบหลักฐานว่า ท่านเดินทางกลับเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗

ในขากลับ **ท่านครูบาเจ้าฯ** ได้แวะนมัสการ**พระธาตุม่วงเนิ้ง** ซึ่งอยู่ที่ กม.๖๗ ถนนเชียงใหม่-พร้าว อยู่ในเขต**ตำบลโหล่งขอด** ตั้งใจจะบูรณะปฏิสังขรณ์ แต่ท่านถูกเรียกตัวกลับให้ไปแก้อธิกรณ์ ที่**วัดพระสิงห์** ในเมืองเชียงใหม่

หลังจากนั้นอีก ๒ เดือน **ท่านครูบาเจ้าฯ** ได้ส่ง**พระหน่อคำ** ลูกศิษย์ชาวอำเภอดอยสะเก็ด ที่มีความรู้ในเชิงช่างมาบูรณะปฏิสังขรณ์ **พระธาตุม่วงเนิ้ง** จนสำเร็จบริบูรณ์

ที่ผมคัดลอกเรื่องราวของท่าน**ครูบาศรีวิไชย** มาเสนอก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า **หลวงปู่มั่น กับ ครูบาเจ้าศรีวิไชยท่านพำนักอยู่ในเขตอำเภอพร้าวด้วยกันอย่างน้อยเป็นเวลา ๕ ปี**

นับเป็นบุญของชาวอำเภอพร้าวอย่างยิ่ง ที่ได้มีทั้ง องค์หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต พระอาจารย์ใหญ่สายวิปัสสนากรรมฐาน และมีท่านครูบาเจ้าศรีวิไชย ตนบุญแห่งล้านนาให้ได้กราบไหว้ทั้งสององค์ในเวลาเดียวกัน

ขออนุโมทนาสาธุครับ !

หมายเหตุแถมท้าย :

ผมขอโอกาสนำตำนานเกี่ยวกับ**ชื่อสถานที่** แถวเมืองพร้าวมาเสนอพอสังเขป ดังนี้

ในสมัยพระพุทธองค์เดิน **เตสสันถี** มาโปรดเวไนยสัตว์ที่เรียกกันว่า **“พระเจ้าเลียบโลก”** เข้ามาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิเขตล้านนาไทย ได้เสด็จบิณฑบาตถึงหมู่บ้านย่านตำบลเขตนี้ เห็นเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ ผู้คนใจบุญสุนทาน ทำบุญตักบาตรกันมาก จนข้าวล้นบาตรหนักอึ้ง จนต้อง**ปาวบาตร** มา อันเป็นที่มาของคำว่า **“เมืองปาว** - หรือ **เมืองป๊าว** - **เมืองพร้าว”** ในกาลต่อมา

เมื่อเสด็จไปถึงที่หนึ่ง **สายสลกบาตร** ของพระองค์เกิดขาด **พระอานนท์**ได้รับถวาย **ด้ายสีม่วง** จากที่พักริมทาง เพื่อมาเย็บซ่อมสายสลกบาตร

ภาษาล้านนาเรียกสีม่วงว่า **สีปั๋ง** สถานที่ตรงนั้นจึงได้ชื่อว่า **"แม่ปั๋ง"**

สายสลกบาตรของพระพุทธองค์ยังไม่ได้เย็บซ่อม ได้เสด็จมาถึงสถานที่แห่งหนึ่ง เป็นที่ราบมีภูเขาล้อมรอบ จึงทรง**ขอดสายสลกบาตร** คือ **ขมวด**ให้เป็นปมไว้ชั่วคราว สถานที่ตรงนั้นจึงได้ชื่อว่า **โหล่งขอด** (**โหล่ง** หมายถึง ที่ราบมีเขาล้อมรอบ)

พระพุทธองค์และพระสาวกเสด็จพักฉันภัตตาหารบนยอดเขาแห่งหนึ่ง พระอานนท์นำบาตรของพระพุทธองค์แขวนไว้ที่กิ่งมะม่วง ด้วยน้ำหนักของบาตรทำให้กิ่งมะม่วง**โน้ม**ลงมา (**โน้ม** ภาษาล้านนาว่า **เนิ้ง**)

หลังจากเสร็จภัตตกิจ ข้าวในบาตรของพระพุทธองค์และของพระอานนท์ยังเหลืออยู่มาก พระองค์จึงให้เทออกแล้ว**ก่อเป็นเจดีย์ข้าวสุก** ไว้ที่โคนต้นมะม่วงนั้น ผู้คนจึงได้เรียกว่า **"พระธาตุม่วงเนิ้ง"** (พระธาตุ ก็คือเจดีย์ครับ)

ตอนที่**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ได้มานมัสการ **พระธาตุม่วงเนิ้ง**ในปี ๒๔๗๗ นั้น ท่านมาถึงเวลาบ่ายมาก "จวบจนชาวนาถึงเวลาปลดคอวัวคอควายออกจากคันไถ" ท่านขึ้นไปไหว้พระธาตุแล้วได้ยืนทัศนารอบๆ บริเวณผืนแผ่นดินใน**ตำบลโหล่งขอด** แล้วพูดว่า

"มีของดีอยู่ในองค์พระธาตุม่วงเนิ้งไม่มาก ขนาดเท่าฝ่ามือนี้" ทำอุ้งมือให้ดู แล้วชี้ไปที่ภูเขาอีก ๒ ลูก แล้วพูดว่า *"ยังมีพระธาตุอีก ๒ ดวงในตำบลโหล่งขอดนี้ที่**ดอยเวียง**ดวงหนึ่ง และที่**ดอยสามเหลี่ยม**อีกดวงหนึ่ง วันเวลาใดถ้าพระธาตุ ๓ ดวงนี้ลุกเรื่อเรืองขึ้นมา **ชาวโหล่งขอดจะได้ยะนาข้าวสาร...**"*

คำว่า **ยะนาข้าวสาร หรือ ทำนาข้าวสาร** ที่**ท่านครูบาเจ้าฯ** ได้ทำนายเป็นปริศนาธรรมไว้ ไม่ทราบว่าตีความหมายกันได้แล้วหรือยังครับ บอกกล่าวผมบ้างนะครับ_ปฐม

๒๕๔.

พระธาตุดอยน้ำมัว

ผมขออนุญาตนำท่านกลับมาติดตามเรื่องของ**หลวงปู่มั่น** กันต่อนะครับ

ท่านผู้อ่านคงจำได้ว่า หลังจาก**หลวงปู่มั่น**ท่านบรรลุธรรมที่**ถ้ำดอกคำ**แล้ว ได้พา**หลวงปู่ขาว** ไปพำนักที่**ดอยนะโม** โดยทิ้งให้**หลวงปู่แหวน** อยู่ภาวนาองค์เดียวให้ครบ ๗ วัน จึงค่อยติดตามไป

คงจำรายละเอียดได้นะครับ

ดอยน้ำมัว ก็คือ **น้ำขุ่น** มาตอนหลังเรียกว่า**ดอยนะโม** กันครับ ผมยังไม่มีโอกาสไปเยี่ยมชม

ท่านผู้อ่านคงยังจำได้ว่า **ดอยน้ำมัว** หรือ **ดอยนะโม** แห่งนี้เป็นที่ๆ **หลวงปู่มั่น**บอกให้รู้ว่า **ท่านบรรลุธรรมสมความปรารถนาแล้ว** ซึ่งท่านพูดกับลูกศิษย์ว่า

"ตอนนี้ผมหมดงานทำแล้ว ก็อยู่สานกระบุง ตะกร้า พอได้ช่วยเหลือพวกท่านไปเท่านั้น..."

ที่ผมเล่าย้อนนี้ ไม่ได้ดูถูกท่านผู้อ่านว่า ความจำเสื่อมหรอกนะครับ ทบทวนเรื่องเพื่อจะเดินหน้าเท่านั้นเอง ขออภัยครับ

เกี่ยวกับ **ดอยน้ำมัว** หรือ **ดอยนะโม** นี้ ผมได้บันทึกซึ่งเป็นลายมือเขียนของ **พ่อครูหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว** ที่ท่านเมตตามอบให้ก็ขออนุญาตคัดลอกมาเสนอ ดังนี้

พระธาตุดอยน้ำมัว (ขุ่น) ปัจจุบันเรียก **พระธาตุดอยนะโม** ต.แม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

พระธาตุดอยน้ำมัว เป็นสถานที่ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ไปบำเพ็ญสมณธรรมแห่งหนึ่งในเขตอำเภอพร้าว

พ่อสม จิตเมตตา อายุ ๘๑ ปี (เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ ครับ) ตั้งบ้านเรือนอยู่ทางทิศเหนือ**พระธาตุดอยน้ำมัว** ห่างระยะประมาณ ๑ กม. **มองเห็นองค์พระธาตุริบหรี่อยู่บนดอย มีต้นไม้ล้อมรอบ**

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ พ่อสม เล่าว่า ***"ประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๘๐ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เคยเดินธุดงค์มาอยู่บนพระธาตุนี้ด้วย"***

วันศุกร์ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๖.๐๐ น. (พ่อครูหนาน ปวงคำ) โทรศัพท์กราบเรียน หลวงพ่อเจ้าคุณ **พระวิมลธรรมญาณเถร** (หลวงปู่ทองบัว ตนฺติกโร) **วัดโรงธรรมสามัคคี** อำเภอสันกำแพง ถามเรื่อง**พระธาตุดอยน้ำมัว หลวงพ่อ**เล่าว่า *"เมื่อ ๑๐ ปี ผ่านมาแล้ว เคยขึ้นไปสำรวจดอยพระธาตุน้ำมัว ครั้งหนึ่ง และทราบว่า ที่นั่นเป็นที่**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** เคยมาอยู่บำเพ็ญสมณธรรม"*

วันเสาร์ที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๓.๓๐ น. (พ่อครูหนานฯ) ได้ขึ้นไปถ่ายภาพ**พระธาตุดอยน้ำมัว** พร้อมด้วย **พ่อสม จิตเมตตา**

พระธาตุองค์เดิมอยู่ข้างใน ที่เห็นปัจจุบันก่อครอบองค์เดิม

พ่อสม เล่าว่า *"เมื่อพ่ออายุ ๑๗ ปี เคยช่วยปั้นดินกี่ (อิฐ) เผาแล้วหาบขึ้นดอยเอาถวาย**ตุ๊เจ้าเถิง** เดิมอยู่**วัดเจดีย์หลวงเป็นสล่าก่อ***

(สล่า = ช่าง) ขณะนั้นมี ***สามเณรแหว้น*** *อยู่ด้วย เป็นผู้ช่วยก่อธาตุเสร็จแล้วถวายทาน*

เวลากลางคืนเดือนดับ เดือนเพ็ญ เคยเห็นองค์พระธาตุเสด็จออก เปล่งรัศมีงามสว่างไสว ลอยข้ามหมู่บ้าน ไปลงที่ธาตุเก่าเหนือบ้านท่งป่าเข้า

แต่ก่อนเป็นป่าไม้มืด ผีกั่น (ดุ) ปัจจุบันเป็นไร่นาของชาวบ้าน เขาถากถูไถจนไม่มีอะไรเหลือสิ่งที่น่าศึกษาค้นคว้าเป็นพิเศษ"

พ่อสม พาไปดูซากกำแพงหรือเชิงเทิน และคูเวียงโบราณที่หลงเหลือ ทิศตะวันตกองค์พระธาตุห่างประมาณ ๒๐๐ เมตร

พ่อสม เล่าว่า *"เมื่อก่อน**ผีกั่นนัก บนดอยพระธาตุน้ำมัว** คนไม่ค่อยขึ้นมา เป็นป่าไม้**สี่เล้าเก้ากำ** มีสัตว์ป่านัก กวาง ฟาน ไก่ป่า กระต่าย หมาป่า วอก ชะนี เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว*

ปัจจุบัน *(พ.ศ. ๒๕๔๕)* ***มีแม่ชีอยู่ประจำ ๒ คน***

กุฏิหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ตั้งอยู่ข้างดอยน้ำมัวด้านเหนือ ท่านอยู่บนที่กุฏิ แล้วขึ้นไปภาวนาบนดอยพระธาตุน้ำมัวเป็นประจำ"

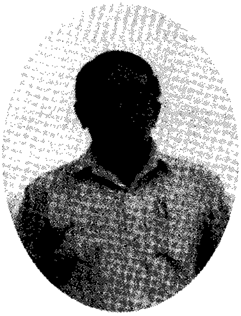

พ่อครูหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว

ภาพสถานที่ดอยพระธาตุน้ำมัว อยู่ในบันทึกของพ่อครูหนาน ปวงคำ และท่านเขียนอธิบายใต้ภาพดังนี้ : -

พื้นต้นไม้เขียวหนาทึบด้านขวาที่เห็นอยู่เหนือ**ดอยพระธาตุน้ำมัว** ปัจจุบันเรียก**พระธาตุดอยนะโม** ตำบลแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เดิมเป็นกุฏิของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺตเถร**

พ่อสม จิตเมตตา อายุ ๘๑ ปี ราษฎร**บ้านท่งป่าเข้า** นำผู้เขียนไปถ่ายภาพ วันอาทิตย์ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ท่านบอกว่า *"พ่อเคยเห็น**หลวงปู่**จำอยู่กุฏินั้น แล้วขึ้นไปปฏิบัติธรรม และเดินจงกรมใกล้**พระธาตุดอยนะโม**ทุกๆ วัน ท่านจำอยู่ที่นั้นกี่ปีจำไม่ได้ เวลาเช้าท่านเดินมาบิณฑบาตใน**หมู่บ้านท่งป่าเข้า** เป็นประจำทุกวัน"*

๒๕๕.

หลวงปู่แหวนบรรลุธรรม เมื่อไร ?

ผมขออนุญาตนำเรื่อง**หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** นำมาแทรกไว้ตรงนี้สัก ๑ ประเด็น คือผมยังมีคำถามคาใจอยู่ว่า **"หลวงปู่แหวนท่านบรรลุธรรม คือเป็นพระอรหันต์ เมื่อไร ?"**

ในหนังสือ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ : โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๓** ผมได้นำเสนอคำบอกเล่าของ**หลวงพ่อฤาษีลิงดำ** แห่ง**วัดท่าซุง** จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งในหนังสือเขียนว่า : -

"**หลวงพ่อฤาษีลิงดำ** เปิดเผยกับสานุศิษย์ทั้งหลายในภายหลังว่า **หลวงปู่แหวน**มุ่งเอาพุทธภูมิ คืออธิษฐานจิตปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต

แต่เมื่อครั้ง**หลวงปู่ตื้อ** นิพพานไปได้ ๑๔ วัน พระวิญญาณ**หลวงปู่ตื้อ** ก็มาเยี่ยมแล้วว่า **หลวงปู่แหวน** จะไปพุทธภูมิทำไมให้เสียเวลา ไปนิพพานเถอะน่า **หลวงปู่แหวนก็เลยลาพุทธภูมิ และสำเร็จกิจพระศาสนาเป็นพระอรหันต์แล้ว ยังรอแต่จะถึงวาระทิ้งสังขารจากโลกเข้าสู่พระนิพพานเท่านั้น**"

หลวงปู่ตื้อ ท่านมรณภาพ วันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ส่วน**หลวงปู่แหวน** มรณภาพวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

ถ้าดูตามที่หลวงพ่อฤาษีลิงดำ ท่านว่า ก็หมายความว่า หลวงปู่แหวนท่านบรรลุพระอรหันต์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗

อันนี้เกินกว่าปุถุชนอย่างเราๆ จะรู้ได้

ผมกราบเรียนถามเรื่องนี้กับ **หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป** ที่เป็นศิษย์อุปัฏฐากใกล้ชิดองค์หนึ่ง **หลวงพ่อท่านบอกว่า หลวงปู่แหวนบรรลุธรรมในปี ๒๕๑๒**

ผมขอนำเสนอเรื่องที่ไปสนทนากับ**หลวงพ่อ** โดยขอให้ท่านเล่าถึง เรื่อง**การบรรลุธรรม** ของครูบาอาจารย์ที่**หลวงพ่อ**เคยอุปัฏฐากใกล้ชิด ซึ่ง**หลวงพ่อ**ได้เล่าดังนี้ : -

*"...ทีนี้ตอนนั้น **หลวงปู่ขาว** พอได้ธรรมแล้วก็หนีออกไปต่างหาก **หลวงปู่ขาว ท่านบรรลุธรรมอยู่โหล่งขอด** นั้น**หลวงปู่ขาว**เพิ่นบรรลุธรรม..."*

(โปรดดูรายละเอียดใน **โครงการหนังสือบูรพาจารย์เล่ม ๔ : หลวงปู่ขาว อนาลโย**)

*"ถ้าจะสรุปเรื่องการบำเพ็ญเพียรของครูอาจารย์**หลวงปู่ตื้อนี้จั๊กจะได้ตรงไหน?***

ส่วนหลวงปู่แหวน ก็คงได้ที่ดอยแม่ปั๋ง คงเป็นปี ๒๕๑๒

*อาตมาซักเพิ่นมาตลอด ซักมาแต่ปี ๐๗ โน่น ถามมาทุกปีเลย ถาม**หลวงปู่แหวน** ถามเพื่อความมั่นใจว่า **หลวงปู่** จะว่าอย่างไร จะเล่าอะไรให้ฟัง*

ปี ๑๒ นี้ ท่านว่า สบาย ว่า สบายแล้ว

*ทุกปีอาตมาจะบอกว่า **หลวงปู่แผ่เมตตาให้ลูกหลานแนเด้อ แผ่ให้ลูกหลานหน่อย***

หลวงปู่ *จะพูดว่า* ***แผ่เมตตาให้ตนเองบ้าง แผ่เมตตาให้คนอื่นบ้าง*** *ท่านจะพูดอย่างนี้ตลอด ทุกปี๊ ทุกปี ตั้งแต่ปี ๐๗ มา*

พอปี ๑๒ ท่านว่า ***เออ! แผ่เมตตาได้รอบโลกแล้ว เจ้าของบ่มีความอยากอันหยังซักอย่าง สบายแล้ว*** *เพิ่นว่า*

*อันนี้อาตมาซัก**หลวงปู่**สองต่อสอง”*

ผมขอให้**หลวงพ่อ**ช่วยพูดซ้ำ เพราะยังไม่ค่อยเข้าใจ *“ขอให้**หลวงพ่อ**ช่วยบอกซ้ำถึงคำพูดชัดๆ ที่ว่า **หลวงปู่แหวน** ท่านบรรลุแล้ว ?”*

หลวงพ่อ ท่านบอกว่า

*“อือ ! **บรรลุถึงที่สุด***

หลวงปู่เพิ่นว่า แผ่เมตตาให้ทั่วโลกแล้ว ตนเองนี้ไม่ต้อง ไม่ต้องแผ่เมตตาให้ตน คือว่า ตนเองนี้มีที่พึ่งของตนเองดีแล้ว คล้ายๆ นั้น ไม่ต้องคิดจะพึ่งอะไรอีกแล้ว เรามีสมบัติพอแล้ว ว่างั้นเถอะ แล้วก็ขอแบ่งสมบัติให้คนอื่น ตัวเองนี้สบายแล้ว แปลว่าหมดเรื่องกัน

แต่ก่อนยังแผ่เมตตาตนอยู่ คือยังมีความเพียรอยู่ เข้าใจบ่ ?”

หลวงพ่อ เล่าต่อไปว่า

*“...นั่นก็เป็น**ผู้ที่พ้นทุกข์** อย่างเช่น**หลวงปู่เทสก์**นี้ ถ้าคิดแล้ว **ท่านจะได้ตอนอยู่ที่ภูเก็ตบ่หือ? หรือได้อยู่ถ้ำขามบ๊อ?** อันนี้อาตมาก็ไม่แน่ใจ ได้ยินแต่ว่า**หลวงปู่ติดอยู่ ๑๒ ปี ติดอยู่ในฌาน ๑๒ ปี คิดว่าพ้นทุกข์แล้ว ไม่ต้องพิจารณาอะไรอีก ท่านมาพ้นทีหลังจึงหายสงสัย***

สถานที่ที่ว่าท่านบรรลุที่ไหนนั้น อาตมาไม่ทราบ คงต้องดูประวัติของท่าน ท่านเขียนด้วยตัวท่านเอง

ท่านหายสงสัยที่ไหนก็เป็นที่นั่น ... *อยู่ที่ใด ?”*

หลวงพ่อ พูดถึง **หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ** พระอาจารย์ของท่าน : -

"พูดถึง ***หลวงปู่พรหม*** *นี้* ***จะได้****ที่ไหนอาตมาไม่ทราบ แต่ตอนที่ท่านอยู่****ถ้ำเชียงดาว*** *ตอนนั้น****หลวงปู่ถึงพรหมโลกแล้ว*** *ตามนิมิตของอาตมา* ***ท่านบอกได้ถึงสุทัสสีแล้ว***

อกนิษฐก *เป็นชั้นสูงสุดของพรหม หมดแค่นั้นแหละ"*

ทั้งหมดนี้เป็นคำบอกเล่าจาก**หลวงพ่อเปลี่ยน** ผมถอดเทปนำมาเสนอทุกคำเลยครับ

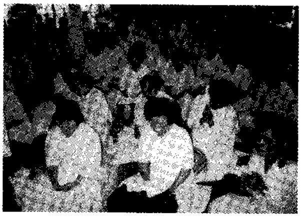

บวชเนกขัมมะ บำเพ็ญบุญที่วัดป่าอาจารย์มั่น

๒๕๖.

หลวงปู่มั่นใช้เท้าเขี่ยกาน้ำให้ขโมย

เรื่องนี้เป็นบันทึกของ**พ่อครูหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว** ภายใต้ชื่อหัวข้อว่า **"บันทึกความจำหลวงพ่อพระครูมนูญธรรมาภรณ์ วัดมหาวัน ต.ช้างคลาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่"** มีเนื้อหาดังนี้ : -

ประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๓ สมัยหลวงพ่อเป็นเจ้าคณะอำเภอพร้าว ได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟัง ที่**วัดกลางเวียง** เมืองพร้าวว่า **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ท่านมีปฏิปทาเสียสละ ไม่ติดอามิสใดๆ ทั้งสิ้น ปฏิบัติตนแบบปอนๆ เดินธุดงค์แสวงหาโมกขธรรม เป็นกิจประจำ

มีโยมถวายกาน้ำเย็นประดับมุข ค้นเป็นทองนาคสวยงาม มีราคาแพงสมัยนั้น

วันหนึ่ง **หลวงปู่มั่น** เดินธุดงค์ผ่านทุ่งนาไม่ห่างไกลหมู่บ้านเล็กๆ ซึ่งเป็นที่อยู่ของหมู่ขโมย หากินด้วยการลักมิจฉาชีพ

มีโจรผู้หนึ่ง เห็น**หลวงปู่มั่น** ถือกาน้ำสวยงามมีค่า อ้ายโจรมันจับตามองคอยจะเอาไม่ลดละ หมายจะลักกาน้ำ

ใกล้ค่ำ **หลวงปู่มั่น** ปักกลดใกล้ต้นไม้ใหญ่แห่งหนึ่งกลางดึก อ้ายโจรมันค่อยๆ ย่องๆ เข้ามาใกล้**หลวงปู่มั่น** แล้ว**หลวงปู่**ค่อยๆ เอาเท้าดันกาน้ำออกไปนอกกลด ให้อ้ายโจร พอได้กาน้ำแล้วหนีไป

แสดงว่า หลวงปู่มั่น ท่านมีเมตตาธรรมสูงและสละทุกๆ อย่าง

ข้อมูลเรื่องนี้ **หลวงพ่อพระครูมนูญธรรมาภรณ์เล่าให้ข้าพเจ้าฟังรอบสอง** เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๕ เวลา ๑๑.๓๐ น. ที่พื้นกุฏิ**วัดมหาวัน** เชียงใหม่ อ่านบทความเก่าให้ฟังแล้วเงียบ นึกออกได้แล้ว เพราะลืมไป ถ้าไม่อ่านให้ฟังลืมไปจริงๆ

อ้อ ! เรื่องนี้ **ครูบาอินถา ถาวโร วัดธาตุผายอง** ตำบลบ้านโป่ง เมืองพร้าว เล่าให้หลวงพ่อฟังนาน ๔๐ กว่าปี

ครูบาอินถา ถาวโร เคยบวชนิกายธรรมยุต เคยติดตาม**หลวงปู่มั่น** ปฏิบัติวิปัสสนาธุดงควัตรกับ**หลวงปู่** เวลาต่อมา **ครูบาอินถา** ก็ญัตติใหม่เป็นมหานิกาย ในอุโบสถ**วัดกลางเวียง** เมืองพร้าว มีท่าน**พระครูประสิทธิพุทธศาสน์** เป็นพระอุปัชฌาย์ ปัจจุบันคือเจ้าคุณ**พระโพธิรังษี วัดพระงามพันตอง** เชียงใหม่ (บันทึกไว้เมื่อ ๒๓/๙/๒๕๔๕)

ในศาลา วัดป่าอาจารย์มั่น

๒๕๗.

บันทึกพ่อครูหนาน

ผมขอนำบันทึกของ**พ่อครูหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว** มาเสนอ ๒ เรื่อง ดังนี้ครับ : -

เห็นพระธาตุเสด็จขึ้นโชติช่วงสว่าง

วันพุธที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. **อาจารย์จินดา จันทวิมล** ข้าราชการบำนาญอยู่ในอำเภอพร้าวจนเกษียณอายุ ปัจจุบันอายุ ๗๘ ปี ถือโอกาสมาเยี่ยมข้าพเจ้า บ้านเลขที่ ๑๖ ถนนบุญเรืองฤทธิ์ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่แก้วเวียงพิงค์

วัตถุประสงค์เพื่อปรึกษาเรื่องสถานที่วิเวกสำหรับปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน เป็นเสนาสนะสัปปายะ ได้แนะนำท่าน ๒ แห่ง **วัดแม่ริมใต้** วัดหลวงพ่อ**พระครูอมรธรรมประยุต** อีกแห่งหนึ่ง **สุสานไตรลักษณ์แม่วาง** หลวงพ่อ**พระครูขันตยาภรณ์** อยู่ประจำ อาจารย์ตกลงใจจะไปปฏิบัติที่สุสานไตรลักษณ์

นอกนั้นได้สนทนาเรื่อง **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** สถานที่ปฏิบัติธรรมอยู่อำเภอพร้าว **อาจารย์จินดา** ได้เล่าว่า : -

*"สถานที่**หลวงปู่มั่น**ปฏิบัติธรรม อยู่**วัดร้างบ้านแม่กอย** เมืองพร้าว ที่นั้นมีซากฐานเจดีย์เก่าโบราณ มีองค์พระธาตุอยู่ ผมเคยเห็น**พระธาตุเสด็จออกแสดงปาฏิหาริย์ ลอยขึ้นวนเวียนเปล่งรัศมีสว่างไสวสวยงามมาก ลงที่เดิม** ผมเคยเห็นหลายครั้งทีเดียว*

***หลวงปู่มั่น** ท่านรู้จิตใจอุปนิสัยของคนผู้ควรรับพระธรรม ท่านจาริกขึ้นไป**ดอยหลวง** เทศนาโปรดพวก**มูเซอ** สอนกัมมัฏฐานให้กำหนด **พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ** ให้เขารักษาศีล*

***มูเซอ**เขามีความเชื่อความเลื่อมใสมาก **หลวงปู่**สอนอย่างใด เขาปฏิบัติตามทันที*

*นอกจากนั้น **หลวงปู่** ไปเทศนาแก่ประชาชนที่ใด มักอ้างว่า **พวกมูเซอเขาปฏิบัติตามได้ เห็นธรรมได้ พวกเราปฏิบัติเอาให้ได้เน่อ หลวงปู่มั่น**ท่านดุมาก"*

เวลาใกล้เที่ยงอาจารย์ก็ลากลับ ฯลฯ

คุณมหาพรหม รังษี

วันพุธที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ เวลา ๑๓.๐๐ น. **คุณมหาพรหม รังษี** อายุ ๖๘ ปี น.ธ.เอก ปธ.๕ พ. ภูมิลำเนาเดิมอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ อดีตทำงานพัศดี จังหวัดน่าน ได้มาเยี่ยมบ้านข้าพเจ้า อำเภอสันป่าตอง ได้สนทนาอะไรต่ออะไรหลายเรื่อง โดยเฉพาะ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ที่เคยอยู่แม่กอย เมืองพร้าว ผ่านมาแล้วหลายสิบปี**

*"ผมเป็นเด็ก ต่อมาบวชเป็นสามเณรตัวเล็กๆ ได้ยินคำเล่าขานว่า **หลวงปู่มั่นๆ** แต่ไม่เคยเห็นท่าน ทราบว่าท่านเป็นพระธุดงค์หนป่า ที่เคร่งครัดมาก ปัจจุบันยังปรากฏชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วประเทศ คนรู้จักมากมาย"*

ฯลฯ

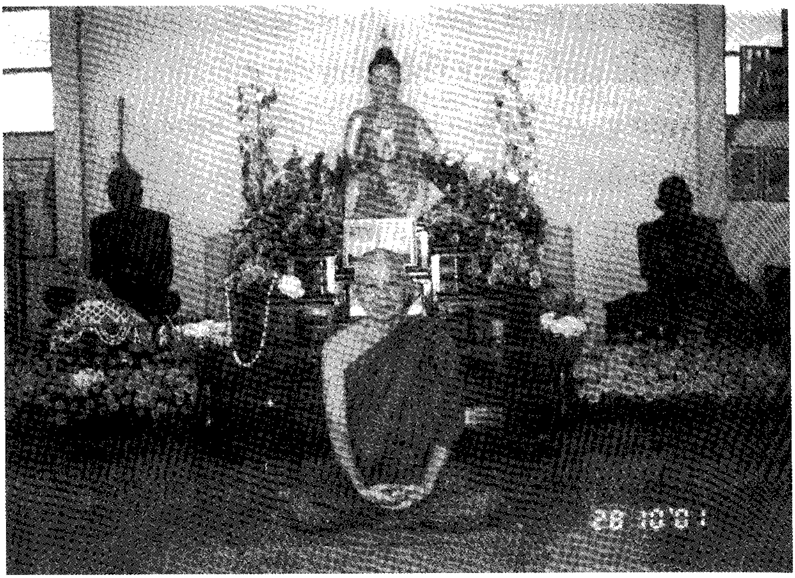

หลวงพ่อจำรัส จิรวฑฺโฒ
รักษาการเจ้าอาวาส วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)
บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

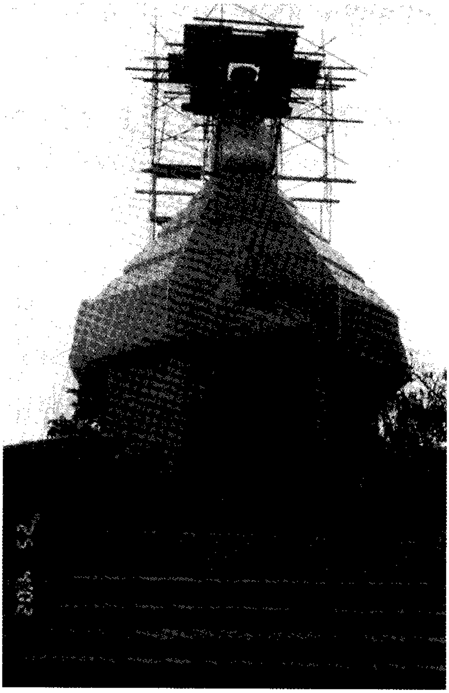

ภาค ๘ :
สู่ยุควัดป่าอาจารย์มั่น

๒๕๘.

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) ในปัจจุบัน เป็นวัดที่คณะศรัทธาชาวอำเภอพร้าว ลูกศิษย์สาย**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ได้รื้อฟื้นสร้างขึ้นมาใหม่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ โดยสร้างขึ้นในที่ดินส่วนหนึ่งเป็นที่เดิมสมัย**หลวงปู่มั่น** อยู่ และอีกส่วนหนึ่งได้ซื้อเพิ่มขึ้นมา

วัดป่าอาจารย์มั่น สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย หรือที่เรียกว่า **"วัดธรรมยุต"** และชาวบ้านรู้จักกันในนาม **"วัดป่า"**

ตั้งอยู่เลขที่ ๗๕ บ้านแม่กอย หมู่ที่ ๖ ตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ วัดตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองพร้าว อยู่ทางทิศเหนือตัวอำเภอ ห่างจากที่ว่าการอำเภอพร้าวไปประมาณ ๒ กิโลเมตร อยู่ทางด้านซ้ายมือของถนนเวียงพร้าว - ตำบลสันทราย เป็นถนนคอนกรีต รถสามารถเข้าถึงวัดได้ทุกฤดูกาล

วัดมีเนื้อที่ ๙ ไร่ ๙๒ ตารางวา ตาม น.ส. ๓ เลขที่ ๑๑ และเลขที่ ๒๕๐

ที่ตั้งของวัด อยู่บนคุ้งของ**ลำห้วยแม่กอย** ซึ่งไหลคดเคี้ยวผ่านกลางวัด แบ่งพื้นที่วัดเป็นสองส่วน คือพื้นที่ฝั่งตะวันตก และฝั่งตะวันออกของลำห้วย

ด้านทิศเหนือ คนละฟากรั้ว เป็นวัดสังกัดมหานิกาย คือ **วัดบ้านแม่กอย** หรือที่ชาวบ้านรู้จักกันในนาม “วัดบ้าน” ตั้งขึ้นในที่**วัดร้างป่าแดง**เดิมที่**หลวงปู่มั่น** เคยพำนักอยู่

วัดป่าอาจารย์มั่น กับ **วัดบ้านแม่กอย** แม้จะคนละนิกายสงฆ์ แต่ก็มีความสัมพันธ์อันดีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เสมือนเป็น**วัดพี่-วัดน้อง** ถือเป็นความโชคดีของประชาชนในละแวกนั้น ที่มีวัดให้ทำบุญได้ถึง ๒ วัด คือมีทั้ง วัดบ้าน และวัดป่า อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน นับว่าเป็นโอกาสที่หาได้ยากยิ่ง

ทางฝั่งตะวันออกของลำห้วย จัดเป็นเขตสักการะบูชา เป็นพื้นที่เดิมตั้งแต่สมัย**หลวงปู่มั่น** หลักฐานที่ยังมีอยู่ ได้แก่ : -

๑. **บริเวณและฐานเดิมของกุฏิหลวงปู่มั่น** อยู่ภายในหมู่ไม้ที่ร่มรื่น

๒. **ทางเดินจงกรมของหลวงปู่มั่น** มีทั้งทางเดินเก่า กับทางเดินใหม่ ตั้งทะแยงกันเป็นเหมือนง่ามหนังสะติ๊ก หรือคล้ายรูปตัว วี **ทางเดินเก่า** เป็นทางดินมองเห็นเป็นรอยสึกชัดเจน ปลายทางจงกรมเป็นบ่อน้ำโบราณ สมัย**หลวงปู่**อยู่ พระเณรได้ใช้เป็นแหล่งน้ำบริโภค ปัจจุบันมีต้นโพธิ์ใหญ่ขึ้นที่ปากบ่อ คลุมตัวบ่อแทบหมด แต่ก็ยังมองเห็นปากบ่ออยู่ ส่วน **ทางเดินใหม่** เป็นทางเดินจงกรมก่อด้วยอิฐโบราณ ปัจจุบันทางวัดได้ก่อขอบด้วยอิฐ ด้านข้างปูด้วยอิฐตัวหนอนสีเขียว และหัวทางเดินจงกรมได้สร้างมณฑปรูปเหมือนยืนของ**หลวงปู่**ไว้เป็นที่สักการะบูชา

หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส เคยเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า ครูอาจารย์เคยเล่าว่า ในอดีตชาติ **หลวงปู่มั่น** เคยเกิดเป็นหมูป่า เที่ยวหากินในบริเวณนี้ และถูกพรานฆ่าตายตรงบริเวณที่ตั้งกุฏิของท่าน ผู้เขียนจึงคิดเอาว่า

น่าจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้**หลวงปู่** มาปักหลักอยู่ ณ สถานที่นี้ เพราะเป็นที่เดิมของท่าน

ส่วนเรื่อง**ทางเดินจงกรมของหลวงปู่** ทั้งทางเก่าและทางใหม่ ผู้เขียนทราบเรื่องมาจาก**พระอาจารย์พิชิต ชิตมาโร** เจ้าอาวาส**วัดหินหมากเป้ง** อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ซึ่งท่านเคยพักจำพรรษาอยู่ที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** ติดต่อกันถึง ๓ ปี เรื่องราวเกี่ยวกับทางเดินจงกรมเคยนำเสนอหลายครั้งแล้ว จึงของดการกล่าวถึงรายละเอียด ณ ที่นี้

๓. ซากอิฐโบราณคล้ายกับวิหารหรือเจดีย์ที่ปรักหักพังทับถมกันอยู่เป็นเวลานาน ปัจจุบันได้ก่อสร้างเป็น**พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์พระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ซึ่ง **หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส** รักษาการเจ้าอาวาส ได้พาศรัทธาศิษย์สาย**หลวงปู่มั่น** ก่อสร้างขึ้น

ทางฝั่งตะวันตก ของลำห้วย เป็นที่ดินที่ซื้อใหม่ ซึ่งเดิมเป็นสวนลำไย บริเวณนี้มีลักษณะเป็นเกาะ ลำห้วยแม่กอยล้อมรอบเกือบทั้งสี่ด้าน เนื้อที่ด้านนี้เป็นเขต**สังฆาวาส** คือกุฏิที่พักสงฆ์ สิ่งก่อสร้าง มี**ศาลาอเนกประสงค์** ๑ หลัง **กุฏิสงฆ์** ๘ หลัง รวมทั้งห้องน้ำห้องสุขาสำหรับญาติโยมที่มาบำเพ็ญบุญ

ในช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๔๖ ศรัทธาชาวอำเภอพร้าว นำโดย**นายสักกพร ปันต๊ะ** หรือ **หนานแอ** ไวยาวัจจกรของวัด ได้ร่วมกันสร้าง**กุฏิพระเถระ** ขึ้น ๑ หลัง และ **ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ได้เมตตามาพักเป็นประเดิม เพื่อโปรดญาติโยมคณะศรัทธา เมื่อวันที่ ๑๐-๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ คราวจัดงานพิธีสมโภช**พระมหาธาตุมณฑปฯ**

พระเณรที่วัดป่าอาจารย์มั่น ในช่วงเข้าพรรษา จะมีพระเณรระหว่าง ๕-๑๐ รูป ช่วงออกพรรษา หลังรับกฐินแล้ว พระเณรท่านจะแยกย้ายกันไปหาที่บำเพ็ญเพียรตามอัธยาศัย จะมีพระเหลือประจำวัดแค่ ๑-๓ องค์ หรือบางช่วงอาจไม่มีพระเหลืออยู่เลยก็ได้

นอกจากนี้ จะมีพระจรมาพักเป็นบางครั้งบางคราว จึงมีพระเข้าและออกตลอดเวลา ซึ่งเป็นเรื่องปกติธรรมดาของ**พระสายกรรมฐาน**หรือ**พระป่า**

ปกติ ในช่วงที่**พระป่า** ท่านอยู่ในระยะบำเพ็ญเพียรเพื่อบ่มบารมีให้แก่กล้านั้น ท่านจะยังไม่อยู่ประจำที่ ที่ไหนภาวนาดีท่านก็อยู่นานหน่อย อาจจะ ๕ วัน ๗ วัน ๑ เดือน หรือยาวนานกว่านั้น

ครูอาจารย์ท่านสอนให้ดำเนินตามแบบอย่างพระพุทธเจ้า คือเที่ยวธุดงค์แสวงวิเวกไปโดยไม่ติดสถานที่ ไม่ติดญาติโยม ไม่ติดในความสุข ความสะดวกสบาย และไม่ติดในลาภสักการะ

ในช่วงที่เร่งบำเพ็ญเพียรนั้น ถ้าพระท่านเริ่มรู้สึกคุ้นเคยกับญาติโยม คุ้นเคยสถานที่แล้ว ท่านจะหาทางโยกย้ายไปสถานที่ใหม่ เพราะถ้ายังอยู่ที่เดิมต่อไป การภาวนาก็จะเริ่มอืด เริ่มเฉื่อย การเปลี่ยนสถานที่ใหม่ทำให้จิตตื่นตัว การภาวนาจึงจะมีความก้าวหน้า นี่คือธรรมเนียมปฏิบัติของ**พระป่า สายกรรมฐาน**

ถ้าพูดถึง**ทำเลที่ตั้งของวัดป่าอาจารย์มั่น** นับว่ามีความเหมาะสมที่จะเป็นจุดพักของพระธุดงค์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สมัยที่ **หลวงปู่มั่น** มาพักอยู่ในสถานที่นี้ บรรดาศิษย์จะดั้นด้นมาเพื่อกราบคารวะและรับฟังข้อชี้แนะด้านอุบายธรรมจากท่าน แล้วก็แยกย้ายกันออกไปหาสถานที่บำเพ็ญเพียรตามจริตของแต่ละองค์

มาในระยะหลัง สืบต่อมาถึงปัจจุบัน **วัดป่าอาจารย์มั่น** ก็ยังมีความเหมาะสมที่จะเป็นจุดพักของพระธุดงค์ ที่เดินทางมาจากเชียงใหม่

ขึ้นเหนือไปทางเชียงราย และพระที่เดินทางจากเชียงรายเพื่อลงไปทางใต้ มักจะมาแวะพักรับบารมีธรรมของ**หลวงปู่มั่น** และบูรพาจารย์ที่เป็นศิษย์รุ่นใหญ่ที่เคยพักบำเพ็ญเพียรอยู่ที่นี่มาก่อน

สำหรับอดีตเจ้าสำนัก สมัยเป็น**ที่พักสงฆ์บ้านแม่กอย** ตามบันทึกของ**พ่อครูหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว** มีดังนี้ :-

๑. หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต พระอาจารย์ใหญ่
๒. หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี
๓. หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร
๔. พระอาจารย์สารภี
๕. พระอาจารย์ถา ถาวโร
๖. หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
๗. หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ
๘. หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ
๙. หลวงปู่ขาว อนาลโย
๑๐. หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

สำหรับเจ้าอาวาสสมัยที่เป็น**วัดป่าอาจารย์มั่น**แล้ว มีดังนี้ :-

๑. **หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ** ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส **วัดอนาลโย ดอยบุษราคัม** อ.เมือง จ.พะเยา

๒. **พระอาจารย์สำรอง ภทฺทิโย** ปัจจุบันปฏิบัติภารกิจการเผยแพร่พระศาสนาที่ประเทศเยอรมนี

๓. **หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส** รักษาการเจ้าอาวาส ซึ่งท่านพักประจำอยู่ที่ **วัดพระศรีมหาธาตุ** บางเขน กรุงเทพฯ โดยมี **พระอาจารย์วิชิต โสภโณ** หรือ **ครูบาหมู** อยู่ประจำดูแลวัดในปัจจุบัน

๒๕๙.

วัดป่าอาจารย์มั่นครั้งอดีต

หลวงพ่อประสิทธิ์ ปุญฺญมากโร วัดป่าหมู่ใหม่ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ได้พูดถึง**วัดป่าอาจารย์มั่น** ในสมัยก่อน ให้ผู้เขียนและคณะฟัง เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๖ ดังนี้ : -

วัดป่าอาจารย์มั่น ทุกวันนี้ ไม่ใช่ที่ที่หลวงปู่มั่นอยู่ เป็นบริเวณข้างเคียง ตรงที่ท่านอยู่นั้นเป็นวัดบ้านทุกวันนี้ เป็นวัดมหานิกาย (วัดบ้านแม่กอย) **นั้นหละอยู่**

ส่วนครูบาอาจารย์ในรุ่นนั้น เรา (หลวงพ่อประสิทธิ์) ก็ไม่ได้อยู่ร่วมหรอก มีแต่รุ่นใหญ่เยอะ ที่ว่าเยอะก็มีหลายสิบองค์ที่มา

ที่ที่**หลวงปู่มั่น**พัก ก็จะมีลูกศิษย์ลูกหามากราบ มาฟังธรรม มาปฏิบัติท่าน ลูกศิษย์ที่ตามมาจากภาคอิสาน จากต่างจังหวัดอย่างนี้

ได้ยินเล่าว่ามีพระเข้า-ออกทุกวัน แล้วก็ทำที่พักให้ไม่ทัน เพราะว่าศรัทธาก็ไม่ใช่เหมือนทุกวันนี้ มีเฉพาะไม่กี่คนหรอกที่ประจำ ช่วยทำที่พักให้พระอยู่ชั่วคราว ทำแคร่ ทำอะไร ทำเหมือนๆ ไม่ใช่กุฏิ ทำให้ท่านอยู่ธุดงค์หนะ

ก็คงทำเป็นร้าน เป็นตูบ เป็นร้านห้อยกลด ไม่ได้เป็นหลังอย่างสมัยนี้หรอก ทำแต่พื้น แล้วข้างหลังก็เอากลดห้อยเอา ถ้าไปทำเป็นกุฏิมันไม่ทัน เพราะว่า (พระ) มาเยอะ

แต่ก็พอทำให้ได้อาศัยชั่วคราว คงพักคืนหนึ่ง สองคืน สามคืน อะไรอย่างนี้ ท่านไม่ได้พักนานหรอก พระท่านจะรู้กันว่าสถานที่มันมีไม่พอ

พระท่านต้องการมากราบหลวงปู่ มาฟังธรรม แล้วท่านก็ไป ขึ้นเขา เข้าดอย เข้าป่าไปหาธุดงค์ ไปตามสาย แยกไปทุกอำเภอทุกเขตในท้องถิ่นนั้นแหละ ข้ามไปทางเชียงรายบ้าง ไปอำเภอแถวใกล้เคียง

ก็มีแต่คนเก่าที่เขาเคยปฏิบัตินั้นแหละเล่าให้ฟัง แต่เขาก็ตายไปหมดแล้ว ชื่อ **แม่สาหลวง** (แม่สา อัฐรัตน์) เป็นเจ้าแม่เมืองพร้าว เป็นคนที่มีหลักฐานฐานะในอำเภอพร้าวนั่นแหละ

ทีแรก (แม่สาหลวง) เขาก็บวชเป็นชีพราหมณ์ปฏิบัติธรรมอยู่ที่ **วัดป่าเลไลย์** (วัดของพระอาจารย์สง่า สุมโน หรือ ท่านดาบสสุมโน) เขาเคยปฏิบัติ**หลวงปู่มั่น** เขาเป็นลูกศิษย์ที่คุ้นเคยใกล้ชิดท่าน และเขาเป็นคนพื้นที่ด้วย

เขาก็ได้ช่วยจัดสร้างที่ ถวายให้พระที่มาพักชั่วคราว เขาบอกว่า **พระที่มากราบหลวงปู่มั่นมีเยอะ เยอะมาก**

หลังจากหลวงปู่มั่นท่านย้ายไป ก็คงจะไม่มีพระมาอยู่เป็นหลักหรอก เพราะว่าตอนนั้นพระท่านธุดงค์กันอยู่ แล้วก็ย้ายตามไป เที่ยวไป

หน้าออกพรรษาท่านก็กระจายกันไปหมด ท่านไม่ได้อยู่วัดอย่างทุกวันนี้ พูดถึงสมัยก่อน

ไปธุดงค์กันหมดทุกแห่ง ต่างองค์ต่างก็มีชุดธุดงค์ มีกลด มีอะไรหมด ท่านก็เตรียมเครื่องบริขาร ออกธุดงค์กันครบทุกองค์ มีเครื่องปูพื้น มีเครื่องกันฝน มีเครื่องใช้ที่จำเป็น ท่านก็เตรียมกันทุกองค์ก็เตรียม สมัยก่อน

มาสมัยนี้ เราไม่มีป่าดงที่จะไปธุดงค์กันแล้ว เราก็จะไปตามสำนักปฏิบัติ

แต่ก่อนนี้ไปธุดงค์ตามป่า ก็ต้องเตรียมให้พอ ก็มีครูอาจารย์แนะนำไปด้วย แต่ละองค์ก็จะมีครูบานำหน้า เป็นพระพรรษารองๆ (หมายถึงชั้นลูกศิษย์อาวุโส ยังไม่ถึงกับเป็นครูอาจารย์จริงๆ) มีลูกศิษย์มีเณร หรือมีฆราวาสติดตามอุปัฏฐากไปด้วย **ในสมัยก่อนทำกันอย่างนี้**

แต่เรื่องที่อยู่นั้น ก็ไม่ได้ยินว่าองค์ไหนปักหลักอยู่ประจำที่นั่นหรอก ที่แม่กอยหนะ ก็เหมือนไม่ได้สร้างเป็นสำนักเลย ท่านอยู่แต่ชั่วพรรษา เห็นว่าหลวงปู่มั่นท่านก็ไปๆ มาๆ ในราวสัก ๓ พรรษานี้แหละ

๒๖๐.

วัดแม่กอย : วัดพี่-วัดน้อง

ในตอนนี้ขอพาท่านผู้อ่านมารู้จักกับ**วัดแม่กอย** สังกัดคณะมหานิกาย ซึ่งถือเป็นวัดพี่-วัดน้องกับ**วัดป่าอาจารย์มั่น** กันเสมอมา

วัดแม่กอย กับ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ตั้งอยู่บนที่ที่เคยเป็น**วัดร้างป่าแดง** ในอดีต หรือ **ที่พักสงฆ์บ้านแม่กอย** ในสมัยที่**หลวงปู่มั่น**มาพำนัก

ทุกวันนี้**วัดแม่กอย** กับ **วัดป่าอาจารย์มั่น** มีแนวรั้วติดกัน มีความสัมพันธ์อันดี และพึ่งพาอาศัยกันเสมอมา

พระครูสมุห์อาคม อภิวฑฺฒโน เจ้าอาวาส**วัดแม่กอย** องค์ปัจจุบันได้เมตตาเขียนประวัติวัดมาให้ผม ขอเชิญอ่านได้ครับ

วัดแม่กอย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตั้งอยู่เลขที่ ๑๔๒ หมู่ที่ ๖ ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

เดิมชื่อ วัดป่าแดง ตั้งอยู่ ณ สถานที่วัดป่าอาจารย์มั่นในปัจจุบัน หลักฐานปรากฏ คือ ซากอิฐที่สร้างเป็นสถูปเจดีย์คนโบราณสร้างเอาไว้

พอตกภายหลังมา การสัญจรลำบาก เพราะ**เกิดน้ำหลาก** ศรัทธาประชาชนข้ามน้ำไปทำบุญลำบาก จึงย้ายวัดมาตั้ง ณ ที่ปัจจุบัน ห่างจากที่เดิมประมาณ ๓๐๐ เมตร

หมู่บ้านที่มาทำบุญกับวัดนี้ ได้แก่ **บ้านแม่กอย** กับ **บ้านโจ้**

บ้านแม่กอย เดิมชื่อ **บ้านสันขะหนุน** ในปี ๒๔๗๐ เปลี่ยนเป็น**บ้านแม่กอย** ตามชื่อของ**ลำน้ำแม่กอย** ที่ไหลผ่าน

บริเวณ**บ้านแม่กอย** เป็นที่ราบแอ่งกะทะรองรับน้ำที่ไหลมาจากทางทิศเหนือและทิศตะวันออกของเมือง เล่ากันว่าครั้งหนึ่งได้เกิดอุทกภัยรุนแรง ผู้คนหลั่งไหลมาดูน้ำท่วม จึงเรียกหมู่บ้านว่า **บ้านแม่กอย** (**กอย** เป็นภาษาถิ่น แปลว่า ดู คือ พากันมาดูน้ำท่วม)

ทางทิศเหนือ**บ้านแม่กอย** ห่างไปประมาณ ๒๐๐ เมตร เป็นหย่อมบ้าน เรียกว่า **บ้านโจ้** คำว่า **โจ้** เป็นภาษาถิ่น หมายถึงอาการไหลแรงของลำน้ำที่ตกจากที่สูง เป็นเหตุให้บริเวณที่รองรับเป็นหลุมหรือพังทลายได้

ชาวบ้านแต่เดิมในสองหมู่บ้านนี้ ส่วนใหญ่อพยพมาจากจังหวัดลำพูน มีเชื้อสายชาวไทยลื้อ ไทยยอง กลุ่มแรกที่มาตั้งรกรากได้แก่ นายเสาร์ พรมพิงค์ นายผัด พรมพิงค์ นายแก้ว พรมบุรี นายทา จีโน นายติ้ง ตื้อมุ้ง นายสุข สมบัติ นายสม บุญเรือง ได้พร้อมใจกันก่อตั้งวัดแม่กอยใหม่ คือ**วัดแม่กอย** ในปัจจุบัน

วัดแม่กอย ก่อตั้งเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ตรงกับเดือน ๖ เหนือ ขึ้น ๖ ค่ำ ปีมะแม จุลศักราช ๑๒๙๓ ร.ศ.๑๕๐ ตรงกับรัชสมัยแผ่นดินของพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวประชาธิปก รัชกาลที่ ๗ โดยมีผู้ปกครองอำเภอพร้าว คือ **ร.อ. ขุนชำนินรการ** (บุญปั๋น เซ็งบุญศรี) เป็นนายอำเภอ ให้การอุปถัมภ์การก่อสร้าง พระเดชพระคุณหลวงพ่อ**พระครูชัยศีลวิมล** (เมืองใจ๋ สุธมฺโม น.ธ.โท) เจ้าคณะอำเภอพร้าว เป็นประธานการก่อสร้าง

วัดแม่กอย ครั้งแรกสร้างตรงที่เป็น**วัดร้างป่าแดง** สาเหตุที่สร้างเพราะ แต่เดิมชาวบ้านไปทำบุญที่**วัดขามสุ่มเวียง** ซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ ๒ กิโลเมตร การไปมาจึงลำบาก

เมื่อสถานที่เดิมเป็นที่ลุ่มน้ำท่วม จึงย้ายมาอยู่ที่ปัจจุบัน โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก **พระอธิการศรีมอย อริโย วัดขามสุ่มเวียง** เป็นประธาน และมอบหมายให้**พระปัญฑิ ปณฺฑิโต** รักษาการเจ้าอาวาสรูปแรก

อาณาเขตติดต่อของวัด **ทิศเหนือ** ติดลำเหมืองสาธารณะและโรงเรียน **ทิศตะวันออก** ติดถนนผ่านตำบลป่าไหน่-สันทราย **ทิศใต้** ติดลำน้ำกอย อันเป็นสายน้ำที่ลงสู่ที่ทำการเกษตร **ทิศตะวันตก** ติดกับวัดป่าอาจารย์มั่น และที่นาของราษฎร

การก่อสร้างวัดได้ดำเนินมาตามลำดับ มีเจ้าอาวาสปกครองวัดมาตามลำดับ (เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน เป็นลำดับที่ ๑๘)

เมื่อประมาณปี ๒๕๐๕ พระเดชพระคุณหลวงพ่อ**พระครูประสิทธิ์พุทธศาสนา** (บุญศรี พุทฺธิญาโณ) เจ้าคณะอำเภอพร้าว **วัดพันตอง** เชียงใหม่ (ต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่**พระโพธิรังษี** รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่) ได้นำต้นโพธิ์อันนำต้นกล้ามาจากพุทธคยา ประเทศอินเดีย มาปลูกไว้ที่หน้าวัดในปัจจุบัน และหลวงพ่อ**พระครูมนูญธรรมาภรณ์ วัดมหาวัน** เชียงใหม่ รองเจ้าคณะอำเภอพร้าว พร้อมด้วยหลวงพ่อ**พระครูประจักษ์พัฒนคุณ วัดแสนฝาง** อ.เมือง เชียงใหม่ นำเอา**พระพุทธรูปมงคลแสนฝาง** มามอบให้พุทธศาสนิกชนสักการะบูชา โดยประดิษฐานที่ต้นโพธิ์ด้วย

วัดแม่กอยได้พัฒนามาตามลำดับ ปัจจุบันมีเสนาสนะที่มั่นคง คือ วิหาร ศาลาบาตร ศาลาอเนกประสงค์ กำแพง โรงครัว กุฏิสงฆ์ หอระฆัง ห้องน้ำห้องสุขา ระบบประปาหมู่บ้าน และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ผ่านสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

โครงการพัฒนาวัดแม่กอยต่อไป คือ การก่อสร้างพระอุโบสถ ในปี ๒๕๔๘ โดยจะมีพิธีวางศิลาฤกษ์ในเดือนตุลาคม ๒๕๔๗

วัดแม่กอย ได้รับการพัฒนามาในสมัย**พระครูสมุห์อาคม อภิวฑฺฒโน** ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสมาตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๙ โดยได้รับการอนุเคราะห์อุปถัมภ์จากศรัทธาญาติโยม สาธุชนทั้งหลาย จากกรุงเทพฯ เชียงใหม่ และทั่วไป มาร่วมอุปถัมภ์

"ปัจจุบันนี้ หมู่บ้านแม่กอย *มี ๒ วัด คือ* ***วัดแม่กอย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย และวัดป่าอาจารย์มั่น สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต ทั้งสองวัดเป็นวัดพี่-วัดน้องกันมาตลอด ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันและกัน ไม่เคยมีความขัดแย้งประการใดๆ จนศรัทธาญาติโยมทั้งหลายเห็นความสามัคคีทั้งสองวัด จึงได้ร่วมกันอุปถัมภ์วัดทั้งสองมาโดยลำดับ..."***

(ข้อความต่อไปนี้ ท่านผู้อ่านข้ามไปก็ได้นะครับ คือท่านเจ้าอาวาสท่านเขียนว่า...)

*"...โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจุบันนี้ คุณโยมพ่อ รศ.ดร.ปฐม - คุณโยมแม่ รศ.ภัทรา นิคมานนท์ คุณโยมวิกรม-คุณโยมนิตยา วศินพงศ์วณิช จากกรุงเทพมหานคร ผู้อุปถัมภ์***วัดป่าอาจารย์มั่น*** ท่านทั้ง ๔ ก็ยังอนุเคราะห์อุปถัมภ์***วัดแม่กอย***ตลอดมา อันเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี แห่งพุทธศาสนาที่แท้จริง..."*

สาธุ ! (แต่ก็รู้สึกเขินๆ ครับ)

ท่านเจ้าอาวาสท่านเขียนต่อไปว่า : -

การสัญจรคมนาคมสะดวกสบาย เพราะเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ทางเทศบาลได้ขยายอาณาเขต เอา**หมู่บ้านแม่กอย**เข้าอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเวียงพร้าว มีการพัฒนาตามนโยบายของทางราชการ มีระบบการปกครองของเทศบาลเรียกว่า **ชุมชนบ้านแม่กอย-บ้านโจ้ เทศบาลตำบลเวียงพร้าว**

มีศรัทธาประชาชนอุปถัมภ์ ๑๕๐ ครอบครัว มีการทำบุญตามเทศกาลมาตลอด ไม่เคยทอดทิ้งวัดวาอารามทั้งสอง

วัดแม่กอย มีเจ้าอาวาสปกครองมาโดยลำดับ ตั้งแต่แรกตั้งวัดในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึงปัจจุบันรวม ๑๘ รูป (ผมขออนุญาตไม่พิมพ์ชื่อเจ้าอาวาสนะครับ กราบขออภัยด้วย)

เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสลำดับที่ ๑๘ คือ **พระครูสมุห์อาคม อภิวฑฺฒโน** ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่บ้านป่าตุ้มดอน ต.ป่าตุ้ม อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ เป็น**อันเตวาสิก** ใน**หลวงปู่ครูบายวย อินฺทจกฺโก (พระครูอินทจักรวิมล)** อายุ ๘๐ ปี พรรษา ๕๐ ซึ่งพระคุณท่านมรณภาพไปแล้ว พระคุณท่านเคยไปศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ อยู่**วัดมหาวัน** ในความอุปถัมภ์ของหลวงพ่อ**พระครูมนูญธรรมาภรณ์** (อินคำ จาณกฺโร) อดีตเจ้าคณะอำเภอพร้าว และย้ายมาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส**วัดแม่กอย** ในนามของพระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านเจ้าคุณ**พระราชเขมากร** รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ **วัดกลางเวียง** พระอุปัชฌาย์ของพระคุณท่านเอง

ท่านพระครูสมุห์อาคม ในปัจจุบัน ท่านมีตำแหน่งในการปกครอง คือ ๑. รองเจ้าคณะตำบลเวียง-ทุ่งหลวง ๒. ประธานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเวียง-ทุ่งหลวง ๓. เจ้าอาวาสวัดแม่กอย

ก็ขอกราบขอบพระคุณ**ท่านพระครูสมุห์ฯ** เป็นอย่างสูงครับ ที่ทำให้พวกเราได้รู้จัก **วัดแม่กอย** ดียิ่งขึ้น

๒๖๑.

ประวัติความเป็นมาของ วัดป่าอาจารย์มั่น

หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส ได้เขียน**ประวัติความเป็นมาของวัดป่าอาจารย์มั่น** ดังนี้ : -

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) นี้ บริเวณสถานที่ส่วนหนึ่งแต่เดิมในอดีต เป็นวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งกล่าวกันว่า**เป็นวัดที่สร้างขึ้นโดยชาวมอญแต่โบราณ** แต่จะเป็นสมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด ทราบแต่ว่าวัดนี้ชาวบ้านเรียกกันต่อๆ มาว่า **"วัดป่าแดง"** เนื่องด้วยแต่เดิมนั้นบริเวณนี้เต็มไปด้วยป่าไม้แดงเป็นจำนวนมาก

ต่อมาวัดนี้ได้กลายเป็นวัดร้างถูกทอดทิ้งอยู่กลางป่า มีต้นไม้ขึ้นปกคลุมโดยทั่วไป แต่ก็ยังมีร่องรอยเศษอิฐก่อสร้าง และซากปรักหักพังซึ่งเข้าใจว่าเป็นซากวิหารและเจดีย์บางส่วน ปรากฏให้เห็นอยู่จนทุกวันนี้

ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๘๒ ขณะที่**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน ได้เที่ยวจาริกขึ้นมาในภาคเหนือเพื่อบำเพ็ญเพียรสมณธรรมนั้น ท่านได้เคยมาพักปักกลดบำเพ็ญเพียร ณ บริเวณสถานที่**วัดร้างป่าแดง** แห่งนี้ เป็นการชั่วคราว

หลายหนหลายครั้ง ตลอดจนได้พักจำพรรษาด้วย ๑ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ก่อนที่จะเดินทางกลับภาคอิสาน

เหตุการณ์สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ในช่วงที่**หลวงปู่มั่น**ได้ขึ้นมาพักบำเพ็ญเพียรสมณธรรม ณ บริเวณ**วัดร้างป่าแดง** ทั้งระยะที่มาพักชั่วคราว และระยะที่จำพรรษา บรรดาภิกษุที่เป็นลูกศิษย์ของท่านจำนวนมาก ได้เข้ามากราบนมัสการและฟังการอบรมธรรมจากท่านอยู่เสมอๆ

บรรดาครูอาจารย์สายกรรมฐานยุคแรกๆ ที่มารับฟังโอวาทธรรมจาก**หลวงปู่มั่น** ช่วงที่พักอยู่**วัดร้างป่าแดง** แห่งนี้ ได้แก่ **หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ชอบ ฐานสโม หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** เป็นต้น

และครูอาจารย์สายกรรมฐานที่เคยมาอุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น** ที่**วัดร้างป่าแดง** แห่งนี้ ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็เช่น **หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท วัดภูริทัตตปฏิปทาราม** อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี และ **หลวงปู่เฟื่อง โชติโก วัดธรรมสถิต** จ.ระยอง เป็นต้น

หลังจาก**หลวงปู่มั่น** เดินทางกลับภาคอิสานในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ แล้ว สถานที่แห่งนี้ก็ถูกปล่อยให้รกร้างไปอีก จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้มีบรรดาคณะศรัทธาในเขตอำเภอพร้าว ที่เคยอุปัฏฐาก**หลวงปู่** เช่น **พ่ออุ้ยสมัย ตะละวะ พ่อครูบุญผาย สีฟ้าเลื่อน พ่อครูอุดม ปันต๊ะ** เป็นต้น ได้ดำริร่วมกันที่จะพัฒนา**วัดร้างป่าแดง**นี้ให้กลับเป็นวัดที่มีพระสงฆ์เข้าจำพรรษาได้อีกครั้งหนึ่ง

ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์สถานที่ที่**หลวงปู่มั่น** เคยมาพักบำเพ็ญเพียรนี้ ไว้เป็นอนุสรณ์สถานรำลึกถึงองค์ท่านตลอดไป

แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่บริเวณ**วัดร้างป่าแดง** ที่มีอยู่แต่เดิมเกือบทั้งหมด ได้ถูกประชาชนบุกรุกเข้าไปจับจอง ถากถางป่า ปรับปรุงเป็นพื้นที่นา รวมทั้งได้ขอให้ทางราชการออกเอกสารสิทธิเข้าครอบครองทำกินเรียบร้อยแล้ว

ยังคงเหลือพื้นที่ที่ยังคงเป็นป่าที่มีซากปรักหักพัง ซึ่งเป็นบริเวณที่**หลวงปู่มั่น**เคยพักปักกลดอยู่พอดี ซึ่งมีเนื้อที่เพียง ๑ ไร่เศษๆ ยังไม่ถูกถากถางปรับปรุงให้เป็นไร่นา แต่ทางราชการได้ออกเอกสารสิทธิ์ให้ประชาชนถือสิทธิ์ครอบครองไปแล้ว

ทางคณะศรัทธาได้ใช้ความพยายามเจรจาซื้อพื้นที่เหล่านั้นกลับคืนมา รวมแล้วเป็น ๙ ไร่เศษ ซึ่งก็พอเพียงที่จะดำเนินการจัดตั้งเป็นวัดขึ้นมาได้

การดำเนินการจัดตั้งวัดในระยะแรก ได้รับการสนับสนุนจาก**หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** แห่ง**สำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง** อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จนกระทั่งพัฒนาขึ้นเป็นวัดได้ ตามประกาศของอธิบดีกรมการศาสนา ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

ต่อมาได้มีประกาศเป็นทางการตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนาขึ้นโดยมีชื่อว่า **"วัดป่าอาจารย์มั่น"** ตามประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๐

ทางฝ่ายบริหารของคณะสงฆ์ได้แต่งตั้ง **หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ** ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสองค์แรก **เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐**

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ **หลวงพ่อทองสุก** ได้ขอลาออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาส เพื่อไปช่วย **หลวงพ่อไพบูลย์ สุมงฺคโล**

สร้าง**วัดอนาลโย ที่ดอยบุษราคัม** จังหวัดพะเยา

ทางฝ่ายบริหารของคณะสงฆ์จึงได้แต่งตั้ง **พระอาจารย์สำรอง ภทฺทิโย** ทำหน้าที่เจ้าอาวาสสืบแทน จนถึง พ.ศ. ๒๕๔๕ **พระอาจารย์สำรอง** ได้เดินทางไปประกอบศาสนกิจที่ประเทศเยอรมนี

หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส จาก**วัดพระศรีมหาธาตุ** บางเขน กรุงเทพฯ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสรักษาการจนถึงปัจจุบัน

ส่วนใหญ่**หลวงพ่อจำรัส** จะพักอยู่ในกรุงเทพฯ จะเดินทางขึ้นไปอำเภอพร้าวเมื่อมีงานสำคัญ เช่น รับกฐิน รับผ้าป่า จัดงานบุญประจำปี จึงได้มอบหมายภาระการปกครองดูแลวัดให้แก่ **พระอาจารย์วิชิต โสภโณ** หรือ **ครูบาหมู** ตลอดมา

ในปี ๒๕๔๖ **หลวงพ่อจำรัส** ท่านมีปัญหาด้านสุขภาพ ต้องพักรักษาตัวเป็นเวลานาน ทางการคณะสงฆ์จึงได้แต่งตั้ง **พระอาจารย์วิชิต โสภโณ** ให้เป็นเจ้าอาวาสสืบต่อมา

๒๖๒.

บันทึกของหลวงปู่บุญผาย

หลวงปู่บุญผาย ปุณฺณยุโก แห่ง**วัดวิเวการาม** สหกรณ์นิคม อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ เคยพักจำพรรษาที่**วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย** และเป็นผู้นำในการสร้าง**วัดป่าอาจารย์มั่น** ในปัจจุบัน ด้วยความศรัทธาและความมุ่งมั่นเป็นอย่างยิ่ง

ท่านได้บันทึกประวัติการสร้าง**วัดป่าอาจารย์มั่น** ไว้อย่างละเอียดตั้งแต่สมัยเป็นฆราวาส คือ **นายบุญผาย สีฟ้าเลื่อน**

บันทึกนี้เขียนด้วยมือ ตัวหนังสือสวยงาม ชัดเจน และเป็นระเบียบตามแบบของคนไทยแต่โบราณ **หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส** ได้เมตตามอบบันทึกนี้ให้ผม

ผมจึงขอถือโอกาสนำบันทึกฉบับนี้มาลงไว้ ณ ที่นี้ตรงตามฉบับเดิม มีแก้ไขบ้างเรื่องการสะกดการันต์ และเพื่อให้ง่ายแก่การอ่าน ผมจึงขอแบ่งเป็นตอนย่อยๆ แล้วเขียนหัวข้อกำกับไว้ในแต่ละตอน

นับเป็นคุณูปการต่อ**วัดป่าอาจารย์มั่น** และต่อลูก-หลาน-เหลนรุ่นหลัง เป็นอย่างสูง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเจ้าของบันทึกไว้ ณ โอกาสนี้ด้วยครับ

๑. ประวัติวัดป่าพระอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย

ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องสร้าง**วัดป่าอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** จะขอย้อนกล่าวถึงเรื่องสร้าง**วัดป่าเลไลย์** เสียก่อน เพราะเป็นเรื่องที่ติดต่อเนื่องถึงกัน เรื่องมีอยู่ว่า : -

นายบุญผาย สีฟ้าเลื่อน ได้ยกครอบครัวมาจากอำเภอดอยสะเก็ดมาอยู่อำเภอพร้าว เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๗ เคยไปส่งศพที่ป่าช้าตำบลเวียง เห็นป่าช้าเป็นดงไม้ขี้เหล็ก ดูสกปรกรกรุงรัง ไม่ปลอดโปร่ง น่าหวาดเสียว จึงได้ถามคนทั้งหลายว่า *"ป่าช้านี้ใช้กันกี่หมู่บ้าน"* เขาตอบว่า *"ใช้กัน ๕ หมู่บ้าน"*

ถามว่า *"คนทั้ง ๕ หมู่บ้าน ทำไมไม่ช่วยกันแผ้วถางเสียบ้างให้มันสะอาดเตียนน่าดูชม ?"*

เขาตอบว่า *"แผ้วถางไม่ได้"*

"ทำไม! ?"

เขาตอบว่า *"ถ้าแผ้วถางทีไรก็มีคนตายกันมาก ทุกวันนี้ก็ตายกันอยู่ทุกวัน วันละศพสองศพ ถ้าแผ้วถางป่าช้ายิ่งตายกันใหญ่ วันละสามสี่ศพ ห้าศพก็มี"*

เขากลัวกันนักหนาเรื่องแผ้วถางป่าช้านี้

บางปี นายอำเภอเกณฑ์เอาคนมาแผ้วถาง เขาก็มากันหยุดๆ หย่อนๆ พอนายอำเภอเผลอก็หลบหนีกันไปทีละ ๔-๕-๖ คน

ผลที่สุดก็ไปกันหมด นายอำเภอก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็กลับเสียเท่านั้น เป็นอย่างนี้ทุกครั้ง

ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจมาก เมื่อกลับออกมาก็ถามผู้เฒ่าผู้แก่ เช่น **นายแสวง สัมฤทธิ์** กำนันตำบลเวียง ก็ว่าอย่างเดียวกัน

มันเป็นปัญหาอยู่ในใจ คิดไม่ออก

วันต่อมาก็ได้ไปส่งศพอีก กลับมาก็คิดอีก คิดเท่าไรๆ ก็ไม่เห็นทาง **ก็เลยหยุดคิด !**

ประวัติ วัดป่าพระอาจารย์มั่นภูริทัตโต
บ้านแม่กอย อ. พร้าว จ. เชียงใหม่

ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องสร้างวัดป่าอาจารย์มั่นภูริทัตโต จะขอย้อนกล่าวถึงเรื่องสร้างวัดป่าเลไลยเสียก่อน เพราะเป็นเรื่องที่ติดต่อเนื่องถึงกัน "เรื่องมีอยู่ว่า"

นายบุญผาย สีฟ้าเลื่อน ได้ยกครอบครัวมาจากอำเภอดอยสะเก็ดมาอยู่อำเภอพร้าวเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๗ เคยไปส่งศพที่ป่าช้าตำบลเวียง เห็นป่าช้าเป็นดงไม้ขี้เหล็ก ดูสกปรกรกรุงรัง ไม่ปลอดโปร่ง น่าหวาดเสียว จึงได้ถามคนทั้งหลายว่า ป่าช้านี้ใช้กันกี่หมู่บ้าน เขาตอบว่าใช้กัน ๕ หมู่บ้าน ถามว่าคนตั้ง ๕ หมู่บ้านทำไมไม่ช่วยกันแผ้วถางเสียบ้าง [illegible] เลี่ยนเตียนน่าดูน่าชม เขาตอบว่า [illegible] ทำไม เขาตอบว่า ถ้าแผ้วถางที่ไรก็ [illegible] ทุกวันนี้ก็ตายกันอยู่ทุกวัน วันละศพ ส[illegible] ช้ายิ่งตายกันใหญ่ วันละ ๔ ศพ ๕ ศพ [illegible] กันหนา เรื่องแผ้วถางป่าช้านี้ บางปี [illegible] เอาคนมาแผ้วถาง เท่าไรก็มากันหยุด ๒ หนเอง พอนายอำเภอเผลอก็หลบหนีกันไปที่ละ [illegible] ไปกันหมด นายอำเภอก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็กลับเสียเท่านั้น เป็นอย่างนี้ทุกครั้ง ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจมาก เมื่อกลับออกมา

บันทึกของหลวงปู่บุญผาย ปุญญายุโต
เขียนไว้ตั้งแต่เป็น นายบุญผาย สีฟ้าเลื่อน

๒. เมื่อมีผลก็ต้องมีเหตุ

อยู่ต่อมาถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๐ คืนวันหนึ่งก็มาหวนคิดเรื่องนี้อีก คิดว่า**สิ่งใดที่เกิดขึ้นแล้วต้องมีเหตุ เมื่อมีเหตุก็ต้องมีผล มีผลก็ต้องมีเหตุ**

จึงค้นดูหนังสือต่างๆ ที่ติดตัวมาหลายต่อหลายเล่ม ก็พบหนังสือเล่มหนึ่ง เป็นหนังสือต้นบัญญัติ พบเรื่องหนึ่งที่ **พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติห้ามไม่ให้ภิกษุพรากของเขียว**

เรื่องมีอยู่ว่า *"ภิกษุฉัพพัคคี (ภิกษุ ๖ รูป) พวกหนึ่ง บวชแล้วเข้าไปบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ในป่า ใกล้ถึงฤดูฝนก็มาปรึกษากันว่าจะสร้างกุฏิไว้เพื่อกันแดดกันฝน ก็พากันไปตัดไม้มาทำกุฏิ ก็ไปตัดเอาไม้ที่มีรุกขเทวดาอยู่ ไม้ก็ล้มทับลูกเทวดาแขนหัก เทวดาก็โกรธ จะมาหักคอภิกษุนั้น*

พระพุทธองค์ทรงทราบ จึงเสด็จมาห้ามเทวดาไม่ให้ฆ่าภิกษุ ว่าเป็นกรรมหนัก จะต้องไปตกนรกอเวจีอยู่นานแสนนาน

เทวดาจึงว่า ก็ข้าพระองค์ไม่มีที่อยู่ จะทำอย่างไร พระพุทธองค์จึงบอกให้เทวดาไปหาที่อยู่ใหม่เถิด เราจะห้ามลูกของเราไม่ให้ตัดต้นไม้พรากของเขียวเสีย จึงประชุมสงฆ์

ภิกษุใดพรากของเขียวที่ติดอยู่กับที่ให้หลุดจากที่ต้องอาบัติปาจิตตีย์"

เรื่องนี้พอจะยกเอามาพิจารณาได้เกี่ยวกับการถากถางป่าช้า เมื่อภิกษุจะสวดมนต์ หรือ เจริญพระพุทธมนต์ ภิกษุรูปหนึ่งจะต้องกล่าว**ชุมนุมเทวดา** คือ **สคฺเค กาเม จ รูเปฯ** ก่อน เชิญเทวดาทุกหมู่เหล่ามาฟังธรรม

ป่าช้านี้ก็ต้องมีเทวดา ภูต ผี ปีศาจ อยู่ เมื่อไปทำลายที่อยู่ของเทวดา เทวดาก็ไม่พอใจ จึงมาเบียดเบียนชาวบ้าน

ก็เมื่อเป็นเช่นนี้ เราจะทำอย่างไร ?

๓. ต้องทำบุญอุทิศกุศลให้

ธรรมดาว่าภูตผีปีศาจ ย่อมต้องอาศัยความช่วยเหลือจากมนุษย์ คือทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้จึงจะได้รับ เช่น **ติโรกุฑฑสูตร** หรือ **อทาสิ เม อกาสิ เม** เป็นต้น

เมื่อคิดได้เช่นนี้แล้ว จึงได้ไปบ้าน **นายส่างน้อง - นางสา อัฐรัตน์** เจ้าของตลาด จึงถาม **นายส่างน้อง** และ **นางสา** ว่า *"เมื่อเขาแผ้วถางป่าช้าแล้วเขาทำอะไรกันบ้าง"*

เขาตอบว่า *"ไม่ได้ทำอะไร แผ้วถางแล้วก็เลิกกันเท่านั้น"*

จึงว่า *"เออ ! นี่แหละพ่อ ผีสางเทวดาที่อยู่ป่าช้านั้น คนไปทำลายที่อยู่เขา เขาก็ต้องโกรธ มาเบียดเบียนชาวบ้าน"*

นายส่างน้อง ถามว่า *"ถ้าอย่างนั้นควรจะทำอย่างใดจึงจะแผ้วถางป่าช้าได้ ?"*

ตอบว่า *"ผมเห็นทางเดียวเท่านั้น คือทำบุญแล้วอุทิศกุศลไปให้ผีสางเทวดาเหล่านั้น แล้วก็แผ้วถางคงไม่เป็นไร เพราะผีสางเทวดาเหล่านั้นเขาได้รับส่วนบุญกุศลแล้วเขาต้องยินดี ไม่ทำอะไรชาวบ้าน"*

นายส่างน้อง นางสา ก็หัวเราะขึ้น แล้วว่า *"พ่อยินดีที่จะทำบุญให้ผีสางเหล่านั้น **พ่อรับรองเป็นเจ้าภาพจัดการทำบุญ** จะทำกันเมื่อไรก็บอกมาเต๊อะ"*

ตอบว่า *"ดูโอกาสก่อน"*

ต่อจากนั้นก็ไปที่บ้าน **นายสว่าง สัมฤทธิ์** กำนันตำบลเวียง เล่าเรื่องจะทำบุญให้กำนันฟังทุกประการ

กำนันว่า *"ถ้าจะทำบุญแผ้วถางป่าช้า* ***พ่อเห็นดีด้วยจะสนับสนุนทุกอย่าง****"*

ต่อจากนั้นก็ไปที่ว่าการอำเภอ ไม่พบนายอำเภอ พบ**คุณปลัดกระจ่าง เสาวไพบูลย์** ปลัดอำเภอ จึงเล่าเรื่องที่จะทำบุญให้**ปลัดกระจ่าง**ฟัง

ปลัดกระจ่างก็สาธุยินดี ว่า *"****นายบุญผาย*** *คิดขึ้นได้เช่นนี้ดีมาก ผมมาอยู่เมืองพร้าว ๓๐ กว่าปีแล้ว ไม่เคยมีใครมาคิดอย่างนี้ เอาเถอะ ผมจะบอกให้กำนันเรียกผู้ใหญ่บ้านมาประชุมปรึกษาดูว่าใครจะเห็นดีด้วยบ้าง"*

ข้าพเจ้าอดปลื้มใจที่สุดมิได้ แล้วลาลงจากอำเภอมารอฟังข่าวการประชุม

๔. ทางอำเภอเรียกประชุม

อยู่มาอีก ๒ วัน **นายถา บัวเหมย** ก็ให้ล่ามมาบอกเรื่องประชุมที่อำเภอวันพรุ่งนี้

ก็ในวันนั้น ข้าพเจ้าก็ได้ไปที่บ้าน**นายสมัย ตะละวะ** หรือ**ส่างหม่องๆ** ถามว่า *"****แก่ถา*** *ให้คนมาบอกว่าให้ไปประชุมที่อำเภอฮู้แล้วกา ?"*

ตอบว่า *"ฮู้แล้ว"*

ถาม**นายสมัย**ว่า *"พี่ส่างฮู้ก่อประชุมเรื่องอะหยัง ?"*

ตอบว่า *"บ่ฮู้ ! พี่หนานฮู้กา ?"*

ตอบว่า *"ฮู้"*

"เรื่องอะหยัง ?"

ตอบว่า *"เรื่องความคิดของข้า"*

"คิดว่าจะใด ?"

"คิดว่าแผ้วป่าช้าแล้วทำบุญ"

นายสมัย พูดว่า *"ดี แต่**ข้าขอร่วมมือคนได้ก่อ ?**"*

ตอบว่า *"ได้"*

วันรุ่งขึ้นก็ไปประชุมที่อำเภอ เมื่อพร้อมแล้ว **คุณกระจ่าง** ก็เปิดประชุม มีคนมาประชุม ๑๗ คน **คุณกระจ่าง** ก็เล่าเรื่องที่จะถางป่าช้าแล้วทำบุญ ให้ที่ประชุมฟังว่า ***"ใครเห็นด้วยโปรดยกมือขึ้น ?"***

มีคนยกมือ ๑๖ คน

ยัง**นายถา บัวเหมย** ไม่ยกมือ คัดค้านว่า *"จะถางป่าช้าแล้วทำบุญผมไม่เห็นด้วย เพราะผิดประเพณีโบราณ และไม่มีใครทำมาแต่ก่อนเลย **มันขึด** ผมไม่เห็นด้วย"*

คุณกระจ่าง จึงว่า *"**ผู้ใหญ่ถา**คนเดียว คัดค้านไม่ได้ มติคนหมู่มากเขาเห็นดีด้วยทุกคน คัดค้านไม่ได้ จำเป็นต้องทำ"* และหันมาพูดในที่ประชุมว่า ***"เราจะขอเอาคนมาแผ้วถาง หรือว่าจะเก็บเงินมาจ้างให้เขาทำ อย่างไหนจะดี ?"***

ที่ประชุมจึงว่า ***"เก็บเงินดี"***

"ถ้าอย่างนั้นก็ให้ผู้ใหญ่ไปประชุมลูกบ้านแล้วเก็บเงินมา"

ที่ประชุมตกลง เลิกประชุม

๕. ลงมือแผ้วถางและทำบุญอุทิศ

อยู่มาอีก ๒ วัน ข้าพเจ้าก็ไปที่บ้าน**กำนันสว่าง** กำนันก็บอกว่า **เขาเก็บเงินมาแล้ว ได้ ๖๐๐ บาท** กำนันจึงประกาศปิดไว้หน้าบ้าน

วันรุ่งขึ้นข้าพเจ้าก็ไปที่บ้านกำนันอีก กำนันบอกว่า **มีคนมารับเหมาแล้ว ๖๐๐ บาท เท่าที่เงินมีก็ได้** ข้าพเจ้าจึงว่า **ให้เขาลงมือทำกันได้แล้ว**

วันต่อมา ก็มีคนมาแผ้วถางกัน ๔-๕ คน แผ้วอยู่หลายวันก็เสร็จ

วันรุ่งขึ้นก็เป็นวันสงกรานต์ ที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๙๑ **นายจ่าสวัสดิ์ วรรณไสย** ก็มาถามข้าพเจ้าว่า จะทำบุญที่ป่าช้าจริงหรือ ? ตอบว่า จริง

จ่าสวัสดิ์ จึงว่า *“ผมรับรองวิ่งเต้นนิมนต์พระมา จะเอาสักกี่รูป ?”*

ตอบว่า *“เอา ๖ รูป”*

รุ่งขึ้นเป็นวันที่ ๑๕ เมษายน มีการทำบุญที่**วัดกลางเวียง** **จ่าสวัสดิ์** ก็ไปประกาศขอแรงคนทั้งหญิงทั้งชาย **ช่วยกันขนเอาทรายไปกองไว้ที่ป่าช้า**

เมื่อทำบุญเสร็จแล้ว ประมาณ ๑๐ โมงเช้า ก็มีคนเอาทรายไปกองที่ในป่าช้า ข้าพเจ้ากับ**จ่าสวัสดิ์**ก็ช่วยกัน **ทำเป็นเจดีย์ทราย ๖ กอง**

รุ่งขึ้น วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๔๙๑ ตอนเช้าก็มีคนนำเอาอาหารไปตักบาตรประมาณ ๕๐ คน เมื่อพระพร้อมแล้วก็จัดการตักบาตรทานกองเจดีย์ทราย และถวายภัตตาหาร

ข้าพเจ้าเป็นผู้นำถวาย แล้วช่วยกันประเคน พระก็ให้พรอนุโมทนา เสร็จแล้วข้าพเจ้าก็ยกเอาน้ำต้น (คนโทใส่น้ำ) ลูกหนึ่ง ขอให้ท่านทุกๆ คน ว่าตามข้าพเจ้า แล้วก็กรวดน้ำลงว่า

สพฺเพ สตฺตา	สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
อเวรา โหนฺตุ	เป็นผู้ไม่มีเวรเถิด
อพฺยาปชฺฌา โหนฺตุ	เป็นผู้ไม่เบียดเบียนกันเถิด
อนีฆา โหนฺตุ	เป็นผู้ไม่มีทุกข์กายทุกข์ใจเถิด
สุขี อตฺตานํ ปริหรนฺตุ	เป็นผู้มีสุขรักษาตนเถิด
สพฺเพ สตฺตา	สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
สพฺพ ทุกฺขา ปมุญฺจนฺตุ	พ้นจากทุกข์ทั้งปวงเถิด
สพฺเพ สตฺตา	สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
ลทฺธสมฺปตฺติโต มา วิคจฺฉนฺตุ	อย่าได้ปราศจากสมบัติอันตนได้แล้วเถิด
สพฺเพ สตฺตา	สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
กมฺมสฺสกา	เป็นผู้มีกรรมเป็นของตน
กมฺมทายาทา	เป็นผู้รับผลของกรรม
กมฺมโยนิ	เป็นผู้มีกรรมเป็นกำเนิด
กมฺมพนฺธุ	เป็นผู้มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์
กมฺมปฏิสรณา	เป็นผู้มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย
ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ	จักทำกรรมอันใดไว้
กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา	กรรมอันดีหรือชั่ว
ตสฺส ทายาทา ภวิสฺสนฺติ	ก็จักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น

จบแล้วก็นิมนต์ฉัน ฉันเสร็จแล้วพรมน้ำมนต์เป็นเสร็จพิธีการทำบุญในป่าช้านั้น

ทันใดนั้น ก็มีฝนตกลงมาอย่างหนัก ฟ้าก็คะนองอย่างสนั่นหวั่นไหว อย่างน่าอัศจรรย์ !

๖. มีพระป่าเข้ามาพัก

วันต่อมาก็ลงมือสร้างศาลาขึ้นหลังหนึ่ง กว้าง ๑๔ ศอก ยาว ๓ ศอก ทำ ๖ ห้อง ยกห้องนอนเสียห้องหนึ่ง พื้นปูฟาก มุงหลังคา ลงมือทำเมื่อ ๒๑ เมษายน นั้น เสร็จลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๔๙๑

เวลาประมาณ ๔ โมงเย็น จึงกลับบ้าน อาบน้ำ กินข้าวแล้ว ในขณะนั้น **เด็กหญิงบุญยวง** ก็มาบอกว่า ***"มีตุ๊เจ้าเข้าไปในป่าช้านั้นองค์หนึ่ง มีคนตามเข้าไป ๗-๘ คน"***

ข้าพเจ้ารู้สึกปลื้มปีติเป็นอันมาก คล้ายกับว่าเราได้นิมนต์ท่านไว้แล้ว เทวดาดลใจให้ท่านมาแน่ จึงเอาเสื่อหมอน รีบเข้าไป

เมื่อไปถึงก็เห็นท่านนั่งอยู่กลางศาลานั่นแล้ว จึงขึ้นไปกราบแล้วถามท่านว่า มาจากไหน ? ท่านตอบว่ามาจากจังหวัดภาคใต้ ก็เลยนิมนต์ให้ท่านอยู่ต่อไป

จ่าสวัสดิ์ วรรณไสย ก็บอกให้ชาวบ้านมาทำบุญตักบาตรทุกวัน

ฟังท่านให้ศีล ๕ เป็นมคธทั้งนั้น ก็รู้ว่าเป็นพระธรรมยุต ก็เกิดศรัทธาเลื่อมใสยิ่งขึ้น

ใกล้จะถึง**วันวิสาขบูชา** ก็นิมนต์ให้ท่านนำทำวิสาขบูชา

สมัยนั้น อำเภอพร้าวนี้ไม่มีใครทำวิสาขบูชาเสียเลย นับว่าการทำวิสาขบูชาครั้งนี้เป็นครั้งแรก

ตอนกลางคืนก็นิมนต์ท่านเทศน์ในเมืองพร้าว ฟังท่านเทศน์เป็นภาษามคธทั้งนั้น **ท่านอธิบายเรื่องทำจิตใจให้สงบ และให้นั่งภาวนาทุกครั้งที่ท่านเทศน์ ทำจิตให้เป็นสมาธิ แล้วท่านให้มีการทำวัตรเช้า-ค่ำทุกวัน แต่ไม่มีใครจะทำได้**

ข้าพเจ้าจำเป็นต้องเขียนแจกให้พวกศรัทธาเรียน และก็นำทำวัตรทุกครั้ง มีคนเข้าไปทำบุญกันมาก

(ซ้าย) พระสง่า สุมโน อายุ ๒๔ พรรษา ๕ พ.ศ. ๒๔๙๑
(ขวา) ดาบส สุมโน อายุ ๓๐ พ.ศ. ๒๔๙๗

๗. ถูกพระเจ้าถิ่นขับไล่

ใกล้วันเข้าพรรษา ก็มี พระป้อ ปารโก วัดกลางเวียง เข้าไปขอตรวจใบสุทธิ แล้วส่งสำเนาไปถึง พระครูประสิทธิ์พุทธศาสน์ หรือ พระครูสี เจ้าคณะอำเภอ ที่วัดพันตอง ในเมือง

ข้าพเจ้าก็ได้ดูหนังสือสุทธินั้น ชื่อว่า **พระสง่า สุมโน เจ้าคุณพระอมรโมลี เป็นพระอุปัชฌาย์ เป็นเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี**

อยู่มาไม่กี่วัน **พระป้อ** ก็เอาจดหมายของเจ้าคณะอำเภอไปส่งให้**ท่านสง่า เป็นจดหมายขับไล่ไม่ให้อยู่ในเมืองพร้าว**

ข้าพเจ้าก็ขอนิมนต์ท่านไว้ ท่านก็ไม่พูด นั่งเฉย

ท่านก็อยู่ตลอดพรรษาในปีนั้น

ออกพรรษาแล้ว เจ้าคณะอำเภอก็ขึ้นมาสอบไล่นักธรรมที่วัดกลางเวียง สอบไล่เสร็จแล้ว ก็พาเอาภิกษุสามเณรประมาณ ๒๐๐ รูป เข้าไปตรวจดูหนังสือสุทธิพระสง่า เวลาประมาณ ๘ โมงเช้า

พระสง่ากำลังฉันเสร็จ ก็พอดี**เจ้าคณะอำเภอ**ก็เข้าไปถึง ขอดูใบสุทธิ เมื่อดูแล้วก็ว่า **เป็นหนังสือสุทธิปลอม ไม่มีดวงตราประทับ ทั้งไม่มีรูปถ่ายด้วย จะต้องยึดเอาไป**

พระสง่าก็ขอไม่ให้ยึด **พระครูเจ้าคณะอำเภอ**จึงบอกให้พระเลขาฯ บันทึก บันทึกแล้วก็อ่านให้**พระสง่า**ฟัง มีใจความว่า

*"ข้าพเจ้า **พระสง่า สุมโน** ได้เดินทางจาก จ.จันทบุรี มาถึงอำเภอพร้าว แล้วได้เข้าไปพักในป่าช้า ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ ได้แนะนำชักจูงให้ชาวบ้านสร้างวัด มีศาลา กุฏิ วิหาร และเจดีย์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากทางการ **ข้าพเจ้ายอมรับผิดทุกอย่าง**"*

อ่านแล้วให้**พระสง่า**เซ็น **พระสง่า** พูดว่า ***"ผมไม่ได้ทำตามที่บันทึกนี้ ผมไม่เซ็น"***

เจ้าคณะอำเภอจึงว่า *"ถ้าไม่เซ็นจะยึดเอาหนังสือสุทธินี้ไป แล้วให้ไปตามเอาที่วัดพันตอง ในเมือง แล้วกลับจันทบุรีเสีย"*

ก็ในเวลานั้น พวกศรัทธาที่มาทำบุญตักบาตรก็มีอยู่หลายคน เช่น **ร้อยตำรวจโท จำกัด มณีโชติ** หัวหน้าสถานีตำรวจ และ **นายอนันท์ พุทธนัน** สมุห์บัญชีอำเภอ และ **นายช่วง นาคะวิโรจน์** ผู้ช่วยสมุห์บัญชี และ **ขุนเวียงระวังเหตุ** (มหาบาง) อดีตกำนันตำบลเวียง และ **นายสว่าง สัมฤทธิ์** กำนันตำบลเวียง

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายคน ประมาณ ๒๐ กว่าคน ได้ฟังเจ้าคณะอำเภอข่มขู่พระสง่า ก็ไม่พอใจ

ข้าพเจ้าจึงลุกขึ้นว่า ***"ท่านพระครูครับ พวกผมที่อยู่นี่แหละเป็นผู้ทำมาก่อน ท่านสง่ามาทีหลัง พวกผมได้นิมนต์ท่านไว้ จะหาว่าท่าน***

สง่ามาทำไม่ถูก ท่านจะเอาผิด ก็ต้องเอาผิดพวกผม"

พระครูฯ ไม่ฟังเสียงข้าพเจ้า พูดรังแต่จะเอาผิด**พระสง่า** อยู่ท่าเดียว ให้พระสง่าเซ็น พระสง่าก็นิ่ง ไม่พูด ข่มขู่อยู่เป็นนาน

ประมาณ ๖ โมงเย็น **ก็ยึดเอาหนังสือสุทธิไป** ไปหา**นายอำเภอ** ให้นายอำเภอเซ็น นายอำเภอก็ว่า *"ท่านไปทำมาเอง ผมไม่รู้เรื่อง จะให้ผมเซ็นผมไม่เซ็น ผมเป็นนายอำเภอ รักษากฎหมาย ใครผิดกฎหมายผมจับทั้งนั้น* ***ไม่ว่าพระไม่ว่าเจ้าจับทั้งนั้น"***

พระครูก็เลยกลับไปเสีย

๘. ระหว่างสัจจะกับอาจารย์ ?

สมัยนั้น **นายชนะ เกตุทัศน์** เป็นนายอำเภอ

เมื่อเจ้าคณะอำเภอยึดเอาหนังสือสุทธิไปแล้ว **พระสง่า** ก็พูดกับพวกศรัทธาว่า

"หนังสือสุทธิที่เขายึดเอาไป ถ้าไม่มีเรื่องอะไรจะส่งคืน ต้องส่งคืนที่นี่ !"

วันต่อมา ข้าพเจ้าจึงมีจดหมายกราบเรียนไปถึงท่านเจ้าคุณ**พระอมรโมลี** เรื่องเจ้าคณะอำเภอยึดหนังสือสุทธิไป

เจ้าคุณอมรฯ ตอบว่า *"เขายึดไปแล้วให้รอฟังดูว่าเขาจะจัดการอย่างไร ถ้าเห็นว่านานพอควร เขาไม่จัดการอย่างใดให้บอกมาอีกที"*

จึงได้รอฟังอยู่นานถึง ๓ ปี ก็ไม่ได้ยินว่าอย่างใด จึงมีจดหมายเรียนให้**ท่านเจ้าคุณอมรฯ** ทราบ

ท่านเจ้าคุณฯ ตอบว่า *"ให้บันทึกเรื่องราวที่เจ้าคณะอำเภอยึดเอาหนังสือสุทธิ เท่าที่จำได้ แล้วส่งมา"*

ข้าพเจ้าก็บันทึกเรื่องราวยืดยาวมาก แล้วส่งไปให้**ท่านเจ้าคุณฯ**

อยู่ต่อมาประมาณ ๑๕ วัน ก็ได้รับหนังสือที่**ท่านเจ้าคุณฯ** ส่งมาเป็น ๒ ชุด ส่งไปที่เจ้าคณะอำเภอ ๑ ชุด มาที่ข้าพเจ้า ๑ ชุด มีข้อความยืดยาวมาก ตั้ง ๕ หน้ากระดาษฟุลสแก๊ป โจมตีเจ้าคณะอำเภออย่างหนัก

ขอกล่าวแต่เพียงใจความย่อๆ ว่า ***"เจ้าคณะอำเภอยึดหนังสือสุทธิของพระสง่าไปแล้วนานถึง ๓ ปี ไม่ทำอะไร มีอย่างหรือ ถ้าไม่ทำอย่างไรก็ให้ส่งคืนเสีย ถ้าไม่ส่งคืน เราจะดำเนินคดีจนถึงที่สุด"***

ต่อมาอีก ๑๐ กว่าวัน **พระสง่า**ก็บอกข้าพเจ้าว่า ***"จะไปวัดเจดีย์หลวง ถามดูเรื่องหนังสือสุทธิ"***

วันรุ่งขึ้น ก็พา**ท่านสง่า** ไป**วัดเจดีย์หลวง** ไปถึงก็ค่ำแล้ว จึงไปพักที่**วัดหอธรรม** **ท่านสง่า**ก็ไปหา **ท่านเจ้าคุณฯ วัดเจดีย์หลวง** แต่ก็ไม่พบ เจ้าคุณฯ เข้าห้องเสีย จึงไปถามท่าน**พระครูพิศาลโสภณ** ท่านพระครูพิศาลฯ ก็ไม่รู้เรื่อง **ท่านสง่า**ก็มาที่พัก บอกว่า **หนังสือสุทธิเงียบไป**

รุ่งขึ้น ฉันแล้ว**พระสง่า**ก็ไปหาท่านเจ้าคุณฯอีก พบ**เจ้าคุณพุทธิโศภณ** เจ้าคุณฯ เห็นพระสง่าไป จึงส่งหนังสือสุทธิให้ บอกว่า เขาส่งมานานแล้ว ***"เอ้า ! เอาคืนไปเสีย"***

พระสง่า ก็ว่า ***"ส่งมาอย่างนี้ผมรับไม่ได้"*** แล้วก็กราบลาลงกุฏิมาบอกข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงโทรไปถึง**เจ้าคุณอมรฯ** ว่าหนังสือสุทธิเขาส่งมาไว้ที่**วัดเจดีย์หลวง**นานแล้ว

ท่านเจ้าคุณอมรฯ ก็โทรตอบมาว่า *"เขาส่งมาแล้วก็ให้รับเอาไปเสีย"*

พระสง่าหน้าแดงขึ้นทันที อัดอั้นตันใจคล้ายจะร้องไห้ ครู่หนึ่งจึงบอกว่า : -

"ท่านเจ้าคุณอมรฯ บอกมาว่าให้รับหนังสือสุทธิคืน ถ้าเรารับก็เสียสัจจะที่พูดไว้ แต่ถ้าไม่รับก็เสียอุปัชฌาย์อาจารย์ รับก็เสีย ไม่รับก็เสีย ทั้งสองข้าง เลยตัดสินใจเสียตัวเองดีกว่า สึกเป็นตาผ้าขาวเท่านั้น"

๙. สึกออกมาเป็นดาบส

ก็ในขณะนั้น **พระมหาจันทร์ กุสโล** กับ **พระปลัดเกตุ** ก็ถามขึ้นมา พร้อมทั้งแม่ชี ๔-๕ คน มานั่งปิดหัวกระไดไว้ แล้วพูดว่า *"ที่นี่ไม่ใช่วัดเจดีย์หลวง เป็นวัดหอธรรม"*

แล้วบอกให้ พระมหาจันทร์ กับพระปลัดเกตุช่วยกันพาพระสง่าไปพักวัดเจดีย์หลวง ข้าพเจ้าก็ตามไปดู

วันรุ่งขึ้น **แม่ชีลิ้นจี่** กับ **แม่ชีสา** มาบอกข้าพเจ้าว่า ***"หนานผาย** ไม่ต้องเป็นห่วง**พระสง่า** จะช่วยกันรักษาไม่ให้ไปไหน **หนานผาย** จะกลับบ้านก็กลับได้"*

ข้าพเจ้าจึงกลับมาพร้าวในวันนั้น แจ้งเรื่องให้พวกศรัทธาฟัง

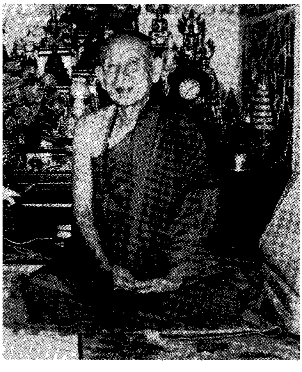

หลวงพ่อดาบส สุมโน

อยู่มา ๑๐ กว่าวัน ข้าพเจ้าก็ไปที่**วัดเจดีย์หลวง**ไม่พบ**พระสง่า** **ท่านพระครูพิศาลฯ** บอกว่า *"พระสง่าไปบิณฑบาตวัน ๑๔ ค่ำ ไม่เห็นกลับมา ไปไหนไม่รู้"*

ข้าพเจ้าก็ออกสืบข่าวหาตามสายรถต่างๆ ก็ไม่ได้ข่าว ก็เลยกลับมาเสีย บอกให้พวกศรัทธารู้

ต่อมาอีกหลายวัน ก็ได้รับจดหมายของ**พระสง่า** ว่า

"ไปสึกเป็นดาบสที่เวียงป่าเป้า"

รุ่งขึ้น พวกศรัทธา ๕-๖ คน ก็ไปตามเอา**พระดาบส**มาอยู่ที่พักปฏิบัติธรรมในปี ๒๔๙๓ นั้น

๑๐. ไม่ยินยอมให้สร้างวัด

อยู่ต่อมา **ท่านดาบส**ก็เที่ยวไปนมัสการปูชนียสถานในที่ต่างๆ ตลอดถึงจังหวัด**แพร่ น่าน** ไปจำพรรษาอยู่หลายปี นานๆ จึงจะกลับมา**วัดป่าเลไลย์** ครั้งหนึ่ง อยู่ไม่นานก็ไปอีก

ข้าพเจ้าจึงปรึกษากับ **นายอนันท์** ว่า เมื่อเป็นเช่นนี้ควรจะทำอย่างไร ?

นายอนันท์ จึงมารังวัดที่ดินแล้วส่งมอบให้เป็นของวัดเจดีย์หลวงเสีย

ข้าพเจ้าจึงมีจดหมายบอกไปที่**พระดาบส** ที่ จ.แพร่ ว่าจะจัดให้เป็นวัดเสีย

ท่านดาบส ตอบมาว่า **"ไม่ให้เป็นวัด เพราะที่ดินแคบ จะเอาเป็นวัดไม่ได้ ถ้าอยากจะสร้างวัดก็ไปเสาะหาสร้างที่อื่นเถิด"**

พระมหาจันทร์ ที่พยุง**พระสง่า** ไปพัก**วัดเจดีย์หลวง**สมัยนั้น ต่อมาได้เลื่อนยศเป็น **พระครูวินัยโกศล** ต่อมาอีกก็รับยศเป็น **พระวินัยโกศล** (จันทร์ กุสโล) อยู่มาไม่นานก็ได้รับพระราชทานเป็น **พระราชวินยาภรณ์** (จันทร์ กุสโล) ต่อมาไม่นานก็ได้รับพระราชทานเป็น **พระเทพกวี** อีกไม่นานก็เลื่อนยศเป็น **พระธรรมดิลก** (จันทร์ กุสโล) เจ้าคณะภาค ๔-๕ ๖-๗ ที่อยู่**วัดป่าดาราภิรมย์** (ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็น **พระพุทธพจนวราภรณ์**_ปฐม)

๑๑. ริเริ่มสร้างวัด

นับตั้งแต่สร้าง**ที่พักปฏิบัติธรรม ๑** เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ ก็ได้ทำบุญปฏิบัติธรรมมาตลอด จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ **ท่านดาบสไม่ให้ตั้งเป็นวัด** จึงคิดหาที่สร้างวัดต่อไป

อยู่มาวันหนึ่ง จึงมาปรึกษากับ นายสมัย ตะละวะ ว่าจะไปตรวจดูที่เก่าที่พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต เคยมาพักจำพรรษาอยู่แต่ก่อนที่บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

จึงได้พากันไปที่บ้าน **นายเสา พรมพิง** ผู้ใหญ่บ้านแม่กอย ขอให้นายเสาไปส่งดูที่เก่า**อาจารย์มั่น** ก็ปรากฏให้**นายแก้ว** ไปถามดูว่าเขาจะขายกันอย่างใด ส่งแล้วก็พากันกลับ

ต่อมาอีก ๓ วัน ก็พากันไปที่ป่าช้าอีก ก็เห็นไม้กองอยู่มากมาย จึงถาม**นายแก้ว** ว่าซื้อมาเท่าใด ตอบว่าซื้อมา ๖๐ บาท แล้วถามว่าให้ค่าไม้เขาแล้วหรือ ตอบว่ายังไม่ได้ให้ จึงนับเงิน ๖๐ บาทส่งให้**นายแก้ว**เอาไปชำระให้เขาเสีย

แล้วก็บอกให้**นายเสา**เอาทำกุฏิให้ได้ ๕ หลังๆ ละ ๒ ห้อง ยกพื้น ๒ ศอก ห่างกัน ๕ วา กว้างพอนอนได้

สั่งแล้วก็พากันกลับ บอก**นายสมัย**ว่า พักผ่อนสัก ๔ วัน จึงค่อยไปดูเขา

อีก ๔ วัน ก็ไปดูเขาทำกุฏิ เสร็จทั้ง ๕ หลังแล้ว ไม้ยังคงเหลืออยู่เป็นกอง จึงบอกให้**นายเสา**เอาทำศาลาไว้เป็นที่ประชุมเวลามาทำบุญตักบาตร ทำกว้างหน่อยสัก ๗ ห้อง สั่งแล้วก็พากันกลับ

กลางคืนก็ไปบ้าน**นายสมัย**อีก ถามนายสมัยว่ากุฏิก็ได้แล้ว ยังขาดเสื่อ ผ้าปูที่นอน หมอน มุ้ง เราจะไปเอาที่ไหน ?

"ก็อั้นนา" **นายสมัยว่า** *"แล้วเราจะคิดอย่างใด ?"*

จึงว่าเอาอย่างนี้เถอะ คือเราไปหา**ครูมล ชนะพรม** เล่าเรื่องให้**ครูมล**ฟัง แล้วบอกครูมลเป็นเจ้าภาพ ๑ หลัง คงจะได้

นายสมัยว่า *"เออดี ไปก็ได้ จะไปเมื่อใด?"* ตอบว่าไปเดี๋ยวนี้ แล้วพากันไปที่บ้าน**ครูมล ชนะพรม** เล่าเรื่องให้ฟัง แล้วขอให้เป็นเจ้าภาพ ๑ หลัง

"ได้ ๆ ๆ" ครูมลว่า

จากนั้นก็หา **ครูบุญเรือง ใจลึก** พูดให้ฟังอย่างเดียวกัน **ครูบุญเรืองก็รับเป็นเจ้าภาพ ๑ หลัง**

แล้วไปหา **นายเสน่ห์ ทุนคำ** เล่าเรื่องให้ฟังอีก **นายเสน่ห์ก็รับเป็นเจ้าภาพ ๑ หลัง**

ต่อจากนั้นก็ไปหา **นางสีดา เจริญพันธุ์ นางสีดาก็ยินดีรับเป็นเจ้าภาพ ๑ หลัง**

นางสีดา ถามว่า จะเอาไปทำบุญเมื่อใด ตอบว่ายังไม่รู้วันทำบุญ จะต้องไปบอกให้ **ท่านอาจารย์สิม** (หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร) ที่**เชียงดาว**

เสียก่อน **ท่านสั่งมาว่า ถ้าทำกุฏิแล้วให้มาบอกท่าน ท่านจะจัดพระส่งมาให้**

๑๒. ไปขอพระจากหลวงปู่สิม

แล้วพา**นายสมัย**กลับ เป็นอันว่าได้ศรัทธาเป็นเจ้าภาพ ๔ หลังแล้ว หมดกังวล แต่ยังอยู่อีก ๑ หลัง ไม่รู้จะไปขอใคร ?

เมื่อกลับมาถึงบ้าน**นายสมัย** แล้วปรึกษากันอีก บอกว่า ให้**พี่ส่าง**เป็นคนคิด **นายสมัย**ตอบว่า ข้าคิดไม่ได้ขอ**พี่หนาน**คิดเต๊อะ ถามคิดบ่ได้กา ? ตอบว่า คิดบ่ได้

"ก็มันจะไปยากอะหยังเรื่องเท่านี้ เราสองคนรับเป็นเจ้าภาพเสียบ่ได้กา ?"

นายสมัย ตอบว่า *"เออ ! กันอย่างนี้ก็ได้ก๊ะ !"*

ทันใดนั้น **นางบัวจันทร์** (อยู่ที่เชียงดาว) ก็โผล่หน้าขึ้นมาถามว่า *"อู้อะหยังกั๋น ?"*

นายสมัยก็เล่าเรื่องให้ฟัง นาง**บัวจันทร์** จึงว่า *"ข้าเจ้าขอเป๋นศรัทธาเหียเต๊อะ"*

นายสมัยก็มองดูหน้าข้าพเจ้า *"แล้วพี่หนานจะว่าจะใด ?"*

ตอบ *"ดีๆ เหมือนกัน"*

"แล้วจะทำบุญเมื่อใด" **นางบัวจันทร์** ถาม

นายสมัย ว่า *"จะต้องไปบอกให้**ท่านอาจารย์สิม**ก่อน ฟังท่านอาจารย์จะได้ส่งตุ๊เจ้ามาเมื่อใด รอฟังก่อนเต๊อะ"*

นางบัวจันทร์ ถามว่า **"คัวตาน** ที่ว่านี้มันจะเสียสักเท่าใด ?"

บอกว่า จะไม่ถึง ๓๐๐ บาท นางบัวจันทร์ก็ลากลับเชียงดาว

วันรุ่งขึ้นพากันไป**เชียงดาว** บอกให้**ท่านอาจารย์สิม** ว่า กุฏิทำเสร็จเรียบร้อยแล้วทั้ง ๕ หลัง

ท่านอาจารย์บอกว่า ให้รอฟังสัก ๔-๕ วัน จะส่งพระไปให้

แล้วพากันลากลับ มาแวะที่**ร้านจันทร์ฉาย** ถามว่า "ไปที่ท่านอาจารย์มาแล้วกา ?"

ตอบว่า "ไปมาแล้ว"

"ท่านว่าจะใด ?"

"ท่านว่าให้รอสัก ๔-๕ วัน จะส่งพระมาให้"

นางบัวจันทร์ ว่า **"คัวตาน** ข้าเจ้าซื้อมาไว้พร้อมแล้ว"

นายสมัย บอกว่า จะทำบุญวันใดจะบอกให้ทราบ **แล้วก็พากันกลับมาพร้าว**

๑๓. หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ

วันรุ่งขึ้น **ครูมล ชนะพรม** และ **ครูบุญเรือง ใจลึก นายเสน่ห์ ทุนคำ นางสีดา** ก็มาพร้อมกันที่บ้าน**นายสมัย** บอกว่าของทำบุญไทยทานซื้อมาไว้พร้อมแล้ว *"จะทำบุญวันใดก็บอกเต๊อะ"*

อยู่ต่อมา ๕ วัน ท่านพระอาจารย์ทองสุก ก็นำพระมา ๓ รูป สามเณร ๑ รูป

นายสมัย ก็นิมนต์ขึ้นไปพักบนบ้าน

นางบัวจันทร์ ก็มาพร้อมกัน

ครู่หนึ่งก็ยกไปที่ป่าช้า พระเณรก็ขึ้นไปพักบนกุฏิทุกหลัง แล้วพา**นายสมัย**กลับ แล้วบอกให้**นายสมัย**ไปบอกให้ **ครูมล ครูบุญเรือง นายเสน่ห์ นางสีดา** ว่า ***"พรุ่งนี้เช้าให้ไปถวายทานสิ่งของ ทำบุญตักบาตร ที่ป่าช้าบ้านแม่กอยได้แล้ว"***

วันต่อๆ มาก็มีการทำบุญตักบาตรทุกวัน ผู้ร่วมอุปถัมภ์บำรุงก็มีหลายคน เช่น **ผู้ใหญ่เสา พรมพิง นายแก้ว พรมพิง นางมิว พรมพิง** และ **นางเขียว** ไม่รู้นามสกุล

นอกจากนี้ยังมีอีกประมาณ ๔๐ คน

๑๔. เตรียมหาที่สร้างวัดใหม่

อยู่มาวันหนึ่ง **ท่านอาจารย์ทองสุก** ก็พูดขึ้นว่า ***"ที่นี่เป็นป่าช้า เป็นที่สาธารณะ จะปลูกสร้างสิ่งถาวรไม่ได้"***

ถาม**ผู้ใหญ่เสา** ว่า ที่นาใกล้ๆ นี้จะมีคนขายไหม? **ผู้ใหญ่เสา** ตอบว่า ไม่มี

ทันใดนั้น **นายแก้ว พรมพิง** ก็พูดขึ้นว่า ***"ถ้าจะซื้อก็มีอยู่ที่หนึ่ง คือที่เก่าท่านอาจารย์มั่น เคยมาพักจำพรรษา แต่เดี๋ยวนี้เป็นสวนมะม่วง ลำไย ของครูตั๋น ใจลึก ทราบว่าครูตั๋นจะขาย ผมจะลองไปถามดูก่อน"***

ข้าพเจ้าจึงบอกให้ **นายแก้ว** ไปถามดู วันต่อมา**นายแก้ว** ก็บอกว่า ***"ครูตั๋นจะขาย ๕ หมื่น ต่ำกว่านั้นไม่ขาย !"***

อาจารย์ทองสุก จึงว่า *"๕ หมื่น เราจะเอาเงินที่ไหนไปซื้อเขา เราไม่มีเงิน เอาไม่ได้ !"*

ต่อมาก็ถึงวันเข้าพรรษา ก็กลางพรรษานั้น **ท่านอาจารย์สิม** ก็พาเอาศรัทธามา ๙-๑๐ คน มาทอดผ้าป่า **ได้ปัจจัย ๘๐๐ บาท**

ท่านอาจารย์ทองสุก ก็เล่าเรื่องสวนลำไย ให้**ท่านอาจารย์สิม**ฟังว่า เขาจะขาย ๕ หมื่นบาท **อาจารย์สิม** ถามว่าอยู่ที่ไหน ตอบว่า อยู่ตะวันตกโรงสีข้าว ทางที่ผ่านมานี่แหละ

ทำบุญเสร็จแล้ว **ท่านอาจารย์สิม** ก็พาญาติโยมกลับ แล้วมาแวะดูสวนลำไยนั้น ดูไปจนทั่ว แล้วก็กลับ**เชียงดาว**

อยู่มาอีก ๕ วัน **นายบุญตัน นางบัวจันทร์** ก็มา **สุมาดำหัวพ่อ** ตามประเพณีเข้าพรรษา **นางบัวจันทร์** บอกว่า *"ได้พิมพ์**ใบกุศล ๕๐๐ ฉบับ**แล้ว เอาไปฝากไว้ที่**ท่านอาจารย์สิม** ถ้ามีคนมาทำบุญขอให้**ท่านอาจารย์สิม** เอาแจกให้เขา"*

อยู่มาอีก ๑๐ กว่าวัน **นางบัวจันทร์** ก็มาบอกว่า ทางกรุงเทพฯ มาทอดผ้าป่า **ท่านอาจารย์สิม** ได้เอาใบกุศลแจกให้เขาไปบ้างแล้ว

วันต่อมา ใกล้จะออกพรรษา **นางบัวจันทร์** ก็มาบอกว่า **มีคนมาทอดผ้าป่าที่อาจารย์สิมหลายหมู่แล้ว !**

ข่าวเรื่องจะซื้อที่ดิน แล้วจะสร้างเป็นวัดธรรมยุตก็แพร่ไปอย่างรวดเร็ว รู้ไปทั่วทุกอำเภอ หลายจังหวัด ตลอดถึงภาคอิสาน !

๑๕. มัดจำค่าที่ดินด้วยเงิน ๘๐๐ บาท !

อีก ๗-๘ วัน **นางบัวจันทร์** ก็มาบอกว่า ***"ให้ไปวางมัดจำเขาเสีย มันจะต้องได้แน่"*** ข้าพเจ้ายังไม่แน่ใจจึงนิ่งอยู่

ต่อมาอีก ๖ วัน **นางบัวจันทร์** ก็มาถามว่า *"ไปวางมัดจำเขาแล้วหรือ ?"* ตอบว่า ยัง

"ไปวางมัดจำเสีย มันต้องได้แน่" **นางบัวจันทร์** ยืนยัน

อีกไม่กี่วัน **นางบัวจันทร์** ก็มาอีก เป็นครั้งที่ ๓ แล้วจึงถาม **นายสมัย** ว่า *"เราจะเอาเงินที่ไหนไปวางมัดจำเขา ?"*

นายสมัย ตอบว่า *"ก็เอาเงินที่**ท่านอาจารย์สิม** มาทอดผ้าป่า ข้าเก็บไว้นี่ ๘๐๐ บาท เอาไปวางมัดจำไม่ดีหรือ ?"*

บอกให้**นายสมัย** ว่า *"ต้องไปถาม**อาจารย์ทองสุก**เสียก่อน ท่านจะว่าอย่างไรก็ไม่รู้"*

รุ่งขึ้นเช้าไปทำบุญอีก พูดให้**ท่านอาจารย์ทองสุก**ฟัง ท่านก็ว่า *"ตามใจ"*

ข้าพเจ้าคิดว่า ที่ดินราคาตั้ง ๕ หมื่นบาท จะเอาเงินเพียง ๘๐๐ บาท ไปวางมัดจำเขา ก็น่าอายเขาเพราะไม่สมดุลกัน จึงพูดกับ**นายสมัย**ว่า *"เงินแปดร้อยบาทจะเอาไปคิดมัดจำเงิน ๕ หมื่นบาท ไม่อายเขาหรือ ?"*

"ก็จะเยียะจ๊ะใด ?"

"ข้าว่าเราออกกันแถมคนละ ๑๐๐ บาท ก็เป็น ๒๐๐ บาท รวมกันก็เป็นพันบาทไม่ดีหรือ ?"

นายสมัย ว่า ***"ออกก็ออก ตึ๊กลง !"***

๑๖. เงินสร้างวัดเริ่มมา

เป็นอันว่าได้ไปวางมัดจำ ๑ พันบาท

อยู่มาอีก ๑๐ กว่าวัน **ท่านอาจารย์สิม** ก็ให้ศรัทธาเชียงดาวเอาเงินที่ทางกรุงเทพฯ มาทอดผ้าป่า **มามอบให้ไว้ที่อาจารย์ทองสุก ๔ หมื่นกว่าบาท**

ท่านอาจารย์ทองสุก จึงให้**นายสมัย**เก็บไว้ **นายสมัย**ก็ว่า เงินมากอย่างนี้ผมไม่กล้าเก็บ กลัวขโมย **อาจารย์ทองสุก** จึงบอกให้**นางสีดา** เป็นคนเก็บ **นางสีดา** ก็รับเอาไป

อยู่มาอีก ๓ วัน ศรัทธาทาง**วัดสันติธรรม** (ในเมืองเชียงใหม่) ก็มาทอดผ้าป่าอีก**ได้ปัจจัยหมื่นกับสองร้อยบาท** เมื่อรวมกันหมดก็เป็น ๕ หมื่นกว่าบาทแล้ว

ท่านอาจารย์ทองสุก บอกว่า ให้เอาไปชำระให้เขาเสียเร็วๆ นี้ ข้าพเจ้าจึงบอกให้**ผู้ใหญ่เสา นายแก้ว นางมิว นางเขียว** และ**นางสีดา** พรุ่งนี้ไปพร้อมกันที่บ้านข้าพเจ้าเวลาประมาณ ๙ โมงเช้า **เราจะไปแก้ค่าที่ดินให้ครูตั๋น ใจลึก**

วันรุ่งขึ้นก็พากันไปที่บ้านครูตั๋น ใจลึก เอาเงินไปชำระค่าที่ดิน ๔ หมื่น ๙ พันบาท รวมทั้งค่ามัดจำก็เป็น ๕ หมื่นบาทแล้ว

๑๗. ย้ายที่สร้างวัดไปที่สวนลำไย

ต่อมา ก็ออกพรรษาแล้ว ท่าน**อาจารย์ทองสุก** ก็บอกให้รื้อกุฏิศาลา เอามาตั้งที่สวนลำไยนั้น

ต่อมา ๑๐ กว่าวัน **ท่านพระครูญาณภิรัตน์ วัดป่าเจริญธรรม** อ.สันป่าตอง ก็พาพวกศรัทธามาทอดผ้าป่า ได้ปัจจัย ๑ หมื่น ๓ พันบาท

อยู่มาอีก ๕-๖ วัน ทาง**สนามบินดอนเมือง** มี**นายพลอากาศเอก พโยม เย็นสุดใจ** ก็พาพวกมาทอดผ้าป่าอีก

ผ้าป่ามีมาอยู่เรื่อยๆ หลายที่หลายแห่ง

อยู่มาวันหนึ่ง **ท่านอาจารย์ทองสุก** บอกว่า จะสร้างศาลาการเปรียญ **นายสมัย**จึงไปบอก**ท่านอาจารย์สิม**ทราบ

ท่านอาจารย์สิม จึงมีจดหมายมาถึง**อาจารย์ทองสุก** ว่าให้ยับยั้งเสียก่อน **ทางโรงพยาบาลมหาราชเชียงใหม่เขาจะมาสร้างให้**

อยู่มาไม่กี่วัน **โรงพยาบาลมหาราช** ก็ส่งแปลนศาลาการเปรียญมา **ท่านอาจารย์ทองสุก** ตรวจดู แล้วพูดว่า ***“แปลนแบบนี้ใหญ่โตมากเกินไป ต้องใช้เงินไม่ต่ำกว่า ๔-๕ แสนบาท จึงจะเสร็จ เราจะเอาเงินที่ไหนมาสร้าง ?”***

นายสมัย จึงพูดขึ้นว่า *“จะหมดสิ้นสักกี่แสนก็เป็นเรื่องของทางโรงพยาบาลออก”*

อยู่มาไม่กี่วัน ทางโรงพยาบาลก็ส่งเหล็กเส้นมา บอกว่ามี ๑๒ ตัน ปูนอีก ๒๐๐ ถุง เอามาลงไว้ข้างนอกเพราะสะพานไม่ดี

อาจารย์ทองสุก จึงให้ช่วยกันขนปูนไปไว้ข้างใน **สล่า** คือนายช่างก็มาพร้อมกัน **อาจารย์ทองสุก** ก็ถามว่า เขาจ้างให้มาทำเท่าไร ?

นายช่างตอบว่า **๖ หมื่นบาท**

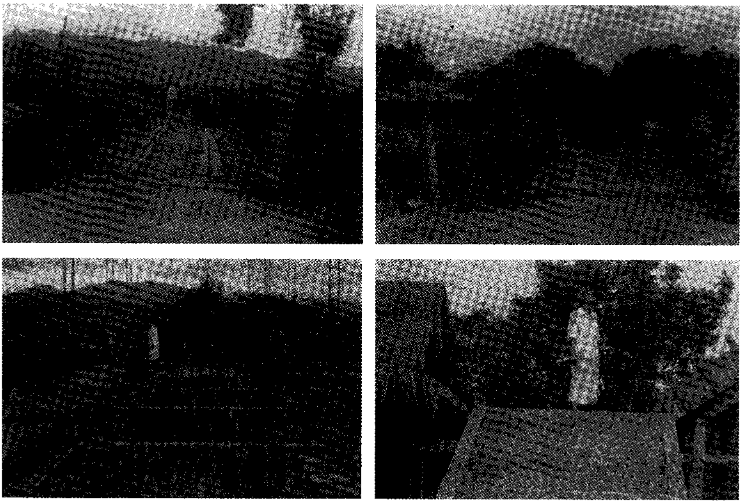

นายบุญผาย สีฟ้าเลื่อน คุมงานก่อสร้างศาลา
วัดป่าอาจารย์มั่น พ.ศ. ๒๕๑๕

วันต่อมา นายช่างก็เอาลูกมือมาทั้งหญิง ทั้งชาย ๘-๙ คน มาลงมือปราบสถานที่ที่จะสร้างศาลานั้น

เมื่อชำระค่าที่ดินแล้ว จึงไปบอกให้ที่ดินอำเภอมาทำการรังวัด ปรากฏว่า **มีเนื้อที่ ๙ ไร่เศษ แล้วออก น.ส.๓ ให้**

ลงมือก่อสร้างเมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๕ เสร็จลงเมื่อต้นเดือนตุลาคม ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าก็ไปขอเอาระฆังที่ **ท่านอาจารย์หนู วัดดอยแม่ปั๋ง** ได้มา ๑ ลูก เอามาไว้บนศาลานั้น

ท่านอาจารย์ทองสุก ก็ไปนิมนต์สงฆ์ มาทำพิธีทางศาสนา ได้สงฆ์ ๓๐ รูป มี**ท่านเจ้าคุณวินัยโกศล** (ปัจจุบันเป็น **พระพุทธพจนวราภรณ์** วัดเจดีย์หลวง) และ **ท่านอาจารย์สิม** (หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร วัดถ้ำผาปล่อง อ.เชียงดาว) เป็นประธานมาทำพิธีถวายเสนาสนะ

การสร้างศาลานี้ สิ้นทุนทรัพย์ไปประมาณ ๕ แสนบาทกว่า

๑๘. บวชพระเป็นหลวงปู่บุญผาย

ทำบุญเสร็จเรียบร้อยแล้วก็อยู่กันมาเรื่อยๆ ข้าพเจ้าก็มาทำบุญตักบาตรทุกวัน ต่อมาก็มีภิกษุสามเณรมาจากที่ต่างๆ มาพักจำพรรษา

อยู่**ต่อมาถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ข้าพเจ้าก็สละเคหสถานบ้านเรือนออกบวช เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๐ นั้น บวชที่วัดสันติธรรมในเมืองเชียงใหม่ ได้พระราชวินยาภรณ์** (พระพุทธพจนวราภรณ์ในปัจจุบัน) **เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูสันตยาธิคุณ** (วัดสันติธรรม เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่) **เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระครูปลัดบุญเพ็ง เป็นพระอนุสาวนาจารย์ บวชแล้วก็มาอยู่จำพรรษาที่วัดป่าอาจารย์มั่นนี้พร้อมกับพระอาจารย์ทองสุก**

อยู่มาถึงปี ๒๕๒๒ **ท่านอาจารย์ทองสุก** ก็ไปจำพรรษาที่จังหวัดพะเยา เมื่ออาจารย์ไป ข้าพเจ้าก็เดินเข้าป่าหาความสงบต่อไป ก็ได้เข้าไปพักอยู่โคนไม้ต้นหนึ่งในเขต**สหกรณ์นิคมพร้าว** พักอยู่ได้ ๒ วัน ก็มี**โยมประณต ทุมวรรณ** หัวหน้าสหกรณ์ เข้าพบ นิมนต์ให้อยู่ประจำ

ต่อมาก็สร้างวัดขึ้นอีก ให้ชื่อว่า **สำนักสงฆ์ร่มเกล้าวิเวการาม** อยู่ต่อมาถึงปี ๒๕๓๕ ก็ขออนุญาตสร้างเป็นวัด กรมการศาสนาก็อนุญาตให้สร้างเป็นวัดได้ ให้ชื่อว่า **วัดนิคมสหกรณ์** จนตราบเท่าทุกวันนี้ **เอวํ อิติ ฯลฯ**

ส่วนทางวัดป่าอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ก็มีพระมาประจำอยู่ไม่ขาด แต่ไม่ได้เป็นเจ้าอาวาส เป็นผู้รักษาการแทนอยู่ตลอด

ก็จบบันทึกของ**หลวงปู่บุญผาย ปุณฺณายุโก** เพียงแค่นี้ขอกราบขอบพระคุณ**หลวงปู่**เป็นอย่างสูงที่ช่วยให้พวกเราลูก-หลานรุ่นหลังได้ทราบความเป็นมาของการสร้าง**วัดป่าอาจารย์มั่น** อย่างละเอียด

อนุโมทนา สาธุ ครับ !

๒๖๓.

บันทึกจากหนานแอ๋

บันทึกฉบับนี้เป็นตัวพิมพ์ดีด ผมได้รับจาก**หนานแอ๋** หรือ **นายสักกพร ปันต๊ะ** เคยบวชเป็นพระภิกษุอยู่จำพรรษาที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** ปัจจุบันทำหน้าที่เป็นไวยาวัจจกร ให้ความอุปถัมภ์วัดด้วยความขยันขันแข็งมาโดยตลอด

หนานแอ๋ เป็นบุตรของ **พ่อครูอุดม-คุณแม่จันทร์หอม ปันต๊ะ** อดีตไวยาวัจจกรเคยอุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น** และเป็นผู้ซื้อที่ดินบริเวณทางเดินจงกรม และกุฏิเก่าของหลวงปู่ถวายเป็นสมบัติของ**วัดป่าอาจารย์มั่น** มาจนทุกวันนี้

บันทึกของ**หนานแอ๋**มีชื่อว่า **“ประวัติวัดป่าอาจารย์มั่น ภูริทัตโต”** บันทึกเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ มีเนื้อหาส่วนหนึ่งซ้ำซ้อนและคัดลอกมาจากบันทึกของ**หลวงปู่บุญผาย** ที่นำเสนอข้างต้น

เพื่อไม่ให้เป็นการซ้ำ ผมขอคัดเนื้อหาเพียงบางตอนมาเสนอ ณ ที่นี้ ดังนี้

๑. ย้ายไปหาที่สร้างวัด

ใน พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่อ**พระคุณเจ้าดาบส** ไม่อนุญาตให้สร้างเป็นวัด เพราะสถานที่คับแคบ **ท่านพระอาจารย์ทองสุก อุตฺตรปญฺโญ** ซึ่งเป็นหัวหน้าสำนักขณะนั้นก็ออกจาก**สถานปฏิบัติธรรมที่ ๑ วัดป่าเลไลย์** กลับไปอยู่ที่**วัดถ้ำผาปล่อง** อยู่กับ **หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร**

คณะศรัทธาส่วนหนึ่งมีความเห็นตรงกันว่า ควรหาที่สร้างวัดใหม่ โดยการนำของ **พ่อหนานบุญผาย สีฟ้าเลื่อน นายสมัย ตะละวะ แม่อุ้ยตา รอบคอบ แม่สีดา เจริญพันธ์ แม่ทองม้วน พุทธิรัตน์** และมีอีกหลายท่าน ที่ติดตามกันออกมาหาที่สร้างวัดใหม่ โดยได้ไปอยู่ที่**ป่าช้าบ้านแม่กอย** เป็นเวลาเกือบ ๒ ปี ก่อนที่จะย้ายมาอยู่ที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** ในปัจจุบัน ดังรายละเอียดที่ **หลวงพ่อบุญผาย** ที่ท่านเขียนเป็นบันทึกส่วนตัวของท่าน

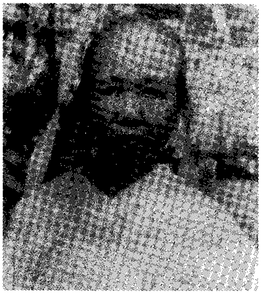

คุณพ่ออุดม - คุณแม่จันทร์หอม ปันต๊ะ และ
คุณยายตา รอบคอบ ผู้ซื้อที่ดินวัดร้างป่าแดงเก่า
ถวายวัดป่าอาจารย์มั่น

*...นับตั้งแต่สร้าง**ที่พักปฏิบัติธรรม ๑** (วัดป่าเลไลย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ ก็ได้ทำบุญปฏิบัติธรรมมาตลอด จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ **ท่านดาบส**ไม่ให้ตั้งเป็นวัด จึงคิดหาที่สร้างวัดต่อไป*

*อยู่มาวันหนึ่ง จึงมาปรึกษากันกับ**นายสมัย ตะละวะ** ว่าจะไปตรวจดู**ที่เก่าที่พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต เคยมาพักจำพรรษาอยู่แต่ก่อนที่บ้านแม่กอย** หมู่ที่ ๖ ตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่*

*จึงพากันไปที่บ้าน**นายเสาร์ พรมพิงค์** ผู้ใหญ่บ้านแม่กอย ขอให้**นายเสาร์** ไปส่งดูที่เก่าของ**พระอาจารย์มั่น***

ก็ปรากฏว่า เป็นที่นาซึ่งถูกชาวบ้านจับจองจนเกือบหมด ไม่เหมาะสมที่จะสร้างวัด

นายเสาร์ พรมพิงค์ ผู้ใหญ่บ้านแม่กอย ออกความเห็นว่า **ที่ป่าช้าบ้านแม่กอยกว้างขวางมาก พอที่จะสร้างวัดได้** จึงพากันไปดูว่าเหมาะสมหรือเปล่า

ชาวบ้านทั้งหมดให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จึงนำเรื่องทั้งหมดไปกราบเรียน**หลวงปู่สิม** เพื่อขอคำแนะนำ และขอความช่วยเหลือจากท่านว่า **ป่าช้าแม่กอยสมควรจะสร้างวัดหรือไม่ ?** และเรียนถามท่านว่า **การสร้างวัดท่านอาจารย์จะว่าอย่างไร ?**

ท่านอาจารย์ว่าการสร้างวัดนี้ดี ได้บุญมาก แล้วถามว่า วัดตามใกล้ๆ นั้นมีไหม ?

ตอบว่า **มี**

ท่านอาจารย์นั่งหลับตาครู่หนึ่ง แล้วพูดว่า ให้สร้างกันเถอะ

พ่อหนานบุญผายก็ยกมือขึ้น "สาธุ ! ได้ง่ายจริงๆ ง่ายล้ำง่ายเหลือ !"

นายสมัย ก็ยกมือไหว้ "สาธุ! ได้ง่ายแต๊!"

แล้ว **ท่านอาจารย์** ก็ว่า *"ให้ทำกุฏิชั่วคราวไว้สัก ๔-๕ หลัง จะจัดส่งพระไปให้"*

แล้วก็มอบเหรียญของท่านให้ถุงหนึ่ง มีประมาณ ๑๐๐ กว่าองค์ *"ให้เอาแจกให้คนงานที่มาช่วยทำกุฏิให้คนละองค์ก็พอแล้ว"*

สาธุ !

(แอ้ม ! ถ้าหนานแอ๋มีเหลือ เก็บไว้ให้ผมสักเหรียญเต๊อะ)

๒. เริ่มลงมือก่อสร้างวัด

เสร็จแล้วก็พากันกราบลากลับ คุยกันมาตลอดทาง **นายบุญตั๋น** ถามขึ้นว่า *"ที่ว่าง่ายๆ นั้นมันง่ายอย่างใด? ผมไม่เข้าใจ"*

*"อ๋อ! เรื่องนี้ทีแรก**พ่อส่างหม่อง** (นายสมัย) บอกให้ไปปรึกษากับ **ท่านเจ้าคุณวินัยโกศล** (จันทร์ กุสโล) ที่**วัดเจดีย์หลวง** แต่**ลุงหนาน** (นายบุญผาย) คัดค้าน"* แล้วเล่าเรื่องให**นายบุญตั๋น**ฟัง

นายบุญตั๋นก็ชมเชยว่า *"ลุงหนานความคิดดีมาก ถ้าฟังคำพ่อส่างหม่องจะไม่ได้ง่ายอย่างนี้"*

เมื่อมาถึง**ร้านจันทร์ฉาย** (ในตลาดอำเภอเชียงดาว) แล้วก็พักรอรถประจำทาง **นางบัวจันทร์** ก็ว่า *"กินข้าวเสียก่อน รถยังบ่มาง่าย"*

กินข้าวแล้วก็พอดีรถก็มาจอดรับ ขึ้นรถมาถึงพร้าว รุ่งขึ้นก็พากันไปที่บ้าน**ผู้ใหญ่เสาร์** เล่าเรื่องที่ไปปรึกษา**ท่านอาจารย์** ให้ฟังตลอด

ผู้ใหญ่เสาร์ จึงบอกให้ **นายแก้ว พรมพิงค์** ไปบอกชาวบ้านทุกครัวเรือน**ให้ไปช่วยกันแผ้วถางป่าช้า**

พ่อหนานผายกับนายสมัย ก็พากันกลับ

วันรุ่งขึ้นก็พากันไปดูเขาแผ้วถางป่าช้า มีคนงานประมาณ ๗๐ คน แผ้วถางได้ประมาณ ๔ ไร่เศษ จึงบอกให้เขาหยุด

ขณะนั้นก็มีผู้หญิง ๘-๙ คน หาบเอาอาหารเข้ามาเลี้ยงในป่าช้า กินข้าวแล้วก็ถาม**นายเสาร์**ว่า *"เราจะเอาไม้ที่ไหนสร้างกุฏิ?"*

นายแก้ว ก็พูดขึ้นว่า *"ไม้ซางมีเยอะแยะ เหมาเป็นกอได้ถูกกว่า ผมรับอาสาไปดำเนินการเอง"*

(ต่อจากนั้นก็เหมือนกับบันทึกของ**หลวงปู่บุญผาย** นับตั้งแต่สร้างกุฏิและศาลา ไปจนย้ายที่สร้างวัดใหม่ไปที่สวนลำไย จนกระทั่งก่อสร้างศาลาการเปรียญเสร็จ และทำการฉลอง

ผมจึงของดการนำเสนอ เพราะจะไปซ้ำซ้อนกับเรื่องที่เสนอไปแล้ว)

๓. เหตุมหัศจรรย์ก่อนซื้อที่ดิน

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ปีนั้น **ท่านพระอาจารย์สิม** ได้ส่งพระมาจำพรรษา ปีนั้นมี**ท่านอาจารย์สมชาย**องค์เดียว

เจ้าของที่นาทำนารอบๆ ที่ที่**หลวงปู่มั่น**เคยจำพรรษาอยู่ ชื่อ **นายสว่าง ทองคำ** ได้ทำนาอย่างเคยทุกปี

อยู่มาวันหนึ่ง การทำนาก็ทำเป็นปกติอย่างเช่นทุกวัน ถึงเวลาพักเที่ยงหยุดทานข้าวกลางวัน จึงเรียกภรรยาให้ไปเก็บผักเพื่อจะเอามาจิ้มน้ำพริก

สามีบอกว่า ให้ไปเก็บที่ริมทางเข้าวัดป่า เพราะเขาเห็นผักแว่นที่ในนาน่ากิน

นางคำแปง ศรีวิชัย ก็ได้ไปเก็บผักตามที่สามีบอก ระหว่างที่เก็บผักอยู่นั้น ก็เกิดเหตุการณ์ประหลาดขึ้น

น้ำในนาเกิดหมุนเป็นวงกลม แล้วพุ่งขึ้นเหมือนน้ำพุ

นางคำแปง หันมาเห็นก็ตกใจ วิ่งกลับบ้านไปเล่าบอกสามี **นายสว่าง** ก็แบกจอบวิ่งมาดูพร้อมกับภรรยา **ทำการขุดเพื่อหาของดี**ตามความเข้าใจของตนเอง

พอออกพรรษา **พ่อครูอุดม ปันต๊ะ** (บิดาหนานแอ๋) ได้ขอซื้อที่ดินที่เกิดเหตุการณ์ประหลาดนั้น เพราะเจ้าของนาไม่กล้าทำนาในที่ตรงนั้นอีก **จึงซื้อที่ตรงนั้น รวมกับที่เก่าที่เป็นวัดร้างป่าแดงด้วย**

ต่อมาไม่นานก็พบทางเดินจงกรมของหลวงปู่มั่น ดังปรากฏอยู่ทุกวันนี้

ต่อมาภายหลัง **หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส** ซึ่งรักษาการเจ้าอาวาส มีดำริจะขยายเขตของวัดเพิ่มเติม จึงมอบให้**นายสักกพร ปันต๊ะ** (หนานแอ๋) ไวยาวัจจกร ไปติดต่อซื้อที่นาจาก**นางคำแปง ศรีวิชัย** และได้ทำการโอนให้เป็นสมบัติของ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ในเวลาต่อมาไม่นานนัก

ขอบคุณ**หนานแอ๋**ครับ ที่บันทึกเรื่องดีๆ ให้พวกเราได้รู้ ขอบคุณครับ !

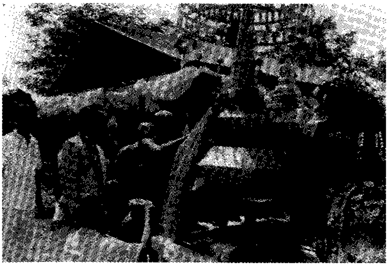

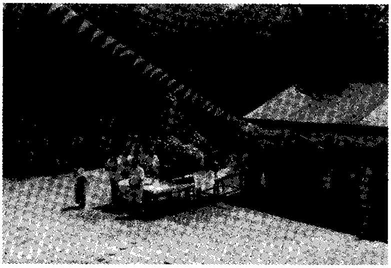

พิธียกฉัตรยอดพระมหามณฑปบูรพาจารย์ฯ

๒๖๔.

บันทึกจากหลวงพ่อทองสุก

หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ หรือ **พระครูอุดมภาวนาจารย์** เป็นเจ้าอาวาสองค์แรกของ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ปัจจุบันท่านเป็นรองเจ้าอาวาส **วัดอนาลโย** ดอยบุษราคัม อ.เมือง จ.พะเยา

ผู้เขียนและอาจารย์ภัทรา ได้เดินทางไปกราบ**หลวงพ่อทองสุก** เพื่อเรียนถามเรื่อง**วัดป่าอาจารย์มั่น** โดยไปถึงในตอนเย็น **หลวงพ่อ**มีกิจนิมนต์ไปเชียงราย พวกเราจำเป็นต้องเดินทางต่อไปเชียงใหม่ เลยถือโอกาสฝาก "จดหมายน้อย" เอาไว้ บอกความประสงค์ และกราบเรียนท่านว่าจะหาโอกาสมากราบขอข้อมูลจากท่านใหม่

หลังจากพวกเรากลับถึงกรุงเทพฯ ประมาณ ๑ สัปดาห์ อย่างที่ไม่คาดคิด ก็ได้รับจดหมายด่วน ส่งทาง อี.เอ็ม.เอส. จาก**หลวงพ่อทองสุก** เปิดดูข้างในเป็นกระดาษสมุดนักเรียน ๒-๓ แผ่น เขียนด้วยลายมือที่เป็นระเบียบสวยงาม เขียนด้วยความประณีตยิ่ง แสดงถึงความสงบแห่งจิต ความละเอียดอ่อน และความเมตตาของท่านเจ้าของจดหมายเป็นอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบเท้าขอบพระคุณหลวงพ่อเป็นอย่างสูงครับ และขออนุญาตนำบันทึกของ**หลวงพ่อ**มานำเสนอในที่นี้ เพื่อให้ลูกหลานได้มีโอกาสทราบเรื่องราวของ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผมขอนำเสนอทั้งหมดโดยไม่มีการตัดเติมและแก้ไขข้อความ ยกเว้นแก้ไขเรื่องการสะกดการันต์ การขึ้นย่อหน้า และเติมหัวข้อเพื่อสะดวกแก่การอ่าน มีข้อความอธิบายเพิ่มเติมบ้าง ผมแยกไว้ในวงเล็บ พร้อมทั้งเขียนชื่อกำกับไว้ชัดเจนครับ

บันทึกของ**หลวงพ่อ** ท่านใช้ชื่อเรื่องว่า **“เรียบเรียงความเป็นมาของวัดป่าอาจารย์มั่น”** มีเนื้อหาดังนี้ ครับ : -

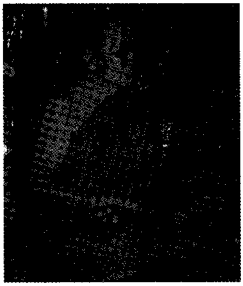

หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร

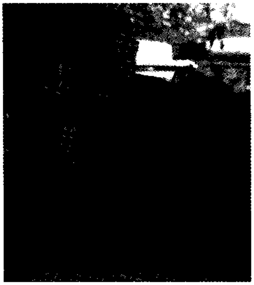

หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ

๑. รับนิมนต์เป็นเจ้าสำนักวัดป่าเลไลย์

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ พระอาจารย์ทองสุก อุตฺตรปญฺโญ จำพรรษาที่ถ้ำผาปล่อง เชียงดาว อยู่กับหลวงปู่สิม

พอออกพรรษา **ท่านหลวงปู่สิม** ท่านก็ไปธุระที่**สกลนคร** แล้วท่านก็จำพรรษาที่ **วัดสันติสังฆาราม** (อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร วัดบ้านเกิดของหลวงปู่_ปฐม)

ตอน**หลวงปู่** จะไป ท่านก็มอบหมายให้เฝ้า **ถ้ำผาปล่อง**

ทางอำเภอพร้าว เมื่อท่านดาบสสุมโน ย้ายไปอยู่เชียงราย วัดป่าเลไลย์ก็ว่างลง

ทางศรัทธาก็ปรึกษากันไปขอพระกับ**ท่านเจ้าคณะฯ ท่านเจ้าคณะฯ** ก็ถามว่า “คุ้นเคยพระองค์ใด ?”

เขาบอกว่า **คุ้นเคยกับพระอาจารย์ทองสุก ถ้าอย่างนั้นก็ให้นิมนต์อาจารย์ทองสุกไปอยู่ เขาก็มานิมนต์พระอาจารย์ทองสุก**

พระอาจารย์ทองสุกก็บ่ายเบี่ยง บอกว่า หลวงปู่ให้เฝ้าถ้ำ ยังไม่ว่าง ก็ยังไม่ตกลง

ต่อมาเขาก็มาอีก **ระยะนั้นพอดีมีพระอาสาจะเฝ้าถ้ำ อาจารย์ทองสุกก็ตกลงไปฉลองศรัทธา โดยศรัทธาเชียงดาวไปส่ง**

ก็ไปอยู่**วัดป่าเลไลย์** นั้นเอง อยู่ที่นั่นได้ ๒ ปี ในระยะ ๒ ปีนี้ สังเกตดูก็พอรู้ว่า **ญาติโยมก็เหมือนแยกเป็น ๒ หมู่ คือ หมู่ ๑ นับถือพระ หมู่ ๑ ก็ยังหนักอยู่กับดาบสที่เขาเคยนับถือ หมู่หลังนี้แหละเขายังหวงสำนักวัดป่าเลไลย์** (ยังไม่ได้เป็นวัดตามกฎหมาย_ปฐม)

ทางอาจารย์ทองสุก ก็คิดว่า อยู่ไปเหมือนแย่งเขา ก็กลับไปถ้ำผาปล่อง

๒. ใครก่อเหตุก็ไปสานต่อ

พอกลับไป **หลวงปู่สิม** ท่านก็กลับมา ญาติโยมที่นับถือพระนำโดยพ่อ**หนานผาย พ่ออุ้ยส่างหม่อง** (นายสมัย) เป็นหัวหน้า ก็แยกตัวจาก**วัดป่าเลไลย์** ไปหาสร้างสำนักใหม่ ได้ไปชวนเอา **แก่เสา แก่มิว** สองพี่น้อง ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านแม่กอย เขาก็เป็นศรัทธาเก่า **หลวงปู่มั่น** มาก่อน เขาก็ให้ความร่วมมือ

พากันไปแผ้วถาง**ป่าเฮ้ว** (ป่าช้า) **บ้านแม่กอย** ก่อสร้างสำนักขึ้นที่ป่าช้านั้น เมื่อสร้างเสร็จก็ไปขอพระจาก**ถ้ำผาปล่อง**

พระที่พอจะไปทำหน้าที่นั้นได้ก็ยังมองไม่เห็นใคร **ท่านหลวงปู่สิมก็ว่า *"เออ! ใครไปก่อเหตุก็คนนั้นแหละ"*** ในที่สุด **อาจารย์ทองสุก** คนเก่านี้แหละ ต้องไปโปรดสนองเจตนารมณ์ของญาติโยม

คือ ไปอยู่สำนักใหม่ที่ป่าช้าแม่กอยนั้นเอง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นพรรษาที่ ๑๙ ของพระอาจารย์ทองสุก

อยู่จำพรรษา พระ ๒ เณร ๑ เป็น ๓ รูป

พออยู่จำพรรษาได้ ๑ พรรษา ก็ยังไม่เป็นที่ถูกใจ **เพราะเป็นที่สาธารณะ** เมื่อคิดการณ์ไกล เกิดเขาไล่ที่ก็จะมีปัญหา ก็ปรารภจะหาที่ใหม่

เห็นอยู่ก็ที่สวนลำไย ซึ่งเป็นที่เก่าหลวงปู่มั่นเคยอยู่ แต่ก็ต้องซื้อเขา เขาก็ปรารภจะขายด้วยราคา ๕ หมื่นบาท เงินซื้อก็ไม่มี แต่ก็อยากได้ที่นั้น

๓. ได้ที่ตั้งวัดใหม่ดังประสงค์

ญาติโยมก็ร่วมกันคิด โดยทอดผ้าป่าหาทุน พอออกพรรษาอยู่มาเดือนธันวาคม ก็มีทอดผ้าป่าโดยศรัทธาเชียงดาว **โยมบัวจันทร์** เป็นหัวหน้าทอด ทอดเสร็จได้เงินมา**หมื่นกว่าบาท**

ต่อมาเดือนกุมภาพันธ์ โยม**เชียงใหม่** นำโดย **ยายบู่ทอง กิตติบุตร** และญาติ **หลวงพ่อท่านเจ้าคุณวัดเจดีย์หลวง** ร่วมมาด้วย ทอดเสร็จได้ทุน ๙ พันกว่าบาท

รวมแล้วทอดผ้าป่า ๒ ครั้ง ได้ทุน ๒ หมื่นเศษ

หลวงปู่สิม ก็ให้รีบไปตกลงซื้อ (ที่ดินสวนลำไย) เพราะเป็นเหตุแล้ว มีเท่าไรก็จ่ายไว้ก่อน

ที่สุดก็ไปตกลงซื้อ เจ้าของที่ดินก็ไม่ขัดข้อง โอนจ่ายไป ๒ หมื่นในเดือนกุมภาพันธ์ นั้นเอง ส่วนเหลือค่อยจ่ายทีหลัง

พอจ่ายสตางค์เขาแล้ว ก็ย้ายเสนาสนะจาก**ป่าเฮ้วแม่กอย**มาอยู่ สิ่งที่ย้ายมาก็ยังไม่มีสิ่งถาวร เพราะมีแต่สิ่งชั่วคราวเท่านั้น **เข้ามาอยู่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๖**

พอถึงเดือน**เมษายน พลอากาศเอก โพยม เย็นสุดใจ พร้อมคณะทหารอากาศ** จะไปทอดผ้าป่า**วัดดอยแม่ปั๋ง** หวังจะไปกราบ**หลวงปู่แหวน**

อาจารย์ทองสุก ก็ถือโอกาสเชิญท่านแวะทานอาหารกลางวันที่วัดสร้างใหม่ ท่านก็ตกลง ในครั้งนั้นท่านก็ยังไม่ได้บริจาคอะไรมากนัก ท่านก็ให้ความหวัง **"กลับไปหากได้ขายที่ดิน สตางค์ที่ขาด ๓ หมื่นก็จะถวาย"** ทางเราก็ประกาศรับบริจาค โดยแบ่งที่ดินเป็นไร่ เป็นงาน เป็นวา เพื่อให้ผู้บริจาคง่ายขึ้น คนก็บริจาคมาเรื่อย

ทาง**อาจารย์ทองสุก**ก็เขียนจดหมายถึงพระเดชพระคุณ **เจ้าประคุณพุทธพจน์ฯ วัดราชบพิธ** ในช่วงนั้นก็รับปากจะช่วย

พอมาถึงเดือน**พฤษภาคม** ทางท่าน**พลอากาศเอก โพยม** ก็ส่งมา ท่าน**เจ้าประคุณพุทธพจน์ฯ** ท่านก็ส่งมา ก็ได้ทุนเหลือค่าที่ดิน รวมแล้วจากเดือนธันวาคม ๒๕๑๖ ถึง พฤษภาคม ๒๕๑๗ ก็ได้ทุน**แสนกว่าบาท**

ตกลงในเดือนพฤษภาคมนั้น ก็จัดงานทำบุญถวายที่ดิน พร้อมกับโอนที่ดินจากเจ้าของเดิมมาไว้กับโยมวัด เพราะยังไม่ได้ขอแต่งตั้ง

๔. สร้างศาลาและขอตั้งวัด

ทานที่ดินเสร็จแล้ว มีทุนเหลืออยู่ ๖ หมื่นกว่าบาท ก็ปรารภจะสร้างศาลา หลวงปู่สิมก็ให้สถาปนิกออกแบบอย่างที่เห็นนั้นแหละ

ศาลาอเนกประสงค์
วัดป่าอาจารย์มั่น

ตอนสร้างศาลานี่ก็หนักอีก เพราะทุนมีน้อย ก็หาเงินด้วยการประกาศขายเสา-ประตู-หน้าต่าง และอื่นๆ ที่ผู้บริจาคจะบริจาคได้ง่าย โดยเสาคิดต้นละ ๕๐๐ สองชั้นก็ ๑,๐๐๐ บาท หน้าต่าง ๒๐๐ ประตูก็หนึ่งพัน **ก็พอไปรอด**

ในปีนั้น พ.ศ. ๒๕๑๖ พระอาจารย์ทองสุก ก็ได้จำพรรษาที่วัดป่าอาจารย์มั่น เป็นปีแรก

ชื่อ วัดป่าอาจารย์มั่น ก็หลวงปู่สิมเป็นคนตั้งให้

อยู่มาถึง พ.ศ. ๒๕๑๙ ก็มีทุกอย่าง **ก็จัดงานฉลองศาลา**

พอขึ้นปี ๒๕๒๐ อาจารย์ทองสุก ก็ย้ายไปจำพรรษาที่วัดรัตนวาราม จ.พะเยา

อยู่ได้ปีหนึ่งก็ย้ายไปจำพรรษาที่ วัดดอยแม่ปั๋ง กับ หลวงปู่แหวน

พอออกพรรษาปีต่อมา ก็กลับมาอยู่ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ช่วงหลังไม่ได้ทำอะไร (ไม่ได้ก่อสร้างอะไรเพิ่ม)

อยู่ ๒ รอบ ได้รอบละ ๕ ปี รวมเป็นอยู่วัดป่าอาจารย์มั่น ได้ ๑๐ ปี

ในช่วงนั้นก็เห็นว่าพอจะขออนุญาตให้เป็นวัดได้แล้ว ก็เดินเรื่องใช้เวลาอยู่หลายรอบก่อนจะได้มา

ตอนได้รับแต่งตั้งวัด และเจ้าอาวาสนี้ **อาจารย์ทองสุก** ไม่ได้อยู่ถูกขอให้ไปช่วย**อาจารย์ไพบูลย์** ตอนท่านสร้าง**วัดอนาลโย** ก็เลยได้มาอยู่**พะเยา** เป็นรอบที่สองในปี พ.ศ. ๒๕๒๘

ปีนั้นได้จำพรรษาที่**วัดรัตนวาราม** จนปี ๒๕๓๐ ก็ย้ายขึ้นไปอยู่ **วัดอนาลโย** เรื่อยมา

พ.ศ. ๒๕๓๒ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ได้รับแต่งตั้งให้เป็นวัด พร้อมทั้งแต่งตั้งเจ้าอาวาส แต่เจ้าอาวาสไม่อยู่ พระอื่นเขาก็อยู่เรื่อยมา

จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๖ ทางเจ้าคณะฯ ก็พูดกันว่า *"ถ้าไม่อยากอยู่ก็ให้ลาออก เพื่อเปิดทางให้ตนเองและคนอื่น"* ท่านก็เอาเอกสารมาให้เซ็น ตกลงก็เซ็นลาออกจากเจ้าอาวาสในปี ๒๕๓๖ นั้นเอง

กราบขอบพระคุณหลวงพ่อครับ

พิธียกฉัตรยอดพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์

๒๖๕.

หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ

เนื่องจาก**หลวงพ่อทองสุก** ท่านเป็นผู้ตั้งวัด และเป็นเจ้าอาวาสองค์แรกของ**วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย** ตามที่ท่านผู้อ่านทราบกันดีแล้ว และก็คงอยากจะทราบประวัติของท่านด้วยใช่ไหมครับ

ในการเดินทางไปประชุมเพื่อเตรียมงาน **สมโภชพระมหาธาตุมณฑปฯ** ครั้งที่ ๒ (ประชุมทั้งหมด ๓ ครั้ง ห่างกันครั้งละ ๑ เดือน) ขากลับ พวกเรา ๗ คน แวะพักค้างคืนที่**วัดอนาลโย** ตอนเย็นได้ร่วมสวดมนต์ทำวัตรกับทางวัด ซึ่ง**หลวงพ่อทองสุก** เป็นประธาน

ผมได้กราบเรียนขอทราบประวัติท่าน ท่านบอกว่าขอคิดดูก่อน เพราะไม่อยากให้ตีพิมพ์

ตอนเช้า หลวงพ่อ ได้เตรียมต้นฉบับไว้ให้ผมเรียบร้อย เป็นกระดาษสมุดนักเรียน ๔-๕ แผ่น เขียนด้วยลายมือที่สวยงาม และเป็นระเบียบมาก ท่านบอกว่า โรงเรียนแห่งหนึ่งเคยมาขอท่านเก็บไว้นานแล้ว ถ้าจะลงในหนังสือ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ท่านก็ไม่ขัดข้อง - สาธุ !

อ้อ ! ลืมไป ผมได้รับเอกสารนี้เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๖ ครับ

กราบขอบพระคุณหลวงพ่อเป็นอย่างสูงครับ

๑. ประวัติชีวิตวัยต้น

พระอาจารย์ทองสุก อุตฺตรปญฺโญ ท่านเกิดวันที่ ๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๗ ที่บ้านโคกคอน ต.โคกสี อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

บิดาชื่อ **นายขู่** มารดาชื่อ **นางบุตร** นามสกุล **พรหมมาตย์** อาชีพเกษตรกร

ท่านมีพี่น้องท้องเดียวกัน ๗ คน ผู้หญิง ๒ ชาย ๕ เป็นพี่หญิง ๒ พี่ชาย ๑ **อาจารย์ทองสุก** เป็นคนที่ ๔

อุปสมบท เมื่ออายุ ๒๑ ปี เวลา ๒๒.๐๐ น. วันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๗ ณ **วัดเจริญราษฎร์บำรุง** ต.มาย อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร **พระมหาเถื่อน อุชุกาโร** เป็นพระอุปัชฌายะ **พระอาจารย์ลี** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระครูอุดมภาวนาจารย์
(หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ)

เมื่อบวชแล้วก็มาอยู่ประจำที่ **วัดทุ่งสว่าง** บ้านโคกคอน ซึ่งเป็นบ้านเกิด โดยมี **พระอาจารย์สุภาพ ธมฺมปญฺโญ** เป็นเจ้าอาวาส

ความเป็นอยู่ก็อยู่อย่างวัดป่ากรรมฐานทั่วไป คือ ท่านชอบปฏิบัติเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา **ท่านพระทองสุก** ซึ่งเป็นพระใหม่ ก็ได้ปฏิบัติเยี่ยงพระปฏิบัติทั้งหลาย

พอออกพรรษา พรรคพวกที่บวชด้วยกันก็ลาสิกขาหมด ทางพระทองสุกก็ชักลังเล จะอยู่ หรือ จะสึก?

ถ้าจะสึกก็คิดเสียดายบารมี กลัวบารมีจะไม่ต่อเนื่อง ถ้าจะอยู่ถึงแก่เฒ่าก็คงยังอีกนาน!

ในช่วงนั้นการศึกษาก็ยังน้อย อายุก็ยังน้อย ยังไม่รู้จักหลักธรรมและครูบาอาจารย์มากนัก

ในที่สุด หลังเดือนเมษายน ปี ๒๔๙๘ ก็ตัดสินใจจะลาสิกขา ก็เรียกบิดามาหา บอกว่า **"จะสึก"** ก็นั่งคุยกันจนเป็นที่ตกลง **โยมบิดาไม่ขัดข้อง**

๒. ไม่สึกแต่ก็อยู่ไม่ได้ !

แต่ก็ยังโชคดี ที่ท่านอาจารย์สุภาพ ยังรักยังหวง ท่านก็เรียกโยมบิดาไปสนทนา ท่านก็ถามโยมบิดาว่า

"หวงหรือห่วงมากหรือลูกคนนี้ ให้อยู่ไปก่อนไม่ได้หรือ?"

โยมบิดาก็บอกท่านว่า *"ไม่ได้หวง ไม่ได้ห่วง จะอยู่พ่อก็ยินดี จะสึกพ่อก็ไม่ว่า แต่บอกพ่อว่าจะสึก"*

ทาง**อาจารย์**ท่านก็บอกว่า *"ถ้าอย่างนั้นไม่เป็นไร จะคุยกับพระดู"* ท่านก็วางแผนจะเอาชนะใจลูกศิษย์ ท่านก็ถามว่า *"อยากสึกมากหรือ?"*

ทางนี้ก็ตอบท่านว่า *"ก็ไม่ถึงกับมาก"*

ตามความรู้สึกก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ **เพราะจะอยู่ก็ไม่รู้อยู่ทำไม เพราะก่อนจะแก่เฒ่ามันก็ยังอีกนาน**

"ให้อยู่บำเพ็ญความดี สร้างบารมีไปก่อน จะสึกจึงค่อยสึก อย่าไปกลัวไม่ได้ลูกเมีย คนแก่ก็มีมีเมียได้ คนหูหนวกตาบอดก็มีเมียได้" ท่านก็อบรมสั่งสอนไปหลายอย่าง จนลูกศิษย์มีใจอ่อนลง **ก็น้อมไปในทางที่จะอยู่** (สาธุ!)

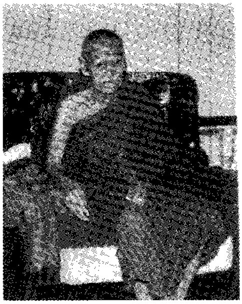
หลวงปู่ขาว อนาลโย

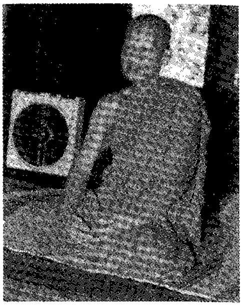
หลวงปู่สุภาพ ธีรปญฺโญ

แต่ก็บอกท่านว่า ***"ถ้าจะอยู่ก็เหมือนกับตายแล้วเกิดใหม่ เห็นจะอยู่ที่นี่ไม่ได้"***

ท่านอาจารย์ ท่านก็ว่า *"ไม่อยากอยู่ที่นี่ก็ไม่เป็นไร เพราะเมืองไทยนี้กว้าง ไปอยู่ที่ไหนก็ได้"*

หลังจากนั้น ท่านก็พาไปเที่ยวหลายแห่งจนสบายใจ จนจวนจะเข้าพรรษา ท่านก็จะพาไปเที่ยว**เชียงใหม่** ก็เป็นที่สนใจมาก ก็เตรียมบริขารให้พร้อม

พอเดือนมิถุนายน ๒๔๙๘ ก็ไปจริงๆ !

แต่...**น่าสงสาร ไปไม่สำเร็จ เพราะค่าโดยสารไม่พอ เพราะไปกันหลายคน**

ในที่สุด ท่าน (พระอาจารย์สุภาพ) กับพระอื่นก็กลับบ้าน แต่พระทองสุกจะไม่กลับ !

๓. ไปอยู่กับหลวงปู่ขาว ที่บ้านดาน อุดรธานี

ในตอนนั้น หลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านอยู่บ้านดาน ใกล้อุดรธานี ก็เลยขอไปอยู่กับท่าน เพราะ **ก่อนจะบวชตอนเป็นนาค อาจารย์ก็พาไปบำเพ็ญอยู่กับหลวงปู่ขาว ตอนอยู่ดงหม้อทอง** ก็เป็นที่อบอุ่นและ

ถูกใจมาก เพราะอาจารย์ผู้ใหญ่ท่านมีอะไรดีๆ มาก

พอลูกศิษย์บอกจะไปอยู่กับหลวงปู่ขาว ทางอาจารย์ท่านก็ยินดีและพอใจ

พอไปถึงก็ไปมอบถวายตัวอยู่ในสำนักท่าน ท่านมีพระอยู่ด้วย ๖-๗ รูป สามเณร ๑ ก็อยู่ปฏิบัติรับใช้ใกล้ชิดกับ**หลวงปู่**มาก

วันพระท่านก็อบรมโดยการแสดงธรรม บางอย่างก็รู้ บางอย่างก็ไม่รู้ เพราะเราการศึกษาน้อย แต่ชอบในการปฏิบัติ

หลวงปู่ขาว ท่านแนะนำให้เรียนนักธรรม เพราะอายุยังน้อย ท่านก็บอกว่า ***"เรียนเสียก่อน ให้จบนักธรรมเอกจึงค่อยไปกับเรา ไม่ตายง่าย อายุ ๘๐ ปีจึงจะตาย"***

ในตอนอยู่กับ**หลวงปู่** ก็ต้องเดินไปเรียนนักธรรมชั้นตรี กับเพื่อนพระ ๔ เณร ๑ กลับมา ปฏิบัติธรรมตามระเบียบ

ความเป็นอยู่ของวัดป่ากรรมฐาน คือ ฉันในบาตร ฉันหนเดียว เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา รับใช้ครูอาจารย์ เป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่ได้คิดว่าปฏิบัติดี หรือเคร่งครัดอะไร เพราะทุกคนก็ทำอย่างนั้น

ตอนนั้น**หลวงปู่**ท่านก็เล่าเรื่อง**ตอนท่านไปอยู่เชียงใหม่ และปฏิบัติได้ผลดี** และครูบาอาจารย์หลายองค์ที่ท่านกลับจากเชียงใหม่ มี**หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้น** เป็นต้น

ตอนนั้น**พี่ชาย**เขาก็บวช ยังไปเที่ยวอยู่**เชียงใหม่**ด้วย ยิ่งทำให้**พระทองสุก**สนใจและอยากไปเที่ยว**เชียงใหม่**มากขึ้น ประกอบกับอยู่กับ**หลวงปู่ขาว จิตใจก็เข้มแข็งมากขึ้น การภาวนาใจก็ได้รับความสงบพอสมควร จนตัดสินใจจะอยู่ในเพศนี้ไปเรื่อยๆ และก็จะเอาธรรมะให้ได้**

สาธุ !

๔. ไปเชียงใหม่เรียนนักธรรมและบาลี

พอออกพรรษา สอบนักธรรมเสร็จ ทางหนองคายนิมนต์หลวงปู่ขาวไปโปรด ท่านก็เอาไปด้วย

กลับมา ก็รู้ว่า**สอบนักธรรมตรีได้** ก็ดีใจ

กลับไปบ้าน **อาจารย์** (หลวงปู่สุภาพ) ท่านก็พาไปเที่ยวธุดงค์ทาง**หนองคาย**อีก ก็ไปอยู่เป็นเดือนสองเดือน

พอกลับจาก**หนองคาย** ก็เตรียมตัวไป**เชียงใหม่**อีก **อาจารย์**ท่านก็ให้ย้ายสำนักไปด้วย เพื่อความสะดวกในการเข้าสำนักเรียน

ก็ไปประมาณต้นเดือน**พฤษภาคม** ๒๔๙๙ ไปถึง**เชียงใหม่** ก็เข้าไปอยู่**วัดสันติธรรม** ในเมือง ที่มี**หลวงปู่สิม** เป็นเจ้าอาวาส ท่านก็รับเข้าสำนักเป็นที่เรียบร้อย

วัดสันติธรรม ไม่มีสำนักเรียน ทุกคนเมื่อจะเรียนก็ไปเรียนที่**วัดเจดีย์หลวง** ก็ไปสมัครเข้าสำนักเรียนกับเขา โรงเรียนก็เปิดไปหลายวันแล้ว **ว่าจะเรียนแต่นักธรรมชั้นโท พรรคพวกก็ว่ามันน้อยไป ต้องเรียนบาลีไวยากรณ์ด้วย**

ตกลงปีนั้นก็ต้องเรียนทั้ง**นักธรรม**และ**บาลี** ก็หนักไม่เบา เพราะเราไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน

เมื่อเรียนก็ท่องไป เรียนไป อาศัยความขยันหมั่นเพียร ก็พอไปได้ **ตอนสอบก็สอบได้ทั้งนักธรรมชั้นโท และบาลีชั้นหนึ่ง**

พอปี ๒๕๐๐ ก็เรียนและสอบได้นักธรรมชั้นเอกและบาลีชั้น ๒ ก็เลยขอหยุด

เพราะเรียนเพื่อปฏิบัติ เท่านี้ก็คงพอ

ก็เลยหยุด ตั้งแต่นั้นมา

๕. เป็นพระ ต้องการศึกษาดี - ปฏิบัติดี

ในปี ๒๕๐๑ ก็ไปปฏิบัติธรรมที่**ถ้ำปากเปียง** (อยู่ใกล้**ถ้ำผาปล่อง** อ.เชียงดาว) และที่อื่นๆ หลายแห่ง

พอเดือนเมษาฯ **หลวงปู่สิม** ท่านก็ไปบำเพ็ญที่**ถ้ำปากเปียง** อ.เชียงดาว ซึ่งเป็นที่สงบเย็น (**พระครูสังวรโสภณ** หรือ **พระอาจารย์เจริญ ญาณวุฑฺโฒ** เป็นเจ้าอาวาส**วัดถ้ำปากเปียง** องค์ปัจจุบัน)

พระทองสุกก็ชอบที่นั้นมาก อยากจะอยู่นานๆ

พอจะเข้าพรรษา **หลวงปู่สิม** ท่านก็ขอให้ไปจำพรรษาด้วย เพราะจะได้มี**พระปาฏิโมกข์** (คือพระที่สวดปาฏิโมกข์ได้) ก็ไม่คิดอยากไป **เพราะได้หยุดเรียนแล้ว** ไม่อยากอยู่ในสำนักเรียน

แต่หลวงปู่สิมท่านก็อ้างเหตุผลหลายอย่าง ก็เลยตกลงอยู่กับท่าน (ที่**วัดสันติธรรม** ในเมืองเชียงใหม่)

ในความคิดตอนตัดสินใจจะอยู่ในเพศนี้ (คือจะบวชไม่สึก) เมื่อเราจะอยู่ในเพศนี้ เราก็ต้องมีทุกอย่างให้ทำได้ทุกอย่าง อันเป็นสิ่งที่ผู้อยู่ในเพศนี้จะต้องใช้

มีอะไรบ้าง (๑) **การศึกษาดี** (๒) **ปฏิบัติดี** เป็นสิ่งสำคัญ เพราะ**การศึกษาดี** เราก็จะมีความรู้ เป็นที่พึ่งของเราเองและคนอื่นด้วย **การปฏิบัติดี** ก็จะเป็นทางเดียวที่จะทำให้เรา**ถึงความรู้ยิ่ง** และเป็นความชอบและไม่มีความผิด

(๓) **ภารกิจเพื่อหมู่และสังคม** ก็คือ การสวด การแสดงธรรม เราก็จะต้องทำได้

นี่เป็นสิ่งที่พระจะต้องทำ

ในที่สุด การสวดมนต์ก็สวดได้ เรียนนักธรรมก็เรียนได้ ปาฏิโมกข์ก็สวดได้ ก็เบาใจไปมาก

พอปี ๒๕๐๒ ก็ออกปฏิบัติธรรมที่**ถ้ำปากเปียง เชียงดาว** อีกกับพวกหลายองค์ **หลวงปู่สิม** ด้วย รู้สึกชอบที่นั่น **เพราะระงับทุกข์ร้อนได้ดี**

ใจกังวลเดือดร้อน เข้าไปอยู่ในที่นั้น (แม้) **ยังไม่ภาวนา ความกังวลทุกข์ร้อนก็เหมือนหายไป**

ในที่สุดก็ตัดสินใจจำพรรษาที่ถ้ำปากเปียง อยู่ที่นั้นจิตใจก้าวหน้าไปได้ดี

๖. ธุดงค์ไปอำเภอพร้าว

พอออกพรรษาก็ออกไปเที่ยวธุดงค์หลายแห่งกับเพื่อนๆ ก็คือ **อาจารย์คำบ่อ** ที่เป็นพระผู้ใหญ่องค์หนึ่งอยู่ทุกวันนี้ (หลวงพ่อคำบ่อ จิตปญฺโญ วัดใหม่บ้านตาล อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร)

ไปจนถึง **ป่าเมี่ยงแม่สาย** (ในเขตอำเภอพร้าว) ในระยะทางที่ไปนี้ก็เป็นทางที่ครูบาอาจารย์รุ่นเก่าท่านไปปลูกฝังศรัทธาชาวบ้านไว้แล้ว ก็ไม่เป็นของยากลำบากในความเป็นอยู่ คือชาวบ้านเขาให้ความสนใจพระกรรมฐาน จะไปอยู่ป่าหรือในถ้ำ ในเขา ก็พออาศัยเขาได้

ก็อยู่**ป่าเมี่ยง**หลายปี จนอาจารย์**มหาสุทธิ์** ผู้เป็นหัวหน้าถึงแก่มรณภาพ ก็ยังอยู่ต่ออีก

เมื่อเป็นหัวหน้าเขา ก็มีความจำเป็นหลายอย่าง ไม่เคยเทศน์ก็ต้องเทศน์ ก็เลยฝึกเทศน์มาตั้งแต่พรรษา ๖ ตอนอยู่**ถ้ำปากเปียง** ก็เทศน์ได้ดีบ้างไม่ดีบ้าง ก็พอเอาตัวรอดได้

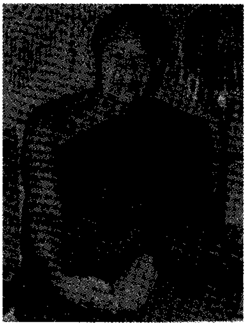
หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

หลวงพ่อคำบ่อ จิตปญฺโญ

พอถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๗ บิดาก็ตายลง ญาติพี่น้องขอให้กลับบ้านเพื่อทำบุญอุทิศให้บิดา

ตอนกลับ ก็ออกจาก**ป่าเมี่ยง** ก็ไป**ดอยแม่ปั๋ง** **หลวงปู่แหวน** **หลวงปู่หนู** ท่านก็อยู่นั้น ปกติก็ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ

ตอนจะเข้าในเมือง (เชียงใหม่) โยมเขาให้**ล่องแพตามลำน้ำแม่งัด** **หลวงปู่หนู ก็เดินทางมาด้วยสนุกดี**

ไปบ้าน (ที่สกลนคร) ก็รอนแรมไปเรื่อยๆ

๗. ฟังเทศน์หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

ก่อนจะถึงบ้านก็ใช้เวลาเป็นเดือน เพราะเที่ยวไปหลายแห่ง ผ่าน**กรุงเทพฯ** ไป**ราชบุรี** **เพชรบุรี** ไปถึง**หัวหิน** ไปพบ**หลวงปู่ฝั้น** อยู่**เขาต้นเกตุ** (วัดราชารัตนะ หรือ วัดเขาต้นเกตุ) ท่านไม่ค่อยสบาย โยมพาท่านไปรักษาและพักฟื้นอยู่ที่นั้น

ก็ดีที่ได้พบท่านอาจารย์ใหญ่ ท่านมีชื่อเสียงอยู่ในช่วงนั้น เคยได้ยินแต่เกียรติคุณของท่าน แต่ไม่เคยพบเห็น พอพบท่านก็ยิ่งเป็นที่เคารพ และน่าเกรงกลัวมาก

ก็อยู่ฟังธรรมท่านหลายครั้ง เป็นที่ทราบซึ้ง

ในตอนหนึ่ง ที่แสดงธรรม จนจำได้ทุกวันนี้ คือ **เจ้าคุณสมเด็จพุทธพจน์ฯ** (วัดราชบพิธ) ท่านพาโยมไปนมัสการ**หลวงปู่ฝั้น** ท่านก็ขอฟังเทศน์

หลวงปู่ฝั้น ก็ถามว่า *"ท่านเจ้าคุณจะฟังเรื่องอะไร ?"*

ท่านเจ้าคุณฯ ท่านก็ตอบว่า ***"ขอฟังธรรมที่จะให้สำเร็จในชาตินี้*** *เพราะชาติหน้าอื่นมันไกล"*

หลวงปู่ฝั้น ก็บอกว่า *"ดีละ ถ้าอย่างนั้น"* ท่านก็เริ่มเทศน์ว่า :-

"เราจะทำแกง เราต้องเอาของหลายอย่างมารวมลงในหม้อ เป็นต้นว่า ชิ้นเนื้อ ปู ปลา มะพริก มะเขือ เกลือ ปลาร้า ยกตั้งไฟ ปรุงตามต้องการ สุกแล้วสำเร็จเป็นอาหาร สำเร็จแล้วน่ะ"

ท่านก็ไว้วรรคนิดหน่อย ท่านก็พูดต่อ :-

"เข้าใจไหมเล่าข้อนี้ ?

จิตใจของเราก็เหมือนกัน เมื่อจิตยังไม่รวม ก็กระจายอยู่กับหลายสิ่งหลายอย่าง

จากตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายถูกสัมผัส ใจถูกต้องอารมณ์ เกี่ยวข้องกับสิ่งใด ***จิตใจก็กระจายอยู่กับสิ่งนั้น***

ในที่สุด มีลูก-จิตก็เกี่ยวข้องอยู่กับลูก มีหลานจิตใจก็เกี่ยวข้องอยู่กับหลาน สมบัติเงินทองข้าวของ ***เลยเอาจิตให้มารวมกันไม่ได้***

จะให้สำเร็จ ต้องทำให้จิตสงบรวมลงเป็นอันหนึ่งอันเดียว ก็สำเร็จ

สำเร็จหรือยังทีนี้ ?" ท่านก็ถาม

ก็เป็นจุดสำคัญมากที่ปู่ท่านย่นย่อเอาธรรมที่เป็นจุดสำคัญมาเทียบกับการปรุงอาหาร แล้วก็จบลงอย่างน่าพอใจ และประทับใจ

๘. กลับไปภาคเหนือ

พักอยู่กับ**ท่าน** (หลวงปู่ฝั้น) พอประมาณ ก็เดินทางกลับ**กรุงเทพฯ** ไปพักที่**วัดราชบพิธ** อยู่ ๔-๕ วันก็เดินทางไป**สกลนคร** เพื่อร่วมทำบุญอุทิศให้แก่บิดา ร่วมกับญาติๆ

หลังจากนั้นก็ไปสักการะ **พระธาตุพนม** เพราะเกิดมาก็ยังไม่เคยเห็น พึ่งจะมาเห็นในคราวนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ นี่เอง

ขากลับก็แวะไป**ถ้ำขาม** (อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร) ที่**หลวงปู่ฝั้น**ไปพำนักบำเพ็ญและทำไว้เป็นอย่างดี

หลังศึกษาดูที่อยู่บำเพ็ญพอประมาณ ก็น่าอยู่มาก แต่ก็ไม่คิดจะอยู่ ก็เลยกลับ กลับไปแวะที่**วัดป่าอุดมสมพร** (อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร) ซึ่งเป็นวัดที่**หลวงปู่ฝั้น** ท่านประจำอยู่

หลังจากนั้นก็กลับ**เชียงใหม่** ได้ไปจำพรรษาที่**ถ้ำปากเปียง**อีกเป็นครั้งที่สอง คือปี ๒๕๐๒ แล้วก็จากไป กลับมาอยู่ใหม่ปี ๒๕๐๘

ตอนนี้ **ถ้ำปากเปียง** เริ่มมีเสนาสนะ คือเป็น**สำนักสงฆ์** ตอนอยู่ครั้งแรกไม่ได้ปลูกสร้างอะไร อยู่หน้าผาและในถ้ำก็อยู่ได้ คุ้มฟ้าคุ้มฝนได้

ในตอนนั้นไม่ได้คิดจะปักหลักอยู่ที่ไหน อยู่ก็ได้ ไปก็ได้ เพราะเราเป็นพระผู้อยู่ป่า จึงไม่คิดก่อสร้างให้ผูกมัดตัวเอง

๙. ไปอยู่จังหวัดเชียงราย

ในตอนนั้น **ท่านพ่อลี วัดอโศการาม** (จ.สมุทรปราการ) ได้มรณภาพ (เมื่อ ๒๖ เมษายน ๒๕๐๔ อายุ ๕๕ ปี พรรษา ๓๕) ไม่มีพระผู้ใหญ่ ทางวัดก็ขอนิมนต์ **หลวงปู่สิม** ไปรักษาการที่**วัดอโศการาม**

ทาง**วัดสันติธรรม** (เชียงใหม่) ก็ขาดเจ้าอาวาสลง

ปี ๒๕๐๙ ก็นิมนต์ **พระอาจารย์มหาทองอินทร์** (กุสลจิตฺโต) ซึ่งเป็นศิษย์เก่า**วัดสันติธรรม** ท่านก็ตกลงเป็นเจ้าอาวาส

ที่**วัดถ้ำผาจรุย** (อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย) ที่**อาจารย์มหาทองอินทร์** ท่านอยู่ ก็ว่างลง ท่านก็ขอ **อาจารย์ทองสุก** ไปอยู่

อาจารย์ทองสุก ก็ไปเพื่อรักษาการ คือปี ๒๕๐๙-๒๕๑๑ เป็น ๒ ปี

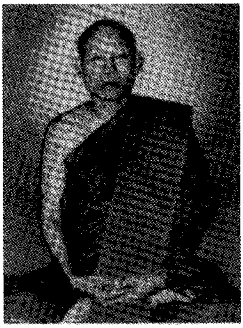

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร

ในช่วงนี้ก็เกี่ยวข้องกับญาติโยม**เมืองพะเยา** คือ**ท่านหนานใหม่ คุณนายนงค์เยาว์** ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดิน**วัดรัตนวราราม** ก่อน**ท่านอาจารย์ไพบูลย์** (สุมงฺคโล) ได้มาอยู่

เขาก็ปรารภให้ครูบาอาจารย์ไปดู (จะถวายที่ เพื่อสร้างวัด) ไปครั้งแรกก็**พระอาจารย์ทอง** และ**พระอาจารย์จันดี** (วัดศรีสะอาด จ.สกลนคร มรณภาพแล้ว) ไปดูก่อน มาเล่าให้**พระอาจารย์ไพบูลย์**ฟัง

พระอาจารย์ไพบูลย์ ก็ไปปฏิบัติธรรม พร้อมอธิษฐานในสิ่งที่หากจะเป็นไปได้ ก็ปรากฏในสิ่งที่ท่านพอใจ ท่านก็ตัดสินใจอยู่ จนเป็นวัดมาถึงทุกวันนี้ (วัดรัตนวราราม อ.เมือง จ.พะเยา)

พระอาจารย์จันดี

พระอาจารย์ไพบูลย์

๑๐. กลับไปอยู่ถ้ำผาปล่อง

หลังจากอยู่**ถ้ำผาจรุย** (อ.ป่าแดด จ.เชียงราย) ๒ ปีแล้ว ก็ไปตามหาเพื่อน คือ **ท่านรังษี** ที่เคยอยู่ด้วยกันตอนอยู่**วัดสันติธรรม** ท่านไปสร้างสำนักอยู่ที่**เหมืองแร่ราชบุรี**

พอไป เพื่อนเกิดอุบัติเหตุ มรณะไป โยมเหมืองแร่ก็นิมนต์ไปทำบุญอุทิศให้แก่**ท่านรังษี** ท่านเป็นเพื่อน

หลังจากนั้น ก็ได้อยู่จำพรรษาที่**เหมืองแร่ราชบุรี** นั้นเป็นปี ๒๕๑๑

ปี ๒๕๑๒ ก็ออกจากเหมืองแร่ มาที่**วัดอโศการาม** ก็ไปพบ**หลวงปู่สิม** พักอยู่ที่นั่น

ตอนนั้นเขานิมนต์ไปงาน **จันทบุรี** ก็ไป พอเสร็จงาน **หลวงปู่สิม** ก็ถามว่า *"จะไปที่ไหนต่อ ?"* ก็บอกท่านว่า *"ไปที่ไหนก็เหนื่อย จะขอไปภาวนาที่**ถ้ำผาปล่อง** กับหลวงปู่"*

ตกลง ปี ๒๕๒๑ ก็จำพรรษาที่ถ้ำผาปล่อง กับหลวงปู่สิม

พอออกพรรษา **หลวงปู่สิม** ท่านก็ไป**สกลนคร** แล้วก็จำพรรษาที่**สกลนคร**

ตอนนั้น**ศรัทธาเมืองพร้าว** ก็มาขอให้ไปอยู่**เมืองพร้าว** แต่ก็มีปัญหา เพราะที่**ถ้ำผาปล่อง** ไม่มีคนเฝ้า

พอใกล้เข้าพรรษา มีพระอาสาเฝ้าถ้ำ ก็ตกลงไปอยู่**เมืองพร้าว** ไปอยู่**วัดป่าเลไลย์** ได้ ๒ ปี ก็เกิดเหมือนแย่งวัดกันขึ้น

โอ้ย ! อย่ามาแย่งกันเลย กลับไปอยู่ถ้ำผาปล่องดีกว่า ก็กลับถ้ำผาปล่อง

๑๑. ก่อตั้งวัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย

ก็กลับ**ถ้ำผาปล่อง** แต่ศรัทธาที่เขานับถือเขาไม่ยอม เขาก็ไปสร้างสำนักใหม่ให้อยู่ ก็ไปทำสำนักป่าให้ที่ **ป่าเฮ้วบ้านแม่กอย** ก็ไปรับมาอยู่

ตกลงก็อยู่**ป่าช้าบ้านแม่กอย** ได้ ๑ พรรษา ก็คิดว่า**หากจะอยู่ถาวร ก็ควรจะมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์** ก็เลยชักชวนพุทธบริษัทซื้อ**สวนลำไยครูตั้น** ซึ่งเขาเสนอขายให้ด้วยราคา**ห้าหมื่นบาท** สตางค์ไม่มี ก็ขอรับบริจาค

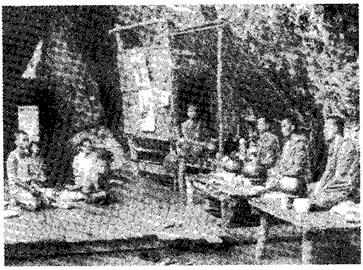

ถ้ำผาปล่องแต่เดิม และภายหลังการบูรณะแล้ว

หลวงปู่สิม และญาติโยม ท่านก็ให้ความเมตตา ให้ลูกศิษย์จัดการช่วยเหลือ จนเป็นสำนักขึ้นมา ก็ย้ายจากป่าช้ามาอยู่สวนลำไย

อยู่ได้ ๕ ปี ก็มีเสนาสนะ ศาลา กุฏิ ไฟฟ้า ก็สะดวกพอสมควร

พอมาปี ๒๕๒๑ ก็หนีมาอยู่**พะเยา** กับ **อาจารย์ไพบูลย์ ที่วัดรัตนวนาราม**

อยู่ได้ ๑ พรรษาก็กลับ ไปยังไม่ถึงวัดเก่า (บ้านแม่กอย) โดยไปแวะจำพรรษาที่**วัดดอยแม่ปั๋ง** ที่**หลวงปู่แหวน หลวงปู่หนู** ท่านอยู่ที่นั่น

อยู่ได้พรรษาหนึ่ง ก็กลับไปวัดเก่า (บ้านแม่กอย) อยู่วัดเก่าได้อีก ๕ ปี ก็ไปๆ มาๆ อยู่กับ**อาจารย์ไพบูลย์** นี้แหละ

ในที่สุด เมื่อ**ท่านอาจารย์ไพบูลย์** สร้าง**วัดอนาลโย** (ดอยบุษราคัม อ.เมือง จ.พะเยา) นี้ ท่านพร้อมกับญาติโยมก็ขอให้กลับมาช่วยท่าน *"หากไม่ช่วยกันตอนนี้ ก็ไม่รู้จะช่วยกันเมื่อไร หรือจะให้ตายเสียก่อนจึงจะมาช่วย!"* นี่เป็นคำพูดของ**อาจารย์ไพบูลย์**

พอปี ๒๕๒๘ อาจารย์ไพบูลย์ และโยมก็ไปรับมาอยู่พะเยา

ในช่วงมาอยู่พะเยาตอนแรก ก็ยังรับผิดชอบในวัดเก่า (วัดป่าอาจารย์มั่น) อยู่ **โดยขอตั้งวัดจนสำเร็จ ทางการคณะสงฆ์แต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส**

ตั้ง (ให้เป็นเจ้าอาวาส) แล้วก็ไม่ได้ไปอยู่ เจ้าคณะฯ คือ **อาจารย์มหาทอง** (พระอาจารย์มหาทองอินทร์ กุสลจิตฺโต วัดสันติธรรม เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่) ท่านให้ลา ให้เซ็นลาจากเจ้าอาวาส **ก็เซ็นลาเพื่อเปิดทางให้ตนเองและคนอื่น**

ปัจจุบันนี้ ก็ไม่รับตำแหน่งอะไร ก็สบาย จะอยู่วัดอนาลโย หรือที่ไหน จนถึงวันตาย ก็คงไม่มีใครว่า

๑๒. สรุปประวัติในทางธรรม

ตอนมาอยู่**พะเยา**นี้ มีโอกาสไปเที่ยวต่างประเทศ ๕ ครั้ง โดยไป**อินเดีย** ๒ ครั้ง ไป**ศรีลังกา** ๑ ครั้ง ไป**ยุโรป** ๑ ครั้ง ไป**พม่า** ๑ ครั้ง

ปัจจุบันก็อยู่ปฏิบัติบำเพ็ญประโยชน์อยู่ที่**วัดอนาลโย** ได้ ๘-๙ ปี (ถึง พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็น ๑๘ ปี) **คิดว่าคงจะอยู่ที่นี่ไปอีก**

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้ใหญ่ ทุกองค์ท่านก็เก่ง ท่านก็ดี ท่านฝ่าฟันอุปสรรคมาพ้นปากเหยี่ยวปากกามาได้จนถึงแก่เฒ่า

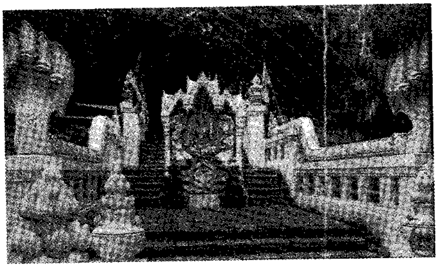

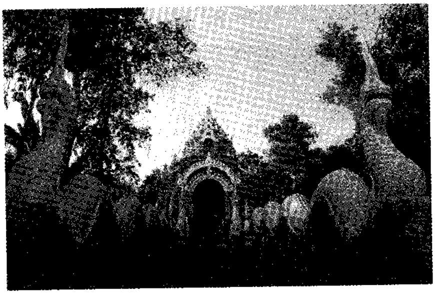

บันไดนาคทางขึ้นวัดอนาลโย
ดอยบุษราคัม จ.พะเยา

"แล้วก็ไม่ได้แก่เฒ่า และไม่ได้ใหญ่เพราะกินข้าว เฒ่าเพราะเกิดหลายปี ท่านดีจนเป็นที่เชื่อถือและยอมรับของลูกศิษย์และสังคม"

ที่ท่านอาจารย์ทองสุกอยู่กับท่านนาน และรัก-เคารพท่านมาก ท่านก็จำอาจารย์ทองสุกได้ ก็มี หลวงปู่ขาว หลวงปู่สิม หลวงปู่แหวน

นอกนั้นเพียงไปมาหาสู่โดยไม่ได้อยู่กับท่าน เห็นกันท่านก็คงจำไม่ได้

นี่แหละวิถีชีวิตในความเป็นนักบวชของอาจารย์ทองสุก คืออยู่มาเรื่อยๆ ปฏิบัติมาเรื่อย ก็คงจะเรื่อยๆ ไป

ปัจจุบันก็อายุ ๖๑ พรรษาก็ ๔๑ (หมายถึงตอนที่บันทึกประวัติ ถ้านับถึงปีปัจจุบัน คือ พ.ศ. ๒๕๔๖ หลวงพ่อมีอายุได้ ๖๙ ปี พรรษา ๔๙) และก็อยู่**วัดอนาลโย** ดอยบุษราคัม ต.สันป่าม่วง อ.เมือง จ.พะเยา

หลวงพ่อท่านหมายเหตุท้ายประวัติว่า : สำเนา ร่างไม่ได้คัด ให้ผู้ทำประวัติคัดเอง ที่ไหนควรจะเติม ต่อ หรือตัดออกแล้วแต่เห็นสมควร

ลงชื่อ **พระอาจารย์ทองสุก อุตฺตรปญฺโญ**

ก็กราบเท้าขอบพระคุณ**หลวงพ่อ**เป็นอย่างสูงครับ

ปฐม นิคมานนท์

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

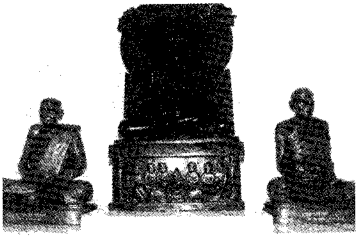

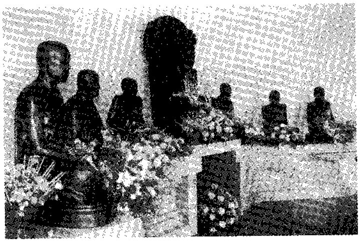

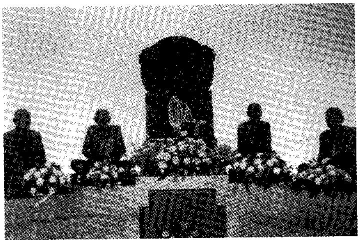

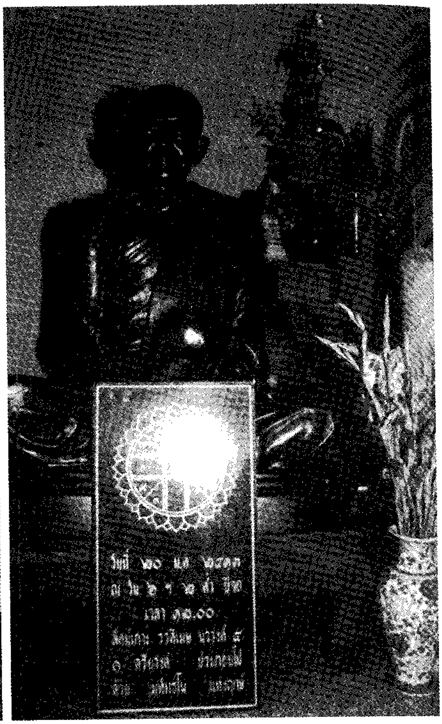

อัญเชิญรูปเหมือนบูรพาจารย์
เข้าประดิษฐานใน
พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์
บูรพาจารย์

๒๖๖.

นิมิตหลวงพ่อเปลี่ยน ที่วัดป่าอาจารย์มั่น

หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ เล่าให้ผู้เขียนและคณะฟังเกี่ยวกับตอนที่ท่านไปภาวนาที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** เมื่อตอนที่**หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ** เพิ่งซื้อที่ดินสวนลำไย คือที่ตั้ง**วัดป่าอาจารย์มั่น** ในปัจจุบัน

หลวงพ่อ เล่าให้พวกเราฟังดังนี้ : -

บัดนี้ ถ้าอาตมาจะเล่าเรื่องที่อาตมาเห็น ที่**วัดแม่กอย** ก็ (เพิ่ง) ซื้อที่ดินได้ ๔ วัน นั่งสมาธิ ตอนนั้นก็อยู่กับ**อาจารย์ทองสุก** อยู่กับ**หลวงปู่สิม** อยู่กับเณรองค์หนึ่ง อยู่ด้วยกัน

บำเพ็ญก็ไม่มีอะไร พ.ศ.เท่าไร? คิดว่าเป็นปี พ.ศ. ๒๕๑๗ นั่นแหละ ตอนนั้นอาตมาภาวนาอยู่กับ**หลวงปู่แหวน** (ที่**วัดดอยแม่ปั๋ง** อ.พร้าว จ.เชียงใหม่)

พระอาจารย์ทองสุก ท่านมาขอ ***"ขอให้ไปอยู่เป็นเพื่อน ให้ช่วยอุ่นวัดให้"*** เพิ่งซื้อที่ดินได้ ๔ วัน ที่สร้างวัดทุกวันนี้

แล้วต่อมาอีก ๔-๕ วัน **หลวงปู่สิม** ท่านก็มา ท่านก็มาอยู่ด้วยมาภาวนา **อาตมาก็อยู่ตรงกุฏิหลวงปู่ขาว พอดีอาตมานั่งเห็นในนิมิต**

อยู่ที่นี่มีแต่ตั้งใจบำเพ็ญ ไม่มีเรื่องอะไรอย่างอื่น กุฏิก็เสาไม้ไผ่ เจาะเป็นรูแล้วก็สอด ยกเป็นร้าน มุงหญ้าคา

๑. นั่งภาวนาดูสถานที่

ทีนี้ **หลวงปู่สิม** ท่านก็ว่า *"เออ ! นั่งดูซิ นั่งดูสถานที่เบิ่งดู๋ มีอะไรบ้างในสถานที่นี้ ?"*

*"โอย**หลวงปู่ !** ผมจะตาทิพย์เห็นอะไรปานนั้นบ้อ ? จะนั่งดูได้อย่างไรหนอ ?"*

"นั่งดูดู๋ นั่งปฏิบัติดู" **หลวงปู่สิม** ท่านว่า

พอฉันข้าวเสร็จ อาตมาก็ไม่ได้นอนนะ ขึ้นไปกุฏิ กราบระลึกถึง**หลวงปู่มั่น** ระลึกถึงครูบาอาจารย์ทั้งหลาย อยู่ที่ไหน ท่านอยู่ที่ไหนบ้างหนอ ?

นั่งสมาธิไป คิดว่าจะได้สัก**หนึ่งชั่วโมง กับสี่สิบห้านาที** นั่งจึงได้เห็น

"โอ ! ที่เราอยู่นี้เป็นกุฏิหลวงปู่ขาว !"

มองออกไปก็เห็นกุฏิหลวงปู่มั่น เห็นทางเดินจงกรมด้วย มองไปเห็นหลวงปู่แหวน เห็นหลายองค์อยู่ในตูบหลังเล็กๆ หลวงปู่มั่นตูบใหญ่กว่าเพื่อนหน่อย มีตูบอยู่โดยเฉพาะ พระก็พากันไปฟังเทศน์ ไปฉันรวมกันที่นั่น อยู่พักล่าง (พื้นชั้นล่าง) **หลวงปู่มั่นนั่งอยู่ข้างบน พื้นปูฟากไม้ไผ่หมด เสาไม้ไผ่**

พอเห็น (ในสมาธิ) **หลวงปู่**ไปบิณฑบาต เขาห่ออาหารการกินเหมือนทุกวัน (ห่อด้วยใบไม้-ใบตอง) แก้ห่อใส่บาตร แล้วก็เอาใบตอง

เทลงใกล้**ห้วยแม่กอย** ไปล้างบาตรที่นั่น ดูเห็นหมด เพิ่นเทใบตองลงที่ไหน

ตูบเพิ่น (กุฏิหลวงปู่มั่น) หันหน้าไปทางทิศเหนือ ไม่ได้หันไปทางตะวันออก

บาดนี่ (ต่อมา) ก็เห็น**หลวงปู่พรหม** หลวงปู่องค์อื่นๆ เดินมาฟังเทศน์ อาตมาเห็นชัดเจน **เห็นที่อยู่หลวงปู่มั่นชัดเจน อาตมาก็ไม่ได้ถามอะไร เห็นแต่ภาพ - ภาพ - ภาพ เห็นว่าท่านเดินจงกรมตรงไหน หมู่เพิ่นอยู่อย่างไร ป่ามันรกสมัยนั้น ป่ามันรกมากเลยที่นั่น**

บริเวณ (รอบตูบหลวงปู่มั่น) ดูก็เตียน ตรงที่คุ้งห้วย ตรงนั้นแหละจะลงล้างบาตรที่นั่น

หลวงพ่อพูดถึงทางเดินจงกรมของหลวงปู่มั่น ว่า : -

...ทางเดินไปทางทิศใต้ หลังเจดีย์ (พระมหาธาตุ มณฑปฯ ในปัจจุบัน) ตรงเจดีย์นั้นยังไม่มีอะไร ตอนที่นิมิตเห็น ไม่มีอะไรตรงนั้น รู้จักแต่ว่ามันมีวิหารเก่า เลยเจดีย์ไปสักนิด มีแต่ป่า จะเป็นวิหารหรือเป็นเจดีย์ก็ได้ เป็นป่า (ต้น) เปล้า ป่าอะไร **ตอนที่อาตมาไปนั้นเป็นทุ่งนาของชาวบ้านแล้ว**

๒. หลวงปู่สิมให้ไปชี้สถานที่

ทีนี้ออกจากสมาธิมา **หลวงปู่สิม** ท่านคอยอยู่กับ **อาจารย์ทองสุก** กับเณร ฉันน้ำร้อนคอยอยู่ใต้ตูบมุงใบตอง

“โอ้ ! คือสิได้ของดีมาเน๊าะ !” **หลวงปู่สิม** ทัก *“ดูสีหน้าแช่มชื่นเลย_มา มาเล่าให้ฟังเด้อ ได้ของดีอะไรมา ?”*

บ่ทันได้นั่งเด ! กำลังเดินไป **หลวงปู่**ท่านพูดก่อน ทีนี้พออาตมานั่งลงกราบ ท่านก็ว่า *"เอ้า! ไหนเล่าให้ฟังซิ วันนี้เห็นอะไร ?"*

อาตมาบอก *"นั่งดูแล้ว ก็เห็นกุฏิ**หลวงปู่มั่น** เห็น**หลวงปู่มั่น** นั่งอยู่ เห็นบ่อน(ที่)ฉันข้าว เห็นที่ทิ้งใบตอง **บนที่ลูกหลานนั่งอยู่นี้เป็นของหลวงปู่ขาว**"*

หลวงปู่สิม บอกว่า *"ถูกต้องแล้ว **หลวงปู่ขาว**อยู่ฝั่งนี้ ทางด้านเหนือนั้นเป็นของ**หลวงปู่พรหม** ตอนผมมาฟังเทศน์**หลวงปู่มั่น** ทางใต้นี้ก็**หลวงปู่แหวน หลวงปู่ชอบ** ฟากโน้น**หลวงปู่ตื้อ** อยู่ด้านโน้น **หลวงปู่บุญ** หลวงปู่บุญตามมาอยู่ที่นี่ด้วย"*

ผม (นายปฐม) ถามขึ้นว่า "แต่**หลวงปู่บุญ**นี้ยังไม่เคยเจอในประวัติเลยครับ?"

หลวงพ่อเล่าว่า **หลวงปู่บุญ**นี้ คือองค์ที่เสียชีวิตที่**วัดเจดีย์หลวง** เป็นพระที่หนุ่มที่สุดที่ติดตาม**หลวงปู่มั่น** บวชได้ ๒ พรรษา ก็มาอยู่ที่นี่ (หมายถึงตามหลวงปู่มั่นมาอยู่วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ในปลายปี ๒๔๗๐)

ผมถาม **"หลวงปู่บุญ** เป็นคนจังหวัดไหนครับ"

หลวงพ่อ "จั๊ก (ไม่ทราบ) ต้องไปถาม**วัดเจดีย์หลวง** เรียก **มหาบุญ** อายุ ๖๐ ปี จึงได้จบเปรียญ ๓ ท่านเรียนหนังสือหลังจากธุดงค์แล้ว"

บาดนี้(ทีนี้)....ก็เลย ฉันน้ำร้อนเสร็จ **หลวงปู่สิม** ก็บอกให้พาไป *"ไป๊_ไปชี้ที่ให้ดูด้วย ไปดูที่ ว่าอยู่ที่ไหน องค์ไหนอยู่ยังไง ?"*

อาจารย์ทองสุกไม่ได้ไปด้วยนะ อาตมาบุกป่าไปกับ**หลวงปู่สิม** ไต่คันนาไป เดินตามคันนาไป พอลอดจากที่เหมือนเจดีย์หรือวิหารเก่า

อาตมายืนอยู่ที่เจดีย์ (หมายถึงพระมหาธาตุมณฑปฯ ในปัจจุบัน) ของเรานี้แหละ หลังเจดีย์ ยืนอยู่บนคันนา เป็นที่นาในตอนนั้น

"ชี้ดูดู๋! อยู่ตรงไหน?" **เพิ่น** (หลวงปู่สิม) ว่า

อาตมาก็ตอบเพิ่นว่า ***"หลวงปู่มั่นอยู่ตรงนี้ หันหน้าไปทางนี้ ทิ้งใบตองไปตรงนี้ ล้างบาตรตรงนี้ ทางเดินจงกรมอยู่ตรงนี้"***

"ถูกต้องแล้ว" หลวงปู่ท่านว่า *"ผมมาฟังเทศน์ท่านที่นี่แหละ เก่งมาก เก่งมาก"*

ส่วนหลวงปู่องค์อื่นๆ **หลวงปู่สิม** ท่านไม่ได้ถามไม่ได้บอกให้ชี้เลย ไม่ถามว่าองค์ไหนอยู่ตรงไหน บอกแค่ ***"หลวงปู่ขาว กับ หลวงปู่พรหม อยู่ฝั่งโน้น"*** แล้วท่านก็เฉยๆ

ผมถามขึ้น *"แล้ว**หลวงปู่สิม**ละครับ กุฏิท่านอยู่ตรงไหน ?"*

"หลวงปู่สิม เพิ่นอยู่พู่น ตรงศาลาโน่น ตรงที่สร้างศาลาใหญ่ อยู่ข้างหน้า ทางทิศใต้สักหน่อย..."

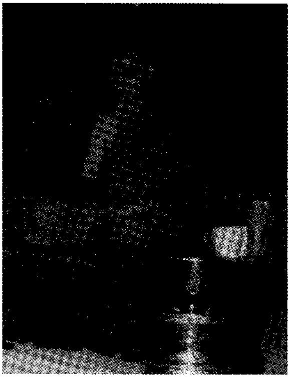

หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป แสดงธรรมเทศนา
ที่หน้าพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ คืนวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

๒๖๗.

หลวงปู่มั่นมาสอนกรรมฐาน

หลวงพ่อเปลี่ยน เล่าถึงนิมิตที่ท่านได้จากการไปภาวนาที่**วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย** ในครั้งเดียวกันนั้นต่อไป ดังนี้ : -

...อยู่มาอีก คือ (ดูเหมือน) จะได้สัก ๕ วัน หรือ ๖ วันนี้แหละ บ่ได้กำหนดจำไว้ **หลวงปู่สิม** ท่านบอกว่า ***"เออ! นั่งภาวนาตรวจตราดูอีกทีซิ"*** *ท่านว่าอย่างนี้*

อาตมาก็ภาวนาอยู่ในตูบ นั่งอยู่ในมุ้ง (กลด) มันหนาวมากเลยเวลานั้น นั่งอยู่ในมุ้ง นั่งสมาธิ ฉันข้าวก็ไม่มีอะไรจะฉัน ก็ลำบากอยู่เหมือนกัน

ฉันข้าวเสร็จนั่งสมาธิ นั่งสมาธิไปก็เห็นเจ้าของ (ตัวท่านเอง) ลอยขึ้นไปบนอากาศ เหมือนกับลอยขึ้นไปบนอากาศ ลอยขึ้นไปอยู่บนโน้น อย่างน้อยที่สุดก็ประมาณ ๓๐๐ เมตร สูงขึ้นไปจากพื้นดิน คิดว่าประมาณ ๓๐๐ เมตร นี้แหละ

อาตมาก็ลุกยืนขึ้น พอยืนอยู่ก็เห็นโต๊ะกับเก้าอี้ เหมือนมีคนเข็นขึ้นมา ตั้งลอยอยู่ข้างหน้า แล้วมีเทพบุตรกับเทพธิดาลอยมาแล้วมานั่งเก้าอี้ ไม่มีอะไรตั้ง มันอยู่ในอากาศ

ก็มีคัมภีร์หน้าปกสีฟ้าๆ สีฟ้าเข้ม เป็นเหมือนกับแฟ้มหรือสมุดบัญชีเล่มใหญ่ อยู่ห่างประมาณ ๔ เมตร

อาตมายืนอยู่ห่างจากโต๊ะ เทพบุตรเทพธิดานั่งอยู่ ไม่ได้ถาม ไม่ได้พูดอะไรเลย **มองไปก็มองเห็นหลวงปู่มั่นลอยมา**

หลวงปู่ลอยมาเหมือนกับภาพลอยมาจากที่สูงๆ โน่น ค่อยต่ำลงมา แล้วมายืนอยู่ที่โต๊ะ

แล้ว**หลวงปู่**พูดว่า *"เออ ! มานี่ จะสอนวิธีปฏิบัติให้ มาดูนี่"*

"เอาคัมภีร์มานี่เทพบุตร" เทพบุตรก็ยื่นคัมภีร์ถวาย **หลวงปู่** เข้ามาเปิด อาตมาคุกเข่านั่งดูอยู่

หลวงปู่ เปิด**แผ่นแรก** ก็เป็นตัวคน ภาพแรกนั่น ***ภาพที่สอง*** ก็เป็นคนตาย เป็นภาพคนตาย ***ภาพที่สาม*** ร่างกายเปื่อยเน่าออก ***ภาพที่สี่*** ก็เหลือแต่กระดูก เหลือแต่ร่างกระดูกนอนอยู่

ภาพที่ห้า กระดูกก็หลุดออกจากกัน เข้ามากองกัน ***ภาพที่หก*** ไฟไหม้หมดเลย บาดนี่ (ทีนี้) พรึ่บ! ***ภาพที่เจ็ด*** กระดูกกลายเป็นผง ***ภาพที่แปด*** ลมพัดหนีหายไปเลย ไม่มีอะไร

แล้วก็อนุโลม-ปฏิโลม (ทบทวนย้อนกลับไปกลับมา) ว่างั้นเถอะ เริ่มต้น บนแผ่นกระดาษนั้นแหละ ต่อมาก็เป็นพระธาตุ เป็นกระดูกกองทับกัน และไฟไหม้เป็นผง กลับไป-กลับมา ร่างกระดูกหมดทุกชิ้น ต่อไปก็เห็นเป็นคน **อศุภกรรมฐาน** ศพเปื่อยเน่า เป็นคนนอนตายอยู่ เป็นคนยืนขึ้น...

*"ให้ปฏิบัติอย่างนี้นะ ท่านนะ พยายามปฏิบัติ**ดูร่างกาย ดูชีวิตของตน** ดูอย่างนี้แหละวิธีปฏิบัติ ให้ตั้งใจปฏิบัติดูอย่างนี้ ดูกลับไปกลับมา กลับไปกลับมาอย่างนี้แหละ ให้เห็นอยู่อย่างนี้ **เห็นร่างกายของคนเรา ดูตัวเราก็เหมือนกัน ดูคนอื่นก็เหมือนกัน** อย่างนี้แหละ"*

อาตมาก็พูดคล้ายๆ กับประมาทว่า *"โอย**หลวงปู่ !** ลูกหลานก็พิจารณาอย่างนี้ตลอดแล้ว"*

"เฮ้ย...! **พิจารณาแล้วก็พิจารณาอีก**"

ท่านว่าอย่างนั้น ***"พิจารณาอีก พิจารณาให้จนมันเห็นอย่างนี้"***

"เอ้า ! จะมอบคัมภีร์ให้บาดนี่ (ที่นี้) เอาไปดูด้วย" ว่าอย่างนั้น

"โอ้ย ! ไม่เอาหรอกคัมภีร์ ลูกหลานรู้แล้ว"

"ฮ่วย...! อย่าประมาทเด้อ คั่นบ่เอาก็บ่เป็นหยัง"

ท่านยื่นออกมาให้อาตมา อาตมาก็ยกมือไหว้**หลวงปู่** *"ลูกหลานจำได้แล้ว ลูกหลานปฏิบัติทุกวันๆ อยู่แล้วเรื่องนี้"*

"ไม่เป็นไร ถ้าไม่เอาก็ไม่เป็นไร"

แล้ว**หลวงปู่**ก็ยื่นคัมภีร์ให้เทพบุตร เทพบุตรรับ แล้วทั้งเทพบุตรและเทพธิดาลอยหนีไปเลย โต๊ะ-เก้าอี้ ก็ลอยหนีหมด **เหลือแต่หลวงปู่ยืนอยู่**

หลวงปู่มองหน้าอาตมา แล้วพูดว่า ***"ไปแล้วเด้อ"***

อาตมาก้มกราบ **แล้วท่านลอยไปทั้งยืน ลอยสูงขึ้น ๆ ๆ หายไป** ดูทั้งโลกว่างหมด อาตมาคิดว่า *"เออ ! ยังมีแต่เราคนเดียวยืนอยู่"*

อาตมาเห็นหลวงปู่แล้วดีใจเหลือเกิน

ตอน**หลวงปู่**ไปแล้ว อาตมายังยืนอยู่ กำหนดแว็บ ! ลืมตาขึ้นเห็นเจ้าของนั่งอยู่ในมุ้ง ***"ฮ่วย ! บ่ได้ไปบนฟ้า บ่ได้ไป เจ้าของยังนั่งอยู่ในมุ้ง !"***

ลุกขึ้นกราบระลึกถึงหลวงปู่ ยังจำได้ จำได้หมดทุกอย่างจนถึงบัดนี้ เห็นหน้า เห็นกิริยาของหลวงปู่ **หลวงปู่จะสำรวมอยู่โดยตลอด สำรวมทั้งยืน เดิน ท่านจะสำรวมมาก ไม่มีลูกศิษย์องค์ไหนจะทำได้**

หลวงปู่แหวน ก็ว่า **หลวงปู่ตื้อ** ก็ว่า *"ไม่มีศิษย์องค์ไหนจะทำตามอย่างท่านได้"* **หลวงปู่เทสก์** ก็พูดเหมือนกัน *"ไม่มีศิษย์องค์ไหนที่จะปฏิบัติได้เหมือน**หลวงปู่มั่น** หมดทุกอย่าง เป็นไปไม่ได้สักองค์เลย จะทำกิริยาทุกอย่างเหมือน**หลวงปู่มั่น** นั้นเป็นไปไม่ได้*

ทั้งเรื่องความอดความทน ความเด็ดเดี่ยว ทั้งงดงาม สำรวมทั้งตอนฉันข้าว ทั้งกิริยามารยาท เป็นไปไม่ได้เลย

ไม่มีศิษย์องค์ไหนทำตามอย่างได้ เห็นทำตามได้องค์ละนิดองค์ละหน่อย องค์ละอย่าง-สองอย่าง ทำเหมือนท่านไม่ได้

ท่านเป็นคนที่เป็นครูอาจารย์จริงๆ เป็นแบบฉบับที่ดีจริงๆ ขันติ-ความอดทน ยอดเยี่ยมที่สุด..."

นิมิตครั้งนั้นอาตมายังจำได้ดี นึกถึงเดี๋ยวนี้ก็เห็นเดี๋ยวนี้ ยังจำคำพูดและกิริยาท่าทางได้หมด

อยากเขียนภาพออกมา เขียนภาพให้คนได้เห็นได้ดูกัน แต่กลัวจะวุ่นวาย

"เห็นภาพหลวงปู่มั่น อาตมาเห็นบ่อย เห็นหลายครั้ง *ปีนี้ (๒๕๔๖) ก็เห็นท่านก่อนจะไป**วัดดอนธาตุ** อุบลฯ"*

(หลวงพ่อไปร่วม**พิธีเปิดเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** ที่**วัดดอนธาตุ** ต.ทรายมูล อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี เมื่อ **๒๓ มีนาคม ๒๕๔๖**)

"เห็นหลวงปู่มั่นมานั่งเทศน์ ***ดูหลวงปู่ แช่มชื่นที่สุด*** *อาตมาว่า เอ! จะวาดภาพออกมาอย่างไร* ***หลวงปู่*** *ท่านไม่เคยยิ้มกับใครหนะ ไม่เคยเห็น* ***ท่านมายิ้มกับอาตมาในตอนนั้น อาตมารู้สึกอิ่มเหลือเกิน*** *อิ่มจนว่าจะบ่ฉันข้าวในวันนั้น"*

"นี่พูดถึงตามที่เห็น เห็นท่านบ่อยที่สุด !"

(**สาธุ !** ผมฟังหลวงพ่อผมก็อิ่มไปด้วยครับ !)

หลวงพ่อ เล่าต่อไปว่า : -

พอออกจากสมาธิ อาตมาก็เดินไปฉันน้ำชา **หลวงปู่สิม** ท่านเข้าใจ ทักอาตมาว่า *"โอ ! วันนี้ดูหน้าชื่น ยิ้ม คงจะได้ของดีมาแล้วนี่ มาฉันน้ำร้อนก่อน แล้ววันนี้ได้ของดีอะไร มาเล่าให้ฟังด้วย มา นั่ง ๆ ๆ"*

อาตมาก็เล่าให้**หลวงปู่สิม**ฟังตามนิมิต **หลวงปู่**ท่านว่า

"เออ ! ดีๆ" แล้วก็ถามท่านว่า *"แล้วตอน**หลวงปู่**มาฟังเทศน์ ท่านเทศน์อะไรให้ฟังตอนอยู่ที่นี่ ?"*

*"ก็เทศน์เหมือนอย่างที่ท่านเห็นนั่นแหละ ท่านเทศน์ให้**เห็นคนอุ้มลูก** เห็นเขาเอากระดูกแขวนคอแม่ไป เห็นกระดูกทั้งแม่ทั้งลูก แต่ลูกนั้นให้เห็นแต่กระดูก แขวนคอแม่มันไป*

*ให้ทำให้ได้ ให้พวกท่านไปพิจารณาจนไม่มีคนเลย เรียกว่ามันเป็น**อนัตตา**เลย ทิ้งให้หมดเลย ให้ทำอย่างนั้น*

ผมก็ได้ทำอย่างนั้นแหละ ตามที่ท่านพูด แต่ท่านไม่พูดไปถึงที่เป็นฝุ่น ท่านพูดถึงกระดูกห้อยคอต่องแต่งๆๆ ให้เห็นไปถึงนั้นแหละ ให้หายสงสัย

ผมก็ได้ฟังท่านเท่านั้นแหละ..."

๒๖๗.

เมตตาของครูบาอาจารย์

พวกเราเหมือนกับเด็กอ้อนอยากฟังนิทานจากคุณตาคุณยาย จึงขอให้**หลวงพ่อ** ช่วยเล่าเรื่องที่ **ครูบาอาจารย์มาสอนหลวงพ่อในสมาธิ** คิดว่าผู้อ่านคงสนใจบ้าง ผมจึงขอนำเสนอ ณ ที่นี้ ทั้งๆ ที่เรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับ**วัดป่าอาจารย์มั่น**เลย หากไม่สบอัธยาศัยก็ขออภัยด้วยครับ

หลวงพ่อ เล่าให้พวกเราฟังดังนี้ : -

...ที่อาตมาเกี่ยวข้องมากที่สุด **ก็หลวงปู่แหวน หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่ขาว หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่พรหม**

ประวัติของอาตมา (หมายถึงอดีตชาติ) ไปอยู่**ออสเตรเลีย**โน่น ไปอยู่ต่างประเทศ อาตมาอยากให้คนรู้จักพวกเรื่องอย่างนี้บ้าง

เรื่องเมตตาของครูบาอาจารย์ที่มีต่ออาตมานี้...

ตอนอยู่สิงคโปร์ นอนอยู่สิงคโปร์ เพลียๆ อยู่ **สวดธรรมจักฯ** เสร็จแล้ว จะพักแล้วแหละ เพลียๆ อยู่ นอน**สีหไสยาสน์** ภาวนาอยู่ชั้น ๗ โรงแรมน้อยๆ ๗ ชั้น นอนอยู่ชั้นบน **ดร.สมพงษ์** เป็นแพทย์กับ**คุณเอกชัย** นอนอยู่ในห้องด้วยกันกับอาตมา

ไม่ได้ไปนอนวัดตอนนั้น วัดยังบ่รู้จักทางไป ก็เลยไปพักโรงแรมนี้ดีกว่า ไปปีแรก...(หัวเราะ)...

พออาตมานอนกำหนด หลวงปู่ขาวลอยเข้าหน้าต่างมายืนอยู่ทางด้านหน้า ***"ฮ่วย ! มาเมืองนอก เมืองสิงคโปร์ มาก็สินอนจังซี่ก็บ่ได้ ภาวนาเด้อ ว่าซั่น"***

โอ๊ย ! **ลุกขึ้นนั่งภาวนายันรุ่งไม่ได้หลับเลย** ทั้งที่เพลียๆ มานั่งสมาธิ

โอ๊ย ! **หลวงปู่ท่านอยู่ถ้ำกลองเพล** (จังหวัดอุดรธานี ในสมัยนั้น) โน่น เราอยู่สิงคโปร์ **หลวงปู่**ยังหาเราจนได้ มาเตือนอยู่ ลุกกราบนึกไปถึง**ถ้ำกลองเพล**โน่น แล้วลุกขึ้นมานั่งสมาธิเลย ทีนี้ ไม่หลับยันรุ่งเลย ไม่ได้นอนเลยคืนนั้น

อีกครั้ง...ทีนี้ไปอยู่_เพลียเหมือนกัน_ไปอยู่**พริ้นซแลนด์โกลโคสท์** โน่น บาดนี้ (คราวนี้) นอนอยู่ชั้นที่ ๒๖ โน่น บนอพาร์ทเม้นท์ นอนปีที่เขารบกันนั่นหนะ ปีที่**อิรัก** รบกับ **จอร์จ บุช** เขากำลังยิงกันอยู่

กลางคืน **ท่านเจ้าคุณสมัย** ก็ไปดูโทรทัศน์อยู่ อยู่คนละห้อง อาตมามาคิด *"เอ่ย ! มาเที่ยว มัวมาดูโทรทัศน์อยู่ มันรบกันก็ช่างหัวมัน เราไปภาวนาดีกว่า"*

ไหว้พระสวดมนต์ สวดธรรมจัก เหมือนกัน เข้าห้องนอน ผ้าม่านแย้มไว้ อาตมานอนตะแคงขวา นอนภาวนา

โอ๋ย ! **หลวงปู่เทสก์** คลุมผ้าสังฆา (ฏิ) สีเลื่อมเหมือนทองคำเลย มาโน่น! สูงกว่าน้ำทะเล ๖ เมตร จากพื้นน้ำขึ้นมา มาทั้งยืน_ไหลมา เข้ามา ประตูมีลูกกรงทางออกไปชมทะเล มายืนต่อหน้า

"ฮ่วย ! นี่บอมาเมืองนอก เมืองออสเตรเลีย มาก็นอนอยู่จังซี่ก็บ่ได้ ต้องภาวนาเด้อ นอนจังซี่บ่ได้แล้ว นั่งภาวนา ว่าซั่น"

อาตมาลุกขึ้นนั่งยันรุ่งเหมือนกัน ไม่ได้หลับอีก เพลียๆ มานั่งแล้วสดชื่น !

หลวงปู่คงกำหนดดูไปที่วัด คงเห็นแต่กุฏิเปล่า **การกำหนดจิตนี่** อยากให้คนรู้จักระบบจิต จิตที่มัน (ค้น) หาได้นี่ มันอยู่ที่ไหนก็หาได้เห็น **ความไว ไปได้รอบโลก นาทีหนึ่งนี่ไปได้ ๒-๓ รอบโลก** มันไวถึงขนาดนั้น

ลองนึกไปบ้านดูซิ ถึงนาทีไหม ? ถึงบ้านปั๊บเลย นั่น ! **ตัวนั้นมัน** (ค้น) **หา**

พู่นนะ ! (นี่แหละ) ความเมตตาของ**หลวงปู่** อาตมาก็ปลื้มที่สุดเลย ดูดู๋ ! เราเผลอบ่ได้เลย อยากนอน มันเพลีย สวดมนต์แล้วก็จะนอน **โดนเลย !**

หลวงปู่เหล่านี้ ท่านพ้นทุกข์แล้ว จีวร สังฆาฏิ ท่านเหลืองเป็นทองคำ คือท่านพ้นทุกข์เรียบร้อยแล้ว

พวกเราถาม *"ตอนนั้น**หลวงปู่เทสก์** ท่านมรณภาพแล้วยังครับ ?"*

"ยัง**...(หัวเราะ).... **ถึงมรณภาพแล้วท่านก็มาอยู่ หลวงปู่แหวนท่านก็มาอยู่"

รูปเหมือนบูรพาจารย์ภายในพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์

๒๖๘.

พระพุทธเจ้าเป็นไทย หรือเป็นแขก ?

หลวงพ่อเปลี่ยน ได้เมตตาเล่าประสบการณ์การทำสมาธิภาวนาของท่านต่อไป ดังนี้ : -

... อย่างพระพุทธเจ้า พระองค์มาหาให้อาตมาเห็น ๔ ครั้ง ว่าจะวาดรูปพระพุทธเจ้ากำลังเทศนาสอน อาตมานั่งไหว้ท่านอยู่ น่าจะสเก็ตช์ภาพออกมา พวกคนจะมาวัดมาก ไม่ไหวแล้ว เหนื่อยแล้ว !

สร้างศาลาแปดเหลี่ยมไว้เฉยๆ ว่าจะวาดรูปอาตมานั่งยกมือไหว้ **พระพุทธเจ้าประทับยืนอยู่ พระโมคคัลลาน์ พระสารีบุตร ยืนอยู่ข้างๆ** พระองค์สูงต่ำเป็นอย่างไร อาตมากำลังยกมือประนม พระพุทธเจ้ากำลังเทศน์ให้ฟัง

เคยว่าจะทำรูปขึ้น โอย ! กลัวคนมาวัดแล้ววุ่น !

สมาชิกของเราคนหนึ่งถาม *"หลวงพ่อคะ พระพุทธเจ้าหน้าเหมือนแขกไหมเจ้าคะ ?"*

(ผู้ถามเคยได้นิมิตเห็นพระพุทธองค์ และเห็นอดีตชาติของตนว่าเคยได้กราบและฟังธรรมต่อหน้าพระพักตร์สมัยที่เกิดอยู่อินเดีย_อันนี้เล่าให้ฟังสนุกๆ พอชูรสชาติเท่านั้น อย่าคิดมาก)

หลวงพ่อ ตอบว่า ***“ไม่ พระองค์เป็นคนพิเศษ ไม่ใช่ไทย ไม่ใช่แขก ไม่ใช่ลาว ไม่ใช่เขมร เป็นคนที่สวยที่สุดในโลก ไม่มีใครสวยเท่า เอ้า ! แค่นี้พอ จะเป็นอะไรก็บอกไม่ถูก อาตมาลืมตานี่ก็เห็นอยู่เดี๋ยวนี้ หลับตาก็เห็น ที่เห็นหน้าพระองค์ท่าน ๔ ครั้งแล้วนะ”***

(**คุณหมอกำไลทอง สุทธิเชื้อนาค** บอกผู้เขียนว่าเคยอ่านพบว่า **หลวงปู่มั่น** บอกว่า พระพุทธเจ้าเป็น**คนไท**เผ่าหนึ่ง เรียกว่า **ไทมลิวัลย์** ตอนนี้สูญไปแล้ว นึกไม่ออกว่าเคยอ่านพบที่ไหน ยังหาแหล่งอ้างอิงไม่ได้_ปฐม)

หลวงพ่อเล่าต่อไปว่า ท่านเคยถาม**หลวงพ่อคำบ่อ ฐิตปญฺโญ** ว่า *“ท่านอาจารย์บวชมาจนป่านนี้ เห็นพระพุทธเจ้าบ้างไหม ?”*

ได้รับคำตอบว่า *“ผมเห็นแว็บๆ ทีเดียวเท่านั้น บ่เห็นอีกเท่าเดี๋ยวนี้เลย”*

“โอ ! ผมเห็น ๔ ครั้งแล้ว อยู่นี่ (วัดอรัญญวิเวก) สาม ที่ ***สะลวง*** *ครั้งหนึ่ง ท่านมาเทศน์ให้ฟัง โอย ! สวยจริงๆ ไม่มีใครสวยเท่าในโลกนี้”*

เหตุฉะนั้น **หลวงปู่ตื้อ** ท่านจึงชอบเทศน์ให้ฟังเกี่ยวกับพระมารดาของพระพุทธเจ้าว่า **พระนางไม่ยอมเชื่อว่าตนเองได้เป็นแม่ของพระพุทธเจ้า** ก็ให้มาดูซี อยู่ที่**แท่นวัชรอาสน์ของพระอินทร์**หนะ สวยจนไม่มีใครสวยเท่าในโลกนี้ พระอินทร์ไปรายงาน

แล้วเสียงก็ไม่มีใครไพเราะเท่า ไพเราะที่สุด

จึงมาคิดว่า ตัวเองไม่ได้เกิดเมืองมนุษย์สักที ว่าลืมตัวเองตอนไปอยู่เมืองสวรรค์ ว่าไม่มีลูกเต้ากับใคร เป็นนางเทพธิดาโน่น

ดูซิ ! มันหลงถึงปานนั้นนะ ความหลงไม่เฒ่าไม่แก่ หลงสวย หลงงาม หลงเจ้าของ (ตนเอง) หลงความสุข

"เอาแค่นี้แหละเนาะ ?"

"ครับผม"

"ถ้าขัดข้องอย่างอื่นค่อยมาคุยกันทีหลัง **อาตมาไม่เคยเล่าให้ใครฟังสักทีเลยนี่ !**"

"ผมจะหาโอกาสมาฟังต่อครับ"

พอดีทางวัดตีระฆังฉันเช้า พระเณรและญาติโยมคงพร้อมที่ศาลาฉันแล้ว พวกเราก็กราบลา**หลวงพ่อ** เดินทางเข้ากรุงเทพฯ ตั้งใจจะไปแวะ**วัดป่าหมู่ใหม่ วัดป่าน้ำริน วัดป่าดาราภิรมย์** และไปกราบ**หลวงพ่อใหญ่ (พระพุทธพจนวราภรณ์) วัดเจดีย์หลวง** แล้วเดินทางกลับกรุงเทพฯ

เที่ยวนี้ พวกเราเดินทางด้วยรถตู้ มีกัน ๔ คน คือ ผมกับ**อาจารย์ภัทรา คุณวิกรม-คุณนิตยา** รวมกับ**สมบูรณ์** คนขับรถอีกเป็น ๕ คน เป็นการเดินทางที่คล่องตัวมาก และได้งานอย่างมากด้วย คือ ไปร่วมประชุมวางแผนเตรียมงาน**สมโภชพระมหาธาตุมณฑปฯ** (ประชุมทั้งหมด ๓ ครั้ง) ไปติดต่อประสานงานในที่ต่างๆ และหาข้อมูลเพื่อทำหนังสือที่ระลึกเล่มนี้ด้วย

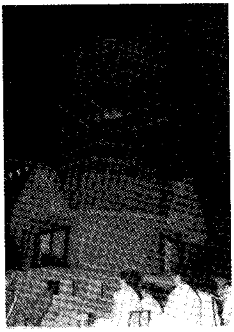
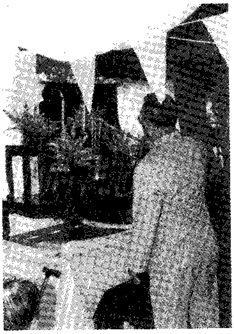

๒๖๙.

หลวงปู่มั่น ประกาศการบรรลุธรรม

หลวงปู่มั่นแสดงให้ลูกศิษย์รู้ว่า ท่านบรรลุธรรมสูงสุด คือบรรลุพระอรหันต์แล้ว ครั้งแรกที่ดอยนะโม และครั้งที่สองที่วัดบ้านแม่กอย หรือวัดป่าอาจารย์มั่น ซึ่งผู้ที่เปิดเผยเรื่องนี้คือ หลวงปู่คำอ้าย ศิษย์ชาวเหนือท่านหนึ่ง

หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป เล่าให้พวกเราฟังดังนี้ : -

ทีนี้มาฟังว่า **หลวงปู่มั่น** ท่านประกาศถึงการบรรลุธรรม ซึ่งเรื่องนี้ **หลวงปู่สิม** ก็พูด ที่อยู่ด้วยกันในตอนนั้นมี **หลวงพ่อคำอ้าย** ตอนนั้นยังเป็นผ้าขาวอยู่ มี**หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ขาว** อยู่ด้วยกัน

หลวงปู่มั่น ท่านเทศน์อบรมศิษย์ พอเทศน์จบลงแล้ว ไม่มี**เอวัง** หรอก เวลา**หลวงปู่**เทศน์จบลงแล้ว ท่านก็บอกว่า

"ผมคงไม่มีงานที่จะทำอยู่กับพวกท่านหรอก ผมก็คงจะอยู่กับพวกท่านไป แม้ไม่มีงานทำก็จะอยู่กับพวกท่านไป พวกท่านก็ให้พากันตั้งใจปฏิบัติ แต่พวกท่านอย่าไปบอกญาติโยมนะ อย่าไปบอกใคร"

หลวงปู่มั่น ท่านว่าอย่างนี้ **หลวงพ่อคำอ้าย** ท่านบอกอาตมา อาตมาซักท่าน

พวกเราถาม *"หลวงปู่คำอ้ายยังอยู่ไหมครับ ?"*

หลวงพ่อ *"โอ ! ท่านเสียแล้ว เสียอยู่ที่วัดนี้แหละ (วัดอรัญญวิเวก) ท่านเป็นคนบ้านนี้เอง"*

หลวงพ่อเปลี่ยน แสดงธรรมที่ด้านหน้าพระมหาธาตุมณฑปฯ
เมื่อคืนวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

๒๗๐.

หลวงปู่คำอ้าย พระเชียงใหม่ ไปธุดงค์อิสาน

หลวงพ่อเปลี่ยน ได้เมตตาเล่าเรื่องราวของ**หลวงปู่คำอ้าย** ซึ่งท่านเรียกว่า **"หลวงพ่อ"** ตามที่พวกเราต้องการทราบ ดังต่อไปนี้ : -

๑. หลวงปู่คำอ้าย

หลวงพ่อคำอ้าย (ตามคำเรียกของหลวงพ่อเปลี่ยน) เป็นคน**บ้านปง** (ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่) นี้แหละ

ตอนที่**หลวงปู่มั่น** มาอยู่ที่นี่ (บ้านปง หรือ วัดอรัญญวิเวกในปัจจุบัน) ท่านมาฟังเทศน์**หลวงปู่** ตอนนั้นท่านกำลังเศร้าโศก แม่บ้านท่านเสีย มีลูกชาย ๒ คน ลูกสาวคนหนึ่งอายุได้ขวบกว่าๆ ตอนที่แม่เสียไป

ทีนี้พวกลูกชายของท่านก็ไปบวชเป็นเณรอยู่**วัดเจดีย์หลวง** - **โยมพา กับ โยมตัน** - บวชเป็นสามเณรเรียนนักธรรมอยู่วัดเจดีย์หลวงสมัย**ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ** ท่านอยู่ (พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๗๔)

พอมาฟังเทศน์**หลวงปู่** แล้วก็ทิ้งลูกสาวเลย ลูกสาวเดี๋ยวนี้ก็ยังอยู่ มาวัดนี้ทุกวันพระ มาถือศีล อายุมากกว่าอาตมา ชื่อ **โยม ทองสุข** วันพระวันนี้ (๑๘ ก.ย. ๒๕๔๖) ก็คงจะมา

ทีนี้ท่านก็มาอยู่กับ **หลวงปู่(มั่น)** เลย บวชเป็นผ้าขาวติดตามหลวงปู่ เพิ่นอ่านหนังสือไม่ได้ใช่ไหม? เขียนไม่ได้ บวชเป็นผ้าขาวตาม**หลวงปู่**ไปที่**ถ้ำเชียงดาว** แล้วก็ตามไปที่**เมืองพร้าว** ไปกับ **หลวงปู่โค้ง** ชาวเชียงใหม่ด้วยกัน

ถาม **"หลวงปู่โค้ง** ก็เป็นคนบ้างปงนี้ใช่ไหมครับ ?"

"อาตมาไม่รู้จัก แต่ท่านเป็นคนเหนือ คนเชียงใหม่"

บาดนี่ (ทีนี้) **หลวงปู่คำอ้าย** ก็ตาม **หลวงปู่มั่น** ไปตลอด ไปที่**บ้านแม่กอย** ที่**ดงป่าดะ**ก็ไป

หลวงปู่สิม ท่านก็พูด (ถึงการประกาศการบรรลุธรรมของหลวงปู่มั่น ที่บ้านแม่กอย) เหมือนกัน ท่านก็ฟังอยู่ด้วยกัน

หลังจาก**หลวงปู่มั่น** กลับอิสานแล้ว (พ.ศ. ๒๔๘๓) **หลวงพ่อจวน กุลเชฏฺโฐ** (ภูทอก จ.หนองคาย) ท่านก็มาอยู่ที่นี่ (บ้านปง) แล้ว**หลวงปู่คำอ้าย** ก็บวชเป็นสามเณร

พอบวชเป็นเณรแล้ว **หลวงปู่โค้ง** ก็พาไปพู่น ไปอิสาน **หลวงพ่อจวน** ท่านกลับไปก่อน **หลวงปู่โค้ง**พาไป อันนี้ไม่ได้ตาม**หลวงปู่มั่น**ไป หลวงปู่กลับไปก่อน

ทีนี้**หลวงปู่คำอ้าย** ก็ไปอิสาน เป็นเณร ไปกับ**หลวงปู่โค้ง** ไปแล้วก็ไปหา **หลวงพ่อจวน** หลวงพ่อจวนเลยให้ท่องบวชเป็นพระ

ท่านเป็นผ้าขาวอยู่ ๔ ปี เป็นเณร ๔ ปี...(หัวเราะ)...แล้วจึงได้บวชเป็นพระ **พอบวชเป็นพระแล้วดูหนังสือ อ่านหนังสือได้เลย** อ่านหนังสือได้คล่อง เลยอ่านรู้เรื่อง **เป็นบุญบารมีอย่างไรไม่ทราบ จากการได้บวช**

ต่อมาท่านก็อยู่โน่น อยู่อิสาน ๗ ปีโน่นแหละ อยู่ทาง**อุบลฯ** ทาง**บ้านแพง** (นครพนม) **หนองคาย** แถว**อำเภอบึงกาฬ อำเภอโพนพิสัย** โน่น ท่านเดินธุดงค์อยู่แถบนั้นกับครูอาจารย์ทางอิสาน ได้ ๗ พรรษา อยู่อิสาน

มีองค์เดียวนี้แหละ พระทางภาคเหนือที่ไปธุดงค์อยู่ภาคอิสานได้

ส่วน **หลวงปู่โค้ง** ท่านธุดงค์ไปทาง**หลวงพระบาง**โน่น แล้วหายเงียบไปเลย เข้าไปทาง**เวียงจันทน์** คงจะไปมรณภาพอยู่ทางฝั่งประเทศลาว นี่**หลวงปู่โค้ง**

๒. หลวงปู่คำอ้ายกลับภาคเหนือ

ต่อจากนั้น **หลวงพ่อคำอ้าย** ท่านก็กลับคืนมาภาคเหนือ กลับมาบ้าน มาอยู่นี่ (บ้านปง) ท่านธุดงค์ไปที่นั่นที่นี่ในภาคเหนือ แต่กลับมาจำพรรษาที่**บ้านปง** นี้ ท่านจำพรรษาที่นี่ติดต่อกันอยู่ ๑๔ ปี

ท่านจะปฏิบัติ ท่านเป็นศิษย์**หลวงปู่มั่น** ท่านจะไปปฏิบัติอยู่ที่ป่าช้า ท่านเล่าเรื่อง**หลวงปู่พรหม** และหลวงปู่องค์อื่นๆ ให้ฟัง เพราะท่านรู้เรื่องดี

ตอน**หลวงปู่พรหม** อยู่ (บ้านปง) นั้น **หลวงพ่อคำอ้าย** ก็ยังไม่ได้บวช บอกว่ารู้จักหลวงปู่ต่างๆ ได้ดี พรรษาของท่านก็ได้ ๒๙ พรรษา ตอนท่านมรณภาพ

หลวงพ่อคำอ้าย ก็ฟังคำสอนจาก **หลวงปู่มั่น** ท่านฝึกเจริญ**มรณานุสสติ** ตั้งใจปฏิบัตินะ เที่ยงคืนยังไม่นอน ท่านอยู่กับอาตมาเพียงสององค์ที่นี่ จะเดินจงกรมอยู่เที่ยงคืนโน่นแหละ

ทีนี้ ไปป่าช้าก็เปลี่ยนกัน ตอนนั้นอยู่สององค์ ผลัดกันไปอยู่ป่าช้าคนละ ๒ วัน อาตมาไปอยู่ป่าช้าสลับให้ท่านอยู่วัด อยู่คนละ ๒ วัน เปลี่ยนกัน เที่ยงคืนจึงมา อย่างน้อยห้าทุ่มกว่า ไปตั้งแต่เย็นนี้แหละ

ไปกวาดบริเวณป่าช้า แล้วเดินจงกรม ปฏิบัติอยู่โน่น ส่วนผู้อยู่ทางนี้ก็ปฏิบัติอยู่นี้

อาตมากลับจากป่าช้า **ผู้เฒ่า** ก็ยังเดินจงกรมอยู่ ...(หัวเราะ)...

เที่ยงคืนนี่ท่านสรงน้ำ สรงน้ำเที่ยงคืน ปกติตีสองจึงพักผ่อน ตีหนึ่งหรือตีสองพักผ่อนว่างั้นเถอะ

เราทำความเพียรกันอย่างนั้นตอนอยู่นี่ ปฏิบัติกันตอนนั้นไม่มีใครมากวน **สนุกทำ สนุกปฏิบัติ อยู่ที่นี่ เราตั้งใจปฏิบัติ**

๓. เป็นพระรักต้นไม้

หลวงพ่อคำอ้าย เป็นพระรักต้นไม้ ไม่ยอมให้ใครตัดต้นไม้ พวกมะม่วงอะไรอย่างนี้ ใครมาปลิดไม่ได้ ท่านว่าให้ อย่ามาปลิดมะม่วงวัดอย่างนั้นอย่างนี้

หลวงปู่มั่น ท่านบอก มะม่วงนี่ ปลูกไว้แล้วไม่ต้องถวายเป็นของสงฆ์ ถ้าถวาย เมื่อใครมาปลิดกินแล้วจะเป็นเปรตเฝ้าวัด เป็นบาป ท่านว่าต้องได้รับอนุญาตจากพระจากสงฆ์ก่อนจึงจะเอาได้ ปลิดได้กินได้ ถ้าไม่อนุญาตไม่ได้

หลวงปู่มั่น ท่านจึงเรียก**ที่พักสงฆ์** ไว้ ไม่อยากให้ถวายสงฆ์ให้เป็นวัด เพราะต้นไม้ผล ต้นไม้ต่างๆ ถ้าชาวบ้านมาเก็บไปจะเป็นบาป **หลวงปู่**ท่านว่าอย่างนั้น

ตอนสมัยที่**หลวงปู่มั่น**อยู่ ก็เป็น**ที่พักสงฆ์**เฉยๆ ไม่ได้เป็นวัดหรือเป็นสำนักสงฆ์ ไม่ได้ถวายที่ให้เป็นของสงฆ์ ยังเป็นของสาธารณะทั่วไปอยู่ **หลวงปู่** ท่านเรียก **"ที่พักสงฆ์"** พระมาพักอยู่เฉยๆ ชาวบ้านมาเก็บผัก เก็บผลไม้ได้ ไม่บาป เพราะไม่ได้ถวายที่ให้เป็นของสงฆ์

ฉะนั้น หลวงปู่มั่นท่านจึงไม่ได้ตั้งเป็นสำนักสงฆ์

สำนักสงฆ์ นี้เป็นคำสมัยใหม่ ในสมัย**หลวงปู่มั่น** เป็นที่พระมาพักปฏิบัติเฉยๆ ไปพักที่โน่นที่นี่ อะไรอย่างนี้ มาพักปฏิบัติเฉยๆ ไม่เป็นวัด ไม่เป็นของสงฆ์

มีอีกคำหนึ่ง คือ **เสนาสนะป่า** อันนี้เป็นภาษาบาลี ภาษาอินเดีย ก็คือที่พักที่นอนของพระนั่นเอง หมายถึง กุฏิ วิหาร อะไรต่างๆ แล้วแต่จะเรียกชื่อเอา เรียก**วิหาร** เวลาออกชื่อถวาย เพราะมันใหญ่กว่ากุฏิ ก็สมมุติออกมาเฉยๆ

กุฏิ นี่ก็เป็นภาษาบาลี ทั้ง กุฏิ - ที่อยู่ **วิหาร** เรียกรวมเป็น **เสนาสนะ** หมด

ถาม *"แล้ว**ตูบ** เป็นอะไร?"*

ตูบ เป็นภาษาอิสาน ภาคกลางเรียก **กระต๊อบ** ภาษาเมืองเหนือเรียกเป็น **ห้าง** เป็น **ปาง** **ปางพัก** แบบฝรั่งอาจเรียก **ฮัท** ...(หัวเราะ)...

๔. ตอนหลวงปู่คำอ้ายมรณภาพ

ตอน**หลวงพ่อคำอ้าย**จะมรณภาพนี่ ก็เพราะตอนท่านอยู่ดูท่านจะหวงต้นไม้ ต้นมะม่วงในวัดนี้ท่านก็ปลูกมา ท่านเป็นพระชาวเหนือที่รักต้นไม้ ก็มีองค์เดียวนี้แหละที่อาตมาเห็น

คนจะตัดต้นไม้ไม่ได้เลย ท่านไม่ให้ตัด ท่านรัก เพราะไปอยู่อิสาน ๗ ปี ท่านรู้จัก**วัดป่า**ดี ว่างั้นเถอะ แต่องค์อื่น โอ๊ย! ซัดตั้งแต่รากไปเลย พระเมืองเหนือบอกว่าผู้ใหญ่ให้มาตัดกิ่งไม้ข้างล่าง ให้แดดมันส่องถึงโคน เพิ่นว่า *"อาตมาไม่ให้ตัด"*

เป็นอย่างนี้นะพระเมืองเหนือ เขาจะตัดต้นไม้ให้เห็นบ้านเห็นเมือง เห็นวิหาร เห็นเจดีย์ เพิ่นว่าเขา

พระอาจารย์จวน

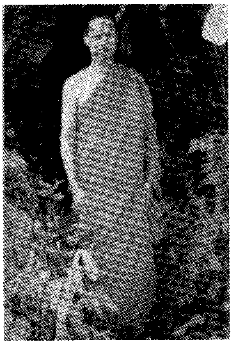
หลวงพ่อเปลี่ยน

พระอาจารย์ทิวา

จะเป็นอย่างนี้ ไม่ใช่ทิ้งให้เป็นป่าอย่างนี้ มีเห็นแต่พระทางอิสานที่รักษาป่าเอาไว้ให้วัด

เวลา**ท่าน**จะมรณภาพ อาตมาไปเยี่ยมท่านที่โรงพยาบาล ไปกับ**อาจารย์ทิวา** (พระอาจารย์ทิวา อาภากโร) *"โอ! หลวงพ่อดูท่าจะติดจะติดวัด ติดลูกติดเต้า ติดอะไรอยู่?"* จึงบอกว่า *"หลวงพ่อไม่ต้องเป็นห่วง ทิ้งไป นึกถึงคำสอน**หลวงปู่มั่น** ทิ้งให้หมด"*

ตอนนั้นปี ๒๕๑๗ อาตมาจะไป**แม่ฮ่องสอน** กับ**อาจารย์ทิวา** ก็แวะไปเยี่ยมท่าน ไปเห็น **คนเฒ่า** (หมายถึงหลวงปู่คำอ้าย) แล้วคิดว่าคงจะไม่ไหวแล้วมั้ง อาตมานั่งอยู่ข้างเตียง บอกว่า *"**หลวงพ่อ**อย่าคิดถึงผมนะ"*

ท่านว่า *"ท่านเทศน์ให้ผมฟังหน่อย"*

อาตมาว่า *"เทศน์จังได๋ ผมบวชทีหลัง แต่ว่ามีแค่นี้แหละ อย่าคิดถึงผมนะ อย่าคิดถึงวัด อย่าไปคิดถึงต้นมะม่วง อย่าไปคิดถึงใคร* ***ร่างกายถึงขนาดนี้แล้ว มันฝืนไปไม่ได้ ทิ้งมันซะ"***

อาตมาพูดอย่างนี้แหละ *"ทิ้งมันซะ มันเฒ่ามันแก่"*

แล้วอาตมาก็ไป**แม่ฮ่องสอน** กลับมาคิดว่าจะไปเยี่ยมท่านอีก

พอกลับจาก**แม่ฮ่องสอน** วันรุ่งขึ้นเป็นวันพระอย่างวันนี้แหละ **อาจารย์ทิวา** ท่านก็อยู่ที่นี่ ทีนี้กลางคืน**หลวงพ่อ** ก็มาหา อาตมานั่ง-อยู่ในมุ้ง (กลด) เข้ามาในห้องอาตมา มาเปิดมุ้ง !

ท่านสวยนะ สวยงามมากเลย โอ! หลวงพ่อหน้าตาสวยแจ๋วเลย ยังกับไอ้หนุ่มประมาณ ๑๘-๑๙ ปี นั่น ทีนี้ไม่เป็นพระแล้ว แล้วท่านก็ใส่ชุดขาว ผิวผ่อง **เป็นเทพ**_หลวงพ่อไปได้แล้วทีนี้

"ผมจะขอลาท่านละเน้อ" ท่านว่าอย่างนี้ ***"ผมจะลาไปแล้ว"***

"เอ้อ ! ไปๆ บ่เป็นหยังดอก"

"ขอลาท่านเน้อ"

ตอนประมาณตีสอง ลุกขึ้นตรวจตราดู คือ ตีสองอาตมาต้องลุกเป็นประจำ ไม่ว่าไปประเทศใดก็เหมือนกันหมด จะตรวจดูทุกประเทศนั่นแหละ

ทีนี้พอตื่นเช้าขึ้นมา เจอ**อาจารย์ทิวา** ก็บอกว่า *"เมื่อคืนผู้เฒ่ามาหาผม"*

ฉันข้าวเสร็จ **โยมคำ โยมแก้ว** ญาติของท่านก็มา *"ท่านอาจารย์* ***หลวงปู่****ท่านดูจะบ่ใหญ่บ่สูงต่อไปอีกแล้ว ถ้าท่านมรณภาพท่านอาจารย์จะทำอย่างไร ?"*

"ก็เอามาวัดนี้แหละ รีบไปซะ ท่านมาลาแล้วเด้เมื่อคืนนี้ ท่านไปดีแล้ว ไม่มีปัญหาแล้ว ไม่ต้องคิดอะไร ***ลูกหลานให้รีบไป เดี๋ยวไม่ทัน"***

ลูกหลานก็ขับรถออกจากวัดนี้แหละ บุกไป ไปถึงสัก ๑๕ นาที ท่านก็หมดลมหายใจ

ทีนี้ตอนก่อนจะลงปาฏิโมกข์ บ่ายสองโมง บอก**อาจารย์ทิวา** ว่า *"โอ๊ย! เมื่อคืน****หลวงพ่อคำอ้ายมาลา****"*

อาจารย์ทิวา ว่า *"โอ๊ย ! ท่านจะเก่งปานนั้นบ๊อ ท่านจะดีปานนั้นบ้อ ?"*

"ท่านมาลาแล้ว ปกติไม่เกิน ๓ วันหรอกคนมาลาผม โยมก็ดี พระก็ดี ไม่เกิน ๓ วัน แต่กว่าจะมาก็มรณภาพแล้ว เพราะมาเต็มรูปแบบแล้ว ไม่เห็นท่านกลับไปในร่างอีก"

คล้ายๆ กับว่าจิตไม่กลับไป แต่ร่างมันยังทำงานอยู่ แต่จิตมันออกมาดูแล้ว จิตมันออกมาดูอยู่นี่ นี่แหละอยากให้คนศึกษา

พอพวกลูกหลานของท่านไป พระเรายังบ่ทันลงปาฏิโมกข์ดอก อยู่ในวิหารน้อยๆ พวก**อาจารย์ทิวา**คุยกันอยู่ว่า *"ท่านจะเก่งปานนั้นบ๊อ จะถูกบ๊อ ! ?"* ท่านยังไม่เชื่ออาตมา

พออาตมานั่งลง **ท่านหลวงพ่อคำอ้าย** มายืนให้เห็นตรงประตูนี้ อาตมาก็พูดว่า *"นั่นเสียงรถกำลังดังมา กำลังมาอยู่ รถหนะ ใส่ศพ* ***หลวงพ่อ****มาด้วย* ***โยมพา*** *เอามา"* อาตมาพูดให้พระได้ยิน

ท่านอาจารย์ทิวา ก็ยืน ยังไม่ลงปาฏิโมกข์

"นี่เสียงรถดังเข้าวัดมาแล้ว โยมพา เอาหลวงปู่ใส่รถมานี่" บอก**อาจารย์ทิวา**ว่า *"ออกไปดูดู๋ ถ้าไม่เชื่อ"*

อาจารย์ทิวา ก็ลงเดินออกประตูไป ร้องถาม *"หลวงพ่อเป็นยังไง ?"*

"นี่หลวงพ่อใส่หีบ อยู่ในหีบนี่ อยู่ในรถ !"

อาจารย์ทิวา ก็มองหน้าอาตมา *"โอ๋ !"* ท่านว่า

อาตมาว่า *"จริงไหม? ผมเห็นเมื่อคืนนี้ จริงไหม ?"*

แต่นั้นมา**อาจารย์ทิวา** ไม่พูดถึงอีกเลย มาพูดทีหลังว่า *"เพิ่นไม่ได้ไปดูดอก เพิ่นนั่งอยู่กุฏินี่แหละ หลวงพ่อท่านมาลาเอง"*

คนมาลาอาตมา คุณตา คุณพ่อ คุณแม่อาตมา ก็มาลาอาตมา **คนไหนทำบุญติดต่อกับอาตมา ก็มาลาก่อนจะไป ใครจะไปที่ไหนก็ไปรู้ตอนนั้นแหละ จะไปสวรรค์หรือไปที่ไหนกันล่ะ รู้ตอนนั้นแหละ**

เห็นว่า**หลวงพ่อคำอ้าย** ไปได้อย่างเงียบเชียบ ไม่มาให้เห็นอีกเลย เออ ! **หลวงพ่อ**ไปแล้ว **หลวงพ่อ**ไปสบายแล้ว บอกว่าลูกหลานเอ๋ย ทำเจดีย์ให้เพิ่น

อาจารย์ทิวา เลื่อมใสท่าน กลายเป็นศรัทธาซิ ตอนนั้นอาตมาทำ (เจดีย์) เท่ากันแหละ (หมายความว่าหลวงพ่อกับพระอาจารย์ทิวาออกเงินทำเจดีย์หลวงปู่คำอ้ายคนละครึ่ง เฉลี่ยกัน)

ส่วนเจดีย์ใหม่ สีเหลืองๆ นั้น **อาจารย์ทิวา**ออกเงินคนเดียวหมดเลย...(หัวเราะ)...

เจดีย์หลวงพ่อคำอ้าย เดี๋ยวนี้เป็นสีเหลืองทาอยู่นั่น อาตมาเป็นคนออกแบบเอง อยู่ทิศใต้โบสถ์น่ะ ใครไม่รู้มาลักทาสีเหลือง ไม่เห็นฮ่วย! ใครเอาสีเหลืองมาทา ก่อนนี้ทาสีขาว

ทีแรก **เจดีย์หลวงพ่อคำอ้าย** อยู่ที่กำแพงโบสถ์ก่อนที่จะสร้างโบสถ์นะ อาตมานั่งสมาธิอยู่ ได้เห็น เอ้า ! ทำที่เก่าของท่านตรงนี้แหละ **ทำที่เก่าของท่านแต่ชาติก่อน** ท่านเคยอยู่ที่นี่ พอไปควักจะทำก็เห็นวงขอบอิฐอยู่ที่นั่น **นี่ที่เก่าของท่าน !**

อาตมาตรวจเล่นไปอย่างนั้นแหละ ตรวจพื้นดิน (ในสมาธิ) หลับตาตรวจที่เก่าของท่าน ที่ท่านเคยมรณภาพที่นี่ ชาติก่อนเป็นพระเหมือนกัน ก็เลยทำที่นี่

เจดีย์หลวงปู่คำอ้าย

ต่อมา ตอนจะสร้างโบสถ์ ก็เลยรื้อเจดีย์ออก พอรื้อออกแล้ว **อาจารย์ทิวา** จึงขอเป็นเจ้าภาพทั้งหมดทีนี้ รื้อสร้างใหม่ตัวใหญ่เท่ากันแหละ สร้างไม่ให้ผิดรูปเดิม **อาจารย์ทิวาเลยขอเป็นเจ้าภาพ**

๕. พูดถึงเมื่อชาติก่อน

อาตมาเคยนั่งตรวจดู**ชาติก่อน** ที่เคยอยู่ด้วยกันกับอาตมา ชาติตั้งแต่_๘๐๒ ปีพอดีถึงปีนี้ ๒๕๔๖ ครั้งก่อน ๘๐๒ ปีที่อาตมาเคยอยู่ **ผู้เฒ่า** (หลวงปู่คำอ้าย) บวชได้ ๕ พรรษา อาตมาบวชได้ ๔ พรรษา เมื่ออดีต ๘๐๒ ปี รวมทั้งปีนี้นะ เคยอยู่ที่วัดนี้ สำนักนี้นะ

ทีนี้**หลวงพ่อคำอ้าย** ๕ พรรษา อาตมาได้ ๔ พรรษา สร้างวิหารตรงที่**หลวงปู่มั่น**เคยอยู่ ตรงที่เก็บถ้วยชามอยู่ตอนนี้ ตรงนั้นแหละวิหารเก่า โบสถ์เก่าอยู่ที่นั่นเป็นโบสถ์ไม้

แล้ว**ท่านเจริญ** (พระอาจารย์เจริญ เป็นเจ้าอาวาส หลวงพ่อเปลี่ยน เป็นประธานสงฆ์) ก็ต่ออาตมาเหมือนในชาตินี้แหละ **ท่านเจริญ** เป็นองค์ที่สาม **ท่านไล** ที่สึกไปเป็นองค์ที่สี่ **ท่านถาวร** ที่ยังอยู่นี้เป็นองค์ที่ห้า เป็นสามเณรเหมือนอย่างเดิม ชาติที่แล้วเคยเป็นสามเณรตอนมาอยู่ พอเขามาแล้ว (ในชาตินี้) เขาก็คุ้นของเก่า ไม่ต้องบอกอะไรเขา

ดอก เขาจะพัฒนาตรงนั้น เขาจะทำตรงนี้ เข้ามารายงาน ไม่ต้องบอก เขาเป็นคนเดิม **เป็นพระเณรเดิมตั้งแต่อดีตโน่น เมื่อชาติที่แล้วโน่น**

ถาม *"แล้วพวกผมมาเกี่ยวข้องอย่างไรครับ ?"*

(หลวงพ่อหัวเราะ)...มันก็คงต้องมีเรื่องต้องสาวหาทีหลัง ถ้าเรามานอนที่นี่ มานอนสบายด้วย ไปไหนมาก็มานอนสบาย เข้ามานี่ก็เหมือนกับบ้านเจ้าของ มีสิทธิ์จะไปห้องน้ำ อาบน้ำ มีสิทธิ์กินน้ำ มีสิทธิ์จะเข้าจะออก มันมีความสุข ความสะดวกใจ ก็เคยมาแล้ว เข้าใจบ่?

คณะศรัทธาสมัยแรก
(ยืน) พ่อเสา พระถาวร พ่อหนานสีทน พ่อทา
(นั่ง) แม่บัวใส แม่บัวจันทร์ แม่คำปัน

คณะศรัทธาวัดอรัญญวิเวก สมัยแรก
(ยืน) พ่อเสา พระถาวร พ่อหนานสีทน พ่อทา
(นั่ง) แม่บัวใส แม่บัวจันทร์ แม่คำปัน

อาตมารู้จักประวัติในอดีตที่นี่ เพราะเป็นที่อยู่เก่าของอาตมา

นั่นซี ! **หลวงปู่มั่น** ท่านบอกว่า ท่านสั่งญาติโยมไว้ **หลวงปู่มั่น** ท่านเห็น ก่อนนี้ยังไม่เป็นสำนักสงฆ์ใช่ไหม **หลวงปู่** ท่านให้ชื่อไว้ก่อนว่า **"สำนักสงฆ์อรัญญวิเวก"** ท่านบอก **"ญาติโยมรักษาดูแลให้ดีนะ ต่อไปอนาคตข้างหน้าจะเป็นที่พึ่งของบ้านเมือง บ้านเมืองจะมาพึ่งที่นี่**

ถาม *"มีเขียนไว้ที่ไหนไหมครับ ?"*

ไม่-ไม่ **หลวงปู่** ท่านบอกโยม พวก**พ่อหมื่น** พวก**หนานสีทน** พวกหยัง (คนอื่นๆ) บอกโยมพวกนั้นไว้ **บอกว่า จะเป็นศิริมงคลแก่บ้านเมือง บ้านเมืองจะได้พึ่งที่นี่ต่อไปในอนาคต เจ้าของเขาจะตามมาบริหารเอง**

หลวงปู่มั่น เพิ่นคงเห็นอาตมาไปกราบ **หลวงปู่** คงเห็นว่าอาตมาจะมาพัฒนาวัด ทีแรกอาตมาคิดว่าจะมาอยู่สักพรรษาหนึ่ง แล้วจะหนีไปนะ ไม่อยู่ ว่างั้นนะ

พอนั่งภาวนา อู๊ย! สงบจริงๆ ตานี้มันเป็นกล้องส่องรอบตัวเลย

ใต้ถุนกุฏิ ใครเข้ามาไม่ได้เลย มาจากเชียงใหม่ จากที่ไหน รอบๆ เห็นหมดเลย ใครถืออะไรมา ย่ามพระนี้ ใส่ตระกรุด คาถา มานี้มองเห็นหมดเลย เงินอยู่ในกระเป๋านี่เห็นหมดเลย

อาตมาไม่เอาอันนี้มาพูด เพราะคนจะมากันมาก แต่ก่อน_พูดแล้วอาตมาบ่ได้หลับบ่ได้นอน บ่ได้พัก อย่างที่จุฬาฯ (จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย) เดือนหนึ่ง มันเพลียกับการรับแขก

หลวงปู่แหวนเพิ่นตัด ห้ามพูด อาตมาก็เลยหยุดพูดเรื่องที่เห็นนั้น

หลวงพ่อกวาดลานวัดเป็นกิจประจำวันทั้งเช้า บ่าย

พวกโยมชอบถามว่า *"พวกหนู พวกดิฉันมาเห็นเป็นหมาหรือเป็นคน?"* คนกรุงเทพฯ ชอบถามให้อาตมาตอบ

เป็นอะไรก็เป็นเถอะ ตัดหมด ปิดตลอด เห็นอยู่ แต่ปิด

นั่นเป็นเรื่อง**หลวงพ่อคำอ้าย** พอจะเข้าใจแล้วนะ เอาเพียงย่อๆ แค่นี้นะ

สาธุ !

กราบขอบพระคุณ**หลวงพ่อ**เป็นอย่างสูงครับ ผมนำเรื่องทั้งหมดนี้มาเขียนโดยไม่ได้ขออนุญาต และไม่ได้ให้หลวงพ่อตรวจทานดูก่อน ต้องกราบขอประทานโทษด้วยครับ

หากมีสิ่งใดที่ไม่เหมาะไม่ควร ผมกราบเท้าขอขมาหลวงพ่อ และกราบขอขมาพ่อแม่ครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องด้วย

และขออภัยท่านผู้อ่านทุกท่านด้วยครับ ท่านอย่าเพิ่งเชื่อเรื่องเล่านี้ ต้องหาทางพิสูจน์ด้วยการนั่งให้สามารถเห็นได้ด้วยตัวท่านเอง แล้วจึงค่อยเชื่อนะครับ มันไม่เกินความสามารถ **ถ้าเราจะเอาจริง !**

ปฐม

๒๓ เม.ย. ๒๕๔๗

๒๗๑.

การดูแลอุปัฏฐากหลวงปู่มั่น

ตรงนี้ผมขอแทรกเรื่องในอดีตก่อนตั้ง**วัดป่าอาจารย์มั่น** สัก ๒ เรื่อง

เรื่องแรกนี้เกี่ยวกับ **การดูแลอุปัฏฐากหลวงปู่มั่น** ซึ่ง**หลวงพ่อเปลี่ยน** ได้รับการบอกเล่าจาก**หลวงปู่เทสก์ เทสรํสี** และท่านก็ถ่ายทอดต่อมาสู่พวกเรา ดังนี้ : -

หลวงปู่เทสก์ เล่าถึง **หลวงปู่มั่น** ในระหว่างที่ท่านพักที่**บ้านแม่กอย** หรือ**วัดร้างป่าแดง** ว่า **โดยปกติหลวงปู่มั่นท่านชอบอยู่องค์เดียวโดยลำพัง ท่านจะไม่ให้ใครเข้าไปใกล้ ท่านจะอยู่องค์เดียวของท่าน**

การอุปัฏฐากก็เรียกว่า**อุปัฏฐากง่ายที่สุด** ครูบาอาจารย์เล่าว่า **หลวงปู่มั่นท่านฉันง่าย นอนง่าย อยู่ง่าย ไม่ต้องรุงรังเรื่องที่อยู่ที่กินที่นอน ให้เป็นที่ลำบากแก่ศิษย์เลย**

สมัยที่หลวงปู่มั่นอยู่บ้านแม่กอยนั้น ถือว่ามีความทุกข์ยากลำบาก ทางด้านการอยู่การฉันนั้นทุกข์ยากลำบาก

หลวงพ่อคำอ้าย ตอนที่เป็นผ้าขาวอยู่ท่านจะต้มหน่อไม้ ต้มหน่อหวาย ต้มหน่อตาว ก็ไม่มีหม้อ ต้องตัดเอาไม้ไผ่ลำใหญ่ๆ เอาหน่อหวายสอดเข้าไปในปล้องไม้ไผ่ เอาน้ำใส่เข้าไป เอากระบอกไปตั้ง

พิงไม้ แล้วก็ไปเผาให้ร้อน พอหน่อไม้ หน่อหวายสุก ก็รินน้ำออก เอาหน่อไม้ หน่อหวายนั้นมาตำให้แหลก ใส่เกลือ ใส่พริก เป็นอาหารถวายพระ

พระท่านจะตักใส่ในบาตรองค์ละช้อน ฉันกับข้าวเหนียว ฉันแค่นั้น พระท่านก็อยู่บำเพ็ญภาวนาไปได้ทั้งวัน

การบำเพ็ญของพระธุดงค์ในสมัยนั้นจึงไม่ใช่อยู่ฉันอย่างสนุกสนาน และอุดสมบูรณ์เหมือนเช่นทุกวันนี้

ที่**บ้านแม่กอย** แม้จะลำบากเรื่องอาหารการฉัน แต่ไม่ถึงกับอัตคัด เพราะอยู่ใกล้ตัวเมือง ญาติโยมใส่บาตรพอได้ฉัน แต่ไปอยู่ที่อื่นที่ห่างไกลออกไป จะยิ่งอัตคัดมาก

ดังนั้น หลวงปู่เทสก์ และครูบาอาจารย์ สมัยนั้นแต่ละองค์ตอนนั้นผอมแหงหมดเลยทุกองค์

ที่แม่กอย หลวงปู่มั่นท่านไปๆ มาๆ คือจากไปสถานที่อื่นแล้วก็ย้อนกลับมาพักที่บ้านแม่กอยหลายครั้งหลายครา

๒๗๒.

พ่ออุ๊ยติ๊ง ตื้อมุ้ง

เรื่องนี้เป็นบันทึกด้วยลายมือเขียนของ **พ่อครูหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว** อีกเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับ**อุบาสกผู้อุปัฏฐากหลวงปู่มั่น ที่วัดบ้านแม่กอย** ประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๘๒

พ่ออุ๊ยติ๊ง ตื้อมุ้ง
ถ่ายเมื่ออายุ ๘๓ ปี พ.ศ. ๒๕๑๕

ในบันทึกมีดังนี้ : -

พ่ออุ๊ยติ๊ง นามสกุล **ตื้อมุ้ง** เมียคนแรก **ย่าเขียว** เมียคนที่สอง **ย่าแก้ว** เชื้อชาติไทยใหญ่ ภูมิลำเนาเดิมเกิด**เมืองปั่น** ตั้งแต่ยังหนุ่มเดินทางมาเป็นลูกสมุนของ**ขุนเลา** เชื้อชาติเดียวกัน ที่**บ้านเชียงยืน** ในเมืองเชียงใหม่ ขึ้นมาตั้งรกรากทำมาหากินอยู่**บ้านแม่กอย** (เวลานั้นเรียก **บ้านสันขะหนุน**) ตำบลเวียง อำเภอพร้าว

ปัจฉิมวัย ตั้งตนไว้ชอบ ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมตามอัตภาพ

พ่ออุ๊ยเล่าว่า *"เมื่อ**ครูบาหมั้น** และครูบาสองสามตน เดินธุดงค์มาอยู่**วัดฮ้างป่าแดง** พ่อไปปฏิบัติบำรุง ต้มน้ำร้อนน้ำอุ่น ถวาย**ครูบาหมั้น** และครูบาตนอื่นแถม ปได้ขาดเป็นเวลาหลายปี*

*แต่ที่แปลกนั้น **พ่อไปวัดป่า** จะหัน**ครูบาหมั้น**นั่งอยู่บ่มี หัน**เดินจงกรม** ไปมาไปมา ฝนตกก็ตาม แดดออก หนาว ร้อน ก็เดินอยู่อย่างนั้น จะนั่งเมื่อมีคนมาหาเท่านั้น"*

นอกจากนั้น **พ่ออุ๊ย**ยังเล่าถึงความแข็งแรงสมบูรณ์ของ**ขุนเลา**ว่า *"รั้วสะลาบสูงแปดศอก **ขุนเลา**จุมตื๋นหกขะโหยงข้ามพ้นจว่าย **ขุนเลา**เอานิ้วมือ ๕ นิ้ว โข่งโหย่งกับพื้น ให้คนขึ้นยืนบนหลังมือ เอานิ้วเดินไปได้สบาย แข็งทั้งมือซ้ายมือขวา*

ตั้งแต่เกิดใหญ่พอเฒ่า ไม่เคยหันไผแข็งแรงเท่าขุนเลา รูปร่างกลมสูงรูปงามหล่อ แม่ญิงหูม มีเมียนัก อยู่ไหนได้เมียหั้น ได้เมียตามบ้านเชียงยืน เชียงใหม่ หลายคน ล้วนแต่งามๆ ล้อนๆ น่าขอย

*ท้ายที่สุด **ขุนเลา**หนีขึ้นไป**เมืองปั่น** ไปถึง**หนองอุก** เขามีป๋างวาดเล่นการพนัน ขุนเลานั่งเล่น**มะก่องถี่**อยู่ ลูกน้องเก่าเอา**สันมุย**ตีหน้าผากตายขำบ่อน"* (สันมุย = สันขวาน)

กาลต่อมา **พ่ออุ๊ยติ๊ง** ย้ายไปอยู่**บ้านโจ้** ตำบลเดียวกัน และถึงแก่กรรมประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๗

เมื่อสัมภาษณ์บนเรือนพ่ออุ๊ยติ๊ง มี**นายจุ่ง ทุนคำ** นั่งฟังอยู่ด้วย

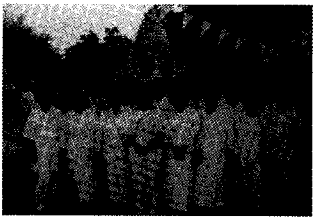

๒๗๓.

พระอาจารย์พิชิต วัดหินหมากเป้ง

ช่วงเตรียมงาน**สมโภชพระมหาธาตุมณฑปฯ** ในเดือนกันยายน ๒๕๔๖ ผู้เขียนกับอาจารย์ภัทรา ได้ไปเรื่องนิมนต์**ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ที่วัดบ้านตาด** จ.อุดรธานี แล้วเลยไป**วัดหินหมากเป้ง** อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย เพื่อไปกราบขอคำปรึกษา ความช่วยเหลือ รวมทั้งขอทราบเรื่องราวเกี่ยวกับ**วัดป่าอาจารย์มั่น** จาก**พระอาจารย์พิชิต ชิตมาโร**

พระอาจารย์พิชิต เป็นเจ้าอาวาส**วัดหินหมากเป้ง** ท่านเคยจำพรรษาที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** บ้านแม่กอย อยู่ ๒ พรรษา ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑

พระอาจารย์ได้เล่าว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ หลังจากเสร็จงาน**หลวงปู่เทสก์**แล้ว ท่านมีปัญหาด้านสุขภาพ จึงปลีกตัวขึ้นไปพักผ่อนทางภาคเหนือ และจำพรรษาที่**อำเภอฝาง** จังหวัดเชียงใหม่

ในปี ๒๕๔๐ ท่านได้รับนิมนต์ให้ลงมาร่วมทำบุญรับทานสะพาน ซึ่งเป็นสะพานคอนกรีตข้ามจากฝั่งศาลาไปยังทางเดินจงกรมของ**หลวงปู่มั่น** ดังที่เราเห็นกันอยู่ทุกวันนี้

พระอาจารย์พิชิต ชิตมาโร หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส

เป็นการสร้างแทนสะพานไม้ซึ่งมีอยู่เดิม แต่ผุพังใช้การไม่ได้

เรื่องการทำสะพาน มีอยู่ว่า **พระอาจารย์มหาสมาน** หรือ **พระครูวิเทศศาสนกิจ** ในขณะนั้น ท่านอยู่**วัดป่าคำโป้งเป้ง** ใกล้ตัวจังหวัดหนองคาย ไปอยู่เผยแพร่พระศาสนาที่อเมริกา ช่วงนั้นท่านกลับมาเมืองไทย แล้วขึ้นไปเยี่ยมลูกศิษย์ที่สถานีทดลองพืชสวน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่

ลูกศิษย์ของ**พระอาจารย์มหาสมาน** ต้องการจะทำบุญ ท่านเคยพักจำพรรษาที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** อยู่กับ**หลวงพ่อทองสุก อุตฺตรปญฺโญ** (เจ้าอาวาสองค์แรก) มาก่อน จึงได้แนะนำให้ลูกศิษย์ไปสร้างสะพานแทนสะพานไม้ที่ชำรุดใช้การไม่ได้นั้น (สะพานข้ามห้วยแม่กอย)

เมื่อสะพานเสร็จ จัดทำบุญ **พระอาจารย์มหาสมาน** จึงได้นิมนต์ **พระอาจารย์พิชิต** มาร่วมรับทานสะพาน

พระอาจารย์พิชิต บอกว่า "อาตมาไปอยู่ฝางแล้วสุขภาพไม่ดีขึ้น เห็น**วัดป่าอาจารย์มั่น**แล้วเหมาะสมดี คืออยู่ริมทุ่งนา ไกลชุมชน มีความสงบ ไม่มีใครเข้ามาจุ้นจ้าน แล้วที่โคจรบิณฑบาตก็ไม่ไกลจากตลาด และเมืองพร้าวก็เป็นเมืองเล็กๆ สงบดี หลังจากไม่มี**หลวงปู่แหวน**

และไม่มี**พระนิกร**แล้ว คนก็ไม่มาก จึงเหมาะที่จะอยู่บำเพ็ญเพียร"

หลังรับทานสะพานแล้วท่านก็กลับไปฝาง พอใกล้จะเข้าพรรษา ปี ๒๕๔๐ ท่านก็ลงมาจำพรรษาที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** พร้อมกับพระติดตามด้วย ๑ รูป

ในช่วงนั้น **หลวงพ่อทองสุก** ไปอยู่ **พะเยา** แล้ว **พระอาจารย์สำรอง** เจ้าอาวาสก็ไปอยู่ประกอบศาสนกิจที่ประเทศเยอรมัน มีพระจำพรรษาในปีนั้น ๗ รูป **พระอาจารย์พิชิต** ในฐานะอาวุโสพรรษาที่สุด จึงทำหน้าที่หัวหน้าสำนักไปโดยอัตโนมัติ ท่านอยู่ติดต่อกัน ๒ พรรษา ต้องกลับไป**หนองคาย** "เพื่อดูแลพรรคพวกทางโน้น"

ที่ดินด้านฝั่งตะวันออกของลำห้วยแม่กอย คือด้าน**พระมหามณฑปฯ** เป็นที่นาของชาวบ้าน ซึ่ง**พระอาจารย์สำรอง** กับ**หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส** ได้ซื้อมาเป็นของวัด และจัดการถมดินเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ในฤดูฝนน้ำยังไหลผ่าน เซาะดินให้พังทลาย งานที่**พระอาจารย์พิชิต** พาพระเณรทำก็เพียงทำร่องน้ำ และปิดกั้นไม่ให้ดินพังทลายเท่านั้น ไม่มีการก่อสร้างอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน นอกจากรักษาสภาพของเดิมและวัดเท่านั้น

พระอาจารย์เล่าถึงจุดที่ตั้งของ**วัดป่าอาจารย์มั่น** ว่า *"จุดตรงนั้นจะเป็นจุดที่พระธุดงค์มาแวะพัก คือพระที่ข้ามภูเขา ลงดอยมาจากทางเวียงป่าเป้า จะมาแวะพักเพื่อต่อไปทาง**พระอาจารย์เปลี่ยน พระอาจารย์ประสิทธิ์** ไป**ถ้ำผาปล่อง ถ้ำปากเปียง** หรือลงไปทางเชียงใหม่*

ขณะเดียวกัน พระธุดงค์ที่มาจากที่ดังกล่าว ก็ขึ้นมาแวะพักที่นี่แล้วก็ขึ้นดอยไปทางเวียงป่าเป้าต่อไป

***วัดป่าอาจารย์มั่น** จึงมีพระธุดงค์มาพักเสมอไม่เคยขาด"*

ที่บนดอยมีสถานที่ที่ครูบาอาจารย์เคยไปพักปฏิบัติธรรมหลายแห่ง ที่รู้จักกันดีก็มี**บ้านปู่พญา** ที่**หลวงปู่เทสก์** เคยไปพำนักอยู่ มาในสมัยนี้ก็มีพระไปพักปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ

"ทาง**วัดป่าอาจารย์มั่น** ไปมีสำนักอยู่บนดอยอีก ไปทำสำนักไว้ ดูจะเป็นสมัย**หลวงพ่อจำรัส**นี่แหละ **หลวงพ่อจำรัส**เคยขึ้นไปแต่ไม่ทราบว่าจะจำพรรษาหรือไม่ ท่านขึ้นไปตอน**พระอาจารย์สำรอง**อยู่ ท่านได้รับการสนับสนุนจากศรัทธาญาติโยมทาง**วัดพระศรีมหาธาตุ** บางเขน ไปทำสำนักอยู่บนนั้น ไปสร้างศาลา ไปทำกุฏิไว้ อยู่ในที่ของป่าไม้เขา อาตมาเคยขึ้นไป ไปช่วยต่อน้ำช่วยทำอะไรให้...

เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ตอนอาตมาอยู่ก็ได้ขึ้นไปบูรณะ มีพระไปประจำ ก็ยังได้ส่งเสบียงอาหารไปสนับสนุนอยู่..."

"พูดถึงหลวงพ่อจำรัส ตอนอาตมาไปทีแรกก็ไม่ได้พบท่าน เพราะท่านป่วย ท่านไม่ค่อยสบายมานานแล้ว ทีนี้พอออกพรรษาท่านก็ขึ้นมาเยี่ยมวัด จึงได้รู้จักท่าน ตอนนั้นท่านจะไปบูรณะทางจงกรมนั่นแหละ พาศรัทธาญาติโยมขึ้นไปดูสถานที่กัน ก็ไปเจอท่านตอนนั้น

สำหรับ**ท่านอาจารย์สำรอง** ก็มาอยู่ไม่นาน ท่านก็ไปเยอรมันอีก พวกเราก็เลยอยู่กันต่อมา แล้วก็ทำระบบน้ำใช้ในวัด พอมีประปาหมู่บ้านก็ต่อน้ำประปาเข้ามา ก็ไม่มีเหตุการณ์อะไรมากมาย

ที่วัดก็มีพระอยู่ตลอด มีพระผ่านไปมาอยู่ตลอด ถึงไม่มีใครอยู่ประจำ ก็มีพระผ่านมาอยู่เสมอ

"ทีนี้ก็มีผู้ดูแลเก่า ที่เป็นญาติโยมก็**หนานแอ๋** พ่อของหนานแอ๋เป็นผู้ที่เคยอุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น** มาตอนนี้ผู้อุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น** ไม่เหลืออยู่แล้วแหละ **หนานแอ๋**เป็นลูกชาย ก็ยังดูแลวัดอยู่ในฐานะเป็นทายกวัด หรือไวยาวัจจกร

สมัย**อาจารย์สำรอง**อยู่ **หนานแอ๋**ก็ได้มาร่วมพัฒนา ช่วยจัดการซื้อที่ดิน จ้างเขาถมดิน พัฒนาวัด

นอกจาก**หนานแอ๋** ก็มี**ครูกบ**อีกคนหนึ่ง แกอายุเยอะ คือ ๗๐ ปีแล้ว ก็ได้มาช่วยทางวัด เขาอยู่**บ้านแม่พวก** ทางไปดอยแม่ปั๋งโน่น...”

“ทีนี้มันก็มีบางช่วงที่ว่า**พระที่อยู่ประจำไม่มี** ก็ถ้ามีพระมาอยู่ประจำสักพรรษาหนึ่ง ก็ถือเสมือนเจ้าสำนักผู้ดูแลรับผิดชอบวัดในช่วงนั้น

ช่วงที่**ท่านอาจารย์ทองสุก** ไม่อยู่ ก็มี**ท่านไพศาล** กับ **ท่านสัมภาษณ์** มาช่วยกันดูแลรับผิดชอบวัด ทั้งสององค์นี้อายุพรรษาเท่าๆ กัน ท่านเป็นพระที่มาจาก**วัดสันติธรรม** ในเมืองเชียงใหม่ **สะพานคอนกรีตด้านหน้าวัดก็ทำในสมัยพระอาจารย์ไพศาล พระอาจารย์สัมภาษณ์** นี่แหละ”

“ตอนอาตมาไปอยู่ทีแรก อาตมาก็ไม่รู้จักเมืองพร้าวเลย ก่อนที่ไปก็มีพระประจำอยู่ที่นั่น ๒-๓ องค์ อาวุโสที่สุดก็พรรษา ๔ **ท่านสำรอง**มอบหมายให้เป็นผู้ดูแลวัด

อาตมาไปอยู่จำพรรษาที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** ในปี ๔๐ กับ ๔๑ ทีแรกว่าจะอยู่อีก แต่มีความจำเป็นต้องกลับมาดูแลพรรคพวกที่หนองคาย เรื่องเกี่ยวกับครูอาจารย์ และ**วัดป่าอาจารย์มั่น** อาตมาก็ไม่รู้อะไรมาก ผู้ที่รู้ต้องเป็นครูอาจารย์ที่อยู่ทางเหนือ โดยเฉพาะอาตมาเห็นว่า **ท่านอาจารย์เปลี่ยน** กับ **ท่านอาจารย์ประสิทธิ์** มีอะไรก็ไปกราบเรียนถามท่านที่นั่น อาตมาก็พาพรรคพวกไปกราบท่านอยู่เรื่อย...”

เมื่อถามถึงกุฏิและทางจงกรมหลวงปู่มั่น พระอาจารย์พิชิต

เล่าให้ฟังดังนี้ : -

"เกี่ยวกับกุฏิเก่าของ**หลวงปู่** ถ้าเอาทางจงกรมที่เห็นอยู่ทุกวันกับเอารูปเหมือนของ**หลวงปู่**เป็นหลัก กุฏิของท่านจะอยู่ด้านซ้ายมือของรูปเหมือน เยื้องไปข้างหน้าแถวๆ หัวทางเดินจงกรม มีซากอิฐก้อนใหญ่ๆ กองอยู่แถวนี้มากมาย

ทางจงกรมที่เห็นเป็นทางจงกรมใหม่ ปูด้วยอิฐ ส่วนทางเดินเก่าของท่านอยู่ด้านหน้ากุฏิ (ถ่างออกเป็นรูปตัว วี. กับทางเดินที่เราเห็น) ตรงปลายทางจงกรมจะมีบ่ออยู่บ่อหนึ่ง ข้างในกรุด้วยอิฐ สมัย**หลวงปู่มั่น** ก็ว่ากันว่าท่านใช้น้ำในบ่อนี้ ตอนนี้มีต้นโพธิ์ขึ้นที่ปากบ่อรากหยั่งลงไปคลุมปากบ่อไม่ทราบจะปิดเต็มปากบ่อหรือไม่ ไม่ทราบ..."

(หลังจากนั้นผมได้ไปดูสถานที่ตามที่**พระอาจารย์พิชิต**ท่านบอกเห็นมีทางจงกรมเก่าอีกเส้นจริง เส้นทางลึกเป็นรอยทางเดินตรงดิ่ง มีเส้นขอบซึ่งมีอิฐหลงเหลืออยู่ มองเห็นเป็นทางจงกรมชัดเจน และที่ปลายทางจงกรมมีบ่อน้ำอยู่ รากต้นโพธิ์ปกคลุมจนเกือบมิด แต่ยังเห็นปากบ่อชัดเจน ก้นบ่อตื้นเขิน ผู้เขียนไม่กล้าพิจารณาโดยละเอียดเพราะกลัวจะมีงูอยู่ข้างใน_ปฐม)

พระอาจารย์ เล่าถึง**ทางจงกรมของหลวงปู่** ต่อไปว่า

"พระที่อยู่ที่นั่น เวลาท่านกวาดลานวัด ก็มากวาดตรงทางเดินจงกรมทุกวันๆ เวลากวาดก็กวาดเอาดินรอบทางเดินจงกรมออกไปเรื่อยจนเป็นทางลึกลงไป

อีกอย่างก็กลัวมีคนมาเดินเหยียบทางเดินจงกรมของหลวงปู่ในสมัยนั้นจึงได้ก่ออิฐเป็นขอบเอาไว้ ส่วนการปูอิฐตัวหนอน และสร้าง**มณฑปรูปเหมือนหลวงปู่** มาสร้างขึ้นภายหลังในสมัยของ**หลวงพ่อจำรัส** รักษาการเจ้าอาวาส

สำหรับการเรียงอิฐเป็นทางเดินจงกรมนั้น หนานแอ๋เล่าว่าหลวงปู่เรียงด้วยมือของท่านเอง พ่อของหนานแอ๋ก็ได้มาช่วยหลวงปู่ด้วย”

พระอาจารย์ ได้เล่าเรื่องของทางจงกรมตามที่ได้ยินมาว่า : -

“ตอน**หลวงปู่มั่น** ไปปักกลดอยู่ที่นั่น เจ้าของเจดีย์ที่พังทลายตรงนั้นได้ออกมาให้ท่านเห็น ๒ คน **หลวงปู่**ถามว่าพวกเจ้ามาจากไหน บอกว่ามาจากตรงนี้แหละ พวกข้าพเจ้าสร้างเจดีย์นี้ยังไม่เสร็จก็เลยตาย อยากขอให้**ตุ๊เจ้า**ช่วยสร้างต่อเติมด้วย

หลวงปู่บอกว่า เฮ้ย! เราไม่ใช่นักก่อสร้าง แต่จะช่วยพวกเธอจะได้ไม่ต้องเป็นเปรตเฝ้าอยู่ที่นี่ เราจะเอาอิฐมาเรียงเป็นทางจงกรม แล้วเราจะเดินอุทิศบุญกุศลส่งให้พวกเธอ วิญญาณนั้นก็ปลาบปลื้มยินดี ท่านก็เอาอิฐมาเรียงเป็นทางเดินจงกรมตามที่เห็นอยู่ทุกวันนี้

ทางจงกรมนี้หลวงปู่มั่นท่านเรียงเอง

หลวงปู่มั่น ท่านเคยแขวนกลดตรงนั้น สมัยก่อนมันไม่ได้มีแค่หย่อมเดียวเท่านั้น มันเป็นป่าเยอะอยู่ ตอนหลังบริเวณนั้นกลายเป็นที่นา ต้องไปซื้อเขามาทำเป็นวัด รวมทั้งซื้อสวนลำไยด้วย...”

จากนั้นพวกเราก็กราบเรียนปรึกษาเรื่องการจัดงานสมโภช พร้อมทั้งทาง**วัดหินหมากเป้ง** จะจัดโรงครัวทานไปช่วยตลอดงาน และพระอาจารย์ได้ร่วมจัดไทยทานไปถวายพระเถระและพระเณรที่จะมาร่วมงานด้วย

พวกเราค้างที่**วัดหินหมากเป้ง** หนึ่งคืน รุ่งเช้า หลังจากถวายอาหารแล้ว ก็เดินทางกลับกรุงเทพฯ แวะกราบครูบาอาจารย์ และ

ประสานงานเรื่องการจัดงานบุญ โดยเฉพาะขอให้ครูอาจารย์จัดโรงครัวทานไปช่วยในงาน ซึ่งเป็นที่น่ายินดีมาก คือ มีโรงครัวทานในงาน**สมโภชพระมหามณฑปฯ** ถึง ๓๔ โรงทาน ด้านอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ จึงไม่ขาดแคลนเลย

อนุโมทนสาธุครับ !

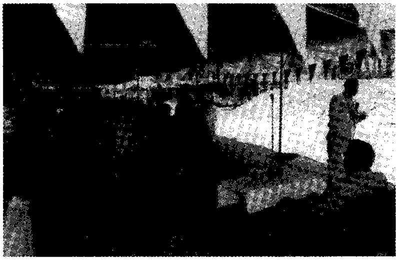

พิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ยกฉัตรยอดมณฑป
และอัญเชิญรูปเหมือนบูรพาจารย์ เมื่อ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕
พระพุทธพจนวราภรณ์ ประธานฝ่ายสงฆ์
และ พล.อ.ท.มรกต ชาญสำรวจ ประธานฝ่ายฆราวาส

๒๗๔.

บันทึกเรื่องกุฏิและทางจงกรม

พ่อครูหนานปวงคำ ตุ้ยเขียว ได้บันทึกเรื่อง**วัดป่าอาจารย์มั่น** ในสมัยของ**พระอาจารย์สำรอง ภทฺทิโย** เป็นเจ้าอาวาส (ลำดับที่สอง) ดังนี้ : -

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๓๐ น. **พระอาจารย์สำรอง ภทฺทิโย** พาไปดูสถานที่เดินจงกรม และกุฏิของ**พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ณ บริเวณ**วัดร้างป่าแดง**

พระอาจารย์สำรอง อธิบายว่า : -

"หลักฐานเดิมของ**พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** เท่าที่ปรากฏเหลืออยู่ ให้เห็นอยู่ คือ **กุฏิ** แม้กุฏิหลังปัจจุบันก็บูรณะปลูกสร้างขึ้นบนฐานเดิม เห็นว่าหลังเก่าชำรุดเสียหายมาก ไม่สามารถจะอนุรักษ์ไว้ได้ รู้สึกเสียดาย

สถานที่เดินจงกรมของท่าน มีอิฐเก่าเรียงรายตามฐานเดิม สันนิษฐานเป็นอิฐเก่าวิหารและเจดีย์ของ**วัดป่าแดง** ญาติโยมนำมาก่อตามรอยเดิม มีส่วนกว้างยาวตามมาตรฐานของพระมหาเถรเจ้าโบราณที่เคยปฏิบัติสืบๆ ต่อกันมา

สำหรับทางเดินจงกรมของ**พระอาจารย์มั่น** เท่าที่สืบค้น ภาคเหนือหลงเหลือเพียงที่นี่แห่งเดียว ต่อมามีคนมาบอกว่า **ที่ถ้ำดอกคำ มีฐานเดินจงกรมโบราณเหลืออยู่** อาตมาไปตรวจดู ถูกทำลายไปหมดแล้ว

มีความคิดจะสร้างหล่ออนุสาวรีย์รูปเหมือนเท่าองค์จริงของพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต อิริยาบถยืน หล่อด้วยโลหะถาวร เสร็จแล้วจะอาราธนามาประดิษฐานหัวจงกรมแห่งนี้ ซึ่งเพียงแต่คิดไว้ หากสำเร็จจะเป็นบุญอันยิ่ง หาประมาณมิได้”

ท่านอาจารย์สำรอง พูดว่า **“คุณหนานปวงคำ** มีความคิดตรงกับอาตมาเช่นกัน”

เวลา ๑๖.๓๐ น. วัดส่วนระยะสถานเดินจงกรม

ยาว ๒๒ เมตร = ๔๔ ศอก

กว้าง ๒ เมตร = ๔ ศอก

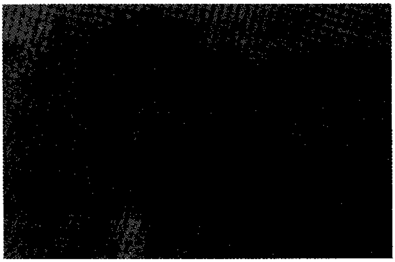

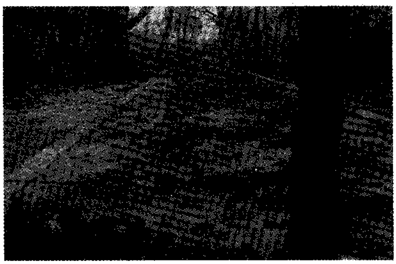

(บนซ้าย) ทางเดินจงกรมหลวงปู่มั่น

(บนขวา) กุฏิสร้างใหม่บนฐานเดิมของกุฏิหลวงปู่มั่น (ล่าง) สภาพของป่าไม้แดงแต่เดิม

๒๗๕.

วัดป่าอาจารย์มั่น และพระมหาธาตุมณฑป

เรื่องสุดท้ายที่ถือเป็นการปิดหนังสือ มาจากส่วนหนึ่งของพระธรรมเทศนาของ **หลวงพ่อจำรัส จิรวํโส** รักษาการเจ้าอาวาส ผู้นำศรัทธาญาติโยมก่อสร้าง**พระมหาธาตุมณฑปฯ** เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานแด่องค์ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** และบูรพาจารย์สายพระกรรมฐานรุ่นแรก ที่เคยมาพักบำเพ็ญเพียร ณ สถานที่อันเป็นมงคลแห่งนี้

พระธรรมเทศนาครั้งนี้ **หลวงพ่อจำรัส** ได้แสดงเพื่อต้อนรับผ้าป่าคณะ ทอ.๐๑ มีนบุรี เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

ผมจึงขออัญเชิญพระธรรมเทศนาบางส่วนมาเสนอ เป็นการปิดท้ายหนังสือ ดังนี้ :-

...สถานที่นี้นับว่า **เป็นสถานที่มงคลอย่างยิ่ง** ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่า **หลวงปู่มั่น** ของเรา ซึ่งถือว่าเป็นพระบูรพาจารย์ในสายปฏิบัติ ในสายพระกรรมฐาน ท่านได้มาพักจำพรรษาที่นี่ ๑ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๑ นอกจากนั้นท่านยังแวะเวียนมาพักที่นี่เป็นการชั่วคราวหลายครั้งหลายครา

หลวงปู่มั่น ได้มากระทำความเพียร จนกระทั่งได้บรรลุพระอริยบุคคลขั้นสูงสุดในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่นี้ และเมื่อท่านได้

บรรลุแล้ว ท่านก็ยังไม่กลับภาคอิสาน ยังอยู่ภาคเหนือนี้เป็นเวลาถึง ๑๑ ปี และในช่วง ๑๑ ปีนั้น องค์ท่านก็ได้มาพักจำพรรษาอยู่ที่นี่เป็นเวลา ๑ พรรษา

เพราะฉะนั้น **สถานที่นี้เป็นสถานที่เป็นมงคลอย่างยิ่ง** และเมื่อ**หลวงปู่มั่น**ได้ถึงมรณภาพแล้ว ทางชาวอำเภอพร้าว ร่วมกับทาง**หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** ซึ่งเป็นหัวหน้าได้นำคณะศรัทธาชาวอำเภอพร้าว แล้วก็คณะศรัทธาชาวกรุงเทพมหานคร มาก่อสร้าง ณ สถานที่นี้เป็นวัดขึ้นมา และก็ได้ให้ชื่อว่า**วัดป่าอาจารย์มั่น** เอาชื่อ **หลวงปู่** มาเป็นชื่อวัด ฉะนั้น สถานที่นี้ก็นับว่าเป็นสถานที่เป็นมงคลอย่างยิ่ง

ร่องรอยเดิมที่**หลวงปู่**ได้มาพักจำพรรษาที่นี่ ที่ยังคงปรากฏอยู่ ก็คือ **ทางเดินจงกรม** ท่านทั้งหลายจะได้ไปดู ไปนมัสการ เป็นทางเดินจงกรมเก่าของ**หลวงปู่**ที่ยังปรากฏร่องรอยอยู่

อาตมาได้มาจำพรรษา มาปฏิบัติภาวนาที่นี่เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๔ แล้วก็หลังจากนี้ อาตมาก็ได้ไปจำพรรษาที่อำเภอหัวหิน ที่สำนักสงฆ์ของ**หลวงปู่หลุย** ก็ได้มีชาวลูกศิษย์ของ**หลวงปู่หลุย** ที่หัวหิน ก็ได้มาปรารภกับอาตมาภาพว่า

"บัดนี้ บรรดาลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่น ที่ได้มรณภาพไปแล้วหลายองค์ ต่างก็มีเจดีย์ของหลวงปู่เหล่านั้นมากมายหลายแห่ง แต่ว่าหลวงปู่ใหญ่ของเรายังไม่มี"

หมายถึงว่าของ**หลวงปู่มั่น**ยังไม่มีเจดีย์ มีแต่พิพิธภัณฑ์ที่ในหลวงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างที่จังหวัดสกลนคร แต่ว่าเจดีย์ที่เป็น**เจดีย์หลวงปู่มั่นจริงๆ ยังไม่มี** ก็ขอให้ลูกหลานนำไปคิด ไปพิจารณาดูกัน

เมื่ออาตมาภาพได้รับคำปรารภจากญาติโยมที่เป็นลูกศิษย์ของ **หลวงปู่หลุย** ที่หัวหิน ปรารภมาอย่างนั้น ก็พอดีกับอาตมาภาพก็คิดอยู่ในใจอยู่เหมือนกันว่า ณ สถานที่นี้เป็นมงคล เป็นสถานที่ภาวนาที่ดีมาก ก็น่าที่จะมีอนุสรณ์อะไรสักอย่างหนึ่ง ที่เป็นการรำลึกถึง**หลวงปู่** ที่หลวงปู่ได้มาจำพรรษาที่นี่ ก็พอดีกับที่ชาวหัวหินปรารภขึ้นมา

และชาวหัวหินเขาก็ได้มีจิตเมตตา ได้พากันมาทอดกฐินที่นี่ แล้วก็ถวายไว้เป็นเงินทุนที่จะก่อสร้างอนุสรณ์สถานต่อไป เป็นเงิน**สองแสนบาท** อาตมาก็ได้เก็บเอาไว้ ฝากธนาคารเอาไว้

จนกระทั่งมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ อาตมาไปจำพรรษาที่**วัดพระศรีมหาธาตุ** บางเขน ที่กรุงเทพมหานคร ก็ได้ปรารภเรื่องนี้กับบรรดาลูกศิษย์ ที่มาปฏิบัติพระกรรมฐานที่วัดพระศรีมหาธาตุกัน ลูกศิษย์เขาก็เลยคิดที่จะพยายามให้มีอนุสรณ์สถานของ**หลวงปู่มั่น**ที่นี่ ก็จึงได้มีการทอดกฐินกันขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕

ในการทอดกฐินครั้งนั้น ก็ตั้งใจว่าจะเป็นการประเดิมในการที่จะวางศิลาฤกษ์การที่จะก่อสร้าง **พระมหาธาตุมณฑปฯ** ก็ปรากฏว่าในการทอดกฐินครั้งนั้น ก็ได้ปัจจัยมาถึง ๑ ล้าน ๕ แสนบาท เป็นทุนเริ่มต้นในการที่จะก่อสร้าง**พระมหาธาตุมณฑปฯ** แล้วก็ได้ฤกษ์วางศิลาฤกษ์

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา ก็ปรากฏว่า เมื่อได้เริ่มวางศิลาฤกษ์แล้ว ก็ได้มีบรรดาท่านสาธุชนทั้งหลายให้ความสนับสนุน ให้ความอนุเคราะห์ ให้ความอุปถัมภ์ในการที่จะก่อสร้าง**พระมหาธาตุมณฑปฯ นี้**

ก็ปรากฏว่า ในการก่อสร้าง**พระมหาธาตุมณฑปฯ** ก็ไม่มีอุปสรรคปัญหาอะไร สามารถดำเนินการก่อสร้างมาใกล้เสร็จ จนกระทั่งถึงบัดนี้ ก็ถือได้ว่าสำเร็จประมาณสัก ๙๙ เปอร์เซ็นต์ ยังขาดเหลืออีกบ้าง

เล็กน้อย ก็ด้วยเงินทุนทั้งหมดด้วยกันประมาณ ๖ ล้านบาท ก็ไม่มีปัญหาอุปสรรคอะไร

ก็นับว่าเป็นบุญบารมีของ**วัดป่าอาจารย์มั่น** ที่ได้มีอนุสรณ์สถานนี้ขึ้นมา และก็เป็น**บุญบารมีของชาวอำเภอพร้าวด้วย** ที่จะได้มีสถานที่สักการะ เคารพบูชากราบไหว้ บรรดาพ่อแม่ครูอาจารย์

และก็ในขณะเดียวกัน ทางวัดก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก**สมเด็จพระสังฆราชฯ** ได้พระราชทาน**พระบรมสารีริกธาตุ** ให้มาบรรจุอยู่บนยอดข้างบนนั้น ก็ได้บรรจุไปเรียบร้อยแล้ว

ใน**พระมหาธาตุมณฑปฯ** ที่ได้ก่อสร้างครั้งนี้จุดประสงค์ส่วนใหญ่ก็เป็น **อนุสรณ์สถานให้กับหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต กับพระบูรพาจารย์สายปฏิบัติ หรือสายวิปัสสนาธุระ**

ใน**พระมหาธาตุมณฑปฯ** นี้ การก่อสร้างเราพยายามที่จะให้มีความหมาย ในเรื่องของพระพุทธศาสนาเป็นประการสำคัญ แต่ว่าอย่างไรก็ตาม **ประการแรก**นั้นรูปลักษณ์ของพระมหาธาตุมณฑปฯ นี้ก็อยากที่จะให้เป็นศิลปะในทางด้านของภาคเหนือ กับภาคอิสานประสมประสานกัน เหตุผลก็คือ **หลวงปู่** เรานั้น เกิดในภาคอิสาน แต่ว่าสำเร็จอริยบุคคลในภาคเหนือ เพราะฉะนั้น ส่วนยอดของพระมหาธาตุมณฑปฯ นี้ ก็เป็นสัญลักษณ์ของภาคอิสาน ก็คือ **พระธาตุพนม** ส่วนล่างลงมาก็เป็นสัญลักษณ์ทางด้านล้านนา เป็นของทางภาคเหนือ

พระมหาธาตุมณฑปฯ นี้ **หลังคาเป็น ๔ ชั้น** หมายถึง **อริยสัจ ๔**

พระมหาธาตุมณฑปฯ นี้ **เป็น ๘ เหลี่ยม** ด้วยกัน หมายถึง **อริยมรรคมีองค์ ๘**

พระมหาธาตุมณฑปฯ นี้ **สูง ๓ ชั้น มีพื้น ๓ ชั้น** ชั้นที่หนึ่ง ชั้นที่สอง ชั้นที่สาม หมายถึง **ศีล สมาธิ ปัญญา**

พระมหาธาตุมณฑปฯ นี้ **มีอยู่ ๔ มุข ๔ ด้าน** ก็หมายถึง **มหาสติปัฏฐาน ๔**

และพระมหาธาตุมณฑปฯ นี้ **มีประตูเข้า ๓ ด้าน ๓ ทาง ด้วยกัน** หมายถึง **พระไตรลักษณ์** คือ **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา**

พระมหาธาตุมณฑปฯ นี้ มี**ฉัตร ๙ ชั้น** อยู่ชั้นบน หมายถึง **พระมหาธาตุมณฑปฯ นี้ สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์**

ภายในบรรจุพระประธาน เป็นปางปฐมเทศนา แบบของที่สารนาถ ที่พาราณสี อาตมาได้แบบนี้มา ก็มาหล่อเป็นพระประธานปางปฐมเทศนา ในแบบของดั้งเดิมของรูปเดิมก็เป็นพระที่สร้างในราว พ.ศ. ๘๐๐ ปัจจุบันนี้ก็ประดิษฐานอยู่ที่พิพิธภัณฑ์ในเมือง**พาราณสี** ก็ได้แบบนั้นมา แล้วก็มาหล่อเป็นพระประธาน เมื่อญาติโยมไปดูที่พระมหาธาตุมณฑปฯ แล้วก็จะเข้าใจ

ในพระมหาธาตุมณฑปฯ นี้ ประกอบด้วยรูปหล่อของบูรพาจารย์ในสายปฏิบัติพระกรรมฐาน ๑๐ ท่านด้วยกัน ตั้งแต่ **หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** ซึ่งเป็นพระอาจารย์องค์แรก องค์เดียวของหลวงปู่มั่น แล้วเราก็ได้อัญเชิญมาประดิษฐานไว้ด้วย แล้วก็มีรูป**หลวงปู่มั่น หลวงปู่แหวน หลวงปู่สิม หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ขาว หลวงปู่หลุย หลวงปู่ชอบ** สิบองค์ด้วยกัน

แล้วแต่ละองค์ ก็ได้มีผู้ใจบุญมอบพระธาตุของท่านแต่ละองค์มาให้ ซึ่งก็ได้บรรจุในเจดีย์องค์เล็กๆ วางไว้ที่หน้ารูปหล่อของท่าน เมื่อท่านทั้งหลายไปชมแล้วก็จะเห็น เป็นพระธาตุของแต่ละองค์ประดิษฐานไว้ที่หน้ารูปหล่อเหมือนของท่าน

แล้วก็มีพระบรมสารีริกธาตุบางส่วนที่**สมเด็จพระสังฆราชฯ** พระราชทานมาให้ ก็ได้บรรจุไว้ในเจดีย์องค์เล็กๆ ที่หน้าพระประธานด้วย

นี่คือเรื่องของ**พระมหาธาตุมณฑปฯ** ที่เราได้ก่อสร้างไปเรียกว่าก็ได้เสร็จสิ้นไปประมาณ ๙๙ เปอร์เซ็นต์ เหลืออีกบางส่วนที่ยังไม่ค่อยเรียบร้อยดี ก็คงจะตบแต่งให้เสร็จในไม่ช้านี้

ในเรื่องของ**หลวงปู่มั่น**นั้น ที่ได้มาพักจำพรรษาอยู่ ณ ที่นี้ บัดนี้ทำให้เราได้มีอนุสรณ์สถานเป็นที่เคารพบูชากราบไหว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านหลังของ**พระมหาธาตุมณฑปฯ** อาตมาภาพได้จารึกคำสอนของ**หลวงปู่**ที่สำคัญ ที่ท่านทั้งหลายบางท่านอาจจะทราบมาแล้วว่าคำสอนที่สำคัญของ**หลวงปู่มั่น**นั้นก็คือในเรื่องของ **มุตโตทัย**

มุตโตทัย เป็นหัวข้อพระธรรมเทศนาของหลวงปู่มั่น ซึ่งคำว่า **มุตโตทัย** นั้น ได้รับการขนานนามขึ้นโดย **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์** ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของ**หลวงปู่มั่น** ซึ่งได้มาร่ำเรียนในกรุงเทพมหานครอยู่ที่**วัดบรมนิวาส** ในขณะนั้นท่านเป็นเจ้าคณะภาค ทางภาคเหนือ ท่านกำลังที่จะเตรียมตัวมาตรวจงานทางภาคเหนือ

พอดี**หลวงปู่มั่น** ก็ลงมาจากจังหวัดอุบลฯ ทาง**ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ** ก็ได้นิมนต์หลวงปู่มั่นตามมาด้วย

เมื่อมาถึงเชียงใหม่ก็มีญาติโยมเขานิมนต์**ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ**ขึ้นแสดงธรรม แต่**ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ** ไม่ได้ขึ้นแสดง ให้**หลวงปู่มั่น**ขึ้นแสดงธรรมแทน

เมื่อ**หลวงปู่มั่น** แสดงธรรมเสร็จแล้ว **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ** ก็กล่าวกับญาติโยมทั้งหลายที่มาฟังธรรมอยู่ในขณะนั้นว่า **"เทศน์ท่านมั่นนั้นเป็นมุตโตทัยโดยแท้"**

ในตอนหลังทราบว่า ความหมายของคำว่า **มุตโตทัย** นั้นแปลว่า **แดนแห่งความหลุดพ้น** หมายความว่า **คำสอนของหลวงปู่มั่น เนื้อหาพระธรรมเทศนาของหลวงปู่มั่น มุ่งไปสู่ความบรรลุ สู่ความพ้นทุกข์**

เพราะฉะนั้น ในตอนหลังเขาก็พยายามรวบรวม บรรดาลูกศิษย์ลูกหาของ**หลวงปู่มั่น** ได้พยายามรวบรวมข้อธรรมคำสอนของท่าน และภายหลังเมื่อ**หลวงปู่มั่น**ถึงแก่มรณภาพเขาก็ได้พิมพ์หนังสือหัวข้อพระธรรมเทศนาของ**หลวงปู่** ๑๗ ข้อนี้ขึ้นมา โดยให้ชื่อว่า **มุตโตทัย** ซึ่งในคำสอนของหลวงปู่มั่นใน **มุตโตทัย** นั้น เวลาที่บรรดาลูกศิษย์ของ**หลวงปู่**เอามาเทศน์ในสมัยต่อๆ มา ไม่ว่าจะเป็น**หลวงปู่แหวน** ก็ดี **หลวงปู่ฝั้น** ก็ดี **หลวงปู่ขาว** ก็ดี ก็อ้างใน**มุตโตทัย** ของหลวงปู่นี้เป็นประการสำคัญ

เหตุฉะนั้น ในพระกรรมฐานเรา จึงถือว่าหนังสือ**มุตโตทัย** หรือว่า**พระธรรมเทศนาของหลวงปู่มั่น** นี้ ถือว่าเป็นคัมภีร์สำคัญสมควรที่จะอนุรักษ์ไว้ ปัจจุบันก็มีอยู่แต่ในหนังสือ ซึ่งหนังสือนั้นมันอาจสูญหาย อาจจะถูกทำลายได้ อาตมาก็มาคิดว่า น่าที่จะอนุรักษ์เอาไว้ให้มั่นคงทนถาวรต่อไป อาตมาก็เลย**จารึกพระธรรมเทศนาของหลวงปู่มั่น มุตโตทัย ๑๗ ข้อ นี้ เอาไว้ในแผ่นหินแกรนิต ตัวหนังสือสีทอง ด้านหลังพระมหาธาตุมณฑปฯ** นี้ ญาติโยมก็คงจะได้ไปเห็น

เป็นคำสอนที่สำคัญของหลวงปู่มั่นมาก ในเรื่องของมุตโตทัย

เพราะฉะนั้น เมื่อท่านทั้งหลายได้ไปดู**พระมหาธาตุมณฑปฯ** แล้ว ก็จะได้เข้าใจว่ารูปลักษณ์ของพระมหาธาตุมณฑปฯ แต่ละส่วนนั้นมีความหมายว่าอย่างไร

ก็ขอเล่าย่อๆ แค่นี้ อาตมาภาพขออนุโมทนาสาธุการ

๒๗๖.

ครั้งแรกที่หลวงปู่ มาอยู่บ้านแม่กอย

ท่านผู้อ่านที่เคารพ เรื่องที่นำเสนอในตอนนี้เป็นข้อมูลใหม่ที่ไม่เคยทราบมาก่อนจริงๆ ครูบาอาจารย์ก็ไม่เคยมีองค์ไหนเล่าให้ฟัง

ความจริงผมปิดหนังสือเรียบร้อยแล้วตั้งแต่ตอนที่แล้ว การพิมพ์ถึงขั้นตอนสุดท้าย เตรียมจะทำเป็นเล่มอยู่แล้ว พอดีผมได้รับจดหมายจาก**คุณแม่กิมเฮียง ตันประดิษฐ์** แห่ง**ร้านตันประดิษฐ์** ตลาดอำเภอพร้าว

ในจดหมายได้มอบบันทึกที่เขียนด้วยลายมือของ**คุณสุภัคบงกช ประทุมมณี** หลานของ **คุณแม่อุ้ยสา อัฐรัตน์** โยมอุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น** ครั้งที่ท่านพำนักที่**บ้านแม่กอย** ก็คือ **วัดป่าอาจารย์มั่น** ในปัจจุบัน

ผมได้นำเสนอประวัติย่อของ **แม่อุ้ยสา อัฐรัตน์** มาแล้วใน **ภาค ๖** ท่านผู้อ่านคงจำได้นะครับ

สามีของ**แม่อุ้ยสา** ชื่อ **พ่อส่างน้อง อัฐรัตน์** ซึ่งท่านเป็นผู้นิมนต์ให้ **หลวงปู่มั่น** มาพักที่**บ้านแม่กอย** พร้อมทั้งเป็นโยมอุปัฏฐากตลอดเวลาที่**หลวงปู่**พักอยู่ที่นั่น

ผมขอนำเสนอทั้งจดหมายของ**คุณแม่กิมเฮียง** และบันทึกของ**คุณสุภัคบงกช** เต็มๆ โดยไม่มีการตัดทอนเลย ดังต่อไปนี้ : -

ร้านตันประดิษฐ์ อ.พร้าว ชม.

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗

เรียน อ.ดร.ที่นับถือ

แม่มัวรอฟังข่าวจากหลาน**แม่อุ้ยสา** ว่าจะเขียนเล่าให้ฟัง แม่โทรไปเป็นครั้งที่ ๕ จึงพบตัวแกบอกว่าเขียนไว้แล้วให้ไปเอาที่เชียงใหม่ แม่จึงให้ลูกเขาไปเอามาพร้อมด้วยรูปเขาใส่กรอบไว้ เอาไปยาก แม่ให้หลานเขาอัดคอมพิวเตอร์ให้ พร้อมกับรูปแม่ถ่ายเมื่อปีกลาย ไปวันผู้สูงอายุเขาถ่ายให้ เลยฝากมาให้ดอกเตอร์ ไม่ต้องเอาพิมพ์ เพราะแม่ไม่ได้มีส่วนช่วยอะไร เพียงแต่ลูกอยากรู้จัก แม่ก็เลยฝากมาให้

คนที่เขียนเขาเป็นหลานแม่อุ้ยสา เขาชื่อ สุภัคบงกช แม่ก็พึ่งรู้ เคยเรียกสุรีย์ๆ คงจะเป็นชื่อที่**หลวงพ่อดาบส** ตั้งให้

พร้อมกับจดหมายนี้ แม่ฝากเงินมาทำบุญกับ**หลวงพ่อจำรัส** ๒๐๐ บาท **ขอให้ท่านหายวันหายคืน**

หนังสือ **พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๑** แม่ได้รับนานแล้ว ยังอ่านอยู่ แม่มัวคอยรูปกับหนังสือของหลานแม่อุ้ย เลยตอบช้าไป ขอโทษด้วย

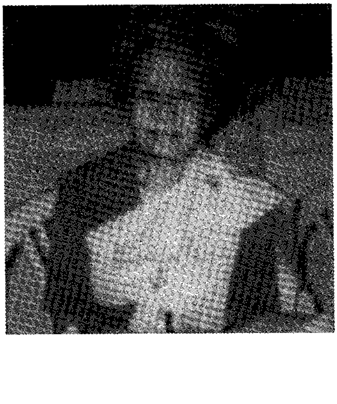

ด้วยความนับถือ

จากแม่

กิมเฮียง ตันประดิษฐ์

บันทึกของคุณสุภัคบงกช ประทุมมณี มีดังนี้ :-

๑. พบพระภิกษุใกล้ชายแดนพม่า

พ่อส่างน้อง อัฐรัตน์ เป็นพ่อค้าเพชรพลอย ต้องเดินทางจากประเทศไทยไปซื้อเพชรพลอยจากประเทศพม่า เมื่อซื้อเพชรพลอยได้แล้วก็จะเดินทางจากประเทศพม่า เข้ามาขายในประเทศไทย

พ.ศ. ๒๔๗๘ พ่อส่างน้อย ได้เดินทางจากอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เดินเท้าไปทาง**บ้านแม่กอย** แล้วผ่านอีกหลายหมู่บ้าน จนถึง**ดอยมูเซอ** แล้วก็จะออกเดินทางออกพรมแดนไปประเทศพม่า เมื่อได้ซื้อเพชรพลอยแล้วก็กลับประเทศไทย

เดินทางเป็นหลายวัน เมื่อข้ามพรมแดนเข้าประเทศไทย ทางด้านดอยมูเซอ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนจะถึง**ดอยมูเซอ** เป็นระยะทางเดินเท้าประมาณครึ่งวัน **พ่อส่างน้อง ก็ได้พบพระภิกษุรูปหนึ่งจึงสอบถามว่า พระคุณเจ้าจะไปที่ใด**

พระภิกษุท่านตอบว่า ท่านได้เดินทางจากอำเภอเชียงดาว แล้วจะไปอำเภอแม่แตง **เหตุไฉนก็ไม่ทราบทำให้ท่านเดินหลงทาง** เดินไม่ถึงอำเภอแม่แตงสักที เดินทางตั้งแต่ฉันภัตตาหารเช้าแล้ว นี่จวนค่ำแล้วก็ไม่ถึงสักที

จึง**พ่อส่างน้อง** ก็บอกพระภิกษุรูปนั้นว่า ทางที่พระคุณเจ้าจะเดินต่อไปนั้นเกือบจะถึงเขตแดนพม่าแล้ว

จึงพ่อน้อง ก็ได้กราบพระภิกษุรูปนั้น และขอนิมนต์ว่า **ขอท่านพระคุณเจ้าท่านเดินทางไปกับพ่อน้อง ไปอยู่อำเภอพร้าวด้วยกันเถอะ จะสร้างที่พักปฏิบัติธรรมให้ และจะรับเป็นโยมอุปัฏฐากทุกอย่างทุกประการ**

จึงพระภิกษุรูปนั้นก็รับนิมนต์แล้วเดินทางมากับพ่อน้อง อัฐรัตน์ มืดค่ำแล้วก็เดินมาถึง**บ้านดอยมูเซอ** จึงได้จัดทำที่พักชั่วคราวให้พระภิกษุรูปนั้น

คืนนั้น **พ่อน้อง อัฐรัตน์** ก็ได้ต้มน้ำชงน้ำชาถวายให้แก่พระภิกษุรูปนั้น และจ้างพวกมูเซอตักน้ำมาถวายพระภิกษุรูปนั้น

๒. จัดที่พักถวายที่หัวนาปลายไร่บ้านแม่กอย

เมื่อพักผ่อนกันแล้ว ในวันรุ่งขึ้น ก็ได้เดินทางจากดอยมูเซอ เข้าสู่**อำเภอพร้าว** เดินได้ผ่านหมู่บ้านหลายหมู่บ้าน จนถึง**บ้านแม่กอย** **พ่อน้อง**จึงจัดที่พักที่ **หัวนาปลายไร่บ้านแม่กอย** ให้แก่พระภิกษุรูปนั้น

ตัว**พ่อส่างน้อง อัฐรัตน์** ก็ให้คนมูเซอที่เป็นลูกหาบรีบเดินทางเข้าไปในตัวอำเภอพร้าว ให้คนมูเซอไปบอก **แม่อุสา อัฐรัตน์** ที่บ้านว่ามีพระภิกษุมาพักที่หัวนาปลายไร่อยู่รูปหนึ่ง

แม่อุสา จึงรีบสั่งพวกช่างไม้ที่ทำการปลูกสร้างบ้านอยู่ จำนวนหลายคน ให้รีบติดตาม**แม่อุสา**ไป

ส่วน**แม่อุสา** ก็เตรียมอาหารต่างๆ ใส่เปี๊ยด (กระบุง - หาบ) แล้วหาบไปถึงบ้านแม่กอยที่**พ่อส่างน้อง อัฐรัตน์** กำลังถางที่ทาง เพื่อให้พระภิกษุรูปนั้นเป็นที่พัก

แม่อุสา อัฐรัตน์ จึงรีบเข้าไปกราบพระภิกษุรูปนั้นและเอาเสื่อปูและถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุรูปนั้น

เมื่อพระภิกษุรูปนั้น ฉันภัตตาหารเรียบร้อยแล้ว ให้ศีลให้พรกันแล้ว ก็ได้เล่าให้**แม่อุสา**ฟังว่า **ท่านชื่อ พระมั่น เดินทางมาจาก**

ภาคอิสาน และธุดงค์ไปจำพรรษาที่อำเภอเชียงดาว พอออกพรรษาแล้วจึงจะเดินทางกลับวัดที่อำเภอแม่แตง เป็นวัดซึ่งพระท่านเคยพักอยู่ก่อนที่จะไปจำพรรษาที่อำเภอเชียงดาว แต่ปรากฏว่า เดินหลงทางเกือบจะออกไปทางประเทศพม่า

๓. โปรดสุนัขแม่ลูกอ่อน : เหตุที่หลวงปู่หลงทาง

พวกชาวเขาเผ่ามูเซอเล่าให้แม่อุสาฟังว่า ตอนเช้านี้ (ที่ดอยมูเซอ) **เห็นพระพูดกับหมาด้วย**

แม่อุสา ก็ได้เรียนถามพระรูปนั้น (หลวงปู่มั่น) ว่า **ท่านพระคุณเจ้าพูดกับสุนัขได้หรือ ?**

พระท่านจึงเล่าให้**แม่อุสา** ฟังว่า เมื่อคืนนี้โยมผู้ชายสามีของโยมจัดทำที่พักให้พระท่าน แล้วตอนเช้าพวกชาวเขาก็ได้ปิ้งหัวเผือกหัวมันมาถวาย และฟ้อนให้ดูด้วย

เมื่อฉันหัวเผือกหัวมันแล้ว ก็ล้างบาตร และทำความสะอาดฟันเรียบร้อยแล้ว ก็ลุกขึ้นเดินจงกรม ก็ไปพบสุนัขแม่ลูกอ่อน (หมาแม่ต้อง)

สุนัขตัวนั้นก็คลานเข้ามาหาท่าน ท่านจึงทราบสาเหตุทันทีว่าที่ท่านเดินหลงทางก็เพราะสุนัขตัวนี้แหละ ท่านก็แผ่เมตตาให้

เมื่อสนทนาปราศัยกันพอสมควรแล้ว **แม่อุ้ยสา**ก็ได้นิมนต์ท่านให้อยู่ประจำที่นี่เถอะ จะขอเป็นผู้อุปัฏฐากท่านทุกอย่างทุกประการ

หลังจากนั้น **แม่อุสา และพ่อส่างน้อง อัฐรัตน์** ก็ให้ลูกจ้างสร้างกุฏิถวายหลวงปู่ และถวายที่ดิน พร้อมทั้งปลูกต้นไม้ ทั้งไม้ดอกและไม้ผลให้

(โปรดย้อนไปอ่านตอนที่ ๑๗๕. **กรณีโยมแม่วิสาข์ การปลูกไม้ผลในวัด** และตอนที่ ๑๗๖. **มารู้จักแม่อุ้ยสาสักน้อยเต๊อะ**)

แม่สา อัฐรัตน์

หลังจากนั้นได้ ๓ วัน ชาวเขาเผ่ามูเซอก็ได้เดินทางเอาพริกมาขายให้**แม่สา** และบอกว่า **สุนัขตัวที่พระท่านพูดด้วย ได้ตายแล้ว** **แม่อุสา**จึงได้ไปกราบเรียนให้พระท่านทราบตามที่พวกชาวเขามาบอก **หลวงปู่ก็บอกแม่อุสาว่า พี่เอ้ย** (พี่สาว) **ได้พ้นวิบากกรรมแล้ว**

๔. คำบอกเล่าจากหลวงพ่อเปลี่ยน

เรื่องในหัวข้อนี้ผมได้ฟังมาจาก**หลวงพ่อเปลี่ยน** ท่านเล่า ๒ เรื่อง ซึ่งเกิดที่**บ้านแม่กอย** ไม่ทราบจะเกี่ยวกับ **สุนัข - พี่เอ้ย** ของหลวงปู่หรือไม่ก็ไม่ทราบ

เรื่องแรก หลวงพ่อเล่าว่า ...ที่นี้มีโยมอีกคนหนึ่งเห็นจะอยู่ในเมืองพร้าวนี้แหละ โยมแก่ๆ อายุประมาณ ๗๒ ปี **ได้ใส่บาตรหลวงปู่มั่นเพียงครั้งเดียว หลังจากนั้นแกก็เสียชีวิต แล้วไปเกิดเป็นเทพธิดาบนสวรรค์** ตอนนั้น**หลวงปู่แหวน**พักอยู่ด้วย ท่านเล่าเรื่องนี้ให้ฟัง

เรื่องที่สอง หลวงปู่แหวน เล่าให้ฟังอีกเหมือนกัน ...ที่**บ้านแม่กอย** มีสุนัขตัวเมียตัวหนึ่ง จะคอยเฝ้า**หลวงปู่มั่น**อยู่ตลอดเวลา เวลา

หลวงปู่เดินจงกรมมันก็มาเฝ้าดู **พอตายมันไปเกิดชาติใหม่เป็นมนุษย์** แต่**หลวงปู่แหวน**ไม่ได้บอกว่าไปเกิดในที่ใด บอกเพียงว่า**เกิดเป็นมนุษย์**

ตรงนี้ผมขออนุญาตท่านผู้อ่านเล่าเรื่อง **สุนัขเกิดเป็นคน**ซึ่งไม่เกี่ยวกับเรื่องของ**หลวงปู่มั่น** แต่เห็นว่าเป็นอุทาหรณ์เปรียบเทียบได้เรื่องหนึ่ง จึงขอเล่าแทรกตรงนี้ ต้องกราบขออภัยครับ

หลวงพ่อพุธ ฐานิโย วัดป่าสาลวัน นครราชสีมา เล่าให้พวกเราฟังว่า สมัยที่**หลวงพ่อ**ยังอยู่ที่อุบลฯ (ลืมถามท่านว่าสมัยเป็นพระหรือเณร ?) มีพระบวชใหม่มาจากที่อื่น มาถามหา**หลวงพี่**องค์หนึ่งที่เคยอยู่ที่วัดนั้นเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว

หลวงพ่อ บอกว่า โอ้ย ! ท่านเป็นพระธุดงค์ ไม่ทราบว่าตอนนี้ท่านไปอยู่ที่ไหนแล้ว

พระองค์นั้นได้เล่าถึงเหตุที่มาตามหาหลวงพี่องค์นั้นว่า เมื่อชาติก่อน พระท่านเป็นสุนัขอยู่ที่วัดแห่งนั้น มีนิสัยชอบฟังเทศน์ ชอบฟังพระสวดมนต์อย่างมาก อยากขึ้นไปฟังบนศาลา แต่ถูกคนไล่ตีลงมาทุกที !

วันหนึ่ง สุนัขตัวนั้นหลบไปนอนในพงหญ้าข้างศาลา ฟังเสียงพระเทศน์ (หรือสวดมนต์) อย่างมีความสุข ก็มีพระเณรพากันแบกไม้แล้วทิ้งลงไปทับสุนัขตัวนั้นตายโดยไม่ได้ตั้งใจ

"สุนัขตัวนั้นก็ไปเกิดเป็นคน คือผม และเติบโตมาจนได้บวชพระสำนึกในพระคุณของหลวงพี่องค์นั้น จึงพยายามตามหาเพื่อขอบคุณท่าน !"

แล้วพระก็บอกด้วยว่า ***"อย่าคิดว่าหมาฟังภาษาคนไม่รู้เรื่องนะ เขารู้ แต่พูดตอบไม่ได้" !***

๕. บิณฑบาตโปรดชาวอำเภอพร้าว

หลังจากนั้น **หลวงปู่** ก็ได้ออกบิณฑบาตทุกเช้า เดินจากที่พัก **บ้านแม่กอย** เดินบิณฑบาตไปถึงตลาดตัวอำเภอ เมื่อเดินบิณฑบาตรับภัตตาหารไปจวนถึง ชาวบ้านต้นตลาด **ลุงน้อย ใจมา** ก็จะตะโกนบอกชาวบ้านว่า ***"ตุ๊เจ้าป่ามาแล้วเน้อ"*** (พระธุดงค์มาแล้วนะ)

เมื่อบิณฑบาตแล้ว ก็เดินกลับมาที่บ้านแม่อุสาและพ่อส่างน้อง และก็มาฉันอาหารในบ้าน ที่บ้านแม่อุสาและพ่อส่างน้องทุกๆ วัน

ท่านเอาอาหารออกจากบาตร เหลือแต่พอฉันไว้เท่านั้น ที่เอาออกจากบาตร **แม่อุสา** ก็จะจัดใส่ปิ่นโตและหาบไปส่งท่านที่ **วัดป่า** ทุกวัน อาหาร - พระท่านก็ให้เอาออกแจกชาวบ้านที่ไปช่วยถางที่ทาง ที่เป็นสถานธุดงควัตรนั้น

เมื่ออยู่มาได้ระยะหนึ่ง หลวงปู่ก็เขียนจดหมายให้แม่อุสานำมาส่งให้ลูกศิษย์ท่านที่อำเภอแม่แตงและส่งไปทางอิสานด้วย ว่า**ท่านจะอยู่ประจำที่อำเภอพร้าว** และท่านก็อยู่ถึง พ.ศ. ๒๔๘๕ แล้วจึงกลับไปภาคอิสาน (หลวงปู่กลับอิสานในเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๓_ปฐม)

เขียนตามบอกเล่าของ**แม่อุสา อัฐรัตน์** ข้าพเจ้า **นางสุภัคบงกช ประทุมมณี** เป็นหลานยายของแม่อุสา

แม่อุสา มีบุตรีชื่อ นางยวงคำ ข้าพเจ้าผู้เขียนชื่อ นางสุภัคบงกช เป็นบุตรีของนางยวงคำ

สาธุ ! ขอบคุณทั้ง **คุณแม่กิมเฮียง ตันประดิษฐ์** และ **คุณสุภัคบงกช ประทุมมณี** เป็นอย่างสูง

เรื่องราวของ **"พระกรรมฐานสู่ล้านนา"** ก็ขอจบเพียงเท่านี้ครับ หากมีความไม่เหมาะไม่ควรประการใด ผม_**นายปฐม นิคมานนท์** ขอกราบขอขมาองค์หลวงปู่ใหญ่ และบูรพาจารย์ ตลอดจนขออภัยท่านผู้อ่านและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านครับ

ปฐม นิคมานนท์

๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๗

๒๒.๔๐ น.

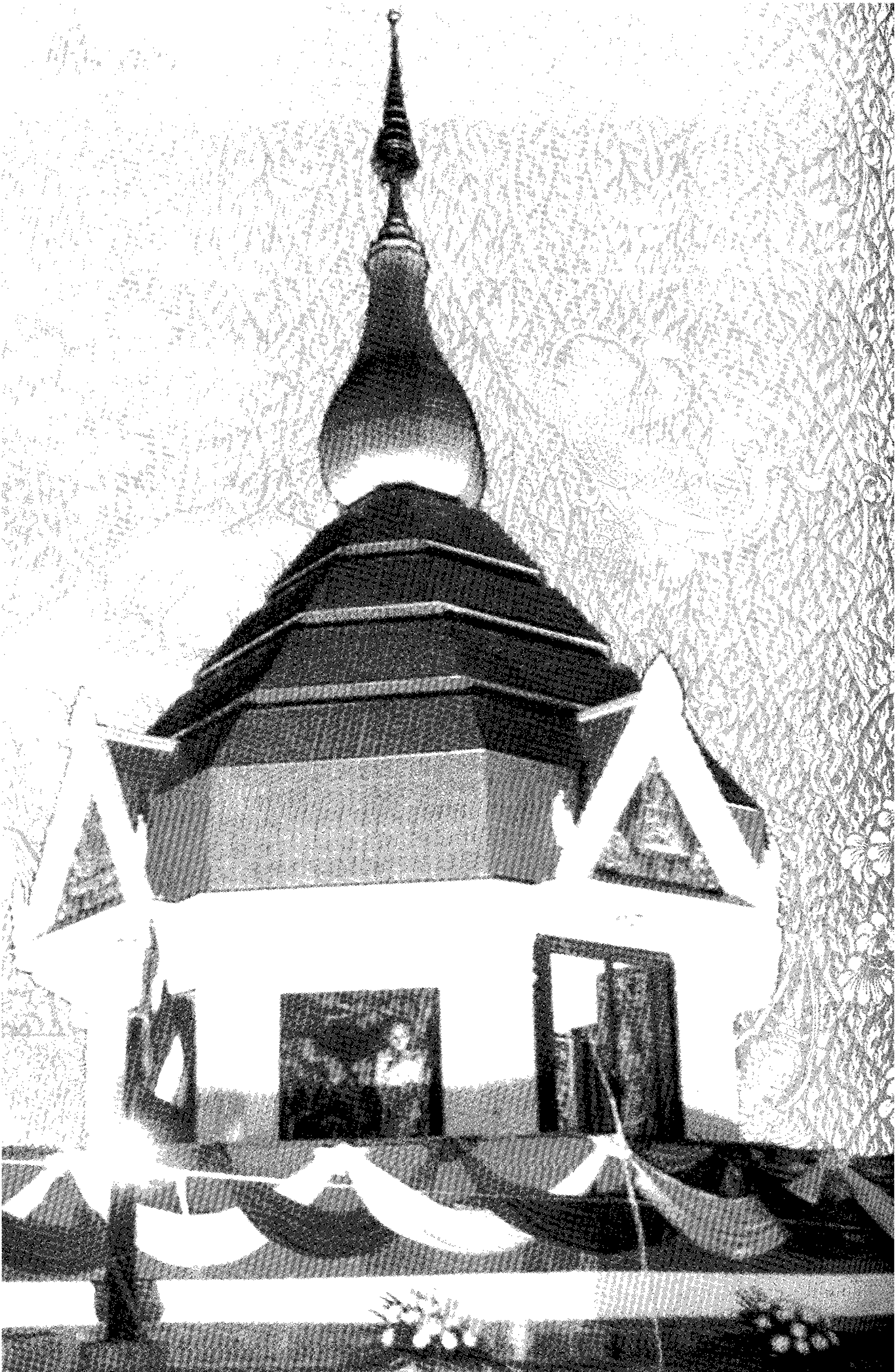

พิธียกฉัตรยอดพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์

๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

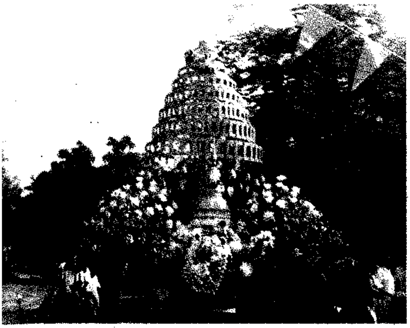

พิธียกฉัตรยอดพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์

๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

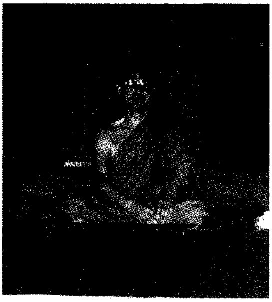
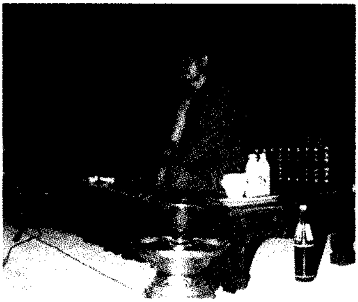

หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป

แสดงธรรมภาคกลางคืน ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

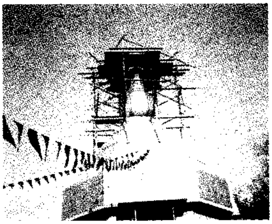

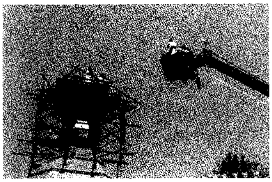

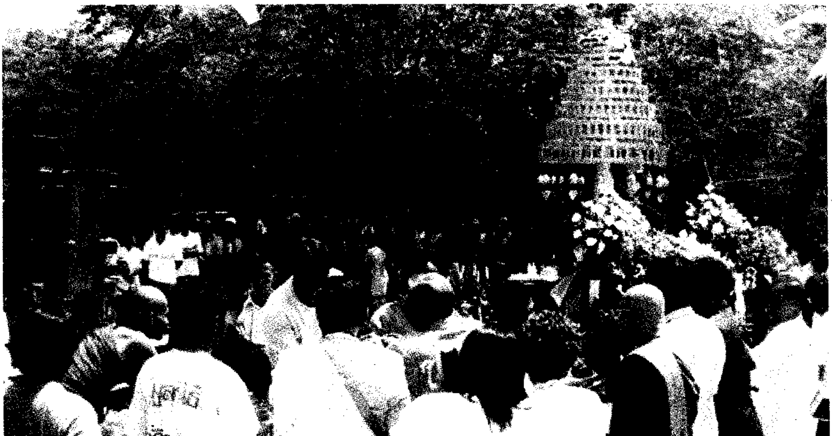

อัญเชิญรูปเหมือนบูรพาจารย์ ประดิษฐานในพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์

๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

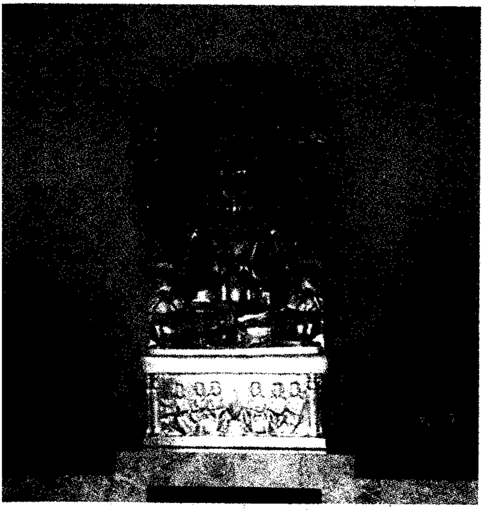

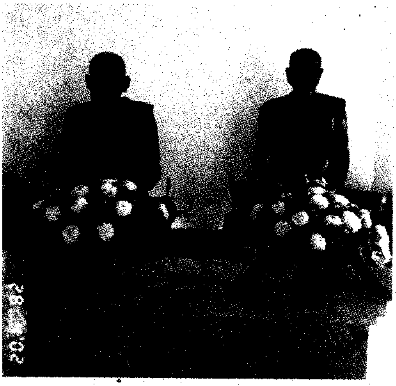

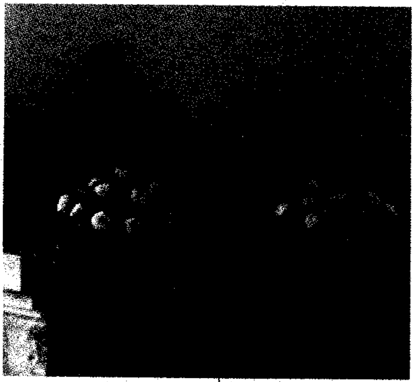

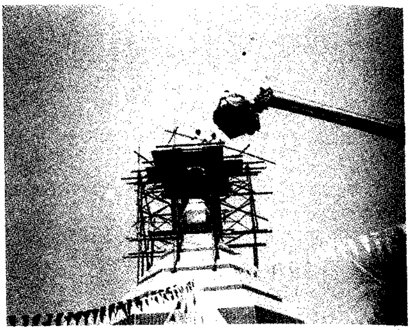

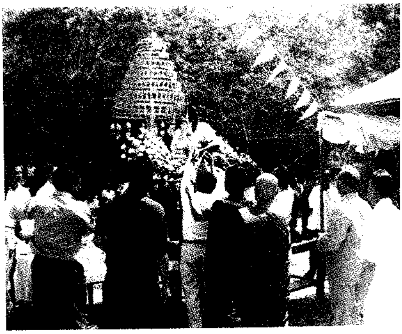

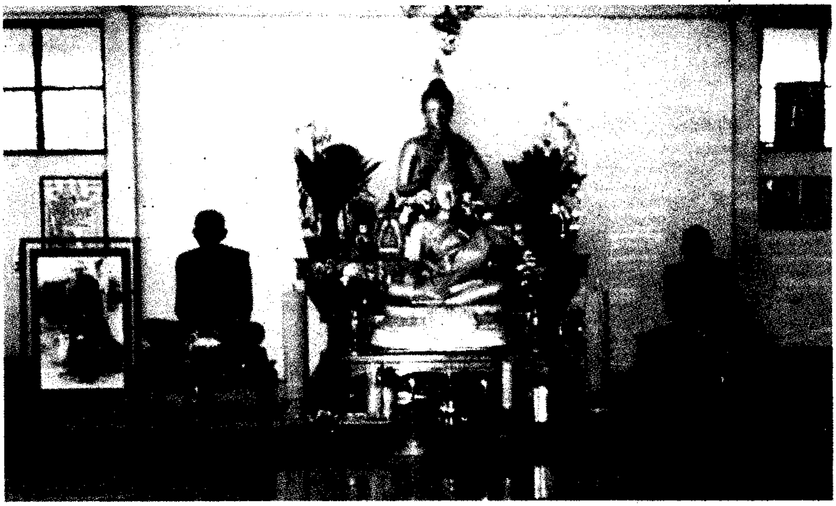

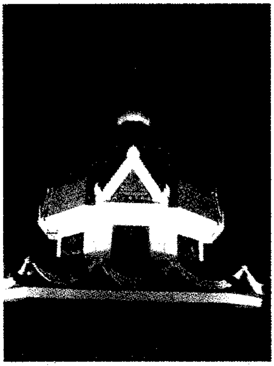
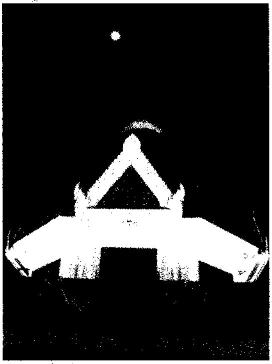

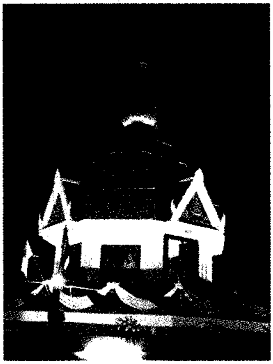

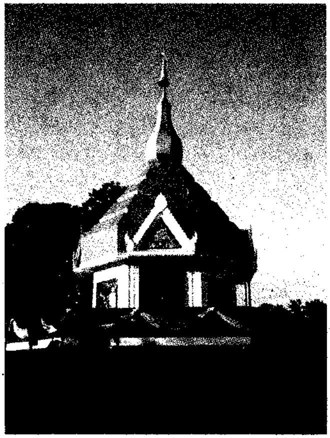

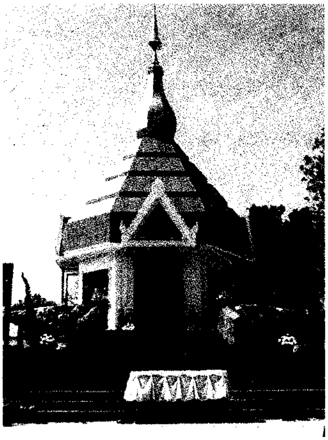

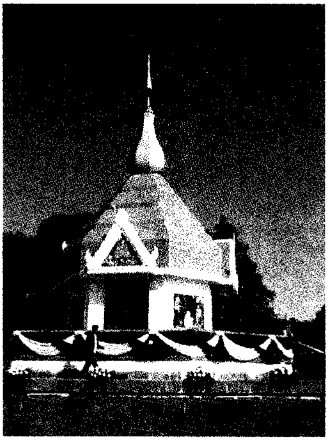

ประมวลภาพสมโภชพระมหาธาตุมณฑปฯ และทอดผ้าป่าช่วยชาติ

๑๐ - ๑๑ - ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

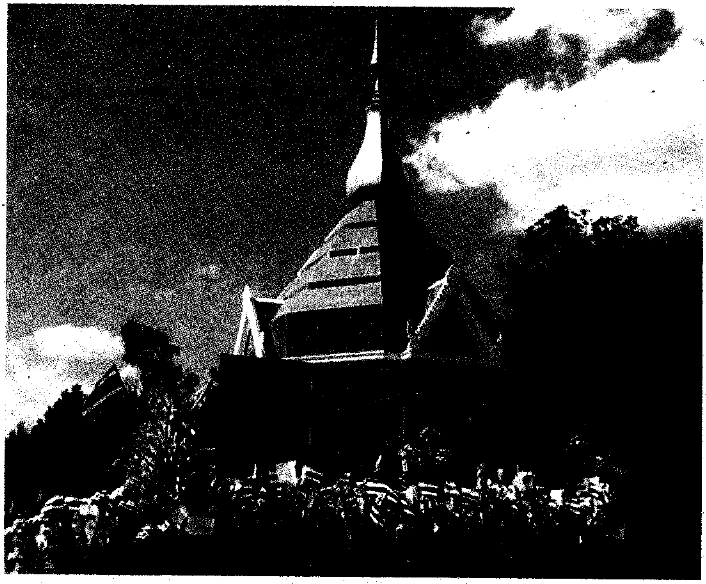

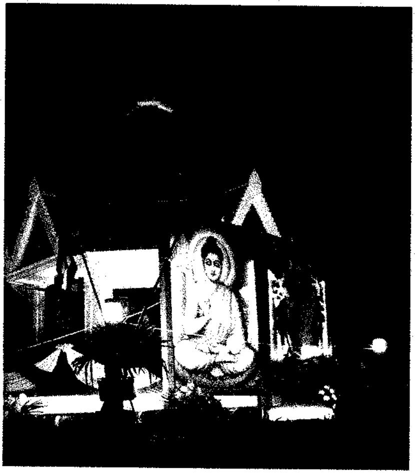

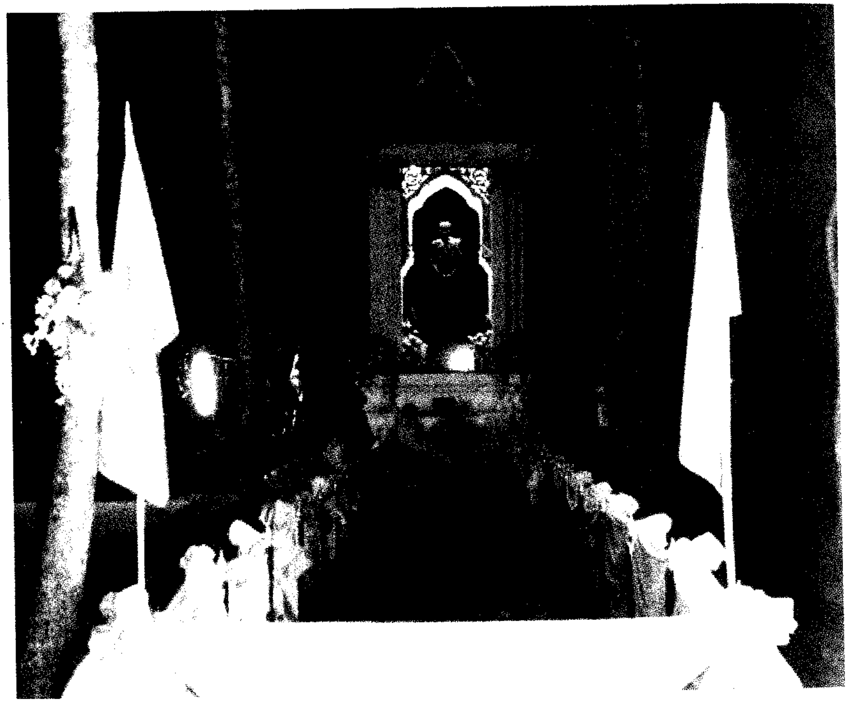

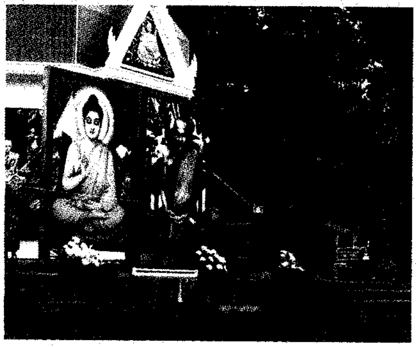

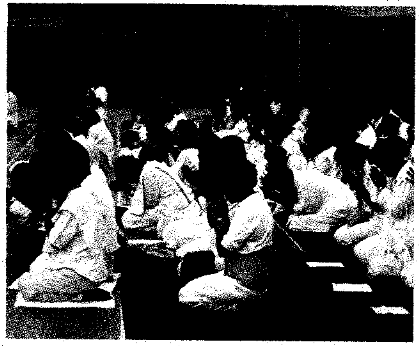

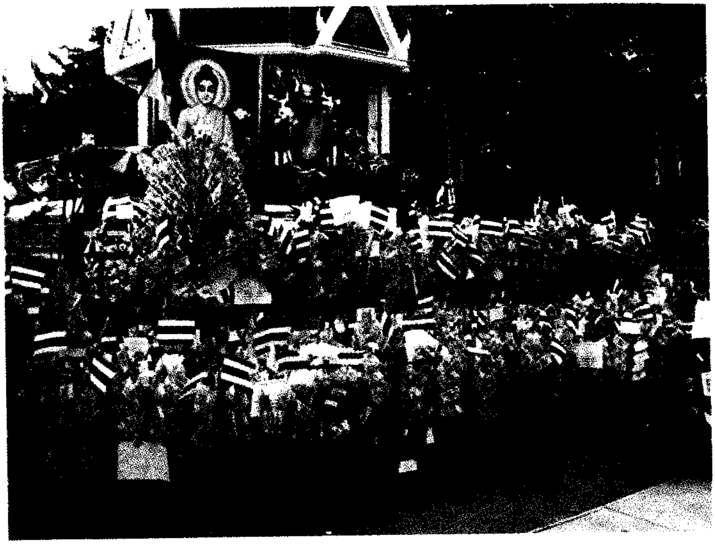

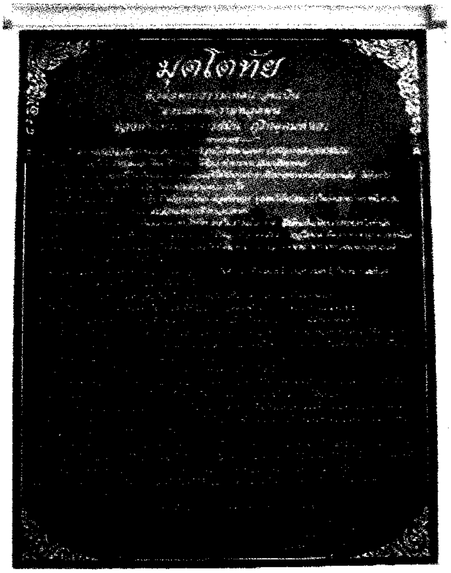
มุตโตทัย

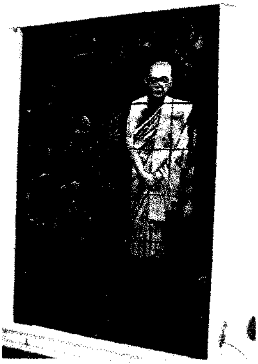

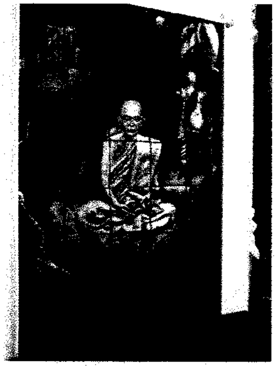

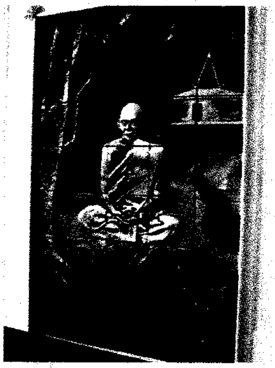

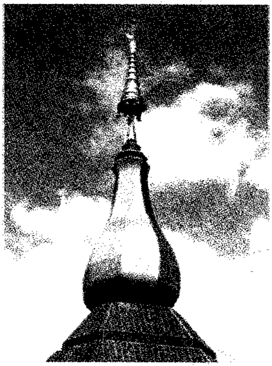

ทางเดินจงกรมและมณฑปรูปเหมือนหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

รายนามเจ้าภาพร่วมพิมพ์หนังสือ

พระกรรมฐานสู่ล้านนา (ตอน ๒)

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๗

(พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เดือนกันยายน ๒๕๔๗)

นายปฐม - นางภัทรา นิคมานนท์ และครอบครัว	๑๐,๐๐๐	บาท
คุณธีระ หาญหฤทัยวรรณ และครอบครัว	๕,๐๐๐	บาท
คุณหมอกำไลทอง สุทธิเชื้อนาค และเพื่อน	๓,๐๐๐	บาท
คุณอนงค์ ฮุนตระกูล	๓,๐๐๐	บาท
นายแพทย์ นิยม เกษจำรัส	๒,๕๐๐	บาท

บริจาค ๒,๐๐๐ บาท

คุณเชาวณี จันทร์แสงเพ็ชร์
คุณไพศาล - พรพิมล สมบูรณ์ยิ่ง
คุณนงลักษณ์ ปิติบัณฑิต
คุณสุรพล - จงกล อารักษ์วิชานันท์
คุณส่งชัย อรรถพรมงคล และครอบครัว
คุณแม่จริยา - คุณอัจฉรีย์ อมรเลิศวิมาน

บริจาค ๑,๕๐๐ บาท

นางสาว อรทัย ภูวเศรษฐ์
คุณพิรัช มหัทธนานนท์
คุณวิกรม - นิตยา - บดินทร์ - ธเณศ วศินพงศ์วณิช
คุณมนศิริ โอชาพันธุ์

บริจาค ๑,๒๐๐ บาท

คุณกัญชฎา รุ่งโรจน์ประทีป
คุณประวิทย์ - วิจิตร วรุตบางกูร

บริจาค ๑,๐๐๐ บาท

นายปรากฏ ขันติวรพงศ์
นายพงศ์ภัทร นิคมานนท์
คุณองอาจ - ชูจิตร - อมรพรรณ นาครทรรพ
คุณศรัณย์ เรืองขจร

นายนิวัตน์ - นางอภิญญา แจ้งอริยวงศ์
นายวิฑูรย์ โรจน์กิตติคุณ
นาย ณ รัตน์ มนตรีขจร
คุณสมเกียรติ พุทธธรรมวงศ์
ทันตแพทย์หญิง มัลลิกา ตัณฑุลเวศม์
คุณดนัย วณิชเดโชชัย
คุณชิวจู แซ่แต้
นายวิโรจน์ เจียมจิราวัฒน์
นายวีรากร พรชัยศรี - นางสาว วิชุดา วีรกุล
คุณพรนภา - พรสิทธิ์ ธำรงสวัสดิ์
นายกิจจา ฟ้าภิญโญ
คุณวิเชียร สุขสถาวรพันธ์
นายเล็ก ดิสอน
นายไพบูลย์ จตุรานนท์, นางวัลยา วิทยถาวรวงศ์
คุณดุษฎี แซ่แต้
คุณหรรษา ศรีอิทยาวิทย์
คุณดารณี ทิมเรืองเวช
ผศ. มณฑล เมฆอนันต์ธวัช (๘๐๐ บาท)

บริจาค ๗๐๐ บาท

รศ. จิตรพี ชวาลาวัณย์
น.ส. อัญชสา โตษะกาญจนะ
คุณธงชัย - ภาวิดา ปัญจรัตน์ และบุตร
นายณัฐวัติ พงษ์ผ่า
ผศ. วิฑูรย์ ประเสริฐเจริญสุข

บริจาค ๖๐๐ บาท

นายไชย - นางนิภา สำลีแก้ว
ท.พ. ธนวัฒน์ วรพฤกษ์กิจ
คุณสุรศักดิ์ ทศกาญจน์

บริจาค ๕๐๐ บาท

นายบุญส่ง - นางสุนทราภรณ์ เพ็ญพะยม
รศ.ดร. สิทธิโชค วรานุสันติกุล
คุณสะอาด เปี่ยมพงศ์สานต์
อาจารย์ ประหยัด - กาญจนา หาสิตะพันธุ์
ม.ล. แสงอรุณ - อรพลอย เกษมสันต์
คุณสุสินี งามโชคชัยเจริญ
นายจิตร์ หรรษกุล
ดร. เจตน์ - ปิ่นมณี ตันปรียะชญา
พ.ญ. ภรณี วรานันตกุล
นายธิติทัต - นางอุไร ธรรมสุขีโย พร้อมบุตร ธิดา
คุณสุลิดา ตั้งธรรมวงษ์
ผศ.ดร. ณ นพชัย - รศ.ดร. เตือนตา ชาญศิลป์
พัฒนาการพิมพ์ (วงเวียนใหญ่) และครอบครัว "ประสพรัตนชัย"
พ.ญ. นิตยา ศรีวิไลปรีดากูล และครอบครัว
ดร. ดาราวรรณ เด่นอุดม
คุณหญิง วนิดา สุวัณณะศรี
นายธีรภัทร นิคมานนท์
คุณชื่นวิไล ไฝ่รัชตพาณิช
คุณวลัยพันธ์ ปิยประภัสรานันท์
นายเสริมศักดิ์ อาวะกุล
นายพรภัทร นิคมานนท์

คุณพิธิพนธ์ - ชุมศิลป์ หาญพินิจศักดิ์
คุณนิทัศน์ - นภาภรณ์ ลาภชัยเจริญกิจ
คุณสมชัย เจษฎาพรพันธุ์
นางสารี่ ปิ่นทอง (๔๕๐ บาท)

บริจาค ๔๐๐ บาท

นายสันต์ชัย ทองน้อย
นางวรรณา สัตบงกช
นายประเสริฐ เทศพันธ์
น.ส. จรัสศรี อัศวราชันย์
นางสาว ธนารี พิมปรุ
นายเจริญ ปฏิมาภรณ์ชัย
คุณย่ารำเพย นิคมานนท์
รศ. อรนุช วุตติวิโรจน์
คุณวิชัย - อัจฉรา พรเสถียรกุล
คุณประสานสุข - ดารณี รังสิยานนท์
นายณัฐสมพล - นางนันทพรรช อัชชารกูร
นายกฤษฎา ปลั่งศรีทรัพย์
นายสุชีพ ภัทรศิริน, นางศศิธร ศรีประสิทธิ์
นายพงษ์ศักดิ์ นับถือดี
นายพรเดช อุยะนันทน์
คุณทวีสุข อุยสุย
คุณปรารถนา ปิยไกรวุฒิ
ดร. จันทร์เพ็ญ โทมัส
คุณป้าประยงค์ เหล่าสินชัย
คุณวรงค์ ลีละหุต

บริจาค ๓๕๐ บาท

คุณศักดิ์ชัย - วงเดือน และครอบครัวทรัพย์ชาตอนันต์
เรือตรี วิจัย แตงน้อย

บริจาค ๓๐๐ บาท

คุณป้าเรไร สุวรรณกิตติ
คุณสุจิตรา อนุโรจน์วาณิช
คุณพรจิตต์ พงศ์วราภา
รศ. นรินทร์ บุญชู
คุณวาณิช - นาฏยา สิทธารถ
น.ส. ทวีศิริ อุปถัมภานนท์
คุณวิรัช อัครทัตตะ
นายประวัติ ผดุงเจริญ
คุณสุวารี เสือสง่า
คุณอรชุมา มาศรีจันทร์
อาจารย์ จันทิมา พรหมโชติกุล และครอบครัว
นายบัญชา เผ่าบุญมี
คุณจีรภา เสณีตันติกุล
นางสุมาลย์ โสตศิริ
น.ส. ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์
นางประจิตต์ อภินัยนุรักษ์
นายกฤษณ์ และนางจารุณี อินทฤทธิ์
คุณเดวี ซิงห์
นายเกรียงศักดิ์ ปาลีคุปต์
คุณพรรณิภา อุดมจรรยา
นายบริภัทร ไชยวัฒน์มาลากุล และ น.ส. อุไร เตชธนสมบัติ
คุณปวีณา จันทร์วิรัช
คุณธำรงวิทย์ ชัยจรูญพร

คุณระพีพงษ์ กมลรุจิเรข
คุณอติวุฒิ หิรัญคุปต์
นายอำนวย ศรีกฤษณพล
คุณบัณฑิต เก่งทอง และครอบครัว
คุณย่าเรียม ก้อนมณี
คุณปรีชา ตุลาประพฤทธิ์
อาจารย์ สมพงษ์ ธรรมวิริยารักษ์
คุณชลิต อุทยานวุฒิกุล
นายสวัสดิ์ โสภารัตน์

บริจาค ๒๕๐ บาท

พระชนทัต สุมงฺคโล
คุณสุมนา โต๊ะสงวนพันธ์
คุณแม่ประสิทธิ์ โพธิ์ศรี และคณะ
พ.อ. สิทธิ์ - ปรียาวรรณ สิทธิคงศักดิ์
คุณสุภาวดี ลิ้มอารีย์
คุณชุติมา วิบูลย์รักษ์
นางอมรศรี ยุติมิตร
คุณสมใจ เสรีจันทร์
แม่ชี จันทร์ทิพย์ ดาบพล
นายวินเลิศ - นางสุนทรี ภวภูตานนท์ ฯ
คุณสาลี่ จิตต์สิงห์
นายพัฒน พิชญเดชะ
น.ส. รัศมี วชิรโกมล และครอบครัว
นายไพโรจน์ อัมพวันวงศ์
คุณยงยุทธ - ภาวณี วิทยาวงศ์รุจิ และครอบครัว
นางประทุม ไทยอุส่าห์

บริจาค ๒๐๐ บาท

คุณจันทร์ทิพย์ จูรณาลักษณ์
น.ส. ศุภลักษณ์ บัณฑิตกุล
คุณนฤมนต์ วิวงศ์ศักดิ์
นายธรรมดา วิริยะปิติ
นายชัชชัย อรรถยุกติ
นายนริศ - นางรุ่งอรุณ - ด.ญ. ณัฐนรี ตรณโนภาส
คุณสมัคร ธรรมารมณ์
คุณสมศรี จินดารัตนวรกุล
นายสมัคร ขานไข
น. สรวีย์ เศรษฐ์สถาวร
น.ส. สุวรรณา ศรีนภา
คุณเพลินพิศ มงคลจิต
นายเฉลิมชัย จารุพัฒนเดช
คุณพิจัย อัครวุฒิ
คุณสุขุม ทัพพะรังสี
คุณนาถน้อย มนัสไพบูลย์
นายศักดิ์ศิริ - นางจันทิมา - ด.ช. ณ ชนก จันทรังษี
ดร. นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์
นางนฤมนต์ วิวงศ์ศักดิ์
นางวรรณา เมฆเวียน
ดร. นวลละออ สุภาผล
นางประพิศ แสงสุวรรณ
นางกนกกาญจน์ นูมหันต์
คุณยี่สุ่น ดุริยะบรรเลง
คุณวิกูล รัตนไชย
อาจารย์ ประสงค์ รายณสุข
นายวีระ โมกขะเวส
นายธนพ ชัยวัฒนธีรากร

นายปรากฏ ขันติวรพงศ์
นายณัฐพนธ์ ตรีนภามหาศักดิ์
คุณอภิเชาว์ วิโรจน์บุญเกียรติ
อาจารย์ ชูศรี บุญยฤทธิ์
นายภูษระ - นางกันยารัตน์ - ด.ญ. กรณ์พชร - ด.ช. จิตรภาณุ - ด.ญ. นันท์ชพร ภักดีรัตน์
คุณพูลศิริ ประภาวิทย์
คุณปิยะฉัตร พังจุนันท์
นางกิตติพงส์ ชมภูพงษ์เกษม
คุณอำไพ ขานไข
พล.อ.ท. จุรินทร์ - คุณประวีณ พักตรานนท์
คุณประจง จัดแจง
คุณลำใย รอดภัย
คุณวรนุช อูนากูล
นายกรีฑา ศิรมลพิวัฒน์
นายนนทกร สักกะพลางกูร
คุณประเสริฐ - นิภา - ปิยากิตติ์ - ปิยาภัทร ศรีไพโรจน์
คุณมาลี อิ่มสมบัติ
นายเสนาะ ฤทธิ์สุข
นางอินทราณี วิวัฒนานนท์
ดร. อุไรรัตน์ คงเมือง
นายจิรศักดิ์ - นางปัทมา อมรรัตนอนันต์
พ.อ. หญิง ขวัญเรือน ทรัพย์ทองคำ
คุณอนุสนธิ์ อัครลาวัณย์
คุณโพธิพันธ์ เอี่ยวเจริญ
คุณอารี มกรานนท์
คุณนันทนา สิทธารถ
คุณจงกลณี ศฤงฆไพบูลย์
นายพงษ์ศักดิ์ ธีระพิทยานนท์
คุณปณินันท์ สกุลทอง
นายสุพจน์ - นางวิไลวรรณ - น.ส. สุวิมล พงษ์ไทย
นางสัณห์สิตา รุ่งเรืองศรี + น.ส. ศรัณย์ธร อรรถมานะ
แม่ชีบุญล้อม เผือกเทศ
คุณวันเพ็ญ + ฐิตาภรณ์ เพ็ชรรัตน์
นายธนันต์ มันตานุรักษ์
คุณสุรศักดิ์ - โกสุม วงศ์อนันต์นนท์
คุณศรีวรรณ กันบังเกิด
คุณอารีรัตน์ ชัยศักดิยศ
แพทย์หญิง ลีนา องอาจยุทธ
นางสาวปุณฑริกา อาศัยพานิชย์
คุณจรรยา วุฒยาภรณ์
นางนิตยา สุวรรณชาต
คุณสมจิต ศรีพิพัฒน์พิชัย
นายเฉลิมชัย ชาตกุล และคณะ
คุณศิริวรรณ เสรีรัตน์
คุณศักดิ์ชัย อนุตรพร และครอบครัว
คุณอัญชนา กิจส่งเสริมกุล
คุณอมรชัย ภูมิวิเศษ

บริจาค ๑๕๐ บาท

อาจารย์ สุนิภา ลิ้มกุล
คุณสุวิทย์ ลิมปิสุต
อาจารย์ ประไพ คชารัตน์
นายทศพล ธรรมศรีมงคล
น.ส. ปาจรีย์ ศิลปคัมภีรภาพ และครอบครัว
นางสุภางค์ ทองมั่น
ท.พ. วรฉัตร สุวรรณโครธ
คุณชำนาญ อิ้งตระกูล

รศ.ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์
นายธวัช บุญจันทร์
นายน้อย ไพราม
คุณแม่สารภี - คุณเพ็ญแข ยังเจริญ
นายเดชา พิบูลย์ศิลป์
น.ส. ขวัญตา กังวาลชิรธาดา
นายจุมพล เมืองเก่า
ดร. ศิริวรรณ องค์ไชย
คุณถมยา สาโรชสุวรรณ
นางชลดา จูจิรโชติ
คุณสุรีย์ เทียนสว่าง
นางภัสนันท์ สุวรรณโชติ และครอบครัว
คุณธรา โอสถานุเคราะห์
คุณสุกิจ เยี่ยงอร่ามกุล
นางประไพ วิจักขณาพันธุ์ (๑๓๐ บาท)
คุณกษิดิศ มิตรภักดี
นายคำนวณ คุ้มหอม
นายสามารถ ภูมิดา
นายสมิทธ์ เมตตานุวัฒน์
นางจงดี - น.ส. ใจภักดิ์ ไกรสินธุ์
คุณสันติ สถิรวิศาลกิจ
นางสาวนงเยาว์ กอสนาน
นายพรศักดิ์ รุ่งเลิศเกรียงไกร
คุณวรเดช หวังนวศรี และคณะ
นางมลิวัลย์ แซ่ตั้ง
คุณลำอิง บุญล้ำ
คุณจีรนันท์ เจริญดี - ภูริวัตร วุฒิเดชเกรียงไกร
น.ท. คนึง ภัทรโกศล
คุณนันทวดี ไทยวงษ์

บริจาค ๑๒๕ บาท

นางอังกาบ ไชยนันทน์
รศ. มณเฑียร เปสี

บริจาค ๑๒๐ บาท

นายจำลอง บุญชูเลิศ
คุณจีระพงษ์ ทิพยจันทร์
นายธงชัย ใบบาง
นายชิน ภัทรวิมล
อาจารย์ จิราภรณ์ บุณยะภักดิ์

บริจาค ๑๐๐ บาท

พระสมบัติ อุตฺตโม
คุณชาญชัย ศุภดิลกลักษณ์
ด.ช. สิริพงศ์ วทัญญูไพศาล
อาจารย์ เพ็ญแข บุญโสดากร
คุณทรงศิริ สุพรรณธเนศ
นายวศิน ธนสารสมบัติ
พระสมปอง สุภทฺโท
คุณเพ็ญศรี อภินันทร์
คุณอมรศรี ไพฑูรย์วงศ์วีระ
น.อ. คำรพ บุญโสดากร
น.อ. หญิง พิชญ์สิริ ลักษณโกเศศ
นางนิตยา ธรฤทธิ์

คุณชุติมา ชยาภิวัฒน์
คุณโรสริน จันทโรจวงศ์
คุณอัมพร ดวงเนตร
นางเม้ง แซ่ตั้ง
น.ส. บุญนาค ศศะภูริ
อาจารย์ รัตนา ตันติพรหมินทร์
นายโอภาส แสงสุวรรณ
นายยุคล - นางกัญหา พิริยะกุล
คุณสุวรรณา ภวนานันท์
นายชะอวบ จิระกิจ
นางอุษา ขำประยูร
น.ส. อัมพร ยิ้มนวล
คุณพรพิมล ประมวลทรัพย์
คุณชาญ เชิดชูเหล่า
(ไม่ออกนาม)
คุณกานดา ฐิตะภาส
อาจารย์ สัจจา ธีระกุล
คุณจรินทร์ - อภิรักษ์ ยางจิต
คุณพิมมาศ พาทีเพราะ
น.ส. ยุคลมาส พรหมโยธา
อาจารย์ สุคนธ์ทิพย์ เหลืองทองคำ
นางพิมพร - น.ส. นิศานาถ - นายจิรวัฒก์ ม่วงดิษฐ์
นางศิริกุล ทองทา
คุณสมเกียรติ - เพ็ญจันทร์ จันทศิลา
คุณรุ่งวิไล ยงมหาภากรณ์
คุณอภิรดา ผ่องแผ้ว
นางกอบ ห่อทอง
แม่ชีมณฑา เกสร
นายวิชาญ เขตรัตน์
ผศ. สุมาลี เหราบัตย์
น.ส. แก้วมณี วงษ์เกษ
คุณบัลลูน ตะถา และครอบครัว

นายภาคภูมิ ฉัตรฤกษ์
นายบุญหลาย เพียแก้ว
น.ส. สุพีพรรณ พัฒนพาณิชย์
คุณชมภู ไขว้คำ
นายจารุ + นางสุภัทรา วิริยะรัตนศักดิ์
นายรังสรรค์ - นางเบญจางค์ เลิศไกร
พ.ญ. ขวัญญา แสงสุวรรณ
นางอรุณ สุทธิธรรม
นางสุมล ยศสุข
นายพิจิตร - นางอรเพ็ญ โอภาสนวคุณ
คุณวาสินี ธีรมหานนท์
นายเชาวลิต ตนานนท์ชัย
คุณสมทรง จินดาโฉม
นายสถาพร กิจเจริญวิศาล และครอบครัว
คุณจินตนา ช่องศรี
ร.ต.อ. พิชิต วิชัยธนพัฒน์
คุณดวงพร อภิรมย์
คุณรัตนา พุกพูน
นางชไมพร บุญประสิทธิ์
นายเกรียงไกร กิตติธรทรัพย์
นางบุษบา บุญละคร
นายอุดม - นางประชิด เชยกีวงศ์
คุณกมลพรรณ รัตนสุคนธ์เลิศ
พ.ต.ท. สนั่น แก้วตา
คุณณัฐธชา มุตตามระ
คุณพิมล - พรชนัน สิทธารถ
แม่ชีบุญของ ทองกล
นางอุ้ย เผือกเทศ
คุณสุนีย์ เตียวมรกฎ
คุณสาคร ภูลวรรณ
น.ส. อมรรัตน์ รัตนะ
นางยุธิกา เอกพจน์

คุณรุ่งรัตน์ ลิ่วเฉลิมวงศ์
นางกัญญาพร สรรพโส
นางม่วย มีเสน่ห์
(ไม่ออกนาม)
นางสาว จุฑารัตน์ สุริยาสกล
คุณยุรี - ธนกร กันทะวงศ์
นางอัจฉรา นพวิญญูวงศ์
คุณนพรัตน์ ชื่นเกษม
นางวิไล นิคมานนท์
คุณจารุณี กลิ่นเกลา
คุณบุษบากานต์ ยุติศาสตร์

บริจาค ๕๐ บาท

นายชวลิต ธรฤทธิ์
นางสมถวิล ยิ้มนวล
คุณพศิญา
คุณสุวรรณ ยิ้มนวล
นางบุษบา ลังกาแก้ว
นายปราโมทย์ สตะเวทิน

บริจาค ๒๐ บาท

นางสาว พัชรา สังข์ศรี
นายเศรษฐพันธุ์ ปานะดิษ (๑๐ บาท)
นางเกียบ คำทอง

รวมยอดเงินบริจาคถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เป็นเงิน ๑๓๔,๙๘๐ บาท

(หนึ่งแสนสามหมื่นสี่พันเก้าร้อยแปดสิบบาทถ้วน)

ขออนุโมทนากับผู้บริจาคเป็นเจ้าภาพร่วมพิมพ์ทุกท่าน

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

รายรับ - รายจ่าย

โครงการหนังสือบูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย
ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

ในโครงการนี้ จะจัดทำหนังสือประวัติบูรพาจารย์ประมาณ ๑๒ เล่ม แต่ละเล่มมีจำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ ถวายวัดป่าอาจารย์มั่น และวัดทั่วประเทศ ๓,๐๐๐ เล่ม แจกจ่ายให้ผู้บริจาคร่วมพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม และเหลือให้ผู้ที่ต้องการร่วมทำบุญภายหลังเพียง ๑,๐๐๐ เล่ม

ไม่ได้ทำเพื่อการค้าใดๆ ทั้งสิ้น เงินบริจาคที่ได้รับ จะนำไปเป็นกองทุนเพื่อทะนุบำรุงพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์ และเป็นทุนหมุนเวียนในการจัดทำหนังสือในโครงการนี้ต่อไป

ยอดรายรับ - รายจ่าย ถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗

	ค่าใช้จ่าย	รายรับ	งบดุล	
เล่ม ๑ : หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต (พิมพ์ ๕ ครั้ง)	๒๘๙,๐๐๐	๓๐๖,๒๓๕	+ ๑๗,๒๓๕	บาท
เล่ม ๒ : หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม (พิมพ์ ๓ ครั้ง)	๔๖๘,๐๐๐	๓๘๕,๓๖๕	- ๘๒,๖๓๕	บาท
เล่ม ๓ : หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ (พิมพ์ ๒ ครั้ง)	๕๙๕,๐๐๐	๔๗๕,๑๘๘	- ๑๑๙,๘๑๒	บาท
เล่ม ๔ : หลวงปู่ขาว อนาลโย	๔๐๐,๐๐๐	๒๕๒,๕๙๘	- ๑๔๗,๔๐๒	บาท
เล่ม ๕ : หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล	๓๗๕,๐๐๐	๒๘๕,๑๗๓	- ๘๙,๘๒๗	บาท
เล่ม ๖ : พระกรรมฐานสู่ล้านนา (ตอน ๑)	๓๙๕,๐๐๐	๓๔๐,๕๖๙	- ๕๔,๔๓๑	บาท
รวม เล่ม ๑ - ๖	**๒,๕๒๒,๐๐๐**	**๒,๐๔๕,๑๒๘**	**- ๔๗๖,๘๗๒**	**บาท**

ค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าพิมพ์ และค่าจัดส่ง

สรุปรวม ๖ เล่ม **มีค่าใช้จ่ายเกินรายรับ เป็นเงิน ๔๗๖,๘๗๒ บาท**

(สี่แสนเจ็ดหมื่นหกพันแปดร้อยเจ็ดสิบสองบาท)

เพื่อโปรดทราบ และขออนุโมทนากับผู้ร่วมบริจาคทุกท่าน

ภัทรา นิคมานนท์

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗.

ใบเชิญชวนทำบุญท้ายเล่ม

ท่านที่ต้องการร่วมบริจาคกองทุนเพื่อทะนุบำรุง **พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์** และต้องการรับหนังสือใน **โครงการหนังสือบูรพาจารย์** วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ ขอเชิญดังนี้ :-

ติดต่อด้วยตนเอง เชิญได้ที่ :-

๑. **พระอาจารย์จำรัส จิรวํโส** กุฏิกัมมัฏฐาน ๑๓ (กุฏิอายุวัฒน์) วัดพระศรีมหาธาตุบางเขน กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ ๐๑- ๘๑๒ ๔๙๙๖

๒. **พระอาจารย์วิชิต โสภโณ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)** บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๙๐
โทร. ๐๑ - ๓๒๔ ๐๓๖๑ หรือ ๐๑ - ๐๓๙ ๔๑๘๙

ติดต่อทางไปรษณีย์ หรือโทรศัพท์ เชิญได้ที่ :-

- **อาจารย์ปฐม นิคมานนท์** ๔/๔๔๙ ซอย ๑๙ หมู่บ้านสหกรณ์ ถนนเสรีไทย เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐.
โทรศัพท์ ๐๒ - ๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือ ๐๑ - ๔๕๗ ๖๕๒๓
E-mail : ppn1@hotmail.com
(ธนาณัติสั่งจ่าย ปท.บึงกุ่ม รหัส ๑๐๒๓๑)

หรือ โอนเข้าบัญชีสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขารัชดา - ลาดพร้าว เลขที่ ๑๗๗ ๐๑๖ ๕๗๕๙ ชื่อบัญชี นางภัทรา นิคมานนท์
(โอนเข้าบัญชีแล้ว โปรดแจ้งให้ทราบด้วย ที่โทร. ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือ ๐๑-๔๕๗ ๖๕๒๓ หรือตามที่อยู่ข้างต้น)

ใบแสดงความจำนงร่วมทำบุญ และรับหนังสือ

ชื่อ-นามสกุล..ที่อยู่...

....โทรศัพท์.......................................

๑. บริจาคกองทุนพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ ....บาท

๒. เล่ม ๑ - หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต : ประวัติ ข้อวัตรและปฏิปทา (ต้นทุนพิมพ์ ๕๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค....................................บาท ต้องการรับหนังสือ......................... เล่ม

๓. เล่ม ๒ - หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม : พระอรหันต์ผู้มีฤทธิ์ในยุคปัจจุบัน
(ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค....................................บาท ต้องการรับหนังสือ......................... เล่ม

๔. เล่ม ๓ - หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค....................................บาท ต้องการรับหนังสือ......................... เล่ม

๕. เล่ม ๔ - หลวงปู่ขาว อนาลโย (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค....................................บาท ต้องการรับหนังสือ......................... เล่ม

๖. เล่ม ๕ - หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค....................................บาท ต้องการรับหนังสือ......................... เล่ม

๗. เล่ม ๖ - พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอนที่ ๑ (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค....................................บาท ต้องการรับหนังสือ......................... เล่ม

๘. เล่ม ๗ - พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๒ (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค....................................บาท ต้องการรับหนังสือ......................... เล่ม

๙. เล่ม ๘ - หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค....................................บาท ต้องการรับหนังสือ......................... เล่ม

(ค่าจัดส่งแพงมาก ถ้าจะกรุณาช่วยค่าส่ง เล่มละ ๒๐ บาท ก็จะเป็นพระคุณยิ่ง)

หมายเหตุ : หนังสือทั้งหมดนี้ไม่ได้พิมพ์เพื่อขายใดๆ ทั้งสิ้น รายได้ทั้งหมดเพื่อสมทบเข้ากองทุนพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์ และเป็นทุนหมุนเวียนในโครงการหนังสือบูรพาจารย์วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

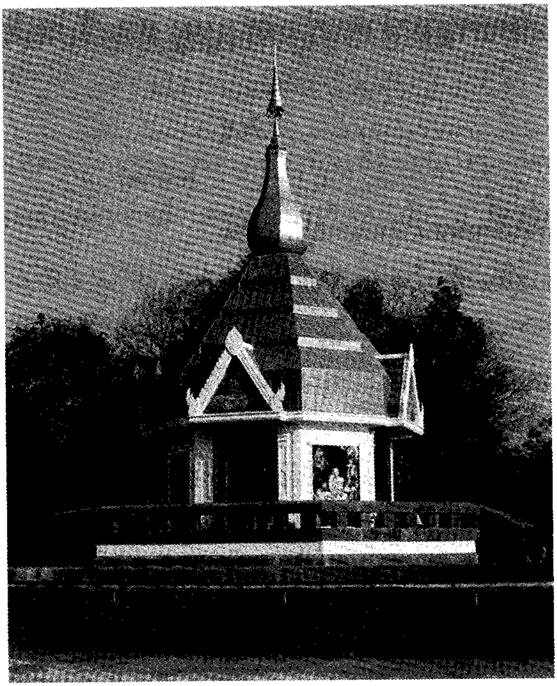

โปรดติดต่อที่ :-

- **อาจารย์ปฐม นิคมานนท์** ๔/๔๔๙ ซอย ๑๙ หมู่บ้านสหกรณ์ ถนนเสรีไทย เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐.
  โทรศัพท์ ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือ ๐๑-๕๕๗ ๖๕๒๓
  (ธนาณัติสั่งจ่าย ปท.บึงกุ่ม รหัส ๑๐๒๓๑)
- โอนเข้าบัญชีสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขารัชดา – ลาดพร้าว เลขที่ ๑๗๗ ০১๖ ๕๗๕๙ ชื่อบัญชี นางภัทรา นิคมานนท์ (โอนเข้าบัญชีแล้ว โปรดแจ้งให้ทราบด้วย ที่โทร. ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือ ๐๑-๕๕๗ ๖๕๒๓ หรือตามที่อยู่ข้างต้น)